DE SACRAMENTIS IN-GENERE
AC DE
SACRAMENTALIBUS:
NEC NON
DE SACRAMENTIS
Baptiſmi, Confirmationis, atque Extremæ Unctionis,
DECISIONES
AUCTORE
JOANNE CLERICATO
PRÆPOSITO PATAVINO

Juris Utriuſque Doctore, olim in Curia Epiſcopali Patavina Advocato, & Promotore Fiſcali; deindè Auditore, ac demùm Vicario Generali.

IN QUIBUS

Ex ſtudio, & Reſponſis Cleri Patavini ad Caſus Conſcientiæ, ipſi per eum propoſitos Annis 1687. 1688. & 1692.

Explicatur tota doctrina concernens eadem Sacramenta; adornata non ſolùm Argumentis, & Summariis; ſed etiam variis, & proficuis eruditionibus, Hiſtoriis, Ritibus, Exemplis, ac curioſis Quæſtionibus ex Theologia, Philoſophia, Medicina, ac utroque Jure collectis.

OPUS

Utile, ac jucundum Epiſcopis, Prælatis, Vicariis, Animarum Rectoribus, ac Confeſſariis tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, aliiſque bonarum Litterarum Studioſis.

EDITIO SECUNDA.

VENETIIS, M. DCCVII.

Apud Andream Poleti, ſub Signo Italiæ.

SUPERIORUM PERMISSU, ac PRIVILEGIO.

Eminentiſſimo, ac Reverendiſſimo
D. D.

JOANNI FRANCISCO
SANCTÆ ROMANÆ ECCLESIÆ

CARDINALI
NIGRONO

Joannes Clericatus Præpoſitus Patavinus
FELICITATEM.

Nter cætera Aſtronomorum ſigna, ad præſagiendam in na-

talibus hominum prosperitatem, illud est præcipuum, si aliquod è majoribus Luminaribus Cœli sit benè affectum cum Horoscopo illius, qui nascitur; ea ratione, quia, cum Sol sit caloris vitalis largitor, & Luna humidi radicalis conservatrix, vitaque humana ex conservatione ejusdem caloris, & humidi pendeat, ut in his Decisionibus demonstratur *Decis. LXXVI. num.* 5. ubi unus, vel alter eorumdem Planetarum benignè respiciat nascentis initium, copiosè influit in ipsum partum vitales qualitates prædictas, ob realem habitudinem, & respectum ad locum, undè cœpit vires suas exserere. Hujuscemodi observationes, nascentibus hominibus, non me latet à pluribus doctis viris tanquam nugaces parvipendi: At ego pro certo scio, & compertum habeo, in harum Decisionum ortum, decem ab hinc annis, EMINENTIAM VESTRAM, hîc Patavii in eclyptica Episcopii hospi-

hoſpitantem, uti SOLEM Catholicæ Eccleſiæ ſplendidiſſimum humaniter influxiſſe; illas enim tunc è typographia Seminarii editas, & ad lucem egreſſas VESTRA EMINENTIA in manus placidè excepit, comiter legit, benignè laudavit, ac benedixit; & unâ cum aliis heroicis operibus Eminentiſſimi, ac Reverendiſſimi D. D. GREGORII CARDINALIS BARBADICI Antiſtitis vigilantiſſimi, ac Heri mei Venerabilis, hæc ſtudia ejus Cleri, humilitati meæ commendata, ſereno vultu ſuſpexit, approbando fecit vividas, vivificando felicitavit. Tanti Aſcendentis non fefellit principium, nam ubique hi litterarii labores Studioſis grati extitere, & tanta aviditate petiti, & coempti, ut ad ſecundam hanc eorum editionem neceſſe fuerit devenire, adaucto opere, non ſolùm argumentis, ſummariis, & doctrinis; ſed etiam novo tractatu de Sacramento Extremæ Unctionis; cui,

extre-

extremis annis prælibati ſui Antiſtitis, Clerus Patavinus ſtuduit.

Quemadmodum, igitur, EMINENTIA VESTRA radiis humaniſſimæ benignitatis ſuæ Horoſcopum Deciſionum harum ab initio fovit, & aluit, ita ſecundum earum partum ſplendoribus ſuæ eximiæ Pietatis, ac Auctoritatis ne dedignetur qualificare, & tueri; unâque cum ipſis obſequium, ac reverentiam meam; quibus Celſitudinem animi, & Latitudinem cordis EMINENTIÆ VESTRÆ veneror, & Sacræ Purpuræ deoſculor extremitatem.

Pat. Cal. Junii M. DCCIII.

A. U.

AUCTOR
Ad Ven.
CLERUM PATAVINUM,
Et Studiosos Lectores.

Litterarii labores Vestri, quibus præsentes Decisiones fulciuntur, adeò grati, & proficui facti sunt aliarum Diœcesum, etsi valdè distantium, Studiosis, ut, ad eorum enixis petitionibus satisfaciendum, necesse fuerit ad novam hanc impressionem procedere, & Decisionibus ann. 1687. *&* 1688. *editis, addere tractatum Extremæ Unctionis, cui anno* 1692. *Vos studuistis. At circa præsentem librum de tribus Vos monitos facio.* Unum *est, quod ipsum reperietis ornatum Argumentis, ac Summariis præviis ad quamlibet Decisionem, necnon Indice generali in fine, ut facilius quæ ex abrupto requiruntur, reperiantur.* Alterum *concernit additiones, quibus Casus de Sacramentis in genere, de Sacramentalibus, de Baptismo, ac de Confirmatione adaucti sunt, tùm quò ad doctrinam; tùm quò ad formam; siquidem sub distinctis Decisionibus redditi sunt ornatiores.* Tertium *versatur circa unionem horum trium Sacramentorum Baptismi, Confirmationis, ac Extremæ Unctionis; de facili enim aliquis Vestrum mirabitur, & forsan lamentabitur, quod post Confirmationem agatur de Extrema Unctione, cum juxta praxim Parochorum, priùs Pœnitentiæ, deindè Eucharistiæ, demùm Unctionis Extremæ Sacramentum ministretur? Porrò rationabilem esse explicationem unitim factam Baptismi, Chrismatis, ac Olei Sancti contendo, ex Ritu Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ simul, eodem die, ac actione consecrando præparat, & præparando consecrat materiam horum trium Sacramentorum; videlicèt in Missa Solemni Feriæ Quintæ in Cœna Domini, in qua Episcopus Olea Sacra Sanctificat, tùm pro inungendis scapulis, & vertice puerorum in Baptismo, tùm pro eorum fronte in Confirmatione signando, tùm etiam pro sensibus Infirmorum periculosè decumbentium liniendis. Quod si hæc explicatio de Extrema Unctione visa vobis fuerit incongrua eò quia anteponatur Decisionibus de Venerabili Eucharistiæ Sacramento, (quæ prodierunt in lucem anno* 1697. *) legite Decisionem LXXXI. & scietis, olim fuisse in usu, apud fideles, priùs recipere Extremam Unctionem, deindè Viaticum Sacrum. Igitur consueta comitate Vestra librum hunc excipite; & alium de Ordine Sacro, & Matrimonio, qui paulò post, Deo favente, typis dabitur, expectate, & valete.*

NOI

NOI REFORMATORI

Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del P. F. Raimondo Asperti Inquisitore nel Libro intitolato: *De Sacramentis in genere, & de Sacramentalibus*, nec non *de Baptismo, de Confirmatione &c. Decisiones Auctore Jo: Clericato Praeposito Patavino*, non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro; niente contro Prencipi, & buoni costumi, concedemo Licenza ad Andrea Poletti Stampatore, che possi esser stampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padova.

Dat. 13. Maggio 1703.

Ferigo Marcello Proc. Ref.
Sebastian Foscarini Kav. Proc. Ref.
Marin Zorzi Ref.

Agostino Gadaldini Segr.

I N-

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTIS IN GENERE.

DECISIO I.

ARGUMENTUM.

DECISIO II.

ARGUMENTUM.

DECISIO III.

ARGUMENTUM.

DECISIO IV.

ARGUMENTUM.

DECISIO V.

ARGUMENTUM.

DECISIO VI.

ARGUMENTUM.

DECISIO VII.

ARGUMENTUM.

Index Argumentorum de Sacramentis in genere.

An

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTO BAPTISMI.

DE-

DE-

IN-

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

DECISIO LIII.

ARGUMENTUM.

DECISIO LIV.

ARGUMENTUM.

DECISIO LV.

ARGUMENTUM.

DECISIO LVI.

ARGUMENTUM.

DECISIO LVII.

ARGUMENTUM.

DECISIO LVIII.

ARGUMENTUM.

DECISIO LIX.

ARGUMENTUM.

DECISIO LX.

ARGUMENTUM.

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTO EXTREMÆ UNCTIONIS.

DECISIO LXI.

ARGUMENTUM.

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Extremæ Unctionis. De octo Unctionibus Sacris, quæ practicantur ab Ecclesia Catholica, ac de earum mistica significatione. Quod cadavera Sacerdotum à Græcis unguntur Oleo Sancto, antequàm sepeliantur. pag. 178.

DECISIO LXII.

ARGUMENTUM.

Probatur Existentia Sacramenti Extremæ Unctionis, ejusque Institutio facta à Christo Domino. Adducuntur rationes, ac auctoritates pro hac veritate desumptæ à Conciliis, à SS. Patribus, & à Traditione Ecclesiæ. Confutantur Lutherani, ac Calvinistæ hoc Sacramentum negantes; & eorum argumenta resolvuntur. Ostenditur triplicem esse Traditionem: Divinam, Apostolicam, & Ecclesiasticam. Compendiosa relatio nativitatis, vitæ, ac mortis Martini Lutheri. De origine, & causa Epistolæ D. Jacobi Apostoli. 180.

DECISIO LXIII.

ARGUMENTUM.

Disputatur Ubi, & Quando Sacramentum Extremæ Unctionis sit à Christo Domino institutum? Referuntur duæ Opiniones. Inquiritur, An Unctio, quam faciebant Apostoli *Marc.* 6. 13. fuerit solùm miraculosa, an etiam Sacramentalis? Rationes pro, & contra. Concluditur, hoc Sacramentum fuisse institutum à Christo post ejus Resurrectionem. Docetur, cur Sancti Evangelistæ de eo expresè non scripserint? pag. 186.

DECISIO LXIV.

ARGUMENTUM.

Traditur definitio Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus materia est Oleum olivarum ab Episcopo consecratum. Explicantur sex genera Oleorum, & ostenditur, aliud esse Oleum Nominale: aliud Naturale: aliud Artificiale: aliud Supernaturale: aliud Infernale: aliud Sacramentale. Circa omnia prædicta variæ eruditiones habentur, præcipuè de bonitate, &

DECISIO LXIX.

ARGUMENTUM.

DECISIO LXX.

ARGUMENTUM.

DECISIO LXXI.

ARGUMENTUM.

DECISIO LXXII.

ARGUMENTUM.

DECISIO LXXX.

ARGUMENTUM.

DECISIO LXXXI.

ARGUMENTUM.

DECISIO LXXXII.

ARGUMENTUM.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

DECISIO I.

ARGUMENTUM.

Referuntur variæ significationes hujus vocis Sacramenti. Item diversæ definitiones, ac divisiones. Sacramenta constare Materia, Forma, ac Intentione demonstratur.

SUMMARIUM.

1 *Vocis Sacramenti significationes variæ.*
2 *Signa rei Sacræ, quæ non sunt Sacramenta.*
3 *Sacramenti definitiones variæ.*
4 *Signorum genera tria.*
5 *Differentia inter Sacramenta legis novæ, & veteris.*
6 *Sacramenta quot sint?*
7 *Sacramentorum divisio multiplex.*
8 *Sacramenta ex quibus constent?*

D majorem hujus materiæ Sacramentorum in genere intelligentiam prænotare oportet sequentes hujus nominis *Sacramenti* significationes. Itaque sciendum, Sacramentum significare.
1 1. Secretum humanum. Tob. 12. *Sacramentum Regis abscondere bonum est*, & Apoc. 17. *Dicam tibi Sacramentum mulieris*, idest Secretum. 2. Jusjurandum. Baruch. 5. *Semel pejeratus, nec testis sit, nec accedat ad Sacramentum*, idest ad jurandum. 3. Mysteria divina intellectui humano abscondita, puta Sacramentum Trinitatis, seu Incarnationis Dei. Matth. 13. *Vobis datum est nosse mysteria Regni Dei*, nempè Sacramenta, arcana, & res latentes. 4. Pignus à litigantibus in loco Sacro depositum. *Ita* Varro *libr.4. de ling. lat.* Gonzal *in cap. Omnes dies, de Feriis num.* 12. ubi plures DD. allegat. 5. Tandem inuere Rem Sacram pertinentem ad Dei cultum, vel ad animæ sanctitatem, cujus signum est Sacramentum: advertendo tamen, quod non omne signum rei Sacræ est Sacramentum, 2
nam Manna signum erat Eucharistiæ; aqua educta per Moysem à silice significabat gratiam dandam per Christum; linguæ igneæ, super capita Apostolorum in die Pentecostes apparentes, innuebant gratiam confirmationis, & dona linguarum; & omnes aliæ figuræ veteris testamenti, vel etiam legis naturæ significabant omnia Sacra peragenda in lege gratiæ, & tamen Sacramenta non sunt, ut subtiliter explicat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in 4. libr. Sentent. tom. 1. De Sacramentis in genere disp. 1. art. 1.* ubi contra Lutherum, Zuinglium, Melanctonem, & cæteros hæreticos Sa-

cramentarios firmat, Sacramenti nomen importare signum rei sacræ latentis, non autem ipsam rem latentem.

His præmissis variæ definitiones Sacramenti à DD. referuntur. Prima:
3 *Sacramentum est signum rei sacræ*. Magister sent. *in* 4. *dist.* 1. Sed hæc est potiùs Etymologia, quàm definitio, quia non convertitur cum definito; non enim omne signum rei Sacræ est Sacramentum, ut suprà notatum est. Secunda; *Sacramentum est invisibilis gratiæ visibilis forma*: Hugo Victor. *libr.* 1. *de Sacram. p.* 9. Vasquez *cap.* 4. *num.* 26. Sed neque hæc subsistit, nam ly *Visibilis* non est commune omni Sacramento; verba enim in omni Sacramento requisita non videntur, & tamen essentialiter requiruntur. Tertia: *Sacramentum est sacra, ac sensibilis cæremonia, hominem aliquo modo sanctificans; & veram animæ sanctitatem ex institutione significans*. Suarez *in* 3. *part. quæst.* 60. *art.* 3. Sed & hæc redarguitur; nam dari possunt plura vera Sacramenta, quæ tamen hominem non sanctificant, ut de contrahente Matrimonium cum obice, vel de suscipientibus alia Sacramenta in peccato. Quarta: *Sacramentum est cæremonia sensibilis, quæ suo usu sanctificando subjectum, significat gratiam internam, cujus est causa*. Cardin. de Lugo *de Sacram. disp.* 1. *sect.* 2. *num.* 23. Sed impugnatur, eò quia Eucharistiæ sumptio est cæremonia sensibilis, quæ suo usu sanctificando subjectum, significat gratiam internam; & tamen Sacramentum non est ipsa sumptio, siquidem Eucharistia est Sacramentum absque sumptione. Ulteriùs allata definitio convenit Martyrio, quod ex opere operato gratiam confert ex multorum sententia, & tamen Sacramentum non est. Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *de Sacram. in genere disp.* 1. *art.* 4. *num.* 55. Quinta: *Sacramentum est signum sensibile, gratiam Dei, vel effectum ejus gratuitum efficaciter significans, ex institutione divina, ordinatum ad salutem hominis viatoris*. Scotus *in* 4 *dist.* 1. *quæst.* 2. M. Hæc videtur perfecta definitio, continens genus, & differentias, quibus Sacramenta novæ legis demonstrantur, & ab aliis tùm naturæ, tùm veteris legis Sacramentis, cæterisve cæremoniis sacris distinguuntur, ut plenè comprobat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 1. *art.* 4. *à num.* 59. Et cum ferè quilibet Doctor suam propriam alleget definitionem, cæteris omissis, non est omittenda illa Cardin. Toleti *libr.* 2. *cap.* 15. *num.* 1. videlicet, *Sacramentum est signum sensibile spiritualis animæ sanctificationis, ad cultum veri Dei, à Christo Domino institutum*. In qua definitione *Signum* est genus, tria autem sunt genera signorum. *Rememorativum*, ut filum ligatum in digito. *Demonstrativum*, ut ramus ante tabernam. Et *Prognosticum*, ut Iris indicans pluviam futuram. Sacramentum 4
est signum Rememorativum passionis Dominicæ, Demonstrativum gratiæ sanctificantis animas fidelium; & Prognosticum futuræ gloriæ. Dicitur in definitione *signum sensibile*, quia constituta sunt Sacramenta in rebus, quæ cadunt sub sensu. Dicitur *Spiritualis animæ sanctificationis*; idest donorum spiritualium, virtutum, & gratiæ, quæ infunduntur in anima suscipientium Sacramenta; & cum sint spiritualia, & imperceptibilia, demonstrantur per illa signa sensibilia. Dicitur: *Ad cultum veri Dei*, quia non solùm Sacramenta sunt medicinæ spirituales animarum à Christo Redemptore præparatæ; sed etiam ritus, & cæremoniæ sacræ ab eodem tanquam Magistro nobis propositæ, quibus Deum veneraremur. Tandem dicitur, *A Christo Domino institutum*; quia Sacramentorum novæ legis auctor est Christus Dominus; & in hoc diffe- 5
runt à Sacramentis legis veteris, tùm quia illa non fuerunt à Christo instituta, tùm etiam quia non efficiebant gratiam, prout efficiunt Sacramenta nostra. *Concil. Trident. sess.* 7. *can.* 6.

de Sa-

de Sacram. Adden. ad Tolet. *d. lib. 2. cap.* 15. ubi DD.

6 Quod si quæramus quot sint Sacramenta? Neminem latet, ea esse septem, prout de fide statutum est in Concilio Florentino *in Decreto de Sacram.* & in Concilio Tridentino *sess. 7. can. 1. de Sacramentis*. Sunt autem Baptismus; de quo *Jo. 3. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest intraire in regnum Dei. Et Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Confirmatio, de qua *Act. 8. 17. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Et *Act. 19. 6. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos.* Eucharistia, de qua *Matth. 26. 26. Accipite, & comedite. Hoc est corpus meum.* Et *Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti.* Pœnitentia de qua *Joan. 20. 23. Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Extrema Unctio, de qua *Jacob. 5. 14. Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum; ungentes eum oleo in nomine Domini.* Ordo sacer, de quo *Luc. 22. 19. Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum; quod pro vobis datur; hoc facite in meam commemorationem.* Et Matrimonium, de quo *Ephes. 5. 31. Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una; Sacramentum hoc magnum est; Ego autem dico, in Christo, & in Ecclesia.* Qui septenarius numerus congruit humanæ vitæ per analogiam; nam per Baptismum spiritualiter nascimur; per Confirmationem solidamur, & augemur; per Eucharistiam nutrimur; per Pœnitentiam recuperamus sanitatem peccatis amissam; per Unctionem extremam abstergimur à reliquiis peccatorum, quibus anima debilitabatur. Per Ordinem potestatem regendi populum fidelem in spiritualibus accipimus; & per Matrimonium Ecclesiam propagamus. Cardin. Tolet. *d. libr. 2. cap.* 17. & Coton. *Controvers. celebr. libr. 2. cap. 1. num. 10.*

7 Horum autem Sacramentorum quædam dicuntur Mortuorum, nempe Baptismus, & Pœnitentia; quia dantur mortuis spiritualiter per peccatum originale, & actuale: alia Vivorum, idest reliqua, quæ solis vivis membris Christi, & existentibus in statu gratiæ conferuntur. Quamvis ignorantem se maculatum esse peccato mortali, & accipientem Sacramentum aliquod vivorum absque contritione, obtinere primam gratiam, & remissionem mortalis culpæ ex S. Thomæ auctoritate, & aliorum gravium Doctorum tenent Georg. Gobat. *in Experiment. Theolog. tract. 1. n. 18.* Diana *part. 5. tract. 13. resol. 31.* Quæ in Coordinato est *tom. 1. tract. 1. resol. 23.* Gonet *in Clypeo Theolog. Thomist. tom. 5. tract. 1. de Gratia Sacramentali disp. 3. §. 5. num. 181.* ubi respondet Cardinali de Lugo contrarium sentienti. Et doctissimè Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom. 1. disp. 8. art. 12. à num. 188. & seq.* ubi supradictam opinionem amplectitur, eamque fortissimis roborat argumentis, & Lugonis purpurati lucidiùs solvit motiva.

Tandem alia Sacramenta sunt initerabilia, scilicet Baptismus, Confirmatio, & Ordo, nam imprimunt characterem; cætera verò possunt iterari. Item Baptismus est necessarius ad salutem omnibus omninò hominibus. Pœnitentia omnibus, & solis reis peccati mortalis, contracti post Baptismum. Eucharistia omnibus adultis. Confirmatio autem, & Extrema Unctio non est sub gravi præcepto. Ad Ordinem suscipiendum nullus homo obligatur, nisi ratione suscepti beneficii; neque ad Matrimonium ineundum, nisi qui voto castitatis liber nequit servare castitatem. Gobat *d. tract. 1. num.* 19. 20.

Tandem, si quis petat, Sacramen-

ta ex quibus constent? Respondetur,
8 Sacramenta constare ex Materia, ex Forma, & ex Intentione tùm ministrantis, tùm suscipientis, ut ex Concil. Florent. *in decreto Sacramentorum*. Porrò materia est duplex, *remota*, ut aqua in Baptismo, oleum in Confirmatione. Et *proxima*, idest ipsius materiæ usus, & applicatio, de qua agetur in singulis Sacramentis singillatim. Item forma, nempè Verba, quibus conficitur Sacramentum, debent exprimi moraliter simul cum applicatur materia; excepta Pœnitentia, in qua post completam materiam, idest omnium peccatorum accusationem, adhibetur forma. Gobat *d. tract. 1. à num. 22. & seqq.* Cardin. Tolet. *d. lib. 2. cap. 16.* Laym. *lib. 5. tract. 1. cap. 4. num. 2.* Cotonius *d. libr. 2. controv. 1. cap. 1. num. 16.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa, abundanti, & erudito calamo, *d. tom. 1. disp. 2. per totam*.

DECISIO II.

ARGUMENTUM.

Agitur de nullitate, & invaliditate Sacramentorum, quæ laicus fingens se Sacerdotem administravit. Quot, & qualia peccata ipse commiserit? Et quibus pœnis sit ipse plectendus? Quid agere debeant illi, qui ab eodem Sacramenta susceperunt?

SUMMARIUM.

1 *Laicus administrans Sacramenta quot peccata committat?*
2 *Et quarum specierum sint dicta peccata?*
3 *Quas pœnas incurrat?*
4 *Sacramentati à laico quid agere debeant?*
5 *Laico an confitenda peccata, si deficiat Sacerdos?*
6 *Maria Regina Scotiæ seipsam communicavit.*
7 *Error communis quando det Jurisdictionem.*

F*Amulus Parochi*, *Hero absente*, *indutus veste talari* (*quamvis laicus*) *solemniter baptizavit*, *confessiones audivit*, *& absolutionem Sacramentalem dedit*; *Eucharistiam*, *ac Extremam Unctionem administravit*; *& Matrimonio Parochianorum heri sui adstitit*: *quippè credebatur ab omnibus Sacerdos*, *& Capellanus Curatus*. *Quæritur*, *Quot*, *& quæ peccata dictus famulus commiserit*? *Quas pœnas incurrerit*? *Et quid Hero Parocho sit faciendum*?

Pro resolutione advertendum; Quatuor esse in hoc casu Quæsita, singillatim resolvenda.

Primum. Quot peccata commiserit famulus iste laicus, qui supradicta Sacramenta præsumpsit administrare? & ad hoc respondetur; tot peccata commisisse, quot Sacramenta administravit, vel administrare tentavit; siquidem tractare indignè Sacramenta, vel ea administrare sine legitima facultate, lethale peccatum est, Bonac. *de Sacramentis in genere disp. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 1. num. 15.* Reginald. *lib. 26. cap. 8. num. 53.* Eminentiss. Card. de Lugo *de Sacramentis in genere disp. 8. num. 150.* ubi loquitur de Ministro non consecrato. Et Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 1. disp. 10. art. 4. per totum*. 1

Secundum. Quæ sint, seu cujus qualitatis peccata istius famuli? Et ad hoc responsum fuit; esse peccata tùm Sacrilegii, tùm Hæreseos. Sacrilegii; quia sacrilegè peccat, qui indignè tractat, vel tractare intendit Sacramenta. Layman. *libr. 4. tract. 10. cap. 7. num. 13.* Reginald. *d. lib. 26. cap. 8. num. 53.* Cotonius *lib. 2. cap. 1. num. 46.* Hæreseos, quia contra fidem est asserere, etiam laicos posse omnia Sacramenta administrare, & ita asserentes tanquam hæretici anathemate feriuntur à Concil. Trid. *sess. 7. de Sacramentis in genere Can. 10. & sess. 14. Can. 6.* Ideó- 2

que

que laici Sacramenta administrantes in Sancto officio Inquisitionis coguntur abjurare de vehementi. Salelles *de S. Inquisit. libr.* 4. *cap.* 4. *Regul.* 346. *num.* 163. Chartar. *in decis. Criminal. decis.* 13. *num.* 10.

Tertium: Quas pœnas incurrerit prædictus famulus? Et ad hoc pariter respondetur, incurrisse: 1. Pœnam
3 irregularitatis *ex cap.* 1. *De Clerico non ord. minist.* quod habet locum etiam in laico Sacramenta ministrante ex probabiliori Doctorum sententia. Diana *par.* 4. *tract.* 2. *resol.* 56. Quæ in Coordinato est *tom.* 5. *tract.* 5. *resol.* 25. Bordon. *tom.* 1. *de sacro Tribunali cap.* 22. *q.* 20. *num.* 35. Thesaur. *de Pœnis Ecclesiasticis par.* 2. *Verb. Baptismum cap.* 3. Sylvest. *in Verb. Irregularitas post num.* 14. Ugolin. *de Irregularit. cap.* 37. & Chartar. *decis.* 14. ubi concordantes allegat. 2. Pœnam excommunicationis, quia cum peccaverit contra fidem, & sit suspectus vehementer de hæresi, ac tanquam hæreticus debeat abjurare de vehementi; innodatus remansit etiam excommunicatione; nam omnis hæreticus est excommunicatus. *Cap. Excommunicamus*. 1. & 2. *de Hæret.* & *cap. Ad abolend. in princ. eod. tit.* Chart. *d. decis.* 14. *num.* 3. ubi notat, semper vidisse in foro Archiepiscopali, & in Sanctæ Inquisitionis Tribunali Mediolani, reos de hæresi vehementer suspectos, qui hæresim de vehementi abjurare coguntur, etiam absolvi ab excommunicatione. 3. Famulum prædictum esse reum mortis, quia laici administrantes Sacramenta, & præcipuè Missam celebrantes, & Sacramentales confessiones audientes, atque à peccatis absolventes, traduntur brachio sæculari, ut ultimo supplicio afficiantur. Carena *d. S. Officio part.* 2. *tit.* 11. §. 7. Salelles *lib.* 5. *cap.* 5. *reg.* 395. *num.* 392. Chartar. *d. decis.* 13. *num.* 9. & *decis.* 15. *num.* 3. & Bordon. *d. tom.* 1. *cap.* 22. *quæst.* 18. Nisi eos excuset vel levitas mentis, aut actus non completus, aut minoritas ætatis, annorum scilicet viginti; vel spontanea comparitio coram Inquisitore, cum humili, ac fideli confessione horum facinorum, antequam nulla denunciatio, vel indicia haberentur in Sacro Tribunali; in his enim casibus mitiùs procedendo, vel tales rei puniuntur pœna extraordinaria carceris, fustigationis, vel exilii, aut pœnitentiis salutaribus tantùm, ut de quodam Regulari, qui non ordinatus celebraverat Missam, & confessiones audiverat decem continuis annis, & tandem spontè comparuit in Tribunali S. Officii Mediolani suis temporibus refert Chartar. *dd. decisionibus* 13. 14. & 15.

Quartum tandem Quæsitum in hoc casu est. *Quid Hero Parocho sit faciendum?* Et ad hoc communi calamo responsum fuit, notificare debere, om- 4
nibus, qui receperunt Sacramenta ab illo iniquo famulo, ut accedant iterum ea ab ipso Parocho recepturi: Nam, quoad Baptismata, cæremoniæ sacræ, benedictiones, & unctiones nulliter, & invalidè factæ fuerunt, ea ratione, quia à solo Sacerdote fieri validè possunt. Layman. *lib.* 5. *de Sacram. ord. tract.* 9. *cap.* 13. *num.* 7. & *sequentibus* & Thesaur. *de pœnis Eccl. d. p.* 2. *Verb. Baptismum cap.* 3. *Vers. Nota quod*. Substantia verò baptismatum, consistens in ablutione cum aqua lustrali, forma debita, & intentione recta, quamvis vigeat, etsi à ministro laico, & facinoroso procedat; tamen quia de ejus recta intentione, & formæ integra prolatione justè est dubitandum; tutius est, baptismata à Parocho sub conditione reiterari; non enim est admittenda illa propositio, defectus materiæ, formæ, aut intentionis ministri in baptismate suppleri à Summo Sacerdote Christo Domino, ut contra Sylvestr. & Amadæum Guinemium notat Gobat *de Sacram. Theol. tract.* 1. *num.* 96. Quo verò ad confessiones auditas, & absolutionem Sacramentalem datam ab ipso laico famulo, certum est nullius valoris fuisse; siquidem fides docet, solum verum Sacerdotem esse idoneum ministrum Sacramen-

menti Pœnitentiæ. Conc. Trident. *d. sess.* 14. *de Sac. Pœnit. Can.* 10. ideòque
5 que nullum extat præceptum, quo quis non habens copiam confessarii teneatur aperire laico peccata sua. Gobat *de Confess. tract.* 7. *num.* 17. & 18. ubi advertit, *textum in cap.* 1. *de Pœnit. dist.* 6. dicentem: *Tanta vis confessionis est, ut, si deest sacerdos, confiteatur proximo*, Vel esse intelligendum de consilio, ad meritum humilitatis eliiciendum, vel tanquam fictitium ultra columnas Herculis esse rejiciendum, & ideò ibidem *num.* 21. refutat factum Henrici Regis Angliæ Anno Christi 1415. militantis in Gallia, qui jussit exercitui suo, ut quilibet alter alteri confiteretur peccata sua, & pusillum terræ alter alteri loco communionis porrigeret; ad Dei auxilium impetrandum in illo bello, ut scripsit Æneas Sylvius, posteà Pius Papa Secundus, relatus à Nauclero *in sua Chronol. generat.* 48. *ad Annum Christi* 1415. & à me in meis Decisionibus de Pœnitentia *decis.* 18. *num.* 7. Quandoquidem neque expedit, ut quis laico dicat sua peccata, ob periculum diffamationis, & non observantiæ sigilli. Reginald. *l.* 1. *cap.* 1. *num.* 8. Gobat *tract.* 7. *num.* 19. Quoad Eucharistiæ administrationem, quamvis de præterito nullum sit remedium, fuit tamen sacrilega, ex eo, quòd solus Sacerdos est ejus Minister. Concil. Trid. *sess.* 13. *de Euch. cap.* 8. D. Thom. *par.* 3. *q.* 82. *art.* 1. & 3. *in corp.* Anton. Volpi *in Resol. Moral. Verb. Eucharistia resol.* 59. *num.* 1. qui *num.* 4. & 5. excipit, nisi ex Privilegio Apostolico aliter fuisset concessum, ut de Maria Regina Scotiæ, quæ martyrium subitura, priùs
6 Sacramentum, quod apud se habebat, propriis manibus sumpsit. Et idem dicendum de Extrema Unctione, quæ invalidè fuit collata à dicto famulo laico, nam minister hujus Sacramenti est solus Sacerdos. Concil. Trid. *sess.* 14. *de Extr. Unct. c.* 3. Card. Tolet. *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 1. Volp. *Resol.* 78. *num.* 1. Et ego in Decisionibus *de Extrema Unct. decis.* 9. Idemque de Matrimoniis, ad fictitii Capellani, & veri laici prædicti præsentiam celebratis; quæ ob defectum veri Parochi nulla fuerunt. Concil. Trid. *sess.* 24. *de ref. Matrim. cap.* 1.

Neque à reiteratione Sacramentorum, præcipuè Confessionum, & Matrimoniorum excusare potest illud axioma, quod *Error communis dat Jurisdictionem*; siquidem, cum laicus famulus communiter crederetur sacerdos, & capellanus Curatus, videntur validè absoluti coram Deo pœnitentes, 7
qui bona fide apud eum sunt confessi, & valida fuisse Matrimonia cum ejus præsentia celebrata. Nam hujus axiomatis magna est controversia apud doctores, quos referunt Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *disp.* 22. *num.* 46. Fagnan. *in cap. Ne innitaris num.* 380. *de Constitutionib.* & Passerin. *de Statu hominum tom.* 2. *quæst.* 187. *num.* 347. Et licèt aliqui velint, gesta sub hoc communi errore esse valida, quando aderat titulus coloratus proveniens à legitimo Superiore, ut notant DD. suprà citati; tamen deficiente dicto titulo, prout in casu nostro, & multò magis deficiente charactere Sacerdotali in prædicto famulo laico; tenendum est, absolutiones sacramentales, & Matrimonia nullitatis vitio laborare; & hæc, atque illas esse omninò repetendas, ut pluribus citatis concludunt Passer. *d. quæst.* 187. *num.* 347. Volp. *resol.* 163. *num.* 21. ubi Decretum Sacræ Congregationis refert de reiterandis confessionibus errore detecto; quod docet etiam Barbos. *in collect. DD. ad Concil. Trident. sess* 23. *de ref. cap.* 15. *num.* 5. Molphes. *tract.* 7. *cap.* 13. *num.* 20. & Diana *part.* 11. *tract.* 4. *resol.* 16. quæ in Coordinato residet *tom.* 1. *tract.* 3. *resol.* 26. & habet consimiles resolutiones ante, & post.

DE-

DECISIO III.

ARGUMENTUM.

Explicatur Quid, & Quotuplex sit Interdictum Ecclesiasticum, & Quæ Sacramenta, eo durante, possint ministrari?

SUMMARIUM.

1 *Interdictum Ecclesiasticum quid sit? Et quot ejus causæ?*
2 *Quotuplex sit?*
3 *Interdicti tempore quæ permissa sint, & quæ non?*
4 *Martini V. Extravagans quid permittat circa excommunicatos, & interdictos.*

QUia in jure statutum est, tempore Interdicti nonnulla Sacramenta posse administrari, & nonnulla administrari non posse. Quæritur, quæ eo tempore sint concessa? & quæ sint prohibita?

Pro clariori casus intelligentia præmittere oportet

Primum; Quod Interdictum est Ecclesiastica Censura, aliquorum Sacramentorum usum, Ecclesiasticam sepulturam, & omnia divina officia activè, & passivè prohibens. Navar. *in Man. cap.* 27. *n.* 164. Card. Toletus *lib.* 1. *cap.* 51. Anton. Volpi *resol.* 92 *in Introduct. num.* 2. Nicolius *Canonicar. lucubrat. tom.* 2. *libr.* 5. *tit.* 39. *num.* 219. & Thom. Tamburin. *de Triplici Jure lib.* 10. *tract.* 3. *cap.* 1. *§.* 1. Hujus autem censuræ quatuor sunt causæ. *Efficiens*, nempè Summus Pontifex. *cap. Cuncta per mundum*. 9. *q.* 3. Judex Apostolicus delegatus *cap.* 1. *de offic. & pot. Jud. deleg. cap.* 2. *de offic. leg.* Archiepiscopus, & Episcopus in locis sibi subjectis *c.* 1. *& tot. tit. de offic. & pot. Judicis ordin. Materialis* remota, & est culpa gravis, & proxima, nempè loca, vel personæ, quæ interdicto subjiciuntur. *Formalis*, quæ consistit in sententiæ verbis, quibus imponitur hæc censura; cui, cum est ab homine, monitio debet præcedere; & debet pronunciari in scriptis cum causæ expressione; & *Finalis*, idest correctio inobedientium. *cap. fin. §. In festivitatibus. De Sent. excom. lib.* 6. Card. Tolet. *dict. lib.* 1. *cap.* 52. Volpi *d. resol.* 92. *à num.* 1. *& seqq.*

Secundum. Quod Interdictum est Triplex. *Personale*, quando personæ interdicuntur. *Locale*, quando loca, nempe Ecclesiæ unius urbis, Regni, 2
vel Parochiæ interdicto subjiciuntur. Et *Mixtum*, quando tùm personæ, tùm loca; & in hoc casu personæ illius loci, etiam extra illum locum sunt affectæ interdicto. Porrò omne interdictum vel est *generale*, cum tota Civitas, vel Regnum, vel omnis populus interdicitur, vel est *particulare*; cum aliqua particularis Ecclesia, vel familia tantùm interdicto subjicitur. Tamburin. *d. lib.* 10. *tr.* 3. *cap.* 1. *§.* 2. Volpi *d. resol.* 92. *in introduct. à num.* 4. *& seqq.* Cardin. Tolet. *d. lib.* 1. *cap.* 51.

His præmissis pro resolutione casus dicendum est, tres haberi dispositiones juridicas in hac materia, nempe Juris antiqui, Juris novi, & Juris novissimi.

De Jure antiquo tempore interdicti conceditur. 1. Baptizare, & confirmare baptizatos. 2. Celebrare Missam semel in hebdomada ad renovandam 3
Eucharistiam, quæ servatur pro infirmis. 3. Recitare horas canonicas sine cantu, à tribus tantùm simul. 4. Administrare Pœnitentiam, & Viaticum morituris. 5. Sepelire clericos obedientes interdicto generali in cœmeterio. *cap. Non est de sponsal. cap. Responso* 43. *Vers. Præterea. & cap. quoniam de Sent. excom. in* 6. *cap. Permittimus eod. tit. cap. Quod in re de Pœnit. & remiss.* Thom. Tamburin. *d. cap.* 1. *§.* 3. Suarez *de Censur. tom.* 5. *disp.* 34. *sect.* 3. *num.* 12. & Nicolius *d. lib.* 5. *tit.* 39. *n.* 229. Barbosa *de offic. & pot. Episc. al-*

leg.

leg. 38. *num.* 13. Antonell. *de Regimine Eccles. militantis lib.* 2. *cap. ult. num.* 5. Volpi *dict. resolut.* 92. *num.* 13. *& resolut.* 93.

De Jure novo Bonifacius Papa VIII. *in cap. Alma Mater. De Sent. excom. in* 6. ulteriùs concessit, tempore Interdicti localis generalis (non etiam in speciali sivè locali, sivè personali.) 1. Ut ministri Ecclesiæ non interdicti personaliter possint quotidie in Ecclesiis (non autem in Oratoriis privatis) celebrare Missas januis clausis, submissa voce, sine pulsatione campanarum, exclusis semper populis subjectis interdicto; & præcipuè illis, qui causam dederunt interdicto. Hurtad. *de Interdict. diff.* 7. *num.* 11. Tambur. *d. lib.* 10. *tract.* 3. *cap.* 1. §. 3. *num.* 5. *in fine*, & Antonell. *d. lib.* 2. *cap. ult. num.* 7. Concessit 2. ut divina officia publicè celebrentur in diebus festis Natalis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes, Assumptionis Sanctissimæ Virginis, & Corporis Christi, ejusque octavæ (ex concessione Martini V. & Eugenii IV.) nec non Conceptionis Deiparæ (ex Leonis X.) exclusis tantùm illis, qui causam interdicto dederunt. Tambur. *d.* §. 3. *num.* 7. *& seq.* Volpi *d. resol.* 93. Antonell. *d. lib.* 2. *cap. ult. num.* 6. Qui advertunt, altercari Doctores, nùm prædictis festis diebus laici sani communicari possint? Nam alii asserunt, alii negant; ut videre est etiam apud Dianam *part.* 5. *tract.* 10. *resol.* 83. Quæ in Coordinato legitur *tom.* 5. *tract.* 4. *resol.* 9. Porrò infirmis numquam denegatur Sacra Synaxis, quam consueto comitatu esse deferendam ad eosdem probat Tamburin. *in opusculo de Commun. cap.* 6. §. 7. *num.* 34. & Bonacina *de Interdict. disp.* 5. *p.* 3. §. 2. *num.* 1. Non tamen à Sacerdotibus, qui causam dederunt interdicto, seclusò necessitatis casu. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 2. *num.* 9. Concessit 3. ut tempore generalis interdicti localis Pœnitentia administrari possit tàm sanis, quàm infirmis; non autem illis, qui sunt specialiter interdicti, vel causam dederunt interdicto, nisi in articulo mortis, cum promissione, & cautione satisfaciendi Ecclesiæ; sed non à Sacerdotibus personaliter interdictis; præterquam in extremæ necessitatis casu. Tambur. *d. lib.* 10. *tract.* 3. *cap.* 1. §. 3. *num.* 13. & Antonell. *d. lib.* 2. *cap. ult. num.* 8. & 9. ubi concludendo inferunt, tempore Interdicti generalis censeri prohibita Sacramenta Extremæ Unctionis, Ordinis, & Matrimonii; nec non solemnitatem exequiarum in danda sepultura: sed quia in his Doctores non sunt concordes, consulantur Navar. *cap.* 27. *num.* 179. Barbosa *allegat.* 32. *num.* 197. *& seqq.* Avila *de censur. part.* 5. *disput.* 4. *sect.* 1. *dub.* 6. & alii, quos allegat ipse Antonell. *d. c. ult. num.* 9. & 10. & Nicolius *d. lib.* 5. *tit.* 39. *num.* 229. *& seqq.* ac novissimè Fagnan. *in cap. Responso à n.* 23. *& seqq. De Sent. Excommun. tom.* 7. *pag.* 188. Pignatellus *tom.* 2. *consult.* 59. Volpi *d. resolut.* 93. *num* 8. ubi tractant plenè de prohibitione ecclesiasticæ Sepulturæ, quæ durante interdicto non permittitur in loco Sacro, nisi Clericis in sacris, qui servaverunt interdictum, & ei causam non dederunt.

De Jure tandem novissimo ex Decreto Martini Papæ QUINTI in Concilio Constantiæ emanato; quo permittit communicare cum fidelibus 4
quacunque censura ligatis, tàm in divinis, quàm in humanis, dummodò non fuerint publicè denunciati, vel Clericorum publici percussores. *Extravag. Ad Evitanda*. quam ad litteram refert S. Antonin. *in* 3. *part. tit.* 25. *c.* 2. Sylvest. *in Verb. Excommunicatio* 5. *n.* 7. *Vers. sciendum est quarto. Et* Sotus *in* 4. *dist.* 22. *q.* 1. *art.* 4. ubi quis non sit specialiter suppositus Interdicto, & publicè denunciatus sivè locus, sivè persona; omnia divina officia, Sacramenta, ac Ecclesiastica sepultura erunt concessa. Tamburin. *d. libr.* 10. *tract.* 3. *cap.* 2. Sà *Verb. Interdictum*. Porrò quia supradicta Extravagans Martini V. patitur nonnullas exceptiones circa Excommunicatos, qui si

sint

sint notorii, licèt non denuncianti, evitari debent ex subsequenti Decreto Concilii Lateranensis sub Leone X. ideo pro ejus intelligentia videatur Fagnanus *in cap. Quod à Prædecessore. De Schismaticis à num.* 39. *& seq. tom.* 6. *pag.* 231.

DECISIO IV.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, an fuerint Sacramenta in lege Naturæ, & Mosayca? & Quæ? Adam qua die, & hora sit creatus? Ac quando lapsus sit in peccatum.

SUMMARIUM.

1 *Status tres hominum ante legem Evangelicam.*
2 *Adam qua hora creatus sit? & qua hora peccaverit?*
3 *Adæ durante innocentia an fuerint Sacramenta?*
4 *Adam si non peccasset, an data essent Sacramenta? Quod non.*
5 *Argumenta pro affirmativa.*
6 *Sacramenta an fuerint in lege naturæ? & quæ?*
7 *An in lege Mosayca, & quæ fuerint?*

ULteriùs quæritur an in statu Innocentiæ fuerint Sacramenta? prout etiam in lege Naturæ, & in lege Mosayca, & quæ, & qualia fuerint? Pro resolutione hujus quæsiti, duo
1 sunt facienda præmissa. Unum, quòd ante legem Evangelicam fuerunt tres status, scilicet Innocentiæ, Naturæ, & Legis scriptæ. Bonacina *de Sacram. in genere disp.* 1. *quæst.* 1. *punct.* 3. *num.* 1. Status Innocentiæ fuit ille, in quo Adam creatus extitit cum Justitia originali; de cujus status duratione non sunt concordes Ecclesiastici scripto-
2 res; nam alii volunt, Adam fuisse creatum hora prima diei sextæ, translatum in terrestrem Paradisum hora tertia, gustasse de ligno vetito hora sexta; & ejectum de Paradiso hora nona: Ideòque Redemptorem nostrum, Christum Dominum voluisse hora prima flagellari, hora tertia sententiari, hora sexta Cruci affigi, & hora nona spiritum emittere. Torniell. *in Annalib. Sacris Anno Mundi Primo num.* 21. Alii scribunt, Adam creatum sexta die, ejectum fuisse de Paradiso die septima. Abulens. *super Genes. cap.* 13. Alii tenent, Adam permansisse Innocentem sex diebus, (& hæc est magis communis opinio. Sallian. *ad Annal. Mund. die septimo n.* 6.) Alii tandem, quòd duraverit absque peccato diebus quadraginta, & hac de causa Salvatorem voluisse jejunare quadraginta diebus ad delendum Adæ peccatum; ut notant præter citatos Torniell. Sallian. & Abulens. Pererius *lib.* 6. *num.* 184. & Cornelius à Lapide *Vers.* 23. *tertii capitis Geneseos*. Secundus status fuit legis naturæ, in quo vixerunt homines post lapsum Adæ usque ad tempus Moysis, cui data fuit lex scripta, anno videlicet à creatione Mundi 2458. ut observat Sotus *de Justitia, & Jure lib.* 2. *quæst.* 1. *art.* 4. *in princ.* Tertius autem status fuit ipsius legis Mosaycæ, qui duravit usque ad Salvatoris adventum, qui natus est de MARIA VIRGINE Anno Mundi 5199. *ut in Martyrologio Romano die* 25. *Decembris*. At secundum DD. *Ann.* 1451.

Secundum Præmissum fuit; quod propositum quæsitum potest intelligi dupliciter: primò, An de facto durante innocentia Adæ, fuerint Sacra- 3
menta? Secundò, an fuissent Sacramenta, si Adam, & ejus posteri stetissent in innocentia? Quibus sic notatis; respondetur ad Quæsitum (quoad primum intellectum) negativè; quod scilicet per illud parvum tempus, quo Adam duravit in innocentia, nullum fuit Institutum Sacramentum ex communi placito Theologorum, & Casi-

flatum; quos citat Bonacina *d. disp.* 1. *de Sacram. in gen. q* 1. *punct.* 3. *num.* 2. Layman *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 2. Ant. Volpi *Resolut. Moral.* 165. *num.* 4. & Emin. Card. de Lugo *de Sacram. in gen. disp.* 3. *num.* 5. Quo verò ad secundum intellectum negarunt Thomistæ; affirmarunt Scotistæ.

Qui negant Sacramenta futura fuisse, etiamsi Adam perstitisset in Innocentia, unà cum posteris suis, moventur hisce rationibus. 1. Quia Sacra-
4 menta ordinantur ad sanctificandos homines, eosque erudiendos de rebus supernaturalibus. Sed posteri omnes Adami, eo non peccante, accepissent per modum naturæ gratiam, & scientiam necessariam ad eos dirigendos in operibus justitiæ supernaturalis. Ergo superflua fuissent Sacramenta. 2. Sacramenta sunt necessaria vel ad recipiendam gratiam, vel ad eam conservandam, vel ad eam augendam. Sed ex his tribus ad nullum indiguissent homines Sacramentis in statu innocentiæ; quia creati fuissent, & nati in gratia; nulla fuisset rebellio inferioris appetitus contra superiorem; ex qua impugnaretur conservatio gratiæ; quæ crevisset in hominibus, sicut & in Angelis per actus virtutis absque applicatione Sacramentorum. 3. Ubi nulla est infirmitas, ibi non est opus medicina. *Matth.* 9. sed in statu Innocentiæ non fuisset infirmitas culparum; ergo neque Sacramenta, quæ sunt medicina ad curandum peccatum originale, & actuale. 4. Omnia Sacramenta habent vim, & efficaciam ex passione, & morte Christi: sed si Adam non peccasset, Christus non esset passus, neque mortuus; ergo non fuissent Sacramenta. Ita ex S. Thom. 3. *part. q.* 61. *art.* 2. *& in* 4. *dist.* 1. *q.* 2. *art.* 2. Gonet *in Clypeo Theolog. Thomist. tom.* 5. *disp.* 2. *art.* 1. §. 2. *num.* 10. *& seqq.* ubi Sotus, Ledesma, Suarez, & alii allegantur.

E contra Scotistæ affirmarunt, futura Sacramenta, etiamsi Adam per-
5 severasset unà cum posteritate in statu innocentiæ. Horum rationes præcipuæ sunt. 1. In statu innocentiæ conveniens fuisset exercere actus externos Religionis pro Dei cultu. Sed hi consistunt præcipuè in Sacramentis. Ergo Sacramenta fuissent instituta. 2. Filii Adam etsi nati fuissent in gratia, tamen non statim essent in ea confirmati; & interim peccare potuissent. Igitur indiguissent Sacramentis, ut munirentur, ne peccarent; vel ut resurgerent à culpa, si peccassent. 3. Motiva Sacramentorum desumuntur vel ex parte facientis, nempè ex Dei misericordia, & liberalitate; & non minùs Deus tunc fuisset liberalis, quàm in præsenti: vel ex parte indigentis, idest hominis ad Deum diligendum, peccatum odio habendum, charitatem inter familias servandam, & superioritatem cum dignitate exercendam; & ex parte lapsorum ad resurgendum. Sed pro his omnibus valdè profuissent Sacramenta. Ergo. 4. Efficacia Sacramentorum provenit ex meritis Christi. Sed licèt Christus passus non esset, si Adam peccatum non commisisset, tamen incarnatus esset, & summè meruisset ex virtute summæ gloriæ, & summæ gratiæ. Ergo. 5. Non omnia Sacramenta data sunt præcisè ob respectum peccati, sed ut magis homo uniretur Deo, ut in Eucharistia; & corroboraretur in ejus amore, ut in Confirmatione. Ergo etiam in statu Innocentiæ fuissent Sacramenta. Hanc opinionem tenet, & pluribus argumentis, ac motivis confirmat Eminentiss. Card. de Lauræa *tom.* 1. *de Sacram. in gen. disp.* 4. *art.* 2. ubi objectis occurrit; & subtiliter ea solvit; firmando hanc opinionem habere majorem congruentiam tùm respectu divinæ Munificentiæ, tùm humanæ conditionis in exercitio Theologicarum Virtutum, quod resultat ex existentia Sacramentorum.

Quod si quæramus, an fuerint Sacramenta in lege Naturæ? Omnes Theologi concorditer dicunt, ea fuisse. Unum pro parvulis in remedium 6

ori-

originalis peccati, & erat protestatio fidei de futuro Messia, per quem salvandi erant, facta à Parentibus. Altera pro adultis in remissionem peccatorum actualium, & erant actus Virtutis pœnitentiæ, Sacrificia, Oblationes, & decimæ; ut Theologi disputant, & docent non solùm morales, Layman *d. lib. 5. tract. 1. cap. 3 n. 2 & 3.* Bonacina *d. tom. 1. de Sacram. in gen. disp. 1. punct. 3. num. 7.* Volpi *resol. 165. num. 6. & 7.* Sed etiam Scholastici Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Sacramentis disp. 3. sect. 2.* Gonet, pluribus citatis, *d. tom. 5. disp. 2. art. 2. §. 1. 2. & 3.* & novissimè cæteris profundiùs, & pleniùs Emin. Cardinalis de Lauræa *dict. tom. 1. de Sacram. disp. 4. art. 3. 4. 5. & 6.*

Quo verò ad illud, An in Lege Mosayca fuerint Sacramenta, & quæ?
7 pariter omnes Scholastici affirmant, fuisse; sed non concordant in iis nominandis, nisi in Circumcisione, quæ communi voto Doctorum censetur Sacramentum Legis Veteris. Porrò præter eam alia fuerunt Sacramenta, videlicèt Esus agni Paschalis, Sacerdotum ordinationes, panes propositionis, purificationes ab immunditiis, expiationes pro peccatis, manuum, ac pedum ablutiones, & pilorum rasiones; de quibus supracitati DD. Layman, Bonacina, Volpi, Gonet, & Emminentiss. de Lugo, & de Lauræa locis citatis.

DECISIO V.

ARGUMENTUM.

Demonstratur, An Parochi, debeant esse assidui in administratione Sacramentorum? Quando peccent ob desidiam? Et An tempore Pestis debeant ea propriis manibus ministrare?

SUMMARIUM.

1 *Parochi quàm frequentes esse debeant in administrandis Sacramentis Confessionis, & Communionis?*
2 *Parochi non assidui in ministrandis Sacramentis peccant mortaliter.*
3 *Pestis tempore an Parochi teneantur residere? Et Sacramenta suis manibus ministrare?*

Quidam Parochus protestatur suis ovibus, se ad Sacramenta Confessionis, & Communionis semel in mense administranda paratum fore; sæpiùs autem nequaquàm. Quæritur, an gravis culpæ se reum constituat? 1
Circà hoc quæsitum reperiuntur duæ opiniones diversæ: Una, quæ distinguit, vel iste Parochus est in Civitate, ubi plurimi sunt Confessarii Sæculares, & Regulares expositi ad excipiendas confessiones fidelium, & iisdem exhibent Sacram Synaxim? Et hic non est reus gravis culpæ ea ratione, quia oves sibi creditæ nullum patiuntur detrimentum, cum habeant alios confessarios, à quibus sine magno incommodo recipere possunt Sacramenta. Vel Parochus est in loco campestri, vel montibus, ubi desunt alii Confessarii, qui satisfaciant necessitati, seu devotioni petentium Parochianorum suorum Sacramenta? & in hoc casu mortalis culpæ reus erit. Ita Possevinus *de Offic. Curati cap. 5. q. 7.* Diana, qui eum refert, & ejus opinionem dicit probabilem *part. 2. tract. 16. res. 2. in fine*, quæ collocata est in Coordinato *tom. 1. tract. 6. resol. 42.* & Reginald. *in Praxi fori Pœnitent. libr. 29. num. 96.*

Altera est opinio, quæ facit hunc Parochum reum omninò culpæ mortalis, sivè sit in Urbe, sivè in Villis; 2
ob sequentes rationes. 1. Quia Parochus tenetur ex officio, & ex justitia administrare Sacramenta non solùm in casu necessitatis, & in Paschate, sed etiam quotiescumque sui Parochiani illa rationabiliter petunt. Bonacina *de Sacram. Pœnit. disp. 5. q. 7. punct. 4. §. 2. num. 23.* Sed qui vult confiteri peccata sua, & Eucharistiam sumere omnibus Dominicis diebus,

laudabiliter facit secundùm exhortationem Divi Augustini *in cap. Quotidie. de Consecrat. dist.* 2. Ergo iste Parochus qui protestatur nolle administrare Sacramenta, nisi semel in mense, deest officio suo, cui tenetur ex justitia, & sic mortaliter peccat. 2. Quia juxta Conc. Trid. *sess.* 23. *de ref. cap.* 1. *Præcepto Divino mandatum est omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere.* Sed non diceretur pascere oves sibi creditas iste Parochus, qui nollet in festivis diebus intra mensem occurrentibus, præcipuè magnæ devotionis, Sacramenta administrare. Ergo reus culpæ gravis est censendus. Gobat *in Experiment. Theol. tract.* 1. *n.* 105. *& tract.* 4. *num.* 401. 3. Siquidem Parochus est Medicus spiritualis animarum *Isa. cap.* 1. Mosconius *de Majestate Militan. Eccl. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 20. *pag.* 346. Sed malè fungeretur officio suo, tardando per mensem mederi infirmo, plagam mortalem habenti, idest mortale peccatum, ubi peteret confiteri. Coton. *Illustr. controv. lib.* 3. *controv.* 6. *num.* 10. Bissus *in Hierurgia litt.* P. *num.* 162. §. 18. Ergo. 4. Nam Parochus tenetur ex officio consulere spirituali profectui suorum populorum; qui præcipuè pendet ex frequentia Confessionis, & Communionis. Layman *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 13. *num.* 2. Quæ quidem frequentia in hac Diœcesi habetur singulis diebus festivis, & præcipuè in solemnitatibus Apostolorum, ac Deiparæ; & de Jure consuetudo Diœcesis est attendenda. 5. Quia extat Præceptum Eminentissimi, ac Reverendissimi Nostri Præsulis, ut Parochi singulis diebus festivis sedeant in Confessionalibus, commodum exhibentes Parochianis ad frequenter confitendum, & communicandum; ut in Decretis Congregationis Generalis habitæ coram Eminentia sua die 26. Septembris 1684. in quibus ad tertium, ita legitur. 3. *Et quoniam Sanctissima Sacramenta sunt Divina medicamina, quibus animarum spiritualibus languoribus est medendum: iisdem Parochis cordi sit, juxta laudabilem eorum consuetudinem, ut singulis festivis diebus, in eorum Ecclesiis, Sacramentorum uberrima dispensatio tùm Pœnitentiæ, tùm Sacræ Synaxis habeatur.* Sed transgredi Præceptum Episcopi est mortale peccatum. *Cap.* 2. *de major. & obedien.* Nicol. *Canonic. lucubr. lib.* 1. *tit.* 33. *n.* 5. *Ampl.* 2. Ergo prædictus Parochus reus erit mortalis peccati. Et hanc opinionem amplexa est Curia nostra Episcopalis, tùm ex rationibus allatis, tùm ex auctoritate Navarri, Soti, Suarezii, Filliucii, & aliorum DD. quos citat, & sequitur Bonacina *de Pœnit. Sacram. d. disp.* 5. *q.* 7. *punct.* 4. §. 2. *n.* 23. nec non Azorii, Coninchi, & Molsesii, quos allegat Diana *in resol.* 42. *supra citata* §. 1.

Sed non minùs dignum scitu est sequens Quæsitum videlicet: *Tempore Pestis Parochus residentiam vult derelinquere, ut securitati vitæ suæ consulat. Quæritur, an absque lethali culpa id facere valeat.* 3

Plures plura dicunt pro hujus casus resolutiones; sed quia propositus fuit olim Sacræ Congregationi Concilii per Sanctum Carolum Borromæum anno 1576. satis sit ejusdem Sacræ Congregationis, (quæ priùs egerat de hoc cum Summo Pontifice) responsum referre; quo significavit eidem Sancto Archiepiscopo, Parochos tempore Pestis teneri omninò residere in suis Ecclesiis Parochialibus, posse tamen per alium idoneum ministrare Parochianis suis peste infectis Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ, & si non resederint contra eos procedendum esse servata forma *cap.* 1. *sess.* 23. *de ref. in Conc. Trid.* Ita notat Fagnan. *in cap. Clericos. num.* 45. *de Cleric. non residen. tom.* 4. *pag.* 80. & Nicolius *Canonic. lucubr. lib.* 3. *tit.* 4. *num.* 9. Quibus adstipulantur Coton. *d. libr.* 3. *controv.* 6. *num.* 11. Diana *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 53.

Quæ

Quæ sedem obtinet in Coord. *tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 58. & Gobat *d. tract.* 1. *n.* 116. ubi subdit monita pro Parochis tempore Pestis, ut residere, & Sacramenta tutò administrare valeant.

DECISIO VI.

ARGUMENTUM.

Explicatur in hac Decisione, quæ materia sit apta? quæ inepta? & quæ dubia in quocunque Sacramento? Et docetur, quomodo Materia, & Forma debeant simul coexistere?

SUMMARIUM.

1 *Mutatio materiæ quæ noceat valori Sacramentorum?*
2 *Materia Sacramentorum alia remota, alia proxima.*
3 *Baptismi materia quæ apta, quæ inepta, quæ dubia.*
4 *Confirmationis materia apta, inepta, dubia.*
5 *Eucharistiæ materia triplex prædicta.*
6 *Pœnitentiæ materia, ut supra, triplex.*
7 *Extremæ quoque Unctionis.*
8 *Ordinis materias an Christus Dominus instituerit in specie infima? Et quæ sint aptæ in quocunque ordine?*
9 *Matrimonii quæ sit Materia?*
10 *Materia, & forma Sacramentorum an debeant simul coexistere?*

SEd in primis, & ante omnia examinare oportet, & benè intelligere, Quæ mutatio materiæ noceat
1 valori Sacramentorum? Et quidem respondetur, nocere Sacramentorum valori omnem mutationem substantialem; illam scilicet, quæ habeat vim mutandi materiam aptam in materiam ineptam: quòd si mutatio sit tantùm secundùm qualitatem, itaut reddat tantummodò materiam dubiam; etsi subsistere possit valor Sacramentorum; nihilominùs utens dubia materia peccaret mortaliter, nisi excusaretur ob magnam necessitatem, & faceret Sacramentum sub conditione, si materia est apta. *cap. si nulla. de Consecr. dist.* 4. Gobat *in Experim. Theolog. tract.* 2. *à num.* 36. *& seqq.* Diana *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 1. quam in Coordinato reperiet lector *tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 52. & Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *disp.* 2. *art.* 4.

Cæterùm, quia plurimi è Clero nostro collegerunt in specie materias re- 2
motas omnium Sacramentorum; (nam proximam esse applicationem remotæ, neminem latet, ut in singulis Sacramentis explicabitur) nolui me pigere earumdem materiarum transcriptionis, pro majori Quæsiti hujus intelligentia; & in obsequium studentium; quibus unico intuitu facilè erit cognoscere, quænam sit materia apta, quænam inepta, & quænam dubia cujuscunque Sacramenti.

Baptismi materia apta.

AQua Naturalis, idest elementa- 3
ris, benedicta, tàm calida, quàm frigida, Fluminis, Maris, Pluvialis, Putei, Fontis, Paludis, aut balneorum sulphureorum.

Aqua resoluta ex Nive, ex Gelu, ex Grandine, seu glacie.

Aqua transfusa per venas metallicas, acetosas, salsas.

Aqua collecta ex vaporibus densatis evaporatis ex olla; & repertis in operculo testaceo.

Aqua adunata ex parietibus, & lapidibus desudantibus.

Aqua cadens ex foliis arborum.

Aqua mixta cum modico vino, aut alio liquore.

Aqua, in qua sunt leviter coctæ carnes, vel pisces, ita ut liquor plus habeat de natura aquæ, quàm de substantia corporum lixatorum in eo.

Baptismi materia inepta.

Aqua ebullita cum Vino, seu Aceto.
Cerevisia crassa, & multùm cocta.
Sanguis tàm humanus, quàm bestiarum.
Brodium, seu Jus valdè inspissatum.
Lixivium valdè decoctum cum cineribus.
Succus pomorum, pyrorum, cerasum.
Lac, Urina, Saliva, Lacrymæ, Pituita, Sudor.
Aqua supernatans cruori, seu sanguini extracto.
Aqua emanans à corpore hydropici.
Aqua non valens abluere ob mixturam aliarum rerum.
Aqua mixta coloribus ad pingendum.
Pulmentum, & Offa hordeacea benè cocta.
Atramentum, seu Aqua bullita cum aloë, galla, vel mixta cum Vitriolo, aut gummis.
Nix, Grando, Glacies, & Pruina, antequàm resolvantur.

Baptismi materia dubia.

Aqua rosacea.
Cervisia tenuis, & parùm cocta.
Succus expressus ex herbis, ut aqua cicorea.
Aqua turbida expressa ex luto.
Brodium carnis, seu Jus satis coctum.
Lixivium mediocriter bullitum.
Liquores per alchimiam educti ex floribus, seu plantis.
Aqua soluta è sale.
Aqua tintoria, & nigra; si nihil, aut parùm fit ebullita cum ingredientibus foliis, seu lignis.
Hæc omnia affirmantur à Doctoribus infrascriptis, videlicet à S. Thom. *3. p. q. 66. art.* 4. Suarez *tom. 3. disp. 3. q.* 1. *sect.* 3. Diana *Coordinato tom. 1. tract.* 1. *resol.* 50. *usque* 55. Sylvest. *Verb. Baptismus* 2. §. 4. Bonacina *tom.* 1. *de Sacram. Bapt. q.* 2 *punct.* 3. *num.* 2. Laymano *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 3. Gobato *in Experim. Theol. tract.* 2. *sect.* 1. *per totum*. Cotonio *in Sum. Dianæ, Verb. Baptismi materia. Et in suis Controv. lib.* 2. *Controv.* 2. Tamburino *de Triplici Jure lib.* 2. *de Sacram. Bapt. cap.* 1. §. 1. Goneto *tom.* 5. *tract.* 3. *disp.* 1. *art.* 2. Ant. Volpio *resol.* 6. Mastrio *in* 4. *sentent. disp.* 2. *num.* 33. Et Eminentiss. Card. de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 1. *disp.* 12. *art.* 2.

Confirmationis materia apta.

Chrisma confectùm ex oleo olivarum, & balsamo, ab Episcopo solemniter benedictùm anno illo. 4

Confirmationis materia inepta.

Oleum simplex, de per se, seu separatum.
Balsamum de per se solum, seu separatum.
Chrisma non benedictum ab Episcopo consecrato.
Balsamum mixtum cum oleo Nucum, vel Piscium, vel ex semine lini, vel Amygdalino, vel roseo.
Quodvis Unguentum ex aliis mixturis confectum.

Confirmationis materia dubia.

Oleum benedictum ab Episcopo, sed sine balsamo, ut est oleum infirmorum, seu parvulorum.
Ita ex S. Thom. 3. *p. q.* 72. *art.* 3. Pace Jordano *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 33. & ex P. Eusebio Jordano ejus fratre *in Schedula Sacrament. impressa in d. tom.* 1. *dict. libr.* 3. *post tit.* 7. Gobato *d. tract.* 2. *casu* 21. *à num.* 743. *& seqq.* Laymano *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 2. Quintanadvena *de Confirm. sing.* 3. Tambur. *de Tripl. Jur. lib.* 3. *cap.* 1. §. 1. Diana *Coord. tom.* 1. *tract.* 2. *resol.* 1. *&* 2. Goneto *tom.* 5. *tract.* 3. *disp.* 6. *art.* 2. Cotonio *Controv.* 3. *cap.* 1. *à num.* 2. Bonac. *tom.* 1. *de Confirm. disp.* 3. *q. Unic. punct.* 3.

punct. 9. Volpio resol. 35. Mastrio in 4. Sent. d. disp. 2. qu. 8. art. 1. & in Theolog. Mor. disp. 17. num. 67.

Eucharistiæ materia apta.

5 Panis triticeus, azymus, coctus igne, per modum assationis, factus cum aqua naturali.

Vinum ex vitibus defæcatum; cui aut nulla, aut pauca, aut minor pars aquæ sit immissa ad ebulliendum simul.

Mustum in casu necessitatis expressum ex Uvis.

Eucharistiæ materia inepta.

Panis ex Avena, hordeo, rido, seu castaneis.

Panis ex Mellica, Surgo, seu Frumentono.

Panis ex farina Amydi.

Panis factus ex aqua rosacea, vel aliq liquore etsi triticeus.

Panis cum multo butyro, pipere, vel pinguedine; aut melle, ut vulgò *buzzoladi*, vel *fogacciette*.

Panis in pasta cruda, elixus, lagana, pultis.

Pastilli farinacei, vulgò *Macheroni*.

Vinum cum æquali, aut majori aquæ admixtione.

Vineta, vulgò *Graspia*.

Succus Agrestæ, & Acetum.

Vinum in offa panis imbibitum, vulgò *zuppa*.

Vinum malorum granatorum, aut mororum, vel aliorum fructuum.

Uva, quæ non sit expressa.

Eucharistiæ materia dubia.

Panis è spelta, Siligine, seu Secala, vel Farre.

Panis, in quo sit mediocriter mixtum butyrum, mel, piper, vel pinguedo, aut oleum.

Panis factus cum aqua maris.

Hostiæ rubeæ, quibus utimur ad sigillandas litteras; idest mixtæ cum cinabrio.

Vinum acidum.

Vinum mixtum cum magna aquæ quantitate.

Vinum congelatum.

Vinum expressum ex Uvis passis.

Ita ex S. Thom. *3. p. q. 74. art. 3.* Gobato *d. tract. 3. à num. 26. & seqq.* Bonacin. *de Sacr. Euchar. tom. 1. disp. 2. qu. 3. punct. 1.* Volpio *resol. 51.* Cotonio *libr. 2. Controv 4. cap. 1.* Goneto *tom. 5. tract. 4. disp. 3. art. 1. & 2.* Tambur. *de triplici Jur. libr. 4. cap. 1. §. 2.* Laymano *libr. 5. tract. 4. cap. 2.* & Summa Dianæ *Verb. Euchar. Materia.* Mastrio *in 4. sent. disp. 3. q. 3. art. 1.* Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. disp. 18. art. 1. 2. 3.*

Pœnitentiæ materia apta.

Peccata actualia commissa post Baptismum. 6

Peccata fictionis, de quibus adultus, dum baptizatur, non dolet, seu habet voluntatem illa commitendi.

Pœnitentiæ materia inepta.

Peccatum originale.

Imperfectiones naturales propriè dictæ.

Peccatum, quod falsò existimatur commissum.

Peccatum, de cujus commissione Pœnitens est dubius.

Pœnitentiæ materia sufficiens.

Peccata actualia commissa post baptismum, quamvis sola Venialia, vel peccata jam confessa, & aliàs absoluta.

Ita ex Concil. Trid. *sess. 14. cap. 7.* ex S. Thom. *3. p. q. 84. art. 2.* Gobato *tract. 6. num. 7. & 8.* Tambur. *de tripl. Jur. lib. 5. cap. 1.* Goneto *tom. 5. tract. 5. disp. 1. art. 3.* Volpio *ante resolut. 143. num. 8.* Bonacina *de Sacram. Pœnit. disp. 5. q. 3. punct. 1.* Eusebio Jordano *d. tom. 1. Episc. Tragurien.*

rien. fratris sui lib. 3. tit. 7. Card. Toleto lib. 3. cap. 3. Mastrio d. tom. 4. Sent. disp. 5. quæst. 12. num. 339. & Emin. Card. de Lauræa tom. 2. de Sacram. Pœnit. disp. 17. art. 1. 2. 3.

Extremæ Unctionis materia apta.

7 OLeum olivarum ab Episcopo benedictum eo anno.

Oleum non benedictum additum in parva quantitate oleo benedicto.

Chrisma, idest oleum olivarum benedictum ab Episcopo cum mixtione balsami.

Materia inepta.

Oleum, quod non sit ex olivis.

Materia dubia.

OLeum olivarum non benedictum. Oleum olivarum benedictum, cui additum sit in majori quantitate oleum non benedictum.

Ita ex Tamburino *libr. 6. cap. 1. §. 1.* Toleto *libr. 7. cap. 1.* Sum. Diana *Verb. Extr. Unct. Materia n. 7.* Gobato *tract. 8. casu 21. à num. 783.* Quintanad. *tract. 5. singul. 1. & 2.* Goneto *tom. 5. tract. 6. disp. 1. art. 2.* Laymano *lib. 5. tract. 8. cap. 2.* Cotonio *lib. 2. controv. 15. n. 4.* Emin. Card. de Lauræa *tom. de Sacram. Extr. Unct. disp. 11. art. 3. num. 30.*

Ordinum materia.

8 NOtarunt in primis, Christum Dominum non determinasse in specie infimas materias, & formas omnium ordinum, sed aliquorum in subalterna tantùm; docendo Apostolos, ut ordines aliqui conferrentur per Instrumentum, quo significaretur eorum potestas. Cardin. Bellarmin. Suarez, Tanner. & alii apud Gobatum *tract. 2. num. 7.* & Layman. *lib. 5. tract. 11. cap. 5. num. 2. in fin.*

Primæ Tonsuræ materia propria non est, quia non est propriè ordo: sed quasi materia est abscissio capillorum.

Ostiariatus materia sunt claves Ecclesiæ; cæremonia verò est aperire, & claudere fores ejus, & pulsare campanulam, ad denotandum officium hujus ordinis.

Lectoratus materia est liber continens sacras lectiones, idest epistolas, & prophetias.

Exorcistatus materia est liber exorcismorum, qui apud nos est Rituale Romanum, in quo sunt exorcismi.

Acolytatus materia est duplex. Candelabrum cum cereo extincto: Et Urceoli vacui. An autem utraque sit de essentia, vel una sufficiat; sunt opiniones DD. diversæ, & omnes probabiles.

Subdiaconatus materia est duplex. Calix, & Patena sine vino, & sine hostia: & liber Epistolarum. Quod si porrigeretur Calix sine patena, vel patena sine calice, vel si Calix, & patena non essent consecrati, esset materia dubia; prout si liber deficeret.

Diaconatus materia duplex est. Liber Evangeliorum: Et impositio manus dexteræ facta ab Episcopo super capue ordinandi. Utrùm verò una tantùm materia sufficiat, altercantur Doctores; & ideò una tantùm esset materia dubia. Item si traderetur liber Actuum Apostolorum, Epistolarum Pauli, & Apocalypsis. At apta esset materia Testamentum novum, ac tota Scriptura Sacra. Non autem solùm testamentum vetus.

Sacerdotii materia duplex est. Una Calix cum vino, & Patena cum hostia. Altera est ultima impositio manuum ab ipso solo Episcopo facta ipsi Sacerdoti. Si una sola adhiberetur ex his materiis, esset imperfecta ordinatio; quia per primam materiam confertur potestas consecrandi Corpus Christi; per secundam verò absolvendi à peccatis; & hæ duæ potestates sunt inter se distinctæ. Si deficeret hostia in Patena, vel vinum in calice, esset materia dubia. Si hostia, & simul vinum deesset, materia foret inepta.

Epi-

Episcopalis ordinis materia est impositio manuum facta à tribus Episcopis super caput consecrandi. At impositio libri Evangeliorum supra cervicem, & scapulas electi, Unctio sacra in capite, & in manibus non censentur de essentia consecrationis Episcopi; quamvis multi contradicant.

Ita ex Vasquez *tom.3. disp.* 240. *cap.* 5. Dicastiio *tract.6. de Ordin.disp.1.num.*126. Gobato *tract.8. num.* 137. Laymano *l.5. tract.*11.*cap.* 5. Volpio *resol.* 137. Bonacina *tom.*1. *de Sacr. Ord. disp.* 8. *punct.* 3. Tamburino *de Tripl. Jur. lib.*7. *cap.* 2. 3. 4. & 5. Pace Jordano *tom.* 1. *Prælud.* 4. Cotonio *lib.*3. *controv.* 1. *cap.* 2. *num.* 22. & 23. Diana Coordinato *tom.*4. *tract.* 8. *per plures resolut.* Fagnano *in cap. cum venisset num.* 72. *de Sacr. Unct. tom.* 2. *pag.* 298. & Emin. Cardin. de Lauræa *tom.* 3. *de Sacram. Ord. disp.* 7. *art.* 6. ubi tamen tenet etiam impositionem libri Evangeliorum super caput ordinati esse materiam ordinis Episcopalis.

Matrimonii materia apta.

9 SUnt ipsi contrahentes, qui sint immunes, & liberi à quocunque impedimento dirimente: nam si afficiantur aliquo impedimento dirimente, efficiuntur materia inepta.

Ita ex DD. per me cumulatis *in Decisionibus Anni* 1684. *Mense Januario ad Primum Quæsitum*, & præcipuè ex Emin. Card. de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 3. *de Sacram. Matrim. disp.*13. *art.*3. & 4.

Tandem dubitatur, An Materia,
10 & forma debeant simul coexistere? Circa quod oportet distinguere Sacramentum Pœnitentiæ, & Matrimonii ab aliis Quinque Sacramentis. Nam in illis duobus, Pœnitentia scilicet, & Matrimonio formam non posse coexistere cum materia dicunt Doctores; siquidem accusatio peccatorum, quæ est Materia proxima pœnitentiæ debet præcedere; absolutio verò, quæ est forma, ut subsequatur est necesse. Similiter in Matrimonio traditio corporum, quam faciunt contrahentes, & quæ est materia proxima, debet præcedere formam, videlicèt verba, quibus ipsi acceptant eam traditionem. Gobat *in Experiment. Theolog. tract.* 1. *num.*25. & 26. Et licèt notabilis distantia interveniat inter Materiam, & Formam, in his duobus Sacramentis, nihil obstat eorum validitati. Suarez *tom.*4. *de Pœnit. disp.*18. *sect.*4. *num.*2. Volpi *resol.*168. *num.*1.

At in aliis quinque Sacramentis materia, & forma debent simul coexistere, non tamen physicè, sed moraliter; ita ut simultas materiæ, & formæ, nisi sit in omnibus suis partibus, saltem in aliqua parte physicè conjungatur; & quando contingat, materiam totam applicari ante prolationem formæ, vel formam totam proferri ante applicationem materiæ; statim, & post brevem morulam efficiatur ipsa simultas, ut coexistere dicantur Materia, & Forma saltem moraliter. Ratio est, quia Sacramentum est morale quoddam compositum ex re sensibili, & verbis, quæ illam determinant ad significandam gratiam. Ergo sufficit moralis conjunctio rei, & verborum. Diana Coordin. *tom.*1. *tract.* 1. *resol.* 5. & *resol.* 62. Bonacina *De Sacram. in genere tom.*1.*disp.*1.*quæst.*2.*punct.* 2. Layman. *libr.*5. *tract.* 2. *cap.*7. *quæst.*3. Sà *Verb. Extrema Unctio num.*14. Gobat *d. tract.*1. *num.*27. Coton. *Controvers. illustr. libr.* 2. *Controv.* 2. *cap.* 1. *num.* 12. Volpi *resol.* 6. *num.*9. *resol.* 147. *num.*1. & 168. *num.*1. & Emin. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *disp.* 18. *art.* 5. *num.* 122. ubi mirabiliter notat, quod in consecratione Eucharistiæ materia, & forma debent physicè coexistere, quia Verba consecrationis diriguntur ad materiam præsentem; & ideò nulla mora est permissibilis inter materiam, & formam.

DECISIO VII.

ARGUMENTUM.

Dilatio quanta esse possit absolutionis in confessione? Nec non Unctionum intra se Extremæ Unctionis Sacramento?

SUMMARIUM.

1 *Dilatio inter confessionem, & absolutionem quanta possit esse?*
2 *Pœnitentiæ Sacramentum datur per modum judicis.*
3 *Extrema Unctio an interrumpi possit ob confitendum ab infirmo aliquod peccatum?*
4 *Confessiones aliquorum cur sint prolixa?*
5 *Extrema Unctione non completa, quando repetendæ Unctiones jam factæ?*
6 *Extremæ Unctionis quot unctiones sint de essentia Sacramenti?*
7 *Unctiones omnium sensuum an sint de essentia Sacramenti?*
8 *Unctiones omissæ quando supplendæ in Extrema Unctione?*
9 Statim *significat modicum intervallum temporis.*
10 Si *dictio est conditionalis.*

1 P*Arochus, audita prolixa confessione Lucii in Ecclesia, quia centenæ personæ Sacram Communionem opperiebantur, rogat Lucium expectare aliquantulùm, statimque vadit, populum communicat, & successivè Missam celebrat. Dein reversus ad sedem confessionalem Lucio murmuranti ob moram, Pœnitentiam illico injungit, & Sacramentalem absolutionem impendit. Quæritur, an validè?*

Resolutio superioris Quæsiti fuit mater decisionis hujus casus: quilibet enim ex DD. infra citandis respondit, validè fuisse Lucium absolutum à Parocho ea ratione, quia Sacramentum Pœnitentiæ administratur ad instar Judiciorum, in quibus inter accusationem delicti, & sententiam fluit non breve tempus. Idcircò potuit Parochus absolvere Lucium, cujus confessionem audiverat ante communionem populi, & celebrationem Missæ; supposito tamen, quod integrè fuerit confessus, & sufficienter dispositus per dolorem, & propositum emendandi; ut in puncto scribunt Layman *d. libr. 5. tract. 2. cap. 7. num. 8. Vers. Quamobrem*. Busembaum *lib. 6. de Sacram. in genere cap. 1. tract. 1. dub. 2. resol. 2.* Possevinus *de Pœnitent. cap. 7. q. 46.* Volpi *d. resol. 147. & resol. 168.* Gobat *d. tract. 1. num. 33. & 34.* & Tamburin. *de Triplici Jure lib. 1. de Sacram. in genere cap. 1. §. 1. num. 5. & 6.* At non idem dicendum venit in sequenti casu. 2

3 *Moribundus dum extrema unctione roboratur à Parocho, oculis, naribus, & ore inunctis, rogat Parochum, ut duo peccata mortalia, de quibus tunc recordatur, auscultet, & absolvat. Morem gerit Pastor; subinde prosequitur reliquas membrorum unctiones. Quæritur, an ritè, & rectè agat?*

Ad hujus casus resolutionem reperi Theologos Morales concordes, ac discordes simul. Concordant in eo, quòd si brevis morula intercesserit in audiendis, ac absolvendis illis duobus peccatis, Parochus egit ritè, ac rectè prosequendo reliquas unctiones membrorum, quia illud tantillum temporis, & tàm brevis interruptio non videtur officere morali continuationi illius sacræ functionis. At discordes sunt: estò quod ille infirmus accusando se de duobus illis peccatis protraxisset tempus in unam, vel plures horas, ut sæpè sæpiùs occurrere solet, & testes sunt, quos audire confessiones pœnitentium non piget; siquidem vel ex multiplicitate circumstantiarum, vel ex difficili materia contractuum, negotiorum; vel ex scrupolositate confitentis, aut ex difficultate in se explicando; duo peccata, 4

cata, quæ duobus verbis possent manifestari, apta sunt, duas, & tres horas absorbere, antequam Confessarius intelligat, an sit obligatio restituendi vel pecuniam, vel famam, vel aliquid grave injungendum ante absolutionem. Igitur supposita hac prolixitate, & diuturnitate temporis, & unius, aut plurium horarum post collatas præcedentes unctiones, sunt discordes in reliquis unctionibus conferendis Doctores tripliciter; siquidem.

Prima eorum opinio est, ut Paro-
5 chus debeat iterum repetere præcedentes unctiones cum suis formis, & prosequendo conferre post illas, etiam alias nondum datas, juxta doctrinam Tamburini, *de triplici Jure lib. 1. cap. 1. §. 1. num. 7. & 8.* quem citat, & prosequitur Gobat *tract. 8. num. 878.* ea ratione, quia *hoc Sacramentum ex communiore sententia perficiatur solùm in ultima Unctione; ac proindè nimium distarent à se invicem partes ejusdem Sacramenti.* Hæc sunt Verba Gobati.

Secunda est opinio, quòd iste Parochus, etiam post longam interpositam moram, non debeat repetere primas Unctiones, sed tantummodò addere illas, quas priùs non fecerat; & hoc auctoritate Bonacinæ scribentis, *si Parochus morte, aut morbo, aliovè impedimento corripiatur, dum ungit, ita ut nequeat Sacramentum inchoatum perficere, reliquas partes inungendas esse ab alio Sacerdote præsente, aut aliundè vocato; partes verò unctas non esse iterum ungendas.* Hæc sunt verba Bonacinæ *tom. 1. de Sacram. Extr. Unct. disp. 7. quæst. unic. punct. 4. num. 9.* ubi citat *Acta Mediolanensis Ecclesiæ tom. 1. part. 4. De Sacram. Extr. Unctionis pag. 542. Vers. Si æger.* Possevin. *de offic. cur. cap. 9. num. 9.* S. Thom. *in 4. dist. 23. q. 1. art. 1. quæstiunc. 2. ad 3.* & ibi Sotus. Et idem docuit Angelicus Doctor *in supplem. q. 29. art. 2. ad 3.* Sylvest. *Verb. Unctio extrema num. 4. in fin.* Reginaldus *lib. 28. cap. 10. num. 62.* & Barbosa *de Parocho cap. 32. num. 8.*

Tertia verò est opinio, Parochum istum, post longam moram, non debere prosequi reliquas membrorum unctiones; siquidem in prioribus anteà factis fuit completum Sacramentum Extremæ Unctionis, quod subsistit in unctione unius sensus tantùm; ut tenent plures DD. apud Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 40. sect. 2.* & Bellarm. *libr. de Extr. Unction. cap. 10.* quos citat Tamburinus *de triplici Jure lib. 6. cap. 1. §. 2. num. 1.* & pluribus probat Gobatus *d. tract. 8. num. 794.* ac Diana allegans plurimos *part. 8. tract. 1. resol. 21.* Quæ reperitur in Coordinato *tom. 3 tract. 1. resol. 60.*

Igitur ex his tribus opinionibus, quæ verior? quæ eligenda? Non videtur ita facilis resolutio. Ideò sciendum, maximam esse altercationem inter Thomistas, & inter Scotistas, circa essentiam Sacramenti Extremæ 6
Unctionis, in quot Unctionibus consistat? Nam sequaces doctrinæ S. Thomæ volunt, unctiones omnium quinque sensuum, visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus esse de essentia Sacramenti, ut probare conatur Gonet *d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. num. 30.* Volpi *resol. 77. num. 5. & 6.* & aliis Moralistis omissis, Candidus *in Specul. Moral. disquisit. 51. art. 7. à num. 5. & seqq.* qui omnes autumant, gratiam per hoc Sacramentum non conferri, nisi in ultima, & quinta unctione. E contrà Scoti doctrinæ adhærentes *in 4. Sent. dist. 23. quæst. Unic. sub D.* firmiter tenent, non esse de necessitate Sacramenti supradictas omnes quinque sensuum unctiones; sed tantùm de necessitate Præcepti: ac propterea legitimo subsistente impedimento, minores numero, ac etiam unam tantùm sufficere ad gratiam obtinendam, & in una sola posse compleri Sacramentum; ut tenet Becan. *de Sacram. cap. 25. quæst. 7. num. 6.* quem citat, & sequitur Cotonius *in suis Controver. illustr. libr. 2. controv. 15. à num. 18. & seqq.* Plurimi apud Dianam *d. part. 8. tract. 1. resol. 21. & part. 10. tract. 12. resol. 31.* & novissimè

Eminentiss. Cardinalis de Lauræa *in* 4. *Sent. d. tom.* 3. *disp.* 11. *art.* 4. *num.* 40. & *art.* 9. *num.* 129. ubi sic loquitur: *Omnes Unctiones, quæ applicandæ erunt alicui infirmo indeterminatè, sivè una, sivè plures, vel septem, vel duodecim, sufficiunt ad complendum Sacramentum; sijque in se positis causatur ejus effectus. Ac proindè undecunque oriatur diminutio numeri, seu complementi unctionum, sivè ex deficientia infirmi, sivè ex libito Ministri nolentis omnes perficere, sivè ex alio impedimento, Unctiones, quæ præcedunt, sunt Sacramentum. Ita quod, ut uno verbo dicam, non duæ, tres, quinque, aut duodecim numero unctiones sunt à Deo institutæ in Sacramentum; sed illa, vel illæ, quæ in una infirmitate eidem homini fient. Quocunque ergo adveniente casu, & impedimento, ne omnes fiant, intelligitur completum Sacramentum per præcedentes.*

Attenta igitur doctrina præclarissimi hujus luminaris Catholicæ Ecclesiæ; prævalere debet tertia ex relatis opinionibus, & resolvendum, non debuisse Parochum post longam (ut ex supposito) moram, ad alias unctiones manuum admovere; quippè ob legitimum impedimentum audiendi confessionem peccatorum illius infirmi, completum censetur Sacramentum extremæ Unctionis in præcedentibus Unctionibus.

Neque obstant auctoritates, aut rationes primæ, & secundæ opinionis.

Non primæ, quia ut dictum est,
7 verius est, hoc Sacramentum extremæ Unctionis non habere determinatum numerum unctionum pro sui validitate; sed omnes unctiones sunt de integritate; & si deficiant aliquæ ob aliquod impedimentum, essentia Sacramenti subsistit in illis Unctionibus, sivè pluribus, sivè una, quæ cum suis formis datæ sunt; non enim admittunt Scotistæ, quod fructus, & effectus hujus Sacramenti esset in pendenti usque ad ultimam ex quinque unctionibus, ut doctissimè disputat, & concludit Eminentissimus Card. de Lauræa *d. tom.* 3. *disp.* 11. *art.* 9. *per tot.*

Non secundæ opinionis Auctoritates movent, quia intelligendæ sunt de supplemento Unctionum dando ab alio Sacerdote, si primus moriatur, aut morbo corripiatur in actu ministrandi hoc Sacramentum, quando ibi alius Sacerdos adest, vel parva interposita mora potest accurrere; secùs autem si post longum tempus; & ideò benignus lector observet verba Actorum Mediolanensium à Divo Carolo Borromæo Præsule enarrata; quæ 8
supponunt, reliquas unctiones absque mora dari posse per alium Sacerdotem; sunt enim ista: *Act. Mediol. par* 4. *Instr. Extr. Unct. pag.* 542. *col.* 2. *Rursus, si aliquando acciderit, ipsum Parochum, dum ungit, præ virium imbecillitate, aliove casu deficere; alius Sacerdos, si præsens aderit, aut aliundè statim evocatus, reliquas partes, quas ille non unxerit, ungere ritè perget: unctas autem denuò non unget.* Igitur vice versa, *si alius Sacerdos præsens non aderit, aut aliundè non statim evocatus,* minimè debebit ungere reliquas partes; ly enim *statim* significat modi- 9
cum temporis intervallum. Fagnan. *in cap. Qualiter num.* 45. *de Cleric. non resid.* Barbosa *de Dictionib. d. Verb. dict.* 384. *num.* 1. Et non sine magna advertentia loquuntur Acta Mediolanensia per dictionem illam SI, dicendo *alius Sacerdos si præsens aderit*, siquidem dictio SI est conditionalis. *l. Qui promisit ff. de Cond. indeb. Rota par.* 7. *rec. decis.* 77. *num.* 3. 10
qua deficiente non est procedendum ad disposita: & ideò sensus est Actorum Mediolanensium, non esse ampliùs dandas reliquas unctiones, si statim dari non potuerint; ea ratione, quia, ubi morula intervenit, est una, & eadem moralis administratio Sacramenti; sed ubi intrat unius horæ, vel plurium distantia, non potest ampliùs dici una, & eadem administratio; & cum priores unctiones cum suis formis ritè, & rectè datæ non possint stare in pendenti, & sine effectu, operantur virtutem Sacramenti tanquam essen-

essentialiter in ipsis completi; & sic non est ulterius inungendus infirmus. Quare si Parochus, de quo in casu, brevi morula, audivit ea duo peccata, & absolvit, benè fecit dando reliquas unctiones; at si moratus fuerit per horam circiter, vel ultra; malè egit, prosequendo unctiones, quia in primis Sacramentum obtinuerat suum complementum. Illud tamen non omittendum pro praxi; quod in tali casu, (nisi infirmus esset in extremis, & nullum vitæ spatium de eo promitti posset) deberet Parochus eidem infirmo actum contritionis suggerere; & administrationem Sacramenti Extremæ Unctionis jam cœptæ continuare, ac perficere per omnes Unctiones, à quibus citò se expediet; & deinde peccatorum oblitorum confessionem audire.

DECISIO VIII.

ARGUMENTUM.

Breviter, sed clarè docetur, variari posse formam Sacramentorum octo modis; & quæ variatio obsit valori Sacramenti? Verba formæ corde, seu mente tantùm prolata, non faciunt Sacramentum.

SUMMARIUM.

1 *Formæ variatio quando destruat Sacramentum?*

2 *Formæ variatio octo modis fieri potest. Et quibus?*

3 *Formæ Verba solo corde prolata an faciant Sacramentum?*

Successivè fas est declarare, quæ Variatio formæ noceat valori Sacramentorum? Circa quod Quæsitum
1 plurimos Doctores reperio respondisse, illam formæ variationem nocere Sacramentorum valori; quæ mutat sensum, quem Christus voluit exprimi per verba formæ. S. Thom. *3. part. q. 60. art. 8. in corp.* Gobat *tract. 2. num. 75.* Bonacina *tom. 1. de Sacram. in genere disp. 1. q. 2. punct. 1. num. 17.* Coton. *lib. 2. controv. prima cap. 1. num. 25.* & Emin. Card. de Lauræa *in 4. sent. tom. 1. disp. 2. num. 58. & 60.*

Alii verò diffusiùs explicant, Variationem formæ posse contingere, 2
octo modis; videlicet. 1. Additione. 2. Detractione. 3. Depravatione. 4. Transpositione. 5. Interruptione. 6. Substitutione æquipollentium. 7. Corruptione balbutiendo. 8. Repetitione verborum.

1. Additione; ut *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatæ Mariæ Virginis, ac omnium Sanctorum*, & hanc non officere valori Sacramenti, si minister additionem ponat ex devotione tantùm; officere verò, si credat eam necessariam docent S. Thom. *d. p. 3. q. 60. art. 8.* Marchant. *in resol. Pastor. de Sacrament. tract. 1. cap. 2. Vers. alia 2.* Et Gobatus alios referens *d. tract. 3. num. 94.*

2. Detractione; Ut *ego te baptizo in Nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti*. Nam detractio conjunctivæ ET, non immutat sensum substantialem formæ, & sic non nocet valori baptismi, ut fortiter tenet Comitolus *lib. 1. resp. Moral. quæst. 9.* Toletus *de Sacram. Baptism. lib. 2. cap. 19. num. 2.* quamvis aliqui contrarium sentiant apud Dianam *part. 2. tract. 15. resol. 47.* residente in Coordin. *tom. 1. tract. 1. resol. 57.*

3. Depravatione. Ut *Ego te baptizo in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta*. Et hanc formam esse validam, quia non destruit sensum, decidit Sum. Pontifex *in cap. Retulerunt. De Baptism.*

4. *Transpositione*. Ut si dicas *Ego te baptizo in nomine Spiritus Sancti, & Filii, & Patris*. Et hanc valere volunt, quia non mutatur sensus, Toletus *lib. 2. cap. 19. num. 4.* Tambur. *lib. 1. de Sacram. cap. 1. §. 3.* Et Gobatus *tract. 1. num. 49.* ubi notat, non etiam valere sequen-

sequentem. *Meum est hoc corpus*, quia facit hunc sensum, *Hoc corpus pertinet ad me*. Summa Diana *Verb. Eucharistia num.* 17.

5. Interruptione. Ut *Ego te baptizo in Nomine Patris*, & corrigendo garrientes pueros, subdat, *Tacete mali pueri*, & prosequatur *&c. Filii*, *& Spiritus Sancti*. Validè hunc baptizare docet Gobat *d. tract.* 1. *num.* 38. Summa Diana *Verb. Sacramentum num.* 5. Toletus *d. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 5. quia brevia sunt verba, breve interruptionis spatium, & sensus non perdit formæ intellectum. Secùs esset, si per plura verba, aut longius spatium temporis formam Sacramentalem interrupisset; ut dicemus infra in *Decis. seq.*

6. *Substitutione æquipollentium*. Ut *ego te abluo in nomine*, *&c. Ego te Christianizo in nomine*, *&c.* Et esse formam validam testantur Doctores, quos citat, & sequitur Gobat *tract.* 2. *num.* 73. *&* 93. Card. de Lugo *in respon. Moral. lib.* 1. *dub.* 2. (Et respondit in suo examine pro Cathedrali Ecclesia Ceneten. coram Summo Pontifice Clemente Nono Anno 1667. Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Petrus Leonius, ejusdem Ecclesiæ Antistes, & Princeps, Nobilitate, Prudentia, ac omnium Virtutum fulgoribus ornatissimus; cui tunc tanquàm Domino meo Colendissimo in studio obsequebar.) Ea ratione, quia verba *Abluo*, & *Christianizo* æquipollent verbo *Baptizo*. At non esse formam validam verbis *Patris & Filii*, *& Spiritus Sancti* substituere ista *Genitoris*, *Geniti*, *ac Spirati*, quia non licet recedere à verbis assumptis per Redemptorem in formæ baptismalis constitutione, siquidem in tantum Verba sunt Sacramentalia, in quantum sunt assumpta à Deo in Sacramentum, opinantur gravissimi Doctores, inter quos S. Thom. *d.* 3. *p. q.* 66. *art.* 5. *ad* 2. Scotus *in* 4. *dist.* 3. *quæst.* 2. *H. ibid.* S. Bonaven. *art.* 2. *q.* 3. Et pluribus rationibus probat Eminentiss. Cardinalis de Lauræa *d. tom.* 1. *disp.* 2. *à num.* 60. *& seqq.*

7. *Corruptione balbutiendo*. Ut *Hoc est corpus meus*. *Hic est calix*, &c. *Ego te baptizo in nomine Patris*, *&c.* & ex auctoritate Scoti, ac Marchantii has esse formas validas docet Gobat *d. tract.* 2. *num.* 95. *&* 96. Summa Diana *Verb. Eucharistiæ forma*, *num.* 14. Tambur. *de Triplic. Jur. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 22. & Coton. *lib.* 2. *Controv.* 4. *n.* 37. *&* 40.

8. *Repetitione verborum*. Pluribus ab hinc annis cognovi Sacerdotem, qui dicebatur scrupulis inquietari, & dum consecrabat, ita dicebat: *Hoc*, *hoc*, *hoc*, *est*, *est*, *est*, *corpus*, *corpus*, *corpus*, *meum*, *meum*, *meum*. Idem faciebat in consecratione calicis, repetendo quamcunque voculam formæ ter, quater, & quinquies; Etenim sibi videbatur eam voculam non protulisse, seu non benè, non integrè enunciasse; & quia audiebatur ab audientibus Missam, & scandalum faciebat, tædiumque satis grave; solebat alter Sacerdos ei assistere cum hoc pacto, ut statim prolato uno Verbo Consecrationis, quod intuebatur in Missali, illud digito cooperiret, & cum videret coopertum, sciret, illud pronunciasse; ideòque progrederetur in prolatione formæ; & recipiebat ex hac assistentia non leve juvamen. Modò dubitatum fuit eo tempore: an pluries repetendo singulas voces formæ consecrationis hostiæ, & calicis, validè consecraret? Plurimi dubitabant. Sed sapientiores nullum de validitate consecrationis dubium habebant, quia illa repetitio singularum vocularum non auferebat sensum formæ; & ita sentire reperio Gobat *tract.* 3. *in Alphabet. Sacrificantium*, *num* 94. *&* 95.

Sit igitur resolutio quæsiti, illam variationem formæ officere validitati Sacramenti, quæ sensum mutat. Quod si quis petat, an sufficiat recitare formam cum corde, seu mentaliter? 3.
Negativa responsio est concorditer data; quia Sacramenta novæ legis debent habere claram significationem gratiæ sanctificantis; & hanc consequuntur per verba, quæ sunt instituta ad.

ta ad significandum ignota: Ideò in Conc. Florent. in decreto Eugenii decisum est, quòd *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur*, *videlicet rebus tanquam materia*, *verbis tanquam forma*, *& persona ministri*. Et additum est: *Horum si aliquod desit*, *non efficitur Sacramentum*. Et idcircò non sufficere, si verba mentaliter proferantur, sed esse clara voce promenda docent Layman *lib.5. tract.1. cap.4. num.2. assert.* 3. Graffius *part.* 2. *lib.*1. *cap.* 3. *num.* 20. Gobat *tract.* 1. *num.* 4. & Emin. Card. de Lauræa, id Theologicis rationibus comprobans *d. tom.* 4. *disp.* 2. *art.* 2. *num.* 6. *& seqq.*

DECISIO IX.

ARGUMENTUM.

Refertur nullitas baptismi puero moribundo dati ob defectum Verborum formæ. Quem puerum Ecclesiasticæ sepulturæ non esse tradendum ostenditur.

SUMMARIUM.

1 *Baptismi Verba quæ sint de essentia ejus formæ?*
2 *Sepultura Ecclesiastica non datur non baptizatis.*
3 *Fœtus in Ventre Matris mortuus cum ea an sepeliatur in loco Sacro?*
4 *Ecclesia an polluatur per sepulturam filii non baptizati.*

Occasione autem Variationis Verborum formæ in Sacramentis enucleandus venit sequens Casus.

Enititur puerpera puerum, quem morti proximum videns obstetrix, anxia de ejus æterna salute, aquam flagitat, ut eum baptizet. Intendens igitur eum baptizare, aquam benedictam effundit super caput pueri, hæc tantummodo verba dicens: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. *Paulò post moritur puer. Quæritur, An validè baptizatus?*

Respondendum est negativè; juxta decisionem Summi Pontificis Alexandri Tertii *in cap.* 1. *de Baptism.* ubi omnes Canonistæ. Ratio autem invaliditatis hujus baptismi est, quia pari jure sunt de essentia formæ verba illa *In nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus Sancti*; ac ista Verba *Baptizo te*; & ideò cum fuerint omissa, irritus fuit Baptismus. Sunt autem de forma hæc verba *Baptizo te*; siquidem forma debet talibus concipi verbis; quibus significetur tùm actus agentis, tùm persona baptizantis, & suscipientis. Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. Graffius *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 21. Marchantius *resolut. Pastor. cap.* 2. *casu* 4. Toletus *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 5. Comitol. *in resp. Moral. lib.* 1. *quæst.* 46. *num.* 1. Bonacina *de Sacram. in genere tom.* 1. *disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 4. & Emin. Card. de Lauræa *tom.* 1. *de Baptismo disp.* 12. *art.* 4. *num.* 41. 1

Quod si quis petat, an prædictus puer sepeliendus sit in loco sacro? Pariter respondendum est negativè; ea ratione, quia Ecclesiastica sepultura non conceditur non baptizatis. Rituale Rom. *de Exequiis Verb. Quibus non licet dare eccl. sepult.* propè finem. Glossa *in cap. Ecclesiam. De Consecrat. dist.* 1. *Verb. celebrare*. Samuellius *de Sepultur. tract.* 2. *contr.* 4. *num.* 7. Sperellus *dec.* 88. *num.* 19. Toletus *lib.* 5. *cap.* 8. *n.* 11. Mendo *verb. sepultura num.* 2. Summa Diana *eod. verb. num.* 1. & Bassæus *tom.* 1. *verb. sepultura num.* 5. 2

Neque obstat, quòd si mater moriatur antequàm pariat fœtum; & iste pariter decedat in ventre matris absque Baptismo, nihilominùs unà cum matre obtinet Ecclesiasticam sepulturam. Bordon. *Variar. resolut. part.* 2. *resol.* 89. *num.* 23. & Passerin. *de pollut. Ecclesiæ disp.* 8. *cap.* 21. Quia eo casu ita conceditur, non de per se ipsi fœtui non baptizato, sed in consequentiam, & tanquam membro ipsius matris, in cujus visceribus adhuc retinetur. Quod si de facto puer nostri casus absque Baptismo mortuus sepeliretur in Ecclesia, multi volunt, eamdem remane- 3

mane-

manere pollutam; attamen contrarium tenent gravissimi Doctores, eò quia prohibitio cadit in pueris non baptizatis, ortis ex Patre, & Matre Infidelibus. Sayrus *de censur. libr.* 5. *cap.* 16. *num.* 26. Ugolin. *de offic. & pot. Episc. part.* 2. *cap.* 29. §. 5. Barbosa *allegat.* 28. *num.* 53. Pax Jordan. *tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 117. & Passerinus *d. disp.* 8. *cap.* 21. *num.* 4.

4 Ex his tandem admoniti esse debent omnes Parochi, & omnes animarum Rectores, ut nunquam cessent docere tùm Obstetrices, tùm Parochianos suos formam Baptismi juxta Synodale Praeceptum *part.* 2. *cap.* 12. *de Baptismi administratione in fine*; ne easdem contingat errare baptizando, cum irreparabili dispendio aeternae salutis puerorum, ad quos Parochus convolare non potest, ut eos baptizet.

DECISIO X.

ARGUMENTUM.

An interrumpere formam Sacramentorum, inserendo per medium ejus alia Verba, vel anteponendo aliquod ex verbis ejusdem formae noceat validitati Sacramenti declarat haec Decisio. Item an ly *Et* in forma Baptismi sit de ejus essentia.

SUMMARIUM.

1 *Interruptio Verborum formae quando noceat Sacramento?*
2 *Antepositio Verborum an obsit validitati formae?*
3 *Baptismus an sit validus, interrupta forma per alia Verba?*
4 *Stipulatio interrupta an valeat?*
5 *Testamentum interruptum an sustineatur?*
6 *Exempla interruptionis Formae in baptismo.*
7 *Antepositio alicujus Verbi in forma baptismi an irritet illud?*
8 Et *in baptismi forma an sit de essentia?*

Sed hìc circa defectus formae alia duo Quaesita sunt resolvenda. Unum est, an interruptio formae, ut alteri respondeatur, destruat Sacramentum? Ad hoc Quaesitum respondendum est cum distinctione: vel illa interruptio, & responsio est ita modica, ut secundùm regulas dialecticas, verba formae sacramentalis faciant unam propositionem; & talis interruptio, ac responsio non destruit Sacramentum. 1

Quòd è contra si interrumpatur forma, vel alteri respondeatur tanta prolixitate, & tanto defluxu temporis, ut verba formae incoeptae cum aliis, quae deindè connectuntur, minimè valeant constituere unicam propositionem, erit invalidum Sacramentum. Nugnus *tom.* 1. *in* 3. *part. D. Tho. quaest.* 60. *art.* 8. & Marcantius *in qq. Regul. tract.* 1. *cap.* 2. *quaest.* 2. *cas.* 3. quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 6. Quae in Seniori inordinato legitur *par.* 5. *tract.* 5. *res.* 41. & his adstipulantur, Cotonius *lib.* 2. *controv.* 1. *cap.* 1. *num.* 28. Bonac. *tom.* 1. *De Sacram. in genere disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 1. *num.* 23. & Laym. *de Sacram. Baptism. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. *vers.* 4. *Si Verborum modica interruptio.*

Aliud Quaesitum est: An antepositio aliquorum verborum formae destruat Sacramentum? & ad hoc est dicendum; destrui Sacramentum, si ex antepositione aliquorum verborum formae, eorumvè variatione secundùm Ubi ipsius formae sensus mutetur: secùs autem si sensus illaesus remaneat, & minister non intendat inducere aliquem errorem circa terminos substantiales ejusdem formae Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. *vers.* 3. Card. Toletus *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 3. Bonac. *d. tom.* 1. *disp.* 1. *de Sacram. in genere quaest.* 2. *punct.* 1. *num.* 21. & 22. & Eminentiss. Cardin. de Lauraea *tom.* 1. *in* 4. *lib. sent. disp.* 2. *art.* 8. *num.* 98. Ex quibus venit decidendus sequens Casus. 2

Paro-

Parochus baptizans puerum, sacram ablutionem incœperat, & dixerat Ego te baptizo: *quando obstetrici flagitanti, ut misceret aquam calidam cum frigida, quia hyems erat, respondens ait:* O via buttate quà l'aqua calda: *scilicèt in scutellam baptismalem; & statim prosequendo Baptismi formam, & aquam ter effundendo de more super caput infantis, dixit:* In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: Amen. *Quæritur, an Sacramentum valeat?*

Valere Sacramentum omnes respondere, ea ratione, quia illa verba *O via buttate quà l'aqua calda*, modica sunt, & ita citò prolata, ut non
3 videantur habere vim discontinuandi incœptam formæ orationem; & quià ex studiosis nostris plurimi sunt Juris utriusque laurea insigniti, & legali scientia pollent; ac etiam plurimi Theologali serto redimiti; ideò hi allegarunt auctoritatem Divi Thomæ *in* 4. *dist.* 3. *q.* 1. *art.* 2. *quæstiunc.* 4. *ad* 1. & Scoti *in* 4. *dist.* 3. *q.* 2. *M. & N.* Illi verò probarunt responsum ratione legali desumpta *ex l. Continuus. De verb. oblig.* In qua habetur, quod in stipulatione si inter interrogationem, & promissionem longus actus extraneus interveniat, inutilis est stipulatio; ipsa verò valet, si actus sit brevis, ut pu-
4 tà si stipulator dixerit, promittis mihi centum? & promissor respondeat? *arma, virumque cano, spondeo. L. Quæ extrinsecùs* 65. *ff. eod. tit.* Item adduxerunt *textus in l. Cùm antiquitas. §. & siquidem C. de testam.* ubi habetur, valere testamentum, etsi testator vocatis testibus, & incœpta testamenti factione; cogatur jam intermittere ob ali-
5 quod necessarium naturæ, si paulisper exeant testes à conspectu testatoris; secùs autem si longiore spatio separentur ab ipso. Idcircò verba prolata à baptizante casus nostri, quamvis cavenda sint, ob reverentiam Sacramenti, tamen validitati Sacramenti non officere ob eorum brevitatem docent Volpi *resolut. moral.* 67. *num.* 15. Card. Tolet. *d. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 5. Gobàt *in experim. Theol. tract.* 2. *num.* 97. Qui dat exemplum de baptizante dicente: Ego te baptizo in nomine Pa- 6
tris, (*taccte mali pueri*) vel (*admovete propius infantem.*) & Filii, & Spiritus Sancti. Bonacin. *d. tom.* 1. *de Sacram. in genere disp.* 1. *quæst.* 2. *punct.* 1. *num.* 22. Qui exemplificat de baptizante dicente: Ego te baptizo (*fuge hinc, aut veni huc, aut ista aqua est nimis frigida*) in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Tamburin. *de Tripl. jur. lib.* 1. *de Sacram. in genere cap.* 1. §. 1. *num.* 10. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. *vers.* 4. Diana Coordinatus *d. tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 6. Quæ sedet in veteri *par.* 5. *tract.* 5. *resol.* 41. & Emin. Card. de Lauræa *in* 4. *sent. d. tom.* 1. *disp.* 2. *art.* 6. *num.* 69.

Sed non levis est dubitatio, An valeat baptismus, si aliquod Verbum formæ anteponatur. E. G. Quidam baptizando dixit: Ego Patris te baptizo in nomine, Filii, & Spiritus Sancti. Quæritur, an validè?

Digladiantur decisores; nam alii asserunt valere baptismum supradicta forma collatum, ea ratione, quia ante- 7
positio ly *Patris* statim post ly *Ego*, non mutat sensum, & intellectum formæ, & reputatur quid accidentale tantùm, ut fatebitur quilibet recitans eadem verba; & faciens pausam statim post ly *Nomine*, & statim prosequatur nominare alias duas personas Sanctissimæ Trinitatis: siquidem apud Grammaticos, & Poetas licitum est anteponere dictiones, seu nomina ad placitum intra limites unius periodi; ut dicit, & tenet in hac facti specie Emin. Cardin. de Lugo *de Sacramentis in genere disp.* 2. *sect.* 6. *num.* 112.

Porrò alii negativæ adhærent opinioni, defendentes prædictam antepositionem ly *Patris* esse essentialem, & pervertere sensum, ac intellectum; & propterea destruere validitatem Sacramenti; neque concedendum, eam antepositionem esse canonizabilem per regulas Grammaticorum, vel Poetarum, siquidem nunquam apud eos-

dem reperitur permissum adnectere genitivum *Patris* illi nominativo, *Ego*, à quo neque pendet, neque regi potest; cum debeat inniti ablativo ly *Nomine*; & ideò hanc negativam opinionem amplectitur Eminentissimus Cardinalis de Lauraea *d. tom.* 1. *disp.* 2. *art.* 8. *num.* 99. quae practicè à quocunque est tenenda; etsi speculativè non desint utrisque argumenta pro validitate; nunquam tamen pro permissione prioris.

8 Alius Casus hic est ponendus. An ly *ET* in Sacramento Baptismi sit de essentia formae; itaut dici possit sine illo, *Ego te baptizo in Nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti?* D. Ber. Bissus *tom.* 1. *litt. Et. pag.* 398. *num.* 121. *in Hierurgia Sacra* ait ly *ET* esse de essentia formae; Baptismi, quia dicere *in Nomine Patris Filii* significatur non Pater, & Filius: sed *Pater sui Filii*; sicut qui vocaret Patrem Antonii, non nominaret Patrem, & Antonium; sed solummodò illum, qui est Pater Antonii. Ergo ut nominetur persona Filii oportet dicere *in Nomine Patris, & Filii*. Porrò DD. multi, quos citat, & sequitur Caramuel *in Theol. Fundam. lib.* 3. *num.* 3063. tenent *ly ET* non esse de essentia formae baptismi, quia etiam eo omisso adest invocatio totius Sanctissimae Trinitatis. Debent nihilominùs Parochi in proferenda forma loqui attentè, & distinctè, non lingua precipiti, sed custodita, ac devota.

DECISIO XI.

ARGUMENTUM.

Agitur de necessaria Intentione Ministri in conficiendo Sacramento; & explicatur quae, & qualis debeat esse dicta Intentio: Resolvuntur duo casus curiosi circa eamdem Intentionem.

SUMMARIUM.

1 *Intentio Ministri est necessaria ad validitatem Sacramenti.*
2 *Intentio praedicta quae, & qualis esse debeat?*
3 *Intentio Triplex Actualis, Virtualis, Habitualis.*
4 *Monialis in confessione fingens se puellam laicam an validè absolvatur?*
5 *Benedictio data Jacobo ab Isaaco an fuerit valida?*
6 *Sacerdos an consecret Vinum, quod aliàs decreverat nolle consecrare.*

Est autem valdè necessarium in concernentibus doctrinam Sacramentorum in genere scire, ad valorem Sacramenti an requiratur Intentio Ministri? Et circa hoc quaesitum Regula generalis est, & omni exceptione major, Intentionem Ministri requiri, & esse necessariam ad validitatem Sacramenti; sic enim definitum est in Conciliis Florentino, & Tridentino. Primum enim in Decreto de Sacramentis ad Armenos §. *Quinto Ecclesiasticorum*: Sic loquitur. *Haec omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicèt rebus, tanquam materia; verbis tanquam forma; & persona Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia.* Concilium verò Tridentinum, *Sess.* 7. *de Sacram. Can.* 11. ita ait: *Si quis dixerit, in Ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.* Et his auctoritatibus additur ratio, scilicèt, quia operatio Sacramentorum est actus humanus, sivè liber. At in omni actu humano, seu libero est intentio agentis, quia omne agens agit suo modo propter finem. Ergo necessaria est intentio Ministri agentis, & conficientis Sacramentum. Cardin. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 1. & 2. Cardin. de Lugo *de Sacramentis disp.* 8. *num.* 13. 14. & 15. 1

Go-

Gobat *de Sacram. tract. 1. num.* 59. Coton. *lib.* 2. *de Sacram. in genere cap.* 2. *num.* 32. Et novissimè Emin Cardin. de Lauræa *in 4. sent. tom.* 1. *disp.* 3. *art.* 1.

Sed ulteriùs cognoscere oportet Quæ, & Qualis esse debeat Ministri intentio? Et pro hujus quæsiti intelligentia, juxta recentiorum Theologorum doctrinam est advertendum, duas esse partes hujus quæsiti: Unam, Quæ debeat esse intentio Ministri? Alteram Qualis?

Quo ad primam quæsiti partem. Ex supradictis constat, intentionem eam esse debere, qua minister Sacra-
2 menti intendat facere, quod Ecclesia ipsa facere intendit. Verùm quia adhuc obscurum remanet, quænam sit intentio Ecclesiæ, seu quodnam sit objectum intentionis ipsius Ecclesiæ in actu conficiendi Sacramenta? Doctiores hujus Cleri notarunt, objectum intentionis Ecclesiæ, quod est idem objectum intentionis Ministri, non esse salutem suscipientis, vel ministrantis Sacramentum, neque religiosam quamdam cæremoniam, neque ipsam actionem externam, etsi factam, vel acceptatam, seu acceptandam nomine Christi; sed esse rationem formalem Sacramenti; videlicet facere id, quod Christus Dominus instituit: hæc enim est intentio Ecclesiæ; & hanc intentionem, quam habet Ecclesia, debet etiam habere minister, qui Sacramentum conficit; & ratio est, quia minister in Sacramentis operatur ut minister Christi; non potest autem minister operari ut minister alterius, nisi habeat animum operandi nomine illius; ut fusè explicant Bonacina *tom.* 1. *de Sacram. in genere disp.* 1. *quæst.* 2. *punct.* 2. §. 3. *per tot.* Card. de Lugo, *de Sacram d. disp.* 8. *sect.* 2. 3. & 4. Coton. *d. lib.* 2. *controv.* 1. *num.* 33. & 34. Gobat. *de Sacramentis tr.* 1. *num* 72. & subtiliùs Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacram. d. disp.* 3. *art.* 2. *per totum*. ubi *sub num.* 27. id ulteriùs probat inductione omnium generationum, sivè naturalium, sivè artificialium; in quibus, quod proximè intenditur, est forma in toto, seu totum; forma enim est finis generationis: sed confectio Sacramenti est generatio quædam, seu productio; ergo quod proximè intenditur est forma Sacramenti, seu essentia, & quidditas Sacramenti. Neque potest assignari disparitas, cur in effectione hujus artificialis non intendatur bonitas, seu forma totius, in aliis verò sic. Volens ergo efficere Sacramentum, si explicitè intendit, ut Ecclesia; intendit cum illa actione externa signum à Deo institutum; quia hæc est forma, & bonitas Sacramenti, per quam distinguitur ab ipsa actione.

Quo verò ad secundam partem quæsiti, scilicet, *Qualis debeat esse intentio Ministri?* Omnes adduxerunt triplicem, communemque divisionem intentionis, prout alia est *Actualis*, 3
qua quis actu vult facere aliquid, elicito voluntatis actu tendente in illud, quod facit. Alia est *Virtualis*, quæ remanet abeunte actuali, vel ea debilitata ob mentis evagationem; at ex præexistentia actualis habet vim, & energiam faciendi quidpiam, quod alioqui non fieret. Atque alia est *Habitualis* resultans non ex præcedenti actu voluntatis aliquid agendi, sed ex frequentatis actibus, ex quibus remanet habitus agendi. Ex his intentionibus omnes pariter dixere, ad valorem Sacramenti, non esse necessariam intentionem actualem; habitualem verò non esse sufficientem; intentionem autem Virtualem sufficere. Ratio horum omnium est circa actualem, quia Deus non obligat ad impossibile, sed impossibile est homini in actione aliqua manere semper attentum, juxta illud *Psal.* 38. 13. *Cor meum dereliquit me*. Circa habitualem; quia ille habitus non influit velle actionem ipsam; ut constat in dormientibus, & ebriis operantibus aliquid ex habitu absque voluntate. Circa Virtualem, quia illa intentio sufficit ad Sacramenti valorem, quæ sufficit ad actum hu-

manum, nam Deus nihil magis requirit. Sed in actibus humanis illa intentio sufficit, quæ est homini possibilis; & à qua actus humanus habet dependentiam; & talis est intentio Virtualis. Tambur. *de Sacrif. Missæ lib.* 2. *cap.* 1. §. 2. Gobat *d. tract.* 1. *num.* 81. Coton. *d. lib.* 2. *Controv.* 1. *num.* 39. Diana *par.* 2. *tract.* 17. *resol.* 32. Quæ in Coordinato sedet *in tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 1. Volpi *resol. Moral. resol.* 160. *num.* 12. 13. & 14. Card. de Lugo *d. disp.* 8. *sect.* 5. Mastrius *in Theol. Morali disp.* 16. *num.* 38. *& in* 4. *sent. disp.* 1. *q.* 7. *art.* 1. & 2. & Eminentiss. Cardinalis de Lauræa *d. tom.* 1. *disp.* 3. *art.* 3. *per totum*.

Quibus tanquam fundamentis circa intentionem Ministri ita firmatis, duo sunt casus satis curiosi resolvendi. Primus talis est.

Monialis coram extraordinario Confessario sua peccata confitens; interrogata, an esset professa? ne ab ipso agno-
4 *sceretur; ait, esse unam ex puellis, quæ in Monasterio educantur; sed ex devotione fecisse votum castitatis. Confessarius intendens, eam esse puellam sæcularem, ei tanquam tali pœnitentiam dat, & absolutionem. Quæritur, An error suæ intentionis officiat validitati absolutionis?*

Officere nonnullis visum fuit. *Primò*, quia absolutio involuntaria non valet. Sed in præsenti casu videtur esse involuntaria; nam voluntarium non est, quod fertur in objectum incognitum. Arist. 3. *Ethic. cap.* 3. & D. August. 8. *de Trinit. cap.* 4. Et hæc Monialis professa, quæ se asserit sæcularem, remanet incognita. Ergo absolutio fuit invalida. *Secundò* Sacramentum consistens in fieri non habet esse Sacramenti, nisi alicui conferatur; nam sine subjecto non potest fieri. Ergo cum errore personæ Sacramentum non fit. Probatur consequentia. Persona, cui confertur Sacramentum, ingreditur objectum intentionis ministri; nam minister ne dum intendit facere Sacramentum; sed etiam intendit in ea persona, cui confert Sacramentum. Cum igitur erret in persona, deficit ejus intentio; nam intentiones distinguuntur ab objectis intentis. *Tertiò* Mendacium de re gravi in confessione reddit eam invalidam. Cardin. de Lugo *de Pænit. disp.* 16. *num.* 123. Sed in hoc casu Monialis mentitur in re gravi, quia circumstantia Professionis aggravat peccata. Ergo absolutio reputanda est invalida. E contrà.

Non officere, plurimi judicant. *Primò* quia Confessarius principaliter dirigit intentionem suam in personam sibi præsentem; non autem in qualitatem personæ. Ergo nullus est defectus intentionis Ministri; & sic valida erit absolutio. *Secundò* Nam error personæ in solo Matrimonio irritat Sacramentum, quia tanquam in contractu deficit substantia, vult enim conjux dare potestatem sui corporis huic, & non alteri. Sed in aliis Sacramentis nulla est ratio magis unius personæ, quàm alterius, quia non attenditur persona, sed merita personæ, idest ejus peccata, de quibus se accusat. Ergo, (exceptis peccatis contra obedientiam, vel paupertatem, quibus non supponitur gravata hæc Monialis) absolutio validè collata censetur. *Tertiò* Quia Isaac cum benedixit Jacob, dixerit suam benedictionem, & intentionem ad Esau. *Gen.* 26. & tamen valida fuit benedictio ipsi Jacob data. *Benedixi ei* (ait) *eritque benedictus*. Ergo etiam absolutio directa puellæ sæculari, sed data Moniali, valida erit.

Alii distinguunt, vel Confessarius ita restringit suam intentionem puellæ sæculari, ut excludat Monialem professam? Et in hoc casu invalida est absolutio, ob defectum intentionis Ministri absolventis. Vel intendit absolvere personam pœnitentem, quæ coram se est? Et valida est absolutio; & ratio est, quia præter particularem intentionem directam puellæ sæculari, adest etiam alia intentio, quam dirigit in ipsam personam; quamvis

non

non sit sæcularis. Et cum hac distinctione transeunt in consimili casu. Reginaldus *in Praxi fori pœnitent. libr.* 26. *num.* 42. Suarez *tom.* 3. *disp.* 13. *sect.* 3. *in fine*. Sotus *in* 4. *dist.* 1. *quæst.* 5. *art.* 8. Sylvester *in Verb. Baptismus* 3. §. *ult.* Marcantius *in Horto Pastor. Verb. Resolutiones Pastorales de Sacram. in genere cap.* 5. *de Intentione Ministri quæst.* 3. *pag.* 879. Gobat *de Sacram. d. tract.* 1. *à num.* 210. *usque ad num.* 222. & 223. ubi tamen dubitat ob mendacium; sed præscindendo à peccatis contra obedientiam, & paupertatem, non videtur mendacium grave, & per consequens non officere validitati absolutionis; cum non sit contra substantiam confessionis. Idem Gobat *tract.* 6. *num.* 538. Tamburin. *in Method. exped. confess. lib.* 2. *cap.* 10. §. 2. *num.* 42. & Reginald. *libr.* 6. *num.* 70. Et cum supradicta distinctione, validam esse Monialis confessionem deducitur ex his, quæ doctè, ac profundè disputat novissimè Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 1. *disput.* 3. *art. ultim.* ubi tamen *num.* 102. ex Scoto advertit, valuisse benedictionem Jacob, quia eam Pater confirmavit; ait enim *textus Genes.* 27. quod Isaac *expavit stupore vehementi*, qui stupor fuit extasis, in qua cognovit, Deo revelante, quod Jacob justè erat benedicendus; & Dei voluntate id accidisse, ut Jacob benediceret; propterea confirmavit benedictionem dicens: *Benedixi ei, eritque benedictus*. Porrò Cornelius à Lapide *in Genes.* 27. 34. ait: Isaacum habuisse duas intentiones primariam, qua intendebat benedicere illum, quem sibi Deus constituerat Primogenitum; & secundariam, qua volebat benedictionem dirigere in Esau. In hac secunda intentione erravit, non autem in primaria; ideò valida fuit benedictio data Jacob, quia Jacob fuerat à Deo constitutus ejus Primogenitus.

6 Secundus Casus non minùs curiosus est tenoris sequentis.

Sacerdos aversatus vinum acerbum, quod à Satrista datur pro Missa, eò quia est dolorificum suo stomacho, statuit in corde suo, nolle ampliùs celebrare cum dicto Vino, & sibi providet Vinum Creticum, vulgò Malvasia, *cum quo intendit Sacrum facere. Sacrista clam ex urceolo aufert dictum Vinum Creticum præparatum; & in eodem ponit solitum Vinum acerbum, quod Sacerdos, hujus mutationis ignarus, consecrat in Missa. Quæritur, an validè?* Videtur prima facie pro hujus casus resolutione in hanc conveniendum sententiam, quod si Sacerdos ita exclusit à sua intentione materiam Vini acerbi in Missa consecrandam, & ita determinavit consecrare vinum Creticum, ut omninò noluerit ampliùs habere pro materia ipsum vinum acerbum jam à se exclusum, etiamsi illud sibi proponeretur consecrandum? Invalida esset consecratio; quia deficit intentio, & actio illa dicitur involuntaria; siquidem vinum acerbum non intentum ita se habet, ac si non esset materia apta, quantum est ex parte Ministri, qui illud non vult consecrare. At è contra si cum intentione particulari consecrandi vinum Creticum à se præparatum, retinet universalem intentionem consecrandi omne aliud vinum appositum in calice, aptum consecrari, & actualiter consecrando vinum acerbum, quamvis ignotum sibi, habuit intentionem consecrandi id, quod erat in calice; ut omninò est supponendum; quia quilibet Sacerdos etiam mediocris pietatis, cum consecrat, intendit validè consecrare; & tunc validè consecravit; nam talis actio est voluntaria, & habet intentionem requisitam ad validitatem Sacramenti. Suarez *de Eucharist. disp.* 13. *sect.* 3. *in fine*. Cardin. de Lugo *de Sacramentis in genere disp.* 8. *sect.* 7. *per totam*. Et in puncto Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 1. *disp.* 3. *art. ult. num.* 94.

DECISIO XII.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quis sit Minister ordinarius Sacramentorum? Disseritur, An Angeli boni possint ministrare Sacramenta? nec non Animæ Beatæ, ac ipsa Beatissima Virgo Mater Dei? Exempla plurima de iisdem.

SUMMARIUM.

1 *Quis sit Minister Sacramentorum?*
2 *Angeli an possint ministrare Sacramenta?*
3 *Sacramentorum à Cælestibus Spiritibus ministratorum exempla.*
4 *Deipara an ministraverit Extremam Unctionem B. Reginaldo?*
5 *Fœminæ quæ, & quot Sacramenta possint ministrare?*
6 *Mulier an possit ministrare Eucharistiam?*

1 MOdò videamus, quis sit minister ordinarius Sacramentorum? Itaque DD. omnes docent; Ordinarium Ministrum Sacramentorum esse hominem viatorem rationis usum habentem; ita tamen, ut fœmina, & laicus in Baptismate, & in Matrimonio tantùm possit esse Minister; in cæteris autem Sacramentis non omnes homines viatores, sed qui sacris ordinibus sunt insigniti habendi sunt ministri, ut suis locis declarabitur: excepto casu necessitatis, vel pro impedienda magna irreverentia Eucharistiæ, quam etiam laicum, & fœminam posse sibi, & alteri ministrare, docent Theologi, ut infrà ad tertium Quæsitum. Rationes responsi hujus plures fuerunt allatæ: videlicèt, quia institutor Sacramentorum fuit Christus homo; ergo congruum fuit, ministros homines esse. Sacramenta constant ex sensibilibus: ergo congruum fuit, à ministro utente sensibus ea ministrari. Hinc illud Apostoli *ad Hebr. 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur*. Et ita communiter Theologi, & Summistæ. Card. de Lugo *de Sacram. in genere disput. 8. num. 1.* Bonacina *tom. 1. disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 9.* Gobat *de Sacram. tract. 1. num. 50.* Mastrius *in Theolog. Moral. disp. 16. num. 35.* Et Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacramentis disp. 8. num. 4.*

Sequitur secundum Quæsitum, an Angeli possint administrare Sacramenta? circa quod affirmativè est respondendum, & non solùm de Angelis bonis, sed etiam de malis, & de beatis in cœlo existentibus; & hoc ex Divina dispensatione; siquidem, ita liberum est Deo committere Angelis bonis, & malis, nec non Animabus Beatis ministerium Sacramentorum, sicut homini viatori; non enim Deus necessitatur ab homine, vel alio motivo, ut homini viatori tantùm committat; & cum Angeli boni, vel mali, ac Animæ beatorum possint corpora assumere, cum illis valent proferre verba sensibilia, & orationes sensibiles exercere; ut docent Bonacina *d. disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 10.* Gobat. *d. tract. 1. num. 50. & num. 158.* Volpi *resol. 8. num. 8.* Card. de Lugo *d. disp. 8. sect. 1. num. 4.* ubi id negat ex ordinaria potestate; sed concedit ex speciali concessione Dei: & cæteris pleniùs, & doctiùs Eminentissimus Cardinalis de Lauræa *d. tom. 1. De Sacramentis in genere disp. 10. art. 1. per totum*. Et quia plurimi ex Clero Patavino studiosi sunt antiquitatum, & Sacrarum Historiarum, sequentia retulerunt exempla; ex quibus constat, Sacramenta ab Angelis, 3 à Beatis, imò & à Christo Domino aliquando fuisse administrata. Siquidem S. Amphilochius fuit ab Angelis consecratus Episcopus. Nicephor. *libr. 11. histor. cap. 20.* Sanctus Philemonem Martyrem jam constitutum in arena carnificinæ, omnibus spectantibus Christianis baptizavit ipse Christus.

Ex

Ex Metaphraste Surius *in Vita S. Thyrsi, & Socior. 14. Decembris*. S. Onuphrius Anacoreta singulis Dominicis Christi corpore, & sanguine ab Angelis mirabiliter reficiebatur. Paphnutius *Abb. in ejus vita cap. 11.* Divo Joanni Chrysostomo morituro SS. Petrus, & Joannes Apostoli cibum cœlestem ministrarunt. Nicephor. *lib. 13. Hist. Eccl. cap. 37.* S. Raymundus Nonnatus, cum morbus ingravesceret, & Sacerdos diutiùs tardaret, Angelorum ministerio sub specie Religiosorum sui ordinis apparentium, salutari viatico refectus fuit. Breviar. Rom. *lect. 6. die 31. August.* Idem de Sancto Ludano Scotorum Ducis filio refert Bollandus *in ejus Vita 12. Februar. tom. 2.* Et de Sancta Agnete Politiana, & de B. Angela Fulginate *in Actis ear. Vit.* Beatam Claram de Monte Falco Christus Dominus suis manibus communicavit. *In Chron. Minor. part. 2. libr. 5. cap. 41.* Et Beatam Coletam *in ejus Vita cap. 52.* Et B. Joannam Urbevetanam Ordinis S. Dominici, Bzovius *Ann. 1306. num. 18.* His autem similia, eaque plurima refert exempla Joann. Bonifac. Bagatta *in admirandis Orb. Christian. tom. 2. lib. 3. cap. 3. § 4. per totum; & eod. libr. 3. cap. 5.*
4 *§. Unico*. ubi Reginaldo discipulo Sancti Dominici Deipara extremam Unctionem administravit, & B. Liduvinæ Christus Salvator, quod notat etiam Surius *7. Aprilis*. Sed Unctio illa, quam Deipara ministravit servo suo Reginaldo non fuit Sacramentalis, sed tantùm curativa, ut constat tùm ex materia supernaturali, tùm ex Verbis non Sacramentalibus, quam, & quæ Sanctissima Virgo illum inungendo adhibuit, ut à me demonstratum est in meis Decisionibus *de Extrema Unctione Decis. 9. num. 21.*

Supradictis addendum est hoc Tertium Quæsitum, *An Fœminæ possint Sacramenta administrare?* Et circa
5 ipsum est asserendum circa Baptismum, in casu necessitatis, & circa Matrimonium; negandum autem in reliquis Sacramentis, quod impudenter docuerat Lutherus *libr. de abrogan. Miss. priv.* ut notat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 10. art. 1. num. 10.* Sed ulteriùs fœminam posse ministri officio fungi in sumenda Sacra Eucharistia, absente Sacerdote imminente periculo mortis, ut fecit Maria Regina Scotiæ; 6
vel ad impediendam magnam Eucharistiæ irreverentiam advertit Layman. *libr. 5. tract. 4. cap. 7. num. 4.* Imò posse communionem sacram etiam alteri præbere concedit ex Layman, Coninch. & Diana, Cotonius *in Summa Verb. Communionis Minister. num. 74.* sed hæc omnia negant duo doctissimi Ecclesiæ cardines, videlicet Eminentiss. Card. de Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 18. num. 24.* & Eminentiss. Card. de Lauræa *de Euchar. disp. 24. num. 70.* & quidem jure; nam id vetitum fuit *in Can. Pervenit de consecr. dist. 2.* nisi à Sede Apostolica id permittatur.

DECISIO XIII.

ARGUMENTUM.

Resolvuntur duo casus circa validitatem Sacramenti ob errorem Ministri, unius in sensu Verborum, alterius in recta prolatione eorumdem.

SUMMARIUM.

1 *Exemplum Sacerdotis errantis in intelligentia Verborum consecrationis Eucharistiæ. Utrùm validè consecret? & num. 2.*

3 *Baptismus an sit validus, si dicatur* in Nomine Patria, Filia, & Spiritu Sancta?

SEd antequam à Ministro Sacramentorum discedamus, placet hic addere alios duos casus. Primus est:

Sacerdos Theologiæ ignarus, consecrando hostiam; & dicendo: Hoc est corpus meum; *intendebat de corpore sui ipsius: & consecrando calicem, dicendo,* 1

Hic

Hic est enim Calix, &c. *ly* Hic, *intendebat esse adverbium*, *idest*, in hoc loco, *Quæritur*, *an validè consecraret?*

In responsis ad hunc casum duæ repertæ sunt opiniones. Una plurium opinantium validè Sacerdotem hunc non consecrare, ut tenet Vasquez *de Sacram. disp.* 2. *num.* 102. etsi supponatur in hoc Sacerdote generalis intentio faciendi, quod facit Ecclesia: nàm verba formæ sunt vera locutio, qua minister humano modo loquitur; loqui autem est manifestare sensa interna: ergo manifestant id, quod loquens habet in mente. Si ergo in mente habet, quod in illa hostia, per eum consecrata, sit corpus ipsius consecrantis, non autem corpus Christi; & *ly Hic* circa calicem denotat solam præsentiam localem; sequitur, illum Sacerdotem nec loqui in vero sensu, quem habuit Christus, nec habere illam Intentionem, quæ fuit ipsius Christi, & quæ est Ecclesiæ; & ideò invalidè consecrare ex defectu intentionis. Confirmatur, quia licèt error privatus Ministri, dummodò intendat facere, quod facit Ecclesia, non obsit formæ, neque validitati Sacramenti, tamen obest utrique, quando ejus error mutat formam. Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. disp.* 2. *num.* 88. Porrò in casu proposito error Sacerdotis mutat formam, quia intendit corpus sui ipsius, &c. calicem localiter adesse. Ergo validè non consecrat. Idem docet P. Vinc. Candidus *in Compend. disquisit. Moral. disq.* 41. *artic.* 1. *num.* 4.

Altera fuit opinio multorum affirmantium, validè consecrare, ut docet
2 Cardin. de Lugo *de Sacramentis disp.* 2. *num.* 122. ubi ei visum est, sufficere illam intentionem generalèm dicendi illas voces, & significandi per illas id, quod Ecclesia intendit significare, nec per errorem privatum, aut privatam voluntatem minùs efficacem retractari illam priorem, aut impediri valorem Sacramenti. Et dat exemplum de Sacerdote intentionem habente in principio Missæ consecrandi etiam particulas in pyxide positas, qui posteà tempore consecrationis, illarum immemor, intentionem suam dirigit solum ad hostiam, quam habet in manibus; & tamen ex communi omnium opinione, particulæ in pyxide existentes remanent consecratæ vi prioris intentionis non revocatæ.

Huic opinioni videtur adhærere Gobat *de Sacramentis tract.* 1. *à num.* 198. *usque ad num.* 204. ubi hæsitans non subsistit, & infert, remanere dubiam talis Sacerdotis consecrationem; itaut si ultra suam hostiam alias particulas consecrasset, meliùs foret, eas ab alio Sacerdote sub conditione iterum consecrari; quia verè, & realiter non est vera forma, cum intendat aliud corpus, quàm Christi in illa hostia reperiri; siquidem vera forma est, quæ efficit, quod significat; idest Christi corpus in hostia ex vi ipsius formæ reperiri. Videatur Mastrius *in* 4. *sent. disp.* 3. *quæst.* 8. *art.* 1. ubi subtiliter, sed doctè examinat intentionem Sacerdotis, quam in consecrando debet habere circa corpus Christi.

Alter verò casus circa Ministrum ministrantem Sacramentum est hujusmodi:

Parochus montanus, *grossioris linguæ*, 3
baptizando dicebat: In Nomine Patria, & Filia, & Spirita Sancta. *Quæritur*, *an faciebat validum baptisma?*

Omnes dixere, valida fuisse baptismata ex decisione Zachariæ Papæ *in cap. Retulerunt. de consecratione dist.* 4. ubi de hoc casu interrogatus respondit: *Si hoc fecit ex imperitia linguæ latinæ, non intendens inducere errorem; verè baptizavit*. Quod ita intelligendum est, non quòd error privatus ministri, dummodò intendat facere, quod facit Ecclesia, obsit Sacramenti formæ; sed quia talis error mutat formam: si enim teneret Minister, genitum à Patre esse Fœminam, & sic Spiritum Sanctum; forma ab ipso sic prolata, non esset forma Christi. Si verò teneret, esse quidem Fœminini generis,

neris, tamen ipse sub præcisis verbis Ecclesiæ formam proferret, verè faceret Sacramentum, ut subtiliter notat Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 2. num. 88.* & concordant DD. videlicet Card. de Lugo *de Sacram. disp. 2. n. 108.* Tamburin. *lib. 1. de Sacramentis in genere cap. 1. §. 2. num. 2.* Card. Toletus *lib. 2. cap. 19. num. 9.* Bonacina *tom. 1. de Sacram. in genere disp. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 20.* Vasquez *tom. 2. in 3. part. disp. 129. cap. 7.* quem allegat Gobat *d. tract. 1. num. 206. & 207.*

DECISIO XIV.

ARGUMENTUM.

Inquiritur an suscipiens Sacramentum debeat esse alius à Ministro? Et quæ intentio in suscipiente requiratur? Sacerdotes extra Missam, Diaconi, Laici, ac mulieres an possint sibi ministrare Eucharistiam?

SUMMARIUM.

1 *Intentio an sit necessaria in suscipiente Sacramenta?*
2 *Suscipiens Sacramenta an debeat esse alius à Ministro?*
3 *Sacerdotes extra Missam an possint sibi Eucharistiam ministrare?*
4 *Diaconi an dare possint Eucharistiam?*
5 *Laici, ac Mulieres an, absentibus Sacerdotibus, possint seipsos communicare?*

POstquam explicuerimus præcipua dubia circa Ministrum Sacramentorum; opus est transire ad illa quæ concernunt suscipientes. Ideò Quæritur, Quæ, & Qualis intentio requiratur in suscipiente Sacramentum?

1 Respondentes distinguunt Infantes ab Adultis. Illi recipere possunt validè Sacramentum Baptismi, Confirmationis, Eucharistiæ, & Ordinis si mares sint, absque propria intentione, quæ suppletur ab Ecclesia: & ratio est, quia hæc quatuor Sacramenta requirunt tantummodò capacitatem subjecti; alia verò tria, nempè Pœnitentia, Extrema Unctio, & Matrimonium pendent etiam ab intentione, & voluntate suscipientium, quæ in infantibus esse non potest. Layman *lib. 5. tract. 1. cap. 6. num. 4.* Tamburin. *de Triplici Jure libr. 1. cap. 3. §. 1.* & Card. de Lugo *de Sacramentis disp. 9. num. 112.* Adulti verò, qui non utuntur ratione, & nunquam sunt usi, ut amentes à nativitate, absque ulla intentione, pariter recipiunt supradicta quatuor Sacramenta, quià æquiparantur infantibus. *cap. Majores. De Baptismo.* Quòd si amentes aliquando habuerunt usum rationis; In his oportet, ut ante amissionem usus rationis, habuerint voluntatem talis Sacramenti, quam non retractaverint voluntate contraria. *d. cap. Majores.* Vel Adulti habent rationis usum; & in eis requiritur voluntas Sacramenti, & quod intendant ipsum Sacramentum recipere. Porrò cum Intentio sit triplex Actualis, Virtualis, & Habitualis; sufficit hæc habitualis, quæ est illa, cui præcessit actualis, & nunquam fuit revocata; imò satis esset interpretativa intentio, quæ est quid minùs habituali, cum videlicèt Cathecumenus voluit servare Legem Christianam, & suscipere omnia remedia suæ salutis. Sed hæc non sunt intelligenda de Sacramento Matrimonii; hoc enim recipi non potest sola intentione habituali; ut benè explicant Tamburin. *d. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 5.* Card. Toletus *lib. 2. cap. 16. num. 2.* Summa Diana *in Verb. Sacramentum num. 7.* Gobat *tract. 1. à num. 226. usque 231.* Volpi *resol. 160. à num. 9. & seqq.* Bonacina *tom. 1. de Sacram. in genere disp. 1. quæst. 6. punct. 2.* Cardin. de Lugo *d. disp. 9. de Sacram. sect. 7. per totam.* Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom. 1. de Sacram. disp. 11. art. 2. per totum.* Qui omnes

E ani-

animadvertunt in omnibus Sacramentis (excepto Matrimonio) sufficere voluntatem suscipientis etiam coactam; nam voluntas coacta voluntas est. *d. cap. Majores. De Baptismo;* dummodò tamen interiùs sit verus consensus in Sacramentum; non verò si solus sit consensus in actionem externam absque voluntate Sacramenti.

His succedit aliud quæsitum, quod examinant DD. circa suscipientem Sacramenta, videlicet, An suscipiens Sacramentum debeat esse alius à mini-
2 stro? Circa quod venit dicendum, alium debere esse à ministro, exceptis Sacramentis Eucharistiæ, (de quo infra dicam *num.* 3.) & Matrimonii, in quo contrahentes sunt ministri, & susceptores; ut de singulis Sacramentis differunt Doctores, reddentes rationem, & præcipuè S. Thom. *3. part. q. 66. art. 5. ad* 4. Scotus *in 4. dist. 6. q. 4. L. A.* Sylvester *Verb. Absolutio 6. num. 2. §. Quartum*. Toletus *lib. 2. cap. 20. num. 1.* Bonacina, qui ubique concordantes allegat, *De Baptismo disp. 2. quæst. 2. punct. 4. num.* 20. *De Confirmat. disp. 3. quæst. Unic. punct. 3. num. 7. & 9. De Eucharistia disp* 4. *q. 5. punct. 1. num. 13. De Pœnitent. disp. 5. q. 4 punct. 2. num. 2. De Extrema Unct. disp. 8. q. Unic. punct. 3. num. 1. de Ordine disp. 8. q. Unica punct. 4. num. 1. De Matrimon. q. 2. punct. 4. num. 5.* Summa Diana *Verb. Baptismus num.* 11. Tamburin. *de triplici Jure libr. 2. de Baptismo cap. 1. §. 5. num. 32.* & Mastrius *in 4. sent. disp. 7. num.* 62.

Hinc resolvendi veniunt duo casus tanquam dependentes à supradicta doctrina. Primus casus est:

Episcopus in generali Sacri Chrismatis administratione, cum confirmasset quamdam mulierem, etiam infanti, quem in brachiis tenebat, ob suæ mentis distractionem, Sacrum Chrisma more solito impertivit. Quæritur, An validè? Ex studiosis hujus nostræ Diœcesis.

Affirmarunt aliqui; alii negarunt. Affirmantium rationes fuerunt; nam in præsenti casu adest Materia, Forma, Minister, & subjectum Sacramenti Confirmationis habile, nempe infantem; & quamvis Episcopus non habuerit attentionem in confirmatione peragenda, tamen dici non potest, quòd non habuerit sufficientem intentionem; quia intendebat sacrum Chrisma administrare cunctis, qui capaces forent illud Sacramentum accipere; & nemo negabit, infantes esse capaces Sacramenti confirmationis, ut docent Leander, & Suarez, quos allegat, & sequitur Tamburin. *de Sacram. confirmationis cap. 3. §. 1. per tot.*

Negantium verò validitatem Sacramenti in proposito casu motivum fuit; quia in Episcopo, neque actualis, neque virtualis, neque habitualis fuit intentio; siquidem nunquam proposuit confirmare Infantes, & sine Patrino, sed tantùm annum discretionis attingentes, & Patrinos habentes. Ergo absque ulla intentione inunxit hunc infantem actuali, vel virtuali. Ergo nulliter. Et quamvis infans sit capax Sacramenti, tamen ad essentiam Sacramenti requiritur in ministro intentio vel actualis, vel saltem virtualis confirmandi ipsum infantem; & virtualis esse non poterat, quia de ejus essentia est, ut priùs actualiter fuerit in ministro, & deindè non fuerit revocata; sed in hoc Episcopo anteà non fuerat, quia nunquam cogitavit, infantes confirmare; ideò ejus voluntas vix dici potest interpretativa; quæ non sufficit ad validitatem Sacramenti. Tamburin. *de triplic. jur. lib. 1. cap. 2. §. 1. num. 1. & 2. & cap. 3. §. 1. num.* 8. Gobat *de Sacramentis tract. 1. num.* 74. Card. de Lugo *disp. 8. num.* 90. & Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacramentis in genere disp. 3. art.* 4. ubi in terminis agit de intentione interpretativa; quam probat insufficientem esse ad validitatem Sacramenti. Et hæc opinio negativa fuit verior reputata, & verior reputanda. Alter casus est.

3 *Sacerdos convalescentia præpeditus, celebrare omittens, suæ tamen devotioni satis-*

satisfacturus, *Sacram Synaxim decrevit sumere. Porrò cum nullus alius Sacerdos advenirct, ipse suis manibus eam sibi ministravit.*

Quaeritur, *An licitè?* Parochi, & Confessarii respondentes huic casui omnes affirmarunt, ut contra Pasqualigum tenet Diana Coordinatus *tom.* 2. *resol.* 39. *tract.* 2. Quae desumpta est *ex part.* 11. *tract.* 7. *resol.* 42. ubi plures Theologos allegat idem sentientes, dummodò non sit scandali periculum, & concordant Castropal. *tom.*4.*tract.*21. *punct.* 18. *num.*10. Suarez *in* 3.*part tom.*3. *disp.* 72.*sect.* 3. Cotonius *illustr. controv. libr.* 2. *controv.*4. *cap.* 7. *num.* 157. qui id restringit ad solum casum necessitatis, vel magnae solemnitatis, & deficiente alio Sacerdote. Gobat *de Sacramentis tract.*4. *num.* 439. qui hoc concedit etiam extra necessitatis casum, absente alio Sacerdote. Eminentiss. Card. de Lugo *de Sacram. Euchar. disp.* 18. *num.* 35. & *seqq.* Et Eminentiss. Card. de Lauraea *d. tom.*1. *de Sacramentis disp.*24. *art.* 5. *num.* 67. & 68. ubi *cum Lugone* id licere affirmat etiam ex devotione; quod ulteriùs permissum censet pariter Diacono, si Sacerdos non adsit. De hoc plenè differo *De Eucharistiae Sacrament. decis.* 29. *per totam*.

Et esto, quod Sacerdos, & Diaconus sit simul; & uterque velit communicare; certum est, communionem esse Diacono praebendam à Sacerdote. An verò Sacerdoti à Diacono, vel à seipso? Doctores non concordant. Nam Eminentiss. Card. de Lauraea *d. disp.* 24. *num.* 68. à Diacono Sa-
4 cerdotem recipere debere, tenet; ea ratione, quia tunc Sacerdos recipit communionem laicam, non Sacerdotalem, sicut quando sacrificat: ergo ab alio debet recipere, sicut ipsi laici. Contrarium verò sustinet Diana *part.*2. *tract.* 14. *resol.* 33. & *d. part.* 11. *tract.* 7. *resol.* 42. Quae resident in Coordinato *d. tom.* 2. *tract.* 2. *resol.*39. & *resol.* 40: Eò quia decentiùs videtur, ut Sacerdos propriis manibus consecratis Christi Corpus sumat, quàm permittat, illud sibi ministrari manibus Diaconi non consecratis. Porrò priori opinioni videtur favere Magrius *in Hierolexic. Verb. Diaconus*; ubi plura refert Concilia, quibus commissa est Diaconis Sacrae Eucharistiae dispensatio; & eorumdem Diaconorum dignitatem, & auctoritatem ex antiquorum SS. Patrum auctoritate demonstrat; sed eosdem porrigere Sacram Communionem Presbyteris Nicaena Synodus vetuit *in cap. Pervenit de Consecr. dist.*2.

Utrùm autem in casu necessitatis laici, & mulieres (absentibus Sacer- 5
dote, & Diacono) possint sibi Sacram Eucharistiam ministrare? Respondendum est negativè: licèt enim in primitiva Ecclesia id iisdem concederetur, praecipuè persequutionum tempore; ut *in d. Hierolexic. Verb. Eucharistia*. Et doctè, ac eruditè ex Conciliis, & SS. Patribus demonstrat Illustriss. & Reverendiss. Joannes Baptista Casalius *De Veterib. Christianor. Ritib. cap.* 14. & 15. Nihilominùs hisce temporibus est omninò prohibitum *ex d. text. in cap. Pervenit. de consecrat. dist.* 2. siquidem reverentia, quae debetur Venerabili Sacramento; praeponderat cuicunque beneficio privatarum personarum, ut firmant praelaudati Eminentiss. Cardinales de Lugo *d. disp.*18.*num.*24. & de Lauraea *d. disp.* 24. *num.* 64. & *num.* 70. *usque in finem*. Qui respondent exemplo relato de Maria Regina Scotiae martyrium passa sub Elisabeth Angliae tyranna; videlicet ex Indulto Apostolico Beati Pii Quinti habuisse secum Sacrosanctam Eucharistiam, propriis manibus sumendam. Quod laici, ac mulieres non possint tangere Eucharistiam, & per consequens nec communicare seipsos demonstravi in meis Decisionibus *de Venerab. Euchar. Sacram. Decis. XLIV. à num.*3. & *seqq.* Porrò an Parochus moribundus, absente alio Sacerdote, ponit sibi ipsi Extremam Unctionem dare: disputabitur in *Decis. XV. de Extr. Unctione*. ubi studiosus videat.

DECISIO XV.

ARGUMENTUM.

Edocet præsens Decisio, quando liceat petere Sacramenta à Ministris indignis? & quando indignis petentibus ea possint à Sacerdote ministrari?

SUMMARIUM.

1 *Sacramenta an petenda à Ministris indignis?*

2 *Baptismus, & Pœnitentia quando recipi possit ab indignis? Et quando alia Sacramenta?*

3 *Ministris dignis existentibus non licet petere Sacramenta ab indignis.*

4 *Indignis quando liceat ministrare Sacramenta?*

5 *Eucharistia quando sit deneganda peccatori occulto?*

6 *Occultum dicitur dupliciter. Et quomodo?*

1 SEd adhuc circa Ministrantes, ac recipientes Sacramenta nonnulla quæsita satis curiosa, ac utilia sunt indaganda. Primum sit, An liceat, Sacramenta petere ab indigno?

Alii affirmant, quia bonum, & licitum est quod petitur; & à ministro, si vult, licitè solvi potest, prævia contritione. Alii negant: Quia est malum inducere proximum ad peccatum; peccat enim mortaliter Minister indignus, administrans Sacramenta. S. Thom. *3. part. quæst. 64. art. 6.* Varii varia dixere; prout varii, & discordes sunt in resolutione hujus quæsiti tàm Scholastici, quàm Moralistæ Theologi, allegati à Diana *par. 3. tract. 4. resol. 59. Item par. 4. tract. 4. resol. 21. Item part. 5. tract. 7. res. 4. & d. p. 5. tract. 9. resol. 133. Item part. 7. tract. 12. & Misc. 3. resol. 33. aliàs 31. Item part. 10. tract. 11 & misc. 1. resol. 63. & resol. 64.* *Novissimè* Mastrius *in Theol. Moral. disp. 16. num. 51.*

Cæterùm vera, & germana responsio desumenda est à sequentibus conclusionibus.

Prima Conclusio. Baptismum, & Pœnitentiam in casu extremæ necessitatis, idest in periculo mortis, petere, & recipere licet, si alius non adsit minister idoneus, à quocunque indigno, etiam præciso ab Ecclesia: videlicet excommunicato notoriè & degradato. Azor. *tom. 2. lib. 12. cap. 17. quæst. 7.* Sanchez *de Matrim. lib. 7. disp. 9. num. 8.* Diana *d. part. 5. tract. 7. resol. 4.* Quæ in Coordinato legitur *tom. 1. tract. 1. resol. 18. & d. part. 10. tract. 11. & misc. 1. resol. 64.* Quæ collocata est in Coordinato *tom. 1. tract. 1. resol. 19.* Et ratio est, quia urgente præcepto Superioris, cessat obligatio inferioris. Sed præceptum Sacramentorum in periculo Vitæ est divinum, superans præceptum ecclesiasticum, quo quis fuit præcisus, excommunicatus, seu degradatus. Ergo præferri debet. Ulterius, ubi agitur de evitando periculo animæ, excommunicati conversatio non est prohibita; ut doctè demonstrant Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. in genere disp. 11. art. 9. num. 114.* Concordant Abelly *in Medull. Theol. tom. 2. part. 2. tract. 1. de Sacram. in genere cap. 1. lect. 8. Vers. Quæres Utrum.* Gobat *de Sacram. tract. 1. num. 264.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 96.* Quæ reperitur in Coordinato *tom. 1. tract. 1. resol. 16. num. 3.* Sayr. *lib. 2. cap. 20. num. 25.* Card. Tolet. *lib. 1. cap. 15. Vers. Septimo. & ibi in addit. plurimi & d. lib. 1. cap. 92. num. 2.* Mastrius *disp. 16. num. 51.* Porrò Sacerdotem excommunicatum, ac publicè denunciatum, & eò minus degradatum non posse absolvere neque in articulo mortis docui in meis Decisionibus *De Pœnitentia decis. 45. num. 2.* ex doctrina Fagnani, & ex declaratione Sac. Congregationis ibi allegatis. Idem dicam de *Extr. Unct. Decis. XII. num. 6.* 2

Secunda conclusio: extra mortis articulum, gravemque necessitatem, vel si alius Sacerdos non excommunicatus,

catus haberi potest; non est licitum Sacramenta sivè Baptismi, sivè Pœnitentiæ ab excommunicato denunciato, vel publico Clerici percussore petere, & recipere; ut omnes supradicti Doctores advertunt.

Tertia conclusio. Omnia autem Sacramenta licitè possunt peti à quocunque alio Sacerdote non præciso, quamvis indigno, tàm in necessitate, quàm sine; si dignus reperiri non possit, dummodo ipse indignus vel teneatur ex officio ea ministrare; vel paratus sit ad illa ministranda; & ratio est, quia quod petitur, bonum est; & ipse Minister potest se ab indignitate liberare per actum contritionis, ut ex Cajetano, Soto, Sà, & aliis scribit Diana *d. part.* 10. *tract.* 11. *Misc.* 1. *resol.* 63. Quæ legitur in Coordinato *tom.* 2. *tract.* 3. *resol.* 16. *num.* 3. Candidus *in Compend. disquis. moral. disq.* 47. *art.* 4. & Mastrius *d. disput.* 16. *num.* 15.

Quarta conclusio. Quotiescunque Minister dignus potest adiri, non est licitum petere Sacramenta à Mini-
3 stro, quem quis certò scit esse indignum; sic enim requirit reverentia erga Sacramentum; & charitas erga proximum, ne scilicet detur ansa eidem indigno Ministro committendi Sacrilegium. Abelly *d. part.* 2. *tract.* 1. *cap.* 1. *in fine*. Card. Tolet. *d. libr.* 1. *c.* 92. *num.* 4. Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 7. *num.* 15. Castropal. *tom.* 1. *resf.* 6. *disp.* 6. *punct.* 10. *num.* 5. Tamburin. *lib.* 5. *in Decal. cap.* 1. *num.* 68. & *num.* 72. *in fine*. Et novissimè, piè, & doctè Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. in genere disp.* 11. *art.* 9. *num.* 119.

Alterum Quæsitum est, Quando li-
4 ceat, ministrare Sacramenta indignis?

Responsa habentur in duobus concordantia; dissonantia in tertio.

Primum, in quo omnes concordant, est; publicis peccatoribus non esse Sacramenta ministranda; sive ipsi publicè, sive privatè petant. Ratio est, quia scriptum legitur *Matth.* 7. *Nolite sanctum dare canibus*. Et *Matth.* 15. *Non est bonum sumere panem filiorum, & dare canibus;* Idest peccatoribus publicis, de quibus in *Psal.* 58. *famem patientur, ut Canes*. Ulteriùs illicitum est Ministro Ecclesiæ operari contra Religionem, & contra charitatem. Sed contra Religionem est dare Sacramenta publicis peccatoribus, qui reddunt ea frustratoria, & sine effectu; & contra charitatem, quia iidem suscipientes indigni grave peccatum committunt. *Item* non est licitum Medico corporali dare medicinam, quam certò scit mortiferam fore infirmo. Ergo neque Medico spirituali. *Item* gravissimum irreverentiæ peccatum esset, projicere Eucharistiam in lutum, vel in sterquilinium; sed tale est os peccatoris, de quo *Sap.* 9. *Luto vilior vita ipsius*. Et tandem, nulli Ministro licet operari contrà fidelitatem Domino servandam in ministerio. Sed ministerium Sacramentorum exigit, ut dispensetur dignis, non autem indignis. Ergo. Et sic docent omnes Theologi. S. Thom. *q.* 68. *art.* 4. & *q.* 80. *art.* 6. Scotus *in* 4. *dist.* 9. *q.* 1. Layman *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 8. Gobat *de Sacramentis tract.* 1. *num.* 267. 268. ubi refert verba S. Joan. Chrysost. ad Sacerdotes, quæ leguntur *in Brev. fer.* 2. *infra Octavam Corporis Christi*, & *num.* 269. & 270. quo loci declarat, illum censeri indignum, qui scitur peccasse mortaliter; & de ejus emendatione nullatenùs constat. Bonacina *tom.* 1. *de Sacram. in genere disp.* 1. *q.* 6. *punct.* 4. *num.* 2. ubi alios DD. allegat. Cotonius *lib.* 2. *controv.* 4. *num.* 168. & *seqq.* Thomas Tamburin. *in Method. S.* 9. *Commun. cap.* 6. §. 2. *num.* 7. & 8. & plurimis relictis Emin. Card. de Lugo *de Sacram. disp.* 8. *sect.* 10. *num.* 166. & Emin. Cardin. de Lauræa *eod. tract. disp.* 10. *art. ult. num.* 67.

Alterum, in quo omnes, & singuli conveniunt; est, tunc ministrandum esse Sacramentum, ipsamque Eucharistiam peccatori occulto sivè publicè, sivè privatè illam petenti; quan-

quando Sacerdos habuit notitiam peccati illius, & suae indignitatis in Sacramento Poenitentiae, seu Confessione; & ratio est, quia nemo uti potest scientia, quam habuit in Confessione, ne reddat odiosum Poenitentiae Sacramentum, cujus sigillum non solum est de lege naturae; sed de lege divina positiva, & ecclesiastica; & ideò Sacerdos extra Confessionem ita se habere debet, ac si nesciret delictum auditum in Confessione. Et hoc pariter docent omnes Doctores supracitati, Diana *par. 3. tract. 4. res. 46.* Quam continet Coordinatus *in tom. 2. tract. 2. res. 30.* ac etiam Emin. Cardin. de Lauraea *d. disp. 10. art. ult. num. 69.*

Tertium, (in quo dissonantia extitere Responsa Cleri nostri) est; quid agendum; quando publicè Eucharistiam petit peccator occultus, cujus indignitatem novit Sacerdos extra Confessionem? Nam communissima est Theologorum opinio, in tali casu non esse denegandam Eucharistiam ex pluribus rationibus, sed ea praecipuè, quia de lege naturae tenetur homo non lèdere famam proximi, cujus delictum occultum est; & pro hac opinione sunt duo textus favorabiles *in cap. Placuit. 6. q. 2. & in cap. Si Sacerdos. de offic. ordinar.* quos allegat Layman. *d. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 10. Vers. dico tertio.* Tamburin. Bonacina, & alii plurimi, quorum assecla copiosissimus est idem Emin. Card. de Lugo *d. disp. 8. & sect. 11.* & his Doctoribus, ac eorum auctoritati adhaesit magna studentium nostrorum caterva.

Caeterùm alii amplexi sunt contrariam opinionem, videlicèt, negandam esse omninò Communionem peccatori occulto publicè petenti, cujus indignitatem scit Sacerdos extra Confessionem, quam accerrimè tuetur Eminentiss. Cardinalis de Lauraea *d. disp. 10. art. ult. num. 68.* ubi eruditè probat, omnes rationes suprà allegatas pro non communicando peccatore publico, militare etiam contra peccatorem occultum. Neque praevalet asserta ratio tuendi famam proximi; nam ita eam confutat Eminentia sua: Quando urget majus praeceptum, minus intelligitur pro tunc relaxatum; ita de Regulis Juris, & ratio naturalis dictat. Majus autem, & superius, ac primum Praeceptum est; Deum ne dum positivè colere, sed nunquam inhonorare, quacunque accedente occasione. Ergo posita occasione servandi famam proximi, & Dei honorem, hoc urget praeceptum, & hoc est servandum. Cum autem quis petit aliquod Sacramentum in mortali, adest utrumque periculum laedendi honorem Deo debitum in ministratione fideli, & sancta in tractandis sanctis; & periculum laedendi honorem proximi. Ergo potiùs hic, quàm ille est laedendus (seu meliùs) magis ab ea, quàm ab hac offensa abstinendum. Ita eruditè Alensis loco citato.

Secundò: à majori malo tàm proprio, quàm proximi est semper abstinendum, potiùs quàm à minori, si in alterutrum incurrere sit necesse: sed minùs malùm infertur proximo occulto peccatori, denegando Sacramentum sivè in publico, sivè in occulto, quàm ei ministrando. Ergo praeceptum illud charitatis, seu famae non impedit ad negandum, nec impellit ad dandum.

Tertiò: si tale Praeceptum charitatis, & famae proximi in hoc casu urgeret, in omnibus urgeret, ut non servaretur divinum, seu naturale, vel Ecclesiasticum praeceptum, ne fama proximi laedatur; & sic nullus teneretur ad denuntiandum occultum haereticum, aut abutentem Sacramentis, aut sollicitantem in Confessione; & sic de aliis, quae secum afferunt obligationem denuntiationis, quia in his omnibus fama pròximi laederetur.

Quartò idem Auctor eodem numero (videlicet Card. de Lugo *de Sacramentis disp. 8. sect. 10. num. 176.*) docet, non posse Ministrum dare Eucharistiam ei, quem scit in occulto abutendum esse illa, etiamsi publicè petat;

tat; ergo si in hoc casu non habetur respectus famæ proximi (& meritò) neque in aliis casibus occultæ notitiæ. Consequentia est evidens; nam utrobique urgent duo, & eadem præcepta, scilicet Charitatis, & Religionis, ac fidelitatis erga Deum; & charitatis erga proximum. Igitur si in alterutro charitas proximi est præferenda, etiam in alio; vel si in alterutro religio, & fidelitas, atque charitas erga Deum, etiam in aliis; eodem enim modo læditur fama proximi, cui negatur Eucharistia; eò quia eam sit combusturus, ac dum ei negatur, eò quia non sit capax; & eodem modo videtur fieri irreverentia Sacramento, dum in subjectum incapax immittitur, ac dum datur alicui, qui illud est combusturus.

Hucusque Cardinalis Eminentissimus, ac Sapientissimus de Lauræa, qui *eodem art. ult. sub num. 78.* subdit. Scio quidem, hanc meam Sententiam, Parochis præsertim, asperam futuram, sed sciant, me aliter sentire non posse tuta conscientia; licèt enim ex rationibus, multisque libris mutuaverim conscientiam, an aliter sentire, & docere possem; at specialiter præcibus à Deo id petierim; nullam tamen inveni rationem, quæ me convinceret; sed dictamine proprio, Dei honorem, ac mandata ipsum respicientia aliis omnibus præferenda continuò stimulatus, propterea in conclusionem hanc deveni.

Porrò hujus Eminentissimi Auctoris opinio corroborari etiam potest decreto Sacri Tridentini Concilii *in cap. 1. de refor. sess. 14.* in quo tribuitur Episcopo facultas interdicendi clericis ascensus ad Sacros ordines etiam ob crimen occultum; Undè sic argui potest: Valet argumentum à multo magis. Sed minor religionis offensa est dare ordines indigno, per quos habilitatur ad conficiendam Eucharistiam; quàm tradere indigno Eucharistiam ipsam; sicut minor injuria est lacerare insignia Principis, quàm Principem ipsum. Jul. Clar. *lib. 5. sent.* Et nihilominùs ad hanc Religionis offensam evitandam concessum est Episcopo denegare ordines indigno, etiam si delictum sit occultum. Ergo multò magis erit deneganda etiam peccatori occulto Sanctissima Eucharistia; cujus indigna sumptio relevat supremam Religionis offensam: nam *Omnis devotio in Ecclesia est in ordine ad hoc Sacramentum*. Scot. *in 4. d. 8. q. 1.* Et fere omnia Sacramenta in Eucharistia consumantur. S. Thom. *tertia par. quæst. 65. art. 3.* & in Supplem. *q. 37. art. 2.*

Hanc amplectendo opinionem, tanquam magis piam, & religionis tutricem, oportet respondere, (non quidem rationibus opinionis contrariæ, quæ restringuntur in supposito præcepto charitatis de non lædenda fama proximi, quibus abundanter satisfacit Emin. de Lauræa *toto d. art. ult.*) sed citatis duobus textibus *in cap. Placuit 6. quæst. 2. & cap. Si Sacerdos. De offic. Ordin.*

Sed non est difficilis responsio, si diligenter consideretur, quòd dupliciter intelligi potest delictum occultum. Uno modo simpliciter, & juxta proprietatem vocabuli, videlicèt illud quod nulla ratione probari potest; eò quia vel nullus scit, vel tantùm unus scit. Altero modo, quando duo, vel tres notitiam habent delicti, quod nihilominùs dicitur occultum, idest secretum, & penè occultum, ut notat Speculator *in tit. De Notor. Crimin. §. Penè occultum n. 1.* & latè examinat Fagnan. *tom. 4. in cap. Vestra à num. 48. & seqq. De Cohabit. Cleric. & Mulier.* Et novissimè prosequitur Jacob. Pignatell. *tom. 6. consult. 99.* Modò *in citatis text. Placuit*, & *Si Sacerdos*, delictum erat omninò occultum, quia unus tantùm illud sciverat, & peccatore ipsum negante, probari non poterat; & hac de causa decisum fuit, non licuisse denegare ei Communionem. Et in hoc sensu procedere potest prima opinio, quæ vult, esse dandam Eucha-

Eucharistiam peccatori occulto, si eam publicè petat. Sed stando in nostro quæsito, & amplectendo opinionem. Alex. de Ales, & Eminentiss. de Lauræa, eam procedere dicimus in occulto probabili, quando saltem duo sint testes, qui habeant notitiam indignitatis, & peccati occulti illius, qui indignè petit Sacramentum; licèt enim adhuc delictum sit occultum, hoc est secretum; debebit Sacerdos denegare Eucharistiam huic indigno, quamvis petenti eam publicè, præferendo præceptum Religionis, & reverentiæ erga Deum, præcepto charitatis de non lædenda fama, ob denegatam Communionem; siquidem si peccator ille occultus vocem tulerit, poterit Sacerdos justificare zelum, & factum suum, probando delictum; sufficit enim de Jure dictum duorum testium. *l. Ubi numerus, ff. de testib. cap. In omni negotio. De Testib. Deuter.* 19. 15. Fagnan. *in cit. cap. Vestra. num.* 128. & Carol. Felix de Matta *de Canonizat. Sanctor. par.* 4. *cap.* 17. *num.* 2.

DECISIO XVI.

ARGUMENTUM.

Duo præcipui casus resolvuntur, An liceat recipere Eucharistiam à Sacerdote Concubinario illam publicè ministrante? Et an danda sit Concubinis se ad eam sumendam cum aliis ad Sacram Mensam præsentantibus?

SUMMARIUM.

1 *Communio Eucharistica an recipienda à Sacerdote concubinario eam ministrante?*

2 *Concubinarii, asserentes ab omni carnis peccato se abstinere, ad Sacram Eucharistiam an admittendi?*

3 *Concubini adinvicem non separati an absolvendi?*

4 *Concubinos posse absolvi non facta separatione, est opinio damnata.*

5 *Confessarius absolvens à reservatis qua pœna sit puniendus?*

INhærendo doctrinæ antecedentis Decisionis circa petitionem licitam Sacramentorum à Ministris indignis; & circa ea administranda petentibus indignè, duo sequentes casus veniunt resolvendi. Primus Casus est:

Vir solitus singulis Dominicis diebus Sacram Eucharistiam recipere, videt in Ecclesia Sacerdotem eam pluribus ministrantem, quem certò scit, concubinarium fore. Quæritur, an licitè possit accedere cum aliis, & ex manibus illius Sacram Synaxim accipere? 1

Plurimi negant: quia administrare Sanctissimam Eucharistiam est actus per se pertinens ad ordinis Sacramentum, & ideò minister concurrit per characterem ad talem actum, ut minister religionis, & ex officio. Item, quia hoc ministerium versatur immediatè circa Sacramentum omnium Sanctissimum, & ideò exigit Sanctitatem in ministro, qui si in peccato ministrat, peccat mortaliter. Et tandem cum hoc Sacramentum sit cæteris excellentius propter realem Christi præsentiam, si peccat mortaliter alia Sacramenta in mortali conferens, multò magis conferendo hoc Sacramentum, quod non nisi à ministro consecrato, & ex officio conferri potest, ut tenet S. Thom. *in* 4. *dist.* 5. *art.* 2. *q.* 4. *ad* 2. Paludan. *d.* 13. *q.* 1. *art.* 4. *concl.* 1. Richard. *d.* 13. *art.* 1. *q.* 3. Sotus *q.* 1. *art.* 4. Suarez *disp.* 16. *sect.* 4. & *disp.* 72. *sect.* 4. Valentia *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 10. *punct.* 1. Bonacina *de Sacramen. disp.* 4. *q.* 5. *punct.* 2. *num.* 3. & Cotonius *lib.* 2. *controv.* 4. *cap.* 8. *num.* 173. ubi allegat *text. in cap. fin.* 15. *q.* 8. Qua stante opinione; Vir, de quo in casu, non potest licitè accedere, & Sacram Eucharistiam à concubinario Presbytero recipere, quia præberet ei majorem occasionem peccandi ex S. Thom. 3. *par. quæst.* 64. *art.* 6. ut dictum est supra

ad

ad primum quæsitum præteritæ Decisionis.

Cæterùm & alii plurimi, affirmant, licere huic Viro communionem à prædicto Sacerdote recipere; præcipuè, quia administrantem illam reperit; est enim communis Neotericorum opinio, quod non peccet mortaliter Minister indignus, aliis communicans; quia tunc non conficit Sacramentum, sed illud distribuit, & non consideratur tanquam minister Dei ad justificationem proximi, sicut in aliis Sacramentis, sed est tantùm velut applicans activa passivis, ut cum citatis Vasquez, Ledesma, Nugno, & aliis sustinet Diana *part. 2. tract. 14. resf. 23.* Quæ habetur in Coordinato ejus opere *tom. 1. tract. 2. resf. 25. & ibid. resol. 26. & 27.* ac pluribus aliis resolutionibus in margine annotatis; quibus adstipulatur Barbosa *de Off. Parochi cap. 20. num. 17.*

Alterutram ex his opinionibus sequens reprehendi non potest, attenta Doctorum auctoritate; cui nihilominùs prævalere debet Juris Canonici dispositio *in cap. Nullus, & cap. Præter. dist. 32.* ubi statuitur, ne quis audiat Missam Sacerdotis Concubinarii. Quare prior opinio in praxi esset tenenda, præcipuè si ad alium Sacerdotem foret facilis accessus, juxta notata in supracit. *Decis. XV. num. 3.* hujus tractatus *de Sacram. in genere*. Et in meis Decisionibus. *De Venerabili Euchar. Sacram. Decis. IV.* per totam. Alter casus est.

2 *Concubinum, & Concubinam asserentes se ampliùs carnaliter non tangere, sed ratione gubernii domus cohabitare simul admonuit Parochus esse incapaces Sacramentorum, nisi ab invicem separentur, tùm ob scandalum, tùm ob periculum occasionis proximæ; Edicto hujus diœcesis præcipuè attento, quo Eminentissimus Præsul hunc Casum posuit inter reservatos sibi. Nihilominùs ipsi replicant, reperisse alibi Confessarium (ex illis, qui excusant excusationes in peccatis; & dicunt bonum malum, & malum bonum; Isa. 5. 20.) à quo fuerunt absoluti; ideòque strenuè se præsentant Parocho prædicto, sacram Eucharistiam ministranti; illam ab eo recepturi. Quæritur, quæ sint partes Parochi prædicti?*

Pro resolutione hujus Casus, non ficti, sed facti; sapientiores nostri Cleri, & in Sacra Theologia, simulque in Sacris Canonibus versatissimi præmiserunt:

Primum; quod Concubinus, & Concubina, de quibus in casu, quamvis se ampliùs carnaliter non tangant, nihilominùs absolvi non possunt; nisi ab invicem separentur, 3 tùm ratione scandali respectu proximorum, à quibus sciri, credivè hæc asserta continentia haud potest; tùm respectu periculi reincidendi in foveam carnalem ob occasionem proximam, vel opere, vel desiderio, aut morosa delectatione; non obstantibus frivolis argumentationibus Joannis Sancii *disp. 9. num. 6. & disp. 10. num. 20.* Dianæ *part. 5. tract. 14. resol. 107. resol. 108. & resol. 109.* Quæ leguntur in Coordinato *tom. 1. tract. 4. resol. 31. resol. 32. & resol. 33.* & aliorum modernorum; à quibus omninò discreparunt Sanctissimi, & doctissimi Patres in hoc puncto; qui omninò voluerunt, Concubinos non esse absolvendos nisi priùs supradicta reciproca separatio fiat. S. Thom. *in 4. dist. 15. q. 1. art. 1.* S. Antonin. *3. part. tit. 14. cap. 26.* Emin. Card. de Lugo *de Pœnit. disp. 14. cap. 10. num. 149.* Azor. *Instit. Moral. part. 3. lib. 3. cap. 6. in fin.* Tambur. *de Exped. Confess. lib. 3. cap. 3. §. 1. num. 11. & num. 12.* Navar. *in Manuali cap. 16. num. 10. & in cap. Satisfactio de Pœnit. dist. 3.* Sylvest. *Verb. Confessio q. 25. Et Verb. Concubina num. 3.* Molfesius *de Majest. Militantis Ecclesiæ lib. 2. cap. 10. in fine.* Summa Angel. *Verb. Concubin. num. 1.* Ricciulius *de Personis, quæ in statu reprobo lib. 3. cap. 33.* & Gobat *de Sacram. tract. 7. num. 5. & 35. in fine.* Et hisce temporibus non sunt ampliùs audiendi auctores con-

 trarii,

trarii, stantibus Decretis Pontificiis eorum opiniones, & doctrinas damnantibus sub anathemate, ut legitur
4 in Decreto Alexandri Papæ Septimi *die* 2. *Septemb.* 1666. *Propos.* 41. & Innocentii Papæ Undecimi *die* 4. *Martii* 1679. *Propos.* 61. & 62. Quæ non solùm habet in Bullarium Romanum; sed etiam mea Erotemata *edit.* 2. Busembaum & Summa Diana in calce operis. Et de eis latè disserit Cardenas *in Crisi Theologica Dissert.* 40. *per tot.* Et ego egi *de Pœnitentia Decis.* XIII. *num.* 16. nec non *in Decis.* XXXI. *num.* 7. & 8. Undè fit, nullam fuisse absolutionem Sacramentalem, eamque in validam impertitam à Confessario, ex illis, qui vel ex ignorantia, vel ex laxiori conscientia ob temporale lucrum sæpè sæpiùs ad prævaricandum impellunt; cum prædicti Concubini non forent dispositi, neque capaces, juxta tradita per me *d. Decis.* XXXI. *num.* 8. *de Sacram. Pœnit.*

Alterum: Et eò minùs attenta prohibitione, facta per Eminentissimum Præsulem Patavinum, Edicto suo, Episcopali die 10. Aprilis 1683. absolvendi Concubinos, nisi priùs dimiserint mulieres è suis domibus, non ampliùs reversuras; & ejusdem casus repositione inter reservatos Eminentiæ Suæ vigore S. Concilii Tridentini *Sess.* 14. *cap.* 7. adeout Confessarius, qui præsumpsit absolvere antedictos Concubinos, sit graviter puniendus, etiam excommunicatio-
5 nis pœna; & quatenus Regularis fuisset, & prætextu Privilegiorum absolvere attentasset ipsos concubinos, incurrisset in excommunicationem Papæ reservatam ex Decreto Sacræ Congregationis relato à Quaran. *in Verb. Casus reservati*, & à P. Ant. Volpi *resol.* 20. *num.* 29. & 30. à Diana *part.* 2. *tract.* 17. *resol.* 30. Quæ in Coordinato habetur *tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 273. & ab Antonello *de Regimine Milit. Ecclesiæ lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 13. Et quod Confessarii etiam Regulares possint absolvere à peccatis per Episcopum sibi reservatis, est opinio damnata ab Alex. VII. *in* 12. ut scripsi *de Sacram. Pœnit. Decis.* XLVI. *num.* 17.

Quibus præmissis, resolvendo Casum dico: Vel dicti concubini sunt notorii saltem ex duorum, vel trium testimonio? Et Parochi partes sunt, iisdem constanter denegare Sacram Communionem; rationibus, & auctoritatibus suprà deductis in Decisione præcedenti hujus tractatus, videlicet *Decis.* XV. *num.* 4. & latissimè in meis Decisionibus *De Ven. Euchar. Sacram. Decis.* XXVIII. *per totam*; & ex doctrina Eminentissimi Cardinalis de Lauræa *de Sacramentis disp.* 10. *art. ult. à num.* 68. Cui concordat alius Eminentissimus, & Sanctissimus simul, idest S. Carolus Borromæus *in Concil. Mediol.* 1. *part.* 2. *tit. Quæ pertinent ad Sacram. Euchar.* Vel prænarrati Concubini omninò sunt occulti; itaut se revelaverint esse tales Parocho in Sacramento Pœnitentiæ; & tunc, eos communicare poterit juxta doctrinam relatam in supradicta præcedenti mea *Decis.* XV. *num.* 4.

DECISIO XVII.

ARGUMENTUM.

Declarat hæc Decisio quot sint effectus Sacramentorum; & doctè explicat effectum primum cujuscunque Sacramenti, scilicèt Gratiam.

SUMMARIUM.

1 *Effectus Sacramentorum qui, & quot sint?*
2 *Gratia divina quid sit? & Quotuplex?*
3 *Gratiæ Sanctificantis divisiones variæ.*
4 *Gratia alia prima, alia secunda datur in Sacramentis.*
5 *Gratia vel ex opere operato, vel ex opere operantis, quæ sit?*

Tandem

1 TAndem pro complemento eorum, quæ sunt scitu simpliciter necessaria circa hunc tractatum de Sacramentis in genere, investigare oportet, Qui, & quot sint effectus Sacramentorum? Et equidem ex omnium Theologorum, ac Canonistarum doctrina communis est responsio, eos esse tres. 1. Gratiam sanctificantem, ex opere operato. 2. Characterem. Et 3. Ornatum animæ, & auxilia quædam ad obtinendum finem, in quem singula Sacramenta sunt à Christo Domino ordinata. Primus effectus, idest Gratia, est communis omnibus Sacramentis ex Concil. Trid. *sess.* 7. *can.* 8. Secundus semper Character reperitur in tribus tantùm, videlicèt in Baptismo, in Confirmatione, & in Ordine. Tertius est proprius omnium Sacramentorum. S. Thom. 3. *p. q.* 62. *per totam*; Scotus *in* 4. *d.* 1. *q.* 7. *K.* Summa Dianæ *Verbum Sacramentum num.* 8. Card. Tolet. *libr.* 2. *cap.* 16. *num.* 3. Gobat *de Sacramentis tract.* 1. *num.* 279. 280. 281. Emin. Card. de Lugo *eod. tract. disp.* 4. *& disp.* 6. *& novissimè* Emin. Cardin. de Lauræa *tom.* 1. *de Sacramentis*, *disp.* 8. *art.* 2. *& disp.* 9. *art.* 1.

Quod autem pertinet ad primum effectum, adhuc fas est explicare, Quid, & quotuplex sit gratia Divi-
2 na? Quare sciendum est, quod Gratia Divina in genere sumpta significat omne bonum, omneque donum tàm naturale, quàm spirituale, quod Deus hominibus largitur. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in Opuscul. de Gratia num.* 9. Gratia autem est in duplici differentia. *Una* est, quæ vocatur Gratia gratis data. *Altera*, quæ dicitur Gratia Sanctificans, seu gratum faciens. Illa est liberalis Dei donatio donorum suorum ad utilitatem proximi, quæ quidem dona sunt novem, descripta ab Apostolo 1. *Cor.* 12. 10. Videlicèt, *Sapientia*, *Scientia*, *Fides*, *Gratia sanitatum*, *Operatio Virtutum*. *Prophetia*, *Discretio spirituum*, *Genera linguarum*, *& Interpretatio sermonum*. Vocatur autem hæc gratia à S. Thom. 1. 2. *q.* 111. *art.* 5. inferior, & minùs digna, tùm quia potest haberi, & non haberi juxta Dei placitum; tum etiam quia reperitur aliquando in homine peccatore. Emin. Cardin. de Lauræa *disp.* 11. *num.* 62. ut in Juda proditore, & in Balaam 2. *Petr.* 2. 15. quamvis raró id eveniat, ex Divæ Theresiæ testimonio relato à Volpi *resol.* 60. *num.* 1. Paulo Segner. *in Christiano Instr. part.* 2. *Rag.* 8. *num.* 10. Gratiæ verò Sanctificantis, seu gratum facientis plures datæ sunt definitiones. Nam ex S. Thom. *q.* 62. *art* 1. Est quædam participata similitudo Divinæ naturæ. Ex Polyanthæa *in Verb. Gratia* est auxilium, quo indiget homo ad beatitudinem consequendam. Ex Caramuele *Theol. fundam. lib.* 2. *fund.* 59. *num.* 1375. Est qualitas, quia Clementissimus Deus peccatorem justificat. Ex Reginaldo *lib.* 26. *num.* 43. Gratia gratum faciens est habitus supernaturalis, infusus animabus nostris, ex Dei dono, quo ei reconciliamur, & ad suam amicitiam admittimur; itaut indè formaliter sancti, & justi simus, ac secundùm spem hæredes vitæ æternæ; vel qui jam justi sunt, & sancti, magis justi, & sancti efficiantur. Tandem ex Catechismo Rom. *de Baptismi effectib. sess.* 50. Est divina qualitas in anima inhærens, ac veluti splendor quidam, & lux, quæ animarum nostrarum maculas omnes delet; ipsasque animas pulchriores, & splendidiores reddit. Quam definitionem exornando declarat Volpi *d. resol.* 170. *num.* 4. ubi *num.* 7. subdit, Gratiam hanc sanctificantem esse vitam animæ; sicut enim corpus mortuum est, cum sine anima est, & vivum cum illa; ita homo est vivus vita spirituali, cum habet hanc gratiam; & mortuus, cum illa caret: & propterea est omninò necessaria ad salutem; quia sine ipsa impossibile est mereri vitam æternam. Conc. Trid. *sess.* 6. *can.* 1. 2. *&* 3. cum hac autem Gratia dantur in

anima supernaturales habitus virtutum inseparabiles ab ipsa gratia, tanquàm quædam ejus proprietates; deinde alia peculiaria dona propria singulis Sacramentis. S. Thom. *3. p. q* 62. *art.* 2. Gobat *d. tract.* 1. *num.* 280. *&* 281. Bonacina *d. tom.* 1. *disp.* 1. *q.* 4. *punct.* 1. *num.* 6. Mastrius *in* 4. *Sent. d.* 1. *num.* 337.

3 Porrò Gratia gratum faciens variè dividitur à Theologis Moralibus, & à Theologis speculativis. Hi docent, Gratiam esse vel Prævenientem, vel excitantem, vel adjuvantem, vel cooperantem, vel subsequentem, vel medicinalem, & sanantem, vel sufficientem, vel efficacem, vel qua, & sine qua. S. Thom. *in* 1. 2. *q.* 111. *art.* 2. *&* 3. Caietan. *ibid.* Volpi *d. resol.* 70. *num.* 11. Novissimè Eminentissimus Cardinalis de Lauræa *in suis doctissimis opusculis d. opusc.* 3. *de Gratia, & auxiliis, num* 13. *& sequentibus*; ubi sic declarat prædictas divisiones.

Gratia, seu auxilium præveniens est illa, qua Deus prævenit intellectum, & voluntatem humanam in ordine ad actus bonos, & sanctos, illuminando intellectum ad cogitandum hic, & nunc de illis; & inspirando voluntati, ut consentiat, & exequatur.

Gratia excitans est illa, quæ animam quasi sopitam, & de bono non cogitantem, excitat ad cogitandum, & cupiendum tale bonum.

Gratia adjuvans est illa, qua Deus hominem illuminatum, præventum, excitatum, ac expergefactum adjuvat, ut exequi possit bonum illud, jam cognitum, & ispiratum, ut exequatur.

Gratia cooperans solo nomine differt ab excitante, seu adjuvante: quia non est aliqua species ab eis distincta.

Gratia subsequens, est eadem cum adjuvante, & solum differt in modo, & duratione usque ad finem vitæ, ac operis.

Gratia medicinalis, seu sanans est eadem cum præveniente, & adjuvante, nec non cum efficace; sed sic appellatur respectu diversi modi, & ab effectu medendi, seu sanandi.

Gratia sufficiens illa dicitur, per quam potest homo piis actionibus, & bonis operibus salutem suam procurare, & consequi; & quam Deus nulli habenti rationis usum denegat; sed ei gratiæ resistitur, & non sequitur effectus salutis.

Gratia efficax est illa, quæ opus bonum, sivè præcepti, sivè consilii à Deo inspiratum, connexum habet. Et hanc non omnes fideles ex justo Dei judicio obtinent. Sciri autem non potest causa evidens, & convincens, cur Deus non det singulis hominibus hanc gratiam efficacem; sed certum est, ejus Divinam voluntatem esse justissimam, & ab acceptione personarum, ac iniquitate alienissimam, ideò exclamare oportet cum Apostolo *ad Rom.* 11. 34. *O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei; quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus!*

Gratia Qua, & sine Qua non, dicitur prout convenit, vel adversatur efficaci; & non differt specie, sed in modo, ut subtiliter explicat prælaudatus Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in ipso* 3. *opusc. de gratia cap.* 6. *& cap.* 7. à cujus eminenti intellectus acumine supradictæ omnes species Gratiæ divinæ explicantur, & comprobantur auctoritatibus Sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, & præcipuè S. Augustini, cujus doctrinam sequitur, & tuetur in dicto opusculo. Nonnulla declarat etiam Coninch. *de Pœnit. disp.* 2. *dub.* 1. Volpi *cit. resol.* 170. *num.* 18. & Mastrius *in* 1. *Sent. disp.* 5. *num.* 164. Theologi autem Morales dividunt Divinam Gratiam in relatione ad Sacramenta; in Primam, & Secundam. 4

Gratia prima est, quæ datur existenti in statu peccati originalis, vel actualis mortalis per baptismum; quando vel puer, vel adultus baptizatur; vel peccatori baptizato attritionem

tionem tantùm habenti, & confitenti per Sacramentum Pœnitentiæ.

Gratia secunda dicitur, quæ datur jam existenti in statu gratiæ, facta additione novi gradus ejusdem gratiæ ad priorem jam habitum. Reginald. *d. libr.26. num.* 43. Volpi *d. resol.* 170. *num.* 19. Marcant. *in Candelabr. Mystic. tract.* 1. *lect.* 4. Summa Diana *Verb. Sacramentum num.* 8. Card. Tolet. *d. lib.2. cap.16. num.* 4. Eminentiss. Card. de Lauræa *tom.1. de Sacramentis disp.* 8. *art.11. & art.12.*

Tandem eadem gratia Sacramentalis alia dicitur *ex opere operato*, quæ procedit ex virtute Sacramenti suscepti, & meritis operatis Christi; alia *ex opere operantis*, quæ metitur ex devotione, & dispositione suscipientis. Card. Tolet. *d. lib.2. cap.16. num.* 3. Reginaldus *d. lib. 26. num.* 46. Volpi *resol.* 171. *num.1.* Bonacina *tom.1. de Sacram. in genere disp.1. quæst.4. punct.1.* Card. de Lugo *de Sacram. disp.4. num.1.* Mastrius *in 4. Sent. disp.1. num.138.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom. 1. de Sacram. disp.11. art.8. per totum.*

DECISIO XVIII.

ARGUMENTUM.

Enucleantur duo casus famosi, de modo, & tempore, quibus recipiat gratiam, tùm qui communicat cum mortali ignorato, tùm qui adultus baptizatur non dolens de actualibus peccatis.

SUMMARIUM.

1 *Gratiam primam an recipiat, qui Eucharistiam recipit cum peccato mortali ignorato?*
2 *Adultus non dolens de peccatis in baptismo, an recipiat gratiam? & num.5.*
3 *Fictione recedente an Sacramentum producat gratiam?*
4 *Fictio triplex in adulto suscipiente baptismum.*
6 *Ignorantia invincibilis de peccato removet obicem gratiæ.*

POrrò, quia peccatum mortale impedit assecutionem gratiæ, & ea 1 stare non potest simul cum peccato, resolvendus est sequens Casus. *Petrus accedit ad Sacram Eucharistiam cum peccato mortali, cujus tamen non recordatur, & nunquam habuit contritionem. Quæritur, an recipiat gratiam virtute Sacramenti Eucharistiæ?* Ad hunc casum DD. affirmativè respondent. Supposito, quod ipse Petrus diligentem suæ conscientiæ examinationem præmiserit. Quia etsi proprium sit solius Baptismi, & Pœnitentiæ causare primam gratiam; illa enim dicuntur Sacramenta mortuorum. Et Eucharistiæ, aliorumque Sacramentorum, quæ vivorum appellantur, causare gratiam secundam, seu augmentum gratiæ primæ; nihilominùs in proposito casu Eucharistia habet virtutem causandi etiam gratiam primam; ea ratione, quia Petrus suscipiens Eucharistiam cum peccato ignorato invincibiliter, non suscipit indignè; dignitas enim requisita ad Eucharistiam suscipiendam est dignitas humano modo cognoscibilis, alioquin deberet expectari revelatio divina de dignitate sumentis: ergo sic sumendo recipit gratiam Sacramenti, quæ semper datur non ponenti obicem; quem non ponit Petrus ob totalem oblivionem peccati. Ita ex S. Thom. 3. *part. q.* 79. *art.* 3. & ex Scoto *in 4. dist. 9. quæst. Unic. C.* Suarez *de Euchar. disp.63. sect. 1. concl.3.* Bonacina *d. disp. 1. q.4. punct. 2. num. 4. & 5.* Card. Tolet. *libr.6. cap. 14. num.1.* Summa Diana *Verb. Communionem 28. & Verb. Sacramentum num. 8.* Ipse Antonin. Diana *part. 5. tract. 13. resol. 1.* Quæ sibi sedem fecit in Coordinato opere *tom. 1. tract. 1. resol. 23.* Layman *libr. 5. tract. 4. cap. 6. num. 5.* Volpi *resol. 57. à num. 3. & seqq.* Gobat *de Sacram. tract.4. num.469.* Mastrius *in 4. Sent. d.1. num. 350.* Fagnanus *in cap.*

Cum

Cum venisset sub num. 2. de Sacra Unctione. Vers. ad has difficultates tom.2.p.290. Novissimè Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom.1. de Sacramento Eucharistiæ disp. 26. art.2. num.5.* ubi hanc opinionem tutatur pluribus rationibus, quibus (attenta egregia pietate hujus Eminentiæ, & ejus more non adhærendi peregrinis, sed solidis opinionibus) depellitur omnis hæsitatio, quæ ex contraria opinione Card. de Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 12 sect. 1.* & ex aliorum DD. quos citat, & sequitur Cotonius *Controvers. illustr. lib. 2. controvers. 4. num. 54.* poterat remanere.

Hinc enucleandus venit alius casus difficillimus circa assecutionem gratiæ primæ ob obicem peccati. Casus est hujusmodi.

2 *Baptizatur adultus, qui neque contritionem, neque attritionem habet actualium peccatorum anteà commissorum. Quæritur, quomodò, & quando gratiam recipiat, & dicta peccata deleantur?* Respondent Theologi resolutionem hujus casus pendere ab illa insigni quæstione à Theologis agitata; An Sacramentum susceptum cum fictione, recedente fictione, producat gra-

3 tiam, & peccata remittat? Circa quam novem opiniones inter se diversas reperisse ait Thom. Tamburin. *de Sacram. in genere lib.1. cap.3. §. 2. num. 9.* & plures plurimi referunt; præcipuè Emin. Card. de Lugo *eod. tract. disp. 9. sect. 3.* Gobat *tract. 1. num. 283. & tract.2. num. 648.* Reginaldus *libr.27. num.69.* Diana *part.3. tract.4. resol. 14.* Quæ sibi conduxit habitaculum in opere Coordinato *tom. 1. tract.1. resol.26. Item par.3. tract.4. resol.15. nec non part.5. tract. 13. resol. 30.* Quæ pariter sedent in eodem Coordinato *d. tom.1. tract. 1. resol. 24. & 25.* Bonacina *tom.1. de Baptismo disp.2. quæst.2. punct.7. num.13.* Cotonius *lib. 2. controv. 2. num. 98.* Volpi *resol. 10. num.5.* Emin. Card. Capisucchius *in suis Quæstionib. Theol. quæst. 3.* & luculenter, ac profundè de more Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 1. de Sacramentis in genere disp. 11. art.3. & 4.*

Paucis restringendo quæ profusis calamis, & per Doctores impressa, & 4
per Decisores expressa inveni; duo sunt prænotanda. *Unum*, quod triplex potest esse fictio in suscipiente Baptismum. *Intentionis*, si vi adigatur ad ipsum, nolens omninò baptizari: & in hoc casu Baptisma non solùm est informe, idest non formatum gratia, sed invalidum. *Fidei*, quando non credit essentiam Baptismi, sed illum recipit, ut naturalem, & simplicem balneationem tantùm, & in hoc pariter casu fictus nullum recipit effectum Sacramenti, neque characterem. *Et voluntatis*, quando non est benè dispositus, quia habens peccata, eorum ipsum non pœnitet. *Alterum* prænotandum est, quod in tali fictione voluntatis peccata vel præcedunt Baptismum, vel committuntur in actu receptionis baptismi, vel post susceptum baptismum. Peccata in receptione Baptismi, vel post baptismum commissa, non delentur, & per consequens non acquiritur gratia, nisi per contritionem veram cum proposito confitendi, vel cum attritione, & actuali Confessione Sacramentali simul. De peccatis ante baptismum commissis, de quibus satis erat habere attritionem accedendo ad baptismum, sed baptizatus non fuit neque contritus, neque attritus? Altercantur Theologi circa modum recipien- 5
di gratiam; quæ non potuit haberi in baptismo ob dictam voluntatis fictionem, & deficientiam attritionis: nam alii volunt, sufficere post baptismum elicere actum attritionis. Ita Paludan. *in 4. dist. 4. quæst. 5.* Sylvester *Verb. Baptismus 4. circa finem.* Suarez *de Sacramentis disp.28. sect.5. concl.1.* & Ægid. Coninch. *quæst 62. art.1. dub. 6. num. 92.* Alii verò requirunt ultra attritionem, etiam Confessionem, cum accusatione illius fictionis. Ita Vasquez apud Card. de Lugo *de Sacram. disp. 9. sect. 4.* Card. Toletus *libr. 2. cap. 21. num. 3.* & Eminentiss Card. de Lauræa *d. tom. 1. disp. 11. art. 5. num. 65.*

Cæte-

Cæterùm hæ duæ opiniones diversæ ad concordiam reducuntur, sub hac
6 distinctione. Vel baptizandus adultus non habuit attritionem de peccatis suis, ex ignorantia invincibili, quia, vel non fuit instructus, & monitus, vel credidit se esse attritum, & non erat? Et in hoc casu, quotiescunque post baptismum elicuerit actum attritionis, removebitur obex, & recipiet gratiam Sacramenti. Vel culpabiliter non fuit detestatus peccata sua; & tunc ad obtinendam gratiam, & removendum obicem necessaria est attritio cum actuali confessione; vel contritio cum proposito confitendi. Ita Diana Coordin. *d. tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 26. *in fin.* Cotonius *d. libr.* 2. *controvers.* 2. *num.* 103. ubi testatur hunc esse sensum Angelici Doctoris *par.* 3. *quæst.* 69. *art.* 10. *ad* 2. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 2. *punct.* 7. *num.* 14. & Volpi *d. resol.* 10. *num.* 7.

Quare casus noster resolvitur dicendo, gratiam recipi ab adulto baptizato, qui non doluit de suis peccatis, tunc, & quando elicit actum attritionis, si absque culpa non doluit in baptismo. At necessariam esse contritionem, vel attritionem cum confessione, ut gratiam recipiat, si culpabilis fuit omittendo actus attritionis necessariæ in baptismo. Ita DD. supracit. quibus adstipulantur Sotus *in* 4. *dist.* 6. *art.* 8. Henriquez *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 3. Filliucius *tract.* 2. *cap.* 5. *quæst.* 10. Trullench. *in praxi Sacr. libr.* 1. *cap.* 3 *dub.* 3 *num.* 5. & *lib.* 2 *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 11. & Mastr. *in* 4. *Sent. d.* 2. *num.* 145.

DECISIO XIX.

ARGUMENTUM.

Character; qui est secundus effectus trium Sacramentorum, quid sit? & in qua Animæ potentia imprimatur? in præsenti Decisione discutitur. Respectus debitus Characteri, ne quis peccet ministrando Sacramenta in mortali, vel ea suscipiendo cum Venialibus. Ornatus Animæ Tertius effectus Sacramentorum remissivè explicatus.

SUMMARIUM.

1 *Character quid sit? Et quid significet?*
2 *Circumcisio an imprimeret Characterem in anima?*
3 *Character an imprimatur in intellectu, vel in voluntate?*
4 *Character à quibus Sacramentis imprimatur?*
5 *Characteris effectus qui, & quot sint?*
6 *Ordinatus Sacerdos ministrans Sacramenta in mortali, quot mortalia committat?*
7 *Eucharistiam qui ministrat in peccato peccat mortaliter.*
8 *Venialia habens, & non dolens an peccet, si Sacramenta suscipiat?*
9 *Ornatus animæ causatus à quolibet Sacramento, quid sit?*

Post explicitum primum effectum Sacramentorum, qui est gratia, transeundum est ad sequentem, qui est Character. Ideò in præsenti quæritur, *Quid sit Character?* Respondent 1
tùm Scholastici, tùm Morales, tùm Doctores Canonistæ, *characterem esse signum spirituale, & indelebile, in anima impressum*. Conc. Trid. *sess.* 7. *can.* 9. Quod quidem nomen *Character* apud Græcos grammaticos importat *Figuram:* ideòque ubi ad *Hebr.* 1. 3. habetur *figura substantiæ ejus*, ponitur in Græco *Character substantiæ ejus*. Sic figuræ, quibus litteræ scribuntur, vocantur characteres. *Et Apoc.* 13. 14. 16. & 19. dicitur *Character bestiæ;* idest figura bestiæ, quam in fronte, vel manu habebunt ejus sequaces. Hinc apud Mathematicos pro suo quisque instituto habet proprios characteres ad aliquid significandum, ut in Arithmetica numeri specificantur per characte-

tes ideſt litteras Græcas, & Hebraicas, ut dixi *de Pœnitentia Decis. XXIV. num.5.* Sic in Algebra, in Astronomia, & in Geometria habent proprios characteres ad denotanda certa ſigna, planetas, & aſpectus eorum, prout etiam in Medicina ad innuendum Unciam, Drachma, Scrupulum, Libram, & alia, de quibus Lexic. Medic. & Lexic. Mathematic. *in Verb. Character.* à ſtudioſis legenda. At ſecundùm translatitiam ſignificationem character importat aliquod ſignum ſenſibile. Et ſecundùm Theologos, *Character eſt forma quædam ſpiritualis impreſſa à Deo ſuſcipienti Sacramentum non iterabile*. Ita Eminentiſs. Card. de Lauræa *d. tom.1. de Sacramentis in genere diſp.9. art.1. num. 2. & ſeqq.* ubi *num.6.* probat, quod etiam Circumciſio in lege veteri imprimebat
2 characterem in ſuſcipiente; quod negat Volpi *reſol.173. num.3.* An autem character imprimatur in intellectu ſecundùm S. Thom. *p. 3. quæſt.63. art.4.*
3 vel in voluntate ſecundùm Scotum *in 4. diſt 6. quæſt.ult.* diſputant Suarez *tom.3. diſp.11. ſect. 4.* Vaſquez *3.p. quæſt.63.art. 6. diſp. 134. cap. 4. num. 81.* Eminentiſs. Card. de Lugo *diſp.6. ſect.4.* Maſtrius *in 4. Sent. d. 1. num. 229.* & Eminentiſs. Card. de Lauræa *d. diſp. 9. art. ult.*

Præcipuè verò oportet declarare pro inſtructione tironum, Quænam Sacramenta imprimant Characterem?
4 Quapropter ſciendum eſt, quod imprimunt characterem ſola tria Sacramenta, ſcilicet Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo; ex Concil. Trident. *cit. ſeſſ.7. can.9.* Et ideò illa Sacramenta reiterari non poſſunt: & characteres Confirmationis, & Ordinis habent neceſſariam connexionem cum charactere Baptiſmi; adeò ut ſi Confirmatio, vel Ordo conferatur non baptizato, invalidè conferatur. *cap. 2. §. Quia verò. De Presbyter. non baptiz.* At character Ordinis non pendet à charactere Confirmationis; idcircò ſi ordo conferatur non confirmato; validè confertur; ſed ſuſcipiens peccat mortaliter ſecundùm aliquos, & ſecundùm alios venialiter tantùm: Henriquez *lib. 3. cap. 5. in fin.* Navar. *in Man. cap. 22. num. 9.* Volpi *d. reſol. 73. num. 7.* Diana *part.10. tract. 11. reſol. 14.* Quæ ſibi conſtituit ſedem in opere Coordinato *tom. 2. tract.5. reſol. 100.*

Quod ſi quis petat, qui ſint effectus Characteris? Huic reſpondetur, eſſe
ſex ſequentes, Videlicet. 1. Poteſta- 5
tem quandam ſpiritualem ad ea peragenda, quæ ad cultum Divinum ſpectant; paſſivam in Baptiſmo, per cujus characterem redditur homo idoneus ad alia Sacramenta licitè, & validè ſuſcipienda; & activam in Ordine ad Sacramenta aliis miniſtranda; & in Confirmatione ad fidem profitendam. 2. Configurationem cum Chriſto Domino, à quo tanquam Summo Sacerdote derivatur omnis poteſtas ſpiritualis. 3. Diſtinctionem ab aliis hominibus, & ideò in alia vita baptizati ſecernentur à non baptizatis, prout Confirmati, & Ordinati à non confirmatis, & à non ordinatis, reſpectu characteris Sacramentalis, adinſtar Veſtium cum fimbriis rubris, vel cæruleis, ſeu flavis, quæ diſtinguunt famulos unius Baronis, & Comitis à famulis alterius. 4. Energiam permovendi Angelum Cuſtodem, ut aſpiciens characterem ſollicitiùs obeat munus regendi, illuminandi, & protegendi ſuum clientem. 5. Teſtimonium, quaſi Bullam auream, qua Deus teſtificatur jus, quod homo acquiſivit per Sacramentum. 6. Tandem motivum ſpeciale permovendi quoque Deum ipſum ad conferenda auxilia, & gratias in ordine ad actiones illas, ad quas per tale Sacramentum ſpecialiter deſtinatur homo. Ita Gobat *de Sacramen. tract. 1. à num. 291.* Abelly *de Sacram. in genere part. 2. tract.1. cap. 1. ſect.6. in fine.* Cardin. Toletus *libr. 2. cap.16. num. 5.* Marchant. *in Candelabr. Myſt. tract. 1. lect. 6.* Eminentiſs. Card. de Lugo *dict. diſp. 6. ſect. 4.* & Eminentiſs. Card. de Lauræa *diſp. 9. art.3.*

Hinc ad cognoſcendam reveren-

tiam

6 tiam debitam Characteri, proponitur casus: *Sacerdos, existens in mortali peccato, laicum Sacramentaliter absolvit, communicat, Missamque celebrat, & puerum baptizat. Quæritur: Quot peccata committat?* Pro resolutione hujusmodi casus varii varia dicunt. Alii numerant quatuor peccata mortalia. 1. In absolvendo. 2. In communicando. 3. In celebrando. 4. In baptizando.

Alii duo mortalia tantùm; quia communicare in mortali non est mortale. Tamburin. *de Commun. cap.* 1. §. 7. *num.* 59. & dictum est suprà *Decis. XVI. num.* 1. *Vers. Cæterum*. Neque baptizare in casu necessitatis. Layman *lib.*5.*tract.*1. *cap.*5. *num.* 7. Volpi *resol.* 168. *num.* 10. ubi DD. plurimi.

Alii repererunt sex mortalia; quia in celebratione Missæ Sacerdos in mortali existens tria mortalia committit. Unum in offerendo, Alterum in consecrando, & Tertium in sumendo sacrificium. DD. apud Azor. *part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 31. *quæst.* 11.

Alii quinque mortalia, nam Sacerdos criminosus celebrans duo peccata mortalia facit. Unum consecrando, Alterum se communicando. Tamburin. *de Communione d. cap.* 1. §. 7. *num.* 57. Idem *de Sacramentis in genere lib.* 1. *cap.* 2. § 3. *num.* 9.

Omnes supradictæ numerationes sunt probabiles. Curia nostra reperit in proposito casu quinque mortalia.

Primum in absolvendo, quia Sacerdos debet esse in gratia, ut licitè administret Sacramenta ex multis rationibus allegatis per Bonacinam *tom.* 1. *de Sacram. in genere disp.* 1. *qu.* 3. *punct.* 2. §. 1. *num.* 2. Secundum in communi-
7 cando; nam probabilior est opinio, quod Sacerdos in mortali existens, communicans laicum, peccet mortaliter; quia ultra irreverentiam magnam erga sanctissimam Eucharistiam, eam administrat solemniter, & ex officio. Sayr. Valentia, Suarez, Coninch, & Camerota apud Bonacin. *d.* §. 1. *num.* 13. Tertium Missam celebrando dum consecrat; & Quartum, dum seipsum communicat. Tamburin. *d.* §. 7. *num.* 57. *in libr. de SS. Comm.* & Card. de Lugo *de Euchar. disp.* 14. *num.* 134. Quintum tandem in baptizando puerum, non solùm solemniter, sed etiam in necessitatis casu, more laico: semper enim peccat mortaliter, qui existens in peccato baptizat, ut pluribus rationibus eruditè probat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 1. *de Sacram. disp.* 10. *art.* 4. *à num.* 47. & *seqq.* & *à num.* 61. siquidem præceptum amandi Deum, & servandi quod præcipit, præponderat cuicunque necessitati proximorum.

Sed Utrùm licitum sit peccata venialia habenti suscipere Sacramenta nullo præmisso dolore? deprehendi- 8
tur ex resolutione casus sequentis: *Clericus sciens, se plura Venialia commisisse, absque confessione, contritione, vel attritione suscipit Sacramentum Confirmationis, Ordinis, & Eucharistiæ. Quæritur, Quæ? & Quot peccata committat?* In hoc casu est distinguendum: Vel iste Clericus suorum peccatorum venialium præteritorum vix recordatur, & ad ea non reflectit in susceptione Sacramentorum; & tunc si aliàs cum devotione, & reverentia suscipit, nullum peccatum committit; ea ratione, quia peccata venialia præterita, solo habitu manentia, per se non impediunt effectum Sacramentorum, videlicèt augmentum gratiæ sanctificantis, quin potiùs Sanctissima Eucharistia ex opere operato delet venialia, quibus voluntas suscipientis neque Actualiter, neque virtualiter inhæret. S. Thomas 3. *p. quæst.* 79. *art.* 4. Layman. *libr.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 1. Reginald. *libr.* 29. *num.* 111. Thom. Tamburin. *de Sacramentis in genere libr.* 1. *cap.* 3. §. 2. *num.* 7. & *in libr. de S. Commun. cap.* 1. §. 4. Volpi *res.* 57. *num.* 18. Bissus *in Hierurgia litter. E. num.* 169. §. 2. & Emin. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *de Sacramentis disp.* 25. *num.* 161. Vel præfatus clericus habet actualem affectum ad ipsa sua peccata

venialia, & propositum perseverandi in ipsis; & advertit ad illa; & in nihilo ea detestatur; & in hoc casu in susceptione cujuslibet Sacramenti committit novum peccatum Veniale, ob irreverentiam, & indevotionem, quibus suscipit Sacramenta cum tali pondere in anima sua; & idem dicendum esset, si in actu susceptionis Sacramentorum delectaretur de aliquo objecto veniali. Henriquez *in summ. part.1. lib.* 8. *cap.* 45. §. 2. Reginald. *d. lib.* 29. *num.* 100. Layman. *d. cap.* 6. *num.* 3. & ibi Suarez *de Euchar. disp.* 66. *sect.*1. Diana *part.*3. *tract.*4. *resol.* 31. Quæ in Coordinato opere residet *tom.* 2. *tract.*2. *resol.*44. Mastrius *in Theol. Mor. d.* 21. *num.* 85. & Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 25. *num.* 129. & *num* 161.

De tertio effectu Sacramentorum, qui est ornatus animæ, & auxilia quædam ad obtinendum finem, in quem singula Sacramenta sunt à Christo Domino ordinata, in his Decisionibus non agimus, quia spectat ad Scholasticos, ad quos hæc non sunt directæ, sed ad Animarum Rectores, & Confessarios, qui egent doctrina practica, & plana; non autem abstrata, & de apicibus Theologiæ speculativæ. Qui cupit de eodem effectu satisclaram explicationem habere legat doctissimos Salmanticenses *in tract. de Sacramentis in genere tract.* 1. *cap.* 5. *punct* 3 & 4. & reperiet,
9 ipsum consistere in augmento virtutum, & donorum spiritualium, quod causat quodcunque Sacramentum in anima præter illud gratiæ sanctificantis.

DECISIO XX.

ARGUMENTUM.

Sacramentalia Ecclesiæ exponuntur quoad eorum numerum, & quoad effectum, qui præcipuus est in delendis culpis Venialibus. Sed Utrùm eas deleat ex opere operato, vel ex opere operantis discutitur, cum aliis dubiis Sacramentalia concernentibus.

SUMMARIUM.

1 *Sacramentalia, quæ, & quot sint?*
2 *Sacramentalia an remittant venialia peccata?*
3 *Displicentia Venialium est necessaria ad eorum remissionem.*
4 *Venialium detestatio potest esse dimidiata.*
5 *Sacramentalia an deleant Venialia ex opere operato? vel ex opere operantis? & num.* 6.
7 *Venialia ex opere operantis quomodo remittantur à Sacramentalibus?*
8 *Venialia delentur sex aliis remediis, & quæ hæc sint?*
9 *Venialia peccata an in Inferno deleantur?*
10 *Sacramentalia constituens in Mortali an mortaliter peccet?*

Ultimo loco antequam concludamus præsentes Decisiones de Sacramentis in genere, convenit, ut aliqua dicamus de Sacramentalibus. Ideò Quæritur, Quæ, & Quot sint Sacramentalia? Omnes Theologi, & Canonistæ docent Sacramentalia esse sex, contenta hoc carmine: *Orans, Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens*, quod refertur communiter à Doctoribus, & ab iisdem pariter declaratur; videlicet à Paludano *in* 4. *dist.* 16. *quæst.*1. *art.* 2. *concl.*4. à Reginaldo *in Praxi for. Pœnit. lib.* 5. *num.* 43. à Bonacina *tom.* 1. *De Pœnitentiæ Sacramento disp.* 5. *quæst.* 6. *sect.* 2. *punct.* 2. à Volpi *in Resolut. Moral. Verb. Veniale, Introductio num.* 4. à Jordano *in Schedula Sacramentor. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 7. *pag.* 272. *col.* 2. à Joan. Baptista Casalio *De Veterib. Sacris Christianor. Ritibus cap.* 4. *in fin.* Et ab Emin Cardin. de Lauræa *in* 4. *Sent. tom.*2. *disp.*15. *art.*12. *de Sacr Pœnitentiæ*. 1

Orans denotat Orationem Dominicalem, quæ præcipuum inter Sacra-

cramentalia obtinet locum, tanquam instituta à Christo Domino Dei Filio, & Supremo Præceptore nostro; & de ea habemus textum *in cap. De quotidianis* 20. *de Pœnit. dist.* 3. Quamvis alii intra Sacramentalium numerum reponant quamcunque orationem Deo devotè factam; juxta illud *Prov.* 15. *Orationes justorum exaudies*. *Et Matth.* 7. *Petite, & accipietis*. *Et Marc.* 11. *Quæcunque orantes petitis, accipietis*; *cap. Importuna, de Pœnit. dist.* 1. & præcipuè si oratio fiat in Ecclesia consecrata, & Deo dedicata. S. Thom. 3. *p. q* 87. *art.* 3 *in corp.* Faciunt collectæ, in Missa *de Dedicat. Ecclesiæ*.

Tinctus significat eum, qui attingit aquam benedictam, vel ea aspersus se signat; ipsa enim benedicta aqua est inter Sacramentalia antiquitùs relata, & ejus benedictio habetur ex Apostolica traditione, ut eruditè demonstrat ex SS. Patrum testimoniis Casalius *de Veter. Sacr. Christianor. Ritib. cap.* 36. *& est text. in cap. Aquam* 20. *de consecrat. dist.* 3. Quamvis alii intelligant sub hac Voce *Tinctus* etiam Unctiones, quas adhibet Ecclesia in consecratione Episcoporum, Abbatum, Sacerdotum, & Regum, de quibus tamen nullum habemus textum apertum, prout extat de Aqua benedicta; ut doctè observat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom.* 2. *de Sacram. Pœnitent. disp.* 15. *art.* 12. *num.* 331. & S. Ant. *in sum. part.* 3. *tit.* 12. *cap.* 10 §. 3

Edens complectitur comestionem eorum, quæ à Sacerdotibus sunt benedicta, juxta ritus, & orationes ab Ecclesia Romana præscriptas circa quæcunque comestibilia in Rituali Romano; & præcipuè tempore Paschali, videlicet Panem, Ova, Agnum, ac alios cibos; quos quidem Sacerdotali benedictione refertos antiqua traditio reposuit inter Sacramentalia; ex quibus, ut infrà demonstrabimus; procedit remissio peccatorum Venialium; dum devotè comeduntur; siquidem orationes ferè omnes, quæ habentur in Rituali Romano *sub Rubr. Benedictiones esculentorum* implorant à Deo tùm corporis tùm animæ sanitatem sumentibus; & ideò Panis benedictionem incœpisse ab Apostolorum Principe Divo Petro notat Abdia *lib.* 2. *Hist. Apostol.* quem allegat Bissus *in sua Hierurgia tom.* 1. *litter. B. num.* 91. §. 10. *pag.* 116. ubi subdit §. 11. quod frugum benedictio initium sumpsit à S. Clemente Papa, quamvis ab Eutichiano Papa scribat Eminentiss. Card. Baronius *Anno* 283. Et equidem mos antiquissimus apud priscos fideles fuit, ut singulis diebus Dominicis alterum ab Eucharistia panem Sacerdotes celebrantes benedicerent, & eum Cathecumenis, ac etiam baptizatis, Corpus Christi non sumentibus, manducandum darent, quem Græci appellant *Eulogia*; & hunc inter Sacramentalia Doctores numerant. Casalius, *de Veter. Sacr. Christianor. Ritib. cap.* 21. *Vers. Communio per Eulogias*. *& cap.* 36. *in fin.* ubi eruditè materiam tractat, & antiquos scriptores cumulat. Duran. *de Ritib. Ecclesi. lib.* 2. *cap.* 58. & tangit Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom.* 2. *disp.* 15. *art.* 12. *num.* 332.

Confessus parit quartum Sacramentale, scilicet Confessionem generalem, quæ fit ante Introitum Missæ; & in officio ad Primam, & ad Completorium; quæ habet virtutem delendi Venialia ob nimiam humiliationem, & pectoris tunsionem, quam facit Christianus in illius recitatione, ad exemplum Publicani, qui percutiendo pectus suum, & confitendo se peccatorem, reversus est justificatus in domum suam. *Luc.* 18. 14. Et de hac loquitur S. Thomas 3. *part. d. quæst.* 87. *art.* 3. Casalius *d. cap.* 4. *in fin.* ac omnes DD. supra in principio relati, quamvis textum non habeamus manifestum, à quo hoc Sacramentale signetur; ut benè notat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 15. *art.* 12. *num.* 333.

Dans insinuat eleemosynam, quæ pariter reputatur unum ex Sacramentalibus cancellans peccata venialia. *cap. Quamobrem*. *cap. Medicina*, *& cap. Medi-*

Medicamentum. de Pœnitent. dist. 1. Et extat Veritatis oraculum. *Luc.* 11. 41. *Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.*

Benedicens tandem assignat sextum Sacramentale valens ad dimissionem venialium culparum; idest Benedictionem Episcopalem; in cujus receptione specialem religionis actum homines exercent; de qua tamen nullus reperitur textus in Jure Canonico, teste Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 15. *art.* 12. *num.* 335. Quamvis Emin. Cardin. Brancatius *in suis Dissertat. De Benedictione Diaconali pag.* 270. ad probandum hunc effectum Episcopalis benedictionis delentis peccata Venialia, alleget *text. in cap. Dictum est.* 1. *quæst.* 1. Et secundùm alios comprehendit hoc nomen alias solemnes benedictiones institutas ab Ecclesia, puta Cinerum, Candelarum, & Palmarum; ad effectum; ut fideles devotè recipientes easdem palmas, seu candelas, vel cineres tanquam quid Sacramentale, & ab Ecclesia benedictum, reportent remissionem venialium peccatorum, præter alia corporalia adjumenta; quod satis exprimunt orationes in Missali positæ, quas recitant Sacerdotes benedicturi prædicta Sacramentalia. Henriquez *in sum. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 4. *& lib.* 9. *cap.* 6. *num.* 2. Azor. *Instit. Moral. lib.* 4. *cap.* 11. *per totum.* Et Greg. de Valent. *tom.* 4. *q.* 4. *de Pœnit.*

Quod si petamus, A Quo sint instituta Sacramentalia? reperitur ab omnibus dictum, ab ipsa Ecclesia quodcunque Sacramentale habuisse originem; & quidem ab initio ipsius Ecclesiæ Catholicæ; adeò ut plura Sacramentalia censeantur instituta à Sanctis Apostolis, ut suprà de benedictione Panis, cujus auctor refertur divus Petrus, innuimus; & hoc testantur absque ulla hæsitatione DD. omnes suprà relati numero primo in principio; quibus adstipulatur Bissus *in Hierurgia litt. S. Verb. Sacramentalia num.* 50. §. 4. P. Candidus *in Compend. disquisit. Moral. disp.* 35. *art.* 3. *num.* 6. Et Caramuel *in Theolog. Fundamentali num.* 2047. *& seqq.* ubi eruditè ostendit, Ecclesiam tanti fieri à Sponso suo Christo, & tanto amore prosequi, ut ei permittat Sacramentalia instituere ad similitudinem Sacramentorum, ac eadem Sacramentalia ob orationes Ecclesiæ ita elevet, ut valeant venialia condonare. Nugnus, quem citat Gobat *tract.* 6. *num.* 240.

Hinc apud Scholasticos, ac Morales invenitur propositum hoc Quæsitum: *An prædicta Sacramentalia remittant peccata Venialia? Et an ipsa remissio Venialium fiat ex opere operantis, vel ex opere operato?* 2

Circa primam partem hujus quæsiti, omnes affirmant, Sacramentalia valere ad delenda peccata Venialia, ex universali Theologorum assertione; quæ probatur tùm auctoritate Sacrorum Canonum suprà relatorum in expositione cujuslibet Sacramentalis, tùm verbis Sacri Tridentini Concilii *sess.* 14. *cap.* 5. docentis, non esse necessarium venialia confiteri, quia ipsa possunt multis remediis expiari; quæ quidem præcipua sunt Sacramentalia, quorum antiquissimus usus est in Ecclesia; & quæ fuerunt ad hunc præcipuum effectum instituta; scilicet pro Venialium, & quotidianarum expiatione culparum. Cæterùm doctiores studiosissimi hujus Cleri adnotarunt, necessarium esse ad obtinendam remissionem venialium culparum virtute Sacramentalium, ut de eis habeatur displicentia saltem virtualis, quia peccatum etsi veniale nunquam remittitur; quamdiù ipsum vel actu, vel virtute placet; manente enim causa manet effectus. S. Thom. 3. *par. quæst.* 87. *art.* 3. ubi ait, requiri peccati venialis detestationem explicitam, vel implicitam, seu virtualem; quæ tunc contingit, cum fidelis homo sic affectu fertur in Deum, & res Divinas, ut quidquid sibi in memoriam occurreret, quod ab eo motu ipsum retardaret, displiceret 3

ceret ei, ac doleret, se illud aliquo modo commisisse; & eliceret propositum saltem virtuale cavendi in posterum ab eodem veniali, & illud emendandi, & vitandi. Diana Coordinatus *tom.* 1. *tract.* 3. *res.* 100. *num.* 9. Extractus ex antiqua sede posita in *part.* 11. *tract.* 5. *resol.* 22. Azor. *d. lib.* 4. *cap.* 11. Valentia *d. tom.* 4. *qu.* 4. *de Pœnitent.* & Sotus *in* 4. *Sent. dist.* 15.

4 Porrò non est necesse, omnia venialia detestari, & ab omnibus velle abstinere; quia possunt aliqua deleri, de quibus scilicet dolemus, & proponimus abstinere saltem virtualiter; & alia non deleri; illa videlicet, quibus affectus noster inhæret; & ratio est, quia aliquod Veniale etsi placeat, non est obex divinæ gratiæ in animam inducendæ, nec remissionis concedendæ aliorum venialium, quorum extat detestatio, & displicentia. Volpi *ante res.* 189. *Verb. Veniale in Introduct. num.* 1. Gobat *in Experim. Theol. d. tract.* 6. *num.* 239. Reginald. *in Praxi fori Pœnit. lib.* 5. *num.* 44. 45. 46. & 47. & Emin. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 2. *disp.* 15. *num.* 454.

5 Quò verò ad secundam partem quæsiti: fuit in medium producta illa inter Theologos gravissima quæstio, de modo scilicet, quo Sacramentalia deleant culpas veniales? in qua ferè omnes Thomistæ asserunt, remissionem fieri ex opere operato; & è contra Scotistæ sustinent, dictam remissionem procedere ex opere operantis. Pro rudiorum intelligentia notandum, remissionem ex opere operato referri ad propriam virtutem, & efficaciam ipsorum Sacramentalium; remissionem verò ex opere operantis pendere à merito, fide, & interno motu ipsius hominis Sacramentalibus utentis.

Sectatores prioris opinionis, quod scilicet Sacramentalia deleant venialia ex opere operato, his præcipuè nituntur rationibus; videlicet, quia illud Sacramentale elevatur à Deo, & tanta virtute roboratur, ut possit pertingere usque ad animam hominis fidelis: & ex ea expellere veniales culpas, mediantibus meritis Christi, & orationibus Ecclesiæ, cui Christus potestatem dedit talia Sacramentalia instituendi; ex propria sua magnificentia. Et quamvis requiratur in fidele utente Sacramentalibus pius affectus; qui detestetur venialia; tamen per eum non destruitur vis, & efficacia propria operis operati; quia ut plurimùm ille affectus detestativus culparum ex se esset insufficiens ad eas delendas, sivè non ad omnes; Ita P. Candidus *d. disquis.* 35. *art.* 3. Gonet *in Clypeo Theolog. Thomist. tom.* 5. *tract.* 5. *disp.* 4. *num.* 57. Filliucc. *tom.* 1. *tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 129. Fagund. *Præcept.* 2. *lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 11. Henriquez *lib.* 1. *de Pœnit. cap.* 15. *num.* 8. Bellarm. *tom.* 3. *de Sacram. lib.* 2. *cap.* 31. §. *Tertia propositio.* Sotus *in* 4. *dist.* 15. *q.* 2. *art.* 3. Canus *de Locis Theolog. lib.* 2. *cap.* 13. *ad arg.* 9. Gregor. de Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 1. *Vers. Secundò asserimus.* Nugnus *in* 3. *part. tom.* 2. *qu.* 87. *art.* 3. *diff.* 2. & Diana Coordinatus *tom.* 1. *tract.* 3. *resol.* 1. (Quæ in veteri est) *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 61. Et Summa ejus *in Verb. Aqua benedicta.* Emin. Card. de Lugo *tom. de Pœn. disp.* 9. *sect.* 4. Mastrius *in* 4. *sen. de Pœn. Sacr. disc.* 5. *q.* 9. *art.* 2. & *in Theol. Moral. d. disp.* 21. *num.* 86.

Contrariam opinionem tuentes dicunt, Sacramentalia delere veniales culpas ex opere operantis; nam deletio ex opere operato spectat ad sola 6
Sacramenta, quæ sunt instituta à Christo Domino, cujus solius est instituere signa sensibilia ad causandam gratiam, & ad delenda peccata, & hanc potestatem nullibi legitur fuisse datam Ecclesiæ ultra Sacramenta. Ulteriùs in usu Sacramentalium requiritur bonus motus voluntatis in utente; itaut vel eliciat actum pœnitentiæ formalis, vel virtualis, aut ad summum referat ipsum usum Sacramentalium ad talem finem, ut sua peccata venialia deleantur. Ergo remissio fit ex opere operantis; alioquin etiam

etiam dormienti possent deleri venialia per aspersionem aquæ benedictæ. S. Bonavent. *in 4. dist.21. art.1. quæst. 2.* Suarez. *in 3. part. tom. 4. disp. 12. sect. 5. num. 5.* Villalobos, & Coninch.citati à Diana Coord. *d. tom.1.tract. 3. resol.1.§.1.* Bonacina *tom.1. disp. 5. q. 6. sect. 2. punct. 2. num. 4.* Volpi *d. resol.189. num.1.* Bissus *in Hierurgia Verb. Sacramentalia num. 50. §. 4.* Cotonius *lib. 2. controv. 15. in Appendice de Sacramentalib. n. 4.* Emin. Card. de Lugo *de Pœnitentia disp. 9. sect. 4.* Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 2. de Sacramento Pœnitentiæ disp. 15. art. 12.* & Mastrius *loc. cit.*

In hac controversia Theologica nostrum non est sententiam ferre,
7 cum legales, seu Canonicas solitissimus lites dirimere. Fas tamen sit conciliare utramque opinionem dicendo, quod si ly *ex opere operato* accipiatur in proprio sensu, quatenus significat illud, quod de condigno, & infallibiliter ex meritis alterius datur, vel operatur, probabiliorem esse secundam opinionem, nam Sacramentalia de per se tantùm, cum non sint à Christo Domino instituta, non videntur habere virtutem delendi venialia ex condigno, & infallibiliter. At in sensu minùs proprio, si accipiamus ly *ex opere operato*, quatenus scilicet ultra sanctitatem Sacramentalium comprehendit motum, quem ipsa excitant in utente, pœnitentiæ aut formalis, aut virtualis, aut ad summum relationis eorumdem Sacramentalium ad illum finem obtinendi deletionem venialium; qui motus est necessarius in ipso utente, ut suprà diximus, tunc sustineri potest, & admitti etiam prima opinio; ut distinguendo concludit Mastrius *in Theol. Morali d. disp. 21. quæst. 4. art.1. num. 87. & 88.* Caramuel *in Theolog. fundament. num. 2047.* & P. Philippus à SS. Trinit. Carmelita excalceatus *in 3. p. tract. de Sacr. in genere disp. 10. dub. 5.*

Et occasione hujus casus, & remis-
8 sionis Venialium culparum per Sacramentalia, studiosi plurimi dedere sex remedia, quibus ultrà Sacramentalia deletur Veniale peccatum quo ad culpam. 1. Per Sacramentum Pœnitentiæ. 2. Per contritionem absque Sacramento. 3. Etiam per attritionem sine Sacramento in homine justo, & secundùm aliquos etiam in habente mortalia; (quamvis id neget de utrisque Vasquez *in 3. p. tom. 4. disp. 87. art. 16. dub. 1 num. 6.* quem confutant Doctores infrà citandi) 4. Per actus Christianorum virtutum factos ab homine justo, nempe Fidei, charitatis, misericordiæ, temperantiæ, & similes. 5. Per susceptionem aliorum Sacramentorum, nempè Confirmationis, Eucharistiæ, Extremæ Unctionis, Ordinum, & Matrimonii, concurrente in homine justo vel attritione eorumdem. Venialium, vel saltem virtuali quadam eorum detestatione; aut intentione suscipiendi illa Sacramenta in remissionem peccatorum; seu in eum finem, in quem sunt instituta. 6. Tandem remittuntur Venialia etiam quo ad culpam in alia vita, vel in transitu animæ ex hoc corpore, vel intuitu præcedentium meritorum, vel in Purgatorio per satispassionem. In Inferno autem Venialia conjuncta mortalibus nunquam delentur quo ad culpam, etsi plures Theologi concedant, ea dele- 9
ri quo ad pœnam. Mastrius *in Theol. Mor. d. disp.21. art.1. & 2.* Gobat *tract.6. à num. 230. & seqq.* Greg. de Valentia *tom 4. disp. 7. q. 4. punct. 2. & 3.* Diana Coordinatus *d. tom. 1. tract. 3. res. 105. & res. 106.* Qui in veteri sedent *part. 3. tract. 4. resol. 116. & part. 11. tract. 5. resol. 31.* Volpi *resol. 190. per totam.* Bonacina *d. tom. 1. disp. 5. q. 6. sect. 2. punct. 3. & punct. 4.* Gonet *tom. 5. tract. 5. de Pœnit. disp.4. art. 1.2.3. & 4. à pag. 358. & seqq.* Emin. Cardin. de Lugo *d. tom. de Pœnit. disp. 9. sect. 1. 2. 3. & 4.* & copiosissimè Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 2. in 4. Sent. disp. 15. art. 9. & seqq. usque ad artic. 13.* ubi supranotatas Theologicas opiniones subtiliter discutit, & explanat.

Postre-

Postremò pro conclusione hujus disputationis de Sacramentalibus, decidendus
10 venit etiam subsequens Casus. *Parochus in mortali peccato existens benedicit Aquam lustralem, Paschalem agnum, Salem, & Panem; ac Sacram Eucharistiam portat in Processione. Quaeritur, an peccet mortaliter?*

Alii dicunt, non peccare mortaliter; alii verò affirmant, quod mortaliter peccet: siquidem Doctores extant plurimi pro utraque opinione. Qui excusant à mortali operantem supradictas functiones in mortali, innituntur huic rationi; scilicet quia functiones illæ non sunt Sacramenta; obligatio autem se constituendi in statu gratiæ videtur urgere solummodò in administratione Sacramentorum, tùm ob eorum excellentem Sanctitatem, tùm quia in Sacramentis minister concurrit immediatè ad sanctificationem animarum tanquam organum Spiritus Sancti. Vasquez, qui est hujus opinionis antesignanus, *in 3. p. disp.* 136. *de Sacr. cap.* 4. *num.* 48. Thom. Tamburin. *de Sacr. in genere libr.* 1. *cap.* 2. §. 3. *num.* 3. Paul. Mar. Quartus *de Benedictionib. tit.* 1. *sect.* 4. *dub.* 10 *Prim. diffic.* Volpi *resol.*140.*num.* 18. & 19. & magis expressè *in resol.* 168. *num.* 14. & 15. Ubi Ledesma, Nugnus, Suàrez, & Sotus, tenentes, dictum Parochum peccare tantummodò venialiter. Coton. *lib.* 2. *controvers.* 1. *num.* 50. Gobat *de Sacr. tract.* 1. *num.* 54. & *tract.* 4. *num.* 387. & Emin. Card. de Lugo *de Sacr. in genere disp.* 8. *sect.* 9. *num.* 152. ubi tamen *num.* 156. vult Episcopum consecrantem Chrisma, & benedicentem oleum infirmorum in statu peccati, peccare mortaliter; etsi contrarium sentire Emin. Card. Palavicinum referat Coton. *d. num.* 50.

E contra qui tenent, ministros Ecclesiæ culpa lethali fœdatos exercentes supradicta munia ecclesiastica peccare mortaliter, moventur his rationibus, videlicet, quia scriptum est: *Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabant. Psal.* 100. Quia naturale præceptum esse videtur, Deo sanctè, & immaculatè ministrare. Quia graviter offenditur Princeps, si servus, quem ipse odio habet, ut inimicum, à quo maximè fuit læsus, audeat intimis Principis servitiis se immiscere; videtur enim Dominum contemnere: ideò habentur exempla, in quibus narratur, Deum punivisse morte subita, & horribili exercentes functiones Ecclesiasticas in mortali peccato. Ita Navar. *in Man. cap.* 27. *num.* 163. Cajetan. 2. 2. *q.* 187. Medina *de Pœniten. tract.* 1. *q.* 6. Bonacina *de Sacr. in genere disp.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. §. 1. *num.* 9. & 13. Sayr. *de Sacr. libr.* 2. *cap* 7. *q.* 1. *art.* 5. Angel. *Verb. Clericus* 8. §. 1. Sylvest. *eod. Verb.* 2 *num.* 2. Sà *Verb. Ord. num.* 31. & Layman. *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 10. *Vers. Affirmantem verò partem.* Silvius, & Filliuccius apud Mastrium *in Theol. Morali disp.* 16. *num.*42. ubi hanc opinionem tutiorem appellat; & eam amplectendam censet Curia nostra; attentà potissimùm auctoritate Emin. Card. de Lauræa, qui huic constanter adhæret ob suam eximiam animi pietatem; & eam scripturis, & rationibus corroborat tùm *in tract. de Sacr. in genere disp.* 10. *art.* 4. *num.* 49. & 63. tùm *in tract. de Sacram. Ordinis.*

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

DECISIO XXI.

ARGUMENTUM.

Declarat præsens Decisio, quid significet hæc Vox Baptismus? Eam non esse in usu apud omnes nationes demonstrat. Duas definitiones Baptismi refert, Unam Magistri Sententiarum; alteram Scoti.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Baptismus quid sit? & quid significet?*
2 *Baptismi Vox non est in usu apud omnes nationes, sed aliæ voces; & Quæ?*
3 *Baptismus quibus vocibus vocatus à SS. Patribus.*
4 *Baptismi definitio. Et num 5.*

OMnes Scholastici, & Moralistæ, post tractatum de Sacramentis in genere, descendunt ad particularia; &
1 quia Baptismus est omnium janua, ac principium, & priùs aliis institutus; ideò agunt statim de Baptismo. Nos quoque eorum vestigia sequentes Decisiones de Sacramento Baptismi aggredimur, pro exercitio Litterario DD. Parochorum, & Confessariorum; & primò Quærimus, Quid sit Baptismus? In responsis ad hoc quæsitum; Præmiserunt studiosiores Amplissimi hujus Cleri Patavini, *Baptismum*, secundùm vim græci vocabuli, importare *Lotionem*, seu *Lavacrum*; sed hoc vocabulum esse quid sacrum apud Latinos, non enim usurpatur ad significandam quamcumque lotionem, sed restringitur ad innuendam solummodò ablutionem Sacramentalem; quod etiam observatur apud nationes non utentes hac voce *Baptizo*, nempè Dalmatam, Polonicam, Bohemicam, Ruthenicam, Moravicam, Moscoviticam, Sclavonicam, & alias; in quarum linguis Verbum, quod adhibent, ad demonstrandam baptismalem ablutionem, est quid separatum à communi voce abluendi in rebus profanis; & hoc ob reverentiam Sacramenti, ut eruditè notat Mastrius *in Theol. Moral. disp.* 17. *num.* 2. & *in* 4. *Sent. disp.* 2. *num.* 29. atque Emin. Card. de Lugo *in Responsis Moral. lib.* 1. *dub.* 3. ubi examinat
2 formam baptismi, qua utuntur Dalmatæ, idest *Jatebe Karstim*: licèt enim *Karstim* idem sit, quod *abluo*; non tamen infert quamcumque ablutionem sed illam sacram baptizandi; ideòque communi sensu *Jatebe Karstim* interpretatur apud ipsos, *Ego te Christizo*; quod verè, & proprie relevat *Ego te Baptizo*; Idem declarat de supradictis aliis nationibus *d. lib.* 1. *dub.* 3. & de Arabis, qui utuntur verbo *Fingo*, pro verbo *baptizo*, ut docet Magrius in Hierolexico *in Verbo Fingo*.

Porrò non desunt aliæ voces, seu vocabula, quibus per Sanctos Patres significatus fuit Baptismus, veluti *Consecutio* à S. Cypriano *lib.* 3. *Testim. contra Judæos cap.* 97. *Illuminatio* in vita Sancti 3
Marci Presbyteri. Magrius *in Hierolex.* verb. *Illuminatorius*. *Regeneratio*, seu *Præsidium* à S. Joanne Damasceno *lib.* 4. *de fide cap.* 10. *Viaticum* à S. Basilio, & à S. Gregorio Nazianzeno, ut observat Emin. Card. Brancatius *in suis Dissertationibus tit. De Sacro Viatico pag.* 149. omissis aliis vocibus, quas cumulat Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *in princip. cap.* 1. & Petr. Gregor. *Syntagmat. Jur. Univ. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 19. Porrò hæc nomina sunt potiùs elogia, & laudes baptismi; quàm vocabula propria significantia ejus quidditatem, consistentem in ablutione; ut eleganter notat Eminentiss. Card. de Lauræa *in* 4 *Sent. tom.* 1. *disp.* 12. *art.* 1. *num.* 2.

His prænotatis plurimæ à plurimis transcriptæ sunt definitiones baptismi juxta sensum Moralistarum, quibus Parochi, & Confessarii dant operam. At duas tantùm hic reponendas censui; *Primam* Magistri Sent. *in* 4. *dist.* 3. videlicèt, *Baptismus est* 4
ablutio corporis exterior facta sub præscripta forma Verborum. Et quamvis cùm ea videatur transire. S. Thom. 3. *p. q.* 66. *art.* 1. nihilominùs non censetur bona definitio, quia si quis baptizaret canem, vel aliud animal, aut librum, (ut quandoque malefici faciunt. Delrius *Disquisit. Magic. libr.* 5. *Sect.* 15. *Vers. Dico* 4.) & recitaret formam præscriptam baptismi, non faceret baptismum; & multò minus si baptizaret invitum, (ut de Judæo quodam per vim baptizato, at deinde in Rhenum demerso à quodam Luterano, narrat Menoch. *in Storeis part.* 1. *cap.* 23.) vel se ipsum, vel alio liquore,

liquore, quàm aqua; vel joco, aut sine intentione quis vellet baptizare; & tamen in his omnibus casibus esset ablutio corporis exterior facta sub præscripta forma verborum; ut doctè considerat Mastrius *in Theol. Morali disp.* 17. *q.*1. *art.* 1. *num.* 3. & Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 1. *num.* 1.

Idcircò *Alteram* hic inserendam duxi definitionem, quæ est Scoti *in* 4. *Sent. dist.* 3. *qu.* 1. his verbis concepta:
5 ptam: *Baptismus est Sacramentum ablutionis animæ à peccato, consistens in ablutione hominis aliqualiter consentientis, facta in aqua ab alio abluente, & in verbis certis simul ab eodem abluente, cum debita intentione, prolatis.* Hæc definitio, etsi ab aliquibus vellicetur, est optima; nam constat genere, & differentia. Ly *Sacramentum* est genus metaphysicum; Baptismus enim est species Sacramenti. Ly *Ablutionis animæ à peccato*, designat differentiam tùm ab aliis materialibus ablutionibus corporum; tùm ab aliis Sacramentis. Ly *consistens in ablutione hominis aliqualiter consentientis*, distinguit baptismum validum ab invalido, qui datur invitis, & non consentientibus; & denotat materiam proximam cum subjecto, quæ est ipsa ablutio hominis dantis consensum ablutioni. Ly *facta in aqua*, ostendit materiam remotam, & expuit alios liquores. Ly *in certis verbis simul ab eodem abluente cum debita intentione prolatis*, assignat formam, & intentionem in ministro requisitam. Quare hæc definitio omnibus numeris absoluta reputatur à Mastrio *in Theol. Moral. d. disp.* 17. *q.* 1. *art.* 1. *num.* 3. & *in* 4. *Sent. disp.* 2. *q.* 2. *num.* 32. ubi signat omnes causas, scilicet *Materialem* ex aqua, *formalem* ex verbis, *efficientem* ex intentione ministri, *finalem* ex ablutione animæ à peccato, & *subjectivam*, ex homine aliqualiter consentiente; quod latiùs explicat, & docet Emin. Card. de Laurea *d. tom.* 1. *disp.* 12. *art.* 1. *per totum*.

DECISIO XXII.

ARGUMENTUM.

Disseritur de Baptismo S. Joannis Baptistæ? Quo anno natus, & ingressus desertum? Quid essent locustæ, & mel sylvestræ, quibus vescebatur? Quo anno cœperit prædicare? Et qui tunc principabantur in Judæa? Tandem referuntur duodecim differentiæ inter baptismum S. Joannis Baptistæ, & nostrum.

SUMMARIUM.

1 *Baptismi S. Joannis Baptistæ, & nostri quæ sit differentia?*
2 *Joannis Baptistæ quo anno natus, & qua ætate ivit in desertum?*
3 *Desertum ubi esset, in quo habitabat S. Joannes Baptista?*
4 *Locustæ, quibus vescibatur S. Joannes Baptista, quid essent? Et quid Mel sylvestre?*
5 *Prædicatio quo anno assumpta à S. Joanne Baptista?*
6 *Textus S. Lucæ cap. 3. explicatus.*
7 *S. Joannes Baptista an circuiret vicos, & castella prædicando?*
8 *CHRISTUS Dominus quo anno baptizatus?*
9 *Differentiæ duodecim inter baptismum S. Joannis, & nostrum.*
10 *Forma baptismi S. Joannis Baptistæ quænam esset?*

Subindè pro ingeniorum exercitatione quærendum censui à nostro Clero, Quæ differentia sit inter Baptismum S. Joannis, & nostrum? Pro intelligentia quæsiti, plures scribentes, Chronologiæ, Geographiæ, & Historiæ Ecclesiasticæ studiosi, præmiserunt 1 infrascriptas annotationes circa personam Sancti Joannis Baptistæ Præcursoris Domini.

H Primò,

Primò, quòd iste Sanctus natus anno
ab orbe condito 4051. à puerili ætate cœ-
2 pit inhabitare desertum; juxta Ecclesiæ
testimonium in illis verbis:

Antra deserti teneris sub annis,
Civium turmas fugiens, petisti.

Porrò cujus ætatis esset sanctus Præcur-
sor, quando desertum adivit, non est
expressum in Scripturis sacris. Nonnul-
li autumant, secundo ætatis suæ anno
3 delatum fuisse à Parentibus in desertum,
ut eum ab Herode sæviente in pueros
à bimatu, & infra, subtraherent; &
ibi à S. Elisabeth ejus genitrice educa-
rum in spelunca, post matris mortem
ab Angelis enutritum eremiticam vitam
duxisse. In odium autem ejus fugæ, &
subtractionis S. Zachariam ejus Patrem
occisum fuisse inter templum, & Al-
tare jussu Herodis. Ita Nicephor. *in
Hist. lib. 1. cap.* 14 Cedrenus *in Com-
pend. Histor.* relatus à Cardin. Baronio
in Ecclesiasticis Annal. Anno 1. num.
53. Torniell. *in Annalibus ad Annum*
4031. *num.* 28. & Sallian. *eodem anno
num.* 33.

Secundò: Desertus autem locus, in quo moratus est sanctus Joannes Baptista, erat infra Jerusalem, & Jericho, incipiens ab Anatot, & se extendens usque ad desertum Tecue, & Engaddi erga Galgalam propè mare mortuum. Menoch. *in Hist. Sacra lib. 2. cap. 1. num.* 3. Et in hoc deserto gloriosus Præcursor vitam agebat asperrimam; siquidem, ut scribit Evangelista: *Ipse Joannes habebat vestimentum de pilis Camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos; esca autem ejus erat locustæ, & mel sylvestre. Matth.* 3. 4. Cæterùm disputant Sacri expositores, quid intelligendum sit prò locustis, & quid pro melle sylvestri? Circa locustas, quæ Græce dicuntur
ἀκρίδες, *acrides* aliqui putarunt eas
4 fuisse pyros sylvestres, quas Græci
ἀχράδες appellant; unde Columella *lib.*
10. cecinit:

Palmitibusque feris lætatur, &
aspera sylvis Achrados.

Ebionitæ hæretici, relati à S. Epiphanio hæres. 30. legebant ἐγκρίδες *encrides*, nempè placentas compositas ex oleo, & melle; at tali exquisito cibo usum fuisse S. Præcursorem non est credendum: Alii legebant ἀχαρίδες *acharides*, idest *cancros*, sed quomodo hoc genus piscium poterat esse in deserto? S. Athanasius *in Scholiis novi testamenti* scripsit, quod *Locustæ non animatæ sunt, sed herbæ sic dictæ*; & concordant B. Isidorus Pelusiota *lib. 1. epist.* 132. dicens: *Non sunt locustæ animalia, ut nonnulli putant imperiti, similia scarabæis, sed ἀκρέμονες acremones, idest germina herbarum*; nec non Abulensis, Eutimius, & Brocardus ab eo citati super *d. cap. 3. Matth.* asserentes, locustas fuisse herbas amaras, quibus Monachi vescebantur in deserto propè Jordanem. Nihilominùs communis est opinio antiquorum, quod locustæ essent animalia, similia cicadis, quibus vescebantur Æthiopes, Parthi, & aliæ nationes Orientales, teste Plinio *lib. 6. cap.* 30. *& lib. 11. cap.* 29. undè Diodorus Siculus *lib. 3. cap.* 3. vocat eos *Acridofagos*, idest comestores locustarum, & adstipulatur auctoritas S. Hieronymi ita scribentis *in lib. 2. contra Jovinian. Orientalibus, & Lybiæ populis, quia per desertum, & calidam eremi vastitatem locustarum nubes reperiuntur, iis vesci moris est. Hoc verum esse Joannes quoque Baptista probat.* Et hæc opinio est valdè probabilis, tùm quia locustæ erant cibus mundus, Hebræis permissus. *Levit.* 11. 22. tùm quia erant cibus pauperum, & comedebantur, vel coctæ in aqua, vel assæ ad ignem, aut exsiccatæ ad Solem, ut nos facimus de Galeeibus vulgò *Arringhis*: quod notat Mercurialis *Variar. lect. lib. 2. cap.* 20. & Menoch. *in Hist. Sacra lib. 1. cap. 9. num.* 11. Mel autem sylvestre erat opus apum sylvaticarum confectum in arboribus, ingratissimum gustui; & de eo B. Isidorus Pelusiota *in cit. epist.* 132. testatur, quod *summè amarum est, & gustatui omni infestum, atque inimicum.*

Tertiò:

Tertiò: Cùm itaque sanctus Joannes Baptista tantam vitæ austeritatem, abstinentiam, & mortificationem
5 ageret in deserto; & pervenisset ad ætatis suæ trigesimum primum Annum (qui erat ab orbe condito 4081. & Imperii Tiberii Cæsaris decimus quintus) habuit revelationem à Deo exeundi ad prædicandam pœnitentiam, baptizandos homines, & testificandum de Messia, quod jam advenisset, juxta Evangelicam narrationem Sancti Lucæ *cap. 3.* ita scribentis: *Anno quinto decimo Imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato Judæam, Tetrarcha, autem Galilææ Herode; Philippo autem fratre ejus Tetrarcha Itureæ, & Traconitidis regionis, & Lysania Abilinæ Tetrarcha, sub principibus Sacerdotum Anna, & Caipha, factum est Verbum Domini super Joannem Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem regionem Jordanis prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.* Ad cujus Evangelici textus
6 intelligentiam studiosi nostri notarunt; *Tiberium* fuisse tertium ex Romanis Imperatoribus; ejus verò nomine *Pontium Pilatum* tunc gubernasse Judæam, partem scilicèt illam Terræ Sanctæ, quæ comprehendebat Tribus duas, Judæ, & Benjamin. *Tetrarcham* illum dici, qui possidebat quartam partem unius regni, etsi lato modo talem appellari posse, qui aliquam partem obtineret. *Herodem*, de quo suprà, fuisse filium alterius Herodis infanticidæ. *Philippum* extitisse fratrem Herodis, sed ex alia matre; nam Herodes habuit Matrem Samaritanam, Philippus autem Judæam, ut notat Josephus Flav. *Antiquitat. Judaicæ. lib. 17. cap. 1. Ituream* esse regionem vicinam radicibus montis Libani, quæ extendebatur per longitudinem versus Occidentem usque ad montes Tyri, & Sidonis, incipiendo à confinibus Cæsareæ, quæ ad hunc Philippum spectabat. *Traconitidem* (quæ est vox Græca, & significat asperam, ac saxosam) fuisse regionem contiguam Itureæ divisam à Jordane; quæ incipiebat à monte Libano, & progrediebatur usque ad mare Tyberiadis. *Lysaniam* non fuisse Herodis filium advertit Barradius *tom. 2. lib. 1. cap. 1. pag. 6. col. 2.* ubi subdit, *quisnam fuerit, latet*, sed fuisse Præsidem ibi constitutum à Romanis notat Carol. Steph. *in Diction. Hist. Geographic. Verb. Lysanias*. At Abilinam regionem habuisse nomen à Civitate Abilæ, posita infra duos montes Libanum, & Antelibanum, (De qua Plinius *lib. 5. cap. 18.*) pariter notatur *in d. Dictionar. Verb. Abila*. *Annam, & Caipham* fuisse summos Sacerdotes, non simul, & eodem tempore, sed quia principaliores facti vicissim principabantur in templo; & Caiphas erat socer Annæ, aliàs Anani ex eod. Josepho Flav. *lib. 20. cap. 8.* & ex Evang. S. Joann. *cap. 18. num. 13.* Quod latiùs ego declaravi in meis Decisionibus *De Sacrif. Missæ Decis. XXII. num. 21.* ubi auctoritates retuli SS. Patrum.

Quartò; Igitur cum S. Joannes venisset de deserto, & prædicando pœnitentiam baptizaret, *exibat ad eum Jerosolymæ, & omnis Judæa, & omnis regio circa Jordanem; Matth. 3. 5.* Sed 7
dubitatur, an Præcursor Baptista circuiret vicos, & Civitates prædicando, nam scribit S. Marc. *cap. 6. 20.* Quòd *Herodes audito Joanne multa faciebat, & libenter illum audiebat*. Non est autem verisimile, Herodem voluisse ad desertum ire; quare sequitur dicendum, quòd S. Joannes accesserit pluries ad ejus Palatium. Ita opinatur Menochius *Hist. Sacr. lib. 2. cap. 1. num. 3.* præcipuè motivo charitatis, ut Herodem ab incestuosis Herodiadis amplexibus revocaret. At Barradius *tom. 2. lib. 1. cap. 1.* tenet, curiositate notum Herodem adire non recusasse usque Jordanem, ut videret Joannem, illumque audiret. Quidquid sit de superbo Herode, certum est de humilitate Redemptoris nostri JESU CHRISTI id, quod scribit

Evangeliſta Matthæus *cap.* 3. 13. *Tunc venit JESUS à Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo;* & quamvis Joannes renueret dicens: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?* baptizatus fuit; deinde cœli aperti, & Spiritus Sanctus in ſpecie columbæ deſcendit, & Vox Patris audita eſt *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Dominus JESUS compleverat
8 tunc trigeſimum ætatis ſuæ annum, ac per dies tredecim incœperat trigeſimum primum: ſiquidem baptiſmum ſuſcepit ſexta die Januarii quinto menſe prædicationis Sancti Joannis, ut ex Card. Baron. notat. Torniell. *ad ann.* 4081. *num.* 3. 4. & 5. Ricciol *in Chronol. Reform. lib.* 8. *cap.* 6. *num.* 8 Et noviſſimè Emanuel à Schelſtrate Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus *in antiquit. Eccl. Diſſert. Prima, cap.* 3. *art.* 2.

His prænotatis, devenientes ad Reſolutionem Quæſiti, retulerunt inter Baptiſmum Sancti Joannis, & noſtrum
9 duodecim differentias ſequentes. 1. Baptiſmus S. Joannis non erat Sacramentum: 2. Non erat inſtitutus à Chriſto, ſed à Joanne ex Divina inſpiratione: 3. Non conferebatur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ſed in nomine venturi Meſſiæ. 4. Non delebat originale. 5. Non imprimebat characterem. 6. Non conferebat gratiam ſanctificantem ex opere operato. 7. Baptizabantur à Joanne ſolum adulti. 8. Baptizati hoc baptiſmo erant rebaptizandi baptiſmo Chriſti. 9. Baptiſmo Joannis non baptizabantur fœminæ, ſed mares tantùm. 10. Illius Baptiſmi nullus alius miniſter fuit præter Joannem. 11. Baptiſmus Joannis non erat neceſſarius neceſſitate medii, neque præcepti, ſed ex conſilio. 12. Non fuit perennis, ſed ceſſavit, cum S. Joannes fuit ab Herode detruſus in carcere. Ita ex S. Bonaventura *in* 4. *d.* 2. *q.* 1. & 2. ex Lodulph. de Saxonia *de Vita Chriſti part.* 1. *cap.* 19. ex Laymano *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 3. & 4. ex Biſſo *in Hierurgia Verb. Baptiſmus.* §. 70. *num.* 18. & ex Eminentiſs. Card. de Lauræa *d. tom.* 2. *de Sacram. Bptiſmi diſp.* 12. *art.* 7. *per totum.*

Et quia fuit etiam Quæſitum Qua forma utebatur S. Joannes baptizans? Pro reſponſione duæ relatæ ſunt opiniones. Una Magiſtri ſententiarum, & S. Thomæ, quos citat Suarez *tom.* 2. 10
in 3. *p. diſp.* 25. *ſect.* 1. & Lodulph. de Saxonia *de Vita Chriſti cap.* 19. docentium, formam fuiſſe, *Ego te baptizo in nomine Chriſti venturi;* ut habetur *in Actis Apoſt. cap.* 19. in illis verbis: *Joannes baptizavit baptiſmo Pœnitentiæ, dicens in eum, qui venturus eſſet poſt ipſum, ut crederent.* Altera Scoti, Durandi, Gabrielis, & Soti, quos citat, & ſequitur Suarez *ubi ſupra* opinantium nullam verborum formam adhibitam in baptiſmate S. Joannis, & eò minùs ſupra relatam; tùm quia Phariſæi non miſiſſent interrogare Joannem, an ipſe eſſet Chriſtus? cùm ex forma prædicta ſatis notum fuiſſet, ipſum non eſſe Chriſtum; tùm etiam quia Joannes adhibuiſſet eamdem formam baptizando Salvatorem, & ea fuiſſet nimis incongrua; ut benè conſiderant *præcitati DD.* & Menoch. *in Hiſt. Sacr. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1. nec non Biſſus *in Hierurgia in Verb. Baptiſmus cit.* §. 70. *num.* 18.

DECISIO XXIII.

ARGUMENTUM.

Examinatur, & reſolvitur, quanto tempore poſſit differri baptiſmus, tùm infantium, tùm adultorum? Eruditiones variæ de tempore baptizandi infantes, nec non variæ Synodales Conſtitutiones de eadem obligatione.

SUMMARIUM.

1 *Pater quanto tempore poſſit diferre baptiſmum filii ſui?*

2. In-

2 *Infantes baptizandi ex traditione Apostolica.*

3 *Baptismus alicubi certis anni temporibus tantùm datus.*

4 *Paduæ cur per octavam Paschæ Parochi non baptizent?*

5 *Octo diebus tantùm differre licet baptismum parvulorum?*

6 *Synodales Constitutiones de sollicito baptismo infantium loquentes.*

7 *Moralistis quando non est standum?*

8 *Lex Ecclesiastica obligat in conscientia, & sub pœna peccati mortalis.*

9 *Episcopus an possit condere leges?*

10 *Adultus baptizandus quanto tempore differre possit baptismum?*

11 *Adulti baptizari non possunt sine licentia Episcopi.*

12 *Clinicus quis sit? Et cur sit irregularis?*

PLacuit autem antequam procederent studiosi nostri Cleri ad declarandas
1 species Sacramenti Baptismi, petere ab eis resolutionem duorum Casuum. Primus est:

Pater habens infantem baptizandum, expectare cupiens nobilem Patrinum, petit à Parocho per quot dies possit differre Baptismum pueri? Quæritur, quid Parochus respondere debeat?

Ante solutionem hujus casus reperi apud scribentes duo notatu digna. *Unum*, quòd non defuerunt hæretici, tàm ab initio Ecclesiæ, quàm post ejus incrementum, qui negarunt, infantes esse baptizandos; ex eo, quia non possent fidei professionem facere; quam opinionem semper damnavit Ecclesia, mandando, infantes bapti-
2 zari, ut in Constitut. Apostol. *lib. 6. cap. 15.* ibi *Baptizate quoque parvulos vestros, & educate eos in præceptis Dei.* Et ex S. Dionisio *de Ecclesiast. Hierarch. cap. ult.* ex S. Augustin. *Epist. 28. & 29. & Serm. 10. de Verb. Apost.* Quocirca Origines *libr. 5. cap. 6. ad Roman.* dicit: *Ecclesia ab Apostolis traditionem suscepit, etiam parvulis baptismum dare.* Et Concilium Melevitanum decrevit. Quòd, *qui parvulos recentes ab uberibus Matris baptizandos negat, anathema sit;* ut refert Casalius *de Veteribus Sacris Christianor. Ritib. cap. 5. pag. 36.* & Menoch. *in Oeconomica Christiana lib. 2. cap. 3. num. 1.* ubi notat, hæreticos consuevisse, si quis moreretur sine baptismo, aliquem alium nomine mortui baptizare; quod de Marcionistis recitat S. Jo. Chrysost. *hom. 40. super Epist. 1. S. Pauli*, & de Montanistis Salelles *de S. Inquisitione tom. 2. libr. 3. cap. 6. num. 219.* qui *cap. 18. num. 226.* refert, Muntzerum hæreticum Anno 1524. suscitasse eandem hæresim docendo, non esse baptizandos infantes usque dùm carent usu rationis; *& num. 928.* Michaelem Servetum pariter hæreticum ejusdem temporis voluisse, baptismum non esse dandum infantibus, sed expectandum annum trigesimum cujuscumque personæ, quorum hæreticorum dementiam impugnat S. Bernard. *serm. 66. super Cantic. & Epist. 240.* illamque anathemate perculsit Sacrum Trident. Concil. *Sess. 7. de Baptism. Can. 12. 13. & 14.*

Alterum notabile est: quòd etsi infantes ab Ecclesia semper fuerint admissi ad Baptismi Sacramentum; nihilominùs in aliquibus regionibus prævaluerat consuetudo, ut non nisi 3
certis anni temporibus, (cessante periculo mortis) baptizarentur. Hinc Concilium secundum Matisconense (habitum *Matiscone* quæ est Urbs in Gallia Celtica, vulgò *Mascon*) *Can. 3. Anno 586.* dolet, quòd *Infantes penè per singulos dies baptizentur, ita ut vix duo, vel tres reperiantur in sancto Paschate baptizandi.* Et Concilium Toletanum *17. tit. de Regula sanctæ fidei cap. 2.* prohibet, *quemlibet baptizari in tota Quadragesima; adeòut in ejus initio Episcopus sigillo suo claudat baptisterium, aperiendum in feria quinta Cœnæ Domini, cessante necessitate;* & de his testatur Abbas Pompeus Sarnelli (nunc Episcopus Vigiliarum, vulgò *Bisceglia*) in suis eruditis litteris Ecclesiasticis, Neapoli typis impressis Anno 1686. *Epist. 31.* quibus videtur conformis dispo-

dispositio textus *in cap. Duo tempora 12 de Consecrat. dist.* 4. ubi S. Leo Papa jubet dari baptismum tantummodò tempore Paschæ, & Pentecostes; quamvis *Glossa ibi* declaret, esse intelligendum de baptismo solemni adultorum, quod advertit etiam Petr. Gregor. *In Syntagm. Jur. Univ. par. 1. lib. 2. num.* 17. & novissimè Emmanuel à Scheltrate Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus *de Antiq. Eccl. in Catalog. & Actis Romanor. Pontific. pag.* 467. *in fine*. Cæterùm præfatæ consuetudines fuerunt abrogatæ ex contrario usu, & ex *Constitut.* 23. Eugenii Papæ IV. *incipien. Cantate Domino de Anno* 1441. *prid. Non. Febr.* §. 13. quæ est *in tom.* 1. *Bullarii Romani pag.* 273. *col.* 2. Et quoniam dictæ consuetudines ut plurimùm respiciebant reverentiam Ecclesiis Cathedralibus debitam, fuerunt pluribus in locis restrictæ ad solam hebdomadam majorem, ut legitur, decrevisse S. Carolum pro sua Ecclesia Metropolitana

4 Mediolanensi in *Concil. Provinc.* 4. *tit. Quæ pertinent ad Sacram. Baptism.* §. *Si quis*. Et hinc esse potest, quòd in hac Civitate Paduæ per totam Octavam Paschæ nulli Parochi licet baptizare infantes suæ Parochiæ, sed sunt deferendi ad Ecclesiam Cathedralem in obsequium præeminentiæ ejus, & in memoriam antiquæ consuetudinis recipiendi baptismum in Sabbato sancto Paschæ, & Pentecostes in Ecclesia Cathedrali, quæ quidem consuetudo vigebat etiam hic Patavii, ut legitur in libro pervetusto Reverendissimi Capituli *De Ordine Divinorum Officiorum*; in quo notatur, quod infantes in tota Quadragesima non baptizabantur; sed utique in die Sabbati sancti, primùm ab Episcopo, completa benedictione fontis, subinde ab Archipresbytero in ejusdem Episcopi levamen.

His ita annotatis, resolventes casum dixere; Parochum responsurum

5 Patri infantis, non posse differre baptismum ultra octo dies. Ratio responsionis est, quia Rituale Romanum, (cujus Rubricæ, prout etiam Missalis, & Cæremonialis Episcoporum, vim legis habent, & obligant sub mortali. Gratian. *discept. forens. cap.* 151. *num.* 7. Lotter. *libr.* 1. *quæst.* 16. *num.* 123. Vinc. de Franchis *decis.* 253. *num.* 6. & Sperell. *decis.* 179. *num.* 23. *ubi DD.*) in Rubr. de Sacramento Baptismi, sub titulo *De baptizandis parvulis* præcipit, *Ut natos infantes sivè baptizandos, sivè baptizatos* (scilicèt ob mortis periculum) *QUAMPRIMUM fieri poterit*, parentes *deferant ad Ecclesiam; ne illis Sacramentum tantoperè necessarium nimiùm differatur cum periculo salutis*. Quod quidem verbum QUAMPRIMUM ex communi interpretatione in hac importantissima Baptismi materia intelligitur de octo, vel decem diebus; ut desumitur ex Constitutionibus Synodalibus ferè omnium Episcopatuum; & præcipuè sequentium, quas apud me retineo. Sunt autem:

1. *Veronen.* Anno 1542. sub Episcopo Giberto dicunt, *infra decem dies à die partus sub pœna excommunicationis*.

2. *Mediolanen.* 1565. sub S. Carolo Borromæo Archiepiscopo *in Prov.* 1. *tit. Quæ pertinent ad Baptismi administrationem* §. *Nemini*, statuunt, quòd *Ante nonum diem ad Ecclesiam deferatur infans sub pœna excommunicationis*. 6

3. *Paduan.* Anno 1588 sub Episcopo Federico Cornelio, deinde Cardinali S. R. E. *De Sacramento Baptismi pag.* 13. *tit.* 5. præcipiunt ut *Ante nonum diem ad Ecclesiam natus infans deferatur ad Baptismum*.

4. *Paduan.* Anno 1624. sub Episcopo Marco Cornelio *part.* 2. *cap.* 12 jubent: *Intervallum octo dierum à natali die lab ne sinant*. Quæ jussio viget in præsentem diem, cùm Diœcesis Patavina regatur his Constitutionibus confirmatis in Synodo Anni 1667 ab Eminentissimo, & Reverendissimo D.D. Cardinali GREGORIO BARBADICO Præsule nostro vigilantissimo.

5. *Tarvisin.* Anno 1670. sub Illustriss. & Re-

& Reverendiss. Episcopo Bartholomæo Gradonico, nunc Antistite Brixien. meritissimo, prohibent; *Ne ad summum ultra novem dies baptismus differatur*.

6. *Sublacen. Abbatiæ* Anno 1674. sub Eminentissimo D. Carolo Barberino S. R. E. Cardinali Abbate, & Ordinario *in cap. 7. de Sacram. Baptismi*, fit monitio, *ne Baptismus differatur ultra tres dies. Quòd si ultra octavum diem sine licentia Vicarii Generalis protrahatur, præter alias graves pœnas, etiam quinque aureorum solutioni subjaceant parentes*. Idemque præcipit ipse Eminentissimus Abbas in Synodo Diœcesana insignium Abbatiarum *S. Mariæ Farfensis, & S. Salvatoris majoris, Ordinis S. Benedicti* invicem perpetuò unitarum, celebrata Anno 1685.

7. *Sipontin.* Anno 1678. sub Eminentissimo Cardinali Fr. Vincentio Maria Ursino Archiepiscopo, decernunt *in cap. 9. De Sacramen. Baptism. §. 4. Quòd ultra tres dies recenter natos Baptismo in Ecclesia non fraudent sub pœna excommunicationis ipso facto*.

8. *Albanen.* Anno 1687. sub Eminentissimo Cardinali Flavio Chigio Episcopo, *sess. 1. cap. 8. De Sacramen. Baptismi*, mandant, ut hoc Sacramentum *intra octo dies, ab infantium nativitate, ministretur sub pœna excommunicationis*.

9. *Spalaten.* Anno 1688. sub Illustriss. Archiepisc. Cosmo, præcipiunt *cap. 7. num. 4.* ne differatur Baptismus *ultra triduum, vel ad summum octiduum*.

10. *Justinopolitan.* Anno 1690. sub Illustriss. Episcopo Fr. Paulo Naldino *sess. 2. cap. 5. De Sacrament. Baptism.* committunt, ut *infra decem dies Genitores deferri infantem ad Sacrum fontem curent*.

11. *Panormitan.* quæ allegantur à Diana apud Coton. *lib. 1. Controv. 9 cap. 1. num. 7.* in quibus *part. 2. cap. 1. num. 2. imposita est excommunicatio baptizare negligentibus ante nonum diem*.

7 Neque attendendi sunt Moralistæ aliqui, interpretantes Ly *Quam primum* per Mensem, & ultra; nam ut ait Eminentiss. Cardin. de Luca *in Theatro Veritatis de Jurisdict. disc. 52. num. 8.* in iis, quæ non pendent à foro interno, parùm Moralistis est credendum; præcipuè attentis legibus Ecclesiasticis, quæ contrarium præcipiunt, & quibus firmiter inhærent Theologi timoratæ conscientiæ. Bissus *in Hierurgia Verb. Baptismus §. 12.* Gobat *tract. 2. num. 107.* Volpi *in resol. moral. Verb. Baptismus resol. 5. num. 13.* & ibi Sotus *in 4. dist. 5. quæst. Unica art. 3.* & jure optimo; siquidem extra controversiam est, legem præcipuè Ecclesiasticam non solùm obligare in conscientia; (& contrariam opinionem damnatam esse tamquam erroneam in *Clem. Ad nostrum. De hæretic.* Concil. Constantien. *sess. 8. & sess. 15. Leo. X. in Bulla contra Lutherum. art. 27.*) sed etiam obligare sub mortali, ubi agitur de re gravis. S. Thom. *1. 2. quæst. 96. art. 4.* Sotus *lib. 1. de Just. & Jure quæst. 6. art. 4.* Bellarmin. *tom. 2. libr. 3. de Laicis cap. 11.* Clavis Regia *libr. 3. cap. 6. num. 5.* Sanchez *libr. 3. in Decalog. cap. 9. num. 34.* Reginald. *in Praxi lib. 13. num. 174.* Suarez *libr. 3. de Legib. cap. 21. num. 5.* & Baldellus *tom. 1. libr. 5. de Legib. disp. 19. num. 8.* Quod autem Episcopus possit statuere Leges tùm extra Synodum, tùm in Synodo cum Canonicorum Consilio, (quod tamen sequi non tenetur) docent Gloss. & DD. *in cap. 1 de consecrat. dist. 3. cap. 2. De Major. & obed. cap. Ut animarum. De Constit. in 6.* Massobrius *de Synodo cap. 4. dub. 41.* & Barbosa *de off. & potest. Episc. allegat. 93. num. 23.* ubi alios DD. cumulat.

Alter casus propositus circa dilationem temporis in baptizando fuit:

Turca proposuit Sacrum Baptisma suscipere: Quæritur, quanto tempore possit propositi executionem differre? Ad hunc 10 casum dictum fuit, posse differre, donec, & usquequò instructus fuerit sufficienter in fide, & voluerit Episcopus. Quo ad sufficientem instructionem, non pigeat legere S. Thomam *3. par. quæst. 68. art. 3. in corp.* sic scribentem:

tem: *Adultis non statim, cùm convertuntur, est Sacramentum Baptismi conferendum: sed oportet differre usque ad aliquod certum tempus. Primò quidem propter cautelam Ecclesiæ, ne decipiatur, Sacramentum fictè accedentibus conferens, secundùm illud* 1. *Jo.* 4. *Nolite omni spiritui credere; sed probate spiritus, si ex Deo sint: quæ quidem probatio sumitur de accedentibus ad Baptismum, quando per aliquod spatium eorum fides, & mores examinantur. Secundò hoc est necessarium ad utilitatem eorum, qui baptizantur: quia aliquo temporis spatio indigent, ad hoc, quòd plenè instruantur de fide, & exercitentur in his, quæ pertinent ad vitam Christianam. Tertiò hoc est necessarium ad quandam reverentiam Sacramenti, dum in solemnitatibus præcipuis, scilicèt Paschæ, & Pentecostes, homines ad Baptismum admittuntur, & ita devotiùs Sacramentum suscipiunt. Hæc tamen dilatio est prætermittenda duplici ratione. Primò quidem, quando illi, qui sunt baptizandi, apparent perfectè instructi in fide, & ad Baptismum idonei; sicut Philippus statim baptizavit Eunuchum; ut habetur Act.* 8. *& Petrus Cornelium, & eos, qui cum eo erant, ut habetur Act.* 10. *Secundò propter infirmitatem, aut aliquod periculum mortis.* Hucusque S. Doctor, à quo regulam baptizandi Adultos sumere debent Episcopi; quorum adeò proprium est hoc munus, & nullus absque eorum licentia possit Adultos baptizare extra casum necessitatis. *cap. Venerabilis.*
11 *de consec. dist.* 4. Conc. Prov. Mediol. 5. *tit. de Baptismo §. libris. pag.* 219. *& Act. part.*4. *De Adultor. baptism. fol.* 506. unde à Prospero Aquitan. *libr.* 2. *de Vita contemplat. capit.* 2. Episcopi vocantur *Patres regeneratorum*. Latè Sarnellius *d. Epist.* 31. *pag.* 223. *&* 227. Casallius *de Sacris Veter. Christianor. Ritib. cap.* 5. *de Baptism. Vers. Cathecumeni*, & Rituale Romanum *in Rubric. De Baptismo Adultorum*.

Ex his sequitur, quòd si Turca prædictus post habitam instructionem fidei, & permissionem Episcopi, diù differret absque causa baptizari, peccatum committeret. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disput.* 31. *sect.* 2. Vasquez *in* 3. *part. disp.* 149. *cap.* 4. quos citat Gobat *in Theolog. experim. tract.* 2. *num.* 104. Bissus *in sua Hierurgia d. Verb. Baptismus* §. 13. Sarnellius *d. Epist.* 31. *pag.* 227. ubi observat antiquitùs errorem hunc invaluisse, ut baptisma non susciperetur nisi in articulo mortis, ut sic descederent homines ex hac vita absoluti à quacunque culpa, & à quacunque pœna; & ad ipsum tollendum valdè elaborasse Sanctos Patres Ambrosium *Serm. de Sanct.* & Augustinum *Epist.* 107. apud Eusebium *lib.*6.*cap.*35. dolentes, & obsecrantes, ne quod ipsi fecerant in Laicali conditione, fieret ab aliis; idcircò in Concil. Neocæsarien. *Can.* 12. irregularis declaratur, qui baptizátur in ægritudine; & vocatur, Clinicus, à κλινικὸς *quod* jacentem significat, prohibeturque ordinari. *Cap.* 1. *dist.* 57. Pax Jordan. 12
lib. 3. *tit.*6. *num.* 193. Et in Concil. Trident. *sess.* 7. *de Baptismo can.* 12. statuitur, quòd *Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est; vel in ipso mortis articulo; Anathema sit.*

DECISIO XXIV.

ARGUMENTUM.

Relatis octo speciebus Baptismi generaliter sumpti; tribus autem propriis Sacramenti Baptismi, & quarta Baptismi Campanarum; traduntur curiosæ, & utiles doctrinæ de Campanis, & earum sex officiis.

SUMMARIUM.

1 *Baptismi quot sint species? Octo referantur. Et quæ?*

2 *Baptismus alius Fluminis, alius Flaminis, alius Sanguinis, alius Campanarum.*

3 *Cam-*

3 *Campanæ cur dicantur baptizari?*
4 *Campanæ nomina diversa.*
5 *Campanarum quis primus Auctor?*
6 *Ferrariæ extat Campana dicta* Sperone: *& Cur?*
7 *Campanarum officia sex.*
8 *Indulgentia Plenaria concessa recitantibus Ave Maria, dum eam pulsat Campana.*
9 *Campanæ à clericis Cotta indutis pulsandæ.*

NUnc accedendo ad explicandas species Baptismi, interpellati
1 fuerunt studiosi nostri, ut scribendo dicerent, Quotuplex sit Baptismus Christianorum? Alii dixere apud Christianos numerari octo baptismata. Alii verò scripsere, quatuor tantùm dari. Primi desumpserunt species octo Baptismi ex S. Athanasio *libr. de diversf. quæst. q.* 133. quem refert Petr. Greg. *in Syntag. Jur. Univ. par.* 1. *libr.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. Primus fuit Baptismus diluvii, quo peccata *sunt excisa*; ut habetur *Genes.* 7. & 8. & de ipso intellexit Apostolorum Princeps. 1. *Petr.* 3. 20. *Qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe, cùm fabricaretur Arca, in qua pauci, id est octo animæ salvæ factæ sunt per aquam. Quod & vos nunc similis formæ salvos facit Baptisma.* Secundus fuit transitus Hebræorum per mare rubrum; de quo scripsit Apostolus 1. *ad Corinthios cap.* 10. 1. *Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam Patres nostri omnes sub nube fuerunt; & omnes mare transierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari.* Tertius erat legalis lotio, qua frequenter utebatur populus Judaicus, ut purificaretur ab immunditiis, de qua loquitur S. Evangelista Marcus *cap.* 7. 3. *Pharisæi enim, & omnes Judæi nisi crebrò laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: & à foro, nisi baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare baptismata calicum, & urceorum, & æramentorum, & lectorum.* Plura de his lotionibus Judaicis tractat novissimè Julius Maurocenus, (anteà Rabbinus) in suo opere *Via della Fede cap.* 55. Quartus fuit S. Joannis Baptistæ, de quo egimus supra. Quintus in adventu Spiritus Sancti die Pentecostes, juxta illa Redemptoris verba *Act.* 1. 5. *Quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu Sancto non post multos hos dies.* Sextus est baptismus lacrymarum ex contritione cordis provenientium, quo lavantur peccata, juxta illud *Psalm.* 6. 7. *Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Et illud *Psalm.* 118. 136. *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Septimus est Baptismus ignis venturus in fine sæculorum in impiorum damnationem: & de hoc loquitur Apostolorum Princeps *Epist.* 2. *cap.* 3. 7. *Cæli autem, qui nunc sunt, & terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis impiorum hominum.* Octavus verò baptismus est ille sacramentalis institutus à Domino Nostro JESU CHRISTO, de quo *Joan.* 3. *Venit Jesus in terram Judeæ, & baptizabat.* Et *Matth.* 28. 19. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Et hic solus baptismus est verum Sacramentum.

Qui quatuor dari Baptismata scripsere, docuerunt hæc esse. *Primum* Fluminis, quod fit per immersionem in aquam, vel per infusionem ejusdem 2
aquæ, aut per aspersionem, de quo egimus suprà *in Decis.* XXI. & dicemus infrà. *Secundum* Flaminis, quod est desiderium verum suscipiendi baptismum fluminis, de quo infrà in Decisione XXVI. *Tertium* Baptisma Sanguinis, consistente in martyrio ob fidei confessionem, de quo latè infrà *in Decis.* XXVII. *Quartum* autem esse baptisma Campanarum; & circa istud collegi notanda quinque. Videlicèt.

Primò, quòd Campanæ dicuntur

 bapti-

baptizari, non quia eis conferatur
3 Baptismi Sacramentum; sed ex eo, quod abluantur, dum ab Episcopo benedicuntur, ungantur sacro oleo, & iisdem nomen imponatur ad instar eorum, qui suscipiunt Sacramentum Baptismi. Pax Jordan. *tom. 1. libr. 5. tit. 14. num. 2.* Menochius *in Storeis part. 1. cap. 24.* & Petr. Gregor. *in Syntagmat. Juris Univers. d. part. 1. lib. 2. cap. 2. cap. 4. num. 20.* ubi probat, non esse novum, Campanas benedicere, ungere, & eis nomen imponere; nam etiam Jacob *Genes. 28. 18. Tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum, fundens oleum desuper. Appellavitque nomen Urbis Bethel, quæ prius Luza vocabatur.*

Secundò: Campanas diversis nomi-
4 nibus apud scriptores vocari; Videlicet *Clocham* à voce Gallica *Cloche*. S. Bonifac. *Epist. 9.* Unde in legibus capitularibus Caroli Magni latis Aquisgrani *in art. 18.* legitur: *Clochas non baptizent, nec chartas per perticas suspendant propter grandinem.* Item vocari *Codion* à verbo græco κώδιον, id est papaver, ad cujus similitudinem efformatur campana, scilicet in forma calicis. Ruell. *libr. 2. cap. 100.* & hinc à medicis medicamentum Papaveris vocatur Diacodion. Plin. *libr. 20. cap. 18.* Item dici *Crepitaculum*, & *Crotalum* à græcis verbis κρόταλον, & κροτέω, quæ significant pulsare, & strepitare. Magri *in Hierolexic. Verb. Campana*, Ideòque in Missali Ambrosiano *Crotola* vocatur instrumentum ligneum, quo utimur feriis quinta, & sexta majoris hebdomadæ, vulgò *la Cicagnola*. Tandem, relictis aliis nominationibus, Campanas nuncupari *Nolas*; ex eo quòd aliqui crediderint, eas habuisse originem Nolæ in Campania à S. Paulino. Matteol. *in Sylva Histor. libr. 7. cap. 1. tit. 26.* Sed hoc confutatur à Magrio *d. Verb. Campana*; siquidem constat etiam Gentiles adhibuisse Campanas, & Tintinnabula, ut probat Eminentiss. Cardin. Baronius *in Annalib. Eccles. anno 58. num. 104.* undè illud Adagium, *In cubiculo nola*, ad denotandum delatorem domesticum alicujus secreti negotii. Quintil. *libr. 8. cap. 6.*

Tertiò: Hinc altercari scribentes circa Auctorem Campanarum; communis enim est opinio, quòd fuerit 5
Sabinianus Papa, qui obiit anno 605. quapropter Turrigius *de Cryptis Vaticanis* narrat, Anno 1610 demolitum fuisse Vaticanum Campanile, & in fundamentis repertum numisma Heraclii Imperatoris, qui vixit temporibus prædicti Summi Pontificis Sabiniani, & à quo Campanile illud fuit constructum. Cæterùm id non admittit Polydorus Virgilius *libr. 6. cap. 12.* nam Sanctus Hieronymus, qui vixit per bina sæcula ante Sabinianum Papam, facit mentionem Campanarum *in cap. 33. de Regul. Monachor.* Et de Campanis cecinit Martialis *libr. 14. Epigram. 163.*

Redde pilam; sonat æs, thermarum ludere pergis.

Et Juvenalis *satyr. 6.*

Tot pariter pelves, & tintinnabula dicas,
Pulsari.

Imò Joannem Pap m XIII. Romæ incœpisse baptizare Campanam pro Ecclesia Lateranensi ex Card Baron. ad d. annum notat Jordan *d. lib. 5. tit 14. num. 2.*

Quartò: Verùm quidquid sit de auctore, & origine Campanarum in Ecclesia occidentali, certum est, quòd in orientali campanæ adhibitæ sunt anno 865. cùm ab Urso Serenissimo Venetiarum Duce missæ, & donatæ fuerunt Imperatori Constantinopolitano. Blondus *libr. 2 decad. 2.* & Hierolex. Magri *d. Verb. Campana*. Ubi subdit quòd ante prædictam donationem orientales utebantur ligneis instrumentis, quæ Graja voce dicebantur *Symandrum*, & *Agiosymandrum*; prout etiam in præsenti utuntur Religiosi commorantes sub tyrannide Turcarum; sed Æthiopes habent Campanas lapideas, sonus non ingrati: Et 6
in Civitate Ferrariæ, in Monasterio San-

Sancti Bartholomaei extat antiquissima Campana, vocata *Sperone*; eò quia, cùm Comitissa Mathildes ibi convenisset à venatione, & audivisset raucam Campanam, quaesivit cur à Monachis non reficeretur? & habito responso, ob paupertatem: ipsa statim diffibulavit sua calcaria aurea, gemmis ornata, & eadem tradidit pro refectione Campanae, quae fuit hac de causa vocata *Sperone*.

7 *Quintò*: Sed digna notatu sunt mysteria, & officia, quae Campanae in se continent, descripta his versibus per Glossam *in Extravag. Quia cunctos. De Offic. Custodis*; videlicet

Laudo Deum verum; Plebem voco: Congrego Clerum:
Defunctos ploro: Nimbum fugo: Festaque honoro.

De quibus singillatim sicut non me tedet scribere, ita lectores, & studiosos nostros ne pigeat observare sequentia.

Laudo Deum verum: Siquidem pulsantur Campanae ad elevationem Eucharistiae, & dum defertur ad aegrotos, nec non ad Angelicam salutationem recitandam ter in die ex decreto Gregorii Papae Noni. Odoric. Rinald. *in Annal. Ecclef. Ann. 1238. num. 73.* quamvis ab aliis id statutum referat Caesar. *libr. 9. cap. 31.* Et quod recitantibus *Ave Maria cum Vers. Angelus Domini*, quando Campanae dant signum, praeter alias Indulgentias à Summis Pontificibus concessas, Adrianum Papam Sextum elargitum Indulgentiam plenariam testatur. Fagnanus *in cap. Custos Ecclesiae. num. 4.*
8 *De Offic. Custodis tom. 2. pag. 384.* Et quòd in elevatione salutaris Hostiae, dum S. Petrus Coelestinus sacrificabat, ex se Campanam graviori tinnitu resonasse scribit Surius *in ejus Vita 20. Maii libr. 1. cap. 13.* Dumque Miraculosa, Sacraque Hostia, ex qua Sanguis emanaverat, Herkenrodam deferretur, Campanas nemine impellente personasse, notat Henriquez *in Men. 25. Julii*. Et In delatione Imaginis Deiparae, quae fuerat Pulcheriae Augustae, Balduino Secundo in Italiam Constantinopoli veniente, Campanas Templi Montis Virginis in Neapolitano Regno, nullo pulsante, insonuisse, clangore festivo, circa Annum 1230. refert Gulielm. Gumpperberg *in Atlanti Mariano*, apud Bagattam *de Admirandis Orbis Christiani tom. 2. lib. 3. cap. 3. in 2. appendice num. 8. & lib. 5. cap. 2. §. 3. num. 27.*

Plebem voco: Ea ratione, quia Campanae officium faciunt Apostolorum, & deserviunt pro concionibus praecipuè innuendis, & sunt loco Tubarum Sacerdotalium Veteris Testamenti: quocircà tanquam repraesentantes Apostolos silent in triduo majoris hebdomadae, quia ipsi prae timore Judaeorum tacuerunt, & Ecclesia utitur *Symandro*, seu *Crotola*, ligneo instrumento, ad convocandam plebem in Ecclesia, quia solus CHRISTUS, extentus in ligno, torcular calcavit in sua passione, ut benè meditatur Rupert. *libr. 5. de Divin. offic. cap. 29.* Hinc dum corpus S. Romualdi Fabrianum portaretur, omnes Campanae ex altis turribus per se sonum emiserunt, quo omnis populus excitatus obviam venit illi sancto Corpori, accensis funalibus, & faculis cereis. Bagatta *d. tom. 1. libr. 5. cap. 4. §. 2. num. 10.* ubi plurima similia congerit exempla.

Congrego Clerum: Quia notorium est, apud omnes Collegiatas, tàm saeculares, quàm regulares, Clerum convocari signo Campanae; prout in aliis Regularibus excitationibus, ad Matutinum, & Vespertinam orationem, ad lectionem diurnam, & ad prandium, & coenam; quod servatur etiam in nostro Episcopali Patavino Palatio. Et hic venit advertendum; quod in Sabbato Sancto non sunt pulsandae Campanae, cujuscunque Ecclesiae sivè Saecularis, sivè Regularis, antequam audiatur earum sonitus de Ecclesia Cathedrali sub poena ducatorum centum *ex Constitut.*

Leonis Papæ X. Anno 1518. *& ex Decret. Sacr. Rit. Congreg. die* 19. *Febr.* 1608. quæ id à Regularibus præcipit servari. Hierolexic. Magri *in d. Verb. Campana*. Barbosa *de Jure Eccles. Univ. lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 69. *& in Decis. Apost. eod. Verbo.* Idem est statutum in nostris Synodalibus Constitutionibus tàm pro reverentia Ecclesiæ Cathedralis Paduæ, quàm pro Ecclesiis Matricibus, sivè Parochialibus respectivè ad Regulares, & Campestres in Diœcesi *part.* 3. *cap.* 9. *Vers. in Sabbato Sancto*.

Defunctos ploro. Pulsantur enim Campanæ in morte fidelium, ut alii moneantur, Deo preces effundere pro anima Defunctorum. Hinc Synodus Patavina *d. part.* 3. *cap.* 9. sic statuit: *Cùm pro exequiis Campanæ pulsantur, debitus ordo servetur. Pro Clericis, & Sacerdotibus tot vicibus, quot ordinibus quisque est insignitus. Pro masculis Laicis ter, pro fœminis bis. Nullus verò Parochus permittat, ut pro alicujus obitu, ac funere sonitus horæ spatium excedat*. Portò in obitu justorum, præcipuè violento, Campanas de per se, quasi lugentes, sonitum dedisse, pluribus exemplis demonstrat Bagatta *d. tom.* 1. *libr.* 5. *cap.* 4. §. 3. & præcipuè de S. Geroldo, Mart. *libr.* 1. *cap.* 1. § 5. *num.* 32. & de S. Gregorio Episc. *d.* §. 5. *num.* 94.

Nimbum fugo: Mirabiliter enim sonitus Campanarum deservit ad fugandas tempestates, & Dæmones ipsos; circa quos Gryllandus apud Bagattam *d. tom.* 1. *libr.* 5. *cap.* 4. §. 5. *num.* 2. narrat, se examinasse maleficas incarceratas, quæ deposuerunt, cùm deferrentur à Dæmone ad ludos, audita pulsatione Campanæ, fuisse ad terram dejectas in locis valdè distantibus à solita earum habitatione. *Et d.* §. 5. *num.* 3. Martin. Delrius refert, Diabolum, Abbatis advenæ specie assumpta, Monacho cogitanti à Monasterio aufugere, se obtulisse, & ut propositum adimpleret, suasisse. Cùmque id ageret in Refectorio, uno ictu à Priore scilla percussa est: & statim Diabolus præcipiti cursu ad latrinas tendens, vidente ipso Monacho, se in earum Inferiora demersit. Circa tempestates se datas exempla plura habentur apud eumdem Bagattam *part.* 1. *libr.* 3. *cap.* 2. *Appendic.* 1. *num.* 8. *&* 9. *& seq.* & Ang. Raccham *in tract. de Campanis cap.* 7. Tandem.

Festaque honoro: Siquidem festivus Campanarum sonitus in honorem Sanctorum, & eorum festivitatum valdè delectat Cœlum, & terram. Hinc eo die, quo S. Antonius de Padua relatus fuit inter Sanctos, Campanæ omnes Civitatis Ulyssiponæ, nullo eas movente, personuerunt. Surius *in Vita S. Ant.* 13. *Junii*. Ad hunc effectum Synod. Patavina *d. part.* 3. *cap.* 9. ita statuit: *Vesperi festivitates præcedente, post Angelicæ Salutationis signum, populus earum omnium* (Campanarum) *sonitu de solemnitate præmoneatur. Dominicis, & aliis festis prolyxiùs, omnesque simul pulsentur; quæcunque verò sit occasio, secundam noctis horam non excedant*. Quod tamen perperàm servatur, ob incuriam Superiorum, à quibusdam Monialibus, quæ integra nocte Campanas pulsant, propriæ salutis detrimentum, & cum vicinorum fastidio, ut notat etiam Casalius *de Sacris Veter. Christ. Ritib. part.* 3. *cap.* 43. *in fine*.

Corollarii loco illud non ignorandum, in tanta veneratione olim fuisse pulsationem Campanarum, ut Concil. Colon. *part.* 3. *cap.* 31. sanciverit, eas non nisi à Clerico superpelliceo induto pulsari; quod etiam præcepit S. Carolus Borromæus Concil. Diœcesan. 4. *Decret.* 28. *& Act. Mediol. par.* 4. *pag.* 788. *col.* 2. *& par.* 6. *pag.* 984. *col.* 2. Qui plura, & quidem omnia curiosa scire cupit de Campanis, & de Campanilibus legat meas Decisiones *de Sacrificio Missæ Decis. XLV.* per totam. Hic unum addo, Campanam fuisse baptizatam Anno Christi 520. à S. Maximino Abbate Miciancensi, ut legitur in Sæculis Benedictinis *tom.* 1. *pag.* 607. *num.* 33. 9

DECISIO XXV.

ARGUMENTUM.

Differitur de Baptismo Fluminis, idest de eo, qui datur per Aquam, vel solemniter, vel privatè. Differentiæ inter utrumque modum. Deipara, S. Joan. Baptista, & Apostoli à quo sint baptizati? & quando? Tripliciter dari potest Baptismus Aquæ; & cur Immersio non sit in Usu?

SUMMARIUM.

1 *Baptismus Fluminis quotuplex sit?* & num. 5.
2 *Flaminis, & Sanguinis baptismata an sint Sacramenta?*
3 *Baptismi Sacramentum quando institutum?*
4 *Deipara, & S. Jo. Baptista à quibus sint baptizati?*
5 *Baptismus Fluminis alius solemnis, alius privatus.*
6 *Solemnis baptismus quis sit?*
7 *Ritus Ecclesiæ in Sacramentis ministrandis servandi sunt sub mortalis peccati pœna.*
8 *Differentiæ inter baptismum solemnem, & privatum.*
9 *Baptismus Fluminis tripliciter dari potest.*
10 *Baptismus per immersionem in aqua cur non sit in usu?*

His de Baptismo Campanarum prænotatis; accedendo ad explicationem specierum Baptismi, tanquam veri Sacramenti, nunc oportet declarare, Quotuplex sit Baptismus Fluminis? Præmittendum ad majorem intelligentiam, solum Baptismum *Fluminis* (quod fit elementari aqua, & forma præscripta Verborum) esse Sacramentum; alia verò duo Baptismata, *Flaminis*, scilicèt, & *Sanguinis* non esse Sacramenta; sed analogicè tantùm vocari Sacramenta, ratione 2 effectus, quem operantur in anima, remissionis culpæ, & renovationis spiritualis; Unum enim est Baptismi Sacramentum, & non plura, juxta illud *ad Ephes.* 4. *Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma*; quod explicat Layman. *libr.* 5. *tract.* 2. *cap.* 5. *num.* 1. & docet Glossa *in cap. Baptismi vicem. De consecr. dist.* 4. ac explicatur à Mastrio *in Theol. Moral. disp.* 17. *num.* 8. *& in* 4. *sent. disp.* 2. *num.* 169. & latiùs ab Eminentiss. Cardin de Lauræa *tom* 1. *in eod.* 4. *sent. disp.* 12. *art.* 6. *num.* 70. Porrò sicut discordant Scholastici in assignando tempore, in quo Baptismus sit institutus à Christo; eò quia nec scriptura, nec traditio id doceat; omnes tamen conveniunt, dicentes, Baptismum fuisse ante mortem Redemptoris institutum; tùm 3 quia discipuli Joannis ajebant ad illum: *Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui testimonium perbibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum. Joan.* 3. 26. tùm etiam quia Christus Dominus in ultima cœna ordinavit Apostolos Sacerdotes, & iisdem dedit Sacram Communionem: ergo erant baptizati, alias non fuissent capaces Ordinis, & Eucharistiæ absque Baptismo, qui est janua omnium Sacramentorum. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *de Sacr. Baptismi cap.* 2. *num.* 1. ubi Theologos allegat Mastrius *in* 4. *sent. d. disp.* 2. *art.* 1. *per totum*. Et in ejus Theolog. Morali *disp.* 17. *num.* 9. & 10. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 12. *art. ult. num.* 96. & 97. Porrò Cornelius à Lapide *in Matth. cap.* 3. *Vers.* 17. ait, Sacramentum Baptismi fuisse institutum à Christo, dum ipse baptizatus fuit in Jordane; sed necessitatem ejus suscipiendi indixisse post suam Resurrectionem ex SS. Patribus *ibi citatis*. Hinc deducitur, S. Joannem Baptistam fuisse Baptizatum à Christo Domino. Menochius *in Vita Christ. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. prout etiam Sanctissimam Virginem MARIAM 4 ejus

ejus Matrem. Petrus Canisius *de B. Virg lib.* 1. & Christophorus de Castro *in Hist. B. Virginis cap.* 15. Et concordat Eutimius *super cap.* 3. *Joan.* his verbis: *Scribunt quidam Apostolorum temporibus proximi, quod Christus Petrum, & VIRGINEM MATREM baptizaverit; Petrus verò reliquos Apostolos*: quæ omnia discurrendo piè, ac doctè prosequitur P. Menochius *in Vita Christi Domini lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. 8. & 9. & *lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 1. Calvius *in Proprinom. Evang. resol.* 14. Mannus *in Selectis Histor. cap.* 530. & Volpi *in Resol. Moral. Verb. Baptismus resol.* 5. *num.* 7 & 8.

His præmissis, dicendum pro responsione Quæsiti, Baptismi Fluminis duas esse species; videlicèt, unam *Solemnis*, & aliam *Privati*. Ille dici-
5 tur Baptismus *Solemnis*, qui confertur cum solemnitatibus, sacris ritibus, & cæremoniis ab Ecclesia præscriptis. Ille verò *Privatus*, qui in casu necessitatis datur per aquæ infusionem, omissis reliquis cæremoniis ab Ecclesia in Rituali Romano ordinatis. Layman *d. lib.* 5. *tract.* 2 *cap.* 9. *num.* 5. Gobat *d. tract.* 2. *d num.* 480. & *seqq.* & Eminetiss. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *de Sacr. Baptis. disp.* 15. *art. ult. num.* 126. ubi ipsas cæremonias sacras Baptismus solemnis summariæ ponit, ac refert; quod etiam facit Layman. *d. tract.* 2. *cap.* 8. *num.* 7.

Et ex hac divisione, seu distinctione Baptismi solemnis, & Baptismi privati, Clerus noster quatuor Conclusiones deduxit.

Prima Conclusio, Quòd Baptismus verè, & propriè erit solemnis etiamsi celebretur in domo privata, dummo-
6 do administretur cum cæremoniis, & sacris Ritibus, de quibus in Rituali Romano; ut fieri solet in baptizandis filiis Regum, & Principum in cameris, & hypocaustis eorum Palatiorum, juxta dispositionem *Clem. Unic. de Baptismo*, quam refert Gobat *d. tract.* 2. *num.* 491. Riccius *Decis.* 427. Quintanadven. *tract.* 1. *singul.* 21. & Pax Jordan. *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 15. Nomine autem Filiorum veniunt etiam Nepotes, & Pronepotes. Gobat *ubi supra num.* 493. Gloss. *in d. Clem. Unica de Baptism.* & Fagnanus *in cap. Ex transmissa. num.* 15. & 16. *De Filii Presbyter. tom.* 2. *pag.* 321.

Secunda Conclusio. Cæremonias, & Ritus ab Ecclesia institutos omittere, aut mutare, in administratione Sacramentorum, vel in Sacrificio, est peccatum contra Religionis virtu- 7
tem, ex genere suo mortale; nisi parvitas materiæ excuset; ea ratione, quia multum interest ad Catholicæ Ecclesiæ unitatem servandam, Ritus Ecclesiasticos, præsertim in Sacrificio, & Sacramentorum administratione eosdem ubique servari. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 8. *num.* 4. & 5. Quod utinam attenderent, & seriò considerarent Ecclesiastici illi, qui Rubricas Missalis, & Decreta Sacræ Rituum Congregationis parvipendunt; & hoc (quæso) advertant Confessarii omnes; ne, ut suis Pœnitentibus morem gerant, illos dicant non peccare; & abusus approbent quasi consuetudines legitimas; & ita excusationes excusent in peccatis, cum suarum, atque Pœnitentium animarum detrimento.

Tertia Conclusio. Magna est differentia inter Baptismum solemnem, & privatum respectu ministri, & patrini; siquidem Sacerdos, qui est in 8
peccato mortali, & solemniter baptizat, peccat mortaliter; secùs si baptizet privatè in casu necessitatis. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 149. ex S. Thom. 3. *part. q.* 64. *art.* 6. *ad* 3. Subdiaconus Baptizans solemniter incurrit irregularitatem; secùs si non solemniter. *cap.* 1. *de Cleric. non ord. ministr.* Gobat *d. tract.* 2. *num* 139. & 140. In Baptismo solemni necessarius est Patrinus, secùs autem in privato. Diana *part.* 3. *tract.* 4. *res.* 18. Quæ in Coordinato habetur *tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 97. Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *disp.* 67. *num.* 14. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 523. Et tandem Patrinus contrahit cognationem spiritualem

in

in Baptiſmo ſolemni; ſed non contrahit illam in Baptiſmo privato. Gobat. *d. tract.* 2. *num.* 480. *& num.* 577. Sanchez *d. lib.* 7. *diſp.* 26. *num.* 14. Diana *par.* 10. *tract.* 16. *reſ.* 30. reperienda in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 1. *reſ.* 96. Quamvis alii DD. ſentiant contrarium; & ſtudioſi noſtri de hoc infrà ſint reſponſuri.

Ultima Concluſio. Baptiſmus Fluminis conferri poteſt, vel per immerſionem in aqua, vel per infuſionem aquæ, vel per aſperſionem cum aqua. S. Thom. *3. part. q.* 66. *art.* 7.
9. & 4. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 44. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. Et Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *de Sacram. Baptiſmi diſp.* 12. *art.* 3. *num.* 26. Sivè per trinam, ſivè per unicam immerſionem, infuſionem, vel aſperſionem; ita tamen, ut ſervetur uſus, & conſuetudo diverſarum Diœceſeon. Cæterùm in primitiva Eccleſia uſus communior erat baptizandi per immerſionem. Layman. *d. num.* 4. Caſallius *de Veter. Sacr. Chriſt. Ritib. d. part.* 1. *cap.* 5. *ubi in Verſ. Priſcis temporibus* notat, quòd Baptizandi ingrediebantur nudi in aquam, in qua ter à Sacerdote, ſeu Epiſcopo Baptizante mergebantur; & ad hunc effectum Baptiſteria fabricabantur, in loco, & ſitu inferiori, & in ipſa deſcendebant Baptizandi per gradus, ut Romæ videtur Baptiſterium Conſtantini penes Eccleſiam Sancti Joannis in Laterano. Porrò ferè
10 ubique immerſio mutata, ſeu ablata fuit, & prævaluit aquæ infuſio, ob tres rationes, quam conſiderat Hierolexicon Magrii *in Verb. Baptiſmus*; videlicet, quia pueruli tempore hyemis denudari nimis patiebantur; quia ſæpè ſæpiùs immerſi in aquam, eam urina, vel ſtercore commaculabant, ut de Conſtantino Copronimo Imperatore, qui fuit perſecutor Eccleſiæ, & Sacrarum Imaginum, notat Emin. Card. Baronius *Ann.* 719. *num.* 20. Et quia denudatio adultorum cauſabat non modicum verecundiæ reſpectum; & indecentiam in mulieribus, etſi in loco à viris ſeparato, & clauſo ipſæ denudatæ baptizarentur, ut opinatur Vicecomes *de Baptiſm. lib.* 4. *cap.* 13. quem refert Caſallius *cit. part.* 1. *cap.* 5. *pag.* 43. contra quem inſurgit, & quem acriter carpit, & impugnat P. Menochius *in Storeis par.* 2. *cap.* 42. omninò legendus, ubi piè, ac doctè probat non eſſe credendum, quòd mulieres, puellævè adultæ baptizarentur denudatæ.

DECISIO XXVI.

ARGUMENTUM.

Declaratur Baptiſmus Flaminis, & de eo refertur, an ſit neceſſarium Votum explicitum, vel ſufficiat implicitum? Item Utrùm cum eo ſufficiat Attritio, vel requiratur Contritio ad ſalvandam Animam?

SUMMARIUM.

1 *Baptiſmus Flaminis quinam ſit?*
2 *Adultus non baptizatus an poſſit obtinere gratiam juſtificantem?*
3 *Baptiſmus Flaminis an requirat ſui ipſius Votum explicitum?*
4 *Baptiſmus Flaminis in quo differat à baptiſmo Fluminis.*
5 *Attritio an ſufficiat ad ſalutem in baptiſmo Flaminis?*

Sequitur ſecunda ſpecies Baptiſmi, qui vocatur Flaminis; ideò quæritur, Quali ſit Baptiſmus Flaminis; 1
& in quibus differat à Baptiſmo Fluminis? Omnes Theologi docent, *Baptiſmum Flaminis eſſe actum perfectæ contritionis, ſeu dilectionis Dei, cum voto ſuſcipiendi Baptiſmum aquæ*. Ita ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 6. *cap.* 4. docent Layman. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap* 6. *num.* 6. *Verſ. Dico ſecundò*. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 637. *& ibi* S. Thom. Vaſquez, Suarez, & alii Maſtrius *in* 4. *ſent. diſp.* 2. *num.* 170. & Emin. Card. de Lauræa *de Baptiſmo diſp.* 13.

disp. 13. *art.* 5. Hinc præfati Theologi, & Doctores deducunt, Baptismum in re non esse adultis simpliciter necessarium ad consequendam primam gratiam, & remissionem peccatorum; siquidem per actum contritionis, ac dilectionis Dei super omnia, cum proposito servandi divina præcepta, & voto recipiendi Sacramentum Baptis-
2 mi, (cùm ejus suscipiendi copia fuerit) homo adultus verè justificatur à peccatis, & consequitur jus filiorum Dei. Hoc autem probant: 1. Ex Divino Oraculo illo, *apud Ezech.* 18. *Si egerit pœnitentiam impius, vita vivet, & non morietur, & cùm averterit se impius ab impietate sua, animam suam vivificabit.* 2. Ex exemplo Actuum Apostolorum; ubi habetur, Spiritum Sanctum receptum fuisse à non baptizatis, sed justificatis per contritionem, & votum Baptismi; undè dixerunt Apostoli; *cap.* 10. 47. *Numquid aqua quis prohibere poterit, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum acceperunt, sicut & nos?* 3. Ex iisdem *Act. Apost. cap.* 10. ubi legitur, Cornelium Centurionem ante realem Baptismi susceptionem fuisse justificatum. 4. Ex illis Verbis Salvatoris *Marc. ult.* 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur:* quæ verba expendens S. Bernardus *epist.* 77. *ad Hugonem Victorinum* notat, non fuisse dictum à Salvatore, quod condemnabitur, qui non crediderit, & baptizatus non fuerit; sed solummodò qui non crediderit. 5. *Ex cap. Debitum.* 4. *de Baptismo*, ubi deciditur, Judæum, qui seipsum Baptizaverat, esse ab alio rebaptizandum; sed si interim ipse decessisset, ad cœlestem patriam protinùs evolasset. *Et in cap. Apostolicam.* 2. *De Presbytero non baptizato*: ubi declaratur; Defunctum Presbyterum, qui credebat se baptizatum, sed numquam susceperat (inculpabiliter) Baptismum; *ab originali peccato solutum, & cœlestis patriæ gaudium esse adeptum.* 6. Ex testimonio SS. Patrum, & præcipuè S. Augustini *lib.* 8. *de Civit. Dei.* Et S. Ambrosii *in Orat. de Obitu Valentiniani Imperatoris.* 7. Ex Concil. Tridentin. *sess.* 6. *cap.* 4. decidente, *translationem hominis à peccato post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non posse.* Igitur Baptismus Flaminis consistit in contritione cum voto suscipiendi Baptismi, & justificat hominem.

Porrò, an hoc votum, seu desiderium debeat esse explicitum, idest præter propositum servandi omnia mandata Dei, etiam sit eliciendus actus, & determinanda voluntas su- 3
scipiendi Baptismum; vel sufficiat votum implicitum; idest propositum servandi omnia præcepta Divina, in quo comprehenditur etiam præceptum sumendi lavacrum regenerationis? altercantur inter se Scholastici, ac Moralistæ; & pro voto explicito stat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacrament. Baptismi d. disp.* 13. *num.* 46. ubi rationes cumulat. Pro sufficientia voti impliciti stat Gobat *d. disp.* 2. *num.* 637. Laiman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 6. *num.* 2. *Vers. Dico II.* Et Mastrius, qui mordicùs tuetur hanc secundam opinionem *in* 4. *Sent. d. disp.* 2. *num.* 174. & 176. Sed ipsemet *in sua Theolog. Morali disp.* 17. *num.* 5. videtur assentiri non spernendæ distinctioni; quòd scilicèt, vel homo habet cognitionem fidei Christianæ, & in hoc casu cum contritione debet licere explicitum votum suscipiendi Baptismi; vel fidem Christianam ignorat, & tunc sufficit votum implicitum Baptismi, consistens in actu dilectionis Dei, & generali proposito faciendi omnia, quæ necessaria sunt ad æternam salutem.

Quò verò ad differentias inter Baptismum Flaminis, & Baptismum Fluminis dixerunt, esse sequentes. 1. Baptismus Flaminis non est Sa- 4
cramentum; ille Fluminis Sacramentum est, ut diximus suprà *in Decis. XXIV. n.* 1. *in fine.* 2. Baptismus Flaminis non imprimit characterem.

3. Est

3. Est reiterabilis: at Fluminis Baptismus imprimit characterem, & non est reiterabilis. 4. Baptismus Flaminis justificat Cathecumenum ex opere operantis; Fluminis verò ex opere operato. 5. Baptismus Flaminis dimittit omnem culpam, sed ordinariè loquendo, non relaxat omnem pœnam: prout semper facit Baptismus Fluminis; ea ratione quia, ut plurimùm contritio in adulto Cathecumeno non attingit illius perfectionis gradum, quo contritus mereatur totius pœnæ temporalis condonationem; quæ fit per modum condignæ satisfactionis, ut benè explicat Bissus *in Hierurg. Sacra Verb. Baptismus num.* 20. §. 1. & 2. Caramuel. *in Theol. Fundam. num.* 3006. & Mastrius *in d.* 4. *sentent. disp.* 2. *num.* 172. Tandem sexta, & ultima differentia est, quod in Baptismo Flaminis est necessaria contritio; at
5 in illo Fluminis sufficit attritio; & ratio est, quia ad consequendam gratiam sine Sacramento requiritur contritio, ut omnes fatentur, & est decisum de Sacramento Pœnitentiæ in Concil. Trid. *sess.* 14. *cap.* 4. at cum Sacramenti susceptione sufficit attritio; si quidem in hoc casu gratiæ consecutio adscribitur ipsi Sacramento realiter suscepto: at ubi habetur solùm votum Sacramenti suscipiendi, gratiæ consecutio non adscribitur ipsi Sacramento, cùm reipsa non suscipiatur; sed perfectæ dispositioni ad gratiam, qualis non est sola attritio cum voto Sacramenti. Mastrius *in* 4. *sent. d. disp.* 2. *num.* 177. A quo tamen dissentit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Baptism. d. disp.* 13. *num.* 47. ubi probat, in Baptismo Flaminis sufficere attritionem ad recipiendam gratiam; quia talis Baptismus non requirit nisi ea, quæ in Baptismate Fluminis requiruntur: At in illo sufficit attritio, Vasquez *in* 3. *p. disp.* 158. *cap.* 4. Gobat *d. tract.* 2. *de Baptism. num.* 308. Siquidem nulla lex reperitur, quæ obliget hominem non habentem modum suscipiendi realiter lavacrum spiritualis regenerationis, ad eliciendum actum contritionis; & certum est apud omnes, quod suppletio Baptismi in re sufficienter habetur, si votum ejus habeatur: ergo eædem prorsùs dispositiones in hoc, & in illo requiruntur; cùmque ad Baptismum in re sufficiat contritio, vel attritio, idem censeri debet in voto baptismi.

Hanc eximii, & versatissimi Theologi, ac Eminentissimi tùm scientia, tùm Purpura Sacra Doctoris opinionem, tanquam magis piam, & indoctis Cathecumenis favorabilem non solùm amplectendam, sed confirmandam crederem ratione illa, quam considerat Catechismus Rom. *de Sacram. Pœnit. sect.* 66. & Concil. Trid. *sess.* 14. *cap.* 8. Videlicèt, Deum indulgentiùs agere cum his, qui nondum cognito suo nomine, neque fide intellecta peccaverunt, quàm cum illis, qui recepto Spiritualis regenerationis lavacro, Spiritum Sanctum, quem acceperunt, contristare, & Deum, cujus filiationem sunt consecuti, offendere non erubescunt. Propterea, sicut in relaxatione pœnarum in peccantibus post Baptismum, se minùs liberalem Deus ostendit, ita in voto Sacramenti Pœnitentiæ contritionem perfectam requirit, ut culpam dimittat, & de novo suam gratiam impertiatur. E contra, sicut in Baptismo re suscepto, cùm sola attritione, Deus condonat omnem pœnam, & remittit omnem culpam, propter prædictam excusabilem ignorantiam fidei, & legis Dei; ita si Baptismus non possit ob justa impedimenta realiter suscipi, & homo cogatur in solo voto, & desiderio Baptismum habere, in hoc casu ineffabilis Dei benignitas, & misericordia ad concedendam ipsi homini Cathecumeno justificationem, & gratiam, contenta sit attritione cum ipso voto suscipiendi Baptismi; juxta Doctrinam Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 13. *art.* 5. *num.* 47.

DECISIO XXVII.

ARGUMENTUM.

Exponitur Baptismus Sanguinis consistens in Martyrio. Quid, & Quotuplex sit Martyrium declaratur, & quot ejus gradus? conditiones septem necessariæ ad verum Martyrium. Ejus sex effectus cum exemplis, ac variis eruditionibus sacris.

SUMMARIUM.

1 *Sanguinis Baptismus, quid sit?*
2 *Martyrium quid sit? & unde dicatur?*
3 *Martyres cur olim nominarentur Confessores?*
4 *Martyrium duplex. Cruentum, & Incruentum.*
5 *Amor in Deum Triplex: Complacentiæ, Benevolentiæ, & Appretiationis.*
6 *Martyrium sibi procurare an, & quando liceat?*
7 *Incruentum Martyrium quodnam sit?*
8 *Martyrii gradus quatuor.*
9 *Martyrii perfecti conditiones septem. Et quæ?*
10 *Fides dupliciter exercetur, nempè in credendis, & in agendis.*
11 *Martyres qui fuerint ob fidem in agendis?*
12 *Interficere seipsum nulli licet.*
13 *Martyrizandus si sit in peccato, vel confiteri si potest, vel contritionis actus elicere debet. Sed an sufficiat Attritio?*
14 *Martyres recalcitrare non debent contra tortores.*
15 *Perseverantia necessaria est Martyri in tormentis.*
17 *Gladius cur se semper occideret Martyres?*

Tertia species Baptismi illa est, quam Theologi vocant Sanguinis, idest Martyrii; ideò hic agendum venit de Martyrio, qui est Baptismus Sanguinis; & de eo sex sunt videnda.

1. *Qualis sit Baptismus Sanguinis?*
2. *Quid sit Martyrium?*
3. *Quotuplex?*
4. *Quot gradus Martyrii?*
5. *Quot conditiones ad verum Martyrium?*
6. *Qui sint effectus Martyrii?*

Quo ad Primum: Baptismus Sanguinis est ablutio animæ facta in proprio sanguine, effuso ob confessionem fidei, cum perpessione mortis, à persecutore illatæ, in odium ipsius fidei; 1
ubi non est modus recipiendi Baptismum aquæ, & de hoc Baptismo locutus est Salvator in illis verbis: *Marc. 10. Potestis bibere Calicem, quem ego bibiturus sum? & Baptismo, quo ego Baptizor, Baptizari? Et Luc. 12. Baptismo habeo Baptizari, & quomodo coarctor, usque dum perficiatur*. Hoc autem à Christo Domino perficiendum, & Calix bibendus, erat Passio, seu Martyrium cum sanguinis effusione; & ideò sanguinis effusio, & Martyrium susceptum à non Baptizato ob confessionem fidei, quando non habet possibilitatem suscipiendi Baptismum Fluminis, seu aquæ, dicitur Baptismus Sanguinis. Bonacin. *de Baptism. disp.* 2. *q.* 1. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 599. Mastrius *in Theol. Moral. d. disp.* 17. *q.* 6. *& in* 4. *Sent. d. disp.* 2. *num.* 180. & Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. Baptismi disp.* 12. *num.* 69.

Quo ad secundum: Studiosi nostri notarunt: *Martyrium esse Confessionem Fidei, cum mortis perpessione à persecutore illatæ in odium fidei*. Nam *Martyrium* Græca dictio est, μαρτύριον, ου, τό, 2
significans *Testimonium*: & μάρτυρ, υος, ὁ, *Testis*; quod etiam significatum habetur apud Hebræos, apud quos עד Testis venit à verbo העיד *testatus est*, *testificatus est*, & cognationem habet cum voce ידע idest, *novit*, *scivit*,

vit, & cum וועדי ſimul novit, quia quod ſcimus teſtamur; & condictio eſt atteſtatio menti. Langius *in Florileg. Verb. Martyrium*. Emin. Card. de Lauræa *in 3. ſent. part. 2. tom. 3. De Fide, & Propagat. ejus diſp. 20. num. 1.* Et ideò *in Apoc. 2. 13.* dicitur *Antipas teſtis meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos?* ubi *Gloſ. interlin.* notat: *Martyr ſcilicèt fuit*. Et *Act. 1. 8.* ſcribitur: *Eritis mihi teſtes in Jeruſalem*. Et iterùm *Apoc. 6. 9. Vidi ſub Altare Animas interfectorum propter Verbum Dei, & propter teſtimonium, quod habebant:* quandoquidem Martyres tumulabantur ſub Altaribus, cum epigraphe *Martyrium* apud Græcos, & *Confeſſio* apud Latinos; & ideò Romæ Altaria, in quibus jacent ſacræ Reliquiæ corporum SS. Petri, & Pauli, vocantur *Confeſſio* S. Petri, & *Confeſſio* S. Pauli: prout in Eccleſia SS. Apoſtolorum legitur *Confeſſio SS. Philippi, & Jacobi:* & in primitiva Eccleſia per multos an-
3 nos Martyres nominabantur *Confeſſores* juxta illud *Luc. 12. 8. Qui me Confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo:* ut advertit Emin. Card. Baron. *in Martyrol. Rom. 6. Julii Verb. Cùm ad Confeſſionem:* qui ſubdit *die 2. Januar.* quod qui captus pro fide occumbebat, dicebatur *Confeſſor*. Qui non interpellatus ſe offerebat Martyrio, appellabatur *Profeſſor*. Qui verò propter fidem exulabat, & ſua bona amittebat, vocabatur *Exterris*: omnes tamen in numero Martyrum computabantur. Cæterùm progreſſu temporis cœperunt appellari *Martyres* illi, qui pro fide patiebantur; Confeſſores verò, qui in heroicis virtutibus ſanctè exercitati, naturali morte ex hac vita decedebant. Sic ex Origenæ, Petro Bleſen. ex S. Bernardo *in ſerm. de S. Benedicto in fine*, & ex Eminentiſs Cardin. Baron. *Ann. 286.* eruditè, ac doctè de more probat Eminentiſs Cardin. de Lauræa *de Martyrio d. diſp. 20. num. 16.*

Quo ad Tertium: Duplex eſt Martyrium. *Cruentum*, & *Incruentum*. Illud eſt *Cruentum*, quod conſummatur cum ſanguinis effuſione, & vitæ diſpendio, vi perſecutionis motæ in odium fidei: & quamvis Gnoſtici, 4
Valentinus, & Montanus, deindè hæretici Adamitæ, ac alii nebulones ejuſdem farinæ deteſtati ſint Martyrium, & docuerint, Martyres eſſe reos ſuicidii, ut ex Card. Baron. *Ann. 145.* & ex Salelle *tom. 2. reg. 226. & 302.* deducit Emin. Card. de Lauræa *d. diſp. 20. num. 200. & ſeqq.* nihilominùs dicendum eſt; Martyrium eſſe actum quadruplicis virtutis, ſcilicèt *Fortitudinis*, ut elicientis principaliter; *Patientiæ*, ut elicientis conſequenter; *Fidei*, ut finis; & *Charitatis*, ut imperantis. S. Thomas 2. 2. *q. 124. art. 1. & 2.* Charitas, enim, ſeu amor in Deum eſt triplex, *Complacentiæ*, qua Chriſtianus gaudet ob divinam ſuperexcellentiam. *Benevolentiæ*, qua exo- 5
ptat, (liceat mihi loqui cum libello noſtro Doctrinæ Chriſtianæ) *che Dio ſia conoſciuto da tutto il mondo, e così il Santo Nome ſuo ſia da tutti honorato, e glorificato, come ſi conviene*. Et *Appretiationis*, qua homo fidelis appretiat, & æſtimat Deum ſupra omnia, ac etiam ſupra vitam ſuam, quam promptè tradit pro ejus fide, & gloria; & hæc eſt ſuprema dilectio, juxta illud: *Majorem charitatem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Joan. 15.* Ita Emin. Cardin. de Lauræa *d. diſp. 20. num. 227. & ſeqq.* ubi auctoritates plurimas Sanctorum Patrum allegat.

Verum tamen eſt, quod quamvis optare Martyrium pro Chriſti gloria, & quærere media, quæ poſſunt ad illud conducere, ſit perfectiſſimum 6
opus ſupererogationis, veluti procurare miſſiones ad infideles, ut fecit S. Franciſcus Aſſiſien. profectus in Africam, & S. Xaverius in Aſiam; & molliti ſunt S. Antonius de Padua, S. Tereſia, & alii Sancti; quorum plures, ex ſpeciali motivo Spiritus Sancti, etiam ſe obtulerunt tyrannis, ex deſiderio patiendi martyrium, eo-

rum ſævitiam, & crudelitatem exprobrantes, & provocantes, à quibus poſteà necati ſunt, ut legitur in Martyrologio Romano de S. Maximo Levita; de S. Capraſio, de S. Arthemio 20. *Octobr.* De S. Cordula Socia S. Urſulæ, *die* 22. *Octobr.* Et de S. Gordio *die* 3. *Januar.* & ex Emin. Baron. *Ann.* 304. Regulariter tamen loquendo id non licet, ut cum S. Thom. 2. 2. *q.* 124. *art.* 1. *ad* 6. & aliis SS. Patribus probat Gobat *d. tract.* 2. *num.* 622. Eminentiſs. Cardin. de Lugo *tract. de Juſtit. & Jur. diſp.* 10. *num.* 44. & Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *d. diſp.* 20. *num.* 180. *& num.* 188. quibus in locis docet, non dari præceptum de Martyrio, niſi conditionatum, & in præparatione animi, ſi ſcilicet caſus confitendæ fidei ad illud adigeret. Imò licitum eſt fidelibus tempore perſecutionis, ſe occultare, & fugere ad evadendam mortem, carcerem, & capturam, ut habetur *Matth.* 10. *Cùm vos oderint in Civitate iſta, fugite in aliam*. Et fecit Apoſtolus Paulus, qui ait: *Cùm Damaſci præpoſitus gentis Aretæ regis voluerit eum comprehendere, à fratribus per murum demiſſus eſt in ſporta, & ſic evaſit manus ejus in nomine Domini;* & ex pluribus SS. Patrum auctoritatibus, & exemplo fidelium, qui Romæ in 42. Cæmeteriis latitabant tempore perſecutionum, firmat Emin. Card. de Lauræa *d. diſp.* 20, *à num.* 251. *& ſeqq.* Niſi eſſent perſonæ publicæ, curam animarum habentes, ex quarum fuga plebs desereret fidem, vel niſi etiam ex exemplo privatorum hominum fugientium alii ſcandalum ſumerent, & fidem eſſent negaturi; quo reſpectu fortiſſimos pugiles Chriſtianos in Japponibus nec pedem moviſſe, inſtante periculo mortis etiam acerbiſſimæ, memorat Gobat *d. tract.* 2. *num.* 627. & confirmat Emin. Cardin. de Lauræa *d. diſp.* 20. *num.* 260. *& num.* 263.

Incruentum Martyrium eſt illud, quod fideles patiuntur, ſupportantes incommoda, vexationes, & tribula-
7 tiones, vel à Dæmone, vel à mundo ob amorem alicujus heroicæ Virtutis, ut ex antiquis SS. Patribus eruditiſſimè probat Emin. Cardin. de Lauræa *d. diſp.* 20. *art.* 3. *per totum*: & præcipuè ex S. Hieronymo, qui *in epiſt. ad Demetriadem*, de Virginitate ſervanda, ait: *Habet & pudicitia ſervata Martyrium ſuum:* & de Sancta Paula *in epiſtola ad Virginem Euſtochium* eius matre: *Mater tua longo martyrio coronata eſt. Non ſolùm enim effuſio ſanguinis in confeſſione reputatur, ſed devotæ quoque mentis ſervitus immaculata, continuum Martyrium eſt*. Et ex S. Ambroſio *in Pſal.* 118. *Verſ. Multi perſequentes me*. Ubi, cùm multa tentationum genera, quæ perſequuntur homines, narraſſet; deinde ſubdit: *Verùm, ut multæ perſecutiones, ita multa martyria: Tentatus es ſpiritu fornicationis, ſed temerandam mentis, & corporis caſtimoniam non putaſti, Martyres Chriſti: Tentatus es ſpiritu Superbiæ; ſed humilitatem magis, quàm arrogantiam dilexiſti, Teſtis es Chriſti*. Et ita de aliis; & poſteà, inquit: *Quanti ergo quotidiè in occultis Martyres Chriſti ſunt, & Jeſum Dominum confitentur*. Ex quibus, & aliis SS. Patrum auctoritatibus tùm RR. Parochi, tùm RR. Confeſſarii Monialium, ampliſſimas rationes deſumere poſſunt ad confortandas animas, eorum gubernio commiſſas, ut Chriſtianæ, & Religioſæ vitæ incommoda libenter patiantur; neque eas pigeat imitari ſanctos Martyres, qui ſanguinem pro fide fuderunt in martyrio cruento, cùm & ipſæ Martyres ſint ob virtutem caſtitatis, & patientiæ, quamvis incruento Martyrio. Dolent enim ſæpè ſæpius in Villis bubulci ob nimiam paupertatem; & in Monaſteriis Moniales propter clauſuræ mortificationem, infirmitatum, à Virginali vita inſeparabilium frequentiam, & alia tædia plurima; itaut videantur deſperare; quas conſolari oportet ſpe excellentis Aureolæ, in æterna vita eis concedendæ, non ſolùm caſtimoniæ ſervatæ, ſed Martyrii tolerati; teſtànte S. Auguſt. *ferm.* 32. *de S. Laur. quod tota vita Chriſtianis*

homi-

hominis, si secundùm Evangelium vivat, Crux est, atque Martyrium. Et S. Greg. Magno *Homil. 35. in Evang. Et nos sine ferro esse possumus Martyres, si patientiam veraciter in animo custodimus.*

Quo ad Quartum: Quatuor sunt gradus Martyrii. *Primus* est Infantium, qui in odium fidei occiduntur;
8 quapropter ab Ecclesia vocantur infantes occisi ab Herode, *Flores Martyrum, & prima Christi Victima*; & inter Martyres celebrantur alii infantes, nempè SS. Modestus, & Ammonius *in Martyrol. Rom. 12. Februar.* Et decem Pueri 15. *Julii*; & non solùm infantes nati, sed etiam existentes in utero Matris, si cum Matre occidantur in odium fidei, Martyres censentur. Vasquez *tom. 2. in 3 part. disp. 153. cap. 7.* Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp. 17. num. 7.* & Gobat *d. tract. 2. num. 612.* Et dicemus infrà *in Decis. LII. num. 3. Secundus* Martyrii gradus est eorum, qui vehementer ad illud aspirarunt, & ipsum concupiverunt: sed Deus noluit, eos sanguinem potuisse effundere, licèt voluerit eorum desiderium coronare. *cap. Nunquid. 26. de Pœniten. dist. 1.* ubi sic legitur: *In Dei servis, apud quos confessio cogitatur, & Martyrium mente concipitur, animus ad bonum deditus, Deo judice coronatur. Aliud est Martyrium animo deesse, aliud animo defuisse Martyrium.* Tales fuere in primis DEIPARA, quæ Regina Martyrum jure nuncupatur, nam *Ipsius animam doloris gladius pertransivit, Luc. 2.* quando *Stabat Mater dolorosa, juxta Crucem lacrymosa, in qua pendebat Filius.* Deinde S. Martinus Episcopus, de quo canit Ecclesia: *O Sanctissima anima, quam etsi gladius persecutoris non abstulit, palmam tamen Martyrii non amisit.* Similiter SS. Francisci Assisien. & Xaverius, S. Antonius de Padua, S. Teresia, & alii plurimi, quorum corda Martyrii desiderio exarserunt. *Tertius* gradus est illorum Sanctorum, quibus applicata fuerunt tormenta, & illatæ ærumnæ, pro fidei confessione; sed, Deo illos protegente, illæsi evaserunt; ut tres Pueri *Sidrac, Misac, & Abdenago* de fornace ignis ardentis; S. Joannes Evangelista de ferventis olei dolio; SS. Pontifices Romani, Marcellus, Joannes, Silverius, Martinus, & Pontianus; pro quibus Ecclesia constituit octavum Responsorium *in com. unius Martyr. Domine prævenisti eum, &c.* & alii multi. *Quartus* tandem gradus Martyrii est, illorum, quos Deus fecit dignos, suum fundere sanguinem in testimonium fidei, vel heroicæ alicujus virtutis; de quibus scriptum est: *Viri Sancti gloriosum sanguinem fuderunt pro Domino; amaverunt Christum in vita sua, imitati sunt eum in morte sua; & ideò coronas triumphales meruerunt. In com. plur. mart. resp. 2.* Quorum numerus in Ecclesia Catholica est innumerabilis.

Quo ad Quintum. Conditiones ad consummationem veri Martyrii sunt septem. *Prima*, ut Martyr sit homo Christianus, vel Cathecumenus cum 9
voto Baptismi; casu quo realiter habere non possit spirituale regenerationis lavacrum; quod si potest, priùs debet assumere; ut *in Martyrol. Rom. die 25. Decembr.* ubi inter plures millium Martyrum sub Diocletiano Nicomediæ interfectorum, multi erant Cathecumeni, qui sollicitè se baptizare fecerunt, antequam comburerentur in ipsa Ecclesia, ut observat Eminentiss. Card. de Lauræa *de Martyrio d. disp. 20. num 66.* E contra absque aquæ baptismo Martyr obiit S. Emerentiana collectanea B. Agnetis, ut legimus in Breviario *die 23. Januarii. Secunda*, ut patiens pro fide sit Catholicus, nam hæreticis tormenta, & mors nihil prosunt. *cap. Firmissimè. de Hæreticis. Tertia*, ut patiatur in odium fidei, & in ipso patiente voluntas patiendi sit, non pro vanagloria, aut honore mundano, sed pro Christi nomine, & veritate fidei Christianæ, juxta illud *Matth. 10. Qui perdiderit animam suam propter ME, inveniet eam.* Sufficit autem prædicta voluntas non solùm actualis, & virtualis, sed etiam

habi-

habitualis. S. Thom. 2.2 *quæst.* 83. *art.* 1. *ad* 2. quia supremus Agonotheta Christus plus non exigit, quàm habitualem, quæ supponit præcessisse virtualem, & actualem, prout sola habitualis voluntas sufficit etiam in collatione Baptismi, Confirmationis, & Ordinis in suscipiente; siquidem se passivè tantùm habet. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 615. & 616. & Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 20. *de Martyrio num.* 83.

Neque obstare potest huic tertiæ conditioni, quòd multi coluntur, ut Martyres, & tamen non fuerunt occisi in odium fidei; veluti Innocentes ab Herode, ob motivum politicum amissionis Regni. Plures Virgines, quia noluerunt assentiri Matrimoniis Gentilium. Plures Episcopi ob Ecclesiasticæ libertatis defensionem; & alii ob alias virtutes.

10 Quoniam respondetur; FIDEM dupliciter considerari; vel tanquam revelatam *ob credenda*; vel tanquam revelatam *ob agenda*. Sufficere Martyrium in odium Fidei utroque modo, facit verum Martyrem; primo enim modo Fides dirigit intellectum in credendo, & dicitur speculativa; secundo autem modo ducit voluntatem in agendo, & dicitur Fides practica; itaque non minùs est Testis fidelis revelationis Divinæ, qui defendit ea, quæ sunt credenda, quàm qui defendit ea, quæ ex Divino Præcepto sunt operanda.

11 Hinc Martyr fuit Abel, qui occisus est ob Religionem, & Pietatem exercitam erga Deum; offerendo quæ habebat optima, sic eum Fide instruente. Martyres fuerunt Isaias, Hieremias, Zacharias, Fratres Machabæi, ob observantiam legis, ad quam à Fide adigebantur. Martyr S. Joannes Baptista, ob reprehensionem incestuosæ copulæ Herodis cum Herodiade. Martyres S. Thomas Cantuariensis, S. Stanislaus Polonus, S. Engelbertus Coloniensis, S. Bellinus Episcopus Patavinus, ob defensionem Ecclesiasticæ libertatis, quam tueri proprio sanguine eos Fides edocuit. S. Laurentius assatus, quia in pauperes distribuerat thesauros Ecclesiæ, & Titus Diaconus, de quo *in Martyrol.* 16. *Augusti*. Imò Principes Apostolorum Petrus, & Paulus passi sunt Martyrium Romæ sub Nerone, non ob prædicationem credendorum; sed pro prædicatione, & exercitio Virtutum; à Fide Christiana dictatarum, præsertim Castitatis, & continentiæ, ut notat Metaphrast. 29. *Junii*, & Eminentiss. Card. Baronius *Ann.* 68. & 69. & eruditè probat Eminentiss. Card. de Lauræa *de Martyrio d. disp.* 20. *art.* 7. per totum. Gobat *d. tract.* 2 *num.* 608. & in altera sua Theologia *Juridico-Morali* seu *Quinario tract.* 5. *cap.* 18. *sect.* 6. ubi tanquam verus Germanus docet, Martyrem esse appellandum, qui vitam amitteret, ob non evacuatum ab alio sibi propinatum craterem; quo cognoscebat, se inebriandum, & rationem exturbandam: Quo titulo eò magis videntur decorandi, qui vitam prodigunt tempore pestis, inserviendo infectis ex charitate, quamvis non nisi latè sumpto vocabulo Martyres sint vocandi, ex sententia Eminentiss. Card. de Lauræa *de Martyrio cit. disp.* 20. *à num.* 45. & *seqq.*

12 Quarta conditio est, ut mors inferatur à persecutore, quia nulli licet, seipsum interficere. Hinc Salvator ait Petro: *Cùm autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet, quò tu non vis. Hoc autem dixit, significans qua morte esset clarificaturus Deum. Joan.* 21. Et de hoc scribitur *Matth.* 10. *Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis suis flagellabunt vos.* Quòd si quis objiciat exempla Martyrum 300. qui se projecerunt in ardentem calcis fornacem, ubi combusti, eorum cineres Massa candida facti sunt. *Martyrol. Rom.* 24. *Augusti*. vel S. Pelagiæ, ejusque Matris, & duarum Sororum, quæ se in profluentem projecerunt, ut evaderent manus insidiantium ipsarum pudicitiæ; quas *S. Ambros. libr.* 2. *de Virginit.* pulcherrimis verbis, ac sententiis laudat. Vel Sam-

Sam-

Sanctæ Euphraſiæ, quæ finxit unguentum reſiſtens ferro, & invitavit militem ad experiendum ſuper collo ejuſdem Virginis, quæ obtruncata fuit, ut narrat Niceph. Callixt. *in Hiſt. libr. 7. cap.* 13. Sivè Sophroniæ Urbis Præfecti uxoris, quæ eadem de cauſa enſe ſe transfixit, ut ex *Euſebio* notat Eminentiſs. Cardin. Baron. *Ann.* 309. *num.* 10. Sivè SS. Apolloniæ, & Emerentianæ, quæ ſe projecerunt in rogum. *Brev. Rom. die* 23. *Jan. & 9. Februar.* His, & ſimilibus reſpondetur, vel id factum eſſe ex peculiari inſtinctu Divino. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 5. *ad* 4. Vel per errorem invincibilem à prædictis Sanctis Martyribus creditum, in jiſdem circumſtantiis id ſibi licitum fuiſſe. Leſſius *de Juſtit. & Jur. libr.* 2. *cap.* 9. *num.* 23. Et Eminentiſs. Cardin. de Lugo *eod. tract. diſp.* 10. *num.* 16. P. Menochius *in Storeis Cent.* 2. *cap.* 27. *& cap.* 50. Vel juſſu tyrannorum, & mandato perſecutorum mortem oppetiiſſe, quamvis aliquantum, Deo impellente, ipſi, & ipſæ Martyres executionem prævenerint. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 631. & Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *d. diſp.* 20. *num.* 96.

Quinta eſt conditio; ut Martyrio plectendus non habeat culpam mortalem,
13 vel affectum ad illam; & ideò ſi ſit in peccato mortali, confiteri debeat, ſi copiam Confeſſoris habeat, ſin minùs actum contritionis, & amoris Dei eliciat: quòd ſi ſolummodò ſi attritus, quamvis plurimi ex antiquis DD. reclament, modernorum communis opinio eſt, quòd virtute Martyrii efficiatur contritus, vitam obtineat æternam, & verus Martyr cenſeatur. Maſtrius *in* 4. *ſent. d. diſp* 2. *art.* 2. *per totum*, ubi principalem rationem eſſe dicit, quia hoc privilegium CHRISTUS conceſſit Martyrio, ut ex ſpeciali Dei diſpenſatione habeat vim conferendi primam gratiam, &, ad inſtar Sacramenti, Martyrem juſtificandi ex opere operato. Idem Maſtrius *in ſua Theolog. Morali diſp.* 17. *num.* 6. Layman. *libr.* 3. *ſect.* 3. *De Fortitudine num.* 6. *Verſ. Contrariam tamen ſententiam*, ubi DD. citat, Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 29. *ſect.* 3. *concl.* 2. Gobat *d. tract.* 2. *De Baptiſmo Sanguinis num.* 617. ubi non eſſe extendendum, ait, hoc privilegium Martyrio per peſtem; ſeu ponentibus vitam in obſequio peſte infectorum. Et noviſſimè Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *d. tract. de Martyrio diſp.* 20. *num.* 146. quo loci, firmat, attritionem ſufficere ad obtinendam gratiam, & juſtificationem in occiſis pro fide auctoritate Eccleſiæ Catholicæ, quæ in ſpatio ſexdecim ſæculorum numquam diſtinxit inter Martyres attritos, & contritos; ſed indifferenter haberi, & venerari ut Martyres, docuit, interfectos pro fide; quamvis moraliter ſit impoſſibile, quin inter tot Myriades Martyrum, aliqui, & quidem plures non fuerint in ſtatu peccati mortalis, & ſolùm attriti.

Sexta conditio eſt, quòd Martyr in paſſione non recalcitret, non detrectet, neque ſe defendat adverſus 14
Tyrannum; cùm de Martyribus ſanctis canat Eccleſia: *Cæduntur gladiis more bidentium; non murmur reſonat, non querimonia; ſed corde impavido mens benè conſcia, conſervat patientiam. In Hymn. plur. Mart. ad Veſp.* Quare milites Catholici interempti ab hæreticis, atque Turcis ex odio Religionis Orthodoxæ, ſunt extra cenſum verorum Martyrum, ſi animam exhalarunt, dum ſe ſe armis defendebant. Leſſius *libr.* 3. *de Virtutibus cap.* 1. *num.* 36. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 614. & Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *d. diſp.* 20. *num.* 266. ubi excuſat partem hominis inferiorem, ſi reformidet tormenta; nam etiam Salvator, in ſolamen noſtrum, tempore Paſſionis ſuæ *Cœpit pavere, & tædere*, quia *ſpiritus promptus* erat, *caro autem infirma:* ſed ſubjunxit, & dixit ad Patrem: *Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu, fiat voluntas tua. Matth.* 26.

Septima, & ultima conditio veri Martyrii eſt, ut Martyr ſit conſtans 15
in tormentis uſque in finem, & habeat

beat voluntatem perseverantem in passione usque ad mortem, cùm scriptum sit: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth.* 24. 13. & *Apoc.* 2. *Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Propterea intra quadraginta Martyres sub Licinio; qui non perseveravit in frigore sufferendo, sed in tepidum balneum descendit, perdidit coronam, quam Janitor meruit obtinere, ut *in Brev. Roman. die* 10. *Martii*.

Quo ad ultimum: Effectus Martyrii sunt sequentes. 1. Supplet Baptismum aquæ, si hic haberi non possit, & delet peccatum originale. 2. Si deficiat Confessarius, delet omnia peccata
16 actualia in adulto ex opere operato, sola attritione interveniente, ut diximus in quinta conditione. 3. Relaxat omnem pœnam, ita ut Martyr statim evolet ad Paradisum. 4. Dum Martyr est in conflictu, & agone, habet specialem Dei assistentiam. 5. Martyrum corpora venerantur ab Ecclesia, reponuntur in Altaribus, dies festi, ac templa ipsis consecrantur. 6. Eorum animæ in cœlo, præter essentialem gloriam, potiuntur lætitia singulari ob Aureolam Martyrii, quæ est præexcellentior aureolis Virginum, atque Doctorum. Raynaud. *de Martyrio part.* 2. *cap.* 6. *num.* 32. & 33. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 619. Mastrius *in Theolog. Moral. disp.* 17. *num.* 6. Layman. *d. lib.* 3. *sect.* 3. *de Fortitudine num.* 6. & 7. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Martyrio d. disp.* 20. *art. ult.* atque in 4. *Sent. tom.* 4. *disp.* 22. *num.* 48.

Tandem corollarii loco ad materiam Martyrii Clerus noster notavit causam, propter quam (ut plurimùm) ignis, rotæ, bestiæ, & aquæ parce-
17 bant Martyribus; at semper gladius eos interimebat? Eamque fuisse (cæteris relictis, videndis in Gobato *d. tract.* 2. *num.* 633.) quia Deus volebat ostendere, Martyres esse verè nobiles, qui solo gladio de Jure plectuntur. Philipp. Berlaymont. *in Parad. Puer. part.* 3. *cap.* 4. & Gobat *ubi supra in fine*. Est tamen advertendum, aliquando Deum voluisse, ut neque gladius; seu ensis perimere posset aliquem è suis SS. Martyribus, ad suam omnipotentiam demonstrandam, & crudelitatem paganorum confundendam; ut legitur de Sancta Cæcilia Virgine, & Martyre, de qua *Breviar. Roman. die* 22. *Novembr.* ait: quod ad eam *immissus est carnifex, qui ter securi ictam, cum caput abscindere non potuisset, semivivam reliquit.*

DECISIO XXVIII.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, quando Diaconus possit solemniter baptizare; nec non Parochus suspensus à Divinis.

SUMMARIUM.

1 *Diaconus an possit baptizare, si Parochus absit?*
2 *An solemniter, vel privatè.*
3 *Parochi licentia est necessaria ad baptizandum extra necessitatem.*
4 *Parochus suspensus an possit baptizare? & num.* 7.
5 *Suspensio à Divinis quæ, & quotuplex sit?*
6 *Sacerdotis officium est baptizare.*
8 *Suspensus à Divinis baptizat in casu necessitatis, sed privatè.*
9 *Impotentia Parochi suspensi à divinis ob debita an eum excusat, si baptizet?*
10 *Beneficium* cap. Odoardus de Solut. *denegatur in* 20. *casibus.*

EXplicito Sanguinis baptismate, & iis, quæ ad essentiam Martyrii spectant, reassumendo materiam, & tractatum Baptismi Fluminis duo 1
casus sunt decidendi. Primus est Diaconus, absente Parocho, infantem ad Ecclesiam delatum baptizat. Quæritur, an benè, vel malè agat? Pro hujus casus intelligentia, & germana resolutione

tione duo sunt præmittenda, ac prænotanda. *Unum*, quod nulli licet, extra casum extremæ necessitatis, baptizare infantes absque proprii Parochi licentia, vel expressa, vel tacita; & hoc sub mortali, quia cùm baptizare spectet ad Parochum, qui sibi usurpat hoc munus, eo invito, violat Jus alterius, & pervertit Ecclesiæ ordinationem. Barbosa *de Paroch. cap.* 18. *num.* 11. Layman. *libr.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 2. Gobat *de Baptismo tract.* 2. *num.* 132. & 134. ubi subdit, Presbyterum, invadentem in hac materia jus alienum, peccare quidem mortaliter, sed nullam incurrere censuram, vel irregularitatem. *Alterum*, quod Diaconi officium est quidem baptizare, sed hoc est suspensum, & restrictum ad duos tantùm casus, videlicèt ad expressam Parochi commissionem; & ad periculum mortis baptizandi. *Cap. Diaconos*. 13. & *ibi Gloss. dist.* 93. In primo casu omnes DD. concordant, Diaconum posse baptizare solemniter. Sotus *in* 4. *d.* 4. *art.* 3. *concl.* 2. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 3. *Vers. Dico quinto*. In secundo autem casu, digladiantur, simul, quia alii
2 tenent, posse à Diacono dari Baptismum privatè, idest omissis cæremoniis, & cum sola aqua, ut laicis est permissum; propter illa Verba *in cit. cap. Diaconos*, ibi: *Nisi necessitas extrema compellat, quod etiam in laicis Christianis facere plerumque conceditur*. Ergo eo modo, quo baptizaret laicus, idest baptismo privato, cum sola aqua, & absque solemni ritu, & cæremoniis. Coninck. *de Sacramen. quæst.* 67. *art.* 50. *dub.* 3. *num.* 27. quem refert Summa Diana *in Verb. Baptismi Minister num.* 54. & sequitur Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *sub num.* 3. *propè finem*. Alii verò docent, etiam in casu necessitatis Diaconum posse solemniter baptizare, quia facit id ex officio, cujus exercitium in tali casu liberum remanet. Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *disp.* 23. *sect.* 3. Diana *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 28. Quæ locatur *in Coordin. tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 47. Et Gobat. *de Baptismo d. tract.* 2. *num.* 137. *in fine*.

His præmissis, dixerunt. Si urgebat necessitas baptizandi infantem delatum ad Ecclesiam; Diaconus benè egit illum baptizando, etsi solemniter, Parocho absente, ex Suarez, Diana, & Gobat *supracit.* Malè autem fecit, cessante necessitate; cùm non haberet à Parocho commissionem vel expressam, vel saltem tacitam, tùm quia invadit Jus alienum, tùm etiam quia operatur contra dispositionem Juris, à quo suspensum fuit sui officii exercitium. *d. cap. Diaconos*. Layman. & Gobat *supracit.* qui *d. tract.* 2. *num.* 140. notat, incurrere etiam irregularitatem per *text. in cap.* 1. *De Cleric. non ordin. ministran.* 3

Alter casus est hujusmodi. Parochus suspensionis pœna à Judice irretitus, donec æs alienum solvat, infantem baptizat. Quæritur, an licitè? Præmittendum. Primò *Suspensionem esse Censuram, per quam persona Ecclesiastica impeditur aliqua potestate, aut jure Ecclesiastico uti*. Navar. *cap.* 27. *num.* 151. Avila *de Censur. part.* 3. *disp.* 1. *dub.* 1. & Layman. *libr.* 1. *tract.* 5. *part.* 3 *cap.* 1. *num.* 1. Quæ quidem suspensio est duplex, *Totalis*, quæ suspendit tàm ab officio, quàm à beneficio; & *Partialis*, per quam quis suspenditur, vel ab officio tantùm, vel solummodo à beneficio. Layman. *d. cap.* 1. *num.* 2. ubi notat, quòd qui fuit absolutè suspensus absque alia limitatione, vel declaratione, intelligitur de suspensione totali, quod extra controversiam est apud omnes Doctores. *Secundò* præmiserunt, officium esse Sacerdotis solemniter baptizare extra casum necessitatis; ex vi ordinationis suæ, quod omnes admittunt, S. Thom. *quæst.* 67. *art.* 2. Concil. Florentin. *in Decreto Eugenii IV*. Ea ratione, quia data est Presbyteris facultas consecrandi corpus Christi, & illud distribuendi fidelibus, & per consequens opus fuit, ut haberent jus disponendi fideles ad recipiendum corpus Christi, 4 5 6

quæ dispositio incipit per Baptismum. Layman. *d. libr. 5. tract. 2. cap. 7. num.* 2. Gobat. *de Baptismo tract.* 2. *num.* 130. qui hoc officium considerant præcipuè in Parocho; nam per Baptismum quis recipitur in collegium Ecclesiæ militantis, & ad Præsidentem collegii spectat recipere. Summa Diana *Verb. Minister Baptismi num.* 54. Mastrius *in Theolog. Moral. disp.* 17. *num.* 33. Et Emin. Card. de Lauræa *de Baptismo disp.* 15. *art.* 1. *num.* 1.

His præmissis responderunt, illicitè Parochum à Divinis suspensum ba-
7 ptizare solemniter infantem, quia id ei ex officio competit; at per suspensionem prohibita ei sunt, quæ ex officio ad illum spectant, prout est solemniter baptizare. Layman. *de Suspens. d. libr.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 1. *num.* 6. *corollar.* 4. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 130. *& tract.* 7. *num.* 195. argumento deducto à simili circa illum, qui suspensus ab officio absolvit, & illum qui baptizat. Quocirca dictus Parochus peccavit mortaliter, & incurrit irregularitatem. Summa Diana *Verb. Irregularitas ex delicto. num.* 34. Avila *de Censur. part.* 7. *sect.* 2. *dub.* 2. Mastrius *in Theolog. Moral. disp.* 13. *num.* 86. *in fine*, *& num* 94. *in fine*; ubi advertit, irregularitatem ipso facto incurri ab eo, qui est suspensus à Divinis, si exerceat actum ordinis; secùs verò si exerceret actum Jurisdictionis; nam in hoc casu non incurreret in Irregularitatem; sed esset puniendus Judicis arbitrio; quod tamen intelligendum est de Jurisdictione in foro exteriori, & contentioso, non autem in foro interiori, ut de absolutione Sacramentali, quæ cùm pendeat ab officio, & ordine inducit irregularitatem. Idem Mastrius *d. disp.* 13. *num.* 129. & ibi Covar. Azor. Suar. Filliuc. & Bonac.

Cæterùm studentes nostri exceperunt duos casus, in quibus ipse Paro-
8 chus suspensus à Divinis, baptizando non peccaret, neque incurreret irregularitatem. *Unus* est, si baptizaret infantem in casu necessitatis Baptismo privato; idest absque ritibus, & cæremoniis; quia hoc non est officium ordinis, & laicis quoque est permissum. Navar. *cap.* 27. *num.* 163. & Laym. *pluribus cit. d. libr.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 1. *num.* 2. *Vers. suspensio totalis*. *Alter* casus est, si Parochus suspensus à Divinis, donec æs alienum solvat, esset moraliter impotens ad solvendum; tunc enim impotentia, etiam moralis excusaret illum à censura, & contumacia, & sic posset solemniter baptizare absque peccato, & absque irregularitate, ex doctrina Bonacinæ *de Censur. in com. disp.* 1. *quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 1. Reginald. *libr.* 9. *cap.* 11. *num.* 206. & Naldus *Verb. Suspensio. num.* 10.
Porrò talis exceptio non est admitten- 9
da, neque practicanda; quia si Parochus est impotens ad solvendum, debet deducere suam impotentiam coram judice, & petere beneficium *cap. Odoard. de Solutionib.* videlicèt, quòd non molestetur à creditoribus, donec venerit ad pinguiorem fortunam; quæ petitio facienda est in Judicio, citatis priùs ipsis creditoribus. Thesaur. Pedemon. *decis.* 15. Valasc. *consil.* 50. & Barbosa *de Jure Eccl. Univ. libr.* 1. *cap.* 39. *§.* 6. *num.* 4. & probata prius ejus paupertate, & impotentia; & (quod magis interest) docto, se esse in casu, in quo intret beneficium *d. cap. Odoardus*; quandoquidem sunt viginti casus, in quibus non conceditur dictum beneficium; scilicèt, si Clericus sit excommunicatus: si falsò asseruit, esse divitem: si cum creditore 10
versatus sit cum dolo: si factus sit clericus post contracta debita: si exercuit illicitam negotiationem: si debita contraxit sub spe gaudendi hoc beneficio: si consumpsit bona in ludo, vel luxuriosè vivendo: si fuerit per tres sententias condemnatus: si sit obligatus in forma Cameræ Apostolicæ: si agatur de Pensione Ecclesiastica solvenda: si conveniatur actione reali: si debitum descendat ex delicto: si creditor sit ipso Clerico pauperior: si debitum sit causa depositi: si heres

heres ſit clericus non confecto inventario, ſi adminiſtravit bona aliena: ſi ſit perjurius, vel ſuſpectus de fuga: vel ſi debitum negavit; de quibus omnibus caſibus tractat Barboſa *d. libr. 1. cap. 39 § 6. ubi textus, & DD.* cumulat; nec non Genuenſ. *in Praxi cap 3.* & Anton. de Poſſentibus *ſingul.* 168. Igitur concludendum, quòd Parochus judicialiter à Divinis ſuſpenſus, donec ſolvat æs alienum, non poteſt exercere actus ordinis ſub prætextu impotentiæ ad ſolvendum, niſi à Judice probata impotentia liberetur à ſuſpenſione; aliàs peccabit mortaliter, & erit irregularis.

DECISIO XXIX.

ARGUMENTUM.

Quænam ſit Materia Baptiſmi declaratur in hac Deciſione. Referuntur errores hæreticorum circa ipſam materiam; & reſolvuntur octo dubia à nemine ignoranda circa collationem Sacramenti Baptiſmi.

SUMMARIUM.

1 *Materia Baptiſmi quæ, & quotuplex ſit? & num. 3.*
2 *Hæreticorum errores circa materiam Baptiſmi.*
3 *Aqua eſt materia remota Baptiſmi. Proxima ipſa ablutio.*
4 *Aqua miraculosè exorta an ſit Materia baptiſmi?*
5 *Aqua artificialis an ſit materia ſufficiens?*
6 *Ablutio an unica, vel trina eſſe debeat in baptiſmo?*
7 *Puer projectus in puteum cum prolatione formæ an ſit baptizatus?*
8 *Ablutio in qua parte corporis baptizandi ſit facienda?*
9 *Capillorum ablutio an ſufficiat in baptiſmo?*
10 *Infans incluſus in Secundina an validè baptizetur?*
11 *Infans nondum egreſſus ex utero Matris an poſſit baptizari?*
12 *Apoſtoli qua methodo baptizabant?*

QUodcunque Sacramentum conſtare ex materia, forma, & intentione tùm miniſtri, tùm ſuſcipientis diximus ſupra *de Sacram. in genere Deciſ. I. num. 8.* quapropter ad plenam explicationem Sacramenti Baptiſmi, de quo agimus, oportet ſcire, Quæ, & Quotuplex ſit Materia Baptiſmi? 1
Præmittendum ad intelligentiam Quæſiti, Tres præcipuos errores adinventos ab hæreticis circa materiam Baptiſmi. *Flagellantes* dicebant, materiam eſſe ſanguinem, ideò flagellis illum ex humeris extrahebant, & in eo ſe baptizatos dicebant, tùm quia in circumciſione, quæ erat figura Baptiſmi, ſanguinis fiebat effuſio; tùm etiam quia ſcribit Apoſtolus *ad Hebr. 9. Sine ſanguinis effuſione non fit remiſſio.* Alii hæretici *Jacobitæ* dicebant, materiam Baptiſmi eſſe igneam quandam aduſtionem faciendam in fronte, vel genis parvulorum; eo quia S Joannes Baptiſta prædixerat: *Ego quidem baptizo in aqua, in Pœnitentiam: qui autem poſt me venturus eſt* (ideſt Chriſtus) *ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igne. Matth. 3. 11.* Noviſſimè *Lutherus cap. 17. colloquiorum ſympoſiacorum* docuit, ſufficere ad materiam Baptiſmi quemlibet liquorem, ut aquam, vinum, cerviſiam, & quidquid poteſt madefacere, & eſſe balneum; quas ineptas hæreſes, & hæreticales ineptias confutat Eminentiſs. Card. de Lauræa *in 4. ſent. tom. 1. de Baptiſmo diſp. 12. art. 2. à num. 10. & ſeqq.* ubi reſpondet *Flagellantibus*, Circumciſionem fuiſſe figuram Baptiſmi quo ad effectum tantùm; non quoad entitatem, & ſignificationem; verbaque Apoſtoli *ad Hebr. 9.* apertè ſignificare ſanguinem pretioſiſſimum Redemptoris noſtri JESU CHRISTI. Circa verò *Jacobitas*, prædixiſſe Præcurſorem Domini, Baptiſmum Chriſti inſtituen- 2

tuendum in aqua cum virtute Spiritu Sancti; quo verò ad ignem intelligi metaphoricè de igne charitatis, & gratiæ, quem Baptismus Joannis conferre non valebat. Vel de purgatione totius mundi facienda à Christo post diem Judicii universalis, ideò sequitur textus Evangelicus dicere, *Cujus ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam. Matth. 13. 12.* Ad errorem Lutheri superfluum esse responsum, cùm habeamus Evangelium manifestum *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c.* & ideò illum confutat Gobat *de Baptism. tract. 2. num. 15.*

His præmissis, respondentes Quæsito omnes dixere: Duplicem esse materiam Baptismi. *Remotam*, & *Proxi-*
3 *mam*, Materia *remota* est Aqua simplex, naturalis, seu elementaris; sivè ex mari, sivè ex flumine, fonte, puteo, seu palude in casu necessitatis etiam non benedicta: at extra dictum casum benedicta juxta ritum Missalis Romani in die Sabbati Sancti. Materia *proxima* est ipsa ablutio, seu lotio facta hominis cum ipsa aqua. Hæc responsio est de fide ob apertas scripturas, quæ denotant Aquam materiam remotam Baptismi, videlicèt, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto. Joan. 3. 5.* Et *Act. 8. Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?* Et *ad Ephes. 5. Mundans eam* (idest Ecclesiam) *lavacro aquæ*. Et ob diffinitiones Conciliorum tùm Lateranensis *in cap. Firmiter, De Summa Trinit. & Fid. Cath.* tùm Florentini *in Decreto Eugenii*. tùm etiam Tridentini *sess. 7. Can. 2. de Baptismo*. Congruum autem fuit, ut Aqua deputaretur pro materia Baptismi, ut semper, & ubique præstò esse posset; & ut significaret effectus Baptismi, non solùm in abluendis fordibus culparum, sed etiam quia aqua est frigida, fluida, lucida, necessaria, & communis; juxta quas proprietates, operatur baptismus, qui reprimit æstus concupiscentiæ, flectit rigorem inobedientiæ, illustrat claritatem fidei, introducit in viam salutis; & est Sacramentum omnibus necessarium, & ideò institutum in materia ubique reperibili. Mastrius *in 4. sent. disp. 2. de Baptismo art. 1. Et in Theolog. Moral. disp. 17. num. 16.* & Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom. 1. De Baptism. disp. 12. num. 11.* Quod autem habemus in Historiis sacris de Aquis miraculosè evenientibus, & Baptisteria implentibus pro Cathecumenis baptizandis; dicendum est, eas fuisse aquas naturales, elementares, jussu Dei, (cui 4
omnia sunt possibilia) de terra eductas sicut illæ de petra in deserto. *Exod 17. 6.* Vide Magrium *in Hierolexic. Verb. Baptismus. pag. 70.* Sarnellium *epist. 31. pag. 229.* Et Joan. Bonifac. Bagattam *in Admir. Orbis Christiani, tom. 1. libr. 3. cap. 8. & tom. 2. libr. 3. cap. 1. §. 2.* Materia verò Proxima est applicatio ipsius aquæ, quæ fit per lotionem, seu ablutionem; intelligendo ablutionem uti *Passionem*, non autem uti *Actionem*: videlicet uti consistentem in baptizando, non in baptizanre; aliàs sequeretur (si baptismus esset ablutio, quæ est actio) quòd si Minister simul, & eadem aspersione plures baptizaret, esset ibi unicus tantùm Baptismus, quia esset unica tantùm actio, quod est falsum; nam tot essent baptismata, quot aspersi fuissent cum aqua. Et è contra si duo activè eumdem hominem baptizarent; sequeretur, plura ibi esse Sacramenta; quia ibi plures interveniunt actiones, quod etiam est falsum; quia homo ille unum tantùm susciperet Baptismum; sicut una est tantùm ablutio passiva. Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp. 17. num. 17.* Et Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 12. num. 15.*

Occasione hujus Quæsiti à studiosis nostris facta fuerunt dubia sequentia; quorum resolutionem non me piget in gratiam hujus doctissimi Cleri, hic breviter ponere. Dubia sunt. 1. An aquæ artificiales, vel aqua impura fiat mate-

materia Baptismi? 2. An immersio, vel ablutio debeat esse trina? 3. An Infans projectus in puteum, vel in flumen cum prolatione formæ sit Baptizatus? 4. Quænam corporis pars sit abluenda? 5. An sufficiat abluere capillos? 6. An sit baptizatus puer existens in Secundina? 7. An possit baptizari fœtus nondum egressus ex utero? 8. An Apostoli baptizaverint per aspersionem, vel infusionem aquæ? Quæ dubia ita breviter resolvuntur.

Quo ad Primum. Artificiales aquæ non sunt materia Baptismi, veluti
5 Rosaceæ, Cedrinæ, Cerevisia, Brodium, Atramentum, Nix, Grando, Glacies, Pruina (nisi liquefiant) neque aqua impura, si adeò lutuosa sit, ut vim abluendi non habeat. Layman. *lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4.* Gobat *de Baptism. d. tract. 2. à num. 10. & seqq.* Mastrius *in Moral. d. disp. 17. num. 16.* Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 12. num. 12.* & nos explicuimus anno proximè præterito *de Sacramentis in genere Decis. VI. num. 3.*

Quo ad secundum: Sicut diximus supra *Decis. XV. num. 9. & 10.* his temporibus immersio, seu ablutio potest esse
6 aut trina, aut unica; consuetudo tamen Diœcesis est servanda. Layman. *d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4. Vers. Dico secundò*. ubi notat, olim præceptum fuisse, ut in baptismo fieret trina immersio, seu ablutio ad coercendos hæreticos Eunominianos, impugnantes Mysterium SS. Trinitatis, & dicentes, unicam esse debere immersionem cum invocatione mortis Christi: *Cap. Multi De Consecrat. dist. 4.* Sed non multò post cùm Arriani in Hispania ex trina immersione in Baptismo deducerent, etsi falsò, tres Divinas Personas esse non unius substantiæ, seu naturæ, statutum fuit, ut semel tantùm mergendo Baptismus fieret: Conc. Toletan. 4. *can. 5.* S. Gregor. *lib. 1. Epist. 41.* & S. Hieron. *in Epist. ad Ephes. cap. 4.*

Quo ad Tertium. An infans projectus in puteum, vel in flumen, cum prolatione formæ sit baptizatus? est famosa quæstio, in qua pro utraque 7
parte stant rationes, & Doctores, loquentes de validitate) quia omnes concordant, esse illicitam talem projectionem, iniquam, & mortiferam.) Igitur, quòd dictus infans non sit baptizatus tenent Riccard Paludan. Marsil. Sylvest. Armilla, & alii, quos citat, & sequitur Mastrius *in d. 4. sent. disp. 2. de Baptismo num. 41.* ex mente Scoti *in 4. d. 4. qu. 3. sub A.* & in sua Theol. Moral. *d. disput. 17. num. 19.* Qui has allegat rationes. 1. Ablutio Baptismalis ordinatur ad vitam spiritualem, & non ad mortem corporalem. 2. In tantum immersio in aquam est ablutio Sacramentalis, in quantum sequatur emersio ex eadem aqua; nam per immersionem repræsentatur Christi sepultura; & per emersionem Resurrectio Christi. Sed projectio infantis non est actus ordinatus ex sui natura ad immersionem, & emersionem subsequentem. Ergo non est ablutio Sacramentalis. 3. Ablutio, quæ est materia proxima Baptismi, talis esse debet, ut ex natura sua sit ordinata ad sordes abluendas, non ad mortem dandam; hoc enim convenit Divinæ institutioni hujus Sacramenti, & ablutioni usuali, & morali, In qua est Sacramentum Institutum. Sed talis non est projectio infantis in puteum, vel in flumen. Ergo non erit baptizatus. Contrariam sententiam tenent Suarez, Vasquez, Coninck. Bonacina, Diana, & alii, quos citat, & sequitur Layman. *d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 6. Vers. Dico secundò*: Horum fundamentum est, quòd infans iste est aqua ablutus. Ergo baptizatus, stantibus verbis formæ in eodem instanti prolatis. Neque obstat, quòd sequatur mors infantis: nam Baptismus est ordinatus ad vitam spiritualem; non etiam ad corporalem. Simile de eo, qui baptizando infantem in cuna, tantam aquam infunderet, ut eum suffocaret. Vel si Minister baptizando

per

per immerſionem, mergat puerum in flumine, quem ex manu elapſum retrahere non poſſit, ita ut mori contingat; in utroque enim caſu erit verus Baptiſmus, etſi mors ſequatur. Hanc ſententiam videtur amplecti Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *d. diſp.* 12. *num.* 34. ubi advertit, Scotum non docuiſſe contrarium, ſed ſolùm dixiſſe; talem projectionem eſſe illicitam, & peccaminoſam: & nemo debet committere peccatum, ut conſulat animæ alterius ſaluti. Ego dico, projectionem antedictam, & eſſe illicitam, & nullo modo poſſe dici baptiſmum; ſiquidem non eſt actio de ſui natura ordinata ad abluendum infantem, ſed ad illum ſubmergendum, & necandum; & ideò adhærendum eſſe cenſeo primæ opinioni, quam tenet etiam Gobat *d. tract.* 2. *de Baptiſm. num.* 51. *& num.* 262.

Quo ad Quartum. Non totum corpus eſt abluendum de neceſſitate Sacramenti, ſed ſolum caput, in quo
8 vigent omnes ſenſus hominis. *Cap. Poſtquam vos. De conſecrat. diſt.* 4. Catechiſm. Rom. *de Baptiſm. ſect.* 19. & Rituale *in Rubric. de Baptiſm.* Quòd ſi in capite ablutio fieri non poſſit, ut evenit, ſi in partu modus naturalis evertatur, erit validus Baptiſmus, ſi ablutio fieri poterit in pectore, vel ſcapulis. At ſi in pede, in digitovè tantùm fiat, Baptiſmus eſt dubius, & egrediente fœtu ex vulva cum vita, erit ipſe ſub conditione rebaptizandus. *Cap. De quibus. Extr. De Baptiſmo.* Sylveſter *Verb. Baptiſmus* 4. *q.* 1. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 3. Gobat *dict. tract.* 2. *num.* 52. Summ. Diana *Verb. Baptiſmi materia num.* 24. *& ſeqq.* Maſtrius *in* 4. *ſent. d. diſp.* 2. *num.* 45. *& in Theol. Mor. d. diſp.* 17. *num.* 21. *&* 22. Et Emin. Card. de Lauræa *d. diſp.* 12. *num.* 36.

Quo ad Quintum: An in Baptiſmo ſufficiat ablutio capillorum? diſputat Emin. Card. de Lugo *in Reſponſis Mora.*
9 *lib. lib.* 1. *dub.* 1. pro utraque parte; & quidem pro negativa, quam tenent Bonacin. *de Sacram. diſp.* 2. *q.* 2. *punct.* 3. *num.* 21. Roderic. *in ſum. par.* 1. *cap.* 25. *Concl.* 2. *in fine.* Jo: de Cruz *in Direct. Conſc. p.* 2. *q.* 2. *de Baptiſm. dub.* 2. *concl.* 1. Sylvius *in* 3. *par. q.* 66. *artic.* 7. & Panimoll. *Deciſ.* 104. *num.* 3. Facit hæc ratio, quòd capilli non ſunt pars hominis; ſed quædam ſuperfluitas, & excrementum non informatum anima; & ideò reſcinduntur ſine dolore, & ſine ſenſu. E contrà facit pro affirmativa, quia capilli ſunt vera pars corporis humani, deſervientes tùm ad ornatum, tùm ad ſovendam cutem capitis, & ſecundùm Philoſophos probabilior eſt opinio, eos informari anima rationali, & nutriri per ſubtiliſſimas venulas in ipſis exiſtentes; ideòque in ſtatu beatifico corpora glorioſa habebunt ſuos capillos, juxta promiſſionem Chriſti: *Et capillus de capite veſtro non peribit. Joan.* 11. 1. & qui debet tangere caput, ſatisfacit tangendo capillos, ut Epiſcopus in ordinatione Presbyteri. Ideò hanc affirmativam opinionem amplexati ſunt Eminentiſs. Cardin. Toletus *n ſum. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 10. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 4. *q.* 5. *punct.* 2. Henriquez, Conich, Graffius, Poſſevinus, & alii citati per ipſum Eminentiſs. Cardin. de Lugo *d. lib.* 1. *dub.* 1. *num.* 3. quibus adſtipulatur Gobat *d. tract.* 2. *num.* 53. Cæterùm vera eſt reſponſio, Baptiſmum in hoc caſu eſſe dubium; idcircò repetendum ſub conditione, ut reſolvit idem Emin. de Lugo *d. dub.* 1. *num.* 10. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *c.* 3. *ſub num.* 3. *Verſ. Eademque ratio*; & noviſſimè Maſtrius *in* 4. *ſent. d. diſput.* 2. *num.* 47. *& in Theolog. Moral. d. diſput.* 17. *num.* 21. *in fine*, *& num.* 22.

Quo ad Sextum: Etſi *Averſa q.* 64. *ſect.* 2. velit, Baptiſmum eſſe validum, dum baptizatur infans incluſus in Se- 10
cundina, dummodò membrana illa ita ſubtilis, & poroſa ſit, ut aqua ad ipſum corpus poſſit permeare, & circa illud fluere; quod approbat Gobat *d. tract.* 2. *num.* 58. *& num.* 654. extendens id etiam ad umbilici ablutionem; nihilominùs communis eſt opinio,

nio *DD. ſupracitatorum*, Baptiſmum eſſe dubium, & ſic ſub conditione repetendum.

Quo ad Septimum: Non eſſe capacem Baptiſmi hominem non natum, & adhuc in utero Matris exiſtentem,
11 docuerunt plures DD. quos cumulát, & ſectatur Comitolus *reſp. Moral. lib.* 1. *q.* 13. *per text. In maternis* 115. *de Conſecrat. diſt.* 4. Et Maſtrius *in Theol. Moral. d. diſp.* 17. *num.* 41. Sed contrariam opinionem tenent Leſſius *in* 3. *p. qu.* 68. *num.* 31. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 2. & Gobat *d. tract.* 2. *de Baptiſmo num.* 56. *&* 57. ubi ex judicio Medicorum refert, in puerperio adeò aperiri matricem, in qua eſt infans, ut ab obſtetrice tangi poſſit, & per eam digitis aqua madefactis, in periculo ſuffocationis, poſſe baptizari; vel aliquo tubo, ſeu chirurgico inſtrumento aquam calidam per os vulvæ, uſque ad matricem infundi, qua fœtus tingatur, & prolatione formæ baptizetur; ſi tamen vivus egrediatur, erit rebaptizandus ſub conditione. Emin. Card. de Lauræa *d. diſp.* 12. *de Baptiſmo num.* 36. *&* 37.

Quo ad Octavum. Communis eſt opinio Doctorum, Apoſtolos baptizaſſe fideles ad fidem converſos per aquæ aſperſionem, eò quia videtur dif-
12 ficile intellectu, quòd una die fermè tria millia hominum baptizaverint, ut legitur *Act.* 2. 41. Porrò eſt probabiliſſima ſententia, per aquæ infuſionem datum iiſdem fuiſſe Baptiſmum; ſicut enim una die Epiſcopus ſacro Chriſmate tot pueros ſignare ſolet, ſic Apoſtolos baptizare potuiſſe eſt credendum; Layman. *d. cap.* 3. *num.* 1. *Coroll.* 3. præcipuè quia non ſoli Apoſtoli converſos ſacro latice tingebant, quamvis eſſent duodecim, ſed ſecum erat turba fratrum ferè centum viginti, qui omnes miniſtri Baptiſmi eſſe potuerunt, ut ſubtiliter, & prudenter conſiderat Emin. Card. de Lauræa *d. diſp.* 12. *de Baptiſ. num.* 37.

DECISIO XXX.

ARGUMENTUM.

Formam Sacramenti Baptiſmi explicat hæc Deciſio, referens errores hæreticorum circa illam, & docens quæ verba ſint in ipſa forma de Præcepto tantùm, & quæ de ejus eſſentia. Plures quæſtiones ſcitu neceſſariæ, ac curioſæ deciduntur attinentes ad ipſam formam. Baptizare extra Eccleſiam non licet, duobus caſibus exceptis; nempè Neceſſitatis, & Filiorum Principum.

SUMMARIUM.

1 *Forma baptiſmi quænam ſit? & num.* 3.
2 *Errores hæreticorum circa formam baptiſmi.*
3 *Verba in forma baptiſmi, quæ ſint de ejus eſſentia?*
4 *Differentia in baptiſmo cum verbis latinis, & cum Italicis.*
5 *In nomine Chriſti an ſit forma baptiſmi?*
6 *An in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque?*
7 *Maſculus ſi baptizetur, & credatur fœmina; vel è contra, an ſit validus baptiſmus?*
8 *Verba formæ baptiſmi an invertere obſit ejus validitati?*
9 *Locus dandi baptiſmum eſt Eccleſia, exceptis Filiis Principum, & neceſſitatis caſibus.*
10 *Liberorum appellatione veniunt Nepotes, Pronepotes, & alii deſcendentes ab eis.*

Enucleata prima parte Sacramenti Baptiſmi, nempè materia, tranſeundum eſt ad ſecundam. Ideò 1
quæritur, Quæ ſit forma Baptiſmi? Re-

Respondent DD. formam Baptismi in Ecclesia Latina esse: *Ego te Baptizo In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen*. In Ecclesia autem Græca; *Baptizetur servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen*. Pro intelligentia sunt notanda sequentia.

Primum. Quòd Hæretici Eutychiani, & Eunomiani laceraverant totam formam, & baptizabant. In morte
2 Domini. Socrat. *Hist. Tripartitæ lib.* 9. Arriani dicebant: Ego te baptizo in nomine Patris per Filium, in Spiritu Sancto. Niceph. *lib.* 10. *Hist. cap.* 35. Sabelliani, & Gnostici baptizabant in nomine Dei. Irenæus *lib.* 1. *adversus hæres. cap.* 18. Lutherani, & Zuingliistæ asserunt, formam esse ad libitum cujuscumque; quia Christus non præcepit Apostolis, ut hæc, vel illa verba baptizando servarent. Emin. Card. de Lauræa *dict. disp.* 12. *de Baptismo num.* 39.

Secundum. Forma Baptismi consistit in Verbis exprimentibus actum Baptizandi, Baptizantem, Baptiza-
3 tum, & Personas Sanctissimæ Trinitatis; siquidem in Baptismo duplex intervenit causa. Una principalis, quæ est Sanctissima Trinitas: & alia Instrumentalis, quæ est Minister baptizans, & ideò utraque exprimi debet, & si quis dixerit, abluendo puerum, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: & non dixerit: *Ego te baptizo*; nihil agit. *cap.* 1. *De Baptismo*. Et decidimus supra *De Sacramentis in genere Decis. VIII*. Græcorum forma continet virtualiter actum prædictum, & personam Ministri; quamvis non exprimat illum, ex eo quòd antiquitùs videbatur multis, virtutem Baptismi posse attribui ipsi Ministro, & ad hunc errorem evitandum, voluerunt non exprimere Ministri personam. Mastrius *in Theol. Mor. d. disp.* 17. *num.* 26. & 27. ubi tamen advertit, licitum quidem esse facere personam. Ministri, sed non etiam illam excludere; non enim esset Baptismus, si diceretur, *Baptizat te Christus, & non ego. In nomine Patris, &c.*

Tertium. Propterea in nostra Forma Ecclesiæ Latinæ, & alia Verba sunt de necessitate Sacramenti, nempè 4
Baptizo te in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Quia ly *Baptizo* significatur Minister. Ly *Te*, persona baptizata, nam nemo seipsum potest baptizare. Ly *In nomine* Unitas divinarum Personarum. Ly *Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, Expressio Sanctissimæ Trinitatis. Alia Verba sunt de Præcepto; videlicèt, Ly *Ego*, *In*, & *Amen*, ac Idioma *Latinum*, quando baptizatur ex officio, Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 12. *num.* 45. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 69. ubi prudenter admittit in Idiomate Latino; nam in Italico. ly *Ego*, & *In*. Sunt de essentia Sacramenti, nam nihil ageret, qui Italicè baptizando diceret: *Battezo*, *N. In nome del Padre, del Figliuolo, e dello Spirito Santo*.

Quartùm: Ex quibus deducitur, esse Baptismum irritum, si dicatur, Ego te Baptizo *in Nomine Christi*, sivè *in Nomine trium Personarum*, aut *in Nomine SS. Trinitatis*. Neque valet dicere, quòd in principio Ecclesiæ Apostoli baptizabant in nomine Jesu, ut legitur in *Actib. Apost. cap.* 2. *num.* 38. ibi *Baptizetur unusquisque vestrum in Nomine Jesu Christi. Et cap.* 10. 48. *Jussit eos* (Petrus) *baptizari in Nomine Domini Jesu Christi. Et c.* 19. 5. *His auditis, baptizati sunt in Nomine Domini Jesu*. Quia in hac celebri, & in Scholis agitata quæstione, etsi dixerint antiquiores Theologi, & Sancti Doctores, talem formam servasse Apostolos ex dispensatione divina, ut nomen Christi JESU reciperetur cum veneratione. S. Thom. 3. *p. q.* 66. *art.* 6. Scotus *in* 4. *d.* 3. *q.* 2. *sub* 1. S. Bonavent. *ibid. q.* 2. *num.* 27. & alii, quos allegat Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 12. *num.* 52. & 54. tenenda est opinio Eminentiss. Cardin. Bellarmini, & aliorum Recentiorum, præcipuè Vasquezii *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 143. *cap.* 2. *num.* 7. & Suarezii *disp.* 21.

disp. 21. *sect.* 3. *num.* 3. acriter defendentium contrarium, & docentium, non potuisse Apostolos immutare formam Baptismi, quæ est de Jure Divino, & de cujus dispensatione non constat; articulumque Sanctissimæ Trinitatis fuisse credendum explicitè à Baptizandis; ideòque *tex. Act. Apost.* supracitatos intelligendos esse de Baptismo, in Nomine Christi Jesu dato per Apostolos fidelibus, ad differentiam Baptismi Joannis; vel quòd magis placet, formam Baptismi, tunc per Apostolos adhibitam fuisse: *Ego te Baptizo in Nomine Patris, & JESU CHRISTI ejus Filii, & Spiritus Sancti:* Sic enim exprimebantur tres ipsæ Personæ SS. Trinitatis, & nomen JESU CHRISTI venerabatur. S. Cyprian. *epist.* 73. quem allegat Mastrius *in* 4. *sent. disp.* 2. *de Baptism. num.* 55. *& in ejus Theol. Morali d. disput.* 17. *num.* 28. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. *Vers. Atque hæc quidem explicatio*. Et Gobat *d. tract.* 2. *de Baptismo num.* 65. *&* 68. His omnibus DD. adstipulatur etiam Cornelius à Lapide *in Act. Apost. cap.* 2. *Vers.* 38. ubi inquit: *Fortassè Apostolos primis illis temporibus formæ Baptismi addidisse Nomen Jesu Christi dicendo: Ego te baptizo In nomine Patris, & Filii Jesu Christi, & Spiritus Sancti; ut huic novo nomini fidem, amorem, & reverentiam conciliarent:* concludens, quod omninò Apostoli in primis instruebant baptizandos circa tres personas SS. Trinitatis, deindè eos baptizabant exprimendo omnes tres personas SS. Trinitatis, & dicendo: Ego te baptizo In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Quartum tandem notandum fuit, esse Baptismum nullum, si dicatur in
6 *Nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque;* quia non exprimuntur Divinæ Personæ sub propriis rationibus juxta formam à Christo traditam. Esse autem validum, si quis baptizet fœminam, credens esse masculum,
7 & è contra; quia licet Minister speculativè erret, tamen practicè non errat, dirigendo actionem suam in illam personam. Panimoll. *d. Decis. IV. num.* 7. ubi DD. Contrarium tamen notat Zacchias *in QQ. Medicolegal. tom.* 1. *libr.* 7. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 9. citans Petrum Gerardum à Petra Sancta, antiquum Jurisconsultum, qui *in singul.* 90. ita docuit, subdens hanc rationem: *Quia oportet quod intentio baptizantis fundetur super vero. Cap. Quamvis. cap. Solent. De Consecrat. dist.* 4. *Secùs si de hoc non cogitabat, sed simpliciter baptizabat. Ita determinat Hostiensis in Summa de Baptismo §. Quæ sit ejus forma. Vers. Quid ergo si quis putet.* Studiosus Lector cogitet, est enim casus satis curiosus, & qui de facili potest occurrere.

Ultimò esse bonum Baptismum, secundùm opinionem probabiliorem, si quis invertat verba formæ, dicendo:
Ego baptizo te, in Nomine *Spiritus* 8
Sancti, Filii, & Patris; vel *Patris, & Spiritus Sancti, & Filii:* peccaret tamen mortaliter qui sic facere auderet. Mastr. *in Theol. Moral. d. disp.* 17. *num.* 30. *&* 31. Gobat *d. tract.* 2. *de Baptism. à num.* 73. *& seqq.* Et Layman *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 4. ubi alias formæ mutationes enucleant; à curiosis, imò studiosis videndas.

Tandem non est ignoranda germana resolutio etiam sequentis Quæsiti, scilicet Quo in loco Baptizandum sit? Circa quod omnes DD. dicunt, Baptismum esse administrandum in Ecclesia habente fontem Baptismalem, nisi agatur de Filiis Principum, vel simus in casu necessitatis, juxta *Clement. Unicam de Baptismo*, quæ sic 9
decernit: *Præsenti prohibemus edicto, ne quis de cætero, in Aulis, vel Cameris, aut aliis privatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesiis, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati; aliquos (nisi Regum, vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, liberi extiterint; aut talis necessitas emerserit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare*. Duo igitur

caſus excipiuntur, in quibus licet in domo privata baptizare. *Unus* eſt, ſi infans baptizandus ſit filius Regis, vel Principis, ſeu alterius Comitis, Ducis, vel Baronis habentis merum, & mixtum Imperium in ſubditos; ut abſque dubio eſt Dux Venetiarum; quamvis alii Nobiles Veneti de Conſilio Rogatorum, Procuratores Sancti Marci, aut alias principales Reipublicæ Præfecturas, Magiſtratuſvè exercentes, pro eorum egregia pietate, & Religione, filiolos ſuos ad Eccleſiam Parochialem baptizandos deferant. Appellatione verò
10 liberorum veniunt Nepotes, & Pronepotes, aliique ex eis deſcendentes. *L. liberorum, ff. de Verb. ſignific.* Gobat *d. tr.* 2. *de Baptiſ. num.* 492. & 493. Pax Jordanus *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 15. *Alter caſus* eſt neceſſitatis, comprehendens periculum mortis ipſius infantis, graviſvè incommodi; e.g. ſi cœlum pluvium ſit hyberno tempore, viæque difficillimæ ob glaciem, vel nives; ac etiam timor ſit alicujus infamiæ, puta ſi mulier nobilis ex illicita, occulta tamen copula, peperiſſet; ut conſiderat idem Gobat *d. tract.* 2. *num.* 500. 503. & 504. & *ſeqq.* addens, quòd omittere cæremonias ab Eccleſia ordinatas in Baptiſmo, ſi infans vivat, & ceſſet impedimentum, eſt peccatum mortale; quia cæremonias, & ritus ſacros ſemper Eccleſia Catholica magnifecit; & hæreticorum eſt eas, & illos ſpernere; ut latè probat Layman *cit. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 8. *num.* 3.

DECISIO XXXI.

ARGUMENTUM.

Diſquiritur an duo Miniſtri eſſe poſſint in baptizando ſimul unicum infantem? Proponuntur, & reſolvuntur duo caſus ſatis curioſi, ſed practici, de duplici Miniſtro in uno, ac eodem baptiſmate.

SUMMARIUM.

1 *Miniſter Baptiſmi unicus eſſe debet in baptizando.*
2 *Miniſtri duo in eodem Baptiſmo an eſſe poſſint in caſu neceſſitatis?*
3 *Parochi duo eundem infantem eodem tempore an validè baptizent?*

EX his, quæ hucuſque docuimus circa materiam, & formam Baptiſmi in abſtracto, reſolvendi veniunt duo caſus concernentes utraque in concreto. Itaque primus Caſus eſt: Dum Capellanus baptizat infantem, Parochus ſuperveniens infundit aquam ſuper caput pueri, & Capellanus formam profert. Quæritur, an validùs ſit Baptiſmus.

Non eſſe validum Baptiſmum, omnes reſpondent ex communi Theologorum ſententia; quam tenet S. Thom. 3. *p. q.* 67. *art.* 6. Scotus *in* 4. *diſt.* 6. *q.* 2. 1
ſub E. S. Bonavent. *ibid. part.* 1. *q.* 1. Maſtrius *in* 4. *ſent. d. diſp.* 2. *num.* 68. ubi dat exemplum, ſi ille, qui aquam effundit, ſit mutus; ille autem, qui formam profert, ſit mancus. Idem Maſtrius *in ſua Theol. Moral. cit. diſp.* 17. *num.* 36. Et Eminentiſs. Card. de Lauræa *diſp.* 15. *de Miniſtro Baptiſm. num.* 48. Ratio eſt, quia talis Baptiſmus eſt contra inſtitutionem Chriſti, qui præcepit, ut unus, & idem ſit, qui abluat, & formam proferat, ad hoc ut verificetur actus ille baptizandi; non poteſt autem verificari, quando Capellanus dicit: *Ego te Baptizo*; & tamen ipſe non baptizat; quia aquam non infundit; ex qua aquæ infuſione pendet verificatio ablutionis tùm corporalis, tùm ſpiritualis in anima; quam non cauſat, qui verba profert. Ita alii DD apud Dianam *par.* 5. *tract.* 6. *reſ.* 2. quæ jacet in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 65.

Cæterùm præter ipſos DD. à Diana citatos Cajetanus, & alii, quibus noviſſimè adhærent Stephanus à S. Paulo 2
in Theol. Mor. tract. 5. *diſp.* 2. *num.* 12.
Cha-

Chapeaville *de Baptiſm. q.* 20. & Gobat *d. tract.* 2. *de Baptiſm.* 147. opinantur, talem modum baptizandi poſſe practicari in caſu extremæ neceſſitatis, & periculi mortis ipſius infantis, puta ſi mulier, quæ effundit aquam, neſciat formam Baptiſmi; & alia mulier ſciens non poſſit effundere aquam; vel ſi infans moribundus ſit in domo peſte infecta, & obſerata, in quam Parochus non poſſit ingredi; nam poterit per feneſtram apertam dicere: *Ego te baptizo, &c.* dum interim ejus mater infundit aquam ſuper infantem. Ratio deſumitur, *ex cap. Poteſt de Regul. Jur. in* 6. ubi dicitur: *Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſeipſum.* Ergo qui profert formam baptiſmi jubendo alii, ut infundat aquam, videtur ipſe eam infundere; & ſic baptiſmus valere. Confirmatur *ex l.* 1. §. *Dejeciſſe. ff. de Vi, & vi armata,* ubi Ulpianus ait: *Dejeciſſe autem etiam is videtur, qui mandavit, vel juſſit, ut aliquid deiiceretur. Parvi enim referre viſum eſt, ſuis manibus quis deiiciat, an verò per alium.* Igitur idem eſt fundere aquam in baptiſmo propriis manibus baptizantis, vel ejus juſſu manu alterius. Contrarium tamen eſt verius, quia Regula prædicta non procedit, quando actus nequit tranſmitti in alium, ut ab eo efficiatur, ut benè obſervat F. Vincentius Taccinus de Caſtrofianco Ord. Reformator. S. Franciſci in declaratione ad dictam Regulam *Qui per alium facit.* 72. *De Regul. Jur. in* 6. ubi dat exemplum de Contritione, & de Jejunio, quam, & quod alius pro alio facere non poteſt, quia ſunt actus perſonales intranſitivi in aliam perſonam; & idem ait de actionibus Sacramentalibus. Quare non videtur iſto exemplo acquieſcendum in praxi: ſiquidem Parochus in iſta hypotheſi poteſt ipſe infantem ad feneſtram delatum ſacro lavacro abluere, vel per aſperſionem aquæ illum, etſi diſtantem, unda ſalutari attingere; vel Matrem docere formam proferendam; ipſam ipſi ſuggerendo de verbo ad verbum. Admiſſa tamen opinione Gobati, & antiquiorum in his neceſſitatis caſibus, ſi infans evadat periculum, erit iterùm ſub conditione baptizandus. Coton. *lib.* 2. *contr.* 2. *c.* 3. *num.* 43. Diana *p.* 5. *tract.* 3. *reſ.* 26. quæ legitur in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 1. *reſ.* 66.

Alter caſus eſt. Duo ſunt Curati in eadem Eccleſia æqualis poteſtatis, cùmque in ea baptizandus ſit infans dives, 3 ambo cotta, & ſtola induti, ad majorem ſolemnitatem, & ſimul, & eodem tempore infantem baptizant. Quæritur, an validè?

Clamant DD. omnes infra citati dicentes, id eſſe illicitum cum S. Thom. 3. *p. q.* 67. *art.* 3. An verò ſit validum Baptiſma? Affirmant: vel enim unus Curatus citiùs altero abluit, & profert formam? & tunc iſte ſolus baptizat, & facit validum baptiſmum. Vel uterque (ut in caſu) ſimul, & eodem tempore abluit, & verba complet, & pariter in hoc caſu validus eſt baptiſmus, ea ratione, quia, veriſimile non eſt, factum unius irritare factum alterius, & eſt ſimile de pluribus Sacerdotibus eamdem Hoſtiam, eodem tempore conſecrantibus, ut fit in ordinatione Sacerdotum celebrantium ſimul cum Epiſcopo. Unus tamen erit baptiſmus, & non duo, quia hoc Sacramentum magis conſiſtit baptizatione paſſiva, quàm activa; & ſicut qui per aſperſionem aquæ ſimul, & ſemel plures baptizat, plura facit Sacramenta, quia plures ſunt baptizationes paſſivæ; ita ſi plures ſimul, & eodem tempore unum baptizent, unum faciunt Sacramentum, & non plura; ita Maſtrius *in Theol. Moral. d. diſp.* 17. *num.* 35. *& in* 4. *ſent. diſp.* 2. *num.* 59. *& ſeqq.* ubi *num.* 71. explicat quid tenendum, ſi iſti duo Curati dixiſſent in plurali numero, *Nos te baptizamus?* tres enim ſunt opiniones ibi videndæ; vel apud S. Thomam 3. *par. quæſt.* 67. *art.* 6. & legendi Coton. *d. lib.* 2. *contr.* 2. *cap.* 3. *num.* 44. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 143. Layman *dict. lib.* 5.

tract. 2. *cap.* 5. & 7. Diana *part.* 9. *tract.* 6. *ref.* 30. Quæ requiescit in Coordinato *tom.* 1 *tract.* 1. *ref.* 41. Et cæteris clarior Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 15. *de Ministro Baptismi num.* 51. & *seqq.*

DECISIO XXXII.

ARGUMENTUM.

Comprobatur necessitas Baptismi ad æternam salutem consequendam. Distinctio Necessitatis, ut alia dicatur simpliciter, seu medii; alia secundùm Quid, seu Præcepti. Infantes an sine baptismo possint salvari? Item an adulti? Errores hæreticorum circa necessitatem Baptismi.

SUMMARIUM.

1 *Necessitas Baptismi an eadem in infantibus, ac in adultis?*
2 *Necessitas duplex, alia simpliciter, alia secundùm quid.*
3 *Necessitas alia Medii, alia Præcepti. Illa medii vel strictè, vel latè.*
4 *Baptismus, & Pœnitentia qua necessitate sint necessaria?*
5 *Differentia infantium, ac adultorum quo ad necessitatem baptismi.*
6 *Infantes sine baptismo in re, vel Martyrio salvari non possunt.*
7 *Parentum fides an juvet infantes non baptizatos?*
8 *Hæretici negantes necessitatem baptismi.*

SUfficienter hucusque videtur exposita essentia Sacramenti Baptismi, atque ejus materia, & forma,
1 quibus conficitur. Nunc agendum est de ejus necessitate, & videndum, an eadem sit necessitas baptismi in infantibus, ac in Adultis? Pro intelligentia dicendorum præmittendum primò: apud Theologos duplicem pro salute æterna dari *Necessitatem*, seu duplex reperiri *Necessarium*. Unum, quod antiqui Scholarum Proceres dicebant *Necessarium simpliciter*; & aliud *Necessarium secundùm Quid*, seu *ad melius esse*. Illud est necessarium *simpliciter*, quo prætermisso, etiam si ex ignorantia, vel oblivione prætermittatur, salus æterna obtineri non potest, juxta legem Dei ordinariam. Necessarium verò *secundùm quid*, sivè ad melius esse, illud dicitur, quod si omittatur vel ob ignorantiam, vel ob impotentiam, non excludit hominem ab æterna salute. Recentiores Theologi, & neoterici hanc *Necessarii* distinctionem sub aliis terminis, & vocabulis communiter explicant; videlicet, appellando Necessarium primi ordinis, *Necessarium Medii*; secundi verò ordinis *Necessarium Præcepti*: 3
quam quidem mutationem non laudat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 1. *in* 4. *sent. de Sacram. in genere disp.* 6. *art.* 2. Illam tamen approbat Mastrius *in* 4. *sent. disp.* 1. *num.* 361. & *in Theolog. Morali disp.* 16. *num.* 59. & eam passim sequuntur Moralistæ; & novissimè Gobat *de Sacram. Baptismi tract.* 2. *num.* 110. & *seqq.* qui ulteriùs *sub num.* 114. advertit à Coninch. & Dicastillo ibidem citatis, subdividi *Necessarium Medii* in Necessarium *strictè*, seu *Absolutum*; & in Necessarium *latè*, seu *ex suppositione*; quod mox explicabitur.

Præmiserunt secundò: Sacramenta Baptismi; & Pœnitentiæ esse Necessaria *Simpliciter*, seu necessitate *Medii* ad consequendam æternam salutem; 4
Baptismum scilicet omnibus hominibus, tàm adultis, quàm parvulis: Pœnitentiam verò solummodò Adultis, qui peccaverunt post baptismum. Cætera verò Sacramenta esse necessaria *secundùm quid*, seu *ad melius esse*; hoc est necessitate *Præcepti*, singulis privatis hominibus: nam toti Ecclesiæ, & universali hominum communitati sunt omnia Sacramenta necessitate *Medii*, & simpliciter necessaria, ut bene explicant Mastrius *in* 4. *sentent. d. dis-*

d. disp. 1. *num.* 368. & *in Theolog. Moral. d. disp.* 16. *num.* 61. nec non Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 6. *de Sacram. in genere art.* 2. *per totum*. Porrò Baptismus dicitur Necessarius Parvulis necessitate *Medii*, strictè, & absolutè, quia in voto non potest suppleri (excepto casu Martyrii:) at in adultis non baptizatis est necessarius necessitate *Medii*, & simpliciter, *sed latè, & ex suppositione*; quia si sit impossibile, ipsum in re suscipere, sufficit in voto, ut documus supra *Decis. XXVI.* & idem intelligendum de Sacramento Pœnitentiæ, quod deficientibus Confessariis potest suppleri in voto cum actu contritionis, & dilectionis Dei. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 114.

His ita præmissis, respondentes
5 Quæsito dixerunt, Magnam esse differentiam inter necessitatem Baptismi respectu *Infantium*, & respectu *Adultorum*: quandoquidem in Adultis Baptismus est necessarius necessitate *Medii*, & simpliciter; sed *latè*, & *non strictè*, eò quia si non sit illis possibile actualiter baptizari; & non sit locus Martyrio, possunt salvari per Baptis-
6 mum *Flaminis*, illum in voto, & desiderio suscipientes. Verùm in infantibus Baptismus est necessarius necessitate *Medii*, & simpliciter, nec non strictè, & absolutè sumpta; quia in re debent baptizari, idest aut aqua, aut sanguine per Martyrium; aliàs salvari non possunt; prout docent omnes Theologi, tenuerunt SS. Patres, & est definitum à Sacris Conciliis, quæ, & quos referunt, & allegant Bonacina *de Sacram. disp.* 2. *quæst.* 2. *punct.* 2. *num.* 8. Layman. *libr.* 5. *tract.* 2. *cap.* 6. *num.* 6. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 116. Mastrius *in* 4. *sent. disp.* 2. *de Baptismo num.* 214. & *in Theolog. Moral. disp.* 17. *num.* 41. & abundantiùs Emin. Cardin. de Lauræa *de Baptismi necessitate disp.* 13. *num.* 67.

Ex his patet, non absque fundamento à diversis Theologis haberi pro hæ-
7 retica, aut saltem pro erronea, & temeraria opinionem illorum, qui scripserunt, infantes morientes, in utero materno absque Baptismo, posse salvari propter fidem parentum; ut scripsit Cajetanus 3. *part. quæst.* 68. *art.* 2. & 11. & Campanella apud Caramuelem *in Theol. fundam. num.* 1815. licet enim hæc opinio præseferat quandam speciem pietatis, est aliena à sensu, & dogmatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ, & ideò B. Pius V. jussit, illam Cajetani esse prætermittendam in Editione Romana operum Divi Thomæ, ut notat Aretinus *in* 4. *d.* 4. *quæst.* 3. *art.* 3. relatus à Mastrio *in Theolog. Moral. d. quæst.* 17. *num.* 41. quod innuit etiam Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 13. *art.* 6. à principio ad finem; ubi, ob suam egregiam modestiam, nec nominat Auctores præfatæ opinionis reprobatæ, nec eos censurat; subdens, sibi sufficere, ejusdem opinionis improbabilitatem ostendisse, ut saluti proximorum consulat; & sibi satis esse Theologum agere.

Hic autem notandi veniunt hæretici, qui olim asserere sunt ausi, quod Baptismus nihil valebat, si daretur pueris 8
ante eorum intelligibilem ætatem. Tales fuerunt Petrus de Bruis *Ann.* 1126. (contra quem scripsit Petrus Cluniacensis *libr.* 1. *Epist.* 1. & 2.) & Henricus Monachus Apostata ejus discipulus, quem coercuit S. Bernardus *Epist.* 240. ac Hæretici Albienses *Ann.* 1176. de quibus omnibus meminit Spondanus *ad dd. annos*. At, nulli prorsùs esse necessarium baptismum, effutire non erubuerunt Sampson Presbyter Scottus *Anno* 748. & post eum Berengarius *Anno* 1035. qui pluries in abjuratos errores relapsus, tandem nonagenarius pœnitens, ut creditum fuit, obiit; & in obitu dixit: *Hodie apparebit mihi Dominus meus* JESUS CHRISTUS *propter pœnitentiam, ut spero, ad gloriam; vel propter alios, ut timeo, ad pœnam*. Ita Spondanus *Anno* 1088. *num.* 5. *in fine*.

D E

DECISIO XXXIII.

ARGUMENTUM.

Recensentur effectus duodecim, quos producit in baptizatis Sacrum lavacrum Baptismi. Inter eosdem numeratur sanitas miraculosa à desperatis corporis infirmitatibus. Circa easdem varia exempla afferuntur.

SUMMARIUM.

1 *Effectus Sacramenti Baptismi duodecim. Et qui?*

2 *Debita baptizandi vel ex delicto, vel ex contractu an remittantur el per Baptismum? Sanitates corporales ex Baptismo.*

3 *Irregularitates omnes tollit Baptismus, non etiam Bigamiam.*

4 *Sacerdos bonus baptizans magis proficit baptizato, quàm malus.*

5 *Cathecumenus moriens an sepeliatur in loco sacro?*

6 *Baptizandus non credens, vel non dolens de peccatis an validè baptizetur.*

7 *Gratia, quæ datur baptizatis, an æqualis sit in omnibus?*

8 *S. Venerandus Martyr baptizatus à Christo Domino.*

NUnc autem videamus, Qui sint effectus Baptismi? Et equidem,
1 effectus Baptismi sunt duodecim. *Primus* est Character, nempè signum quoddam spirituale indelebile, impressum in anima baptizati; ratione cujus baptismus semel ritè susceptus iterari non potest. *Cap. Majores. de Baptism.* Et hoc est de fide diffinitum *in Conc. Florent. in Decret. Eugenii §. 5. Ecclesiasticorum. Et in Trident. sess. 7. Can. 9.* Et ad hunc effectum consequendum sufficit in Adultis baptizatis virtualis intentio suscipiendi Baptismum. *Secundus* effectus est Gratia sanctificans, quæ infunditur in anima Baptizati; (non ponentis obicem vel fictionis, vel affectus ad mortalem) & per quam homo justificatur. Concil. Florent. *loc. cit. & in Trident. sess. 6. can. 11.* Huic autem effectui inseparabiliter sequitur. *Tertius*, nempè infusio Virtutum Theologicarum fidei, spei, & charitatis. Concil. Trident. *sess. 6. cap. 7.* Non etiam Moralium, ut docet Mastrius *in 3. sentent. disp. 7. quæst. 2. & in Theol. Moral. d. disp. 17. sub num. 49.* ubi Thomistas dissentire advertit. *Quartus* est deletio peccati originalis. *Quintus* etiam actualis in Adulto, qui mortaliter, seu venialiter peccaverat. d. Concil. Florentin. *cit. §. Primum omnium.* videlicèt quamcunque culpam tàm originalem, quàm actualem. *Sextus* effectus est remissio omnis pœnæ, quæ in alia vita erat luenda; itaut homo, qui statim moritur post Baptismum, licèt adultus, & magnus peccator, evolèt immediatè ad Cœlum. *cap. Per baptismum. de consecrat. dist.* 4. Concil. Trident. *sess. 5. can. 5. sess. 6. cap.* 14. Et iterùm *sess. 14. cap.* 8. Et probat praxis Ecclesiæ Universalis, quæ nullam satisfactionem imponit Adultis baptizatis, etsi anteà fuerint magni peccatores. Pœnalitates tamen hujus vitæ, ut morbi, fames, sitis, fomes peccati, & innordinatio potentiarum in præsenti non tolluntur, sed equidem virtute Baptismi tunc auferentur, quando *Mortale hoc induerit immortalitatem. 1. Cor. 15. 54.* videlicèt post Resurrectionem in die Judicii. Debita verò inita per 2
Adultum baptizatum ante Baptismum, sivè ex contractu, sivè ex delicto, quæ tangunt justitiam proximi, non delentur. *DD. in cap. Gaudemus. de Divort.* Quæ verò sunt in injuriam Dei, ex benignitate Ecclesiæ remittuntur. Layman. *libr. 1. tractat. 5. part. 5. cap. 6. num. 9.* ubi de Judæo fure, homicida, vel sacrilego ad fidem converso. Porrò ex immensa Dei benignitate per Sacramentum Baptismi etiam corporis sanitatem concessam (prout Constantino Imperatori, Præ-

pedignæque Principissæ Patavinæ, tempore Sancti Prosdocimi) & à Dæmonis infestatione liberationem, aliasque gratias elargitas, in duobus, & quadraginta probatis exemplis demonstrat Joan. Bonifacius Bagatta *in admirandis Orb. Christ. tom. 2. libr. 3. cap.* 1. prout etiam Hieronym. à Basilicapetri in suis *Ephemerid. sacris* ubi *die* 8. *Januarii* narrat de quodam Judæo divite, sed Paralytico, baptizato, & statim sano effecto à B. Attica Patriarcha Constantinopolitano. *Et eodem die* scribit, Odiliam Virginem cæcam à nativitate filiam Eticonis Ducis Alsatiæ, statim hac recepit sacrum lavacrum baptismale à S. Erardo Episcopo, obtinuisse cum lumine fidei etiam lucem corporalem. Item *die* 13. *Januarii*, Quiriacam Principissam Valentinam ablutam aqua baptismi à Sancto Potito Martyre adinstar Constantini Imperatoris statim à lepra fuisse mundatam. Similiter ab eadem lepræ infirmitate sanatam fuisse Oriol-dam filiam Alais Ducis Brixiæ tinctam salutari Baptismatis unda à Sancto Honorio, qui deindè fuit electus Episcopus Brixiensis, notat idem Hieronym. à Basilicapetri *die* 24. *Aprilis*, in Vita ejusdem Sancti Honorii, quem docet Parochos, & Prædicatores vidisse, & legisse. *Septimus* effectus est, conferre quoque omnia illa auxilia supernaturalia, quæ sunt proportionata fini, ad quem Baptismus est institutus; videlicèt ad servandam divinam legem, ad sacramenta dignè suscipienda, aliaque Religionis, & pietatis exequenda officia. Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp.* 17. *num.* 51. ubi docet, omnia sacramenta conferre specialia auxilia ad finem proprium ordinata, ob quem singula sacramenta sunt instituta. *Octavus* est ablatio omnium irregularitatum ex delictis commissis ante Baptismum, etiam ex
3 Homicidio; excepta tamen Bigamia; & ratio est, quia irregularitates, quæ sunt pœnæ Ecclesiasticæ, non afficiunt illum, qui non reperitur in gremio Ecclesiæ: & cùm delicta commissa ante Badtismum jam transierint, neque habeant actum permanentem, pœnæ eorum causa statutæ non resurgunt post Baptismum. Porrò Bigamia habet actum permanentem, & perseverantem etiam post Baptismum, non enim fieri potest, ut qui duas uxores habuit, vel viduam duxit in Matrimonium, non diviserit carnem suam, & non sit Bigamus; ideò post Baptismum afficitur hac irregularitate. *cap. Si quis Viduam. dist.* 33. Mastrius *in Theolog. Morali disp.* 13. *num.* 133. & Layman. *libr.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 6. *num.* 8. & 9. ubi subdit, infamiam facti contractam ante Baptismum deleri in Baptismo; non autem infamiam Juris, quæ ex Judicis sententia resultat. *Nonus* effectus est habilitas ad recipiendam cætera Sacramenta; juxta tritum axioma, quòd Baptismus est janua omnium Sacramentorum. *Decimus* est obligatio servandi Decalogi Præcepta, nec non illa Ecclesiæ, & servandi fidem. *Undecimus* quandoque est specialis prærogativa sanctitatis, proveniens in pueris lavacro Baptismali regeneratis, qualis fuit, in S. Nicolao de Myra, abstinentiæ inchoatio; cùm enim infans reliquos hebdomadæ dies lac sugeret frequentiùs; quarta, & sexta feria semel dumtaxat, idque Vesperi sugebat. Quam jejunii consuetudinem adultus semper coluit. Breviar. Rom. *in lect. die* 6. *Decembr.* Et eamdem devotionem, ac jejunii exercitationem à SS. Rocho, & Stephano Carthusiano Episcopo Diensi, observatam in ætate infantili notat Joan. Bonifac. Bagatta *in Admirand. Orbis Christ. tom.* 2. *libr.* 5. *cap.* 4. §. 8. *num.* 3. & 4. Porrò talis effectus sæpè provenire potest ex 4
merito vel Parentum, vel Sacerdotis baptizantis; est enim utiliùs baptizari à bono Sacerdote, quàm à malo, quia ejus orationes magis prosunt baptizato, quod est intelligendum de congruo, non autem de condigno, juxta doctrinam S. Thomæ

2. 2. q.

2. 2. *quæst.* 114. *art.* 6. & S. Bonavent. *in* 2. *d.* 27. *art.* 2. *quæst.* 2. quod observat Mastrius *in* 4. *sentent. disp.* 1. *de Sacram. in genere quæst.* 9. *& in Theolog. Moral. d. quæst.* 17. *num.* 53. Et Eminentiss. Card. de Lauræa *de Baptism. disp.* 11. *num.* 111. *Duodecimus* tandem effectus proveniens à Baptismo est jus Ecclesiasticæ sepulturæ; quapropter baptizatus est in loco sacro sepeliendus. Caramuel *in Theolog. fundam. num.* 1400. Diana *part.* 4. *tract.* 3. *resol.* 9. residente *in Coord. tom.* 8. *tract.*
5 8. *resol.* 7. id intelligendo etiam de Baptismo dubio. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 640. *& num.* 653. ubi idem docet etiam de Cathecumeno; & carpit contrarium scribentem Laymanum *lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 12. *num.* 11.

Hic duo Corollaria veniunt annotanda. *Unum*, quòd si quis adultus accedat ad Baptismum cum fictione,
6 nihil credens esse Baptismum; sed joci causa, vel motivo turpis lucri, iste nullum recipit effectum Sacramenti, neque characterem. Mirabile est exemplum, quod legitur apud Bollandum, de quodam infidele, qui fictè Baptismum suscepit, & vix completa administratione Sacramenti, ventus validus irruit, & vestem candidam, qua falsus Neophitus erat indutus, violenter arripuit, ac ea illum spoliavit, indicans nullum effectum Baptismi recepisse. Ita Bollandus *die* 13. *Januar. ex Actis S. Hilarii Episc. Pictaviensis.* At si fictio in eo consistat, quòd habens peccata mortalia, de illis eum non pœniteat; in hoc casu, licèt credat, & intendat recipere Sacramentum; obtinet quidem characterem; sed non obtinet gratiam; quam solummodò recedente fictione obtinere poterit post Baptismum, mediante tamen attritione cum Sacramento Pœnitentiæ, confitendo fictionem ipsam, & peccata, de quibus delectabatur in suscipiendo Baptismo; vel mediante contritione, cum proposito eadem confitendi; ut benè disputat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacram. in genere disp.* 11. *art.* 4. *&* 5. *& de Sacrament. Baptism. disp.* 14. *art.* 6. quibus in locis respondet Theologis asserentibus, fictionem tolli, & gratiam obtineri per solam attritionem absque Sacramento Pœnitentiæ, æqua lance, ut fieri poterat in Baptismo. Et circa hoc novissimè Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp.* 17. *num.* 56. *&* 57. distinguit obicem negativum ab obice positivo. Primus est, si in Baptismo non habuit attritionem peccatorum ex oblivione, vel ignorantia; & in hoc casu docet per attritionem solam post Baptismum obtineri gratiam, & deletionem peccatorum. Obex verò positivus est delectatio peccatorum in actu Baptismi, & in hoc casu, ut diximus suprà, non sufficit attritio sola, sed requiritur Sacramentum Pœnitentiæ, cum actuali confessione peccatorum, vel contritio cum voto confitendi.

Alterum Corollarium est; quòd Adultis in Baptismo datur major, vel
minor gratia juxta majorem, vel mi- 7
norem eorum dispositionem, devotionem, & affectum. Parvulis verò, etsi ratione Sacramenti Baptismi detur omnibus, & singulis æqualis gratia; tamen alicui eorum potest dari major, tùm ex majori devotione Parentum, vel Sacerdotis baptizantis ex congruo, tùm ex speciali benevolentia Dei. Mastrius *d. disp.* 17. *num.* 52. *in Theolog. Moral.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacramentis in genere disp.* 1. *art.* 8. *per totum.* Et equidem copiosum spiritualis gratiæ munus credendum est recepisse in baptismo Sanctum Venerandum Martyrem, qui cum esset Cathecumenus veniens ad fluvium Sequanam, eidem Christus apparuit,
& perfectè credentem in fluvio bapti- 8
zavit; deditque illi baculum aridum, mandans ut ipsum in terram figeret, prout fecit; moxque flores, & frondes produxit; quo viso miraculo octingenti triginta homines pagani conversi sunt; ut latiùs scribit Petrus de Natalibus *lib.* 10. *cap.* 60. *de S. Veneran-*

neranda, qui posteà meruit palmam Martyrii obtinere.

DECISIO XXXIV.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an liceat baptizare plures infantes unica vice, & actione? Prout etiam an peccet mortaliter ille, qui baptizat existens in peccato mortali.

SUMMARIUM.

1 *Baptizare plures infantes unica actione an liceat?*

2 *Exorcismi in baptismo, & aliæ Orationes unica vice pluribus baptizandis fieri possunt.*

3 *Ritualis Romani Rubricæ sunt de Præcepto, & obligant sub mortali.*

4 *Baptizans in mortali peccat mortaliter.*

5 *Mos infantis non baptizati permittenda potiùs, quàm mortaliter peccare.*

POrrò duo casus veniunt resolvendi, qui non distant à praxi, & facillimè occurrere possunt animarum
1 Rectoribus circa Baptismum. Primus est hujusmodi: Tres infantes eodem tempore deferuntur baptizandi ad Ecclesiam: Parochus, ut citiùs se expediat, plurali locutione eos simul baptizat. Quæritur, an licitè, & validè? Respondendum est cum distinctione. Vel iisdem tribus infantibus imminebat periculum mortis ex infirmitate, vel alia urgentissima causa aderat? & tunc Parochus plurali locutione usus, illos baptizavit licitè, & validè. At si absque mortis periculo, vel urgentissima causa id fecit, baptizavit *validè*; sed *non licitè*. Quod *validè* baptizaverit, probarunt ex eo, quia ex institutione Christi non habetur, ministrum Baptismi teneri ad unum tantùm singulis vicibus baptizandum; imò est communis opinio, ab Apostolis unica vice fuisse plures baptizatos, ut habetur *Act.* 2. ubi una die ab hora tertia circiter tria millia hominum baptizaverunt per aspersionem: (quamvis suprà dixerimus, eos potuisse baptizari per immersionem, vel infusionem, cùm plures essent Apostolorum discipuli.) Ulteriùs valet Baptismus plurium unica vice à Sacerdote factus plurali locutione; nam Sacerdos potest etiam plures Hostias simul consecrare. Quòd autem *illicitè*, constat ex eo, quia non licet mutare Ritum Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ prohibet, extra periculum mortis infantium, vel absque urgentissima causa, baptismum conferri pluribus unica vice, & sub unica forma; quamvis concedat, fieri exorcismos, & alias orationes in plurali recitare; ut habetur in Rituali Romano in fine Baptismi parvulorum: ubi Rubrica Rubra sic statuit: *Si verò fuerint plures baptizandi, sive masculi, sive fœminæ, in Catechismo masculi statuantur ad dexteram; fœminæ verò ad sinistram; & omnia pariter dicantur, ut* 2
suprà in proprio genere, & numero plurali. Verùm prima nominis interrogatio, & sufflatio, Crucis impressio, seu signatio, tactus aurium, & narium cum saliva, abrenunciationis interrogatio, unctio olei Cathecumenorum, interrogatio de fide, seu Symbolo: ET IPSE BAPTISMUS, injunctio Chrismatis, candidæ vestis impositio, atque accensæ candelæ traditio, singulariter singulis, & primùm masculis, deindè fœminis fieri debent. Ita Rituale Romanum, quòd quidem obligat sub mortali peccato, ut docent Menoch. *consil.* 52. *num.* 145. Loter. *lib.* 1. *quæst.* 16. *num.* 123. Gratian. *discept. forens. cap.* 131. *num.* 7. Et Sperell. *decis.* 179. *num.* 23. *ubi alii DD.* Quocircà concludendum *illicitè* prædictum Parochum egisse, etsi validè. S. Thom. 3
3. *part. quæst.* 66. *art.* 9. *ad* 4. Layman. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 7. *in fine*. Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp.* 17. *num.* 34. Cotonius *lib.* 2. *controv.* 2. *cap.* 2. *num.*

N 24. &

24. & 25. Et Emin. Card. de Lauræa *de Baptism. disp.* 15. *num.* 35.

Alter casus talis est: Baptizat Parochus existens in peccato mortali, Quæritur, an *licitè*? Distinguere oportet:
4 Vel baptizat *solemniter*, & absque dubio non agit *licitè*; quia peccat mortaliter, tùm quia hic est sensus totius Ecclesiæ, tùm quia est Præceptum Divinum, Sacramenta non ministrari ab indignis, juxta illud: *Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat*. *Psal.* 100. & illud: *Recedite polluti, recedite, abite, mundum nolite tangere*. 2. *Thren.* 4. tùm etiam quia scripsit S. August. *libr.* 2. *contra Epist. Parmeniani cap.* 10. *Omnia sacramenta cùm obsint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus*; & habetur *in cap. Omnia* 1. *quæst.* 2. ideòque sic sentiunt omnes DD. S. Thom. 3. *p. quæst.* 64. *art.* 6. Vasquez *disp.* 136. *cap.* 3. Suarez *disp.* 16. *sect.* 3. & *alii, quos allegat* Layman. *libr.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 7. quibus addendus Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacramentis in genere disp.* 10. *num.* 41. & *seqq.* Vel è contra Parochus baptizat *privatè*, idest in casu necessitatis; non tanquàm ex officio, & publicus Minister, sed tanquam homo privatus; & in hoc casu duæ sunt opiniones. Una largior, quæ illum excusat à peccato mortali. Cardin. Tolet. *libr.* 2. *cap.* 20. *num.* 2. Summa Diana *Verb. Baptismi minister num.* 56. Naldus *Verb. Baptismus num.* 16. Ipse Diana *part.* 3. *tract.* 3. *resol.* 24 reperienda *in Coordin. tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 43. & Mastrius *in Theolog. Morali disp.* 16. *num.* 42. Alia est strictior opinio, tenens Parochum, & quemcunque Sacerdotem *privatè* baptizantem, in casu necessitatis, existentemque in mortali, peccare mortaliter, cùm semper ex officio, & vi ordinationis censeatur baptizare. Ita Angelus *Verb. Baptismus* 5. §. 10. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 8. & 9. ubi Laicos in hoc casu baptizantes putat, tantummodò venialiter peccare. Sed Eminentiss. Cardin. de Lauræa fortiter corroborat hanc secundam opinionem, & sustinet tàm Sacerdotem, quàm Laicum (si in mortali sint) baptizantes etiam *privatè*, & in casu necessitatis, peccare mortaliter; quia pari modo administrant Sacramentum ex officio Sacerdos, & Laicus; uterque enim est à Deo ordinatus minister Baptismi in casu necessitatis, & habet à Deo potestatem baptizandi; idcircò in utroque casu, & utraque persona baptizans in peccato mortali peccat mortaliter, quia utraque non conformatur Agenti principali Sanctissimo, qui secum cooperatur in baptismo, nempè Deo; & uterque, Sacerdos scilicet, & Laicus, se difformat Sacramento, quod est sanctum. Ita præcit. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacramentis in genere d. disp.* 10. *art.* 4. *per totum* ubi *num.* 47. In detestationem peccati mortalis, & offensæ Dei probat, esse potiùs permittendam mortem pueri sine Baptismo, quàm illum baptizare in peccato mortali; 5
nam omnis homo debet magis diligere Deum, ac seipsum, quàm proximum; ac magis debet in se vitare peccatum mortale, quàm in alio damnationem; & ratio rationis est, quia prohibitio de administrando in mortali est absoluta, & nullum excipit casum. Hinc Scotus *in* 4. *dist.* 5. *quæst.* 2. *I.* scriptum reliquit, Patrem debere potiùs permittere mortem filii sui sine Baptismo, si ipse nesciat illum baptizare, quàm dare pecuniam alicui Simoniaco, ut eumdem baptizet. *Glossa verò in cap. Baptizandis. in Verb. Moliantur*. 1. *quæst.* 1. ait, hanc doctrinam esse veram speculativè, sed in praxi non servandam. Quæ quidem secunda opinio strictior, imò strictissima sustinetur ab eodem Eminentiss. Purpurato de Lauræa etiam *in tract. de Baptism. disp.* 15. *num.* 15. cum qua est nobis, & studiosis nostris transeundum; ut horrorem concipiamus peccati mortalis, & sacrilegæ actionis. Ita tamen ut sciamus in casu proposito, esse quidem infantem baptizandum à Parocho, præcipuè si ille sit in mortis peričulo

siculo, sed præmisso actu contritionis, cum proposito confitendi quantò citiùs poterit. Idcircò oportet ex dicta rigorosa opinione ut discamus, & populum doceamus, actus contritionis elicere, ita ut etiam ex abrupto dignè, ac licitè possimus administrare Sacramenta; non autem, ut sinamus aliquem infantulum decedere sine Baptismo; quia committeremus aliud mortale peccatum contra charitatem, non adjuvantes proximum in extremæ necessitatis casu; quod quidem esset committere peccatum mortale, abstinendi causa à peccato mortali. S. Thom. 2. 2 *quæst.* 25. *art.* 8. Mastrius *in Theolog. Moral. disp* 10. *num.* 51. & 52. Layman *libr.* 2. *tract.* 1. *cap.* 3 *de Ordine charitatis num.* 3. & Gobat *tract* 2. *num.* 237.

DECISIO XXXV.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, Ministros ordinarios Baptismi esse Papam in toto orbe, Episcopum in sua Diœcesi, & Parochum in sua Parochia. At in casu necessitatis quilibet potest baptizare, servata tamen prærogativa personarum hìc notata. Utrùm Angeli possint ministrare baptismum? & an etiam dæmones?

SUMMARIUM.

1 *Papa est minister Baptismi ordinarius in toto mundo.*
2 *Episcopus quilibet in sua Diœcesi.*
3 *Baptizare est de Juribus Parochialibus.*
4 *Diaconus quando possit solemniter baptizare.*
5 *Parochus nondum Sacerdos an possit baptizare?*
6 *Necessitatis in casu quilibet potest baptizare.*
7 *Ordo servandus inter personas pro Baptismo in casu necessitatis.*
8 *Angeli an possint baptizare? & an Dæmones?*

IN omni Sacramento principaliter cognoscere oportet Quis sit ejus Minister, à quo possit dispensari: & 1 hoc multò magis est sciendum in Baptismo, quapropter hìc examinabimus Quis sit proprius Minister Baptismi extra casum necessitatis? Respondent omnes Doctores, tàm Theologi, quàm Canonistæ, In toto mundo esse Summum Pontificem; ideòque Beatus Pius Papa Quintus Familiam quamdam, ex primariis inter Judæos, ad fidem Christianam conversam, in Ecclesia Sancti Petri Romæ, magno populorum concursu, & apparatu, propria manu baptizavit; idemque fecit Summus Pontifex Gregorius XIII. ut notat Barbosa *de Offic. & potest. Episc. part* 1. *tit.* 2. *gloss.* 17. *num.* 10. & 11. In tota autem sua Diœcesi ordinarius minister Baptismi est Episcopus, qui cùm sit Princeps in 2 sua Ecclesia, ad eum spectat principaliter recipere advenientes ad ejus gremium, ut ex Scoto, & S. Bonavent. probat Eminentiss. Card. de Lauræa *de Baptism. disp.* 15. *num.* 4. præcipuè si baptizandi sint adulti, ne fortè ob quæstum reiterent Baptismum. Sarnell. *d. Epist.* 31. *pag.* 227. In Parochia verò est solus Parochus. *cap. Constat* 17. *De Consecrat. dist.* 4 ea ratione, quia baptizare censetur inter jura Parochialia. Rota *decis.* 52. *à num.* 34. & *seqq. part* 2. *divers.* Loter. *de Re benefic. libr.* 1. *quæst.* 28. *num.* 54 Gobat *de Baptism.* 3 *tract.* 2. *num.* 130 & Barbosa *de Parocho cap.* 18 *num.* 7. Ex delegatione autem facta ab Episcopo, vel à Parocho quilibet Sacerdos est minister Baptismi, extra necessitatem, & solemniter conferendi. S. Thom. 3. *part. q.* 67 *art.* 2. Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 15. *num.* 5. Barbosa *de Paroch. d. cap.* 18. *num.* 9. Diaconus etiam extra casum necessitatis potest esse minister, sole-

mnis Baptismi, ex commissione tamen Episcopi, seu Parochi; idest si ab Episcopo, vel Parocho delegetur ei in aliquo casu hoc munus solemniter baptizandi. *Cap. Diaconos* 13. &
4 *ibi gloss. dist.* 93. *cap. Constat* 17. ubi pariter Glossa *in verb. Presbytero. de Consecrat. dist.* 4. Layman. *libr.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 3. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 137. ubi tamen docet, hoc munus non esse delegandum Diacono, nisi quando nullus Sacerdos haberi posset, cui Parochus impeditus committat facultatem baptizandi; attenta consuetudine, quæ à Diaconis hoc ministerium abstulit ex Scoto *in* 4. *dist.* 4. *art.* 1. Imò idem Gobat *ibid. num.* 140. ex Suarez, & Vasquez subdit, Diaconum baptizantem solemniter extra casum necessitatis, & sine commissione Episcopi, vel Parochi, incurrere irregularitatem decretam *in cap.* 1. *de Clericis non ordin. ministr.* quod nos notavimus suprà *Decis. XXVIII. num.* 2.

Porrò quod diximus suprà, Parochum esse ordinarium ministrum Baptismi in sua Parochia, intelligere
5 debemus, si sit Sacerdos, aut saltem Diaconus: quandoquidem in ordine Subdiaconatus, aut in minoribus ordinibus tantùm constitutus, quamvis assequatur Parochiale beneficium, non habebit Jus baptizandi extra casum necessitatis. Gobat *d. tract.* 2 *de Baptism. num.* 138. & 139. Quamvis contrarium procedat in Sacramento Matrimonii; quòd validè celebratur coram Parocho etiam non Sacerdote. Gobat *tract.* 9. *num.* 486. Diana *part.* 11. *tract.* 3. *resol.* 32. legenda in Coordinato *tom.* 2. *tract.* 6. *resol.* 88. Imò non habente, nisi solam primam tonsuram, si ipse Parochus possessionem Parochialis Ecclesiæ sit adeptus. Barbosa *de Paroch. cap.* 21. *num.* 60. *Et de Episcopo allegat.* 32. *num.* 105. ubi cumulat alios.

Quod si quæramus, Quis sit Minister Sacramenti Baptismi in casu ne-
6 cessitatis? Dicendum est, In casu extremæ necessitatis pueri, Verbi gratia, periclitantis, quamvis personam humanam, rationis participem, virum, aut fœminam, fidelem, aut infidelem, Catholicam, sive hæreticam, non solùm validè, sed etiam licitè baptizare posse; dummodò apta sit puerum abluere, & legitimam formam proferre, cum debita intentione faciendi, quod facit Ecclesia. *Cap. Firmiter. de Summa Trinit. & fide Cathol. Cap. In necessitate. & in cap. A quodam. de consecrat. dist.* 4. Concil. Florent. *in Decret. Eugenii.* S. Thom. 3. *part. qu.* 67 *art.* 3. Eminentiss. Card. de Lauræa *de Baptism. d. disp.* 15. *art.* 1. per totum. Eminentiss. Card. Capisucchius *in quæst. Theolog. select. quæst.* 1. *pag.* 4. *col.* 1. & ibi *cap. Si quem fortè.* 24. *quæst.* 1. *cap. Præter.* §. *Verùm.* 32. *dist.* & *in cap. Arrianos.* 1. *quæst.* 1. Barbosa *de Jure Eccles. Univ. libr.* 1. *cap.* 34. *num.* 32. & Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp.* 17. *num.* 33. ubi subdit, quòd hujus liberæ facultatis congruentia est maxima hujus Sacramenti necessitas, ob quam Divina Pietas voluit, ut à quocunque homine in casu necessitatis, validè, & licitè conferri posset. Est tamen servandus aliquis ordo personarum in hoc necessitatis casu, pro ministrando Baptismo, videlicet, ut Sacerdos præferatur Diacono, Diaconus Subdiacono, Subdiaconus initiatis minoribus ordinibus; Clerici 7
tonsurato tantùm; habens primam tonsuram præferatur laicis, & inter laicos fœmina non baptizet præsente viro; nisi ipsa esset magis instructa in hoc ministerio, quàm vir. Mastrius *d. disp.* 17. *num* 33. & Layman. *d. libr.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 3. & 4. qui advertunt, esse culpam gravem pervertere dictum ordinem in exclusionem habentium ordines sacros; venialem verò si agatur inter habentes ordines minores, vel inter laicos. Cæterùm omnes prædicti in casu necessitatis baptismum privatum dare possunt, non autem solemne; quia si quis non Sacerdos baptizaret cum cæremoniis, & solemni ritu, mortaliter peccaret, & irregularis fieret. *cap.* 1. *de Cleric. non ordin.*

ordin. miniſtr. & Maſtrius *dict. num.* 33. *in fine*.

Corollarii loco, hic duo Quæſita curioſa, unico Verbo veniunt reſolvenda. *Unum* eſt, an Angelus poſſit eſſe miniſter Sacramenti baptiſmi? Et
8 affirmativè reſpondet Bonacina *de Sacr. diſp.* 2. *qu.* 2. *punct.* 5. *propoſit.* 2. *num.* 8. Gobat *tract.* 1. *num.* 50. *& tract.* 2. *num.* 158. & docet S. Thomas 3. *p. q.* 64. *art.* 7. ſcilicet ex Dei ſpeciali commiſſione. Quod Angeli baptizaverint, me legiſſe non memini, ſed utique quod ipſi fuerint Patrini dum de Sacro fonte levaretur S. Euſebius, qui poſtea fuit Vercellenſis Epiſcopus, ut ſcribit S. Antoninus in ſua Hiſtoria *par.* 2. *tit.* 10. *cap.* 1. §. 2. At S. Venerandum fuiſſe baptizatum à Chriſto Domino diximus ſupra *Deciſ. XXXIII. num.* 8. prout etiam Chriſtum Dominum baptizaſſe S. Philemonem Martyrem notat ipſe Gobat *d. tract.* 1. *num.* 158. & P. Bagatta *in Admir. Orb. Chriſt. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. §. 2 *num.* 15. ex Surio *in ejus vita*. Quæſitum *alterum* eſt, an diabolus poſſit miniſtrare hoc Sacramentum Baptiſmi? Et reſpondet affirmativè, ſi ſic Deus illi imponeret, Emin. Cardin de Lauræa, ex mente Scoti, *d. diſp.* 15. *de Baptiſm. num.* 25. Verùm quia diabolus eſt pater mendacii, & ejus invidia perdere nititur, quos Deus ad Cœlum advocat, timendum eſſet de fraude, & Baptiſmum repetendum foret ſub conditione; quod docet etiam de ſtrigibus, ſagis, & aliis maleficis mulierculis, à quibus collatus foret Baptiſmus, eruditè Gobat *d. tractat.* 2. *à num.* 683. *& ſeqq.*

DECISIO XXXVI.

ARGUMENTUM.

In duobus ſequentibus caſibus duo quæruntur, An quis poſſit baptizare ſeipſum? & an Patrinus non baptizatus contrahat cognationem ſpiritualem? Infidelis baptizans eam non contrahit. Sed utique carnalem, ſi coeat cum fideli.

SUMMARIUM.

1 *Seipſum an quis poſſit baptizare? Rationes quod ſic.*
2 *Jura, & rationes quod non.*
3 *Patrinus non baptizatus an contrahat cognationem ſpiritualem?*
4 *Infidelis baptizans an eamdem cognationem contrahat?*
5 *Et an cognationem carnalem ſi coeat cum fideli?*

NOn levis eſt diſputatio, quam faciunt Theologi, an quis poſſit baptizare ſeipſum? Quapropter ad intelligentiam hujuſmodi difficultatis datur caſus iſte: Cathecumenus 1
benè inſtructus in fide, & proximè baptizandus, nocte correptus gravi cordis dolore, ſolus exiſtens, & timens mori, ſeipſum baptizat. Quæritur, an validè? Videbatur dicendum, quod validè ſe baptizaverit. 1. Quia Euchariſtiam quis poteſt ſibi miniſtrare. Ergo & Baptiſmum. 2. Quia de Judæo, qui ſeipſum baptizavit, dicitur, quod ſi talis continuò deceſſiſſet, ad cœleſtem Patriam protinus evolaſſet in *cap. Debitum.* 4. *de Baptiſmo*. 3. Quia ex S. Auguſtino *Accedente Verbo ad elementum fit Sacramentum*. Sed in noſtro Caſu Verbum acceſſit ad elementum. Ergo. 4. Tria requiruntur ad Sacramentum, Materia, Forma, & Intentio. Sed hic interveniunt hæc tria. Ergo. 5. Ob neceſſitatem Sacramenti Baptiſmi permiſſum eſt baptizare etiam Paganis. Ergo multò magis ſibi ipſi. 6. Si quis in neceſſitatis articulo non poſſet ſeipſum baptizare, eſſet ſibi præcluſa via ſalutis. Ergò.

His tamen, & ſimilibus minimè obſtantibus, omnes dixere, prædictum Cathecumenum non fuiſſe vali- 2
dè Baptizatum, & ideò teneri ſuſcipere

pere Baptismum; quia sic decisum est ab Innocentio Tertio. *in cit. cap. Debitum* 4. *de Baptismo*, & docent Glossæ *in cap. Baptisini* 32. *in Verb. Necessitatis*. *De Consecrat. dist.* 4. *& in cap. Baptizandis*. 68. *in Verb. Moliantur*. 1. *q.* 1. Emin. Cardin. Toletus *in Summa. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 1. *& eod. lib.* 2. *cap.* 20. Summa Dian. *Verb. Baptismi minister. num.* 45. Et Emin. Card. de Lauræa *de Baptismo d. disp.* 15. *art.* 3. *per totum*. Rationes autem sunt plurimæ. 1. Quia inter ministrum Baptismi, & baptizatum requiritur personalis distinctio; nam Baptismus noster fuit figuratus in Baptismo Christi, in quo ipse non à se, sed à Joanne voluit baptizari. 2. Quia quando Christus instituit hoc Sacramentum ostendit, debere esse distinctum ministrum à suscipiente: dixit enim: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* & sic in verbo *Ite* coexistit *Vos*, quæ est una persona. Et in ly *Eos* designatur alia distincta à præcedenti. 3. In Baptismo celebratur spiritualis generatio, de qua dicitur: *Oportet vos nasci denuò*. *Joan.* 3. 7. Sed in carnali generatione qui gignit, est alia persona ab ea, quæ gignitur. 4. Inter patrem, & filium est semper distinctio personalis. At baptizans est pater spiritualis baptizati. Quæ omnes rationes desumuntur *ex eodem cap. Debitum* 4. *de Baptismo*, & eas repetunt S. Bonavent. Scotus, Alens. & alii apud Eminentiss. Card. de Lauræa *d. art.* 3. *disp.* 15. & insinuant omnes Moralistæ.

Neque obstant argumenta contraria. Non primum, quia in Eucharistia non est confectio Sacramenti, sicut in Baptismo. Non secundum; verum; est enim quod ille Judæus, si continuò decessisset, protinùs ad cælestem Patriam evolasset, sed non propter fidei Sacramentum; sed propter fidem Sacramenti, ut dicitur *in eod. in cap. Debitum*, scilicet quia erat baptizatus Baptismo Flaminis; quo poterat baptizari, & salvari etiam Cathecumenus noster. Non tertium, neque quartum: quia procedunt, si interveniat legitimus minister distinctus à suscipiente. Non quintum, & ultimum: quia etiam in ministro Infideli repræsentatur spiritualis paternitas, quæ debet esse distincta à filiatione; & deficiente quocunque ministro, dici non potest præclusa via salutis æternæ, dum per Baptismum Flaminis, & desiderium intensum Sacramenti Baptismi, cum contritione culparum, seu etiam cum sola attritione, juxta opinionem Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Baptismo d. disp.* 13. *num.* 47. à nobis relatam suprà *Decis.* XXVI. *num.* 5. Cathecumenus salvatur, quod etiam Eminentia sua docet *in cit. disp.* 15. *art.* 3.

Et quoniam Patrini suscipientes pueros de sacro fonte contrahunt cognationem, fit Casus: Turca qualificatus ad fidem conversus, adhuc tamen Cathecumenus, suscipit alienum puerum è Baptismali fonte. Quæritur, an contrahat spiritualem cognationem? Non contrahere omnes DD. respondent per *tex. in cap. In Baptismate* 100. ubi Glossa *de Consecrat. dist.* 4. in quo statuitur; quod, *In Baptismate, vel in Chrismate non potest alium suscipere in filiolum ipse, qui non est baptizatus, vel confirmatus*. Undè ly *Non potest* infirmat omninò factum, Layman. *cit. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 2. *ubi DD.* cumulat. Ratio autem decisionis duplex est. *Una*, quòd hoc impedimentum spiritualis cognationis est de Jure Ecclesiastico, cui non subjacet ille, qui non est baptizatus. *Altera*, quia sicut, ad carnalem cognationem inter duos contrahendam, opus est, quòd uterque ab eodem communi stipite procedat, secundùm carnalem generationem; ita ad spiritualem generationem requiritur, etiam utriusque processio ab eodem stipite communi, scilicet Christo, secundùm spiritualem regenerationem per Baptismum. Mastrius *in* 4. *sent. de Matrimon. Sacram. disp.* 7. *num.* 465. Barbos. *de Offic. & potest. Episc. alleg.* 30.

leg. 30. *num.* 34. Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 60. *num.* 7. & 20. Rebellus *de oblig. Juſt. part.* 2. *lib.* 3. *q.* 6. *num.* 6. & 7. Reginaldus *lib.* 21. *num.* 157. Joan Sancius *diſp.* 40. *num.* 15. Ricciullus *de Jure perſonar. extra gremium Eccleſ. exiſten. lib* 2. *cap.* 4. *num.* 3. & paſſim omnes Moraliſtæ, qui ſubdunt; fidelem baptizantem filium infidelis non contrahere cognationem cum Patre, vel Matre infideli, ex eadem ratione ſuprà allegata. Et è contra infidelem baptizantem in caſu neceſſitatis filiolum fidelis, non contrahere cognationem ſpiritua-
4 lem, ita ut ſi ipſe poſteà veniat ad fidem, poſſit ducere in Uxorem Matrem ipſius filioli. Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 60. *num.* 11. Layman *lib.* 5. *tract.* 10. *part.* 4. *cap.* 8. *num.* 2. Quamvis cognatio carnalis contrahatur ab infideli etiam ante Baptiſmum; ratione cujus, poſt converſionem, nequit cum conſanguinea, pariter baptizata, matrimo-
5 nium inire; eſt enim diſpar ratio, nam hoc impedimentum provenit à generatione naturali, quæ quidem eadem eſt, & remanet tàm ante, quàm poſt converſionem ad fidem. Maſtrius *in* 4. *ſenten. de Sacram. Matrim. cit. diſput.* 7. *num.* 465.

DECISIO XXXVII.

ARGUMENTUM.

An in Baptiſmo privato ſit adhibendus Patrinus? & Patrinorum varia nomina, ac conditiones demonſtrantur. Unus tantùm, vel unus, & una ſolummodò admittendi. Si plures? peccant, at contrahunt cognationem. De neceſſitate Patrini; & Quando conjuges inter ſe ex hoc priventur jure petendi debiti?

SUMMARIUM.

1 *Patrini an adhibendi in Baptiſmo privato?* & *num.* 9.
2 *Patrinorum varia nomina.*
3 *Patrini officium antiquiſſimum.*
4 *Patrinorum tres conditiones neceſſariæ.*
5 *Patrinus unus tantùm; vel unus,* & *una admittendus in baptiſmo.*
6 *Patrini plures ſi teneant infantem, Utrum omnes contrahant cognationem?*
7 *Patrinorum plurium admiſſio in baptiſmo peccaminoſa.*
8 *Maritus,* & *Uxor tenentes ſimul ad baptiſmum non contrahunt inter ſe cognationem ſpiritualem?*
9 *Neceſſitatis in caſu baptizatur ſine Patrino? Qui ſi adſit, contrahit cognationem.*
10 *Peccatum eſt baptizare ſolemniter ſine Patrino.*
11 *Pater,* & *Mater infantis quando licitè poſſint eſſe Patrini in ejus baptiſmo?*
12 *Patrinus tantùm dum ſupplentur cæremoniæ an contrahat cognationem?*
13 *Catechiſmi impedimentum quid,* & *quale ſit?*
14 *An ſit ſublatum à Concilio Tridentino?*
15 *Catechiſmus in baptiſmo impedit, non dirimit Matrimonium.*
16 *Pater qui levavit filium de fonte an petat debitum à ſecunda Uxore?*
17 *Conjuges ſi ambo teneant ad baptiſmum eumdem infantem, an priventur jure petendi debitum?*

INter quæſtiones principales concernentes perſonas Patrinorum una eſt; An in Baptiſmo privato ſit adhibendus Patrinus? Pro intelligentia 1
dicendorum circa prædictas Patrinorum perſonas, Primò præmittendum eſt: Patrinos, qui baptizandos tenent ad fontem, ſeu levant de fonte, variis nominibus vocari: Siquidem aliquando vocantur Fidejuſſores, 2
cap.

cap. Vos ante. de consecr dist. 4. Aliquando Sponsores. Tertullian. *de Baptis. cap.* 18. Aliquando Fidei Doctores. S. Aug. *epist.* 23. Aliquando Patroni: Concil. Parisien. *lib.* 1. *cap.* 54. Aliquando Patres lustrici. Tholosan. *Syntagm. Jur. Univ. part.* 1. *lib.* 2. *num.* 18 Communiter tamen dicuntur Patrini, & Compatres, quia sunt Patres Spirituales; nam ut ait S. Thom. 3. *part. quæst.* 67. *art.* 7. *Spiritualis regeneratio, quæ fit per Baptismum, assimilatur quodammodo generationi carnali. In generatione autem carnali parvulus nuper natus indiget nutrice, & pedagogo: undè & in spirituali generatione Baptismi requiritur aliquis, qui fungatur vice nutricis, & pedagogi, informando, & instruendo eum, quasi Novitium in fide de his, quæ pertinent ad fidem, & vitam Christianam.*

Secundò præmittendum: Patrini officium esse antiquissimum: nam ab initio primitivæ Ecclesiæ, in Sacra-
3 mento Baptismi, Patrini adhibebantur, ut eruditè comprobant Casalius *de Sacr. Vet. Christian. Ritib. part.* 2. *cap.* 5. *pag.* 35. & Hierolexic. Magri *Verb. Baptismus. pag.* 71. *col.* 1. Hinc cùm Beatus Antonius Presbyter baptizaret in carcere Marionillam, venerabilis filius ejus Celsus eam suscipiens, pater ejus, in Baptismi gratia, factus est. Surius *in Vita S. Juliani Mart.* 9. *Januar.* & Gobat *de Baptism. d. tract.* 2 *num.* 532. Et cùm baptizaretur S. Eusebius (qui posteà fuit Vercellensis Episcopus de quo dictum est supra *Decis. XXXVI. num.* 8.) manus Angelicæ visæ sunt, quæ eum de sacro fonte levaverunt. S. Antonin. 2. *part. Hist. tit.* 10. *cap.* 1. §. 2. Et quo tempore à S. Athanasio baptizatus fuit Beatus Martyr Anthusa, duo Angeli in specie militum apparuerunt, albas vestes illi deferentes, ut *ex Menolog. Græcor.* refert P. Bagatta *In admir. Orb. Christ. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 2. §. 5. *num.* 22.

Tertiò præmittendum: Ut validè
4 obeatur munus Patrini, tres conditiones requiri. Prima est usus rationis; nam infans, & qui non pervenit ad discretionis annos, Patrinus esse non potest, etsi certa ætas non sit stabilita. Secunda est Sacramentum; quia, qui baptizatus non est, minimè potest esse Patrinus in Baptismo, ut diximus suprà *Decis. XXXVI. num.* 3. de Turca Cathecumeno; quòd servatur etiam in non confirmato, ex communi DD. opinione, licèt aliqui detrectent in Sacramento Confirmationis, quos citat Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 2. & nos dicemus infrà *de Patrino in Confirm.* Tertia conditio est Intentio; non enim sufficit materialiter tenere puerum ad fontem, nisi adsit intentio formalis gerendi munus spiritualis Patris, secundùm Ecclesiæ consuetudinem. Layman. *ibid.* Sed in foro exteriori hæc conditio non est considerabilis, quia qui tenet in fonte, semper censetur Patrinus, & cognationem contraxisse spiritualem. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 537.

Quartò præmittendum: Quòd, *Unus tantùm, sivè Vir, sivè Mulier, juxta Sacrorum Canonum instituta; vel ad
summum unus, & una baptizatum de 5
Baptismo suscipiant, inter quos, & baptizatum ipsum, & illius Patrem, & Matrem; nec non inter Baptizantem, & baptizatum, baptizatique Patrem, & Matrem tantùm spiritualis cognatio contrahatur.* Verba sunt Sacri Tridentini Concilii *sess.* 24. *de Ref. Matrim. cap.* 2. ubi ulteriùs præcipitur, prædictos Unum, & Unam, esse designandos ab iis, ad quos spectat, idest à genitoribus, vel majoribus baptizandi, & in eorum defectu, ab ipso Parocho baptizante; adeòut si plures, præter unum, & unam, tenuerint Infantem, & non fuerint designati, *cognationem spiritualem nullo pacto contrahant.* Concil. Trident. *ibid.* Quod si plu-
rimi designati levaverint è fonte in- 6
fantem, omnes contrahunt cognationem secundùm Sanchez *libr.* 7 *de Matrim. disp.* 57. *num.* 14. quia Concilium Tridentinum voluit solùm prohibere talem numerum, & concur-

sum

sum Patrinorum; non autem irritare actum, si præter unum, & unam alii designentur. Gobat *d. tract. 2. de Baptism. num.* 536. Mastrius *in 4. sent. disp. 7. de Matrim. Sacram. num.* 467. Et quod omnes Patrini contrahant cognationem spiritualem, dummodo sint designati, non solum est communis opinio Theologorum, & Canonistarum; de qua testatur Caramuel *in Theol. num.* 553. Gobat *d. tract. 2. num.* 551. & Barbosa *de Offic. & potest. Episc. alleg.* 30. *num.* 45. Sed ita esse decisum à Sacra Congregatione Concilii refert Layman *in d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. num.* 4. & Fagnanus *in cap. Ex litteris num.* 5. *de Cognat. spirit.* Cùm hac tamen moderatione, ut omnes tangant ad fontem ipsum baptizatum tactu physico, vel de manu suscipiant baptizantis; quia si tantùm assistant, cognationem spiritualem non contrahunt. Non est autem omittendum, quòd
7 Parentes designando plures Patrinos, quàm Unum, & Unam; & Parochus illos admittendo, peccant mortaliter. Barbos. *d. alleg.* 30. *num.* 44. Vega *part.* 1. *cap.* 33. *casu* 39. At peccatum non est, recusare officium Patrini, nisi ex contemptu, vel si in magna necessitate sit requirens; ideòque personam nobilem incessam fuisse à diabolo, quia ex superbia detrectarit hoc officium respectu rusticelli, notat Gobat *d. tract. 2. num.* 571. Et tandem si maritus, & uxor teneant ad Baptismum
8 ab aliis genitum infantem, nullam inter se gignunt compaternitatem spiritualem; sed hoc est vetitum *ex cap. fin.* 30. *q.* 4. Gobat *ibid. num.* 570. Quamvis in usu non sit. Sanchez *de Matrim. d. lib. 7. disp.* 57 *num.* 5. Layman *d. lib.* 5. *tract. 2. cap. 9. num.* 3. & Gobat *d. tract. 2. num.* 570.

His ita præmissis; pro resolutione propositi Quæsiti dicendum, nullum reperiri Ecclesiæ præceptum; quo,
9 in casu necessitatis, si baptizetur infans, sit adhibendus Patrinus: forsan quia tempus non permittit seligere, & advocare lustricum Patrem. Nihilominùs si quis reperiatur præsens, & velit tanquàm Patrinus in illo actu Baptismi privati infantem tenere, erit verus Patrinus, & contrahet spiritualem cognationem; ea ratione quia Patrinus non tantùm est ab Ecclesia requisitus uti Cæremonia in Baptismo solemni; sed præcipuè propter obligationem instruendi baptizatum, ut (contra Sanchez, Gobat, & Rodriq. contrarium sentientes) docent Navar. Vivald. Armilla, Suarez, Coninch, & alii, quos allegat, & sequitur Layman *d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. num. 5. Vers. Dico secundò*. Prout illam contrahit, qui in casu necessitatis baptizat. Marchantius *in resol. Moral. de Baptism. cap. 5. num. 3.* & Gobat *d. tract. 2. num.* 578. & 579. Ex quibus colligendum, esse quidem peccatum grave baptizare solemniter sine Patrino, ut ex Tannero, *& can. cit.* ostendit Gobat *d. tract. 2. num.* 522. At nullum peccatum esse, non adhibere Patrinum in Baptismo 10
privato, qui confertur in casu necessitatis. Sanchez *de Matrim. lib. 7. disp.* 67. *num.* 14. Diana *part. 4. tract. 3. resol.* 7. Quæ habitationem condixit *in Coordinato tom. 1. tract. 1. resol.* 98. Gobat *ubi supra num.* 527. extendens hoc dictum etiam ad Baptismum datum sub conditione; cùm officium Patrini censeatur ab Ecclesia introductum pro solo vero, certo, & absoluto Baptismo. Quintanadv. *in singular. tract. 1. sing.* 18. Et Bonacina *de Matrim. q. 3. punct. 5. §. num.* 10. Tandem hic venit notandum illud Moralistarum placitum, quòd Pater naturalis potest esse Patrinus filii sui illegitimi, vel etiam legitimi, si uxor mortua sit ante baptizatam prolem; & è contra Matrem posse esse Matrinam, & suscipere in 11
fonte, quem peperit filiolum posthumum, Gobat *d. tract. 2. de Baptis. num.* 568. & 569. ubi dat exemplum S. Monicæ Matris S. Augustini; & Cardin. de Lugo *in Resp. Moral. lib. 1. dub.* 6. Quod ego non admitterem in praxi, siquidem Ecclesia intendit, Patrinum esse debere alium à Patre, vel Matre

naturali; tùm ut repræsentetur Paternitas spiritualis regenerationis; tùm ut baptizatus habeat alium fidei instructorem, præter naturalem Patrem, vel Matrem.

Sed hic nascitur curiosum quidem dubium, videlicet: An contrahat spiritualem cognationem ille, qui tanquam Patrinus tenet puerum, jam
12 domi ob periculum mortis baptizatum, dum supplentur cæremoniæ in Ecclesia? Præmittendum pro majori intelligentia: Instructionem fidei, quæ fit ante januam Ecclesiæ per Parochum super baptizando, cujus nomine respondet Patrinus, esse Sacram cæremoniam, quæ vocatur *Catechismus*, ex qua contrahitur quædam spiritualis cognatio impediens Matrimonium contrahendum, sed non dirimens, si contrahatur *ex cap. Contracto. De Co-*
13 *gnat. spiritual. & cap. 2. de Cognat. spiritual. in 6.* Fuit enim rationi congruum, ut sicut Patrinus tenens infantem ad fontem contrahit cum baptizato, & cum eorum genitoribus cognationem spiritualem dirimentem Matrimonium; ita Patrinus, tenens tantùm in Catechismo, contraheret quandam imperfectam, & quasi inchoatam cognationem spiritualem, solummodò prohibentem. Mastrius *in 4. sent. de Matrim. Sacram. disp. 7. num.* 348. ubi citat Scotum, & S. Bonav. Est autem solemnis quæstio in Scholis Theologorum, & Canonistarum agitata, & disputata; Utrùm hoc impedimentum Catechismi, impediens, & non dirimens, sit sublatum à Concilio Tridentino *in cit. sess. de Reform. Matrim. cap. 2.?* Et magna scribentium
14 caterva docet, illud esse omninò sublatum, propter illa Verba Tridentini Concilii *in cit. cap. 2. Omnibus inter alias personas hujusmodi spiritualis cognationis impedimentis omninò sublatis.* Et hanc opinionem defendit Sanchez *de Matrim. lib. 7. disp. 17. num. 9.* Aversa *q. 10. sect. 3.* Pontius *lib. 6. cap. 11.* quos plurimi comitantur citati à Mastrio *d. disp. 7. num.* 349. & iterùm *num.* 469.

Cæterùm contraria opinio est longè verior, ut manifestè patet, si ducamur non à multitudine scribentium, sed ab ipsa ratione; quæ omninò demonstrat, à Tridentino Concilio non fuisse sublatum prædictum impedimentum Catechismi ex jure antiquo proveniens: nam Concilium Tridentinum *in cit. cap. 2. de Ref. Matrim. sess.* 24. disponere statuit solummodò de impedimento dirimente cognationis spiritualis; non autem de Catechismo impediente tantùm: ibi: *Matrimonia, in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur.* Et ideò loquitur de Patrinis ad fontem suscipientibus: ibi, *Unus, & Una baptizatum de Baptismo suscipiant*: & paulò post; *Ut baptizatum de sacro fonte suscipiant.* Et in fine auferendo omnia alia impedimenta, ait: *Hujus spiritualis cognationis*, idest dirimentis matrimonium, quam voluit restringere ad personas ibi nominatas, itaut non haberet ampliùs antiquam extensionem ad Paternitatem, Compaternitatem, & Confraternitatem *ex cap. 1. de cognat. spirit. in 6.* de quibus Layman. *lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 8. num.* 1. Quapropter non esse sublatum impedimentum Catechismi, sed adhuc vigere, & observandum fore, prærer Ugolin. Navar. Vegam, & alios fortiter defendit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Imped. Matrim. disp. 36. num.* 138. Et nos infra dicemus in Decisionibus de Impedimentis Matrimonii.

His ita præcognitis, pro resolutione Omnes dixerunt, Tenentem puerum, jam baptizatum domi, dum cæremoniæ supplentur in Ecclesia, non contrahere cognationem spiritualem dirimentem Matrimonium; 15
sed affici illa, quæ impedit, & non dirimit, & ex Catechismo insurgit; Emin. Cardin. Toletus *in summa lib. 2. cap. 23. num. 5. & lib. 7. cap. 18.* Navar. *in Man. cap. 22. num. 40.* & Diana *par. 3. tract. 4. resol.* 259. reperienda in Coordin. *tom. 1. tract. 1. resol.* 100. Quapropter

pter contrahere non poterit Matrimonium cum Matre ipſius filii, quem tenuit, dum factæ fuerunt ceremoniæ baptiſmales, vel cùm ipſa filia ſic tenta, niſi ex diſpenſatione Epiſcopi. Bonacina *de Matrim. impedim. quæſt.* 3. *punct.* 14. *num.* 6. Et Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *diſp.* 18. *art.* 4. & *cit. diſp.* 36. *num.* 138. Qui *in diſp.* 38. *art. ult.* hanc diſpenſandi facultatem in Epiſcopo non concedit, niſi ex conſuetudine tolerata à Summo Pontifice, ut pariter demonſtrabimus in noſtris Deciſionibus de Matrimonio. Contrahit autem impedimentum hoc multò magis Patrinus tenens, dum quis baptizatur ſub conditione, contra Gobat *d. tract.* 2. *num.* 554.

Et quoniam ubi contracta eſt cognatio ſpiritualis, ibi peti non poteſt debitum maritale, quæritur quid
16 dicendum in ſequentibus caſibus. Enititur Puerpera filium, & nova Rachel paulò poſt moritur. Pater viduatus infantem ipſum ad fontem baptiſmalem tenet, deindè aliam uxorem ducit. Quæritur, inquam, An jus petendi debitum ab illa habeat? Et quidem reſpondendum eſt habere: quia cum à Concilio Trident. *cit. ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *de Reform. Matrim.* reſtricta ſit cognatio ſpiritualis inter Patrinum, & Patrem, ac Matrem baptizati, & hæc alia uxor non ſit Mater, ſed Noverca ejuſdem baptizati; ejus Pater, & Patrinus non amiſit jus petendi debitum conjugale ab ipſa. Eſt tamen verum, quod prædictus Pater, etſi viduatus, non erat à Parocho admittendus ad officium Patrini, qui debet eſſe alius à Patre naturali, tùm ob ſignificatum, tùm ob auxilium pueri baptizati; ut diximus ſuprà in hac Deciſione *num.* 11. & dicemus infrà *in Deciſ. XXXVIII.*

Alter caſus concernens facultatem petendi debitum inter Conjugatos eſt: Maritus, & Uxor infantem vicini te-
17 nent ad Baptiſmum. Quæritur, an priventur jure petendi, ac ſolvendi debiti Maritalis? Dicendum eſt eos non privari, ea ratione quia inter ipſos ſuſceptores nulla contrahitur cognatio, ut communiter docent DD. quos citat, & ſequitur Bonacina *de Matrim. q.* 3. *punct.* 5. §. 2. *propoſ.* 2. *n.* 4. Verùm reſiſtit textus *in cap. ult.* 30. *qu.* 4. dicens: *Quod autem uxor, cum marito in baptiſmate, ſimul, non debeat ſuſcipere puerum, nulla auctoritate reperitur prohibitum; ſed ut puritas ſpiritualis Paternitatis ab omni labe, & infamia conſervetur immunis, dignum eſſe decernimus, ut utrique inſimul, ad hoc aſpirare minimè præſumant.* Idcircò Parochi non debent eſſe faciles in admittendis marito, & uxore pro Patrinis in eodem Baptiſmate, ob reverentiam Sacramenti in hoc canone conſideratam; quamvis Moraliſtæ dicant, eſſe per contrariam conſuetudinem abrogatum, ut innuimus ſuprà in hac Deciſione *num.* 8. ex Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 57. *num.* 5. & Gobato *d. tract.* 2. *num.* 570. Ego autem qui memoriam, & experientiam habeo annorum ſupra quinquaginta in Eccleſia Parochiali Sancti Petri hujus civitatis Patavinæ, numquam vidi admiſſos Maritum, & Uxorem ad levandum eumdem infantem ex fonte ſacro.

DECISIO XXXVIII.

ARGUMENTUM.

Patrini quando ſint obligati inſtruere filios ſuos ſpirituales in rebus fidei, & in Doctrina Chriſtiana? Nec non quando teneantur eoſdem in egeſtate poſitos alere? præſens Deciſio demonſtrat.

SUMMARIUM.

1 *Patrini quando ſint obligati inſtruere filios in fide, & lege Divina?*

2 *Et quando eos alere in egeſtate? &* *num.* 4.

O 2 3 *Actus*

3 *Actus non operantium ultra agentium intentionem.*

5 *Pytacium quid sit?*

Videamus modò quas obligationes contrahant Patrini levantes alienos filios de Sacro fonte? quæ
1 quidem concernunt vel bonum animæ, vel utilitatem corporis eorumdem Filiorum. Et quo ad primum genus obligationum, videre oportet. An Patrini teneantur instruere filios susceptos in baptismate *de rebus Fidei*, *& de observantia legis Divinæ?* Et in hoc respondent DD. omnes affirmativè. *cap. Vos autem. de consecr. dist.* 4. S. Thom. 3. *p. q.* 67. *art.* 7. *&* 8. Segneri in Christiano Instructo *p.* 1. *disc.* 14. *num.* 4. Cum hac tamen limitatione, ut non urgeat talis obligatio Patrinos, nisi *ubi opus fuerit*; juxta expressionem Ritualis Romani in *Rubric. de Sacram. Baptism. de Patrinis*; ibi enim præcipitur, non esse admittendos in Patrinos, qui ignorant rudimenta fidei, & redditur ratio his verbis: *Hæc enim Patrini spirituales filios suos, quos de Baptismi fonte susceperint, ubi opus fuerit, opportunè docere tenentur*. Quando autem sit opus eruditione Patrinorum explicat Graffius *p.* 2. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 5. videlicet, quando ipsi cum infidelibus conversantur, ut erat in primitiva Ecclesia; & esse potest nunc in Indiis tàm Orientalibus, quàm Occidentalibus, in quibus adhuc Paganorum magna est multitudo; vel si parentes pueri suscepti sint infideles, vel parentibus orbatus ita distaret à Parocho, ut ad discendam Doctrinam Christianam accedere non posset; ut doctè probant Reginald. *in praxi libr.* 27. *num.* 34. Barbosa *de Paroch. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 36. Layman. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 1. Marchant. *in Candelabr. Mystic. tract.* 2. *lect.* 6. *propos.* 1. Tamburin. *de Triplici Jure lib.* 2. *cap.* 3. §. 2. *num.* 23. Et Cotonius *lib.* 2. *controv.* 2. *cap.* 5. *num.* 66.

Altera obligatio Patrinorum concernit utilitatem corporalem, infantium; ideò quærunt DD. An Patrini teneantur alere in egestate Filios, quos è sacro fonte levaverunt? Negant aliqui ex his rationibus. 1. Quia
Pater spiritualis non succedit filio, 2
nec iste Patri: Butrius *in cap. Transmissa. Qui fil. sint legit.* Abbas *in cap. Tanta. eod. tit.* 2. Inter partem, & filium spiritualem extat sola spiritualis necessitudo, quæ non se extendit ad temporalia. Tiraquell. *in l. Si unquam. num.* 26. *ubi DD. C. de Revoc. donat.* 3. Actus non operantur ultra agentium intentionem. *l. Non omnis. ff. Si*
cert. pet. Sed intentio Patris spiritua- 3
lis, dum levat filium è fonte, non est illum alendi temporaliter. Ergo. 4. Si moriatur Pater spiritualis sine propriis filiis, non succedit filius spiritualis; sed substitutus vocatus à præcedenti fideicommittente. Eminentiss. Card. Mantica *de Conject. ult. vol. lib.* 11. *tit.* 8. *num.* 18. Tiraquell. *ubi sup.* Ergo. 5. Quia id esset aggravare hoc munus Patrinorum, itaut pauci essent, qui subirent illud cum dedecore fidei Christianæ; ideòque Patrinos non esse obligatos alere filios spirituales egenos tenet, inter Legistas, Anton. Corduben. *in l. Si quis à liberis in princ. num.* 19. *ff. de lib. agnoscen. vel alen.* Et ex Moralistis Gobat *de Baptism. tract.* 2. *num.* 574. ubi citat pro hac opinione etiam *Guilielm. Benedictum*.

Affirmarunt alii plurimi ex sequentibus rationibus. 1. Cognatio Spiritualis non est minor, quàm carna-
lis, *cap. Qui dormierit* 27. *q.* 2. *cap. Ita* 4
diligere. & cap. Sequenti. 30. *q.* 3. Sed pater carnalis tenetur ad alimenta præstanda filiis legitimis, & naturalibus. *cap. Jus naturale dist.* 1. *l. Si quis à liberis. §. Si quis ex iis. ff. de lib. agnoscen.* Ergo. 2. Pater spiritualis est ma-
gis diligendus, quàm carnalis. *Gloss.* 5
in cap. Pyttacium (idest charta continens petitionem) *in Verb. Multò magis* 30. *q.* 3. Sed ubi est major dilectio, ibi est major retributio. Ergo Filius spiritualis erit alendus. 3. Paternitas, & Filiatio spiritualis esse non debet inferio-

ferioris virtutis, quàm simplex amicitia. Sed simplex amicitia capit legata ex testamento minùs solemni. Tiraquell. *in d. l. Si unquam. Vers. Libertis num.* 102. *C. de revoc. donat.* Ergo etiam spiritualis filiatio debet capere alimenta. 4. Regeneratio spiritualis æmulatur generationem carnalem. Sed ex generatione carnali provenit obligatio alimentorum. Surdus *de alimentis tit.* 1. *quæ.* 1. Ergo etiam ex spirituali. 5. Mandat Apostolus, ut *Operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Galat.* 6. 10. Sed filius spiritualis est domesticus fidei. Ergo. 6. Ulteriùs testatur idem Apostolus, quod *si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior*: 1. *Tim.* 5. 8. Igitur Pater spiritualis si negaret alimenta spirituali filio egenti, domestico suo, incurreret notam infidelitatis; imò esset infideli deterior. 7. Filius non est inferioris conditionis, quàm sint frater, & soror ipsius Patris. Sed redarguitur ab Apostolo frater, qui, *si ejus frater, aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat illis, ite in pace. Jac.* 2 15. Ergo esset redarguendus etiam Pater spiritualis, qui filio spirituali, victu quotidiano indigenti, diceret, *vade in pace*. Quare hanc affirmativam opinionem tenent Baldus *in Auth. Nisi rogati. num.* 19. *C. ad Trebell.* Joan. Faber *in l.* 1. *C. de alen. liber.* Francus *in cap.* 1. *de Cognat. spirit. in* 6 Alex. *in addit. ad* Bart. *in tract. Aliment. num.* 17. Tiraquell. *in d. l. Si unquam Verb. & suscepit liberos*, quamvis in hac opinione non resideat, *num.* 27. *ubi DD. plurimi. C. de Revoc. donat.* Benincasa *in tract. Paupert. in* 7. *quæst. in* 2. *spec. Jud. num.* 10. Decius *consil.* 464. *num.* 11. & Surdus *de Aliment. tit.* 1. *qu.* 11. Quam quidem opinionem affirmativam intelligere debemus, dummodò non sint propinqui carnales ipsius pueri, qui velint, & possint illum alere; & quando Pater spiritualis sit dives, & habeat bona temporalia. Rationes autem opinionis contrariæ non obstant, quarum resolutio remittitur prudenti, & docto Lectori; & eas reperiet apud Tiraquellium *d. num.* 27. *& seqq.*

DECISIO XXXIX.

ARGUMENTUM.

Disquiritur an licitus sit baptismus datus à Parocho per immersionem? Et an validus factus sub Stillicidio? In casu necessitatis baptismus est dandus cum Aqua benedicta. Hinc Aquæ benedictæ quatuor præcipui effectus recensentur.

SUMMARIUM.

1 *Immersione capitis pueri in aquam baptisterii an liceat baptizare.*
2 *Ritus baptizandi per infusionem aquæ mutari non debet.*
3 *Ritus prædicti mutatio an sit venialis, vel mortalis culpa?*
4 *Stillicidium an faciat baptismum validum?*
5 *Aquæ benedictæ antiquus usus in domibus Christianorum.*
6 *Aqua benedicta remittit peccata Venialia.*
7 *Cur servetur in ingressu Ecclesiæ, & Dominicis diebus fiat aspersio ejus in Choro?*
8 *Displicentia culparum est necessaria ad earum remissionem.*
9 *Dæmones fugantur Aqua benedicta. Exempla de hoc?*
10 *Maleficia solvuntur Aqua benedicta.*
11 *Infirmitates quoque sanantur.*
12 *Adversitates depellit Aqua benedicta.*

NUmquam satis agi potest de casibus occurrentibus in administratione Baptismi: idcircò hic veniunt examinandi duo sequentes. 1
Primus est: Parochus in collatione Baptis-

Baptismi, deficiente urceolo, accipit infantem, & per immersionem in aquam Baptisterii illum baptizat. Quæritur, an licitè, & validè? Respondent infracitati DD. & dicunt *validè*; sed *non licitè*. Ratio, quòd *validè*, est manifesta, quia sivè per immersionem, sivè per infusionem aquæ, sivè per aspersionem Baptismus est validus. S. Thom. *3. part. q. 66. art. 7.* S. Cyprian. *libr. 4. Epist. 7. ad Magnum*, quæ apud Jacob. Pamell. *est 76.* Layman. *libr. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4.* Ratio autem quare *non licitè* illa à Doctoribus allegatur, quia in Baptismo conferendo quilibet debet servare ritum suæ Ecclesiæ; qui quidem Ritus est, non

2 solùm in Ecclesia Patavina, & tota Diœcesi; sed in toto Serenissimo Venetiarum Dominio, ut Baptismus conferatur per aquæ infusionem; & ideò absque peccato immutari non debet. Bonacina *de Sacramen. disp. 2. quæst. 2. punct. 3. propos. 2. num. 18.* ubi plures allegat. Barbosa *de Parocho part. 2. cap. 18. num. 48*: Nisi justa causa aliter suadeat; quæ non videtur esse in nostro casu ob urceoli deficientiam, facillimè enim poterat Parochus aquam manu elevare è fonte, illamque infundere super caput pueri, formam proferendo, & sic illum baptizare. Porrò an hæc ritus mutatio sit culpa gravis, vel venia-

3 lis? non concordant Theologi, nam Nugnus *in S. Thom. d. 3. part. quæst. 66. art. 8* tenet, esse culpam mortalem: Sed è contra esse solummodò venialem scribit Sotus *in 4. dist. 3. art. 7.* & Greg. Valentia *tom. 4. disp. 4. quæst. 1. punct. 2.* quibus adstipulatur Gobat *de Baptism. d. tract. 2. num. 63.* & Diana *part. 3. tract. 3. resol. 19.* Quæ habitat in Coordinato *tom. 1. tract. 1. resol. 67.*

Alter casus satis curiosus, sed fictus non factus, est hujusmodi. Curatus Sacramentum Baptismi mini-

4 strare cœpit; sed ad fontem perveniens, non reperiens clavem, videnfque stillicida è tecto Ecclesiæ cadentia, puerum supponit, & guttis illum tangentibus profert formam Baptismi. Quæritur, an validè, & licitè? Circa hunc casum infrascripti Theologi, ac Moralistæ, & Summistæ Affirmant, quòd *validè*: negant quod *licitè*, nisi puer fuisset in periculo mortis, & tempus non sufficeret, ad aperiendum baptismalem fontem: *Validè* igitur Parochus baptizavit, quia guttæ aquæ ex stillicidio provenientes, & tangentes suppositi pueri caput, sunt materia sufficiens Baptismi, ut affirmant omnes Doctores loquentes de Baptismo facto per aspersionem; & in puncto Bonacina *de Sacrament. cit. disp. 2. quæst. 2. punct. 3. num. 20.* Barbosa *d. cap. 18. num. 44. de Parocho*. Layman *d. libr. 5. tract. 2. cap. 3. sub num. 1.* & Gobat *d. tract. 2. de Baptism. num. 60.* Non autem *licitè* baptizavit, quia est culpa gravis In solemni Baptismo non adhibere aquam benedictam, imò consecratam juxta Ritum Missalis Romani in die Sabbati Sancti. Nugnus *in S. Thom. 3. par. quæst. 79. art. 4.* Sylvest. *Verb. Baptismus. 2. quæst. 3.* & est tex. *in Clement. Unic. de Baptism.* Bonacina *ubi suprà punct. 7. num. 19.* & ibi alii. Gobat *d. tract. 2. de Baptism. num. 41.* Quamvis esse solummodò culpam venialem defendat Quintanadvenas *sing. 37. tract. 1.* Et nullam culpam in casu necessitatis, & periculo vitæ infantis baptizandi. Pasqualig. *in decis. Mor. decis. 75.* Gobat *d. num. 41.* ubi benè advertit, quòd in casu necessitatis ab obstetricibus piis, & timoratis, si fieri potest, infans baptizandus est aqua simpliciter benedicta à Sacerdote, & quæ servatur in domibus ad signum Crucis serò, & manè faciendum, ob reverentiam Sacramenti.

Et quoniam hic occasio tulit nominandi Aquam benedictam, quæ in domibus fidelium conservatur; Lectores non pigeat observare ejus anti- 5 quum usum apud Christianos; de quo habetur *tex. in cap. Aquam. 19. De consecrat. dist. 3.* desumptus ex epistola Alexandri Papæ Primi, qui fuit creatus Pontifex anno Domini 109. *in*

cap

cap. In Sabbato Sancto. 124 *in cap. Nec quemquam*. 125. *De consecrat. dist.* 4. *& in cap. In capite Quadragesimæ* 58. *dist.* 50. ex quibus juribus apparet, quòd Ecclesia Catholica, usque ab initio, & suis primitivis temporibus instituit usum Aquæ benedictæ, qua uterentur fideles in domibus privatis, & Sacerdotes in Ecclesiasticis benedictionibus, ut eruditè demonstrant Casalius *de Veterib. Christ. Ritib. cap.* 36. *pag.* 161. ubi auctoritates SS. Patrum, & Conciliorum plures allegat, Magrius *in Hierolexic. Verb. Aqua benedicta*. Ubi tùm circa originem ejusdem benedictionis, tùm circa virtutes Aquæ benedictæ plurimas eruditiones colligit. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in epit. Can. Verb. Aqua benedicta*. & Mathæolus *in Sylva Historial. part.* 2. *libr.* 7. *tit.* 21.

Et equidem Aquæ benedictæ mirabiles sunt effectus, provenientes in illos, à quibus devotè adhibetur. Quatuor autem sunt præcipui; nam. 1. Venialia peccata remittit. 2. Dæmones fugat. 3. Morbos sanat. 4. Adversitates depellit.

6 Primò *Aqua benedicta* peccata Venialia remittit, tanquam unum ex Sacramentalibus ab Ecclesia institutum ad hunc effectum, de quo egimus supra *Decis.* XX. ubi de omnibus Sacramentalibus studia nostri Cleri retulimus, & illam celebrem Theologorum quæstionem tractavimus, Utrùm Sacramentalibus deleantur peccata venialia ex opere operato, vel ex opere operantis? & quæ requirantur in homine ad dictam delectionem consequendam? Igitur Aqua benedicta delet culpas veniales in homine justo (nam qui scienter vivit in mortali peccato non potest hunc effectum consequi, cùm careat gratia Dei. S. Thomas 3. *par. quæst.* 87. *art.* 4. Gobat *tract.* 6. *num.* 229.) & hoc expressè habetur *in cit. cap. Aquam* 19. *de consecrat. dist.* 3. dicente: *Aquam sale conspersam in populis benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur, & purificentur*. Et subindè demonstrante congruentiam hujus effectus remissionis venialium culparum ex cinere Vitulæ, qui in lege veteri aspersus in populum, illum emundabat, & purificabat à legalibus immunditiis, juxta testimonium Apostoli ad *Hebr.* 9. 13. *Si enim sanguis hircorum, & taurorum, & cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis*. Et sicut sterilitas aquæ sanata fuit per Elisæum Prophetam sale asperso in ipsam, sic eò magis divinis precibus sacratus sal mixtus cum Aqua benedicta *sterilitatem* (ut habetur *in eod. cap. Aquam*) *rerum aufert humanarum, & coinquinatos sanctificat, & purgat*; idest à Venialibus, ut explicat hìc *Glossa in d. Verb. Coinquinatos*. Et idem declarat variis exemplis, & testimoniis legis veteris S. Cypr. Papa *in d. cap. Nec quemquam. de Consecrat. dist.* 4. Et S. Thom. 3. *part. quæst.* 87. *art.* 3. *in corp.* ubi reddit rationem hujus effectus, quia scilicèt aspersio Aquæ benedictæ fit cum aliquo motu reverentiæ in Deum, & ad res Divinas, & hoc modo operatur ad remissionem venialium peccatorum; adeò ut Nugnus *in d. art.* relatus à Gobat *d. tract.* 6. *num.* 240. scribat esse proximum errori in fide, si quis neget, per Aquam lustralem verè, & propriè remitti peccata Venialia. Accedit auctoritas Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ in Ecclesiis conservat ipsam Aquam benedictam, qua se signent fideles ingredientes ad orandum, ut puriores fint coram Deo, undè solent dicere devoti, dum eam tangunt, se signaturi: *Aqua benedicta deleantur nostra delicta*: & singulis Dominicis diebus ante Missam Conventualem in Choro cantatur 7
Antiphona *Asperges me, Domine, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor*. Et fit aspersio aquæ benedictæ super Clerum, & populum ad delenda peccata Venialia; ut puriori affectu iste audiat, & ille celebret Missam solemnem; quam quidem doctrinam confirmat Joan. Pineda

super

super Job par. 1. *cap.* 9. *pag.* 360. Barbosa *in collect. DD ad cap. Aqua. num.* 3. *de consecr. Eccles. vel Altar. & de Jure Ecclesiastico Univers. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 31.

Est tamen mente recolendum, quod ad obtinendam remissionem culpa-
8 rum venialium per quodcunque Sacramentale, & sic per Aquam benedictam, requiritur vel virtualis, vel formalis displicentia earumdem venialium culparum; cùm enim homo per quodlibet peccatum, etiam quotidianum, & veniale, aliquo modo recedat à voluntate Dei; non est conveniens, ut condonetur ipsi hic recessus, nisi per reditum; qui quidem non est sine displicentia, & detestatione prædicti recessus. Eminentiss. Card. de Lugo *de Pœnit. disp.* 9. *num.* 23. Gobat *d. tract.* 6. *num.* 232. Formalis autem displicentia est, (exempli gratia, *in iracundia*) quando homo elevat mentem, seu cor ad Deum; & dolens de sua impatientia, proponit sufferre patienter, aut proximi imperfectiones, aut alias adversitates. Vel qui nimis comedit, & bibit, seu mendacia officiosa levia, vel verba scurrilia, aut leves detractiones dixit; dolendo proponit, in posterum ab eis abstinere. Virtualis verò displicentia exercetur, quando qui aliquid præmissorum commisit, ex amore virtutis contrarium assumit operandum, per patientiam scilicet, abstinentiam, silentium, veracitatem, charitatem, & consimiles actus rectitudinis Christianæ. Eminentiss. Card. de Lugo *d. disp.* 9 *sect.* 2. Dicastill. *disp.* 2. *dub.* 16. & 17. & Gobat *d. tract.* 6. *num.* 233. & *seqq.*

Secundò: Aqua benedicta fugat dœmones. Legatur S. Teresia *in sua*
9 *Vita cap.* 31. *Et part* 1. *Epist.* 33. *num.* 8. & *part.* 2. *num.* 7. & *ibi Adden.* Item Hieronym. à Basilicapetri *in Ephemerid. Sacris.* in vita Sancti Ulrici *die* 20. *Februarii* ubi scribit, quemdam vexatum paupertate vendidisse diabolo animam suam: sed cùm pœnitentia ductus properaret ad S. Ulricum, projectus fuit in flumen à diabolo, à quo tenebatur, ut suffocaretur. Sed accurrit S. Ulricus cum Aqua benedicta, cujus aspersionem diabolus sufferre non potuit; & ideò suo mancipio relicto, aufugit.

P. Daniel. Bartolus in sua Histor. Anglic. libr. 4. *cap.* 13. *pag.* 312. narrat, quòd dum *P. Guilielmus Weston Soc. Jesu* in Anglia exorcizaret energumenum, & cogeret, diabolum discedere ex illo corpore; immundus spiritus dixit; exibo, si approbes, me in te venire. Respondit *Weston*, veni, si à Deo licentiam habes. Replicavit diabolus: nequaquam venirem; siquidem si in te ego starem; cruciarer eo modo, ac si collocarer in Vase *Aquæ benedictæ*. His dictis discessit ab energumeno, & notum reliquit, quantum expavescat diabolus Aquam benedictam.

Idem P. Bartolus in Histor. Asiæ libr. 6. *pag.* 410. In Insula Amboina *P. Ferdinandus Alvarez* converterat ad fidem Idololatras multos; cùmque vellent amplam Crucem in quadam valle erigere, dæmones tales terræmotus agebant, ut plantari Crux non posset. Pater *Alvarez* aspersit Vallem Aquâ benedicta, qua fugati dæmones, terra quievit, & Crux erecta remansit.

In Sylva Historiali Matthæoli part. 2. *libr.* 7. *tit.* 21. *exempl.* 11. Vidit Vir Religiosus multitudinem dæmonum, in sui Monasterii aula infirmorum, in qua jacebat Frater unus moribundus. Sed aspersa aqua benedicta per alium fratrem, dæmones omnes aufugerunt.

Ibid. exempl. 12. *Ex Vincent. Episc. Beluacen.* narratur, quemdam Virum, vino madentem, dixisse dæmoni existenti in alio energumeno; egredere ex illo, & in me venias; cui dæmon respondit, venirem, nisi hoc manè te Aqua benedicta signasses. En igitur, quanta vis inest in lustrali Aqua ad expellendos, & terrendos dæmones.

Sed Aqua benedicta valet etiam ad impe-

impedienda maleficia. Hinc narrat
10 Martinus Delrius *Disq. Magic. lib. 6. cap. 2. sect. 3.* quòd Viro cuidam Treviris anno 1588. mulier rustica nescio quid ovorum obtulit, excipit pileo pedissequus; mox pileum imponit capiti; & statim usque adeò vexari cœpit dolore, ut penè desiperet: confugit nescius, quid ageret, in ædem sacram; incensum caput immergit in Vas promptum aquæ lustralis; convalescit. Maga comprehensa, in tortura dixit: ova sic fuisse venenata, ut gustantibus interitum, extuberationem tangentibus essent parritura.

11 Tertiò. Ad morbos sanandos, & sanitatem obtinendam mirabilis est Aqua benedicta. Henriquez *in sum. lib. 3. cap. 13. in fine*, *& ibi Gloss.*

Habetur ex Surio *in Mens. Febr.* quòd Sancta Brigida Virgo in Scotia leprosis duobus luem detersit, eosque Aqua benedicta aspergens sanavit.

Idem in Aprili. S. Theodorus Archimandrita eadem Aqua lustrali, tùm filium Imperatoris Mauricii, tùm alium quendam à lepra mundavit. Alium, cui facies post tergum detorta erat, curavit. Sanctus Theodorus Aquæ benedicens, en accipe, inquiens, & hac te Aqua consperge in nomine Domini.

S. Gregorius *libr. 1. Dialog. cap. 10.* scribit, quod Sanctus Fortunatus Episcopus Tudertinus, militi Gotho ex Vitigis Regis castris, cui prolapso ex equo, crus fuerat perfractum, sanitatem illicò restituit, infusa Aqua lustrali.

S. Theodoretus *in Histor. Religiosa, de Aphraate Eremita, & aliis*, pariter scribit, B. Macedonium potu Aquæ benedictæ, datæ cuidam mulieri, quæ in morbum ingluviei inciderat, itaut in die esu triginta gallinarum non satiabatur, mirabiliter retudit immoderatam illam appetitionem. Aliam pariter mulierem à crudeli mentis delirio Aquæ benedictæ potu liberavit. Et Sanctus Parthenius Lampsacensis Episcopus Aqua benedicta paralyticos, energumenosque abstergens, mirificè curabat.

Thom. Bzovius *libr. 5. de Signis Eccles. cap. 2. de Moluchis*: ita refert: Commune est hoc omnibus Insularum illarum indigenis, ut cùm febri vexantur, vel aliter adversa valetudine, statim confugiant ad Templum, Aquam piacularem bibant, & protinùs convalescant. Sanctus Aldemarius *Monachus Casinen.* sanavit Canonicum quendam infirmum Aquæ benedictæ aspersione. Hieronym. à Basilicapetri *in Ephemerid. Sacris in Vita d. Sancti die 24. Martii*. Et *die 12. Februar.* in memor. S. Rioci narrat, ab eo Matrem defunctam aspersam Aqua benedicta ad vitam esse revocatam. Alia consimilia exempla facilè est reperire in Vitis Sanctorum, & in Historiis Ecclesiasticis, & præcipuè in Bagatta *Admirand. Orb. Christian.* in Hierolex. Magrii *Verb. Aqua benedicta*, & in Cina P. Bartoli *libr. 4. pag. 874. ac 875.* & in sæculis Benedictinis noviter impressis.

Quartò: Adversitates depellit. Hinc Surius *in Septemb.* scribit, quòd S. Lioba Virgo, Antistita Fuldensis Parthenii cœnobii, injecta modica lustrali Aqua, cui salem immiscuerat, à Sancto Bonifacio Archiepiscopo Maguntino inauguratum, compescuit ignem loca propinqua omnia depopulantem, ne utique septis Cœnobii noceret. 12

Beda *de gestis Anglor. libr. 1. cap. 17.* Sanctus Germanus Episcopus Antisiodorensis, cùm inter tumentes maris fluctus Navis periclitaretur, Aquæ benedictæ aspersione, fœdam eam tempestatem sedavit.

Cardin. Baronius *Ann. 885. De rebus gestis Stephani Papæ VI.* Cùm clades locustarum, quæ Prædecessoris sui Hadriani totam patriam consumpserant, malè multiplicato germine nasci cœpissent, & omnia replevissent, misertus SS. Papa afflicti populi, post orationem factam, Aquam benedixit, jussitque illam spargi per sata, & vineas, & nulla penitùs locusta remansit.

Choppus *Dialog. 1. contra Iconod. cap. 3.* Mures devastantes terras Christianorum conspersi Aqua benedicta aufugerunt in gentilium vineas. Consimile exemplum narrat Hieronym. à Basilicapetri *in Ephemerid. Sacris die 23. Januar.* in Vita S. Urbani Episcopi. Alia haberi poterunt exempla, ac eruditiones ex Historiis sacris, quibus Animarum Pastores præconizare poterunt suis populis devotionem lustralis Aquæ, ac in illis venerationem, & fiduciam accendere; præcipuè si legerint Martin. Delrium *Disquis. Magic. libr. 6. sect. 3. Vers. Nonum remedium. pag. 735.*

DECISIO XL.

ARGUMENTUM.

Resolvitur famosa Quæstio, an contrahat cognationem spiritualem in Baptismo Procurator tenens nomine alterius infantem? An ille, qui misit ipsum Procuratorem? Item docetur, quinam prohibeantur esse Patrini in Baptismo?

SUMMARIUM.

1 *Cognatio spiritualis in Baptismo an contrahatur à Procuratore, vel ab eo, qui ipsi mandavit, ut ejus nomine teneret infantem?*

2 *Patrini qui esse non possint in Baptismo?*

3 *Germani admittunt in Patrinos etiam hæreticos.*

4 *Regulares non possunt esse Patrini. Et cur?*

5 *Ignorantes rudimenta fidei non debent admitti in Patrinos.*

PRo complemento eorum, quæ concernunt Patrinos levantes pueros è sacro fonte, remanent explicandæ
1 aliæ duæ Quæstiones. Prima est: An Patrinus mittens, vel ejus Procurator, tenens infantem in Baptismo, contrahat spiritualem cognationem? A Procuratore contrahi spiritualem cognationem nonnulli scripsere, ob rationem, & ob auctoritatem Doctorum. Ratio est, quia ad cognationem spiritualem contrahendam requiritur tactus physicus in suscipiendo infantem de loco sacro. *cap. De his, & cap. Ad limina. 30. quæst. 1.* Sed Procurator est, qui tangit physicè ipsum infantem, dum illum tenet in lavacro sacro. Ergo ipse est, qui contrahit spiritualem cognationem. Auctoritas Doctorum hanc opinionem confirmat; plures enim eam amplexati sunt tàm Theologi, quàm Canonistæ. Henriquez *libr. 12. cap. 11. num. ult.* Azorius *part. 1. libr. 2. cap. 12.* Covaruvias *de Sponsal. part. 2. cap. 6. § 4. num. 6.* & alii apud Sanchez *libr. 7. disp. 19. num. 4. de Matrim.*

A Mittente ipsam contrahi cognationem, non autem à Procuratore misso, plurimi censuere; ea ratione, quia, ad cognationem spiritualem contrahendam duo requiruntur: designatio Patrini facta à parentibus baptizandi, seu à Parocho; & intentio ipsius Patrini exercendi illud munus tanquam Patrinus, & contrahendi ipsam cognationem. Concil. Trident. *sess. 24. de Reform. Matrim. cap. 2.* Sed Procurator tenens in Baptismo nomine alterius, à quo est missus, neque est designatus Patrinus à parentibus pueri, neque intendit agere illud munus nomine proprio; ut fiat cognatus. Ergo ipse non afficitur prædicto vinculo spiritualis cognationis. Hanc opinionem tenent Rebellus *libr. 3. quæst. 6 num. 12.* Cotonius *libr. 2. controvers. 2 cap. 5. num. 90.* Tamburinus *de Triplic. Jur. libr. 2 cap. 4. § 4. num. 7.* Barbosa *de Offic. Parochi cap. 18. num. 25. & de offic. Episcop. alleg. 30. num. 50.* quam quidem opinionem in præsenti omnes Doctores sequuntur; tùm quia est approbata à Sacra Congregatione teste Gavanto *in Manual. Verb. Baptismus num. 14.* Mario Antonino *libr. 1. resolut. ultim. casu 25.* Leone *in Thesaur. for. Eccles. part. 2.*

part.2.cap.9.n 63. cum seqq. tùm etiam quia eam amplexata est Rota Romana Verall. *decis. 147. part. 3.* Nicolius, qui Sacram Congregationem ita decrevisse refert *tom. 1. Institut. Civil. libr. 1. tit. 10. num. 37.* & Pignatellus *tom. 7. consult. 93. num. 3.* Verba Nicolii sunt ista: *An verò hæc cognatio contrahatur à Procuratore, vel ab eo, cujus nomine tenet? Sacra Congregatio Concilii censuit contrahi à mandante, non à Procuratore in Una Veronen. 29. Martii 1582. & 15. Martii 1631.*

Altera Quæstio est, Qui prohibeantur esse Patrini? Ad hanc quæstionem
2 respondetur; esse prohibitos omnes infrascriptos. *Primò* non baptizatos. *cap. In baptismate. de Consecr. dist. 4.* nam Patrinus est obligatus instruere in rebus fidei, quem suscepit. *Secundò*, Minores septennio, quia debent habere usum rationis. Gobat *d. tract. 2. de Baptism. 555.* Barbosa *de Episc. allegat. 30 num. 39.* ubi tamen advertit, non excludi Patrinum juniorem filiastro baptizando. *Tertiò*, Genitores ipsius baptizandi, nisi in casu necessitatis, idest periculi mortis. *cap. Pervenit. & cap. Dictum est. 30. quæst. 1.* aliàs ob contractam cognationem spiritualem impediuntur petere debitum conjugale. *Quartò* Hæreticos, ob periculum perversionis, & discessus à vera fide. Layman *d. libr. 5. tract. 2. cap. 9. num. 7.* ubi ta-
3 men advertit, quòd in Germania promiscuè à Catholicis vocantur Patrini hæretici; & ab hæreticis Patrini Catholici; neque subsistit timor perversionis, quia Patrini neminem ex filiis spiritualibus instruunt in fide. *Quintò* Religiosos claustrales sivè Monachos, sivè Mendicantes. *cap. Placuit commune. 6.*
4 *quæst. 1. cap. Non licet, & cap. Monachi. de Consecrat. dist. 4.* ne familiaritatem contrahant cum sæcularibus, & præcipuè cum fœminis. *Sextò* excommunicatos, interdictos, & facinorosos. *Ritual. Roman. in Rubr. de Patrinis.* Ita enim decet sanctitatem Sacramenti. *Septimò*, ignorantes rudimenta fidei, Orationem Dominicalem, Credo, & Decalogum. *Constit. Synod. Patav. part. 1. cap. 8. Vers. Qui verò, & part. 2. cap. 12. Vers. A Patrinatus munere.* Ea 5 manifesta ratione, quia non sunt apti instruere; quem in fonte suscipiunt. *Octavò* Mutum; *cap. Parvuli. de Consecrat. dist. 4.* ob eamdem rationem. *Nonò* Maritum, & Uxorem in suscipiendo uno, & eodem baptizato. *cap. fin. 30. quæst. 4.* ob reverentiam Sacramenti, quamvis inter hos conjuges non contrahatur spiritualis cognatio, ut diximus supra *Decis. XXXVII. num. 17.* *Decimò* Clericos sæculares, præcipuè existentes in Sacris. *Synodus Patavina d. part. 2. cap. 1. Vers. In ædibus.*

DECISIO XLI.

ARGUMENTUM.

Discusso dubio, an madefactis aqua digitis satis sit tangere caput baptizandi? disputatur famosa Quæstio, an licita sit sectio ventris Matris non valentis parturire? Et an ipsa Mater teneatur pati incisionem, ut fœtus possit baptizari?

SUMMARIUM.

1 *Digitis aqua madefactis an validè baptizetur?*
2 *Peccatum mortale est eo modo baptizare.*
3 *Mater si parere non possit, an teneatur pati incisionem Ventris?*
4 *Mulier gravida an ultimo supplicio plectenda?*
5 *Sectio Ventris matris quando licita?* & num. 8.
6 *Exemplum quinque fratrum cæso ventre matris editorum.*
7 *Puerperæ aliæ sectæ in ventre salva earum vita.*
9 *Vita matris quando sit præferenda vitæ fœtus, vel è contra?*

ADhuc nascitur alia dubitatio resolvenda circa Ministrantem baptismum, quæ talis est: Sacerdos 1
baptizans, digitis aqua madefactis, tangit caput baptizandi, formam proferendo. Quæritur, an sit validus Baptismus? Procedendum est ad resolutionem casus cum distinctione ista. Vel digiti erant adeò madefacti, ut ex eis fluerent guttæ aquæ; & hoc modo applicando easdem aquæ guttas capiti baptizandi, fecit verum Baptismum; nam quælibet ablutio, quamvis modica, etiam per simplicem aspersionem sufficit: Mastrius *in Theolog. Moral. cit. disp.17. num.24. prope fin. ibi: Unde deducitur ad Baptismi validitatem sufficere posse guttas aliquot, quæ corpus tangant, cum aliqua sui divisione, & partium successione*. Et latiùs Eminentiss. Card de Lauræa *de Baptism. disp. 12 num. 28.* ubi sic: *Qualibet duratio successiva aspersionis, vel immersionis, etiam minima, si detur, sufficit ad materiam proximam Baptismi; quia in qualibet quantumvis parva includitur essentia ablutionis*. Novissimè Gobat *de Baptism. d. tract. 2. num. 46.* ubi in specie nostri casus interrogatus, ait: *Respondi, videri mihi baptizatum, nec rebaptizandum, si, ut sæpè fit, digitus fuerit probè immersus in aquam, ac proindè inspersæ quinque, vel sex guttæ*. Vel è contra digiti ita parcè erant madefacti, ut ex eis non potuissent fluere guttæ aquæ; sed habebantur tantummodo humidi; vel ad instar sudoris? & in hoc casu censendus est Baptismus invalidus; quia dici non potest vera ablutio, quando aqua non fluit è digito, & se diffundit aliquo modo per locum, in quo fluit: & ad plus reputari debet Baptismus dubius, itaut puer sit sub conditione rebaptizandus; ex opinione ejusdem Gobat *d. num. 46.* ita sentientis, & dubitantis, si tantùm duæ, vel tres guttæ è digitis cecidissent, cui adstipulatur Tamburin. *de Triplic. Jur. libr.2. cap. 1. § 1. num. 13. & § 3. num.22.* Coton. *lib. 2. controv. 2. cap. 1. num.13.* & Franciscus de Lugo *libr. 2. cap.2. quæst. 1. num. 6.* Porrò omnes Doctores notant, quòd prædictus Parochus graviter peccaverit, baptizando 2
puerum illo heteroclito modo; nam debet servare usum Diœcesis, & abstinere ab incertitudine, & sequi tutiorem opinionem in Sacramentis. Gobat *d. tract. 2. num. 46.*

Porrò inter cæteras famosa, curiosa, & digna scitu est sequens instantia: Gravida mulier in octavo Mense 3
agit animam, desperata à medicis ipsius salute. Quæritur, an pati debeat ventris incisionem, ut fœtus vivus extrahatur, & baptizetur? circa hanc famosam quæstionem communiter Doctores tenent opinionem negativam, & absolutè respondent, Matrem non esse obligatam sufferre ventris incisionem, & sic mortem corporalem, quamvis versemur in periculo mortis spiritualis animæ sui fœtus; quia non sunt facienda mala ut eveniant bona; & sicut nemo potest innocentem occidere absque mortali peccato. *Cap. Non licet. 25. quæst. 5.* ita absque peccato nemo potest consentire, ut ab alio occidatur; *argum. tex. in cap. Contingit. De Jurepatron. l. liber homo. ff. ad leg. Aquil.* Ita Comitol. *in Respons. Moralib. lib. 1. quæst.14.* Layman *libr. 5. tract. 2. cap. 3. num. 2.* Graffius *p. 1. libr. 2. cap. 62.* Victoria *de Baptism. num. 32.* Franciscus de Lugo, qui cumulat alios concordantes, *libr. 2. cap. 2. quæst. 3. num. 24.* & novissimè Pax. Jordan. *tom. 1. libr. 5. tit. 10. num. 23.* Qui extendunt hanc suam negativam sententiam pariter ad illam matrem, quæ esset afficienda ultimo supplicio; quamvis 4
enim lex non permittat executionem sententiæ, nisi enixo fœtu, & sequuto partu, quem jubet expectandum. *leg. Prægnantem. ff. de Pœnis*: nihilominùs si immanitas Judicis, vel aliqua publica causa urgeret, ut ante partum è vivis tolleretur; adhuc ejus venter non esset secandus ad effectum præmissum; neque ipsam matrem (nisi sponte vellet hanc pati carnificinam),

nam) obligari poſſe aſſeverant præfati Doctores, ea ratione freti, quòd ex ſectione ventris certa mors matris ſit ſecutura, & incerta remaneat ſalus ſpiritualis ejuſdem fœtus, credentes, difficillimè eum vivum è viſceribus maternis deduci; ut inter cæteros opinabatur Sotus *in 4. diſt. 5. quæſt. 7. art. 11.* Coninch. *in 3. p. q. 66. art. 7. num. 75.* & Comitol. *ubi ſuprà*. Et quod ſit impoſſibile abſque morte Matris ejus ventrem ſecare ad extrahendum ex eo fœtum, conſtanter tenent ex Medicis Ambroſius Paræus *in ſua Chirurgia libr. 23.* Vazandæos *De Morbis mulier. cap. 7.* Alex. Maſſaria *in Pract. Medic. lib. 4. cap. 12.* & alii, quos refert doctiſſimus Zacchias *in ſuis QQ. Medicolegal. tom. 2. libr. 9. tit. 2. qu. Unica num. 27.* ubi notat ex hac impoſſibilitate ſalvandi vitam Matris provenire, quod de hac ventris ſectione nullus Medicorum ante præteritum ſæculum verba fecerit, etſi de aliis difficillimis ſectionibus habeantur antiqui tractatus, præcipuè de extractione calculi ex Veſica, quæ multò magis periculoſa eſt, atque operoſa.

Cæterùm P. Theophillus Raynaudus *tom. 14. tit. de Ortu infantium per ſectionem Cæſaream cap. 5. num. 2.* ſta-
5 tuit, & probat, ſectionem matris viventis, in deſperatione partus naturalis, licitam eſſe, & honeſtam, quando affulgeat ſpes probabilis boni eventus; atque ut plurimùm ſpem ipſam affulgere oſtendit; tùm judicio, ac teſtimonio multorum medicorum è Gallia, Hiſpania, Germania, & Italia *in d. tit. cap. 4. num. 5. & 6.* tùm *in cit. cap. 5. num. 4. & 55.* tùm celſiſſimis exemplis, inter quæ illo ſingulariſſimo Patris Jacobi Robini Ordinis Minorum Bituricen-
6 ſis, qui eidem Patri Raynaudo coram confirmavit, quintum ſe è fratribus, cæſo ſemper matris utero, editum; operam Matri præſtante Brunetho Chirurgo, qui adhibito remedio ſoporifero, dolores ſectionis ſolerter præcluſit.

Quare P. Gobat in ſecunda editione ſuæ *Experiment. Theologiæ, cit. tract. 2. de Baptiſm. in Appendice ſub num. 259.* receſſit ab opinione Comitoli, Soti, & aliorum, quibus antea adhæſerat; motus doctrina ejuſdem P. Raynaudi; in cujus confirmationem refert alia 7
duo exempla, deprompta ex lectione Guilielmi Fabricii Medici Bernenſis *fol. 1178. Edit. Hanovien.* alterum Viennæ Auſtriæ, alterum Salinis in Comitatu Burgundiæ, edita circa Puerperas, quæ ſaniſſimæ vixerunt, poſtquam ex earum uteris, in Umbilico ſectis, extractæ fuerunt proles, jam ante ſectionem mortuæ; tetrumque odorem halantes. Ulteriùs *in eadem Appendice ſub litt. A.* narrat, proximis annis judicatum à Medicis Bononienſibus poſſe, imò debere, ſecari Illuſtriſſimam quamdam Matronam; quæ illis ſuum conſenſum dederat; at conſpectis inſtrumentis futuræ carnificinæ ita cohorruiſſe, ac ſibimet tantam vim intuliſſe, ut feliciſſimè via ordinaria fœtum eadem ediderit. His exemplis eruditus P. Gobat *in eadem Append. ſub litt. D.* adjungit aliud ſibi narratum *die 28. Septembris 1670.* à Nobili Matrona, cujus perſpecta Virtus, ſapientia, & prudentia plenam apud ipſum conciliabat fidem, videlicet eandem Dominam uſam fuiſſe in difficilibus ſuis puerperiis opera certæ obſtetricis, quæ bis ſecuerat in duplici parturitione unam, eamdemque matrem, ac feliciſſimè ex ejus utero eduxerat duas proles; cùm ob corporis conſtitutionem eniti nequiret modo naturali ullum fœtum; & nihilominùs dicta mater bis ſecta vivebat, & iterùm erat prægnans.

Quapropter his, & aliis experientiis conſideratis ipſe quoque Zacchias *d. lib. 9. tit. 2. Q. Unica num. 28.* concedit, ſectionem Ventris viva Matre eſſe licitam, cum ſequentibus tamen conditionibus, videlicet quod Mater habeat vires ſubſiſtentes pro toleranda ſectione; quod non ſit minor anno vigeſimo, neque major quadrageſimo; quod ſit animo intrepido, non exagi-

exagitata mortis timore, neque labefactata nimis partus laboribus. Item quod ipsa Mater extra prægnantiam, & in prægnantia ab aliquo acuto, ac lethali morbo non fuerit conflicta, quod non sit valetudinaria, uterinis morbis obnoxia, aut rebellibus obstructionibus, aut viscerum tumoribus detenta; alioquin eam sectioni subjicere, idem esset, ac eam data opera occidere. Tandem quod Chirurgus sit valdè doctus, & benè expertus, qui attentè consideret, an aliis remediis naturali via possit partus extrahi, non enim passim, & ex abrupto deveniendum est ad hanc tormentosam, & periculosam Matris sectionem; quæ non suffragantibus aliis mediis, pro ultimo, adhiberi potest, si fœtus vivus in ventre certò agnoscatur.

His itaque stantibus, pro resolutione nostri casus est distinguendum ita.

8 Vel gravida Mulier, in octavo Mense, desperata à Medicis ipsius salute, agit animam ob difficultatem partus, & causa puerperii; quia ob nimiam arctitudinem, vel alteram corporis constitutionem, via ordinaria non potest infantem edere; & in hoc casu tenetur pati ex charitate incisionem ventris, si spes concurrat probabilis, judicio Medici circumspecti, & non præcipitis, tùm suæ sanitatis recuperandæ, tùmślioli salutis spiritualis, mediante Baptismo, consequendæ. Posse autem utramque spem concurrere, docent exempla suprà relata, & auctoritas dicti P. Raynaudi scriptoris litteratissimi *in cit. cap. 5. num. 19. & cap. 6. per totum*, nec non Gobati *ubi suprà*. At deficiente altera ex supradictis conditionibus non esse obligandam matrem ad ventrem sectioni exhibendum; imò si ex sectione ipsa mater esset incolumis evasura; proles autem extinguenda sine Baptismo, mater abstinere deberet ab eadem sectione ex charitate; cùm speranda sit salus spiritualis ipsius prolis, vel ex sanitate Matris aliis remediis comparanda: vel ea decedente, ex sollicita ventris incisione, & infantis extractione, qui post mortem matris vivere solet per notabile tempus, præcipuè si matris demortuæ statim ori imponatur aliquid, quod apertum servet, & via respirationis infanti non obruretur. Gobat *d. tract. 2. num. 260.* Quod etiam affirmat ipse Zacchias ubi suprà *numer. 26.*

Porrò supradicta doctrina de non procuranda salute corporali ipsius matris cum detrimento salutis spiritualis ejusdem prolis ex præcepto charitatis: probatur auctoritate Sancti Thomæ 2. 2. *qu. 26. art. 5. ad 5.* Sylvestri *Verb. Bellum. 2. q. 4.* Navarri *in Man. cap. 24. num. 9.* Bonac. *de leg. disp. 3. quæst. 3. punct. 4. num. 4.* Castropalai *tract. 6. disp. 1. punct. 9. num. 5.* & aliorum, quos citat Gobat *in d. tract. 2. num. 224.* ad firmandum, quod quisque tenetur cum periculo vitæ baptizare infantes Christianorum, constitutos in articulo mortis; *& num. 231.* ubi singulariter advertit, tempore Pestis Parochos teneri tàm adultis, quàm parvulis administrare hoc Sacramentum Baptismi; quòd admittit etiam Joan. Sancius *in select. disp. 10. num. 9.* & nos latè infra de *Extrema Unct. Decis. LXXII.*

Tandem pro plena intelligentia hujus insignis Quæstionis notanda est distinctio, quam ponit idem Zacchias *d. lib. 9. tit. 2. quæst. Unic. num. 35.* nempè vel est major spes vitæ Matris, & minor fœtus? puta quia mater sit validis viribus, pulso forti, fœtus autem nullum motum edat, & in imo ventris pondus faciat, & in hoc casu præferenda est vita matris, & abstinendum est à sectione ejus Ventris. At si mater sit in extremis posita, cadaverosa facie, pulsuque tenui; fœtus verò validus appareat, ac recalcitrando, & validè se movendo maximo vigore se munitum ostendat; utique de hujus salute est magis curandum, & ad sectionem deveniendum. Quod si tàm Mater, quàm fœtus viribus polleant, sed alterutrer servari 9

non

non poſſit, niſi cum alterius exitio, tunc Vita Matris eſt præferenda, ut doctè probat Zacchias *ibidem*.

DECISIO XLII.

ARGUMENTUM.

Quæſtio famoſa diſputatur, An infantes infidelium invitis Parentibus ſint baptizandi? & fœdere diſtinctionis juridicè reſolvitur.

SUMMARIUM.

1 *Infantes infidelium an invitis parentibus ſint baptizandi?*
2 *Infidelium nomine quatuor genera veniunt perſonarum, & quæ?*
3 *Filii Apoſtatarum Hæreticorum, & Schiſmaticorum poſſunt invitis eorum parentibus baptizari.*
4 *Infidelium Filii validè baptizantur.*
5 *Sed non licitè invitis eorum parentibus, juxta Thomiſtas.*
6 *At licitè ſecundùm Scotiſtas.*
7 *Concordantia harum opinionum.*
8 *Mancipia infidelium poſſeſſa à Chriſtianis poſſunt baptizari invitis parentibus.*

QUoniam Animarum Rectores, & alii ſtudioſi Theologiæ Moralis tanto zelo aliquando fervent, ut omnes infideles cupiant promovere ad baptiſmum, nunc decidendum venit: An infantes infidelium invitis Parentibus ſint baptizandi? Pro intelligentia præmittendum; Infidelium nomine quatuor genera perſonarum venire. I. *Schiſmaticos*; & ſunt illi, qui quidem credunt omnes articulos fidei, ſed ſupremam Romani Ponti-
2 ficis auctoritatem non agnoſcunt. *Cap. Quia diligentia 5. ubi Gloſs. in Verb. Schiſm.* (ubi ait quòd Schiſma idem eſt, ac diviſio, & ſciſſura) *De elect.* II. *Hæreticos*, nempe illos, qui unum, vel plures articulos fidei non credunt. *cap. 1. & tot. tit. de Hæret.* III. *Apoſtatas*, & tales ſunt illi, qui Baptiſmum receperunt, ſed poſteà totaliter fidem dereliquerunt, accedentes vel ad Mahometiſmum, vel ad Judaiſmum, vel ad Ethniciſmum. *Cap. Quidam. de Apoſtatis.* IV. *Paganos*, Saracenos, Mauros, Mahometanos, & Judæos, qui nunquam fidem ſuſceperunt. *cap. 1. & tot. tit. de Judæis, & Saracen.* Porrò Quæſitum de infidelium filiis baptizandis non cadit ſuper tria priorum genera infidelium, nempè Schiſmaticorum, Apoſtatarum, & Hæreticorum; quia cùm hi ob baptiſma ſuſceptum ſubſint Eccleſiæ, eorum filii poſſunt baptizari ipſis parentibus invitis; prout eorum Parentes cogi poſſunt ad errores ſuos deſerendos: Diana Coordin. *tom. 3. tract. 1. reſol. 6. à §. 2.* Et Layman. *lib. 5. tract. 5. cap. 6. num. 12.* Similiter in præſenti quæſito non eſt intelligendum de Baptiſmo valido filiorum infidelium, ſed de Baptiſmo licito; quandoquidem extra omnem controverſiam eſt, quòd ſi de facto infantes infidelium baptizentur, Baptiſmus erit validus, adhibita materia, forma, & intentione Miniſtri; cum Eccleſia ſuppleat intentionem infantis. 3
4 Quæſtio igitur ſtat de poſſe licito; an ſcillcèt liceat invitis parentibus infidelibus, Mahometanis nempè, Paganis, vel Judæis eorum filios baptizare?

Et negativè reſpondent omnes Thomiſtæ ob auctoritatem Angelici Doctoris, qui videtur negativam ſententiam amplexus. *2. 2. q. 10. art. 2. & 3. part. quæſt. 68. art. 10. & Quodlibet. 2. art. 7.* ob ſequentes rationes.

Prima eſt. Vel filii baptizandi, invitis eorum parentibus infidelibus, ſunt eripiendi de eorum manibus; vel relinquendi ſub eorum poteſtate. Si primum? fit injuria parentibus, eos ſpoliando jure, quod habent in filiis. Si ſecundum? fit injuria fidei, & committitur ſacrilegium; nam infantes baptizati, ſi apud parentes relinquantur educandi, fieri morali- 5

ter

ter non poteſt, quin eorum erroribus imbuantur.

Secunda eſt. Non eſt licitum privare infideles bonis temporalibus, quæ poſſident. Ergo multò minùs filiis ſuis, quos genuerunt.

Tertia eſt. Gratia non invertit ordinem naturæ; imò in ipſa natura fundatur, cujus eſt idem Auctor Deus. Sed de jure naturæ eſt, ut filii educentur, & conſerventur apud ſuos genitores, & parentes. Ergo ipſis invitis non poterunt baptizari.

Quarta eſt. Lex Evangelica eſt lex libertatis; ad quam ſuſcipiendam infideles ſunt hortandi, ſed non compellendi. Ideò *in Concil. Tolet. 4. in can. 56.* habetur: *De Judæis autem præcipit ſancta Synodus, nemini ad credendum vim inferri*. Ergo.

Quinta eſt. Ad recipiendum Baptiſmum debet præcedere aſſenſus ad articulos fidei: dixit enim Salvator: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*. S. Marcus *cap. ult. 16.* Et in tantùm baptizantur parvuli filii Chriſtianorum; in quantum eorum parentes ſupplent pro ipſis in aſſenſu ad fidem. Sed in filiis infidelium nullus aſſenſus ad articulos fidei haberi poteſt, non ab ipſis filiis, qui nondum ſupponuntur rationis compotes; non ab eorum parentibus, qui ſunt fidei inimici. Ergo non erunt baptizandi. Et hanc ſententiam tenet Suarez *in 3. par. tom. 3. diſt. 25. ſect. 3. & 4.* Vaſquez *in 3. part. diſp. 155.* & alii quos allegat, & ſequitur Layman. *lib. 5. tract. 2. cap. 6. num.* 10 Et Diana *part. 7. tract. 7. reſ. 68.* Quæ ſedet *in Coordin. tom. 1. tract. 1. reſol. 88.*

E contrà Scotiſtarum Schola tenet,
6 filios infidelium licitè baptizari poſſe, etiam eorum parentibus invitis ex ſequentibus rationibus.

Prima. Zelus Religionis eſt omni alii motivo præferendus. Sed retrahere filios ab infidelitate, in qua nomen Dei continuò blaſphematur, eſt zelus Religionis. Ergo filii infidelium, etiam invitis Patribus ſunt baptizandi.

Secunda. Hebræi ſortilegi, blaſphemi, ſeu perjuri puniri poſſunt à Magiſtratibus Chriſtianis zelo Religionis, quia peccant in Religionem. Sed idem peccatum eſt, docere filios infidelitatem, & odium fidei Chriſtianæ. Ergo in punitionem parentum, eorum filios licebit baptizare.

Tertia. Majus, & ſuperius jus habet Deus in filios infidelium, quàm ipſi Parentes; nam Deus eſt ſupremus Dominus, juxta illud: *Tua eſt Domine Magnificentia, & potentia, & Gloria, atque Victoria, & Tibi Laus: cuncta enim, quæ in Cœlo ſunt, & in terra tua ſunt: tuum Domine regnum, & Tu es ſuper omnes Principes. Tuæ divitiæ, & tua eſt gloria: Tu dominaris omnium: in manu tua Virtus, & Potentia: in manu tua Magnitudo, & Imperium omnium. 1. Paral. 29. 11.* Ergo nulla fit injuria Parentibus infidelibus, eorum filios, mediante Baptiſmo, ad Deum reducendo.

Quarta. Baptiſmus eſt de lege Divina; & Patria poteſtas eſt de lege naturali. Sed in concurſu harum legum, Divina eſt præferenda. Ergo, etiam invitis parentibus infidelibus, erunt baptizandi ipſorum filii.

Quinta. Jus patris in filios nullam vim habet in iis, quæ ſunt contra Deum. Sed impedire, ſeu recuſare, ne baptizentur filii, eſt contra Deum. Ergo Jus parentum pro nihilo attendi debet.

Sexta. Obligatio credendi Deo loquenti, & amandi ipſum ſuperat quamcumque aliam obligationem. Sed Deus locutus eſt nobis in Filio, & continuò loquitur per promulgatores Evangelii, quòd *Qui non crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus non erit* S. Marc. *ult. 16.* Ergo, ut filii infidelium baptizentur, nihil poteſt impedire, cùm hæc ſit cæteris major obligatio.

Septima. Pater de Jure non poteſt filium ſuum mutilare, ſeu facere, ut fame pereat. Ergo multò minùs, ut æternis flammis per infidelitatem; aut ſaltem

saltem visionis beatificæ privationi, ex carentia Baptismi, condemnetur.

Octava. Pretiosior est salus æterna unius animæ, quacunque re temporali; hinc P. Carolum Spinolam Soc. Jesu, (qui meruit in Japonia martyrio coronari) quia baptizavit quemdam puerulum animam exhalantem, mirificè lætatum refert Gobat *de Baptism. tract. 2. num. 243.* Ergo licitum esse debet, ubi se occasio offerat, filios infidelium, eis invitis, baptizare. Imò quisque tenetur id facere cum periculo vitæ propriæ, si infans sit in extremis constitutus. Gobat *d. tract. 2. à num. 225. & seqq.* Hæ sunt præcipuè rationes Scotistarum pro hac sententia.

Cæterùm concordantur hæ duæ opiniones sub fœdere distinctionis; vel enim filii infidelium sunt adulti,
7 & pervenerunt ad annos discretionis? & in hoc casu si ipsi à Deo inspirati petant Baptismum, & velint ad fidem Catholicam venire; sunt recipiendi, & post instructionem baptizandi, quacunque resistentia Parentum non obstante, quos imò compescere convenit, implorato brachio sæculari, ut pluries contigit in hoc Pastorali regimine Eminentiss. ac Reverendiss. Nostri Præsulis Cardinalis BARBADICI, cui Deus donavit multas ex Judæis animas per susceptionem sacri Baptismi. Vel ipsi infidelium filii sunt infantes, & rationis expertes; & in hoc casu oportet subdistinguere, vel sunt in evidenti mortis periculo, itaut morali certitudine quis cognoscat jam jam animam emissuros; & tunc si potest, Christianus quilibet laudabiliter facit, illos baptizando. Vel sunt sani, & bonam sanitatem habentes, & adhuc alia opus est distinctione; vel ipsi, seu eorum Parentes sunt mancipia Christianorum, puta quia capti sunt in bello, vel empti ab aliis; & in hoc casu cùm Christianus, illos
8 possidens, sit eorum absolutus Dominus, potest pro suo libito filios infantes baptizare, suscepta in se hac obligatione, eosdem infantes, cùm adoleverint, instruendi in fide Catholica, neque eos parentibus infidelibus consignandi; ad evitandum periculum subversionis, & apostasiæ. Vel prædicti infideles, & eorum infantes potiuntur sua libertate ex benignitate Principis, & vivunt unà cum Christianis tanquàm Accolæ, seu Cives, ut faciunt Hebræi, & Turcæ in pluribus Civitatibus Italiæ, & in hoc casu non licet eorum infantes baptizare; quia remanentes in parentum potestate educarentur in infidelitate cum injuria sacramenti collati; auferri verò à parentibus non deceret; cùm id non expediat, tùm quia jugum Christi suave est, & Ecclesia semper abstinuit à violentia absoluta, etsi aliquando per minas, & terrores laudaverit Principes excitantes subditos sibi infideles ad fidem venire, ut de Sisebuto, seu Assebuto Rege habetur in Concil. 4. Toletan. de quo Scot. *in 4. dist. 4. q. 9.* tùm etiam quia violaretur publica quies. Et ita hoc Quæsitum resolvunt Layman *d. lib. 5. tract. 2. cap. 6. num. 10.* Plures Doctores apud Dianam Coordinatum *tom. 1. tract. 1. à resol. 86. usque 92.* Mastrius *in 4. sent. disp. 2. quæst. 4. & in sua Theolog. Moral. d. disp. 17. num. 44.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Baptismo disp. 14. art. 5. per totum.* Gobat omninò legendus *d. tract. 2. à num. 312. & seqq.*

Quòd si pueri Hebræorum nondum septenni fugiant à paterna domo, & veniant ad Christianos, petentes Baptismum; sed eorum parentes opponant, eos non habere perfectum usum 9
rationis, & propterea esse sibi restituendos; in hoc casu, sunt ipsi pueri reponendi, & custodiendi in loco tuto, donec ad perfectum rationis usum perveniant; ut, si perseveraverint in voluntate, & proposito fidei Christianæ, possint baptizari; interim tamen non sunt restituendi; quia in dubio magis est favendum innocenti filiolo, quàm tristi, & nocenti Patri, ut doctè probat Emin.

Q Card.

Card. de Lugo *in Responsis Moralibus lib.* 1. *dub.* 4. *ubi DD.* relatos à Diana *part.* 7. *tract.* 11. *resol.* 40. quam reperient, qui Coordinatum habent *in tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 92. Et eruditè Gobat *d. tract.* 2. *à num.* 326. *& seqq.* Qui plura cupit scire de hac Quæstione legat Marquardum de Susannis Utinensem, qui in suo erudito tractatu de Judæi, & aliis infidelibus *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 6. illam examinat, & opiniones diversas Theologorum, ac Canonistarum hinc indè refert.

DECISIO XLIII.

ARGUMENTUM.

Ad quem Parochum spectet baptizare filium natum ex accidenti extra Parochiam genitorum ejus? resolvit hæc Decisio. Item quid agere debeat Sacerdos vocatus ad obstetricandum in necessitatis Casu? & an baptizanda Cathecumena phrænetica moribunda?

SUMMARIUM.

1 *Filius natus extra Parochiam genitorum à quo Parocho baptizandus?*
2 *Jurisdictionis Parochialis est actus baptizandi.*
3 *Infirmitate oppressus in aliena Parochia à quo recipiat Sacramenta?*
4 *Natus extra Parochiam in loco valdè distanti baptizatur à Parocho loci?*
5 *Sacerdos vocatus ad obstetricandum quid aget?*
6 *Phrenetica Cathecumena moribunda an baptizanda?*

OCcurrit frequenter, ut recreationis causa, vel ex alio honesto mo-
1 tivo Mater gravida in alienam domum transiens, ibi ex abrupto filium pariat. Quæritur in tali casu, ipse Filius natus extra Parochiam genitorum, à quo Parocho sit baptizandus? Pro resolutione hujus casus, ex quo jurgia solent nasci inter Parochos, dicendum est: Vel locus, ubi natus est filius, parùm distat à Parochia genitorum ejus, & ad Parochiam ipsorum genitorum est deferendus idem Filius, ut baptizetur à Parocho eorumdem genitorum; actus enim baptizandi solemniter, & extra casum necessitatis, est actus Jurisdictionis Parochialis, ut ex doctrina S Thomæ 2
3. *p. q.* 67. *art.* 2. *in corp.* & Scoti *in* 4. *dist.* 6. *q.* 2. probat Gobat *de Baptism. d. tract.* 2. *num.* 130. Et nos diximus suprà in *Decis.* XXXV. *num.* 3. cum auctoritate Rotæ Romanæ, & Doctorum. Quæ quidam Jurisdictio nequaquam acquiritur Parocho, intra cujus Parochiæ limites nascitur Filius ex accidentali habitatione, *per tex. in cap. De iis. de sepultur. & cap.* 1. *&* 2. *eod. tit. in* 6. Barbosa *de Parocho cap.* 25. *num.* 26. *& seqq. ubi DD.* & novissimè Emin. Cardin. de Luca *in tract. de Parochis disc.* 23. *num.* 9. *&* 10. Et ideò si puerpera effudisset fœtum in domo parentum, ad quos divertisset recreationis causa, per aliquot dies, relicta domo Mariti; Baptismus conferendus de Jure esset per Parochum Mariti, & idem est dicendum, ac observandum ex quacunque alia causa mulier prægnans in alienam domum transiisset, puta vel ad gubernium infirmorum; vel causa serviendi Hospitibus, vel ex alia accidentali occasione; nam ratio est manifesta, cùm consimilis transitus non faciat acquirere domicilium, seu habitationem talem; ex qua sit subdita Jurisdictioni istius Parochi, quò ad Baptismum prolis recenter natæ, cum præjudicio Parochi suæ veræ, & solitæ habitationis. Neque obstat, quòd si hæc puerpera extra suam Parochiam fœtum enixa 3
infirmaretur, reciperet Sacramenta non à Parocho suæ solitæ habitationis, sed ab illo, intra cujus Parochiam peperit, & infirmatur; ut in

praxi

praxi quotidiè videmus, cui etiam accidentali Parocho, in caſu mortis, debetur portio quartæ funeralis: quandoquidem diſpar eſt ratio inter Filiolum baptizandum, & Matrem infirmam Sacro Viatico, & Extrema Unctione reficiendam; ille enim poteſt abſque incommodo deferri ad ſuam propriam Parochiam; & ideò fuit ſuppoſitum, quòd locus nativitatis parùm diſtet à domo genitorum; at puerpera infirma deferri ad ſuam ſolitam habitationem commodè non poteſt; & ne proprius ejus Parochus intret ad exercendam Juriſdictionem intra limites alterius Parochiæ, Parochus loci dat Sacramenta moriturienti; & caſu quo poſſet ipſa mater infirma ad ſuam Parochiam, & habitationem ſolitam transferri, ceſſat omnis controverſia, & à proprio Parocho recipit Sacramenta, ſicut ipſe infans Sacrum Baptiſma. *Cap. Eccleſias* 13. *q.* 1. Gobat *de Baptiſm. d. tract.* 2. *num.* 135.

Quòd ſi locus, in quo naſcitur infans, eſſet valdè diſtans à Parochiæ genitorum; itaut ad eam non poſſet
4 deferri ſine magno incommodo, vel evidenti periculo ipſius baptizandi; in hoc caſu Parochus loci, in quo reperitur, poterit eumdem infantem baptizare; ad exemplum peregrinantium, de quibus ſtatutum eſt, ut Mater in peregrinatione parturiens, poſſit ſibi, & filiolo ſuo eligere, quem maluerit, fontem Baptiſmalem. *Gloſs. in cap. Nec numerus. in Verb. Aut in electa.* 10. *q.* 3 Barboſa *de Parocho cap.* 18. *num.* 7. Gobat *d tract.* 2. *num.* 133. Tamburin. *de Triplic. Jur. lib.* 5. *cap.* 4. §. 3. *num.* 3. & Sanchez *de Matrimon. lib.* 3. *diſp.* 23. *num.* 3.

Sed hìc curioſus ſatis eventus recenſetur à Doctoribus infra citandis, qui vix poteſt accidere, & eſt hujuſ-
5 modi: Sacerdos iter agens à Puerpera jacente non procul à ſemita vocatur, rogaturque; ut ſibi dolores partus patienti obſtetricetur, ne ipſa, & proles mox naſcitura pereat. Quæritur, quid facere debeat Sacerdos? Duo quidem ſunt dicenda: *Primò*, ad vocandos vicinos hunc Sacerdotem accurrere debere, ſi non procul diſtent; ſic enim & parcet proprio pudori, obviabitque periculo animæ ſuæ conſentiendi impuræ delectationi; & ſuffragabitur neceſſitati parturientis. *Secundò*, ſed data impoſſibilitate vocandi alias perſonas, ex ſuppoſito, quòd caſus iſte accidat in agris omninò deſtitutis quacunque domo, vel habitatione, deberet iſte Sacerdos officium obſtetricis aſſumere, & ſe auxiliatorem puerperæ exhibere implorata ope Divina; & firmo emiſſo propoſitò non conſentiendi cogitationi turpi. Ratio eſt, quia ex charitate tenemur ſuccurrere proximo exiſtenti in neceſſitate tùm animæ, tùm corporis. S. Thomas 2. 2. *q.* 26. *art.* 4. & 5. In præſenti autèm hypotheſi extat periculum animæ prolis naſcentis; & periculum corporis & prolis, & Matris illam effundentis, niſi adjuvetur. Et ita in terminis decidit Gobat *de Baptiſm. d. tract.* 2. *num.* 196. & *ibi* P. Stephanus à S. Paulo *Theol. Moral. tract.* 3. *diſp.* 3. *num.* 5. & Joan. Sancius *in Select. diſp.* 10. *num.* 9.

Corollarii loco etiam ſequens Caſus venit reſolvendus. Vir Nobilis habet fœmellam Turcam captam in 6
bello, quam dono habuit ab amico milite. Hæc nondum baptizata infirmatur, & incidit in phrænesim; à qua nec ſectione venæ, neque aliis remediis liberari poteſt; & ingraveſcente febri, Medicus ejus vitam deſperatam pronunciat. Quæritur, an ſit ei conferendus Baptiſmus? Circa caſum hunc eſt diſtinguendum: Vel fœmella nondum eſt ſeptennis, neque uſum rationis eſt adepta? & in hoc caſu abſque hæſitatione eſt luſtrali aqua tingenda, ut ſalutem conſequatur æternam, ſicut fieri debet cum quocumque parvulo, & infante nondum baptizato. Quòd ſi hæc fœmella Turca ſeptennium excedat, uſumque habuerit rationis, obſervandum eſt, an

petierit Baptismum, & voluntatem ostenderit suscipiendi fidem Christianam? nam si hæc voluntas fuerit in ipsa; absque dubio erit baptizanda. At si detrectaverit, & protestata fuerit, se in Turcica religione permansuram; non est ei Baptismus conferendus cùm necessaria sit intentio suscipientis aut actualis, aut virtualis, aut saltem habitualis, si suscipiens sit adultus; & in hac Turca fœmella nulla extat intentio. Quod si ante phrenesim habuisset aliquam inclinationem ad fidem Christianam, & libenter ejus explicationem audiens, signa non levia dedisset voluntatis suæ ad illam amplexandam, & Baptismum suscipiendum; in hoc casu esset baptizanda sub conditione *si capax ex Sacramenti hujus*; ex traditis per Mastrium *in Theolog. Morali disp. 17. num. 43.* Layman *lib. 5. tract. 1. cap. 6. num. 4.* & Gobatum *d. tract. 2. de Baptismo à num. 293. & seqq.* omninò legendum, ubi currenti, sed erudito calamo plures, satisque curiosos casus enunciat, & resolvit circa voluntatem Adultorum baptizandorum.

DECISIO XLIV.

ARGUMENTUM.

Agitur de nomine imponendo filiis, dum è Sacro fonte levantur. Quænam essent Regulæ antiquorum in imponendis nominibus filiis suis? Exempla Romanorum, Græcorum, ac Germanorum. Christianis vel imponenda nomina Sanctorum, vel quæ non sint Deorum inanium. Aliæ eruditiones multæ circa nominis impositionem.

SUMMARIUM.

1 *Nomina profana an imponenda in baptisma?*

2 *Antiqui imponebant nomina vel suorum majorum, vel ab aliquo eventu.*

3 *Florum, & arborum nomina sæpè posita filiis.*

4 *B. Juniperi inobedientia erga S. Franciscum.*

5 *Ritualis Romani monitio ad Parochos circa nomen baptizandorum.*

6 *Nomina falsorum Deorum non imponenda in baptismo.*

7 *Sanctorum nomina cur imponenda baptizandis?*

8 *Nomen imponere filiis ad quem spectet?*

9 *Pater, & Mater designant nomen filiis.*

10 *Hebræorum nomina an imponenda filiis baptizandis?*

11 *Nomen Masculinum, vel Fœmininum an imponendum fœtui sexus incogniti?*

QUoniam in baptismate, dum infans regeneratur lavacro Sacro, eidem imponitur Nomen; convenit in præsenti examinare, ac resolvere sequentem difficultatem; Videlicet: An in Sacro lavacro liceat imponere nomen Viri, aut mulieris nondum relatæ in numerum Sanctorum? Pro majori intelligentia hujus difficultatis præmittere oportet: Primò quod antiqui ponebant nomina filiis suis vel ab exemplo majorum, seu cognatorum illustrium, tùm ut eorum heroica facta imitarentur, tùm ut illorum memoria; & gloria in iisdem filiis remaneret superstes; ideò Elisabeth vocanti filium suum Joannem opponebant Judæi: *Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine, Luc. 1. 61.* Vel ab aliquo memorabili eventu. Hinc Romani vocarunt Corvinum à Corvo, qui ei in castris victoriæ omen dedit. Cæsarem à cæsarie, cum qua natus proditur. Caligulam à caliga militari, qua sæpè utebatur. Sic nuncuparunt Pisones, quòd optimè pisa sererent, Cicerones quia ciceres, Fabios fabas, & lentuli lentes. Sic

Sic appellatus eſt ſervius, quia genitus è matre ſerva; Paulus à parva ſtatura, & Torquatus à torque, quem Gallo in pugna detraxit. Ita faciebant Græci, qui nuncuparunt Platonem à latis humeris, Chryſoſtomum quaſi os aureum, Gregorium quaſi vigilem, Theodorum quaſi donum Dei. Idem Germani, & Belgæ, qui vocarunt Fridericum quaſi pacis, & fœderis divitem; Lotharium quaſi plumbeum cor; Leopoldum quaſi Leonis pedes; & alios plures, quos exprobatis auctoribus refert Cornelius à Lapide *tom. 1. in Pentateuchum canon. 17.*

Secundò eſt præmittendum; quod ſæpè antiqui imponebant filiis ſuis
3 nomina arborum, aut florum. Sufficiat exemplum B. Juniperi unius è primis ſociis S. Franciſci; nam *Juniperus*, vulgò *Genebro*, eſt arbuſcula, quæ naſcitur in locis arenoſis, cui prædictus Beatus adeò deditus erat,
4 ut quadam die, in ea plantanda occupatus, cum vocatus à S. Franciſco non occurriſſet, niſi completo opere, Sanctus Pater in pœnam inobedientiæ ejus præcepit arbori ne unquam creſceret, prout factum eſt, ut narrat Wadingus *in Annal. Minor. Ann.* 1222. *num.* 11. His prænotatis: Reſpondetur ad Quæſitum, quod in Catechiſmo Romano 1. *part. cap.* 2. *num.* 75. Et in Rituali Romano à Paulo Quinto approbato, monentur Parochi his verbis: *Et quoniam iis, qui baptizantur, tanquam Dei filiis in Christo regenerandis, & in ejus militiam adſcribendis, nomen imponitur; curent, ne obſcœna, fabuloſa, aut ridicula, vel inanium Deorum, vel impiorum Ethni-*
5 *corum hominum nomina imponantur: ſed potiùs, quatenus fieri poteſt, Sanctorum; quorum exemplis fideles ad piè vivendum excitentur, & patrociniis protegantur. In Rubric. de Baptiſm. in fin.* Ex quibus verbis hortatoriis potiùs, quàm præceptivis deprehenditur, non eſſe illicitum in Baptiſmate imponere nomina Virorum, vel mulierum nondum relatarum ab Eccleſia in albo Sanctorum; dummodò ea nomina non ſint obſcœna, fabuloſa, aut ridicula, vel inanium Deorum, aut Ethnicorum impiorum: qualia forent Caccus, Bacchus, Saturnus, Juno, Venus, Cybele, & ſimilia: ſiquidem conſuetudo totius Europæ invaluit, ut fre- 6
quenter imponantur nomina nullius Sancti, forſan ad memorandos antiquos Progenitores illius familiæ, qui armis, vel litteris floruere; ut ſunt Ferdinandus, Garzias, Gomezius, Hurtadus, Sfortia, Pamelius, Marchantius: & hic Patavii habemus plures viros nobiles nominatos in baptiſmo Variſcum, Galeatium, Patarum, Aliducem, Brunorium, Lepidum, Claudiam, Genevam, Peſarenam, Benaſudam, Eleonoram, & conſimilia nomina, quæ improbanda non eſſe tenet Gobat *de Baptiſm. d. tract.* 2. *num.* 335. & ego cognovi Vetulam, quæ nominabatur *Venus*; quam utique proſcriptam feciſſet Poſſevin. *de Baptiſm. quæſ.* 25. & jure quidem, cum duplici de cauſa imponantur nomina Sanctorum; *Una*, ut eorum exempla virtutum baptizatus æmulari, & imitari conetur; *Altera*, ut patroci- 7
nium reportet illius Sancti, cujus nomine eſt decoratus, cui propterea devotionem ſpecialem profiteri, & ei quotidiè ſe commendare, docet libellus Doctrinæ Chriſtianæ, & Caſalius *de Veter. Sacr. Chriſtian. Ritib. part.* 1. *cap.* 5. *de Baptiſmo pag.* 37. ubi quod in Synod. Nicæna *Can.* 30. Gentilium nomina filiis imponere fuit vetitum; quod docuit etiam S. Joan. Chryſoſtom. *Homil.* 2. *in cap.* 4. *Epiſt.* 1. *ad Corinth.*

Occaſione autem hujus quæſiti nonnulla veniunt notanda pro majori Parochorum eruditione, & inſtructione.

Notandum Primum. Non eſſe regulam ullam, ad quem ſpectet imponere nomen baptizandi; ſed attendendum morem regionis. Alicubi hoc Jus eſt Patrinorum. Raynaud. apud Gobat *d. tract.* 2. *num.* 348. Alibi Parochorum. Marchant. *in Candelabr.* 8
tract.

tract. 2. *lect.* 6. *propos.* 2. Apud nos Genitorum; qui ut plurimùm reguntur in nomine imponendo, vel à Sancto illius diei, in quo natus est parvulus; vel ab aliquo ex prædefunctis suæ familiæ; cujus memoriam renovare cupiunt, ut diximus in primo præmisso.

Notandum Secundum. Apud Antiquos Hebræos aliquando officium imponendi nomen fuisse apud Pa-
9 trem; ut de Sancto Zacharia Patre Sancti Joannis Baptistæ, qui cùm esset mutus, *postulans pugillarem scripsit, Joannes est nomen ejus. Luc.* 1. 63. Et de Lamech, qui imposuit filio suo nomen Noë. *Genes.* 5. 29. & de Seth, cui cùm natus esset filius, eum vocavit Enos. *Genes.* 4. 26. & ipse Seth hoc nomine fuit vocatus ab Adam. *Cognovit quoque adhuc Adam Uxorem suam, & peperit Filium; vocavitque nomen ejus Seth. Genes.* 4.25. Etsi pluries hoc idem officium usurparetur à Matribus; ut de filiabus Loth testatur scriptura, dicens: *Conceperunt ergo duæ Filiæ Loth de Patre suo. Peperitque major filium, & vocavit nomen ejus Mohab. Minor quoque peperit filium, & vocavit nomen ejus Ammon. Genes.* 19. 37. Pariter Lia mater imposuit nomen filiis Ruben, Simeon, Levi, & Juda: *Genes.* 29. & aliæ plures, de quibus P. Menochius *in OEconom. libr.* 2. *cap.* 3. *num.* 2.

Notandum Tertium. In usu esse nonnulla nomina Sanctorum Testamen-
10 ti veteris, nempe Annam, Elisabeth, Joachim, Joseph, Joannem Baptistam, Adam, Danielem, Jeremiam; alia verò non esse à quovis usurpata; forsan, ne videantur Christiani Judaizare, vel descendere à Judaismo, quod valdè probrosum est, præcipuè in Hispania. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 336. & Quintanadven. *tract.* 1. *singul.* 24. *num* 6. Observantes, neminem usum fuisse nomine Judæ, in odium proditoris, etsi habeamus Sanctum Apostolum hujus nomenclaturæ, quem populus fidelis inditat Thadæum, ut facit Ecclesia in Litaniis.

Notandum Quartum. Esse controversiam, an nomen maris, vel nomen fœminæ sit imponendum proli, cujus sexus non potest discerni; nam aliqui voluerunt, adscribendum esse nomen fœmininum; ea ratione, 11
quia plures nascuntur puellæ, quàm pueri; alii verò tenuerunt, imponendum esse nomen viri, quia natura conatur, quod perfectum, & plures fœminæ eruperunt in sexum masculinum; sed nullus masculus conversus est in fœminam. S. Augustin. *de Civit. Dei libr.* 3. *cap. ult.* Plinius *libr.* 7. *cap.* 4. ita sexus incognitus facillimè apparet masculinus, ut cùm exemplis comprobat Tiraquell. *libr.* 1. *Connubial à num.* 99. *& seqq.* Sotus *in* 4. *sent. dist.* 1. *quæst.* 5. *art.* 8. *Vers. Postremum denique*. Gobat *d. tract. num.* 339. & nos dicemus infrà: Quòd si Confessarii Monialium scire cupiant, quid eis agendum, casu quo Virgo consecrata Deo masculus evaderet post professionem, videant, quæ scripturi sumus infrà ad Dubium Octavum *De Androgynis, & Hermaphroditis, Decis. XLVI. num.* 8. & quod de iisdem scripsimus in Decisionibus *de Pœnitentia Decis. XLIII.*

DECISIO XLV.

ARGUMENTUM.

Explicantur Mysteria omnium, & singularum Cæremoniarum, quæ sunt statutæ ab Ecclesia in administratione Sacramenti Baptismi. Item recensentur aliæ, dignæ scitu, quæ olim adhibebantur.

SUMMARIUM.

1 *Cæremoniarum sacrarum in baptismo quænam sint Mysteria?*
2 *Capitlavium quid esset?*
3 *Vestibus albis baptizati induti.*

4 *Vestis*

4 *Vestis alba quot diebus deportata à baptizatis?*
5 *Gossipio albo cur abstergatur caput baptizati unctum chrismate?*
6 *Candela accensa cur detur tangenda baptizato?*
7 *Osculum olim dabatur baptizato.*
8 *Eucharistia statim post baptismum olim porrecta, etiam parvulis sub specie sanguinis. Cur intermissa?*
9 *Crux ad collum appensa jugiter delata à Moscbis.*
10 *Agnei Cerei cur consecrentur à Papa in festis Paschalibus.*

1 AB initio Ecclesiæ, fuerunt per eam statutæ plures cæremoniæ sacræ in collatione Baptismi; idcircò nunc oportet declarare: Quid significent, tangere nares, & aures saliva, sal ori imponere, & cæteræ cæremoniæ sacræ, quæ in Baptismo solemni adhibentur? Ex variis responsis doctissimi nostri Cleri; & ex congestis per Hierolexicon Magri *in Verb. Baptismus*; & per Casalium *de Veterib. Sacr. Christ. Ritibus d. par.1. cap.5. de Sacram. Baptismi*, sequentes explanationes sacrarum cæremoniarum collegi; & hic eas notare volui; ex quarum lectione, quamvis aliquæ non sint in usu, facilè est intelligere sensus, & mysteria earumdem sacrarum cæremoniarum, quæ in Baptismo ab Ecclesia Catholica adhibentur; & quas intra annum explicari convenit per Parochos suis Plebibus, ut majorem venerationem, & devotionem acquirant erga hoc tàm necessarium Sacramentum. Itaque Sacerdos ter exsufflat in faciem infantis; juxta illud: *In nomine meo Dæmonia ejicient. Marc.* 16. scilicet ad fugandos dæmones, quorum infans reputatur mancipium ob originalem culpam.

Signatur pollice sacerdotali frons, & pectus infantis cum signo Crucis, Ut dæmones de cætero vereantur pugnare cum Cathecumeno. Tertullian. *libr. de Resurrect. carnis*.

Imponit Sacerdos manum super caput infantis, quia olim lavabantur capita baptizandis in Dominica Palmarum, quæ dicebatur *Capitilavium*; 2
ob reverentiam futuri Sacramenti. Isid. *lib.1. Eccles. offic. cap.27. de Domin. Palm.* Fuit postea prohibita *Anno* 813. *in Concil. Mogunt* 2. quia aliqui credebant, eam ablutionem esse Sacramentum.

Immittitur Sal benedictum in os baptizandi, ut ejus gustu condimentum sapientiæ percipiat. Isidor. Hispal. *lib.2. de offic. cap.* 20. Ut lingua Christiani quasi sacra efficiatur, & Deum benedicere, numquam autem maledicere, pejerare, vel blasphemare audeat, diximus in casu Prudentiali *Quam grave peccatum sit Blasphemia?* In Decisionibus Miscellaneis.

Recitant symbolum fidei Adulti baptizandi, vel Patrini pro infantibus, quia semper in Cathecumenis fidei professio præcedere debebat Baptismo; & Eunucho petenti Baptismum *Dixit Philippus: Si credis ex toto corde, licet: & respondens, ait: Credo Filium Dei esse JESUM CHRISTUM. Act.* 8.

Tanguntur aures, & nares baptizandi saliva oris sacerdotis, dicendo *Ephpheta, quod est adaperire*; siquidem *Nares tanguntur, quia statim divinæ cognitionis odor percipitur: quòd autem ex sputo aures, quia nos ad Dei verbum percipiendum paratas illas offerimus*. Ita S. Ambros. *libr. de Sacr cap.1.* De dicto verbo *Ephpheta* vide explicationem Rabani *De Instit. Cleric. lib.1. cap.* 27. relatam *in cap. Postea tanguntur*. 68. *De Consecrat. dist.*4.

Fiunt abrenunciationes Sathanæ, operibus, ac pompis ejus, per Apostolos institutæ; ideò statutum *in libr.* 3. *Constitut. Apost. cap.*18. quod, *Qui baptizatur, sit ab omni impietate alienus, heres Dei Patris, coheres Filii sui, qui renunciaverit Sathanæ, & Dæmonibus, & fraudibus suis*. Idem *in libr.* 7. *cap.* 40. & 41.

Ungit baptizandum in pectore, & inter scapulas in modum Crucis; ex insti-

inſtituto Apoſtolorum. Cardin. Baron. *Anno* 35. & ibi Spondan. *num.* 11. & ſignificat interiorem unctionem Spiritus ſancti. *lib.* 3. *Conſtit. Apoſt. cap.* 17.

Fit triplex interrogatio, an credat? Ut triplicem maculam, cordis, oris, & actionis trina confeſſio aboleat. S. Ambroſ. *lib. de Spiritu Sancto cap.* 11. Et eſt deſumptum ex triplici reſponſione Petri de Chriſti dilectione. S. Ambroſ. *lib.* 2. *de Sacram. cap.* 7.

Sacro Chriſmate ungit infantem in ſummitate Capitis in modum Crucis: quia *Spiritus Sanctus, qui per illud Chriſma ſuæ virtutis admixtione ſanctificat credentes, & baptizato* J E S U, *ſtatim ſuper illum in Columbæ ſpecie deſcendit*. Raband. *libr.* 1. *de Inſt. Cler. cap.* 28. & quia *Ideò nos unxit Chriſtus, nam luctatores contra diabolum fecit*. S. Auguſtinus *tract.* 33. *in Joan.* & etiam quia *Nos tanquam ſuos unxit oleo lætitiæ*. S. Chryſoſt. *Homil. ad Neophyt.*

Imponit Capiti ejus linteolum candidum loco Veſtis albæ. Mos antiquiſ-
3 ſimus fuit, baptizatos ſtatim induere veſtibus albis, de quibus Lactantius *de Reſurrect. Domini*.

Fulgentes animas Veſtis quoque candida ſignat;
Et grege de niveo gaudia Paſtor habet.

Et S. Paulinus ſic cecinit *in epiſt.* 12. *ad Sever.*

Indè parens ſacro ducit de fonte Sacerdos
Infantes niveos corpore, corde, Habitu.

Signat Veſtis alba Innocentiam, quæ in Baptiſmo confertur. Origenes *homil.* 12. *in Exod.* Item ſpiritualem nativitatem, & Reſurrectionem futuram; nam in Reſurrectione Domini apparuerunt Angeli induti Veſtibus albis. S. Auguſtin. *ferm.* 63. *de Temp.* Item libertatem à dæmonis ſervitute. Idem S. Auguſtin. *lib* 4. *de Symbol. ad Cathecum cap.* 9. Et S. Cyrill. Jeroſol. *in Procatech.* Portabatur autem Veſtis albà ſeptem diebus, ut ſeptem Spiritus Sancti dona; quæ in Baptiſ-
4 mo infunduntur, ſignificarentur. Deponebantur octava die Paſchæ, quæ ideò vocatur Dominica in Albis, de qua S. Auguſt. *ferm.* 157. *Paſchalis ſolemnitas hodierna feſtivitate concluditur; & ideò hodie quoque Neophytorum habitus commutatur; ita tamen, ut candor, qui ex habitu deponitur, ſemper in corde teneatur*. Imponebatur, ultra Veſtem candidam, Sacrum etiam Velamen in capite baptizatorum ob reverentiam Chriſmatis, in quo erat Filium puerperum, ut Chriſti paſſionem indicaret, à qua omnis virtus Baptiſmi, & illud pariter deponebant die octavo. S. Auguſt. *ferm.* 160. *in Dom. Octav. Paſchæ*. Albin. *de Divin. offic. cap. de Sabbato Sancto*. Duravit uſus Velaminis ſacri uſque ad annum
1090. poſt quem Eccleſia introduxit, 5
ut albo Goſſipio abſtergatur caput baptizati ſacro Chriſmate unctum. Vicecomes *dè Antiq. Baptiſm. rit. libr.* 5. *cap.* 17.

Poſteà Sacerdos dat baptizato, vel Patrino candelam accenſam; ad ſignificandum, oportere: *Ut ſic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona*. Ivo Carnotenſis *Serm. de Sacram. Neophyt.* Et ad denotandas 6
Nuptias ſpirituales contractas ab anima cum Chriſto. S. Cyrill. Jeroſol. *Pro Catech. ad Baptiz.* ibi: *Et ſponſales lampades vobis donatæ*.

Dicitur *Vade in pace, & Dominus ſit tecum*; vice oſculi, quod olim baptizato infigebat Miniſter. S. Cyprian. 7
epiſt. 59. *ad fid. epiſc.* tùm ad innuendam pacem, gratiam, & charitatem Chriſti, tùm ad ſignificandam parentelam, & cognationem ſpiritualem initam in Sacramento. Tertullian. *de Veland. Virgin.* Cardin. Baronius *Anno* 294. Et omnes adſtantes congratulabantur. Nicephor. *libr.* 3. *Hiſtor. Eccleſ. cap.* 37.

Antiquitùs baptizati ſtatim introducebantur in Eccleſiam ad audiendam Miſſam; & ad Sanctiſſimam Eu-
chariſtiam recipiendam. Sanctus Cle- 8
mens Papa Primus *epiſt.* 3. *de off. Sacerd.* Et S. Dionyſ. Areop. *de Eccleſiaſt. Hierarc. cap. de Baptiſm.* Imò etiam parvuli communicabantur ſub ſpecie. Sanguinis

nis tantùm; & ideò jejuni portabantur ad Baptismum. Hug. Victorin. *lib.* 1. *de Sacram. cap.*20. S. Augustin. *ad Bonifac. contra Hæres. Pelag.* Eminentiss. Cardin. Brancatius *in Dissert. de Sacro Viatico pag.* 146. Sed quia sequebatur aliquando irreverentia, ob rejectionem Sanguinis, cœperunt Sacerdotes dare parvulis simplex vinum non consecratum, de quo Alcuin. & Magrius *in suo Hierolexic. Verb. Baptismus. col.* 3. *in princ.* Deindè imponebatur in capite baptizati sertum, seu corona. Sever. Alexandr. *libr. de Sacram. cap.* 20. & erat in signum victoriæ, & dignitatis Regalis. S. Gregor. Nazianzen. *Orat.* 23. *in laud. Heron. & Orat.*40. *in S. Baptism.* Dabatur etiam baptizatis lac, & mel. Tertullian. *de Corona milit. cap.*3. *& lib.*1. *adversf. Marcion.cap.*14. ad denotandam simplicitatem, & novitatem vitæ; juxta illud 1. *Petr.* 2. *Sicut modo geniti infantes, rationabiles sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem.* Et ad significandam dulcedinem Evangelicæ legis, posthabita austeritate legis Mosaycæ. Sanctus Hieron. *in Isa. cap.* 55. Et ideò optimè S. Agnes ad Tyrannum dixit: *Lac, & mel ex ejus ore sumpsi.* Lect. Brev. 21. *Januar.* ex S. Ambros. *serm.* 90. Et usque ad præsens hanc cæremoniam observant Æthiopes. Magrius *d. Verb. Baptismus. col.* 3. Et Moschi ulteriùs imponunt baptizatis ad collum crucem ex auro, vel alio metallo, quam jugiter portant cum summa devotione, itaut, si quis in morte eam non haberet, privaretur Ecclesiastica sepultura; Et quamvis sint proclivi in
9 Venerem, non audent peccare, nisi deposita illa Cruce. P. Menochius *in Storeis Cent.* 1. *cap.* 95. Dabant Baptizati stipem, seu eleemosynam Sacerdoti, quem etiam excipiebant convivio cum Patrinis. Sanctus Gregor. Nazianz. *Orat.* 40. *in Baptism.* quod fuit prohibitum *in Moguntin. Concil.* 2. *cap.* 16. Et jisdem baptizatis donabantur imagines Agni in cera alba benedicta, ut intelligerent, se propter Agni Christi Domini acerbissimam mortem, pro humano genere obitam, salutaribus Baptismi aquis ablutos fuisse: & studerent, se Christianarum virtutum 10
officia, & præcipuè mansuetudinem, quæ in Agno elucet, omnibus demonstrare, Durand. *in Rat. div. offic.* Hinc Romæ servatur mos consecrandi Agnos Cereos per Summum Pontificem primo anno sui Pontificatus, deindè in quolibet septennio, feria tertia Paschæ; & illos solemni ritu distribuendi Sabbato in Albis, quia eo die noviter baptizati tanquam Agni novelli jisdem sacris imaginibus cereis donabantur. Casalius *d. part.* 1. *cap.* 5. *pag.* 50. & Hierolexic. Magrii *Verb. Agnus Dei. col.* 3. Vide de benedictione Agnorum Dei ex cera alba purissima, quam facit Papa eruditiones plures à me collectas *de Sacrificio Missæ Decis. XLII. n.* 65. Tandem per Notarium fiebat registratio nominum baptizatorum; qui etiam celebrabant Anniversarium diem sui Baptismi, sumpto exemplo à Gentilibus, qui recolebant festum diem *Nominalium*, nempè in quo sibi nomen fuerat impositum. Sanctus Gregor. Nazianzen. *Orat.* 40. *in S. Baptism.* & Tertullian. *de Idololatr. cap.* 16. Hierolexic. Magrii *d. Verb. Baptism.* Casalius *d. part.* 1. *cap.* 5. & Joseph Vicecomes *De Antiq. Baptiz. Ritu.* Hodie Parochi notant diem Baptismi, & valet ad probandam ætatem. Barbosa *de Paroch. cap.* 7. *num.* 4. Rota *part.*2. *recent. decis.* 699.

DECISIO XLVI.

ARGUMENTUM.

Quia frequenter scribunt Historici ex Mulieribus monstra nasci, quæ an baptizanda sint, multi dubitant; ideò in præsenti Decisione referuntur octo genera Monstrorum, de quibus in summario,

mario, & docetur, quæ sint capacia baptismi?

SUMMARIUM.

1 *Centauri, Hippocentauri, seu Onocentauri quinam sint?*
2 *Fauni, Satyri, & Homines Pilosi an dentur?*
3 *Tritones, & Homines marini an reperiantur?*
4 *Nymphæ, Nereides, Sirenes, seu mulieres marinæ an dentur?*
5 *Cynocephali qui sint?*
6 *Nani, Pigmei, & Pumili homines an, & ubi existant?*
7 *Gigantes an dentur, ubi, & quomodo gignantur?*
8 *Androgyni, & Hermaphroditæ qui sint? & unde dicantur?*

TEstantur historiæ non semel à puerperiis edita esse monstra; ideò hæc materia Monstrorum plenè est explicanda; & pro fundamento proponitur Casus: Non puerum, sed Monstrum peperit Puerpera. Vocatur Parochus ad baptizandum. Quæritur, quid ei agendum? Pro intelligentia hujus casus, & antequam deveniatur ad ejus resolutionem, cùm ex Philosophis, Medicis, & Historicis plura scripta fuerint de Monstris; ne Parochos lateant ea, quæ naturam, causas, & qualitates Monstrorum attingunt; & ut faciliùs discernere, ac judicare valeant, quid sibi faciendum circa administrationem Baptismi, si aliquando casus baptizandi aliquod monstrum eveniat; placuit sequentia dubia, breviter tamen proponere, & dilucidare.

DUBIUM I.

An dentur Centauri, Hippocentauri, & Onocentauri.

1 CEntaurorum nomine censentur Monstra illa, quæ habent externam speciem hominis pro medietate; & pro alia medietate Bestiæ: adeòut monstra illa, quæ referunt speciem semihominis, & semiequi, appellentur Hippocentauri: quæ verò semihominis, & semiasini figuram portant, Onocentauri dicantur. Hæc monstra reperiri alii negant, alii affirmant, alii dubitant.

Quòd non dentur hæc monstra in rerum natura autumati sunt Tullius *libr. 1. Tuscul. Quæst. & libr. 2. de Natur. Deor.* Lucretius Poeta *libr. 4.* Solinus *cap. 13.* Seneca *libr. 8. epist. 59.* Galenus *libr. 3. De Usurpat.* & Justinian. Imper. *In Institut. tit. de Inutilib. stipulat. §. 5.* ibi: *Aut si quis rem, quæ in rerum natura non est, aut esse non potest, dari stipulatus fuerit, veluti Stichum, qui mortuus sit, quem vivere credebat, aut Hippocentaurum, qui esse non possit, inutilis erit stipulatio.* Idem docent Celsus, Accursius, & alii DD. *in l. Si ita stipulatus. 97. de Verb. obligat.* Ac tenuit S. Augustin. *libr. 18. de Civit. Dei cap. 13.* ibi: *Fabulæ fictæ sunt de Triptolemo, &c. De Minotauro, &c. De Centauris, quòd equorum, hominumque fuerit natura conjuncta.*

Dari autem Centauros, Hippocentauros, & Onocentauros arbitrati sunt ex scriptoribus antiquis Plinius *libr. 7. natur. Histor. cap. 3.* Ælian. *lib. 17. cap. 9. Histor. Var.* Plutarch. *in convivio Sapient.* & S. Hieronym. *in Vita S. Pauli Primi Eremitæ cap. 6.* ubi refert, Divum Antonium euntem ad invisendum S. Paulum, obvium habuisse Hippocentaurum in deserto; à quo sibi iter fuit ostensum; quamvis dubitaverit, an fuerit Diabolus. Sed Scriptura Sacra in *Isaia cap. 34. Vers. 14.* ait: *Et occurrent Dæmonia Onocentauris, & Pilosus* (idest satyrus) *clamabit alter ad alterum.* Ex modernis verò Scriptoribus hanc opinionem tenet Aldrovand. *in Histor. Monstror. cap. 1. de Homine.* Delrius *Commen. in Hercul. Oeteum.* Joan. Euseb. Nierimberg. *libr. 5. Histor. Natur. cap. 8.* Georg. Stengelius *de Monstris cap. 2. §. 17.* Theatrum Vitæ Humanæ *Verb. Monstrum.* Torreblanca *lib. 2.*

libr. 2. *cap.* 32. Majolus *in Dieb. Canicul. colloq.* 2. & *alii*, quos citat, & ſequitur P. Gaſpar Shottus *in ſua Phyſica Curioſa libr.* 3. *cap.* 11. §. 2. ductus atteſtationibus, & exemplis Ariſtot. *libr.* 2. *de Hiſtor. animal.* Plinii *libr.* 7. *Hiſt. Natur. cap.* 3. Olai Magni *libr.* 21. *Hiſt. Septentr. in Proem. & in cap.* 1. & Pindari *Oda Pyth.* 2. ubi affirmat in Theſſalia circa montem Gelium quendam Virum nomine Centaurum ſe commiſcuiſſe cum equabus, indéque ſobolem utrique parenti ſimilem fuiſſe editam, Matri infernè, Patri supernè, ideòque Hippocentaurum vocatam, nempè natam ex Equa, & Centauro.

Dubitant verò de veritate utriuſque opinionis Ælian. *libr.* 17. *cap.* 9. *Hiſt. Animal.* Cardin. Baron. *Anno* 343. & *alii apud* Lælium Biſciol. *lib.* 12. *Horar. ſubſciſiv. cap.* 4. putantes, eſſe potiùs Poetarum figmenta, & vanam ſimplicis popelli perſuaſionem, derivatam ab inſpectione prima ſeſſorum in equis, quos medios homines, & medios equos ſtantes à longis exiſtimaverint; quod quidem accidit R. P. Aloyſio Carniolo Soc. Jeſu religioſiſſimo Viro, & mihi, 25. ab hinc annis, iter ſimul habentibus occaſione Viſitationis hujus Diœceſis, in montibus ſeptem Communium, ubi à longè aſpeximus virum quendam carbonarium ſtantem, & habentem à pedibus uſque ad ventrem ſelliſterium ſibi inhærens; adeòut ex abſcondita inferiori media parte corporis, videbatur eſſe Centaurus, & nobis riſus cauſam dedit.

Affirmativam opinionem credimus veriorem ob multiplicia Hiſtoriarum exempla; de quibus idem Schottus *d. libr.* 3. *cap.* 1. §. 2. *libr.* 5. *cap.* 27. *Verſ. Seminis confuſio*. Ubi ita ſcribit: *In Peruviana Hiſtoria regionis illius locis Simios eximiæ magnitudinis cum mulieribus commiſceri; indéque oriri Monſtra capite, & pudendis humanis; manibus verò, & pedibus ſimiæ, reliquoque corpore hirſuto; ſine voce articulata*. Et ex alio ſucceſſu relato per Fortunium Licetum, (olim Lectorem in hoc Archigymnaſio Patavino, & Magiſtrum meum) in ſuo libro *de Monſtris libr.* 2. *cap.* 68. nefarium quendam ſe commiſcuiſſe Vaccæ, & ex ea generaſſe, non Vitulum, ſed puerum; qui fuit baptizatus, & Chriſtianam pietatem colebat; ſolitus tantummodò ruminare herbas, & paſcere Prata. An autem *Hippocentauri*, & *Onocentauri*, ſi naſcantur, ſint baptizandi, dicèmus infrà in reſponſione ad Caſum.

DUBIUM II.

An dentur Fauni, Satyri, & Homines Piloſi?

DE Satyris, Faunis, & Piloſis animalibus, ſpeciem humanam præ- 2
ſeferentibus, frequens eſt memoria apud antiquos auctores. Plinium *lib.* 7. *cap.* 2. Plutarc. *in Vita Scyllæ*. Diodorum Siculum *libr.* 1. *Biblioth. de Oſirid.* Ælian. *libr.* 16. S. Hieronym. *cap.* 7. *in Vita S. Pauli Erem. primi*; & *Iſaias cap.* 13. *Verſ.* 20. & *d. cap.* 34. *Verſ.* 14. & alios relatos per eundem P. Schottum *in Phyſic. Cur. d. libr.* 3 *cap.* 2. Et ex modernis de iiſdem animalibus mentionem faciunt Nierimberg. *libr.* 5. *Hiſtor. Natur. cap.* 9. Girald. *Hiſtor. Deor. Syntag.* 15. Delrius *libr.* 2. *Diſq. Magic. quæſt.* 27. *ſect.* 2. Natal. Comit. *lib.* 5. *Mytholog. cap.* 8. Theatr. Vitæ Human. *Verb. Satyrus*. & Torreblanca *libr.* 2. *Diſquiſ. Magic. cap.* 33. Qui omnes cenſent dari quidem Faunos, Satyros, & Homines Piloſos, ſed eſſe animalia ſylveſtria ſaltationibus, & Venereis turpibus actibus propenſa; ut ex Alberto Magno notat Nierimberg. *d. lib.* 5. *cap.* 9. quæ quidem abſque dubio expertia ſunt ratione, & incapacia Sacramenti Baptiſmi.

R 2 DU-

DUBIUM III.

An dentur Tritones, & Homines Marini?

3 TRitones, seu Homines Marini sunt homines Pisciformes, qui nascuntur in mari; Oceanus enim non minùs, quàm Terra est ferax Monstrorum, & de his mentionem faciunt Plinius *lib.* 9. *Histor. Nat. cap.* 5. Alex. ab Alexandro *lib.* 3. *Genial. Dier. cap.* 8. Gesner. *de Aquatil. lib* 4. Nieremberg. *d. lib.* 5. *cap.* 14. Et Ramusius *tom.* 1. *Navigat.* refert in Littore Æthiopico, ultra bonæ spei Promontorium fuisse repertum Piscis cadaver homini persimile, homine tamen longè magis procerum; cui cutis erat squamis contecta, capilli durissimi. Et Olaus Magnus *lib.* 21. *cap.* 1. tradit, In Norvegiæ Oceano marina quædam monstra esse, quibus est humana facies, simul cum Monachorum cuculli quadam similitudine. Petr. Hispalensis *part.* 1. *cap.* 22. refert ad Renatum Regem allatum fuisse Marinum Hominem. De alio testatur Guicciardin. *in descriptione Belgii* Anno 1523. *tertia die Novembris* repertum fuit Romæ in Ripa majore Marinum monstrum homini-formæ usque ad umbilicum, deinde Piscis bifida cauda, in semilunæ speciem recurva. Alia exempla habentur apud P. Schottum *d. lib.* 3. *cap.* 3. ubi ponit quatuor effigies, & de his non est dubitandum, esse irrationabilia animalia, & nullatenùs baptizanda.

DUBIUM IV.

An dentur Nymphæ, Nereides, Sirenes, seu Mulieres Marinæ?

4 HIs nominibus significantur marina monstra fœminea, quæ frequenter in Oceano visa, & reperta sunt; Pisces scilicet speciem humanam ostentantes, sed elegantissima forma adinstar mulierum. Describuntur à P. Athanasio Kircherio *in Itinere exstatico* 2. *Dial.* 3. *cap.* 1. *pag.* 625. his verbis: *Cerne caput hujus fœmellæ, longa quadam Cæsarie, at minimè pilosa, sed in cirros quosdam carneos, & pulposos distensa, vestitum. Vides faciem quidem pulchram, oculorum vivacitate decoram, & blandam; sed qui ad decoris complementum unicè desiderabatur, naso destitutam. Brachia solitis hominum longiora; manusque non in digitos more humano discretas, sed adinstar pedum anserinorum cartilagine interceptas, ad natandum à natura sic constitutas. Aspice rotundas, & tumidas mamillas; quàm candore niveo pectus, venterque niteant; quanto splendore coruscent. Sexus tamen discrimen ob caudam piscis, eamque prælongam, cum qua corpus terminat.* De his speciosis monstris marinis loquuntur Plinius *Nat. Histor. cap.* 5. Alex. ab Alexan. *lib.* 3. *Genial. Dier. cap.* 8. Majolus *in Dieb. Canic. colloq.* 9. & Schottus *d. libr.* 3. *cap.* 4. §. 1. *& seqq. ubi* §. 3. observat, Sirenes alias esse aquatiles, alias volatiles, quæ ex *Pausania*, & *Suida* in mari prætereuntium aures cantilenis suis demulceant, & in mortis discrimen adducant: unde Ovidius *libr.* 3. *de arte amandi* cecinit:

Monstra maris Sirenes erant, quæ voce canora.
Quaslibet admissas detinuere rates.

Cæterùm apud Batavos fuisse Sirenem, quæ didicerat formare Crucem, venerari Christi Imaginem, & multa muliebria munia obire refert idem Schottus *d. libr.* 3. *cap.* 5. §. 3. Nihilominùs non est credendum habuisse animam rationalem, quia & Psyttachi, & aliæ aves discunt fari, & simiæ solent crucem formare, & alia servitia facere; ideòque reputandæ sunt incapaces baptismo supradictæ omnes Sirenes, Nereides, & Nymphæ. Tandem paucis ab hinc annis vidisse in Mare Æthiopiæ Piscem *Mulierem* appellatum; formæ scilicet, staturæ, speciei similis mulieri, cum mamillis, brachiis, manibus, quinque digitis,

gitis, & coxis, excepto capite, & pedibus, illud enim erat, quod habet Tinca, hi verò resolvebantur in cauda piscium, testatur R. P. Joannes Antonius Cavatius Capuccinus *in Historia Regnorum Congi*, *Matambæ*, *& Angolæ lib. 1. num.* 132. Typis data Bononiæ anno 1687. ubi sculpta ejus imago inspicitur.

DUBIUM V.

An dentur homines Cynocephali?

5 HOmines *Cynocephali* sunt illi, qui habent caput caninum, & hos reperiri in India; & in Tartaria magna referunt Plinius *lib. 7. cap.* 2. Ælianus *Histor. Anim. lib.* 4. *cap.* 46. Marcus Polus *lib.* 3. *cap.* 18. Vincent. Beluacens. *lib.* 31. *Specul. Histor. cap.* 11. & S. Augustin. *lib.* 16. *de Civit. Dei cap.* 8. & Isidor. *lib.* 11. *Etymol. cap.* 3. Porrò Schottus *cit. libr.* 3. *cap.* 6. putat plures fabulas de his Cynocephalis esse confictas; & potiùs ex astutia, & vafririe alicujus nationis, eidem caninam fuisse faciem impactam, quòd si daretur casus de baptizando canicipite, adulto, esset advertendum, an vocem humanam, an intelligentiam, & usum rationis haberet. Quòd si esset recens natus, omniaque alia membra humana haberet, & præcipuè pectus, & cor; periculumque esset in mora, posset baptizari sub conditione, *si homo es;* ut dicemus cum Theologis infrà. Plures Cynocephalos ortos refert Fortunius Licetus *libr.* 2. *de Monstris cap.* 58. ex Auctoribus ibidem per eum allegatis.

DUBIUM VI.

An dentur homines Nani, Pigmæi, & Pumili?

6 NAnos quotidie videmus etiam in regionibus nostris, præcipuè apud Marchiones, Principes, & Reges; etsi non ita parvos, ut erat ille apud Ducem Bavariæ, de quo refert P. Schottus *d. lib.* 3. *cap.* 7. §. 1. quòd in convivio ejusdem Celsitudinis fuit Nanus ipse armatus cum brevi hasta, & gladio accinctus, inclusus in Artocreate vulgo *Pasticcio*, & sic portatus in Mensa: cùmque Dapifer Artocreas frangeret, inde Nanus erumpens, & stricto gladio super Mensa, gladiatorum in morem saliens, omnibus risum, & admirationem intulit. Aliorum Nanorum pusillam staturam narrat Nieremberg. *Hist. Nat. lib.* 5. *cap.* 16. quos ipse in Aula Regis Hispaniarum viderat. Et Cardanus *lib.* 11. *de subtil.* asserit, se vivente circumferri solitum in Italia virum perfecta ætate, cubiti longitudine, in Psyttachi cavea. Ego quoque Romæ vidi in domo unius ex Principibus dictæ Almæ Urbis Nanum ita pumilem, ut cùm quid mali, vel insolentiæ alicui faceret, loco carceris reponebatur in cavea ex filis ferreis, & lignicolis constructa; quæ eumdem inclusum, tanquam Psyttacum, in Aula suspensa continebat. Porrò Nanos esse homines rationales, & capaces Baptismi quisque videt.

De Pygmæis varii varia scripserunt. Horum esse magnum numerum in superiori Ægypto, unde Nilus profluit, scribit Aristoteles *libr.* 8. *de Hist. Animal. cap.* 12. Plinius *Natur. Histor. lib.* 4. *cap.* 11. *libr.* 5. *cap.* 29. *lib.* 6. *cap.* 19. & *cap.* 30. & *lib.* 7. *cap.* 2. Pomponius Mela *lib.* 3. *de Situ Orbis*, agens de Sinu Arabico, & Arabiæ urbibus ait: *Fuere interiùs Pygmei, minutum genus, & quod pro satis frugibus contra grues dimicando defecit.* Idem scribit Ælian. *lib.* 15. *de Animal. cap.* 29. & ex modernis Scriptoribus Nieremberg. *libr.* 5. *Hist. Nat. cap.* 16. & 18. & alii ex navigationibus in Indias nostri, & præteriti sæculi, relati per Schottum *d. libr.* 3. *cap.* 7. §. 2. testantur reperisse, & vidisse Pygmæorum nationes; & Pygmæos dari concedit Licetus *de Monstris lib.* 1. *cap.* 12. E contra negant dari Pygmæos Strabo *lib.* 2. *Geograph.* Albertus Magnus, Cardanus, Aldo-

yran-

vrandus, & alii apud Schottum *d. cap.* 7. §. 3. qui §. 4. eosdem confutat, confirmando, existentiam Pygmæorum ex Scriptura Sacra ubi Ezechiel *cap.* 27. *Verf.* 11. in descriptione Tyri Urbis ait: *Filii Aradii cum exercitu suo erant super muros tuos in circuitu: sed & Pygmæi, qui erant in turribus tuis, pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum: ipsi compleverunt pulchritudinem tuam.* En igitur Pygmæi à Tyriis vocati, & collocati in Turribus tùm ad tutelam, quia erant eximii sagittarii; tùm ad pulchritudinem; nam ad urbis majestatem, & splendorem maximè facit præsidiariorum è variis nationibus electorum numerus. Ita Nierimberg. *d. lib.* 5. *cap.* 18. Igitur his stantibus, censendi sunt Pygmæi capaces Sacramentorum, tanquam homines rationales, etsi pumili.

Nihilominùs P. Kircherus *in mundo Subterraneo lib.* 8. *sect.* 4. *cap.* 4. agens de dæmonibus subterraneis, qui solent apparere in regionibus septentrionalibus, & caliginosis, sub forma Nanorum, putat hos esse Pygmæos. Sed à sententia Schotti non est recedendum, munita tantorum Auctorum, qui à testibus oculatis intellexerunt Pygmæos veros homines existere, ultra Sacræ Scripturæ auctoritatem.

DUBIUM VII.

An dentur Gigantes?

7 Affirmat Moyses in Sacra Genesi *cap.* 6. *verf.* 4. ibi: *Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Et isti sunt potentes à sæculo viri famosi*; ubi Cornelius à Lapide ita scribit: Burgensis *putat gigantes fuisse dæmones humana specie indutos.* Valesius *putat gigantes fuisse filios dæmonum incuborum.* Philo *putat homines sceleratissimos vocari gigantes. Sed certum est, gigantes fuisse homines monstruosa statura, robore, latrociniis, & tyrannide insignes.* Et paulò post subdit: *Gigantes maximè generati sunt ex filiis Seth (hi enim vocantur Filii Dei) qui integerrimi erant viribus, & jam à prima va integritate degenerantes, summo amore, ardoreque libidinis, toti in terram, & ventrem protecti, filiabus Cain (hæ enim vocantur filiæ hominum) utpotè pulcherrimis agglutinati sunt. Fecit enim libido, ut natura in iis omnem suam vim, & extremum potentia suæ exsereret; & ita vastissimi, ac validissimi homines prognati sunt. Vide hîc, ut robur æquè, ac virtu. vel vitium parentum in proles transfunda.* Rectè cecinit etiam Poeta Horatius *libr.* 4. *carm.* 4.

Fortes creantur fortibus:
Est in Juvencis, est in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant Aquilæ columbam.

Et de hoc vide *infra Decis. L. num.* 6. Exploratores quoque reversi à terra Sancta dixerunt populo Hebræo: *Num. cap.* 13. *verf.* 34. *Populus, quem aspeximus, proceræ staturæ est: ibi vidimus monstra quædam filiorum Enaeb de genere Giganteo, quibus comparati, quasi locustæ videbamur.* Et omissis pluribus aliis attestationibus Scripturæ Sacræ, de quibus in *Bibl. Concordan.* nota est statura Gigantea Goliathi Gethæi Palestini, quem occidit David 1. *Reg.* 17. 4. Quare relictis fabulis de Atlante, de Bryareo, de Polyphemo, de Orione, & similibus, dari Gigantes testantur Pompon. Mela *lib.* 3. *de Situ Orbis cap. de India.* Solinus *in Polyst. cap.* 5. Plinius *lib.* 7. *cap.* 16. S. Augustinus *de Civit. Dei cap.* 9. ubi Ludovicus Vives affirmat vidisse dentem molarem S. Christophori in ejus Templo, pugno majorem. Plurima autem exempla hominum giganteæ staturæ horum temporum, præcipuè in Indiis Orientalibus, & Occidentalibus refert ex fidissimis testibus P. Schottus *in sua Physica Curiosa d. lib.* 3. *cap.* 8. ubi §. 6. subdit, causam, cur Gigantes nascantur, proscriptis fabulis, & commentis Judaicis, esse semen utriusque genitoris copiosum, crassum, calidissimum, spiritibus affluens.

fluens, & ferri expers. Alia pariter exempla non injucunda recitat Antonius Maſinus Bononienſis in *Schola Christiani cap. 35.* de repertis gigantum cadaveribus, & oſſibus, quorum unum Cranium capiebat modium tritici. Hos igitur eſſe baptizandos, quatenùs fidem amplectantur Chriſtianam, nemo inficiabitur.

DUBIUM VIII.

An dentur homines Androgyni, & Hermaphroditæ.

Androgyni ſunt Mari-fœminæ, participantes utrumque ſexum, ſic
8 dicti ab ἀνὴρ, quod virum, & γυνή, quod mulierem ſignificat. Hermaphroditæ verò dicuntur à Mercurio, quem Græci vocant Ἑρμῆς, & à Venere, quam iidem Ἀφροδίτην dicunt; quoniam Venerem à Mercurio compreſſam autumant, talem prolem genuiſſe, quæ ſexum utrumque participarit. De horum exiſtentia ita ſcribit Ariſtoteles *libr. 4. de Generat. Anim. cap. 4. Nonnulla etiam duplici genitali, altero maris, altero fœminæ naſcuntur.* Plinius *libr. 7. cap. 3.* & Nierinberg. *Hiſt. Nat. lib. 8. cap. 6.* notat, plures Hermaphroditos in Virginia Americæ Provincia naſci; & Schottus *in cit. lib. 3. cap.* 10. recenſitis Hiſtoriographorum, & Medicorum teſtimoniis, ſubdit, unum fuiſſe Hermaphroditum; qui tanquam fœmina nupſerat Viro, ex quo filios, filiaſque peperit, & nihilominùs ancillas comprimebat, & ex iis generabat; quem commemorat etiam Licetus *de Monſtris lib. 2. cap. 53.* ubi narrat annò 1561. In Scotia fuiſſe Androgynam, quæ herili filiæ uterum implevit. Similem fœminam ego comperi in Viſitationibus hujus Diœceſis Patavinæ; cujus maritus atteſtabatur mihi, eandem ultra vas fœmineum, habere etiam virile membrum, quo ipſa alias fœminas comprimebat, de qua etiam mentionem feci in meis Deciſionibus *de Pœnitentia Deciſ. XLIII. num. 6.* Cauſam hujus monſtruoſitatis nonnulli referunt in influxum ſyderum, dicentes tunc præcipuè *Androgynos* formari in utero materno, quando fit conceptus tempore conjunctionis Mercurii, & Veneris in ſignis bicorporeis; cujuſmodi ſunt Gemini, Virgo, Sagittarius, & Piſces. Sed verius eſt Hermaphroditarum cauſam provenire ab ubertate materiæ ſeminalis in utroque genitore; quà effuſa facultas formatrix æqualibus viribus in utramque materiam incumbit, & ſic in uno, eodemque fœtu utrumque ſexum imprimit. Ita Majol. *Colloqu.* 3. ex Alberto Magno *lib. 18. de Animal. tract. 2. cap. 3.* Quando autem Hermaphroditæ poſſint contrahere Matrimonium vel Sacros Ordines ſumere, non eſt hic locutus decidendi; videantur Doctores *in l. Quæritur ff. de ſtat. homin.* Moraliſtæ *de Sacram. Ordin. & Matrim.* & ex Theologis Maſtrius *in 4. ſentent. diſp. 7. num.* 427. & Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *de Ordin. diſp. 9. num.* 13. nec non prædicta mea *Deciſ. XLIII. de Pœnitentia*, in qua copiosè tractavi hanc materiam de Hermaphroditis, declarando varia genera eorumdem, & ſigna à Medicis tradita ad cognoſcendum, an prævaleat ſexus maſculinus, vel fœmininus ad effectum tùm ſuccedendi in fideicommiſſis; tùm recipiendi Ordines Eccleſiaſticos, vel contrahendi Matrimonium. Satis enim eſt hic docere, non eſſe difficultatem circa Baptiſmi collationem: ſivè baptizetur tanquam mas, ſivè tanquam fœmina: imò ſi ſexus cognoſci non poſſit? poteſt imponi nomen ſivè maſculinum, ſivè fœmininum ad arbitrium baptizantis, eò quia (ut diximus ſuprà in *Deciſ. XLIV. num.* 11.) Sunt rationes, & Doctores pro utraque opinione; apud Gobat *de Baptiſm. tract. 2. num.* 338. & 339. nec non *num.* 429. ubi advertit ex Soto *in 4. ſent. diſt. 1. qu. 5. art. 8. Verſ. Poſtremum denique*; cuidam fœminæ in provecta ætate prominuiſſe foras

ſexum

sexum masculinum; & plurimas consimiles mutationes de fœminis in mares narrant Tiraquell. *de Leg. Connub.* *l.* 1. *num.* 100. *&* 101. Delrius *Disquis. Magic. libr.* 2. *q.* 22. docentes è contra non reperiri apud aliquem, quòd Vir mutatus fuerit in fœminam, quia natura tendit ad id, quòd est perfectum. Etsi Licetus *de Monstris d. lib.* 2. *cap.* 54. relatis pluribus exemplis puellarum, quæ sexum masculinum sunt posteà assecutæ, subjungat etiam masculos fœmineam naturam induere posse, ex testimonio Ausonii *Epigram.* 68. cui tamen obstat illud vulgare, Pictoribus, atque Poetis fuit semper fingendi potestas. Porrò si daretur casus, quòd Monialis professa mutaretur in Virum, ipsa egredi deberet Monasterio; & ducere posset uxorem, quia vota facta de castitate servanda tanquam fœmina, non sunt extendenda ad statum masculinitatis, nisi renoventur, ut dixi *in d. Decis. XLIII. de Pœnitentia*, & scribit Diana *part.* 5. *tract.* 14. *res.* 49. Quæ sedet in Coordin. *tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 341. ubi allegat *Texedam*, *&* *Torreblan.* pro se contra *Portellum*. Et Pignatellus *tom.* 4. *consul.* 34. ubi ait, nostra ætate Assisii hunc casum evenisse; & probat, professionem fuisse ab initio invalidam, quia Monialis ab initio erat Vir, quamvis non constaret de sexu Virili, tanquam abscondito, & in natura sub membranis retento; qui postea vi caloris naturalis foras erupit, quando facta est mutatio sexus; & de hac penis eruptione agit copiosè idem Licetus *d. lib.* 2. *cap.* 54. & ex doctrinis Medicorum prædicta mea *Decis. XLIII. de Pœnitentia*, non absque magno studio extensa.

DECISIO XLVII.

ARGUMENTUM.

Declarantur aliæ plures species Monstrorum in Summario nominatorum. Quæritur an Diabolus possit mutare homines in bestias, & quot, ac quibus modis? Disseritur de Nabuchodonosore transmutato in bestiam. Referuntur partus numerosi variarum Mulierum.

SUMMARIUM.

1 *Caudati homines qui sint?*
2 *Auriti qui sint?*
3 *Astomi, Brachistomi, & Elingues qui sint?*
4 *Monoculi qui?*
5 *Acephali qui?*
6 *Polycephali qui? & quomodo prædicti omnes sint baptizandi?*
7 *Homines mutati in belluas an dentur?*
8 *Diabolus quot, & quibus modis mutet homines in bestias?*
9 *Nabuchodonosor quomodo mutatus in bestiam?*
10 *Partus numerosi mulierum an dentur? Exempla eorumdem.*

PRæter suprarelata genera Monstrorum, remanent adhuc alia multa, quæ explicatione egent ad complementum hujus narrationis. Ideò Quæritur.

DUBIUM IX.

An dentur homines Caudati, Auriti, Astomi, Brachistomi, Elingues, Monoculi, Acephali, Polycephali?

CAudati homines sunt illi, qui nascuntur cum cauda adinstar canum, vel equorum, de quibus 1
Plinius *lib.* 7. *cap.* 2. propè finem; & Nieremberg. *lib.* 1. *de Miracul. Europ. cap. ult.* Schottus *in sua Physica Curiosa d. libr.* 3. *cap.* 21. §. 1. ubi hac, ait, pœna punitos Anglos, qui caudas piscium projecerunt in faciem S. Augustini Apostoli illius Regni. *Et libr.* 5. *cap.* 29.

cap. 29. §. 2. ex Polydor. Virgil. *Hist. Anglic. lib.13.* narrat quod impii homines inciderunt, contemptus causa, caudam equi, super quo S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, coactus ab Henrico Rege exulare, equitabat, quare in punitionem, eorum descendentes nascebantur caudati.

Auriti sunt illi, qui à natura reportant aures in effusam magnitudinem di-
2 latatas, de quibus ex Plinio, Solino, Pigafeta, & Nierembergico *lib. 8. Histor. Nat. cap. 1.* loquitur P. Schottus *d. lib. 3. cap. 1. §. 3.* referens reperiri homines, ac mulieres cum auribus sic expansis, ut in altera extensi jaceant, altera tegantur.

Astomi sunt, qui carent ore. *Brachistomi*, qui parvum os habent. *Elingues*, qui vel lingua carent, vel ejus usu pri-
3 vati sunt. De his scribunt Mela *libr. 3. Æthiopia.* Plinius *lib. 6. cap. 30.* & Solinus *cap. 43.* ex antiquis. Inter recentes Nieremberg. *lib. 8. Hist. Nat. cap. 1.* dicens, quòd prædicti *Astomi* nutriuntur ex odore florum, fructuum, & herbarum, quas olfactui, & naribus, non stomacho condiunt. De *Astomis* credere hoc est difficile; non ita de cæteris, videmus enim mutos, qui gestibus, atque nutibus exprimunt ad vivum sensus suos, ut notat Schottus *d. lib. 3. cap. 11. §. 3.* Et ego dixi *de Pœnit. Decis. XXII.*

Monoculi sunt, qui unum tantùm ocu-
4 lum in fronte portant; de quibus Plinius *lib. 7. Hist. Nat. cap. 2.* Aul. Gell. *lib. 9. cap. 4.* & Solinus *cap. 25.* & *43.*

Acephali sunt illi, qui caput non habent; quos vidisse testatur S. Augustinus *serm. 33. ad Fratres in Eremo*,
5 dicens: *Ecce ego jam Episcopus Hipponensis cum quibusdam servis Christi ad Æthiopiam perrexi, ut eis sanctum Christi Evangelium prædicarem; & vidimus ibi multos homines, ac mulieres capita non habentes, sed oculos grossos fixos in pectore; cætera membra æqualia nobis habentes:* Et paulò post. *Vidimus, & in inferioribus partibus Æthiopiæ homines unum oculum tantùm in fronte habentes.* Porrò Aldrovandus credit prædictos populos non esse re vera *Acephalos*, seu sine capite; sed solùm sine collo; ob idque caput ita immediatè connexum busto, ut os, & oculi appareant esse in pectore; quod verisimilius videtur; ita enim necessarium est homini caput, omnium sensuum internorum, externorumque sedes, ut sine illo homo subsistere nequeat. At Licetus *d. lib. 2. de Monstris cap. 30.* nonnullorum Acephalorum exempla, & effigies ponit.

Polycephali è contra sunt homines bicipites, qui nascuntur cum duobus capitibus, quorum exempla plurima ex Historicis antiquis, & modernis leguntur 6
apud Schottum *in Phys. Cur. lib. 5. cap. 2. §. 1. & 2.* ubi *§. 3. ex Aldrovando* ponit aliud Monstrum *Heptacephalon*, idest natum cum septem capitibus, & septem brachiis anno 1587. in regione Novarensi; & consimile anno 1625. in Oppido Fori-Julii *Pordonone* appellato. Horum monstrorum varia, & admiranda exempla, ac figuras reperiet curiosus Lector, etiam apud eumdem Fortun. Licetum *de Monstris d. lib. 2. cap. 58.* Causam autem horum monstrorum censent Philosophi, ac Medici esse ubertatem materiæ seminalis in loco angusto immissæ, ubi natura gemellos componere vellet, sed elaboratis duobus capitibus, cum ob angustiam uteri non possit integra duo corpora fabricare, cessat ab opere; applicando totam materiam uni corpori, quod solet esse justo crassius. Ita Schottus *lib. 5. cap. 30. §. 2.* Quod ad Baptismum attinet, dubitari potest tantummodò de *Polycephalis*; sed in his, ut dicemus infrà, caput principale est absolutè tingendum aqua lustrica; minùs verò principale, sub conditione, *si es alius homo rationalis*, est baptizandum, ut docet Gobat *de Baptis. num. 276.*

S DU-

DUBIUM X.

An dentur Homines mutati in belluas?

7 Ope dæmonis viros, ac mulieres mutari in belluas notiſſimum eſt ex pluribus auctoribus ſacris, atque profanis, à quibus infinita propemodùm exempla tranſcribit P. Schottus *in ſua Phyſica Curioſa libr. 1. cap.*
8 *25. per totum*; ibi videnda; & *lib. 3. cap. 20.* nec non Licetus ubi ſupra *libr. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 73.* Quod quidem triplici modo fit à diabolo. *Primò* occultando perſonam, quam vult tranſmutare, eamque ſubtrahendo ex aliorum oculis, & ejus loco ſeipſum, ſub figura beſtiæ ex aere compoſitæ, ſiſtendo. *Secundò* aptiſſimè circumdando exuvias ferarum illis ipſis, quos ſub beſtiarum forma vult apparere. *Tertiò* effigiem belluinam ex aere componendo, & illam ſingulis membris hominis immutandi applicando; itaut phantaſtica effigies cooperiat totam perſonam; quam qui videt, beſtiam credit videre; & hinc eſt, quòd Strigæ in hanc formam tranſmutatæ, & aliquando percuſſæ, repertæ ſunt ſauciatæ, & offenſæ in proprio corpore, juxta membrum percuſſum in corpore phantaſtico. Delrius *Diſquiſit. Magic. lib. 3. qu. 18.* ubi narrat Hiſtoriam Vetulæ Strigæ ſub forma felis accedentis ad cunam infantis, quam ligno percuſſit Cerdo pater pueri adeò benè, ut ipſa vetula neceſſe habuerit per plures dies in lecto permanere. Cæterùm digna ſcitu eſt apud omnes
9 Parochos hiſtoria Nabuchodonoſoris Regis Babylonis, quem converſum in beſtiam teſtatur Scriptura Sacra *in Daniel. cap. 4. num. 30.* Quomodo igitur hæc mutatio in belluam facta fuit? Origines auſus fuit dicere, hanc fuiſſe parabolam exprimentem caſum Luciferi; ſed eum redarguit S. Hieronymus quia fuit vera hiſtoria, & verum factum in perſona illius Regis. Medina *lib. 2. de fide cap. 7.* putat mutationem fuiſſe merè præſtigiatoriam, ut ſcilicet Rex ſibi ipſi videretur eſſe bos: & oculis aſtantium, vel per illuſionem ſenſuum, vel per compoſitionem, & applicationem figuræ bovis ex aere compactæ, & applicitæ corpori ipſius Regis; ſed hæc repugnant verbis Scripturæ dicentis: *cor feræ ipſi datum*, & *fœnum ut bovem comediſſe*. Alii volunt imaginationem Regis ita vehementem fuiſſe, ut verè crediderit, eſſe bovem. Ita Franciſc. Valles *de Sacra Philoſ. cap. 8.* & Hier. Mercur. *lib. 6. Var. Lect. cap. 20.* Alii quòd privatus fuerit rationis uſu, & ceciderit in dementiam, per ſeptennium, quo tempore tanquam Bos errabat per prata; vivens ex herbis, ac ſi verè Bos, & beſtia fuiſſet, ut pluribus citatis diſcurrit Schottus *d. lib. 3. Phyſic. Cur. cap. 21.* Cæterùm factum Nabuchodonoſoris tanquam naturæ metas excedens fuiſſe merum miraculum ait Licetus *d. lib. 1. de Monſtris cap. 13.* At Tirinus in *cit. cap. 4. Daniel. verſ. 13.* ait, quòd ita fuit turbata phantaſia Nabuchodonoſoris, ut ſibi videretur eſſe beſtia, v. g. Urſus, vel Biſon, vel alius Bos ſylveſtris, undè ſubdit: Nec tamen ſola phantaſia, & appetitus ejus ſic turbata fuerunt; ſed etiam cordis, & corporis temperamentum ita immutatum, & efferatum eſt, ut eſſet ſimile temperamento feræ beſtiæ, quantum fieri potuit citra naturæ humanæ emiſſionem; undè, & facies ejus ab humana fuit non nihil diverſa, & accedens ad ferinam: cutis non mollis, ſed dura, pilis veſtita craſſiſſimis, longiſſimis, & nigerrimis ex fuligine craſſiſſimæ Melancholiæ ſenſim ſubortis, quæ referent horridas, & minaces criſtas Aquilæ, ut dicitur *Verſ. 30.* Manus, & pedes calloſi unguibus quaſi aquillinis armati, quibus humi quaſi quadrupes incurvus, pronus, & ſemper nudus reptabat, nec niſi herbis, & radicibus, ut bovino appetitui ſibi à Deo Indito obſequeretur,

retur,

retur, victitabat, omni uſu rationis, loquelæ, & vocis articulatæ deſtitutus, ut bos mugiebat. Hucuſque Tirinus. Quòd ad collationem Baptiſmi attinet, ſi Neophytus ex præſtigio mutatus eſſet in beſtiam, non eſſet baptizandus, ſuppoſita ejus aliena voluntate à fide, in qua ſi conſtans fuiſſet, credibile eſt, Deum non permiſiſſe, ut diabolus eum immutaret: quòd fecùs eſſet dicendum, & faciendum, ſi ex ſola imaginatione, vel defectu uſus rationis crederet, eſſe in beſtiam mutatum. His addere liceat, tanquam monſtruoſitatem ſapiens, ſequens.

DUBIUM XI.

An dentur partus numeroſi mulierum?

10 Binas proles à mulieribus edi unico partu, nec novum eſt, nec rarum. Nam & Rebecca uno partu peperit Jacobum, & Eſau. *Geneſ. cap.* 25. & Thamar Pharem, ac Zaram. *Geneſ. cap.* 38. De Tergeminis natis ſcribit Titus Livius *Decad.* 1. *libr.* 3. Plinius *lib.* 7. *cap.* 3. Majolus *colloq.* 3. & Aldrovandus *cap.* 1. *de Monſtris pag.* 51. Quatuor natos uno fœtu teſtatur Plinius *lib.* 7. *cap.* 3. Solinus *cap.* 2 & Cœlius Rhodiginus *lib.* 4. *cap.* 23 Quinque ſimul proles natas habemus ex Ariſtotele *lib.* 7. *Hiſt. Anim. cap.* 4. & Aulo Gellio *lib.* 10. *cap.* 2. Senos fœtus enixam fuiſſe nobilem Matronam dicit Paræus apud Aldrovandum *cap.* 1. *de Monſtris*. Septem autem filios à quadam Meretrice unico partu datos notat Majolus *colloq.* 3. & Trogus apud Plinium *lib.* 7. *cap.* 2. Aliam mulierem germanam primo partu effudiſſe novem filios; ſecundo partu undecim; Uxorem verò Iſemberti Comitis de Altorf, quæ judicaverat impudicam mulierem, tres pueros in uno partu enixam, peperiſſe in pœnam, unico puerperio, filios duodecim; qui omnes educati à Patre vixerunt. Aliam matrem vigintiduos abortivos feciſſe, aliam trigintaſex, aliam ſeptuaginta, aliam centum, & quinquaginta ex Alberto Magno narrat Schottus *in Phyſ. Cur. d. lib.* 3. *cap.* 29. §. 1. qui §. 2. pluribus cumulatis auctoribus, narrat Margaritam Principiſſam in Hollandia, rejeciſſe à ſe pauperculam duos geminos filios lactantem, & eleemoſynam petentem, tanquam adulteram; cui illa ait: *Rogo Deum, ut Excellentia Veſtra tot filios pariat, quot ſunt dies in anno*. Hoc, anno ſequenti, comprobatum eſt; nam ipſa Domina Margarita ætatis ſuæ anno 42. & anno ſalutis 1276. ipſo die Paraſceves, peperit infantes vivos promiſcui ſexus trecentos, ſexaginta quatuor, qui omnes baptizati fuerunt à Domino Guidone Epiſcopo; & paulò poſt omnes, unà cum Matre obierunt. Multiplices fœtus generari in Utero ex abundantia ſeminis procedit. Hos autem partus numeroſus fuiſſe ex miraculo, nemo dubitabit. Quo verò ad materiam noſtram de Baptiſmo, hos omnes, ſi vivi naſcuntur, eſſe Sacro Lavacro regenerandos nemo dubitabit.

DECISIO XLVIII.

ARGUMENTUM.

Siſcitantur cauſæ, ex quibus gignuntur Monſtra, & docetur alias eſſe naturales, alias ſupra, alias infra naturam. Hiſtoriis, & exemplis eædem declarantur.

SUMMARIUM.

1 *Monſtra ex quot, & ex quibus cauſis naſcantur?*
2 *Seminis humani ſuperfluitas cauſa monſtrorum. Item debilitas.*
3 *Conceptio fœtus in utero Materno deſcripta.*
4 *Semen humanum cum ſemine beſtiæ gignit monſtra.*

S 2 5 Mon-

5 *Monstrorum editorum à Mulieribus exempla.*
6 *Corporis Materni nimium incommodum monstra gignit.*
7 *Imaginatio genitorum causa Monstrorum. Exempla.*
8 *Monstra an sint ad Præsagium, vel punitionem malorum?*
9 *Mahometis adventus Præsagium in Thracia.*
10 *Petri de Luna Schisma prænunciatum.*
11 *Punitionis causà Monstra nascuntur. Exempla.*

TOt Monstrorum speciebus hucusque declaratis addamus nunc sequens
1 Dubium, & quæramus causas productionis eorum. Itaque sit.

DUBIUM XII.

Quæ, & Quot sint causæ, ob quas nascuntur Monstra?

VArietas opinionum circa causas minor non est, quàm sint ipsa monstra, quæ quidem innumerabilia reperiuntur. Porrò causæ ipsæ vel sunt naturales, vel supranaturales, vel infranaturales. De naturali in præsenti dubio, quæ subdividitur in *Intrinsecam*, & in *Extrinsecam*. Causa *intrinseca* est semen per carnalem copulam effusum in utero materno; quod vitiatur, vel per excessum, vel per defectum, vel ob incongruam commixtionem, sivè indebitam collocationem, vel ob uteri angustiam, vel ob ejusdem in membranas non probam distinctionem, aliamve pravam dispositionem, aut conformationem. Semen excessivum est causa Monstrorum, ex Aristotele *lib. 4. de Generat. Animal. cap. 4.* ubi damnantur frequentiores hominum congressus in carnali copula ex Galeno *lib. de Hist. Philosoph.* & Alberto Magno *lib. 18. de Animal. cap. 6. & lib. 2. Physic. tract. 2. cap. 3.* Cardano *libr. 12. de subtilit.* & ex liceto *d. lib. 2. cap. 60. & seqq.* ac aliis citatis per Schottum *in Physic. Cur. lib. 5. cap. 27.* ubi colligit, quòd ex horum Auctorum doctrina seminis superfluitas facit, ut fœtus vel plura acquirat membra, ut sex digitos, tres, vel quatuor manus, pedesvè, aut duo capita, vel solito majora. 2
Vice versa seminis defectus, (ut quia sit vel exiguum, vel debile, spiritibus vitalibus destitutum) ut fœtus non nanciscatur omnia membra; & monstruosus in aliqua corporis parte nascatur, in causa esse dicitur. Ob incongruam seminis commixtionem pariter generantur monstra: quamvis enim Deus primi Maris Adami corpus ex luto, primæque Fœminæ ex Adami Costa formaverit, formatisque animam infuderit; reliquos tamen homines ex copula Viri, & fœminæ, & ex seminis amborum permixtione, quoad corporis formationem progigni voluit; cui ipse deindè formato, ac penitùs absoluto infunderet animam rationalem à se creatam. Quapropter observant Medici, & Anatomici, quòd mixta ambo semina, maris scilicèt, & fœminæ in utero fœmineo, illicò quadam tenui tunica, ex calore uteri producta, concluduntur, & instar ovi tenuissima pellicula conclusi, copulantur; atque hanc vocant conceptionem. 3
Posteà producuntur aliæ tunicæ, tanquam munimenta fœtus; & conficitur membrana *Chorion* appellata, quæ extenditur crescente fœtu, & post partum, in fasciculum conclusa, rejicitur; ex ipsa tamen altera tunica dicta *Amnea* valdè mollis, ambiens totum fœtum humanum, ut à lædentibus defendi possit; in brutis verò fit alia tunica dicta *Ollantoides*. Interim ex seminibus ita mixtis emergunt subtillimæ fibræ, ex quibus primùm omnium bifurcata quædam vena, per umbilicum posteà fœtus ad uterum matris directa, deducitur. In altero hujus venæ ramo sanguis colligitur, ex quo hepar generatur; ex altero verò ramo reliquæ omnes

venæ

venæ fiunt, quæ ad unum truncum in superiori jecoris parte, nempè ad venam cavam referuntur. Dein ope virtutis seminalis producitur cor cum suis venis. Subindè cerebrum, nervi, ossa, cum suis cartilaginibus, & membranis, & ex iis corpusculum compaginatur, in quod Deus Optimus Maximus animam ex nihilo creatam infundit. Igitur sex primis diebus post conceptionem, materia seminalis in utero contenta est adinstar lactis. Subsequentibus aliis novem diebus in sanguinem mutatur. Aliis duodecim consolidatur; reliquis decem, & octo usque ad quadragesimumquintum omnia membra perfectissimam formam adipiscuntur, ut deinceps fœtus tantummodò augeatur. Unde Versus:

Sex in lacte dies: ter sunt in sanguine terni:
Bis seni carnem: ter seni membra figurant.

Quæ omnia me suasum faciunt, quòd si bestia seminet in utero mulieris; vel
4 vir nefandam copulam exerceat cum bestia, & in ejus vulva semen humanum profundat; etsi disputabile sit, an homines rationales possint generari, ut videbimus infrà *in Dubiis* 16. & 17. nihilominùs monstra gigni possint tàm in utero mulieris, quàm in utero bestiæ, quæ habeant speciem humanam; ut de *Hippocentauris*, & *Onocentauris* diximus suprà; quamvis expertia rationis, ut post longam disputationem consentit Schottus *in d. lib. 3. Physic. Cur. cap. 5. §. 3. Vers. Tertiò, & in lib. 5. cap. 27. Vers. Seminis confusio*. Hanc opinionem fulciunt exem-
5 pla relata à *suprad.* Antonio Masino *cap. 1. pag. mihi* 8. & 9. videlicèt, Navarræ Anno 1471. ortum esse monstrum cum tribus capitibus, viri uno, canis altero, & felis tertio. Anno 1474. Papiæ mulierem peperisse felem cum humana facie. Et Austriæ aliam mulierem pariter peperisse tres feles, duos masculos, alteram fœminam. His addendus noster Fortunius Licetus *de Monstris d. lib. 2. cap.* 71. & 72. ubi plenè examinat hanc dubitationem.

Ulteriùs monstra efficiuntur ob indebitam collocationem seminis in utero: nam dum matres toto gravi-
ditatis tempore otiosæ domi sedent, 6
vel decussatis cturibus, curvo, & prono in genua corpore stant, dum onus subeunt, vel ventrem fasciis, aut vestibus arctiùs constringunt, uterumque comprimunt, enituntur fœtus obstipos, repandos, gibbosos, pedibus, aut aliis corporis partibus distortos. Et idem est dicendum, si seminis non fiat æqualis distinctio, & distributio ad omnes partes fœtus, vel quia sit nimis crassum, & durum sperma, quod obruat virtutem genitalem, atque formatricem; vel quia sit nimis aqueum, ac fluxile; ex quo ossa, nervos, venas, arterias, aliasque partes solidiores efformare non possit, ut ex Medicis, ac Anatomicis philosophatur Schottus *d. libr. 5. cap. 27.* Et hæc de causa Naturali intrinseca, ob quam nascuntur Monstra. Sed examinanda sunt duo sequentia dubia necessaria scitu. Videlicèt:

DUBIUM XIII.

An Imaginatio Matris sit causa Monstrorum?

Extrinseca, sed præcipua causa monstrorum est Imaginatio Pa-
rentum, & præcipuè Matris. Licetus 7
de Monstris lib. 2. cap. 42. & cap. 84. Idem *de Humani fœtus Constitut. cap. 26.* Plurima sunt exempla vetera, & nova. Gallinam ovis incubantem, milvi aspectu perterritam exclusisse pullos milvino capite scribit Avicena *lib. 1. de Animal.* Regina Æthiopiæ ex Rege marito Æthiope filiam albam edidit, cùm sæpè aspexisset statuam candidam propè thorum collocatam. Heliodorus *lib. 1. de Rebus Æthiopiæ*. Anno Christi 1282. In Pontificatu Martini Papæ IV. Matrona de familia Ursinorum peperit filium villosum, & in

in speciem Ursi ungulis armatum , ex aspectu imaginum Ursorum , quæ in dicta domo erant depictæ . Lycosten. Anno 1282. Item Anno 1599. Matrona alioquin honesta Venetiis edidit gemellos ita conjunctos , ut ægrè sexus discerni posset . Pudendi partus pudenda causa fuit , nempè propudiosa imago suspensa in thalamo , qua complexus sponsorum exprimebatur . Stengelius *de Monstr. cap.* 5. §. 13. Bononiæ Uxor pharmacopolæ gravida , cùm sæpè angues excoriatos observasset , ac vehementiùs appetivisset , puerum anguino capite peperit , ut ex Aldrovando refert Schottus *d. lib.* 5. *cap.* 30. §. 3. *Vers. Dubium non est* . Qui §. 1. etiam narrat se legisse Historiam memorabilem mulieris gravidæ , quæ postquam vidisset in erecto pegmate amputari capita nonnullorum reorum , paulò post peperit infantem Acephalum . Alia refert exempla idem Schottus *d. lib.* 5. *cap.* 28. § 4. concludens cum his Verbis Divi Isidori : *Hæc fœminarum est natura , ut quales perspexerint , sivè mente cogitaverint , in extremo voluptatis æstu , dum concipiunt , talem sobolem procreent . Etenim Anima in usu Venereo formas extrinsecas intùs transmittit , earumque satiata typis , rapit species earum in propriam qualitatem* . Ex hac causa Monstra nascentia , cum sint homines informati rationali anima ; dubium esse non potest , quòd sint baptizanda . Verùm ad quem finem permittat Deus nasci monstra ? nimis alta Quæstio est . Nihilominùs sit :

DUBIUM XIV.

An monstra ad Præsagium , vel punitionem malorum nascantur ?

Diximus monstrorum nascentium aliam esse causam supernaturalem , & hæc in eo consistit, quòd ip-
8 sa Monstra sint signa Dei , volentis incautos mortalium animos monere , aut sanare . Non me latet , id negare Fortunium Licetum *d. lib.* 1. *de Monstris cap.* 3. *cap.* 2. ex Philosophicis rationibus ibi per eum consideratis . Cæterùm sicut per somnia , per Prophetarum oracula , per varia prodigia ; ita & per monstra , atque monstrosa præmonere solet Deus , non tam probos , & cultui suo addictos ; sed improbos quoque ; nec singulos tantùm homines , sed integras etiam nationes , & gentes , ut ratiocinatur Schottus *d. libr.* 5. *cap.* 29. ubi exempla plurima adducit , & illa præcipuè , anno nimirum 578. quo Puer in Thracia natus est sine brachis , & ab umbilico deinceps in piscem desinens . Item
canis capite Leonino , & alius fœtus 9
quadruplex ; quibus monstris infelix Mahometti adventus , qui terra marique dominari cœpit , demonstratus fuit . Anno 914. fœtus editus est in lucem canino capite , significans mores Christianorum illius temporis , se
mutuis morsibus lacerantium . Circa 10
Annum 1389. natus est puellus quadrimanus , & quadrupes , qui portendisse dicitur Schisma Benedicti XIII. anteà *Petrus de Luna* nominatus . Anno 1512. Monstrum natum Ravennæ capite cornuto , pede rapacis avis , genu occulato , alis loco brachiorum instructum , & sexu utroque deforme , excepit bellum funestum inter Julium II. Pontificem cum universa penè Italia , & Ludovicum XII. Galliarum Regem .

Sunt etiam supplicia , & punitiones malorum monstra ipsa , quæ gignuntur ; licèt enim secundùm Philosophos in eis natura erret , & à præ-
stituto sibi fine aberret , nihilominùs 11
Deus ubique , & semper certo fine agit , secundùm abditissimas consilii sui rationes . Sint aliqua exempla . Anno 998. referente Cardin. Baronio Robertus Galliarum Rex incestuosas contraxit nuptias cum muliere sibi cognationis jure propinqua , quæ illi peperit Filium habentem collum , & caput anserinum . Anno 1575. maritus quidam malè tractans uxorem suam.

suam prægnantem ; quadam die illi dixit iratus : Utique tu gestas dæmonem , quem ego gladio confodiam . Non longè post Uxor filium peperit, dimidia inferiori corporis parte benè formata ; sed superiori horrida , & tetra cum cornibus , quales vidimus dæmones pingi . Bagatta *in Admir. Orb. Christ. tom.* 2. *libr.* 1. *cap.* 2. §. 2. *num.* 8. Hic rememoranda monstra caudata in punitionem Anglorum , à quibus contempti fuerunt Sancti Archiepiscopi Augustinus , & Thomas , ut in Dubio nono . Alia legantur in Schotto *d. libr.* 5. *cap.* 29. §. 2. & alia apud Anton. Masinum *cap.* 27. *in Schola Christiani pag.* 240. *&* 241. Sed illud supra omnia admirandum , quòd quidam Ludovicus Roossel , ridens dolores Uxoris suæ parturientis , quasi eos simularet , ex imprecatione Uxoris , & ultione divina diù dolorem maximum in femore dextero pertulit , & post novem menses indè excisus fuit infans masculus , qui nomen Patris sortitus est . P. Bertrand. Lot. *tract.* 15. *Cas. Belg.* & Schottus *d. libr.* 5. *cap.* 3. ex his deducamus , Deum summè bonum , simulque justum aliquando erga homines agere ut Medicum ad sanitatem , aliquando ut Judicem ad pœnam .

DECISIO XLIX.

ARGUMENTUM.

Disputatur famosa Quæstio , an dentur dæmones Incubi , vel Succubi , & an hi possint generare Monstra , vel cubando cum mulieribus , vel succumbendo cum Viris?

SUMMARIUM.

1 *Dæmones incubi , aut succubi an generent Monstra ?*

2 *Dæmones incubos , vel succubos non dari , opinio DD.*

3 *Quod dentur verior opinio DD.*

4 *Exempla dæmonum incuborum cum mulieribus .*

5 *Generare an possit diabolus incubus cum muliere ?*

6 *Dæmonis incubi ope procreati an baptizandi ?*

7 *Dæmonem numquam succubum in vitio nefando .*

8 *Homo ex dæmone succubo nasci non potest .*

Curiosum autem super alia omnia hucusque examinata est sequens .

DUBIUM XV.

An ex Dæmone incubo, & muliere succuba, vel Viro incubo , & Dæmone succubo generetur Monstrum ?

Tametsi dæmones non sint corporei , nec vim naturalem habeant generandi prolem ; nihilominùs quæstio antiqua , ac celebris est , an dæmones possint , & soleant in assumpto corpore , & in speciem viri configurato commisceri cum viris ? Quod est quærere , an dentur dæmones incubi , & succubi ; incubus enim dæmon est , qui sub specie virili veniens incubat fœminæ ; Succubus autem dicitur , qui sub muliebri figura succubans viro , muliebria patitur . 1

Et quòd dæmones officium viri , vel fœminæ in coeundo exercere non possint , plures Doctores opinati sunt apud Torreblancam *libr.* 2. *cap.* 30. & Eugubinum *de Perenni Philosoph. libr.* 8. *cap.* 26. ac alii multi , quos citat Delrius *Disquisit. Magic. libr.* 2. *quæst.* 15. & hanc sententiam negativam tuetur Joan. Wierius *libr.* 3. *de Præstigiis dæmonum à cap.* 18. & novissimè Pignatellus *tom.* 4. *consult.* 101. *num.* 2. & 3. 2

Porrò affirmativam sententiam tàm multi , & graves tuentur Auctores , ut sine pertinaciæ nota ab illa discedi non posse videatur : nam in ea est S. Thomas *in* 2. *sent. d.* 8. *& in quæst. disputatis q* 6. *art.* 8. *de Miraculis* . Item 1. *p. q.* 51. 3

quæst. 51. *art.* 3. & 2. 2. *quæst.* 95. *art.* 3. Cardin. Toletus *in summa lib.* 4. *cap.* 15. Alphonsus à *Castro de Justa Hæret. punit. lib.* 1. *cap.* 16 Annan. *lib.* 4. *de Natura dæmonum*. Sprenger. *in Malleo part.* 1. *quæst.* 4 & *part.* 2. *quæst.* 1. *cap.* 4. & *quæst.* 2. *cap* 7. Vallesius *de Sacr. Philosop cap.* 8. Delrius *d. lib.* 2. *quæst.* 15. Pierius *lib.* 8. *in Genes. disp.* 3. Tostatus *in Genes. cap.* 6. *quæst.* 6. Licetus *de Monstris d. lib.* 2. *cap.* 90. Schottus *in sua Phisic. Curios. lib.* 1 *cap.* 21. ubi refert S. Augustinum hanc eandem opinionem tenentem *lib.* 15. *de Civit. Dei cap.* 23.

A qua quidem opinione non esse recedendum, comprobant exempla plu-
4 rima, quæ passim leguntur in Historiis Sacris, & apud pios Auctores de commercio carnali, & coniugali copula inter dæmonem, & mulierem; ac inter Viros cum dæmonibus, quorum aliqua, refert idem Pignatellus *d. tom.* 4. *consult.* 101. *num.* 4. & Schottus *cit. lib.* 1. *cap.* 21. quibus ego addo alterum, quod legi in vita S. Ignatii Fundatoris Soc. Jesu conscripta à P. Daniele Bartoli *lib.* 5. *num.* 12. scilicèt fuisse mulierem fruentem dæmone incubo, quæ auditis Patribus Societatis Jesu Missionariis pœnitentiam suadentibus, & Divinam Misericordiam magnificantibus, se disposuit ad confitenda peccata sua; at metuens accessum dæmonis incubi, munita imagine Sancti Ignatii impressa papyro, & ejus confisa suffragio, post multas, & pergraves dæmonis tentationes, fraudes, & violentias, meruit ab ejus astu liberari.

Major difficultas est, an ex dæmone incubo, & muliere succuba gene-
5 retur fœtus, quem Monstruosum deindè enitatur mulier? Et dari generationem, scribit Tostatus *quæst.* 6. *in cap.* 6. *Genes.* his Verbis: *Dæmones semen fundere nequeunt; cùm corporei non sint, nec habeant undè semen decidant; sed ex viris acceptum ipsi mulieribus infundunt. Duo autem sunt eorum genera. Aliquando enim Dæmon succubus est, aliquando incubus, prius tamen succubus est, quàm incubus. Nam cùm viri nocturno semine polluntur, ibi Dæmon succubus, corpore ex aere in speciem muliebrem figurato, semen accipit, servatque, ne spiritus ejus exhaletur, quo fit aptum generationi: deindè sexu transformato, induens speciem viri, virile semen quod acceperat, in muliebrem uterum infert.* Quam rem melius declarat, & faciliorem demonstrat Delrius *d. libr.* 2 *Disquis. Magic. quæst.* 15. his verbis: *Potest Diabolus semen aliundè acceptum (v. g. in ea; quæ somnianti viro contingit, illusione) deferre, & qua est agilitate, & naturalium rerum peritia, calorem prolificum in semine, quantumvis ille subtilis, & aereus sit, ac faciè dissipabilis conservare, & illud denique quo momento mulier ad concipiendum optimè disposita (quod eum non latet) tùm illud Matrici ita infundere, vel naturali vi attrahendum exhibere, & muliebri semini commiscere.* Igitur dari potest generatio inter dæmonem incubum, & mulierum succubam ex infusione feminis humani, modo prædicto; quod etiam admittit Licetus *de Monstris d. lib.* 2. *cap.* 73. *cap.* 88. & *cap.* 90. & opinati sunt gravissimi Theologi, & DD. (præter suprà relatos) quos allegat Schott. *d. lib.* 1. *cap.* 22. ubi refert plurima exempla, quibus ego addo Bagattam *in Admir. Orb. Christ. tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 2. § 2. *num.* 10. Ex Boethio *de Reb. Scotor. lib.* 8. sic scribentem: *Cùm puella quædam apud Scotos in Marrea Regione, in nefandam cum Dæmone incidisset consuetudinem, concepissetque fœtum, tempore statuto enixa est monstrum undèquaque fœdum aspectu, quale nusquam visum est.*

Cæterùm ipse Schottus *d. libr.* 1. *cap.* 22. ait, probabilius esse, ex dæmonis incubi commixtione cum mulieribus, nasci non posse humanam prolem. S. Augustinus *libr.* 15. *de Civit. Dei cap.* 23. nihil ausus est definire de hac re; de qua etiam Pererius *libr.* 8. *in Genes.* ait, se semper dubitasse; prout dubii remanent Ulricus Molitor, Nicolaus Remigius, Vincentius Lucidus,

dus, & alii relati ab eodem Schotto *d. lib.* 1. *cap.* 22. ubi ad exempla contraria respondet, ea esse suspecta, & fabulosa; & si partus humani verè suscepti fuerint ex dæmone incubo, supposititios, & aliundè habitos esse credendum. Ego difficultatem habeo in admittenda generatione ex dæmone incubo ex ea ratione, quòd scilicet virtus generativa consistit in immediata effusione seminis humani in matricem mulieris, quam facit homo cum ea copulatus, & in instantanea receptione cum suis spiritibus ejusdem seminis ab eadem matrice fœminea; adeò ut si extra vas fœmineum fiat humani seminis effusio, statim evanescat generativa virtus, & facultas; & quantumvis dæmon sit sollicitus, velox, atque promptus ad recipiendum semen humanum à Viro se corrumpente, vel mollitiem agente; & illud transferendum in vulvam nefandæ mulieris; nihilominùs erit semen illud semper inane, & ad generandum absque virtute, & facultate; quia nulla penitùs interposita mora (ut dixi) debet effundi, & recipi; ac à matrice tanquam spongia assumi, complecti, & conservari suis spiritibus, & virtutibus prolificis. Hanc meam opinionem tutantur Conimbricens. *libr.* 1. *de generat. cap.* 4. *quæst.* 10. *art.* 3. Ulricus Molitor *libr. de Python. Mul. cap.* 7. & 10. & Boguetus *lib. de Sortileg. cap.* 14.

Concludendum est itaque dari certam conjunctionem carnalem dæmonis incubi cum muliere ex auctoritate
6 Sancti Thomæ, & multorum Doctorum, atque exemplorum; incertam autem esse generationem inter eosdem; quæ si aliquando contingat, & non constet hominem esse rationali anima præditum; sed potiùs monstrum fuisse generatum, non nisi cum magna consideratione, erit baptizandum, & sub conditione, *si sis homo rationalis*; ex traditis per DD. apud eumdem Schottum *d. lib.* 1. *cap.* 22. *Vers. Dico secundò. lib.* 3. *cap.* 8. §. 6. *Vers. Puto itaque*, & *lib.* 5. *cap.* 30. §. 3. *in fine*.

Quod si loquamur de homine incubo, & de dæmone succubo, vicem mulieris agente, & pro uxore se gerente 7
(nam superbum, etsi immundissimum dæmonem in sodomitica Venere numquam voluisse esse patientem, & succubum observat Segnerius *in Confessario instructo cap. de luxuria*) absolutè tenendum est, numquam fuisse natam, nec nasci posse veram prolem humanam, plura enim desiderantur in conceptione, fœtus formatione, ejus portatione, nutritione, & coagmentatione, quæ dæmon quantumvis sapiens 8
præstare minimè valet; nimis enim mirabilis est Architectura, & organizatio corporis humani, quam componit natura; Dei ope, sapientia, & bonitate assistente: quòd si aliquando dentur exempla de natis ex Matre dæmone succuba, eosdem dicendum est supposititios fuisse, & ab aliqua muliere parturiente ablatos, vel fictitios, & ementitos ex aliquo alio dæmone se puerulum confingente, ut benè notant Torreblanca *lib.* 2. *quæst.* 30. Serarius *in cap.* 6. *Tobiæ quæst.* 4. Delrius *lib.* 2. *Disq. Magic. quæst.* 15. & Schottus *d. lib.* 1. *cap.* 22. *Vers. Dico tertiò.*

DECISIO L.

ARGUMENTUM.

Tria curiosa dubia resolvuntur: An Pater bellua, & Mater mulier simul generent? E contra, An Vir Pater cum Matre bellua? Et an feræ diversarum specierum simul coeuntes? Ulteriùs an defectus parentum transmittantur in filios?

SUMMARIUM.

1 *Bellua incuba an generet cum muliere succuba?*

T 2 Da-

2 *Danorum Regum origo.*
3 *Homo nasci non potest è Patre bellua, & muliere Matre.*
4 *An ex Patre Homine, & Matre bellua? Exempla.*
5 *Rationes pro negativa.*
6 *Defectus naturales genitorum an transeant in filios?*
7 *Speciei diversæ si feræ simul coeant, quid generent?*

1 POstquam tractavimus, an ex magna bellua Diabolo monstra possint generari? videamus quid ex aliis belluis irrationabilibus. Ideò proponitur.

DUBIUM XVI.

An ex Bellua incuba, & Muliere succuba nascatur Monstrum.

NEgat Galenus *libr. de Usu part.* 3. tenens non esse possibile, quòd ex seminibus diversæ speciei fiat generatio; cui adhærent Conimbricenses *Comment. in lib. 2. Physic. Arist. cap. 9. quæst. 5. art. 3.* & de hoc dubius remanet Cardan. *libr. 14. de Variet. rer. cap. 77. in fine*, *nimis*, ut ait, *dissentientibus inter se genitalibus, tùm forma totius, & pariendi tempore.*

Nihilominùs affirmare nos cogunt plura exempla: nam Grammaticus *libr. 10. Arist. Danicæ*; item Joannes Episcop. Upsalien. & Olaus Magnus *in Histor. Septent.* scribunt, Reges Danorum recognoscere suam progeniem ab Urso, à quo compressa fuit Virgo pul-
2 cherrima, & ex eo genitus puer, fortissimus robore; qui factus vir, & uxore accepta genuit Trugillum Spragelex eximium Ducem: hic deinde Ulsonem, Ulso posteà Svenum, qui Daniæ Rex fuit. Nieremberg. *libr. 5. Histor. Natur. cap. 6.* prodidit, in Regno Pegù eam nationem ducere originem à Cane, qui rem habuit cum puella naufraga. In Hispania esse familiam appellatam *De Marinis*, quam dicunt, duxisse originem è Tritone concubente cum adolescentula. Et nostris penè temporibus, Fœminam deportatam ad Insulas lacertarum quosdam liberos è Simio sustulisse. Historiæ pariter referunt, Attilam Hunnorum Regem ortum ex muliere constuprata à Cane. Plura alia novissima exempla de Simiis masculis copulam carnalem habentibus cum mulieribus intra confines Magni Regis Mogoli, & cum iisdem filios generantibus narrat Gemellius *nel Giro del Mondo part. 3. libr. 2. cap. 1. pag. 142. & seqq.* His adde Fortunium Licetum *d. libr. 2. de Monstris cap. 72. post medium*, ubi ex fera masculo posse mulierem concipere, & parere vel purum hominem, vel totam feram, vel monstrum ex membris humanis, & ferinis compositum, juxta partes seminum mulieris, & feræ magis spirituosas; nec non imaginativam utriusquam coeuntis.

In hoc dubio mihi videtur adhærendum magis negativæ opinioni, & dicendum, quòd si coeat animal brutum cum muliere, nequaquam gigni posse hominem; certum est enim quòd virtus generandi hominem, stat in Semine Viri, quidquid sit de semine muliebri, quod multi Moralistæ volunt non esse necessarium ad generationem: Diana *part. 3. tract. 5. resol. 15.* requiescente in Coordinato *tom. 2. tract. 6. resol. 237.* Igitur solum semen muliebre non potest generare hominem, & eò minùs commixtum cum semine bruti animalis, ut tenet Schottus *in Physic. Curiosa d. lib. 3. cap. 5. §. 3. Vers. Secundò*, ex Torreblanc. & Delrio ibi citatis. Ad exempla verò supra relata respondet, vel ea esse fabulosa; vel mystica, hoc est ex fortitudine vel crudelitate, seu ira primi Parentis Regum Danorum, eum fuisse appellatum Ursum, quemadmodum Attilam ob astutiam, & vafritiem descriptum fuisse cum facie canina, & generatum à Cane. Vel potius, (quod notatu est dignum) dicere possumus, eatenùs mulieres compressas carnaliter ab aliquo bru- 3

to,

to, concepisse, & peperisse hominem; quia, ante copulam brutalem, ipsæ mulieres coierant cum Viro, & semen humanum in utero receperant; ut opiniones contrarias conciliando advertit Schottus *d. lib. 3. cap. 30. §. 3. Vers. Accedit nefaria:* ubi subdit, quod semper in his casibus monstra effundentur, in quorum baptismo Parochi esse debent attenti in dignoscendo, an potiantur anima rationali. Hinc Gemellus ubi suprà *pag. 144.* hæc notat. *Egli si è ben anche noto, come essendo nel Brasile una Donna stata conosciuta da un Simione, e divenuta gravida à suo tempo partorì un fanciullo con tutte le membra humane, mà pelose; e che quantunque mutulo faceva quanto se gli diceva. Sopra questo parto hebbero gran dispute i Padri Domenicani, & i Gesuiti, se dar se gli dovesse il Battesimo, ò nò? E conchiusero non esserne capace.* E contra verò non minùs curiosum, ac difficile est diffinire, prout requirit sequens.

DUBIUM XVII.

An ex Viro incubo, & bellua succuba oriatur Monstrum?

Affirmativam opinionem astruunt ea, quæ dicta sunt suprà de Hip-
4 pocentauris, genitis ex copula Virorum cum equabus Magnetiis; & quod asserunt Plutarchus de infante ei oblato, nato ex equa, impregnata ab Agasone. Plinius Cratem Pastorem ex capella sustulisse filiam, homini, & capræ similem. Nieremberg. *lib. 5. Histor. Natur. cap. 6.* Asinam peperisse filiam humana effigie formosissimam. Item ab equa partu editam filiam Hipponam nomine; & apud Belgas vixisse virum satis pium è vacca genitum. Ælian. *lib. 6. Histor. Animal. cap. 41.* Hircum ob rivalitatem in Urbe Sybari adolescentem Pastorem occidisse, quòd capram adamaret, & ei coiret: nam ex ea natus est Sylvanus infans humana facie, sed caprina habens crura. Et Gregor. Tholosan. *in Syntagm. Juris lib. 7. cap. 3. num. 9.* Quod *viri Indorum scelestissimi quidam cum feris coeunt, & indè mixtos, & semiferos esse partus;* & hanc sententiam amplectitur Licetus *d. lib. 2. cap. 69. 70. 71. & 72.* absque hæsitatione.

Cæterùm in hoc dubio mihi verius videtur, ex bestialitate commissa inter virum, & belluam, (quod omnibus flagitiis nefandis est majus) non posse gigni hominem anima rationali prædi- 5
tum, tùm quia ex discrepantia seminum, & diversitate specierum generatio fieri impeditur; tùm quia belluæ non gestant fœtum debito tempore pro humani partus conditione, ut docet Aristot. *lib. 4. de gener. anim. cap. 4.* Credendum est quidem, monstra generari, aliquam apparentiam humanæ speciei habentia; sed non veros homines, quæ quidem monstra provenient non ex semine hominis bestialiter infuso in vulva belluina; sed ex semine bruti masculi, cùm quo eadem bellua, vel parum antè, vel parum post coitum hominis, se copulaverit; & sic causa conceptionis in bellua erit semen belluinum; causa verò monstruositatis commixtio seminis humani; ut considerat Schottus *d. lib. 3. cap. 5. §. 3.* qui *ibid. in addit.* respondet cum *Deusing.* ad adducta exempla, dicens, vel esse commentitia, fabulosa, & non vera; vel partus à belluis effusos cum humana specie, non fuisse homines anima rationali informatos; sed brutos præseferentes speciem aliquam, seu venustatem humanam, cum aliqua articulatione vocis more Psyttacorum; vel religiositate more Elephantum; quapropter forent hæc monstra judicanda omninò incapacia Sacramenti Baptismi. Quidquid sit de prædictis partibus monstrosis ex parentibus diversarum specierum, nos interpellat.

T 2 DU-

DUBIUM XVIII.

An defectus naturales Patris, seu Matris, & eorum monstruositates transfunduntur in filios?

AFfirmativè respondet Licetus *de Monstr. libr.2. cap.* 85. & Schottus
6 *in Physic. Curiosa d.lib* 5. *cap.*30. §.3. *Vers. Quod si uterque* his verbis: *Quod si uterque, aut alteruter saltem genitorum simili aliqua monstrositate est effectus, non dubium est, quin fœtui quoque eandem aliquando imprimant. Hinc cynocephali à cynocephalis; Sciopedes à Sciopedibus, caudati à caudatis in aliquibus locis nascebantur; & etiam nunc in Africa, ubi major est copia monstrosorum animalium, frequentiùs similia generantur monstra, à genitoribus videlicèt Monstrosis.* His videntur duo addenda. *Unum* quod notat Petr. Gregor. Tholosan. *Syntagm. Jur. libr.*40. *cap.*2. *num.*14. Videlicèt Filios secundùm Aristotelem à parentibus gigni, veluti ab ipsis inseparatos, adeò ut multi putarint, & mores patris, & corpoream formam infundi in corpus filii. Arist.8. *Ethic.* & S. Thom. 1.*p. q. fin. art.* 1. Imo Tertullianus *lib. de anima* opinatus fuit, ex anima Patris deradi, & ex omnibus membris semen, ipsumque in generandum filium transfundi, quæ opinio rectè damnata fuit.

Alterum, quod experientia quotidiana demonstrat in multis familiis esse infirmitates, & corporis vitia hæreditaria: sed hoc non est universaliter verum; imò satis rarum, tùm circa corpora; quia multi Patres proceris staturæ generant filios pusillos, & vice versa filii proceres nascuntur ex pusillis genitoribus; tùm circa mores animi; plurimi enim genitores rudes dant in lucem filios, qui eminent sapientia; & è contra à Patribus eruditis, & eloquentissimis prodeunt nati destituti omni sapientia, & habilitate, ut de filiis Scipionis, Ciceronis, Herodis Attici, & aliorum testantur Historici: nec mirum, ait Arist. *in Problemat.* nam *Mens viri præstantis, magis à natura sensus, carnisque remota, ac quasi suspensa, inopem ingenii conceptis genituram præstat.* Tandem pro complemento Monstrorum videndum restat.

DUBIUM XIX.

An ex feris diversæ speciei simul coeuntibus nascantur Monstra?

AFfirmativè est respondendum; imò hanc esse præcipuam causam Monstrorum, quæ Africa parit; 7 scilicèt ob frequentissimos carnales congressus, quos adinvicem habent feræ diversarum specierum, dum conveniunt simul ad aquas, quæ ibi raræ sunt, ut bibant, docet Arist. *libr.*2. *de gener. animal. cap.*5. & refert Licetus *d. lib.*2. *cap.* 68. Illud autem est advertendum, quòd si feræ speciei diversæ simul coeant, aliquando ex earum coitu nascitur animal tertiæ speciei absque monstrositate; videlicèt quando genitores non admodum discrepant inter se quo ad naturam, & semina utriusque congrua proportione coadunantur; ut fit, dum ex Equo, & Asina; vel ex Asino, & Equa nascitur mulus, vel ex cane, & lupo generatur lynx. Quod si valdè 8 sint discrepantes bestiæ quo ad naturam, & semina belluina valdè sint inter se incongrua; tunc nascuntur Monstra, ut ex feris Africanis Panteris, Leopardis, Tigribus, & aliis; circa quæ non est nobis opus immorari, cùm ea sint expertia baptismo, & de eis videndus Schottus *in sua Physica Curiosa toto libro VIII.* in quo de singulis animalibus terrestribus luculentissimè agit. Et eruditè Licetus *d. lib.* 2. *cap.* 68.

DE-

DECISIO LI.

ARGUMENTUM.

Proponit præsens Decisio, quasi monstra, diversarum Mulierum monstrosa exempla; ac præcipuè plurium, quæ virtute, ac Sapientia coruscarunt. Et aliarum, quæ vitiosæ, vafræque fuerunt. Tandem dat decem Regulas observandas pro baptismis monstrorum.

SUMMARIUM.

1 *Mulier, quæ contraxit 22. Matrimonia.*
2 *Mulieres Barbatæ.*
3 *Mulieres doctrina, ac Sapientia illustres.*
4 *Mulieres vafræ, & vitiosæ. Aliæ audientes Confessiones Sacramentales.*
5 *Regulæ sevandæ pro baptizandis Monstris.*

Hic esse deberet finis hujus tractatus de Monstris; verùm quia videtur esse magnum Monstrum reperire aliquam mulierem præditam insigni virtute, vel qualitate; idcircò examinandum remanet.

DUBIUM XX.

De quibusdam Mulieribus admirandis?

1 Pro conclusione eorum, quæ de Monstris hucusque retulimus, non pigeat notare aliqua admiranda circa mulieres, quas aliqui monstra naturæ (injuriosè tamen) appellarunt. Schottus *in Physic. Cur. lib.* 5. *cap.* 2. Quædam fuit mulier experta duo, & viginti Matrimonia. Cæl. Rhodigin. *lib.* 14. *cap.* 8. Variis temporibus visæ sunt Mulieres Barbatæ. Licetus *d. lib.* 2. *cap.* 55. Schottus *in Physic. Cur. lib.* 3. *cap.* 32. §. 2. ubi narrat miraculum S. Liberatæ, *aliàs Wilgefortis* filiæ Regis Portugaliæ, cujus eximia pulchritudine accensus Pater, eam in uxorem sibi copulare volebat; & deficiente quocunque humano auxilio, ad reprimendum carnalem, & mox incestuosum futurum Patrem, & Maritum, recurrit ipsa ad Deum orans, ut à se pulchritudinem auferret, quod obtinuit. Barba enim hispida, & prolixa mentum illius, genasque contexit undique. *Martyrol. Rom.* 20. *Julii*. Alia Virgo pulcherrima Abulensis nomine Paula, ut à violenta Amasio eam insequente liberaretur, ingressa Oratorium S. Laurentii petiit Divinam opem. En statim oritur in ejus maxillis, ac mento hispida Barba, sicque ejus mutatur aspectus, ut à lascivo ibi intrante non cognosceretur; & inde intacta discederet, & Dei servitio incolumis se manciparet. Ità Hier. à Basilicapetri *in Ephemerid. Sacris die* 20. *Februarii pag.* 420. Aliæ mulieres evaserunt in litteris eruditissimæ. *Amphiclæa* sub Plotino Magistro. *Assyotea* discipula Platonis. *Cheubolina* filia unius è septem Græciæ sapientibus. *Cornelia* Africani uxor, & Mater Gracchorum. *Damones* Pythagore filia. *Zenobia* Regina Palmerinorum. *S. Catharina Virgo, & Martyr*, & aliæ plurimæ, quas coacervat Schottus *d.* §. 3. Item *Laura Veronensis*, quæ versus Sapphicos composuit, Epistolas, & Orationes, græco, atque latino Idiomate scripsit. *Cassandra Fidelis* doctissima, quæ publicam in hac Urbe Patavina disputationem edidit; & pulchrè versus Lyricos composuit. Accedit *Oliva Sabuche* Hispana celebris in Medicina, de qua Leonardus à Capua *Disc.* 1. *pag.* 31. Alias refert Schottus *ubi suprà*, quibus omnibus præminet *Helena Cornelia* Nobilis Veneta hisce diebus, omnibus scientiis, & linguis præfulgens, Doctorali Laurea in nostre

ſtro Archigymnaſio Philoſophorum Patavino inſignita, & Angelicis moribus ornata. Subſequuntur mulieres bellica fortitudine illuſtres tàm antiquis, quàm modernis temporibus; ſed illis relictis laus noſtra tendat in illas, quæ hic Patavii, præcipuè è familiis nobilibus Deum timent, Sacramenta Eccleſiæ frequentant, à mundanis ornatibus abſtinent, & Doctrinam Chriſtianam tenerrimo affectu filiolas pauperes edocent; quia de his rectè dictum eſt: *Mulier timens Deum ipſa laudabitur*. *Prov.* 31. Et *Fundamenta æterna ſuper petram ſolidam; & mandata Dei in corde mulieris Sanctæ*. *Eccl.* 26. Qui aliarum mulierum Sapientia, ac cœleſti doctrina corruſcantium notitiam habere cupit, legat ſcripturam R. P. M. Hier. Gratiani Carmelitæ Diſcalceati poſitam in fine Operum S. Tereſiæ, *poſt Sententiarum ejuſdem Sanctæ*, *pag. mihi* 308. *&* 309. ubi plurium doctiſſimarum Mulierum relationem facit.

Porrò propriiſſimè inter Monſtra referendæ veniunt Mulieres illæ vafræ, & vitioſæ, de quibus exempla adducit Barboſa *in Votis Conſultivis tom.* 1. *lib.* 2. *Voto* XIX. *num.* 49. *&* 50. ibi à ſtudioſis legenda. Prout etiam Mulieres illæ, quæ in Regione Mengrelia (quæ eſt antiqua Colchis) anno 1614. audiebant Sacramentales Confeſſiones, & alia Sacramenta Eccleſiæ miniſtrabant, ut noviſſimè notat Illuſtriſſimus, ac Reverendiſſimus Epiſcopus Baptalginus in ſuis aureis Annalibus *Sacerdotii*, *& Imperii d. Anno* 1614. *num.* 28. *pag.* 243.

Revertamur modò ad reſolutionem noſtri Caſus conſcientiæ; in quo quæritur, *Quid agendum à Parocho, dum vocatur ad baptizandum Monſtrum?* Nam pro reſolutione dantur ſequentes Regulæ.

Prima. Quando certò conſtat, monſtrum ſub humana forma, quantumvis monſtroſa, eſſe prædirum anima rationali, baptizari poteſt, ac debet, etiamſi conceptum fuiſſet ex muliere ſuccuba, & dæmone incubo, eſt enim capax gratiæ baptiſmalis, & peccato originali fœdatum.

Secunda. Si dubitatur, an præditum ſit Monſtrum anima rationali, baptizari poteſt ſub conditione: *Si es homo, ego te baptizo*, &c.

Tertia. Quando Monſtrum eſt bicorpor, & ſunt duo capita, vel duo pectora, duplici baptiſmo eſt opus, ſi æqualia ſint: quod ſi unum caput eſſet inferius, ſuper eo ſub conditione fiat baptiſmus.

Quarta. Tutius eſt in prædicto caſu facere duo baptiſmata ſeparata; quàm unico baptiſmate Monſtrum bicorpor abluere.

Quinta. Androgyni, ſeu Hermaphroditæ abſque dubio baptizandi ſunt.

Sexta. Pariter ſunt baptiſmo digni, naſcentes cum monſtroſitate in aliqua parte corporis, nempe caudati, auriti, aſtomi, brachiſtomi, elingues, & monoculi.

Septima. De Acephalis major eſt difficultas; ideò conſulendi Medici, & obſervandi motus, & ſigna ad dignoſcendum, an inſit Anima rationalis.

Octava. Monſtra in corpore humano habentia caput belluinum, ſunt veri homines, & ideò baptizanda; ut diximus *de Cynocephalis dub.* 5. Et ſi dubium ſit de anima rationali, baptiſmus detur ſub conditione.

Nona. Centauri, Hipocentauri, Onocentauri, Satyri, Tritones, Nereides, Sirenes, & ſimilia antropomorpha Monſtra, non veniunt baptizanda; niſi facta adulta talia ſigna darent intellectus, & rationis, ut animam rationalem poſſidere crederentur, quo caſu ſub conditione poſſent baptizari.

Decima. Partus effuſi à beſtia copulata cum viro; vel à muliere copulata cum beſtio, juxta ſententiam Schotti, non ſunt baptizandi; quia in utroque caſu ob diverſitatem ſeminis homo generari non poteſt. Sed quia *in dub.* 16. diximus eſſe valdè pro-

tan-

tandum, quod mulier compressa à bestio potest generare monstrum ex præcedenti semine humano forsan recepto, vel post bestialitatem commissam statim recipiendo ex coitu cum viro; ideò etiam in hoc opus est multa prudentia in Parochis, ut observent, an sint indicia sufficientia animæ rationalis in ipso Monstro; tunc etenim poterunt illud baptizare sub conditione ex Possevin. *de Offic. Curati cap.6. num. ult.* Gobato *de Baptism. tract.* 2. *à num.* 274. *usq.* 285. Laymano *libr.* 5. *tract.* 2. *cap.* 6. *num.* 13. Mastrio *in Theol. Mor. disp.* 17. *num.* 42. & ex Schotto *in d. sua Physica lib.* 5. *in Appendic. cap.* 4. qui si casus occurrerent, esset consulendus, præter alios Moralistas, & Rituale Romanum *in Rubric. de Baptismo*; Quibus ado Eminentiss. Card. de Lauræa *de Baptismo disp.* 15. *num.* 42.

DECISIO LII.

ARGUMENTUM.

Discutitur curiosus casus, An mulier Hebræa gravida fugiens è stabulo Judæorum ob desiderium fidei Christianæ, & interempta à Judæo eam insequente, salva sit unà cum prole, & tradenda Ecclesiasticæ Sepulturæ? Historiæ, & exempla de odio Judæorum in Christianos.

SUMMARIUM.

1 *Volitionis, ac Nolitionis quale sit neutrum?*
2 *Fides ore confitenda, non solo corde tenenda.*
3 *Occisi in odium fidei sunt Martyres baptizati in eorum sanguine.*
4 *Voluntatis veræ signa quæ sint?*
5 *Judæi idem agere student cum Christianis, ac Diabolus cum maleficis.*
6 *Judæi cujusdam Votum occidendi octo Christianos.*
7 *Confessio fidei fieri potest voce, scripto, facto.*

Corollarii loco pro conclusione tractatus Sacramenti Baptismi, venit discutiendus sequens ultimus Casus. *Hebræam Mulierem gravidam, fidei Christianæ cupidam, è stabulo Judæorum aufugientem, perfidus Sabbatharius insequitur, & stylo ferreo percussam interrimit. Quæritur, an sit habenda tanquam baptizata? & ipsi, ac fœtui debeatur Ecclesiastica Sepultura?*

Disputationis gratia nonnulli dixerunt, utrumque posse negari: nam *Primò* hæc mulier hebræa, cupida fidei Christianæ, non videtur habuisse absolutam voluntatem, sed tale quale desiderium fidei Christianæ; quod est quid neutrum inter volitionem, & nolitionem. Sed qui nec consentit, nec dissentit, & neutro modo se habet, atque est adultus, non est capax Sacramenti Schottus *in* 4. *d.* 4. *qu.* 4. I. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in* 4. *Sent. tom.* 1. *de Sacram. in genere disp.* 11. *num.* 22. Ergo prædicta mulier non erit habenda tanquàm baptizata, & per consequens neque ipsi, neque fœtui danda erit Ecclesiastica Sepultura. *Secundò*, & quando etiam hæc mulier habuisset in corde suo absolutam voluntatem fidei Christianæ, necesse erat, ut eam ore confiteretur, & explicitè peteret baptismum; nam ut ait Apostolus *ad Rom.* 10. *Corde creditur ad Justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Ubi Glossa interlinearis *Ore*, ait, *post cordis fidem, aliàs non valet: nam paulò antè dixerat, si confitearis Dominum Jesum Christum, & in corde credideris, salvus eris.* Hinc Theodoretus *super eod. cap.* 10. *ad Rom.* scripsit: *Utrisque enim opus est, & Fide vera, ac firma: & confessione libera, ut coronetur fidei certitudo. Lingua clara, insignisque reddatur, audacter veritatem prædicans.* Sed hebræa ipsa nullam

5 *Monstrorum editorum à Mulieribus exempla.*
6 *Corporis Materni nimium incommodum monstra gignit.*
7 *Imaginatio genitorum causa Monstrorum. Exempla.*
8 *Monstra an sint ad Præsagium, vel punitionem malorum?*
9 *Mahometis adventus Præsagium in Thracia.*
10 *Petri de Luna Schisma prænunciatum.*
11 *Punitionis causà Monstra nascuntur. Exempla.*

TOt Monstrorum speciebus hucusque declaratis addamus nunc sequens
1 Dubium., & quæramus causas productionis eorum. Itaque sit.

DUBIUM XII.

Quæ, & Quot sint causæ, ob quas nascuntur Monstra?

VArietas opinionum circa causas minor non est, quàm sint ipsa monstra, quæ quidem innumerabilia reperiuntur. Porrò causæ ipsæ vel sunt naturales, vel supranaturales, vel infranaturales. De naturali in præsenti dubio, quæ subdividitur in *Intrinsecam*, & in *Extrinsecam*. Causa *intrinseca* est semen per carnalem copulam effusum in utero materno; quod vitiatur, vel per excessum, vel per defectum, vel ob incongruam commixtionem, sivè indebitam collocationem, vel ob uteri angustiam, vel ob ejusdem in membranas non probam distinctionem, aliamve pravam dispositionem, aut conformationem. Semen excessivum est causa Monstrorum, ex Aristotele *lib. 4. de Generat. Animal. cap. 4.* ubi damnantur frequentiores hominum congressus in carnali copula ex Galeno *lib. de Hist. Philosoph.* & Alberto Magno *lib. 18. de Animal. cap. 6. & lib. 2. Physic. tract. 2. cap. 3.* Cardano *libr. 12. de subtilit.* & ex liceto *d. lib. 2. cap. 60. & seqq.* ac aliis citatis per Schottum *in Physic. Cur. lib. 5. cap. 27.* ubi colligit, quòd ex horum Auctorum doctrina seminis superfluitas facit, ut fœtus vel plura acquirat membra, ut sex digitos, tres, vel quatuor manus, pedesvè, aut duo capita, vel solito majora. 2
Vice versa seminis defectus, (ut quia sit vel exiguum, vel debile, spiritibus vitalibus destitutum) ut fœtus non nanciscatur omnia membra; & monstruosus in aliqua corporis parte nascatur, in causa esse dicitur. Ob incongruam seminis commixtionem pariter generantur monstra: quamvis enim Deus primi Maris Adami corpus ex luto, primæque Fœminæ ex Adami Costa formaverit, formatisque animam insuderit; reliquos tamen homines ex copula Viri, & fœminæ, & ex seminis amborum permixtione, quoad corporis formationem progigni voluit; cui ipse deindè formato, ac penitùs absoluto infunderet animam rationalem à se creatam. Quapropter observant Medici,
& Anatomici, quòd mixta ambo semina, maris scilicèt, & fœminæ in utero fœmineo, illicò quadam tenui tunica, ex calore uteri producta, concluduntur, & instar ovi tenuissima pellicula conclusi, copulantur; atque hanc vocant conceptionem. Posteà producuntur aliæ tunicæ, tanquam munimenta fœtus; & conficitur membrana *Chorion* appellata, quæ extenditur crescente fœtu, & post partum, in fasciculum conclusa, rejicitur; ex ipsa tamen altera tunica dicta *Amnea* valdè mollis, ambiens totum fœtum humanum, ut à lædentibus defendi possit; in brutis verò fit alia tunica dicta *Ollantoides*. Interim ex seminibus ita mixtis emergunt subtilissimæ fibræ, ex quibus primùm omnium bifurcata quædam vena, per umbilicum posteà fœtus ad uterum matris directa, deducitur. In altero hujus venæ ramo sanguis colligitur, ex quo hepar generatur; ex altero verò ramo reliquæ omnes venæ 3

venæ fiunt, quæ ad unum truncum in superiori jecoris parte, nempè ad venam cavam referuntur. Dein ope virtutis seminalis producitur cor cum suis venis. Subindè cerebrum, nervi, ossa, cum suis cartilaginibus, & membranis, & ex iis corpusculum compaginatur, in quod Deus Optimus Maximus animam ex nihilo creatam infundit. Igitur sex primis diebus post conceptionem, materia seminalis in utero contenta est adinstar lactis. Subsequentibus aliis novem diebus in sanguinem mutatur. Aliis duodecim consolidatur; reliquis decem, & octo usque ad quadragesimumquintum omnia membra perfectissimam formam adipiscuntur, ut deinceps fœtus tantummodò augeatur. Unde Versus:

Sex in lacte dies: ter sunt in sanguine terni:

Bis seni carnem: ter seni membra figurant.

Quæ omnia me suasum faciunt, quòd si bestia seminet in utero mulieris; vel
4 vir nefandam copulam exerceat cum bestia, & in ejus vulva semen humanum profundat; etsi disputabile sit, an homines rationales possint generari, ut videbimus infrà *in Dubiis 16. & 17.* nihilominùs monstra gigni possint tàm in utero mulieris, quàm in utero bestiæ, quæ habeant speciem humanam; ut de *Hippocentauris*, & *Onocentauris* diximus suprà; quamvis expertia rationis, ut post longam disputationem consentit Schottus *in d. lib. 3. Physic. Cur. cap. 5. §. 3. Vers. Tertiò, & in lib. 5. cap. 27. Vers. Seminis confusio*. Hanc opinionem fulciunt exem-
5 pla relata à *suprad.* Antonio Masino *cap. 1. pag. mihi* 8. & 9. videlicet, Navarræ Anno 1471. ortum esse monstrum cum tribus capitibus, viri uno, canis altero, & felis tertio. Anno 1474. Papiæ mulierem peperisse felem cum humana facie. Et Austriæ aliam mulierem pariter peperisse tres feles, duos masculos, alteram fœminam. His addendus noster Fortunius Licetus *de Monstris d. lib. 2. cap. 71. & 72.* ubi plenè examinat hanc dubitationem.

Ulteriùs monstra efficiuntur ob indebitam collocationem seminis in utero: nam dum matres toto gravi-
ditatis tempore otiosæ domi sedent, 6
vel decussatis cruribus, curvo, & prono in genua corpore stant, dum onus subeunt, vel ventrem fasciis, aut vestibus arctiùs constringunt, uterumque comprimunt, enituntur fœtus obstipos, repandos, gibbosos, pedibus, aut aliis corporis partibus distortos. Et idem est dicendum, si seminis non fiat æqualis distinctio, & distributio ad omnes partes fœtus, vel quia sit nimis crassum, & durum sperma, quod obruat virtutem genitalem, atque formatricem; vel quia sit nimis aqueum, ac fluxile; ex quo ossa, nervos, venas, arterias, aliasque partes solidiores efformare non possit, ut ex Medicis, ac Anatomicis philosophatur Schottus *d. libr. 5. cap. 27.* Et hæc de causa Naturali intrinseca, ob quam nascuntur Monstra. Sed examinanda sunt duo sequentia dubia necessaria scitu. Videlicet:

DUBIUM XIII.

An Imaginatio Matris sit causa Monstrorum?

Extrinseca, sed præcipua causa monstrorum est Imaginatio Pa- 7
rentum, & præcipuè Matris. Licetus *de Monstris lib. 2. cap. 42. & cap. 84.* Idem *de Humani fœtus Constitut. cap. 26.* Plurima sunt exempla vetera, & nova. Gallinam ovis incubantem, milvi aspectu perterritam exclusisse pullos milvino capite scribit Avicena *lib. 1. de Animal.* Regina Æthiopiæ ex Rege marito Æthiope filiam albam edidit, cùm sæpè aspexisset statuam candidam propè thorum collocatam. Heliodorus *lib. 1. de Rebus Æthiopiæ*. Anno Christi 1282. In Pontificatu Martini Papæ IV. Matrona de familia Ursinorum peperit filium villosum, & in

in speciem Ursi ungulis armatum, ex aspectu imaginum Ursorum, quæ in dicta domo erant depictæ. Lycosten. Anno 1282. Item Anno 1599. Matrona alioquin honesta Venetiis edidit gemellos ita conjunctos, ut ægrè sexus discerni posset. Pudendi partus pudenda causa fuit, nempè propudiosa imago suspensa in thalamo, qua complexus sponsorum exprimebatur. Stengelius *de Monstr. cap.* 5. §. 13. Bononiæ Uxor pharmacopolæ gravida, cùm sæpè angues excoriatos observasset, ac vehementiùs appetivisset, puerum anguino capite peperit, ut ex Aldrovando refert Schottus *d. lib.* 5. *cap.* 30. §. 3. *Vers. Dubium non est*. Qui §. 1. etiam narrat se legisse Historiam memorabilem mulieris gravidæ, quæ postquam vidisset in erecto pegmate amputari capita nonnullorum reorum, paulò post peperit infantem Acephalum. Alia refert exempla idem Schottus *d. lib.* 5. *cap.* 28. § 4. concludens cum his Verbis Divi Isidori: *Hæc fœminarum est natura, ut quales perspexerint, sivè mente cogitaverint, in extremo voluptatis æstu, dum concipiunt, talem sobolem procreent. Etenim Anima in usu Venereo formas extrinsecas intùs transmittit, earumque satiata typis, rapit species earum in propriam qualitatem*. Ex hac causa Monstra nascentia, cum sint homines informati rationali anima; dubium esse non potest, quòd sint baptizanda. Verùm ad quem finem permittat Deus nasci monstra? nimis alta Quæstio est. Nihilominùs sit:

D U B I U M XIV.

An monstra ad Præsagium, vel punitionem malorum nascantur?

Diximus monstrorum nascentium aliam esse causam supernaturalem, & hæc in eo consistit, quòd ip-
8. sa Monstra sint signa Dei, volentis incautos mortalium animos monere, aut sanare. Non me latet, id negare Fortunium Licetum *d. libr.* 1. *de Monstris cap.* 3. *cap.* 2. ex Philosophicis rationibus ibi per eum consideratis. Cæterùm sicut per somnia, per Prophetarum oracula, per varia prodigia; ita & per monstra, atque monstrosa præmonere solet Deus, non tam probos, & cultui suo addictos; sed improbos quoque; nec singulos tantùm homines, sed integras etiam nationes, & gentes, ut ratiocinatur Schottus *d. libr.* 5. *cap.* 29. ubi exempla plurima adducit, & illa præcipuè, anno nimirum 578. quo Puer in Thracia natus est sine brachiis, & ab umbilico deinceps in piscem desinens. Item canis capite Leonino, & alius fœtus 9
quadruplex; quibus monstris infelix Mahometti adventus, qui terra marique dominari cœpit, demonstratus fuit. Anno 914. fœtus editus est in lucem canino capite, significans mores Christianorum illius temporis, se mutuis morsibus lacerantium. Circa 10
Annum 1389. natus est puellus quadrimanus, & quadrupes, qui portendisse dicitur Schisma Benedicti XIII. anteà *Petrus de Luna* nominatus. Anno 1512. Monstrum natum Ravennæ capite cornuto, pede rapacis avis, genu occulato, alis loco brachiorum instructum, & sexu utroque deforme, excepit bellum funestum inter Julium II. Pontificem cum universa penè Italia, & Ludovicum XII. Galliarum Regem.

Sunt etiam supplicia, & punitiones malorum monstra ipsa, quæ gignuntur; licèt enim secundùm Philosophos in eis natura erret, & à præstituto sibi fine aberret, nihilominùs 11
Deus ubique, & semper certo fine agit, secundùm abditissimas consilii sui rationes. Sint aliqua exempla. Anno 998. referente Cardin. Baronio Robertus Galliarum Rex incestuosas contraxit nuptias cum muliere sibi cognationis jure propinqua, quæ illi peperit Filium habentem collum, & caput anserinum. Anno 1575. maritus quidam malè tractans uxorem suam.

suam praegnantem; quadam die illi dixit iratus: Utique tu gestas daemonem, quem ego gladio confodiam. Non longè post Uxor filium peperit, dimidia inferiori corporis parte benè formata; sed superiori horrida, & tetra cum cornibus, quales vidimus daemones pingi. Bagatta *in Admir. Orb. Christ. tom. 2. libr. 1. cap. 2. §. 2. num. 8.* Hìc rememoranda monstra caudata in punitionem Anglorum, à quibus contempti fuerunt Sancti Archiepiscopi Augustinus, & Thomas, ut in Dubio nono. Alia legantur in Schotto *d. libr. 5. cap. 29. §. 2.* & alia apud Anton. Masinum *cap. 27. in Schola Christiani pag. 240. & 241.* Sed illud supra omnia admirandum, quòd quidam Ludovicus Roossel, ridens dolores Uxoris suae parturientis, quasi eos simularet, ex imprecatione Uxoris, & ultione divina diù dolorem maximum in femore dextero pertulit, & post novem menses indè excisus fuit infans masculus, qui nomen Patris sortitus est. P. Bertrand. Lot. *tract. 15. Cas. Belg.* & Schottus *d. libr. 5. cap. 3.* ex his deducamus, Deum summè bonum, simulque justum aliquando erga homines agere ut Medicum ad sanitatem, aliquando ut Judicem ad poenam.

DECISIO XLIX.

ARGUMENTUM.

Disputatur famosa Quaestio, an dentur daemones Incubi, vel Succubi, & an hi possint generare Monstra, vel cubando cum mulieribus, vel succumbendo cum Viris?

SUMMARIUM.

1 *Daemones incubi, aut succubi an generent Monstra?*
2 *Daemones incubos, vel succubos non dari, opinio DD.*
3 *Quod dentur verior opinio DD.*
4 *Exempla daemonum incuborum cum mulieribus.*
5 *Generare an possit diabolus incubus cum muliere?*
6 *Daemonis incubi ope procreati an baptizandi?*
7 *Daemonem numquam succubum in vitio nefando.*
8 *Homo ex daemone succubo nasci non potest.*

Curiosum autem super alia omnia hucusque examinata est sequens.

DUBIUM XV.

An ex Daemone incubo, & muliere succuba, vel Viro incubo, & Daemone succubo generetur Monstrum?

Tametsi daemones non sint corporei, nec vim naturalem habeant generandi prolem; nihilominùs quaestio antiqua, ac celebris est, an daemones possint, & soleant in assumpto corpore, & in speciem viri configurato commisceri cum viris? Quod est quaerere, an dentur daemones incubi, & succubi; incubus enim daemon est, qui sub specie virili veniens incubat foeminae; Succubus autem dicitur, qui sub muliebri figura succubans viro, muliebria patitur. 1

Et quòd daemones officium viri, vel foeminae in coeundo exercere non possint, plures Doctores opinati sunt apud Torreblancam *libr. 2. cap. 30.* & Eugubinum *de Perenni Philosoph. libr. 8. cap. 26.* ac alii multi, quos citat Delrius *Disquisit. Magic. libr. 2. quaest. 15.* & hanc sententiam negativam tuetur Joan. Wierius *libr. 3. de Praestigiis daemonum à cap. 18.* & novissimè Pignatellus *tom. 4. consult. 101. num. 2. & 3.* 2

Porrò affirmativam sententiam tàm multi, & graves tuentur Auctores, ut sine pertinaciae nota ab illa discedi non posse videatur: nam in ea est S. Thomas *in 2. sent. d. 8. & in quaest. disputatis q. 6. art. 8. de Miraculis.* Item *1. p. q. 51.* 3

quæst. 51. *art.* 3. & 2.2. *quæst.* 96. *art.* 3. Cardin. Toletus *in summa lib.* 4. *cap.* 15. Alphonsus *à Castro de Justa Hæret. punit. lib.* 1. *cap.* 16 Annan. *lib.* 4. *de Natura dæmonum*. Sprenger. *in Malleo part.* 1. *quæst.* 4. & *part.* 2. *quæst.* 1. *cap.* 4. & *quæst.* 2. *cap* 7. Vallesius *de Sacr. Philosop. cap.* 8. Delrius *d. lib.* 2. *quæst.* 15. Pierius *lib.* 8. *in Genes. disp.* 3. Tostatus *in Genes. cap.* 6. *quæst.* 6. Licetus *de Monstris d. lib.* 2. *cap.* 90. Schottus *in sua Phisic. Curios. lib.* 1 *cap.* 21. ubi refert S. Augustinum hanc eandem opinionem tenentem *lib.* 15. *de Civit. Dei cap.* 23.

A qua quidem opinione non esse recedendum, comprobant exempla plu-
4 rima, quæ passim leguntur in Historiis Sacris, & apud pios Auctores de commercio carnali, & coniugali copula inter dæmonem, & mulierem; ac inter Viros cum dæmonibus, quorum aliqua, refert idem Pignatellus *d. tom.* 4. *consult.* 101. *num.* 4. & Schottus *cit. lib.* 1. *cap.* 21. quibus ego addo alterum, quod legi in vita S. Ignatii Fundatoris Soc. Jesu conscripta à P. Daniele Bartoli *lib.* 5. *num.* 12. scilicèt fuisse mulierem fruentem dæmone incubo, quæ auditis Patribus Societatis Jesu Missionariis pœnitentiam suadentibus; & Divinam Misericordiam magnificantibus, se disposuit ad confitenda peccata sua; at metuens accessum dæmonis incubi, munita imagine Sancti Ignatii impressa papyro, & ejus confisa suffragio, post multas, & pergraves dæmonis tentationes, fraudes, & violentias, meruit ab ejus astu liberari.

Major difficultas est, an ex dæmone incubo, & muliere succuba gene-
5 retur fœtus, quem Monstruosum deindè enitatur mulier? Et dari generationem, scribit Tostatus *quæst.* 6. *in cap.* 6. *Genes.* his Verbis: *Dæmones semen fundere nequeunt, cùm corpora non sint, nec habeant; undè semen decidant; sed ex viris acceptum ipsi mulieribus infundunt. Duo autem sunt eorum genera. Aliquando enim Dæmon succubus est, aliquando incubus, priùs tamen succubus est, quàm incubus. Nam cùm viri nocturno semine polluntur, ibi Dæmon succubus, corpore ex aere in speciem muliebrem figurato, semen accipit, servatque, ne spiritus ejus exhaletur, quo fit aptum generationi: deindè sexu transformato, induens speciem viri, virile semen quòd acceperat, in muliebrem uterum inserit.* Quam rem meliùs declarat, & faciliorem demonstrat Delrius *d. libr.* 2. *Disquis. Magic. quæst.* 15. his verbis: *Potest Diabolus semen aliundè acceptum (v.g. in ea; quæ somnianti viro contingit, illusione) deferre, & qua est agilitate, & naturalium rerum peritia, calorem prolificum in semine, quantumvis ille subtilis, & aereus sit, ac facilè dissipabilis conservare, & illud denique quo momento mulier ad concipiendum optimè disposita (quod eum non latet) tùm illud Matrici ita infundere, vel naturali vi attrahendum exhibere, & muliebri semini commiscere.* Igitur dari potest generatio inter dæmonem incubum, & mulierum succubam ex infusione seminis humani, modo prædicto; quod etiam admittit Licetus *de Monstris d. lib.* 2. *cap.* 73. *cap.* 88. & *cap.* 90. & opinati sunt gravissimi Theologi, & DD. (præter suprà relatos) quos allegat Schot. *d. lib.* 1. *cap.* 22. ubi refert plurima exempla, quibus ego addo Bagattam *in Admir. Orb. Christ. tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 2. § 2. *num.* 10. Ex Boethio *de Reb. Scotor. lib.* 8. sic scribentem: *Cùm puella quædam apud Scotos in Marrea Regione, in nefandam cum Dæmone incidisset consuetudinem, concepissetque fœtum, tempore statuto enixa est monstrum undèquaque fœdum aspectu, quale nusquam visum est.*

Cæterùm ipse Schottus *d. libr.* 1. *cap.* 22. ait, probabilius esse, ex dæmonis incubi commixtione cum mulieribus, nasci non posse humanam prolem. S. Augustinus *libr.* 15. *de Civit. Dei cap.* 23. nihil ausus est definire de hac re; de qua etiam Pererius *libr.* 8. *in Genes.* ait, se semper dubitasse; prout dubii remanent Ulricus Molitor, Nicolaus Remigius, Vincentius Lucidus,

dus, & alii relati ab eodem Schotto *d. lib.* 1. *cap.* 22. ubi ad exempla contraria respondet, ea esse suspecta, & fabulosa; & si partus humani verè suscepti fuerint ex dæmone incubo, supposititios, & aliundè habitos esse credendum. Ego difficultatem habeo in admittenda generatione ex dæmone incubo ex ea ratione, quòd scilicet virtus generativa consistit in immediata effusione seminis humani in matricem mulieris, quam facit homo cum ea copulatus, & in instantanea receptione cum suis spiritibus ejusdem seminis ab eadem matrice fœminea; adeò ut si extra vas fœmineum fiat humani seminis effusio, statim evanescat generativa virtus, & facultas; & quantumvis dæmon sit sollicitus, velox, atque promptus ad recipiendum semen humanum à Viro se corrumpente, vel mollitiem agente; & illud transferendum in vulvam nefandæ mulieris; nihilominùs erit semen illud semper inane, & ad generandum absque virtute, & facultate; quia nulla penitùs interposita mora (ut dixi) debet effundi, & recipi; ac à matrice tanquam spongia assumi, complecti, & conservari suis spiritibus, & virtutibus prolificis. Hanc meam opinionem tuentur Conimbricens. *libr.* 1. *de generat. cap.* 4. *quæst.* 10. *art.* 3. Ulricus Molitor *libr. de Python. Mul. cap.* 7. & 10. & Boguetus *lib. de Sortileg. cap.* 14.

Concludendum est itaque dari certam conjunctionem carnalem dæmonis incubi cum muliere ex auctoritate
6 Sancti Thomæ, & multorum Doctorum, atque exemplorum; incertam autem esse generationem inter eosdem; quæ si aliquando contingat, & non constet, hominem esse rationali anima præditum; sed potiùs monstrum fuisse generatum, non nisi cum magna consideratione, erit baptizandum, & sub conditione, *si sis homo rationalis*; ex traditis per DD. apud eumdem Schottum *d. lib.* 1. *cap.* 22. *Vers. Dico secundò. lib.* 3. *cap.* 8. §. 6. *Vers. Puto itaque*, & *lib.* 5. *cap.* 30. §. 3. *in fine*.

Quod si loquamur de homine incubo, & de dæmone succubo, vicem mulieris agente, & pro uxore se gerente 7
(nam superbum, etsi immundissimum dæmonem in sodomitica Venere numquam voluisse esse patientem, & succubum observat Segnerius *in Confessario instructo cap. de luxuria*) absolutè tenendum est, numquam fuisse natam, nec nasci posse veram prolem humanam, plura enim desiderantur in conceptione, fœtus formatione, ejus portatione, nutritione, & coagmentatione, quæ dæmon quantumvis sapiens 8
præstare minimè valet; nimis enim mirabilis est Architectura, & organizatio corporis humani, quam componit natura; Dei ope, sapientia, & bonitate assistente: quòd si aliquando dentur exempla de natis ex Matre dæmone succuba, eosdem dicendum est suppositios fuisse, & ab aliqua muliere parturiente ablatos, vel fictitios, & ementitos ex aliquo alio dæmone se puerulum confingente, ut benè notant Torreblanca *lib.* 2. *quæst.* 30. Serarius *in cap.* 6. *Tobiæ quæst.* 4. Delrius *lib.* 2. *Disq. Magic. quæst.* 15. & Schottus *d. lib.* 1. *cap.* 22. *Vers. Dico tertiò*.

DECISIO L.

ARGUMENTUM.

Tria curiosa dubia resolvuntur: An Pater bellua, & Mater mulier simul generent? E contra, An Vir Pater cum Matre bellua? Et an feræ diversarum specierum simul coeuntes? Ulteriùs an defectus parentum transmittantur in filios?

SUMMARIUM.

1 *Bellua incuba an generet cum muliere succuba?*

2 *Danorum Regum origo.*
3 *Homo nasci non potest è Patre bellua, & muliere Matre.*
4 *An ex Patre Homine, & Matre bellua? Exempla.*
5 *Rationes pro negativa.*
6 *Defectus naturales genitorum an transeant in filios?*
7 *Speciei diversæ si feræ simul coeant, quid generent?*

1 POstquam tractavimus, an ex magna bellua Diabolo monstra possint generari? videamus quid ex aliis belluis irrationabilibus. Ideò proponitur.

DUBIUM XVI.

An ex Bellua incuba, & Muliere succuba nascatur Monstrum.

NEgat Galenus *libr. de Usu part.* 3. tenens non esse possibile, quòd ex feminibus diversæ speciei fiat generatio; cui adhærent Conimbricenses *Comment. in lib.* 2. *Physic. Arist. cap.* 9. *quæst.* 5. *art.* 3. & de hoc dubius remanet Cardan. *libr.* 14. *de Variet. rer. cap.* 77. *in fine*, *nimis*, ut ait, *dissentientibus inter se genitalibus*, *tùm forma totius*, *& pariendi tempore*.

Nihilominùs affirmare nos cogunt plura exempla: nam Grammaticus *libr.* 10. *Arist. Danicæ*; item Joannes Episcop. Upsalien. & Olaus Magnus *in Histor. Septent.* scribunt, Reges Danorum recognoscere suam progeniem ab Urso, à quo compressa fuit Virgo pul-
2 cherrima, & ex eo genitus puer, fortissimus robore; qui factus vir, & uxore accepta genuit Trugillum Spragelex eximium Ducem: hic deinde Ulsonem, Ulso posteà Svenum, qui Daniæ Rex fuit. Nieremberg. *libr.* 5. *Histor. Natur. cap.* 6. prodidit, in Regno Pegù eam nationem ducere originem à Cane, qui rem habuit cum puella naufraga. In Hispania esse familiam appellatam *De Marinis*, quam dicunt, duxisse originem è Tritone concubente cum adolescentula. Et nostris penè temporibus, Fœminam deportatam ad Insulas lacertarum quosdam liberos è Simio sustulisse. Historiæ pariter referunt, Attilam Hunnorum Regem ortum ex muliere constuprata à Cane. Plura alia novissima exempla de Simiis masculis copulam carnalem habentibus cum mulieribus intra confines Magni Regis Mogoli, & cum iisdem filios generantibus narrat Gemellius *nel Giro del Mondo part.* 3. *libr.* 2. *cap.* 1. *pag.* 142. *& seqq.* His adde Fortunium Licetum *d. libr.* 2. *de Monstris cap.* 72. *post medium*, ubi ex fera masculo posse mulierem concipere, & parere vel purum hominem, vel totam feram, vel monstrum ex membris humanis, & ferinis compositum, juxta partes feminum mulieris, & feræ magis spirituosas; nec non imaginativam utriusquam coeuntis.

In hoc dubio mihi videtur adhærendum magis negativæ opinioni, &
dicendum, quòd si coeat animal bru- 3
tum cum muliere, nequaquam gigni posse hominem; certum est enim quòd virtus generandi hominem stat in Semine Viri, quidquid sit de semine muliebri, quod multi Moralistæ volunt non esse necessarium ad generationem: Diana *part.* 3. *tract.* 5. *resol.* 15. requiescente in Coordinato *tom.* 2. *tract.* 6. *resol.* 237. Igitur solum semen muliebre non potest generare hominem, & eò minùs commixtum cum semine bruti animalis, ut tenet Schottus *in Physic. Curiosa d. lib.* 3. *cap.* 5. §. 3. *Vers. Secundò*, ex Torreblanc. & Delrio ibi citatis. Ad exempla verò supra relata respondet, vel ea esse fabulosa; vel mystica, hoc est ex fortitudine vel crudelitate, seu ira primi Parentis Regum Danorum, eum fuisse appellatum Ursum, quemadmodum Attilam ob astutiam, & vafritiem descriptum fuisse cum facie canina, & generatum à Cane. Vel potius, (quod notatu est dignum) dicere possumus, eatenùs mulieres compressas carnaliter ab aliquo bruto,

to, concepisse, & peperisse hominem; quia, ante copulam brutalem, ipsæ mulieres coierant cum Viro; & semen humanum in utero receperant; ut opiniones contrarias conciliando advertit Schottus *d. lib.* 5. *cap.* 30. §. 3. *Vers. Accedit nefaria:* ubi subdit, quod semper in his casibus monstra effundentur, in quorum baptismo Parochi esse debent attenti in dignoscendo, an potiantur anima rationali. Hinc Gemellus ubi suprà *pag.* 144. hæc notat. *Egli si è ben anche noto, come essendo nel Brasile una Donna stata conosciuta da un Simione, e divenuta gravida à suo tempo partorì un fanciullo con tutte le membra humane, mà pelose; e che quantunque mutulo faceva quanto se gli diceva. Sopra questo parto hebbero gran dispute i Padri Domenicani, & i Gesuiti, se dar se gli dovesse il Battesimo, ò nò? E conchiusero non esserne capace.* E contra verò non minùs curiosum, ac difficile est diffinire, prout requirit sequens.

DUBIUM XVII.

An ex Viro incubo, & bellua succuba oriatur Monstrum?

Affirmativam opinionem astruunt ea, quæ dicta sunt suprà de Hippocentauris, genitis ex copula Virorum 4
cum equabus Magnetiis; & quod asserunt Plutarchus de infante ei oblato, nato ex equa, impregnata ab Agasone: Plinius Cratem Pastorem ex capella sustulisse filiam, homini, & capræ similem: Nieremberg. *lib.* 5. *Histor. Natur. cap.* 6. Asinam peperisse filiam humana effigie formosissimam. Item ab equa partu editam filiam Hipponam nomine; & apud Belgas vixisse virum satis pium è vacca genitum. Ælian. *lib.* 6. *Histor. Animal. cap.* 41. Hircum ob rivalitatem in Urbe Sybari adolescentem Pastorem occidisse, quòd capram adamaret, & ei coiret: nam ex ea natus est Sylvanus infans humana facie, sed caprina habens crura. Et Gregor. Tholosan. *in Syntagm. Juris lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 9. Quod *viri Indorum scelestissimi quidam cum feris coeunt, & indè mixtos, & semiferos esse partus;* & hanc sententiam amplectitur Licetus *d. lib.* 2. *cap.* 69. 70. 71. & 72. absque hæsitatione.

Cæterùm in hoc dubio mihi verius videtur, ex bestialitate commissa inter virum, & belluam, (quod omnibus flagitiis nefandis est majus) non posse gi- 5
gni hominem anima rationali præditum, tùm quia ex discrepantia seminum, & diversitate specierum generatio fieri impeditur; tùm quia belluæ non gestant fœtum debito tempore pro humani partus conditione, ut docet Aristot. *lib.* 4. *de gener. anim. cap.* 4. Credendum est quidem, monstra generari, aliquam apparentiam humanæ speciei habentia; sed non veros homines, quæ quidem monstra provenient non ex semine hominis bestialiter infuso in vulva belluina; sed ex semine bruti masculi, cùm quo eadem bellua, vel parum antè, vel parum post coitum hominis, se copulaverit; & sic causa conceptionis in bellua erit semen belluinum; causa verò monstruositatis commixtio seminis humani; ut considerat Schottus *d. lib.* 3. *cap.* 5. §. 3. qui *ibid. in addit.* respondet cum *Deusing.* ad adducta exempla, dicens, vel esse commentitia, fabulosa, & non vera; vel partus à belluis effusos cum humana specie, non fuisse homines anima rationali informatos; sed brutos præseferentes speciem aliquam, seu venustatem humanam, cum aliqua articulatione vocis more Psyttacorum; vel religiositate, more Elephantum; quapropter forent hæc monstra judicanda omninò incapacia Sacramenti Baptismi. Quidquid sit de prædictis partibus monstrosis ex parentibus diversarum specierum, nos interpellat.

DUBIUM XVIII.

An defectus naturales Patris, ſeu Matris, & eorum monſtruoſitates transfundantur in filios?

AFfirmativè reſpondet Licetus *de Monſtr. libr. 2. cap.* 85. & Schottus *in Phyſic. Curioſa d. lib 5. cap.* 30. §. 3. *Verſ. Quod ſi uterque* his verbis: *Quòd ſi uterque, aut alteruter ſaltem genitorum ſimili aliqua monſtroſitate eſt effectus, non dubium eſt, quin fœtui quoque eandem aliquando imprimant. Hinc cynocephali à cynocephalis; Sciopedes à Sciopedibus, caudati à caudatis in aliquibus locis naſcebantur; & etiam nunc in Africa, ubi major eſt copia monſtroſorum animalium, frequentiùs ſimilia generantur monſtra, à genitoribus videlicèt Monſtroſis.* His videntur duo addenda. *Unum* quod notat Petr. Gregor. Tholoſan. *Syntagm. Iur. libr.* 40. *cap.* 2. *num.* 14. Videlicèt Filios ſecundùm Ariſtotelem à parentibus gigni, veluti ab ipſis inſeparatos, adeò ut multi putarint, & mores patris, & corpoream formam infundi in corpus filii. Ariſt. 8. *Ethic.* & S. Thom. 1. *p. q. fin. art.* 1. Imo Tertullianus *lib. de anima* opinatus fuit, ex anima Patris deradi, & ex omnibus membris ſemen, ipſumque in generandum filium transfundi, quæ opinio rectè damnata fuit.

Alterum, quod experientia quotidiana demonſtrat in multis familiis eſſe infirmitates, & corporis vitia hæreditaria: ſed hoc non eſt univerſaliter verum; imò ſatis rarum, tùm circa corpora; quia multi Patres proceris ſtaturæ generant filios puſillos, & vice verſa filii proceres naſcuntur ex puſillis genitoribus; tùm circa mores animi; plurimi enim genitores rudes dant in lucem filios, qui eminent ſapientia; & è contra à Patribus eruditis, & eloquentiſſimis prodeunt nati deſtituti omni ſapientia, & habilitate, ut de filiis Scipionis, Ciceronis, Herodis Attici, & aliorum teſtantur Hiſtorici: nec mirum, ait Ariſt. *in Problemat.* nam *Mens viri præſtantis, magis à natura ſenſus, carniſque remota, ac quaſi ſuſpenſa, inopem ingenii conceptis genituram præſtat.* Tandem pro complemento Monſtrorum videndum reſtat.

DUBIUM XIX.

An ex feris diverſæ ſpeciei ſimul coeuntibus naſcantur Monſtra?

AFfirmativè eſt reſpondendum; imò hanc eſſe præcipuam cauſam Monſtrorum, quæ Africa parit; ſcilicèt ob frequentiſſimos carnales congreſſus, quos adinvicem habent feræ diverſarum ſpecierum, dum conveniunt ſimul ad aquas, quæ ibi raræ ſunt, ut bibant, docet Ariſt. *libr.* 2. *de gener. animal. cap.* 5. & refert Licetus *d. lib.* 2. *cap.* 68. Illud autem eſt advertendum, quòd ſi feræ ſpeciei diverſæ ſimul coeant, aliquando ex earum coitu naſcitur animal tertiæ ſpeciei abſque monſtroſitate; videlicèt quando genitores non admodum diſcrepant inter ſe quo ad naturam, & femina utriuſque congrua proportione coadunantur; ut fit, dum ex Equo, & Aſina; vel ex Aſino, & Equa naſcitur mulus, vel ex cane, & lupo generatur lynx. Quod ſi valdè ſint diſcrepantes beſtiæ quo ad naturam, & ſemina belluina valdè ſint inter ſe incongrua; tunc naſcuntur Monſtra, ut ex feris Africanis Panteris, Leopardis, Tigribus, & aliis; circa quæ non eſt nobis opus immorari, cùm ea ſint expertia baptiſmo, & de eis videndus Schottus *in ſua Phyſica Curioſa toto libro VIII.* in quo de ſingulis animalibus terreſtribus luculentiſſimè agit. Et eruditè Licetus *d. lib.* 2. *cap.* 68.

DE-

DECISIO LI.

ARGUMENTUM.

Proponit præſens Deciſio, quaſi monſtra, diverſarum Mulierum monſtroſa exempla; ac præcipuè plurium, quæ virtute, ac Sapientia coruſcarunt. Et aliarum, quæ vitioſæ, vafræque fuerunt. Tandem dat decem Regulas obſervandas pro baptiſmis monſtrorum.

SUMMARIUM.

1 *Mulier, quæ contraxit 22. Matrimonia.*

2 *Mulieres Barbatæ.*

3 *Mulieres doctrina, ac Sapientia illuſtres.*

4 *Mulieres vafræ, & vitioſæ. Aliæ audientes Confeſſiones Sacramentales.*

5 *Regulæ ſevandæ pro baptizandis Monſtris.*

HIc eſſe deberet finis hujus tractatus de Monſtris; verùm quia videtur eſſe magnum Monſtrum reperire aliquam mulierem præditam inſigni virtute, vel qualitate; idcircò examinandum remanet.

DUBIUM XX.

De quibuſdam Mulieribus admirandis?

PRo concluſione eorum, quæ de Monſtris hucuſque retulimus, non
1 pigeat notare aliqua admirandæ circa mulieres, quas aliqui monſtra naturæ (injuriosè tamen) appellarunt. Schottus *in Phyſic. Cur. lib.* 5. *cap.* 1. Quædam fuit mulier experta duo, & viginti Matrimonia. Cæl. Rhodigin. *lib.* 14. *cap.* 8. Variis temporibus viſæ ſunt Mulieres Barbatæ. Licetus *d. lib.* 2. *cap.* 55. Schottus *in Phyſic. Cur. lib.* 3. *cap.* 32. §. 2. ubi narrat miraculum S. Liberatæ, *aliàs Wilgefortis* filiæ Regis Portugaliæ, cujus eximia pulchritudine accenſus Pater, eam in uxorem ſibi copulare volebat, & deficiente quocunque humano auxilio, ad reprimendum 2
carnalem, & mox inceſtuoſum futurum Patrem, & Maritum, recurrit Ipſa ad Deum orans, ut à ſe pulchritudinem auferret, quod obtinuit. Barba enim hiſpida, & prolixa mentum illius, genaſque contexit undique. *Martyrol. Rom.* 20. *Julii.* Alia Virgo pulcherrima Abulenſis nomine Paula, ut à violenta Amaſio eam inſequente liberaretur, ingreſſa Oratorium S. Laurentii petiit Divinam opem. En ſtatim oritur in ejus maxillis, ac mento hiſpida Barba, ſicque ejus mutatur aſpectus, ut à laſcivo ibi intrante non cognoſceretur; & indè intacta diſcederet, & Dei ſervitio incolumis ſe manciparet. Ità Hier. à Baſilicapetri *in Ephemerid. Sacris die* 20. *Februarii pag.* 420. Aliæ mulieres evaſerunt in litteris eruditiſſimæ. *Amphiclæa* ſub Plotino Magiſtro. *Aſſyotea* diſcipula Platonis. *Cheubolina* filia unius è ſeptem Græciæ ſapientibus. *Cornelia* Africani uxor, & Mater Gracchorum. *Damones* Pythagore filia. *Zenobia* Regina Palmerinorum. *S. Catharina Virgo, & Martyr*, & aliæ plurimæ, quas coacervat Schottus *d.* §. 3. Item *Laura Veronenſis*, quæ verſus Sapphicos compoſuit, Epiſtolas, & Orationes, græco, atque latino Idiomate ſcripſit. *Caſſandra Fidelis* doctiſſima, quæ publicam in hac Urbe Patavina diſputationem edidit; & pulchrè verſus Lyricos compoſuit. Accedit *Oliva Sabucho* Hiſpana celebris in Medicina, de qua Leonardus à Capua *Diſc.* 1. *pag.* 31. Alias refert Schottus *ubi ſuprà*, quibus omnibus præminet *Helena Cornelia* Nobilis Veneta hiſce 3
diebus, omnibus ſcientiis, & linguis præfulgens, Doctorali Laurea in noſtro

stro Archigymnasio Philosophorum Patavino insignita, & Angelicis moribus ornata. Subsequuntur mulieres bellica fortitudine illustres tàm antiquis, quàm modernis temporibus; sed illis relictis laus nostra tendat in illas, quæ hic Patavii præcipuè è familiis nobilibus Deum timent, Sacramenta Ecclesiæ frequentant, à mundanis ornatibus abstinent, & Doctrinam Christianam tenerrimo affectu filiolas pauperes edocent; quia de his rectè dictum est: *Mulier timens Deum ipsa laudabitur*. *Prov.* 31. Et *Fundamenta æterna super petram solidam; & mandata Dei in corde mulieris Sanctæ*. *Eccl.* 26. Qui aliarum mulierum Sapientia, ac cœlesti doctrina corruscantium notitiam habere cupit, legat scripturam R. P. M. Hier. Gratiani Carmelitæ Discalceati positam in fine Operum S. Teresiæ, *post Sententiarum ejusdem Sanctæ*, *pag. mihi* 308. & 309. ubi plurium doctissimarum Mulierum relationem facit.

Porrò propriissimè inter Monstra referendæ veniunt Mulieres illæ vafræ, & vitiosæ, de quibus exempla adducit Barbosa *in Votis Consultivis tom.* 1. *lib.* 2. *Voto* XIX. *num.* 49. & 50. ibi à studiosis legenda. Prout etiam Mulieres illæ, quæ in Regione Mengrelia (quæ est antiqua Colchis) anno 1614. audiebant Sacramentales Confessiones, & alia Sacramenta Ecclesiæ ministrabant, ut novissimè notat Illustrissimus, ac Reverendissimus Episcopus Baptalginus in suis aureis Annalibus *Sacerdotii*, & *Imperii d. Anno* 1614. *num.* 28. *pag.* 243.

Revertamur modò ad resolutionem nostri Casus conscientiæ; in quo quæritur, *Quid agendum à Parocho, dum vocatur ad baptizandum Monstrum?* Nam pro resolutione dantur sequentes Regulæ.

Prima. Quando certo constat, monstrum sub humana forma, quantumvis monstrosa, esse præditum anima rationali, baptizari potest, ac debet, etiamsi conceptum fuisset ex muliere succuba, & dæmone incubo, est enim capax gratiæ baptismalis, & peccato originali fœdatum.

Secundo. Si dubitatur, an præditum sit Monstrum anima rationali, baptizari potest sub conditione, *Si es homo, ego te baptizo*, &c.

Tertio. Quando Monstrum est bicorpor, & sunt duo capita, vel duo pectora, duplici baptismo est opus, si æqualia sint: quod si unum caput esset inferius, super eo sub conditione fiat baptismus.

Quarta. Tutius est in prædicto casu facere duo baptismata separata; quàm unico baptismate Monstrum bicorpor abluere.

Quinta. Androgyni, seu Hermaphroditæ absque dubio baptizandi sunt.

Sexta. Pariter sunt baptismo digni, nascentes cum monstrositate in aliqua parte corporis, nempe caudati, auriti, astomi, brachistomi, elingues, & monoculi.

Septima. De Acephalis major est difficultas; ideò consulendi Medici, & observandi motus, & signa ad dignoscendum, an insit Anima rationalis.

Octava. Monstra in corpore humano habentia caput belluinum, sunt veri homines, & ideò baptizanda; ut diximus *de Cynocephalis dub.* 5. Et si dubium sit de anima rationali, baptismus detur sub conditione.

Nona. Centauri, Hipocentauri, Onocentauri, Satyri; Tritones, Nereides, Sirenes, & similia antropomorpha Monstra non veniunt baptizanda; nisi facta adultà talia signa darent intellectus, & rationis, ut animam rationalem possidere crederentur, quo casu sub conditione possent baptizari.

Decima. Partus effusi à bestià copulata cum viro; vel à muliere copulata cum bestia, juxta sententiam Schotti, non sunt baptizandi; quia in utroque casu ob diversitatem feminis homo generari non potest. Sed quia *in dub.* 16. diximus esse valdè pro-

tam

randum, quod mulier compreſſa à beſtio poteſt generare monſtrum ex præcedenti ſemine humano forſan recepto, vel poſt beſtialitatem commiſſam ſtatim recipiendo ex coitu cum viro; ideò etiam in hoc opus eſt multa prudentia in Parochis, ut obſervent, an ſint indicia ſufficientia animæ rationalis in ipſo Monſtro; tunc etenim poterunt illud baptizare ſub conditione ex Poſſevin. *de Offic. Curati cap.6. num. ult.* Gobato *de Baptiſm. tract.* 2. *à num.* 274. *uſq.* 285. Laymano *libr.* 5. *tract.* 2. *cap.* 6. *num.* 13. Maſtrio *in Theol. Mor. diſp.* 17. *num.* 42. & ex Schotto *in d. ſua Phyſica lib.* 5. *in Appendic. cap.* 4. qui ſi caſus occurrerent, eſſet conſulendus, præter alios Moraliſtas, & Rituale Romanum *in Rubric. de Baptiſmo*; Quibus ado Eminentiſs. Card. de Lauræa *de Baptiſmo diſp.* 15. *num.* 42.

DECISIO LII.

ARGUMENTUM.

Diſcutitur curioſus caſus, An mulier Hebræa gravida fugiens è ſtabulo Judæorum ob deſiderium fidei Chriſtianæ, & interempta à Judæo eam inſequente, ſalva ſit unà cum prole, & tradenda Eccleſiaſticæ Sepulturæ? Hiſtoriæ, & exempla de odio Judæorum in Chriſtianos.

SUMMARIUM.

1. *Volitionis, ac Nolitionis quale ſit neutrum?*
2. *Fides ore confitenda, non ſolo corde tenenda.*
3. *Occiſi in odium fidei ſunt Martyres baptizati in eorum ſanguine.*
4. *Voluntatis veræ ſigna quæ ſint?*
5. *Judæi idem agere ſtudent cum Chriſtianis, ac Diabolus cum maleficis.*
6. *Judæi cujuſdam Votum occidendi octo Chriſtianos.*
7. *Confeſſio fidei fieri poteſt voce, ſcripto, facto.*

COrollarii loco pro concluſione tractatus Sacramenti Baptiſmi, venit diſcutiendus ſequens ultimus Caſus. *Hebræam Mulierem gravidam, fidei Chriſtianæ cupidam, è ſtabulo Judæorum aufugientem, perfidus Sabbatharius inſequitur, & ſtylo ferreo percuſſam interrimit: Quæritur, an ſit habenda tanquam baptizata? & ipſi, ac fœtui debeatur Eccleſiaſtica Sepultura?*

Diſputationis gratia nonnulli dixerunt, utrumque poſſe negari: nam *Primò* hæc mulier hebræa, cupida fidei Chriſtianæ, non videtur habuiſſe abſolutam voluntatem, ſed tale quale, deſiderium fidei Chriſtianæ; quod eſt quid neutrum inter volitionem, & nolitionem. Sed qui nec conſentit, nec diſſentit, & neutro modo ſe habet, atque eſt adultus, non eſt capax Sacramenti Schottus *in* 4. *d.* 4. *qu.* 4. I. Eminentiſs. Cardin. de Lauræa *in* 4. *Sent. tom.* 1. *de Sacram. in genere diſp.* 11. *num.* 22. Ergo prædicta mulier non erit habenda tanquàm baptizata, & per conſequens neque ipſi, neque fœtui danda erit Eccleſiaſtica Sepultura. *Secundò*, & quando etiam hæc mulier habuiſſet in corde ſuo abſolutam voluntatem fidei Chriſtianæ, neceſſe erat, ut eam ore confiteretur, & explicitè peteret baptiſmum; nam ut ait Apoſtolus *ad Rom.* 10. *Corde creditur ad Juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem*. Ubi Gloſſa interlinearis *Ore*, ait, *poſt cordis fidem, aliàs non valet: nam paulò antè dixerat, ſi confitearis Dominum Jeſum Chriſtum, & in corde credideris, ſalvus eris*. Hinc Theodoretus *ſuper eod. cap.* 10. *ad Rom.* ſcripſit: *Utriſque enim opus eſt, & Fide vera, ac firma: & confeſſione libera, ut coronetur fidei certitudo. Lingua clara, inſigniſque reddatur, audacter veritatem prædicans*. Sed hebræa ipſa nul-

lam

iam externam confessionem fidei fecit; quam si habuit in corde, occultam retinuit; & potuit aufugere è stabulo Judæorum etiam ex causa humana, puta ex malis tractamentis sibi factis à marito sabbathario. Ergò neque habenda, ut Christiana, neque concedenda Ecclesiastica Sepultura.

In contrarium tamen stat Veritas; nam & ipsa Mulier, & infans in ejus Utero existens baptizati sunt baptis-
3 mo Sanguinis, & dicuntur Martyres, quia in odium fidei fuerunt à perfido sabbathario interrempti. S. Thom. 2. 2. *q.* 124. *art.* 1. *ad Primum*. Sylvest. *in Verb. Baptismus* 1. *num.* 2. *ex Paludan. & aliis*. Card. Tolet. *libr.* 2. *cap.* 22. *num.* 7. Anton. Volpi *in Resolut. Moralib. Verb. Baptismus resol.* 3. *num.* 3. Narbona *de Ætate quæst.* 2. *num.* 19. & ideò per Martyrium deletum est peccatum originale à Matre, & ejus prole; nec non actualia ab ipsa Matre; item remissa omnis pœna; & animabus earum apertus Paradisus, ut probavimus suprà *Decis.* XXVII. *num.* 8. *de quatuor gradibus Martyrii* ex doctrina Vasquez *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 153. *cap.* 7. Mastrii *in Theolog. Moral. disp.* 17. *num.* 7. & Gobati *de Baptism. tract.* 2. *num.* 612. Et ideò absque dubio supradicta Hebræa haberi debet tanquàm verè baptizata, unà cum Infante, baptismo Sanguinis. Bonacina *de Sacram. disp.* 2. *qu.* 1. *punct.* 1. *propos.* 2. *per totam*, Fernandez *part.* 3. *cap.* 2. *§.* 1. *num.* 1. *&* 4. Victorell. *in adit. ad* Toleti *libr.* 2. *cap.* 18. *litt.* F. & cæteris magis eruditè Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Baptismo disp.* 13. *à num.* 43. *& seqq.* ubi auctoritates plurimæ Sanctorum Patrum; & illud Evangelii *Marc.* 8. *Qui perdiderit animam suam propter me, & Evangelium, salvam faciet eam*. Imò Sylvester *d. Verb. Baptismus* 1. *num.* 2. tenet, quod etiamsi Mater ex violentia sabbatharii non moreretur, sed tantummodò infans pariter per abortum, esset Martyr, baptizatus baptismo Sanguinis, tanquàm deviyens in odium fidei; quod est notatu valdè dignum.

Neque subsistunt motiva considerata in contrarium, quæ facilè resolvuntur. *Primum* enim, quòd non habuerit absolutam voluntatem, sed 4
tale quale desiderium, quasi quid medium inter volitionem, & nolitionem; est omninò falsum; nam si ejus desiderium fuisset inefficax; & se habuisset neutro modo, neque consentiens, neque dissentiens, non aufugisset è stabulo Judæorum, quæ quidem fuga denotat absolutam voluntatem recipiendi Baptismi, & profitendi fidem Christianam: nam Voluntas volens, seu intendens finem aliquem efficaciter, cognoscitur ex volitione mediorum, quæ sunt necessaria ad consequendum illum finem: Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacrament. in genere disp.* 3. *num.* 42. Sed inter media necessaria pro obtinendo baptismo, & profitenda fide Christiana in hac muliere Hebræa unum principale est fugere è manibus Judæorum, & relinquere omnia; quæ possidet, ut sequatur Christum; quandoquidem, si quis ex Judæis cognoscatur ab ipsis propensus ad Christianam fidem, ità vinculis mancipatur, & arctæ custodiæ includitur, ut neminem viventium possit ampliùs videre, aut alloqui; ut mihi retulerunt Neophyti ab Eminentissimo Nostro Præsule unda salutari regenerati; & notat Julius Maurocenus *Venetus*, olim Rabbinus, nunc fidissimus Christianus in suo opere *Via della fede mostrata à gl' Hebrei* Impresso Typis Romæ anno 1683. in quo opere *part.* 3. *cap.* 12. agit *de Odio Hebræorum ergà nos Christianos*, & advertit, ex præceptis libri *Talmud*, & documentis Rabbinorum, Judæos teneri in nihilo nos Christianos juvare; imò si nos in aliquo periculo vitæ reperirent, obligatos esse, impetum facere, & nosmet in præcipitium impellere, Subdens lepidam similitudinem; videlicet, Sab-

Sabbatharios agere nobiscum eodem mo-
5 do, quo dœmones se gerunt cum Strygibus, & Maleficis, quibus servitutem quidem præstant, famulantur, res gratas subministrant; at semper in corde intendunt ruinam, & damnationem eorumdem Maleficorum, atque Strygum. Ita faciunt Judæi: obsequuntur Christianis exteriùs, sed interiùs semper cupiunt interitum, & ruinam nostram. Narravit mihi Vir nobilis, Judæum quemdam Ferrariæ ob infirmitatem vovisse, si sanaretur, occidere octo Christianos. Fa-
6 ctus sanus cœpit impium votum adimplere. Sed antequam ad octavum homicidium perveniret, denunciatus, captus, confessus impietatem suam, fuit in furca suspensus. Et quia stantem in scala furcarum alius Judæus manu elata, illum ad moriendum in Judaismo confortatus est, Cardinalis Legatus hunc alium Judæum denunciatum carceri mancipare fecit, & decem millibus Scutorum mulctavit, quibus Campanile Ecclesiæ Cathedralis restauratum fuit. Ergo prædicta Mulier Hebræa habuit absolutam voluntatem baptismi; cujus causa cùm fuerit Stylo ferreo interrempta, dicitur Martyr; & baptismo Sanguinis baptizata. Emin. Card. de Lauræa *de Baptismo disp.* 13. *n.* 49. & per consequens tàm Matri, quàm fœtui debetur Ecclesiastica Sepultura. Idem Emin. de Lauræa *in tract. de Martyrio disp.* 20. *num.* 311. Sylvest. Volpi, Narbona, & alii supracitati.

Secundum motivum contrarium pariter non subsistit: quòd scilicèt hæc mulier non fuerit explicitè confessa fidem Christianam, & non petierit ba- 7
ptismum. Nam respondetur, Confessionem fidei Christianæ, & petitionem baptismi tripliciter fieri posse, voce, scripto, & facto. Emin. Card. de Lauræa *de fide in* 3. *Sent. part.* 2. *disp.* 11. *num.* 4. *& seqq.* ubi *num.* 11. subdit inter alia facta, quibus confitemur fidem Catholicam, & baptismum petimus, præcipuum esse mortem subire, prout plerique Sancti Martyres fecerunt, juxta illud, quod Apostolus scribit *ad Hebr. cap.* 11. *Sancti per fidem operati sunt justitiam, &c. Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt.* Cum igitur hæc Hebræa mulier subierit mortem sibi illatam in odium fidei à perfido Judæo, eò quia aufugerit ex ejus stabulo cupida fidei Christianæ, censetur sufficienter confessa ipsam fidem, tolerando mortem: & sanguinem fundendo, in quo fuit baptizata in terris, & in cœlis, sorte felicissima, unà cum suo infante coronata. De odio, & perfidia Judæorum in Christianos legantur exempla apud Joan. Baptist. Mattheol. *in Sylva Histor. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. *tit.* 7. ultra supradictum *cap.* 12. *part.* 3. Julii Mauroceni in ejus libro. *Via della Fede mostrata à gl'Hebrei.*

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

DECISIO LIII.

ARGUMENTUM.

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Confirmationis. Traditur ejus existentia, institutio, & definitio. Notantur variæ Manuum impositiones, ac Unctiones Sacræ in Ecclesia.

SUMMARIUM.

1 *Confirmationis Sacramenti nomina plura. Et quæ?*
2 *Manuum impositio multiplex in Scriptura Sacra. Et quæ?*
3 *Hæretici qui negarunt Sacramentum Confirmationis.*
4 *Existentia Sacramenti Confirmationis.*
5 *Ejus institutio quando facta?*
6 *Chrisma cur consacretur in feria Quinta Cœnæ Domini?*

7 *Definitio Sacramenti Confirmationis duplex.*

8 *Unctiones Sacræ in Ecclesia decem. Et quæ?*

NUnc accedamus ad explicationem Sacramenti Confirmationis, quòd olim dabatur statim post
1 Baptismum, & nunc dari non potest nisi iis, qui sunt baptizati. Itaque in primis, & ante omnia videamus, Quid sit Sacramentum Confirmationis? Pro intelligentia studiosi è Clero præmiserunt: Confirmationis Sacramentum pluribus nominibus nuncupari per SS. Patres; nam à S. Clemente vocatur *Confessionis Confirmatio*. A S. Cornelio Papa *Sigillum Domini*. A S. Cypriano *Signaculum Domini*. A S. Dionisio Areopagita τελείωσις; idest *Perfectio*. A D. Ambrosio *Signaculum Spirituale*. A Græcis μύρον, idest *Unctio*, quam dictionem Arabes corruptè *Mairum*; Melitenses verò Magis ad græcam dictionem accedentes *Miru* appellant; propriè autem dicitur χρίσμα à nomine Christi, idest *Unctus*, quia Sacerdotes, & Reges ungebantur, ipse autem fortius est utramque Unctionem in primo instanti suæ Sacratissimæ Incarnationis, idest Summum Sacerdotium, & Imperium absque fine; & nunc fideles omnes unctione Chrismatis consecrantur, quia membra sunt æterni Sacerdotis, & Regis. *cap. Cùm venisset. §. Quia verò. De Sac. Unct.* Sed observat Magrius *in Hierolex. Verb. Chrisma* quod à S. Augustino vocatur *Manus impositio*, juxta illud Apostolorum: *Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum. Act.* 8. 17. Porrò manus impositio fiebat in Scriptura ad diversos effectus, videlicèt vel ad expellendas infirmitates: *Super ægros manus imponent, & benè habebunt. Marc. ult.* 18. ad exemplum Cœlestis medici, qui *singulis manus imponens curabat eos. Luc.* 4. 48. Vel ad dandam benedictionem; sic Jacob benedicturus duos filios Joseph *extendens manum dexteram posuit super caput Ephraim minoris fratris, sinistram autem super caput Manasse, qui major natu erat. Gen.* 48. 14. & Redemptori nostro *Oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Matth.* 19. 13. idest, ut eos benediceret, ut ex S. Hieron. & Ansel. notat Gonet *tom. 5. disp. 6. num.* 17. Vel ad designandos, qui Arcæ Domini servirent, *Ponent filii Israel manus super eos. Num.* 8. 10. Vel ad testificandum alicujus delictum, ut luxuriosi senes fecerunt cum pudica Susanna, deducta in judicium coram populo: qui *posuerunt manus suas super caput ejus. Dan.* 13. 34. Vel ad collationem ordinum designandam, ut ajebat Apostolus ad discipulum suum: *Noli negligere gratiam, quæ in te est; quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterii.* 1. *Tim.* 4. 14. Undè formidandum monitum ad omnes Episcopos, quod idem Apostolus dedit ad eumdem Timotheum: *Manus citò nemini imposueris.* 1. *Tim.* 5. 22. Vel ad reconciliandos peccatores, aut hæreticos revertentes ad Ecclesiam. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacram. Confir. disp.* 2. *num.* 113. At per antonomasiam *Impositio manuum* significat 2
Sacramentum Confirmationis, per quod nunc datur invisibiliter Spiritus Sanctus, qui tempore Apostolorum per eorum manum impositionem dabatur visibiliter; & dicitur *Confirmatio* ab effectu, quia confirmat baptizatum ad confitendum cum constantia fidem Christi. Pax Jordan. *lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 1. Gobat *in Experim. Theolog. tract.* 2. *num.* 742. Layman. *libr.* 5. *tract.* 3. *cap.* 1. Mastrius *in* 4. *Sent. disp.* 2. *num.* 200. *Et in Theol. Morali disp.* 17. *num.* 62. atque Eminentiss. Cardinalis de Lauræa pariter *in* 4. *Sent. tom.* 3. *de Sacrament. Confirmat. disput.* 1. *num.* 2. & 3. ubi advertit, primos omnium, qui negarunt hoc Sacramentum, fuisse Donatistas, teste *Salelle tom.* 2. 3
reg. 234 deindè Messalinos, Albigenses, & Valdenses, tandem Lutherum,

rum, & Calvinum cum fuis fequacibus.

Conftat autem, Sacramentum Confirmationis effe in Ecclefia, *cap. Omnes. cap. Spiritus. cap. De his verò. cap.*
4 *Manus. De Confecr. dift. 5. cap. Multi fæcularium. 26. qu. 1. Cap. Unico. §. Per frontis. De Sacra Unct. & cap. Quoniam De Sent. Excom. in 6.* Et præter alia Concilia, quæ citantur per eundem Eminentifs. de Lauræa *ubi fupra num. 6.* eft Concil. Trident. *feff. 7. De Confirm. can. 1. & de Sacram. can. 1.* Et licèt non appareat explicitè in Scriptura Canonica de ejus inftitutione, adeò ut,
5 tempore Alexandri de Ales, qui floruit Parifiis circa annum 1240. nonnulli opinarentur, hoc Sacramentum fuiffe inftitutum fub Melchiade Papa, qui vixit circa annum 314. quæ opinio eft hæretica, cùm in Trident. Concil. definitum fit de fide, omnia Sacramenta effe inftituta à Chrifto Domino, ut *in feff. 7. de Sacram.* Ecclefia enim Catholica non folà Scriptura uritur, fed etiam traditionibus juxta Apoftoli præceptum 2. *Theffalon. Tenete traditiones, quas accepiftis fivè per Sermonem, fivè per Epiftolam.* Et habetur *in cap. Catholica. & cap. Ecclefiarum. dift. 11.* Idcircò indubitabile eft, & de fide à Chrifto Domino Sacramentum hoc Confirmationis fuiffe inftitutum; quamvis Ecclefia fub difputatione reliquerit, quo loco, & quo tempore fuerit ab eodem Chrifto inftitutum; cùm enim plures fint Theologorum opiniones circa locum, & tempus hujus inftitutionis, de quibus Gonet *d. tom. 5. difp. 6. §. 3. num. 16. & 17.* & Maftrius *in 4. Sent. difp. 2. num. 217. & in Theol. Moral. difp. 17 num. 64.* Eminentifs. Cardin. de Lauræa *d tom. 3. de Sacram. Confirm. difp. 1. num. 49.* Tamen verior; & communior opinio eft, quòd in nocte Cœnæ fuerit à Chrifto Domino hoc Sacramentum Confirmationis inftitutum, quòd noviffimè docet etiam Tirinus in Controverfiis fidei poft Commentaria Scripturæ Sacræ *Controv. XX. num. 1.* ubi fic ait: *Inftitutio, & mandatum Chrifti* (hujus Sacramenti) *verifimiliter in ultima Cœna, ut habet traditio, à pofteriori colligitur ex ipfo facto Apoftolorum: numquam enim Apoftoli tam confidenter, & ordinarie ufi fuiffent tali cæremonia in ordine ad talem effectum, nifi Chriftus id ipfis præcepiffet. Nam non ignorabant, non effe hominum inftituere cæremonias, ad quas confequeretur infallibiliter gratia Spiritus Sancti, quod etiam Kemnitius, & Calvinus admittunt.* Hinc promanavit confuetudo, Sacrum
6 Chrifma conficiendi in die Cœnæ Domini, quæ quidem femper in Ecclefia fervata eft, & adhuc fervatur; ita tamen ut licèt ea nocte Chriftus Dominus hoc Sacramentum inftituerit, & Apoftolos conficere docuerit, nulli eorum tunc temporis dederit poteftatem illud conferendi, quia nondum Apoftoli erant conftituti Epifcopi; fed poft Refurrectionem fuam, cùm dedit eis plenariam poteftatem ordinis Sacerdotalis, & Epifcopalis. Hinc eft, quod Salvator Apoftolis poft Refurrectionem fuam ait: *Euntes in mundum univerfum docete omnes gentes, &c. Docentes eos fervare omnia, quæcunque mandavi vobis. Matth. ult.* Ergo jam ftatuerat, quæ erant Ecclefiæ neceffaria, & executioni mandanda per Apoftolos; alioquin non potuiffent Apoftoli informare, & docere alios numerum Sacramentorum. Quòd autem in fpecie docuerit, eos Chriftus conficere Chrifma, ex traditione eorumdem SS. Apoftolorum didicit Ecclefia, teftante *S. Fabiano Papa epift. 2. cap. 1.* ubi ad Orientales Epifcopos ita fcribit: *In illa die Dominus Jefus, poftquam cœnavit cum difcipulis fuis, & lavit eorum pedes, ficut à Sanctis Apoftolis prædeceffores noftri acceperunt, nobifque reliquerunt, Chrifma conficere docuit.* Et deindè fubdit: *Ipfius Sancti Chrifmatis confectio per fingulos annos eft agenda, & de anno in annum renovanda, & fidelibus tradenda; quia novum Sacramentum eft per fingulos*

annos dicto die renovandum. Ista à Sanctis Apostolis, & eorum Successoribus accepimus, & vobis tenendum mandamus. Habentur etiam hæc in *cap. Litteris Vestris. De consecr. dist.* 3. Ita pluribus citatis; & objectionibus solutis firmat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 1. *de Sacram. Confirmat. art.* 5. per totum.

Quibus ita præmissis respondentes Quæsito, inter diversas definitiones, ex Doctoribus selectas duas hic referam: Unam pro Theologis moralibus, & est Bonacinæ *de Sacramen. disp.*
7 3. *q. Unic. prop.* 1. *num.* 1. Videlicet: *Confirmatio est Sacramentum, quo homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Episcopo cum Chrismate, & præscripta verborum forma ad fidei robur consequendum*. Alteram pro Theologis Scholasticis, ex Scoto *in* 4. *Sent. dist.* 7. *qu.* 1. quam explicat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 1. *art.* 3. & est hujusmodi. *Sacramentum Confirmationis est Unctio hominis Viatoris aliqualiter consentientis, vel libero arbitrio numquam usi, facta in fronte figura Crucis, cum Chrismate sanctificato; & hoc à ministro idoneo simul cum intentione debita ungente; & verba certa proferente, significans efficaciter ex institutione divina unctionem animæ per gratiam roborantem ad confitendum cum constantia fidem Christi*. In hac habetur genus: Nam plures Unctiones fiunt in Ecclesia cum oleo Sacro. 1. Unguntur Pontifices, dum consecrantur, in capite & manibus cum Chrismate. 2. Imperatores, & Reges cum oleo Cathecumenorum in brachio, & in humero. Reginæ verò in humero tantùm, nisi sint Dominæ Regni. 3. Sacerdotes eodem oleo Cathecumenorum in manibus, dum ordinantur.
8 4. Pueri baptizandi cum eodem oleo in pectore, & scapulis; & cum Chrismate in vertice statim post baptisma. 5. Altaria, & Ecclesiæ oleo Cathecumenorum, & Chrismate. 6. Infirmi oleo infirmorum. 7. Confirmandi Chrismate Sacro. 8. Calices, & patenæ Sacro Chrismate. 9. Campanæ oleo infirmorum, & Chrismate Sacro. Et 10. Agnus Dei eodem Chrismate Sacro. *cap. Unic. de Sacra Unct.* Barbosa *de Episc. alleg.* 31. *à num.* 6. Jordan. *lib.* 5. *tit.* 1. & *tit.* 6. Castald. *in Praxi Cæremon. lib.* 2. *sect.* 12. 13. & 15. Magrius *in Hierolexic. Verb. Agnus Dei. & Verb. Chrisma*. Habetur etiam in hac definitione differentia, & causæ omnes, efficiens, materialis, formalis, instrumentalis, & finalis; quas explicare superfluum est, & possunt videri apud Scotistas; Uno tantùm notato, quod *ly Hominis Viatoris* addendum, foret, *baptizati*, quia qui non est baptizatus ungi non potest hoc Sacramento. *cap. Omnes. de consecr. dist.* 5. Gonet. *d. tom.* 5. *disp.* 6. *num.* 54.

DECISIO LIV.

ARGUMENTUM.

Tàm de Sacramenti Confirmationis materia remota, quàm de proxima plenè, ac doctè differit præsens Decisio, & circa utramque materiam plura Dubia, scitu unicuique Ecclesiastico necessaria, proponit, pro utraque opinione examinat, & resolvit.

SUMMARIUM.

1 *Materia remota Sacramenti Confirmationis quænam sit?*
2 *Aromata, quæ à Græcis ponuntur in Chrismate cum vino.*
3 *Balsamum ubi nascatur?*
4 *Apostoli an uterentur Chrismate in Sacramento Confirmationis?*
5 *Oleum nucum, piscium, & aliarum rerum an possit esse ejus materia?*
6. *Balsamum an de essentia Sacramenti ponendum in oleo Chrismatis?*
7 *Declaratio* cap. 1. De Sacram. non iteran.
8 *Benedictio Episcopalis an sit de essentia Chrismatis?*

9 *Aqua*

9 *Aqua non benedicta cur sit materia acta baptismi?*

10 *Chrismatis consecratio an sit delegabilis simplici Presbytero.* & num. 11.

12 *Chrisma quod sit benedictum eo anno, an sit de essentia Sacramenti?*

13 *Unctio est materia proxima Sacramenti Confirmationis, sed in fronte, & cum signo Crucis.*

IN primis autem, post traditam definitionem, declarare oportet,
1 Quæ sit Materia Sacramenti Confirmationis? Circa quam dicendum est, duplicem esse Materiam, scilicèt Remotam, & Proximam, & ideò de utraque separatim respondendum. Itaque ex omnium Catholicorum consensu Materia remota Sacramenti Confirmationis est oleum olivarum mixtum balsamo, ab Episcopo eo anno benedictum. *cap. Unico. De Sacra Unct. & ex Decret. Eugenii IV.* in Concil. Florent. quæ quidem aptissimè denotat effectus hujus Sacramenti, tùm quia repræsentat dignitatem Sacerdotalem, & Regalem; tùm quia sicut oleum nitorem habet, & supereminet cæteris liquidis, atque fovet incendium, ita denotat munditiam Confirmati, & ejus charitatem superabundantem erga Deum, & erga proximum: Balsamum verò est odoriferum, & ex eo significatur bonus odor fidei nostræ, & bona fama hominis Christiani juxta illud: *Christus bonus odor sumus. 2. Cor. 2. 15.* Casalius *de Vet. Sacr. Christ. Ritib. cap. 23. pag. 110.* Gonet. *d. tom. 5. disp. 6. num. 21.* Mastrius *in Theolog. Morali d. disp. 17. num. 67.* Magrius *in Hierolex. d. Verb. Chrisma*, ubi notat, quòd Græci præter oleum, & balsamum commiscent triginta tres species aromatum ad denotandam dictam bonam famam. Gonet tamen *d. tom. 5. disp. 6. num. 38.* ait, duodecim tantùm alia
2 Aromata à Græcis immisceri. Et cum Eminentiss. Card. de Lugo *Resp. Moral. lib. 1. dub. 8.* Gobat *d. tract. 2. num. 745.* subdit, etiam Vinum commisceri ab iisdem Græcis, & fieri ex Vino, Oleo, Balsamo, & ex Aromatibus ita simul coctis Massam non liquidam, sed mollem, qua frontes Confirmandorum unguntur. Balsamum verò, cujuscunque regionis existat, licèt unum ab altero longè distet in bonitate, sufficere ait Jordan. *d. lib. 3. tit. 2. num. 31. & 32.* Balsamum olim erat rarissimum in Judæa, ex Plinio *lib. 3. cap. 25.* itaut in hortis Regiis tantummodò oriretur, & Re- 3
ginam Sabam, inter alia munera, Salomoni detulisse plantam Balsami refert Josephus *antiq. Jud. lib. 8 cap. 2.* Ubi ait: Λέγουσι δ' ὅτι καὶ τὴν τοῦ ὀποβαλσάμου ῥίζαν, ἣν ἔτι νῦν ἡμῶν ἡ χώρα φέρει δούσης ταύτης τῆς γυναικὸς ἔχομεν: idest, *Ajunt etiam, quòd Balsami Plantam, cujus hodie ferax est nostra Regio, illius Reginæ munificentiæ ferre acceptam oporteat.* An deinde regionem illam factam esse balsami feracem, notavit etiam Sanctus Hieronymus *in Quæst. Hebraicis, & ad cap. 27. Ezechielis*, Strabo *lib. 17.* & alii, quos allegat Sherlogus *in Cant. tom. 2. Vestig. 15. sect. 1.* & Gonet *d. disp. 6. num. 41.* sed feraciorem Ægyptum, & totam Arabiam ait Masinus *in Schola Christ. cap. 7. pag. 57.* nunc autem esse feracissimam Americam, ex qua balsamum in varias regiones asportatur, quod licèt à Judaico differat colore, est tamen verum balsamum, quia in fragrantia boni odoris, & aliis proprietatibus æquivalet Syriaco, & ex illo validè conficitur Chrisma, ex declaratione *Pauli III & Pii IV.* cùm differat, ut vinum rubrum à vino albo; quo utro celebramus, testatur idem Gonet *d. num. 41.*

Porrò circa hanc remotam materiam Confirmationis, sex sequentia dubia, à diversis nostri cleri diversè tacta, & non unissonè resoluta, tangenda, & resolvenda unissonè duxi.

Primum Dubium. *Apostoli in collatione hujus Sacramenti non utebantur* 4
Chrismate, aut alia materia; sed tantummodò manus imponebant. Ergo Chrisma non est materia Sacramenti Confirmationis. Antecedens probatur *ex Act.*

Apo-

Apostolor. ibi: *Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum. cap. 8. 17.* & ibi: *Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos. cap. 19. 6.* Consequens est certum, quia sine materia à Christo instituta non sit Sacramentum. Respondetur dupliciter. *Primò* scilicet *ex Bellarm. Waldens, Hugone, & aliis*, Apostolos, cum impositione manuum etiam adhibuisse unctionem Chrismatis, licèt de ea scriptura non loquatur; siquidem, ut suprà dictum est, id constat ex traditione, quam habuit S. Clemens coadjutor S. Petri, & fuit Papa post S. Cletum: ipse enim ab eodem Beatissimo Apostolorum Principe scivit, quid fecerint Apostoli, ac idem S. Petrus, dum Confirmationis Sacramentum ministrabant, & post S. Clementem, didicere alii Pontifices, & tota Ecclesia, quæ semper Chrismatis unctionem in hoc Sacramento adhibuit usque ad tempora Sancti Fabiani Papæ, qui circa annum 240. vixit, & de hoc scripsit in sua Epistola 2. ad Orientales Episcopos. *Secundò*, respondetur, SS. Apostolos ex speciali privilegio sibi à Christo Domino elargito, contulisse Spiritum Sanctum iis, quos baptizabant dupliciter; uno modo *Miraculosè*, impetrantes descensum Spiritus Sancti in visibili forma per solam manuum impositionem: altero modo *Sacramentaliter*; quando, cessantibus signis illis miraculosis, & forma visibili in principio Ecclesiæ necessaria ad invehendam fidem, ministrabant Sacramentum hoc Confirmationis cum unctione Sacri Chrismatis, juxta præscriptum sibi à Christo Domino datum; & sic primo modo non erat Sacramentum, sed Vis, & effectus Sacramenti; secundo autem modo eadem vis, & effectus impertiebatur fidelibus mediante Sacramento. Ita ex S. Thoma *in 3. p. q. 72. art. 2. ad primum*. & ex Scoto *in 4. Sent. d. 7. quæst. 1.* Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp. 17. num 68. & in eod. 4. Sent. disp. 2. num. 219. 220. & 221.*

lucidiùs autem, & apertiùs Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacram. Conf. d. disp. 1. art. 7. per totum*:

Secundum Dubium. *An oleum, ex quo unà cum balsamo conficitur Chrisma, possit esse oleum Nucum, Piscium,* 5
Amygdalarum, Lini, Rosarum, vel similium rerum? Respondetur Negativè; quia licèt hæc olea habeant vim ungendi; nihilominùs appellatione olei venit oleum olivarum, quod maximè habetur in usu hominum; sicut appellatione aquæ, panis, & vini pro Sacramentis Baptismi, & Eucharistiæ, intelligitur aqua naturalis, panis triticeus, & vinum vitigineum, quia talium est usus communis; præterquamquòd oleum olivarum habet specialem proprietatem significandi effectum hujus Sacramenti; nam ipsa oliva semper frondibus virens, virorem, & misericordiam Spiritus Sancti significat, ut piè considerat S. Doct. *d. quæst. 72. art. 2. ad 3.* Gonet *d. tom. 5. disp. 6. num. 30.* & Bissus *in Hierurgia Litt. M. sub num. 107. §. 17.*

Tertium Dubium. *An admixtio Balsami cum oleo olivarum sit de necessitate, & essentia materiæ Sacramenti Con-* 6
firmationis: an tantummodo de Præcepto? Circa hoc dubium Diana *part. 3. tract. 4. resol. 23.* reposita in Coordinato *tom. 1. tract. 2. resol. 1.* refert plurimos DD. pro utraque opinione. Primi autumant, admixtionem Balsami non esse de essentia, sed tantùm de præcepto. Horum rationes sunt. 1. Quia *Eugenius Quartus* in suo Decreto Concil. Florent. dixit, ita debere aquam vino admisceri in Sacramento Eucharistiæ, sicut Balsamum oleo in Confirmatione. Sed aqua in Eucharistia non est de essentia; sed de præcepto: 2. Materia Sacramenti debet esse clara, & certa; sed tale non est Balsamum; quod proveniens è longinquis regionibus adulterari à mercatoribus potest, & solet. 3. Materia Sacramentorum debet esse communis, & facilis ad reperiendum; tale autem non est Balsamum; quod est pretiosum, & in

in primitiva Ecclesia ob paupertatem Cleri vix poterat comparari. 4. Quia Innocentius III. *in cap. 1. De Sacramentis non iteran.* interrogatus, an Confirmationis Sacramentum deberet iterari in Subdiacono, *qui per errorem fuit non Chrismate, sed Oleo delinitus?* Respondit non esse iterandum; *sed cautè supplendum, quod incautè fuerat praetermissum*. Ergo Balsamum non est de essentia.

Alii DD. auctoritates, scientia, & numero non minores docent, Balsamum esse de essentia Sacramenti; quod probatur. I. Ex d. Concil. Florentino *in Decretis post ult: sess.* Ubi, dum assignat hujus Sacramenti materiam, dicit, esse *Oleum Balsamo mixtum*. II. Ex epistol. 2. S. Fabiani ad Orientales Episcopos; firmans *Apostolos docuisse confecere Chrisma, quo utimur in confirmatione*. Sed appellatione Chrismatis tota Ecclesia semper intellexit Balsamum mixtum cum Oleo, ut testantur SS. Patres, Leo I. *epist. 86.* Dionysius *de Ecclef. Hier. cap. 4.* Cyril. Jerosolim. *Catech. 3.* Augustin. *lib. contr: epist.* Pitilian. *cap. 104.* Cyprian. *in Serm. de S. Unct.* & S. Gregor. Magnus, qui in *Cant. cap. 1.* ait: *In Engaddi Balsamum gignitur, quod cum Oleo, Pontificali benedictione, Chrisma conficitur*. Et passim alii. III. *Ex cap. Unico: De Sacra Unctione*. ubi Innocen. III. ait, *Cum Chrismate, quod ex oleo, & balsamo conficitur*. IV. Quia sic docuerunt S. Thom. *d. p. 3. quaest. 72. art. 2.* Scotus *in 4. Sentent. d. d 7. quaest. 1.* & S. Bonav. *ibid. dist. 7. p. 1. quaest. 2.* V. Ex Mystica ratione, nam Balsamum significat Sanguinem Christi. 1. Quia sicut ungulis ferreis percutitur cortex arbusculi, ut per illas scissuras magis fluat Balsamum, sic vulneratum fuit Corpus Sacratissimum Redemptoris ferreis clavis, & flagellis, ex quibus emanabat pretiosus sanguis. 2. Quia Balsamum est ponderosum; sic passio Christi praeponderat tribulationibus nostris. 3. Quia cortex Balsami inciditur, non medulla. Sic passa est Christi humanitas, non autem Divinitas. 4. Quia balsamum est odoriferum; sic Sacrificium Crucis cum effusione Sanguinis acceptum fuit Patri in odorem suavitatis. 5. Quia Balsamum est magni pretii; sic Sanguis Christi infiniti valoris; ideò dixit Apostolus: *Christus tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis*. *Ephes. 5. 2.* Et Apostolorum Princeps: *Non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis, &c. Sed praetioso Sanguine quasi Agni immaculati Christi*. *1. Petr. 1. 19.* Quas mysticas rationes, & alias perpendit Joan. à S. Geminiano *in Summ. libr. 3. cap. 69.* Quare, est omninò tenendum; Balsami mixtionem cum Oleo esse de essentia Materiae hujus Sacramenti; prout tenent Theologi Scholastici Gonet *d. tom. 5. disp. 6. num. 32.* Mastrius *in 4. Sentent. d. disp. 2. num. 223. & 224.* ubi addit auctoritatem Concilii Trident. *sess. 7. can. 2. de Confirmatione*. *In sua Theolog. Morali d. disp. 17. num. 69.* Et novissimè praeter alios citatos à Diana pro hac opinione, tanquàm vera, & omninò tenenda, ubi suprà, Eminentiss. Cardin. de Lauraea *d. disp. 1. art. 8.* per totum; ubi ex more suo exactè, doctè, ac subtiliter respondet motivis contrariis, quae nihil obstant. Non *Primum*, quia Concil. Florent. quando exposuit absolutam materiam Sacramenti Eucharistiae, ait esse panem, & vinum; & Confirmationis esse Chrisma ex oleo, & Balsamo confectum. Qua expositione facta, declarando posteà mysterium aquae de praecepto in vinum ponendae, addidit eandem aquam debere misceri cum vino; undè non sic comparativè loquitur de aqua, & balsamo, ut legentibus apparet. Non *Secundum*, quia satis certum, & cognoscibile est balsamum, etsi aliud magis, aliud minùs perfectum esse possit, ut de Syriaco, & de Indico advertunt omnes. Non *Tertium*, quia ubique Balsamum defertur, cùm navigatio faciat toti orbi res communes, & in principio Ecclesiae tantis abundabat

dabat Clerus eleemosynis, ut ei difficile haud foret, Balsamum emere, præcipuè quia modica quantitas sufficit in magna olei quantitate ex omnium Canonistarum, & Theologorum placito, ac Ecclesiæ usu. Jordan. *d. libr. 3. tit. 2. num. 32.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 1. num. 88.* Non *Quartum* de responsione Innoc. III. *in d. cap. 1. De Sacram. non iterand.* in quem textum impingunt Moralistæ, unus post alium, & ab ejus intelligentia aberrantes, supponunt Summum illum Pontificem asseruisse validam Confirmationem cum solo Oleo. Sed talis non fuit responsio illius præclari Pontificis, qui jam anteà dixerat *in cap. Unico. De Sacra Unctione: Conficitur Chrisma ex oleo, & Balsamo my-*
7 *stica ratione, &c.* Igitur *in cit. cap. 1. De Sacramentis non iteran.* fuerat interrogatus Papa, an esset iterum ordinandus Subdiaconus, qui ordinem susceperat sacrum *sine impositione manuum*; idest absque præcedenti valida Confirmatione, quia tantùm oleo absque chrismate fuerat delinitus. Et respondit Innocentius III. non esse iterandam ordinationem Subdiaconatus, susceptam ab illo non confirmato, *Sed cautè supplendum, quòd incautè fuerat prætermissum:* idest iterùm esse confirmandum prædictum Subdiaconum cum Sacro Chrismate, quia delinitus solo oleo non erat confirmatus, ob nullitatem Sacramenti ex defectu Materiæ, de cujus essentia est, præter Oleum, etiam Balsamum. Ita interpretatur, & respondendum *dict. textui* sapienter docet, tùm Theologia Sacra, tùm Sacrorum Canonum intelligentia Sapientissimus, ac Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 1. de Sacram. Confirm. num. 89.* Quapropter textus ille confirmat, Balsami mixtionem esse de essentia materiæ hujus Sacramenti.

Quartum Dubium. *An sit de neces-*
8 *sitate Sacramenti, ut Chrisma sit benedictum ab Episcopo?* Et affirmativè est respondendum cum S. Thoma *d. par. 3. q. 72. art. 3.* & Scoto *in 4. Sent. d. 7. quæst. 1.* Quod probatur. I. Ex Concil. Florentino expressè dicente, materiam hujus Sacramenti esse *Chrisma ab Episcopo benedictum;* in aliis autem materiis cæterorum Sacramentorum non adjunxit, ly *benedictis*, quamvis ex præcepto Ecclesiæ benedicantur. II. Quia SS. Patres vocant *Chrisma, Sanctum, Sacrum, Sacrosanctum;* ut legitur in Concil. Trident. *sess. 7. de Confirm. can. 2. & in cap. Unic. de Sacra Unct. & in* Concil. Bracaren. 2. *cap. 51.* At tale non esset, si Balsamum ab Aromatario misceretur oleo. III. Quia Ecclesia jubet custodiri Chrisma sub clavibus cum veneratione, prout fit de SS. Eucharistia. *cap. Unico. De Custod. Euch.* IV. Quia *in cit. Epist. S. Fabiani Papæ ad Episc. Orient.* habetur expressè, *in nocte Cœnæ Christum docuisse Apostolos conficere Chrisma*. Ergo de necessitate per sacram actionem Episcoporum, qui successores Apostolorum sunt, est conficiendum, nam Christus Dominus non docuerit actionem profanam, sed sacram. V. Confectio Chrismatis est quid pertinens ad ordinem Episcopalem; itaut Episcopus privari non possit, ne validè conficiat. Concil. Rom. 1. sub Sancto Sylvestro *cap. 5.* Concil. Carthag. 2. *cap. 3.* & Carthag. 3. *cap. 36.* & Toletan. 1. *cap. 20.* Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacram. Ordin. disp. 7. num. 103.*

Neque subsistunt argumenta Paludani, & aliorum contrarium opinantium, videlicèt, quòd benedictio Chrismatis sit quid Sacramentale ab Ecclesia institutum, sicut benedictio Aquæ baptismalis, & tamen valet Baptismus licèt Aqua non sit benedicta; ac eò magis quia non constat à Christo fuisse assignatam formulam benedicendi, seu consecrandi Chrismatis. Ergo etiam Chrisma non benedictum, potest esse materia valida (etsi non licita) Sacramenti Confirmationis. Respondetur enim validum esse Baptismum etiam cum Aqua 9
non benedicta; quia Christus contactu suæ carnis mundissimæ omnem Aquam

Aquam consecravit in usum Baptismi; non sic autem materiam Confirmationis, quam ab Apostolis, & eorum Successoribus Episcopis reliquit consecrandam; & quamvis Christus ipse non determinaverit formam consecrationis Chrismatis, illam reliquit determinandam Ecclesiæ; prout est ab Ecclesia jam determinata, ut in Pontificali Romano *in offic. Fer. V. Cœnæ Domini*. Etsi dicta forma non sit quoad Verba, & Orationes essentialis, cum de essentia tantùm sit Episcopalis consecratio, de Præcepto autem sit observantia ejusdem præscriptæ formæ consecrandi. Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. Confirm. disp. 1. art. 10. per totum*. ubi latè, & doctè de hac forma.

Quintum Dubium. *An Summus Pontifex sicut potest committere simplici Sa-*
10 *cerdoti hujus Sacramenti administrationem, sic delegare valeat Consecrationem Chrismatis simplici Sacerdoti?* Quod possit Papa delegare administrationem Sacramenti Confirmationis simplici Presbytero tenent innumeri DD. quos numerat Barbosa ad Concil. Trident. *sess. 7. De Sacram. Confirm. ad Can. 3.* & alii novissimi citati à Pignatello *tom. 10. consult. 117. num. 57. & consult. 155. num. 2.* quas omisit referre Abbas Pascucius ejus compendiator. Sed utrum Papa possit etiam simplici Sacerdoti delegare consecrationem Chrismatis? In hoc dubio nonnulli tenent, quod non possit. Nam magna est disparitas inter consecrationem Chrismatis, & administrationem; hæc enim potest delegari à Papa simplici Sacerdoti ex causa necessitatis, & in defectum Episcoporum, quæ necessitas non versatur circa materiam, quæ post Consecrationem Episcopalem potest deferri ubique. Præterea producere materiam videtur quid excellentius, quàm compositum, quia materia non est producibilis nisi per creationem: & ideò in hoc Sacramento reservanda fuit materiæ productio, & consecratio solis magnis Ecclesiæ Principibus, idest Episcopis; & estò, quod Sacramentum sit quid majus; non est semper verum, licere etiam minus illi, cui, quod est majus, licet; nam homo potest generare hominem, sed non formicam; simplex Sacerdos potest conficere Corpus, & Sanguinem Domini, sed non consecrare Altaria. Ita Gonet *d. tom. 5. disp. 6. §. 5. num. 47.* qui tenet non esse delegabilem consecrationem Chrismatis simplici Sacerdoti. Tantò minus, quia in consecratione hujusmodi assistunt duodecim Sacerdotes in memoriam duodecim Apostolorum; item septem Diaconi, in symbolum septem Diaconorum, quos Apostoli statuerant, & septem Subdiaconi tanquam consocii. Rupert. *de Divin. offic. lib. 5. cap. 8.* & inter Græcos solus Patriarcha consecrat Chrisma. Magrius *in Hierolex. d. Verb. Chrisma col. 2.* Quare pro negativa stant Coninch. *de Sacram. disp. 72. art. 3. dub. 1. concl. 4.* Busembaum *lib. 6. cap. 2. dub. 1.* Castropal. *p. 4. tract. 20. punct. 2. num. 7.* Caramuel. *in Theolog. Moral. num. 3066.* & alii apud Barbos. *alleg. 30. num. 6.*

Nihilominùs affirmativam tenent ferè omnes Scholastici, & præcipuè 11
Scotistæ ex ea ratione, quia sicut Papa potest delegare simplici Sacerdoti administrationem Sacramenti Confirmationis, ita etiam consecrationem materiæ, & quamvis de jure Divino pro utraque functione Minister sit Episcopus, intelligendum, ajunt, de Ministro Ordinario, secùs de extraordinario delegato per Papam, cui Deus dedit hanc potestatem; adeòut possit in casu necessitatis delegare illam simplici Sacerdoti, quæ necessitas faciliùs potest oriri circa consecrationem Chrismatis, quàm circa administrationem, quia Chrisma debet esse unius anni, & si mittatur in longinquum locum, inutile evadet, ac invalidum; quod de Ministro non potest contingere, semper enim est aptus, & validus. Imò Presbyter ex speciali delegatione confir-

maturus nunquam esset certus de materia, an scilicèt Chrisma esset verè consecratum; & illicitum est adhibere materiam dubiam in Sacramentis; quæ dubietas cessaret, si simplex Sacerdos ex speciali commissione Papæ posset illud consecrare; quibus, & aliis rationibus huic affirmativæ opinioni adhærent Mastrius *in Theolog. Moral. d. disp. 17. num. 7. & in 4. Sentent. disp. 2. à num. 228. usque ad num. 232.* Gobat *d. tract. 2. num. 743.* & Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacram. Confirm. disp. 2. art. 3. per totum*. Verum est tamen, quod nullibi reperitur, hanc delegationem fuisse factam, sed pluries simplices Sacerdotes, qui munus consecrandi Chrisma sibi usurpaverant, fuisse prohibitos, ut in *cap. Presbyteros. dist. 95. & cap. Manus. de Consecr. dist. 5.*

Sextum tandem Dubium est, *An sit de necessitate Sacramenti, quod Chrisma*
12 *sit recens, & consecratum eo anno?* Et respondetur Negativè: quia est tantum *de necessitate Præcepti*; & ideò si Episcopus confirmaret fideles cum Chrismate vetusto, peccaret; sed validè confirmaret; nunquam enim Ecclesia declaravit invalidum Sacramentum ob vetustatem Chrismatis, etsi frequenter præceperit, & modò præcipiat, singulis annis esse vetus comburendum, & novum consecrandum feria Quinta Cœnæ Domini. *cap. Quoniam*, ubi Glossa magna, *De Sentent. Excom. in 6.* Jordan. *d. lib. 3. tit. 2. num. 36. & 37.* & pluribus Conciliis citatis probat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. prima de Sacram. Confirm. à num. 125. & seqq.* Et hæc de Materia remota hujus Sacramenti Confirmationis.

Quo verò ad Materiam proximam,
13 *Eam esse*, omnes dicunt, *Unctionem, quæ cum Chrismate fit ab Episcopo in fronte homini baptizato in forma Crucis*. Sic enim ipsa determinatur *in cap. Unic. de Sacr. Unct. in cap. Pervenit. dist. 95.* in Concil. Florentin. *Eugenii IV.* Et docent unanimiter S. Thom. *3. part. q. 72. art. 3. & 4.* S. Bonaventura *in 4. d. 7. p. 1. quæst. 2.* & Scotus *ibi quæst. 1. sub. B.* Mastrius *d. 4. Sentent. d. disp. 2. num. 233. & 234.* Gobat *d. tract. 2. num. 746.* Gonet *d. disp. 6. tom. 5. num. 48.* Layman. *libr. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4.* Et Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 1. de Sacram. Confir. art. 12.* per totum. Neque obstat, quod etiam alia Sacramenta debent perfici cum signo Crucis. *cap. Nunquid. De Consecr. dist. 5.* & tamen si Crucis signum omittatur, valida est applicatio materiæ proximæ; ut si quis baptizet, effundendo aquam non in modum Crucis; vel si quis ungat infirmum oleo sancto, sed signa Crucis non faciat. Nam in hoc Sacramento Confirmationis signum Crucis exprimitur per Verba formæ, & ideò unctio in fronte cum signo Crucis est materia proxima necessaria ad validitatem; in cæteris autem Sacramentis Verba formæ non exprimunt signum Crucis, & ideò signa Crucis sunt quidem de præcepto, sed non de essentia Sacramentorum. Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 1. num. 162.*

DECISIO LV.

ARGUMENTUM.

Traditur Forma Sacramenti Confirmationis. Inquiritur an illius Verba sint omnia essentialia ad validitatem Sacramenti? Et quomodo sustineri possit forma brevis, qua Græci utuntur?

SUMMARIUM.

1 *Forma Sacramenti Confirmationis quænam sit?*
2 *Ejusdem formæ Verba an omnia sint de Essentia?*
3 *Christus non determinavit in specie formam Sacramenti Confirmationis, & Ordinis.*

Expli-

EXplicata utraque materia tàm remota, quàm proxima, sequitur declarandum: Quæ sit forma Sacra-
1 menti Confirmationis, circa quam omnes dicunt, hanc esse formam: *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Habetur in Pontificali Romano; & eam refert S. Thom. *d. p. 3. quæst. 72. art. 4.* Scotus *in 4. Sentent. d. 7 quæst. 1. B.* Layman *d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. num. 1.* Diana *part. 3. tract. 4. resol. 27.* Quæ thalamum conduxit in Coordinato *tom. 1. tract. 2. resol. 3.* Volpi *Verb. Confirmatio resol. 35. num. 14.* Mastrius *in 4. Sentent. d. disp. 2. à num. 235. & seqq.* Gonet *d. tom. 5. disp. 6. num. 49.* Et Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacram. Confir. d. disp. 1. art. 13. per totum*: Porrò insignis est controversia inter Scholasticos Theologos;
2 an omnia Verba dictæ formæ sint ità necessaria, & essentialia, ut omissio, vel mutatio eorum destruat validitatem Sacramenti? In quâ tres opiniones reperi. *Unam*, quòd sint omnia essentialia, itaut si unum omittatur, vel mutetur, Sacramentum sit invalidum. *Alteram*, quòd essentialia sint tantùm illa; quæ demonstrant vel *Robur*, quòd in Confirmatione confertur: vel *Causam*, à qua confertur; vel *Cingulum*, quo novus Christi miles armatur. Primum demonstratur ly *Confirmo te Chrismate Salutis*. Secundum per expressionem SS. Trinitatis, ly *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Tertium ly *Signo te Signo Crucis*. Opinionem *Tertiam*: Posse hoc Sacramentum validè (quamvis non licitè) ministrari etiam sub aliis formis demonstrantibus dicta tria, nam Ecclesia Græca utitur hac forma Σφραγὶς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου idest: *Signaculum doni Spiritus Sancti*, supple *est istud*, quæ habetur ex Card. Bessarione *tom. 6. Biblioth. Sacr. fol. 482.* & eam refert Vericell. *de Mission. Apostol. tit. 11. sect. 2.* Mastrius *in 4. Sent. d. disp. 2. num. 237.* ubi testatur, eam approbatam tùm à Clemente VIII. in Bulla unionis inter Græcos, & Latinos, tùm à Sac. Congregatione sub Urbano VIII. in examine *Euchologii Græci*: & Gonet *d. tom. 5. disp 6. num. 63* ubi relatis diversis formis hujus Sacramenti, subdit rationem, videlicet, Christum non determinasse formam Sacramenti Confirmationis quo ad speciem, sed solùm quo ad genus; ac reliquisse potestati Ecclesiæ determinare Verba; undè orta est diversitas formarum; sicut in Sacramento Ordinis Christus non determi- 3
navit materiam in specie, sed solùm in genere; & voluit ordinem conferri per aliquod signum sensibile significativum potestatis, quæ traditur: sed non designavit in particulari tale signum: undè Sacerdotes in Ecclesia Latina initiantur per contactum Calicis, & Patenæ; at in Ecclesia Græca per manuum impositionem super Caput ordinandi confertur Sacerdotium. Huic opinioni adhæret Jordan. *d. libr. 3. tit. 2. num. 40.* Sed omninò dissentit ab ea Eminentiss. Card. de Lauræa, qui primam tuetur opinionem *in cit. disp. 1. art. 13. §. 2.* per totum: Et Coton. *libr. 2. Controv. 3. cap. 1. à num. 11. & seqq.* ubi plura circa utramque formam Ecclesiæ Latinæ, & Græcæ, ad quos præclaros duos Theologos nostri temporis studiosos remitto. Magna, & difficilis est hæc Quæstio, An omnia verba formæ, in Concilio Florentino sub Eugenio IV. traditæ sint de essentia Sacramenti Confirmationis? Affirmant enim ferè omnes DD. Latini, ut videre est apud Salmanticenses *de Sacrament. tract. 3. cap. 2. punct. 3.* & apud Bissum *in Hierurgia Sacra Verb. forma Sacrament. num. 134. à §. 24. & seqq.* & secundùm hos DD. dicendum est, formam Græcorum supra relatam esse insufficientem. Nihilominùs Cotonius *d. libr. 2. Controvers. 3. cap. 1. num. 16.* conatur rationibus pluribus eam tueri; subdens *num. 17.* Formam Latinam non esse essentialiter unicam, immutabiliter; sed ex Christi institutio-

eutione haberi posse absque distincta invocatione Trinitatis, aut explicita actione ministri, aut subjecti, aut Signi Crucis, dummodò hæc omnia implicitè significentur.

DECISIO LVI.

ARGUMENTUM.

Resolvit præsens Decisio, an valeat Confirmationis Sacramentum, si ungatur maxilla confirmandi, non autem Frons? Et quid si unctio fiat ab Episcopo non cum pollice, sed cum indice digito? vel pollice manus sinistræ? aut cum pennicillo?

SUMMARIUM.

1 *Unctio Chrismatis in maxilla an sit validum Sacramentum?*
2 *Frontis inunctio in Chrismatis Sacramento, est de essentia.*
3 *Græci in Chrismate inungunt etiam aures, nares, & os.*
4 *Ecclesia Latina est Magistra veritatis.*
5 *Digito indice an Chrisma sit validum?*
6 *Et an licitum?*
7 *Digiti Pollicis virtus, & mystica significatio*, & num. 9.
8 *Digitorum manus hominis nomina, & symbola.*
10 *Trinitas Sanctissima assimilata tribus primis digitis. Et quare?*
11 *Digito pollice manus sinistræ an liceat dare Chrisma?*
12 *An Pennicillo?*

Quoniam dictum est *in Decis. LIV. num.* 13. Unctionem Sacri Chrismatis esse faciendam in fronte illius, qui ad hoc Sacramentum accedit,
1 valdè dubitatur, quid sit sentiendum de sequenti casu. Pueri frontem, saxo læsam, non inunxit Episcopus, sed ejus dexteram maxillam. Quæritur, an licitè, & validè illum confirmaverit? Et equidem dicendum est, neque licitè, neque validè illum confirmasse; quia verior est opinio, quòd Unctio cum Chrismate in fronte sit de essentia, & necessitate Sacramenti; ut advertit Diana, *part. 8. & Misc. 3. resol.* 30. Quæ jacet in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 2. *resol.* 6. ubi *num.* 2. nominat opinionem contrariam temerariam, & falsam ea ratione, quia omnes SS. Patres, Pontifices, & Canones, qui de hac Sacra Unctione loquuntur, semper eam coniungunt cum parte ungenda, scilicèt fronte; ut *in Epist. Innoc. I. ad Decentium in cap. Presbyteri dist.* 95. *in cap. Novissimè. de Consecr. dist.* 5. *cap. Unico. De Sacra Unctione.* Et in Conc. Florent. ubi Eugenius IV. ita loquitur: *In fronte inungitur confirmandus, ne Christi nomen erubescat, & præcipuè Crucem ejus, quæ Judæis est scandalum, gentibus autem stultitia secundùm Apostolum; propter quod Crucis signo signatur.* Et licèt Ecclesia non definiverit, hanc in fronte signationem esse essentialem, satis id indicat ex antiquissima, & numquam interrupta observantia; & etiam ex eo, quòd eodem jure præcepit semper Unctionem esse faciendam in figura Crucis, & in fronte; ideò utraque circumstantia est de essentia Sacramenti; maximè ex fine essentiali hujus Sacramenti, qui est, ad confitendum Christum absque erubescentia, & timore, ut scribit Sanctus Thom. *d.* 3. *part. quæst.* 72. *art.* 9. Suarez *ibid. quæst.* 72. *art.* 4. *disp.* 33. *sect.* 3 *in medio.* Sylvest. *Verb. Confirmatio Divina quæst.* 1. *in fin. & quæst.* 3. Angel. *eod. Verb.* §. 9. Jordan. *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 28. Volpi *resol.* 35, *num.* 9, Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2, *cap.* 3. *num.* 5. *in fine.* Diana Coordin. *d. tom.* 1, *tract.* 2. *resol.* 6. *num.* 2. & 3. ubi tamen advertit, quòd Græci præter frontem inungunt etiam aures, nares, & os; sed quid ad Nos? Cùm Græca Ecclesia debeat discere à Latina; & non è contra, ut doctè scribit Emin. Card. de Laurea *d. disp.* 1. *art.* 1.

art. 1. *art.* 13. & signanter *num.* 176. rationem reddens, quia Ecclesia La-
4 tina est Magistra veritatis. *cap. In novo.* & *cap. Quamvis. dist.* 21. Debebat igitur, Episcopus, de quo in nostro casu, si valdè læsa erat frons confirmandi, eundem præterire, & in aliud tempus Confirmationem differre, vel si parva erat læsio, ipsum in fronte, paululùm à medio, inungere, & signare.

Sed quid respondebit doctus Confessarius sivè sæcularis, sivè regularis interrogatus de validitate Sacramenti
5 Confirmationis in sequenti casu? Episcopus digito Indice signat frontes confirmandorum, dolorem patiens in Pollice. Quæritur, an validè, & licitè confirmet? Quod *validè* confirmet, debet respondere; quia sic docent Theologi Morales, quos citat, & sequitur Diana *part.* 3. *tract.* 4. *ref.* 22. & *ref.* 28. Quæ sedent in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 2. *ref.* 7. & 8. Tambur. *de Tripl. Jur. lib.* 3. *cap.* 1. §. 2. *num.* 6. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 747. Cotonius *lib.* 2. *Controv.* 3. *cap.* 2. *num.* 29. & Jordanus *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 40. An autem *licitè*? non est constans scriptorum responsio, quorum aliqui opinati sunt, non licuisse
6 Antistiti Indice signare frontes Confirmandorum ob tres rationes, videlicèt *Præcepti*, *Reverentiæ*, & *Mysterii*. Ratio *Præcepti* consistit in Rubrica libri Pontificalis, cui est parendum sub pœna peccati mortalis in re gravi, & saltem venialis in re levi, ut aliàs diximus ex Sperell. *Decis.* 179. *num.* 23. Ratio *Reverentiæ* est, quia signans, & inungens frontes Confirmandorum *Indice* digito, dum alapas eisdem dederit, inunget etiam maxillas, non sine Sacri Chrismatis irreverentia. *Mysterium* verò desumitur ex digito *Pol-*
7 *lice*, quia inquit Durand. *in Ration. Divin. offic. lib.* 6. *cap.* 84. *num.* 5. ille *in consecratione Pontificis est ad hoc specialiter consecratus*. Vel quia *omne datum optimum descendit à Patre luminum*: quam secundam mysteriosam *Durandi* rationem intellectu difficilem vocavit A. R. Jacobus Ploveneus Archipresbyter, & Vicarius Foraneus Fonzasii moribus, & virtute præclarus, in responsione ad hunc casum; interpretatus illam his verbis: *Forsan, quod sicut Pollex primus est inter digitos, sic Pater luminum primus est, Alpha, & Principium, à quo bona cuncta procedunt*. Et quidem optimè. Cui ego addo explicationem sequentem; nempè quòd sicut 8
digitus minimus vocatur *Auricularis*, quia eo aurem prurientem scalpimus; alter ei vicinus *Annularis*, quia in eo annulum deferimus; tertius *Medius*, quia stat in medio digitorum; subsequens *Index*, quia ipso aut silentium ad os amoto indicimus, vel aliquid distans monstramus; ita digitus primus *Pollex* appellatur à verbo *Polleo*, seu à pollendo, quia ipse est qui toti manui vim præstat, robur dat, & eo stringente ita manus pollet, & fortis evadit, ut gladium stringere, pondusve grave levare, atque sustinere valeat. Et ex hoc resultat Mysterium, quare Ecclesia præceperit, frontes Confir- 9
mandorum inungendas esse ab Episcopo digito Pollice; ad magis scilicèt denotandum robur, & vigorem iisdem impertitum in anima, de quo in *cap Omnes. cap. Spiritus. de consecr. dist.* 5. & *cap. Unico.* §. *Per frontis. De Sacra Unct.* itaut constantes, impavidi, & strenui sint in stringendo *Gladio Spiritus, quod est Verbum Dei*. *Ephes.* 6. 17. fidem Christianam confitendo coram Tyrannis, & Evangelicas virtutes defendendo adversus persequutores, aut desertores, de quibus habetur in *Apoc.* 2. 16. *Et pugnabo cum illis in gladio oris mei*, & pugnando pro acquisitione æterni Regni, & coronæ gloriæ, juxta illud: *Estote fortes in bello, & pugnate cum antiquo serpente, & accipietis regnum æternum. In. Vesp.* 2. *Apost.* Et illud: *Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Apoc.* 2. 10. Et tandem ad significandam fortitudinem ab hoc Sacramento receptam pro sustinendis ponderibus injuriarum, & tribulationum ob obedientiam Evangelii,

gelii, & amorem Christi; itaut virtute Sacri Chrismatis reputent levia quæcunque adversa, ut dicebat Apostolus: *Id enim, quod in præsenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis*, 2. *Cor.* 4. 17. Porrò etsi robur, fortitudo, & potentia prædicta donetur in Sacramento, virtute Spiritus Sancti, per merita Filii, tamen procedit à Patre; qui est principium originale, à quo aliæ Divinæ personæ procedunt; & quamvis omnes tres Personæ sint omnipotentes, quæ idcircò assimilatæ sunt tribus digitis potentissimis: *Quis appendit tribus digitis molem terræ*. *Isa.*

10 40. 12. nihilominùs per excellentiam Potentia attribuitur primæ Personæ, cujus est symbolum Digitus primus in manu, vocatus *Pollex*, de quo locutus *Durand. in ration. Div. offic. d. lib.* 6. *cap.* 84. *num.* 5. ait, cum illo per Episcopos esse inungendos frontes Confirmandorum, quia *Omne datum optimum*, idest vigor, robur, & potentia, *descendit à Patre luminum*, ideft à prima Persona Sanctissimæ Trinitatis, originaliter, & excellenter Bona, & Potens.

Sed quid esset responsurus Episcopo prædictus Confessarius, quem ipse Antistes habens pollicem manus dexteræ dolorificum, consuluisset, an

11 ei liceret ministrare Sacramentum hoc Confirmationis pollice digito manus sinistræ? Ad hanc requisitionem, si Confessarius hujusmodi foret P. Gobatus responderet affirmativè, nam scriptum reliquit in sua Theol. Expetim. *d. tract.* 2. *num.* 747. quod Episcopus potest inungere frontem confirmandorum sacro Chrismate non solùm pollice dextero, sed etiam sinistro; id quod non valet intelligi, nisi de pollice manus sinistræ. Allegat auctoritatem Episcopi Traguriensis Pacis Jordani *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 40. ubi tamen non loquitur expressè de pollice sinistro, seu de pollice manus sinistræ? sed virtualiter hoc dicit, quia affirmat valere Sacramentum, si unctio frontis fiat ab Episcopo alio digito, quam pollice dextero: ergo etiamsi pollice manus sinistræ.

Corollarii loco hic notandum, ex com muni DD. placito, nullum fore Sacramentum Confirmationis, si Episcopus inungeret frontes pennicillo, aut alio Instrumento; (etsi tempore Pestis ita dari possit Extrema Unctio Infirmis) quia est de essentia Confirmationis, ut immediatè fiat digito Episcopi, ut tradit Jordan. *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 41. & Diana *part.* 3. *tract.* 4. *ref.* 22. & 28. quæ in Coordinato habentur *tom.* 1. *tract.* 2. *ref.* 7. & 8. Ubi detrectat Fernandez, ea ratione, quia dicitur manus impositio etiam mediante Instrumento, ut in percutiente Clericum ligno, vel lapide: sed in præsenti materia non est audiendus, quia tactu manus Episcopalis est Unctio facienda. 12

DECISIO LVII.

ARGUMENTUM.

Agitur de Ministro Sacramenti Confirmationis, & docetur, quod ejus Minister ordinarius est Episcopus. Extraordinarius etiam simplex Sacerdos ex delegatione Papæ. Tempus, locus, & habitus declarantur, quibus Episcopus debet hoc Sacramentum ministrare.

SUMMARIUM.

1 *Minister quis sit Sacramenti Confirmationis?*

2 *Samaritani baptizati à Philippo, cur ab eo non confirmati?*

3 *Summi Pontifices, qui delegarunt Presbyteris ministrationem Confirmationis.*

4 *Papa potest delegare simplici Sacerdoti, ex causa urgenti, ut confirmet.*

5. Sedes.

5 *Sedes Apostolica Romana non potest errare in fide.*

6 *Ordinarius Minister Confirmationis est Episcopus. Extraordinarius etiam simplex Sacerdos ex delegatione Papæ.*

7 *Episcopus quomodo debeat esse dispositus, vel indutus pro ministrando Confirmationis Sacramento?*

8 *Episcopus an possit recipere Procurationem à Diœcesi, si per eam vadat ministraturus Sacramentum Confirmationis?*

9 *Locus in quo Confirmationis Sacramentum sit ministrandum?*

TAndem, ut accedamus ad complementum hujus tractatus de Sa-
1 cramento Confirmationis, oportet in præsenti declarare, & decidere: Quis sit Minister Sacramenti Confirmationis? Circa quod omnes dicunt, Ordinarium Ministrum Sacramenti Confirmationis esse solùm Episcopum consecratum; ea ratione quia Episcopi sunt successores Apostolorum, quibus competebat, & non aliis inferioribus, hoc Sacramentum administrare: & ideò Philippus Diaconus estò in Samaria convertisset ad fidem, & baptizasset Samaritanos, eos tamen non
2 confirmavit; sed *Cum audissent Apostoli, qui erant in Jerosolymis, quòd recepisset Samaria Verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Joannem; qui cùm venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jesu; tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum. Act. 8.* 14. Et sic decisum legitur *in cap. Ut Episcopi. cap. Manus quoque. cap. De his verò. cap. Novissimè. De consecr. dist.* 5. Et in Decreto *Eugenii IV.* in Concil. Florent. Et in Conc. Trident. *sess. 7. de Confirm. can. 3. & sess. 23. cap. 4.* docuitque S. Thom. *in 3. p. q. 72. art.* 11. Scotus, & S. Bonav. *in 4. dist. 7. q. 1.* Et novissimè Mastrius *in 4. Sent. disp. 2. num.* 243. *& in Theol. Moral. disp. 17. num.* 71. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacram. Confirm. disp. 2. art. 1.* per totum; in quo firmat, ordinem Episcopalem esse de essentia Sacramenti Confirmationis in Ministro, adeò ut Episcopus non possit delegare ejus administrationem simplici Sacerdoti.

Verùm quia Summi Pontifices non semel delegarunt facultatem confirmandi etiam simplicibus Sacerdoti-
bus, ut de S. Gregorio Magno habe- 3
tur *in 3. lib. Epist. 26. & in cap. Pervenit. disp.* 95. de Nicolao I. *in appendice post Epist. ejus* 16. de Leone X. & de Adriano VI. ut refert Eminentiss. Cardin. de Lugo *Resp. Moral. lib. 1. dub. 6.* & Gobat *d. tract. 2. num.* 749. Hinc insurgit molestum hoc dubium, quomodo possit hoc esse? vel enim Confirmare est actus Ordinis? & sic nulli carenti ordine potest committi, & præcipuè absenti. Vel est actus Jurisdictionis; & sic qui essent ab alieno Episcopo confirmati, essent invalidè confirmati; & ideò ante Concilium Florentinum, & Tridentinum, adeò se torserint Theologorum ingenia, ut inter se acriter de hoc disputarint, ut notat Mastrius *d.*
disp. 2. num. 244. & Eminentiss. Cardin. 4
de Lauræa *d. disp. 2. art. 2.* ubi *num.* 25. firmat, posse Papam simplici Sacerdoti delegare munus ministrandi Sacramentum Confirmationis, urgente legitima causa, juxta definitionem Concil. Florentini *in Decreto Eugenii IV. de hoc Sacr.* Idem scribit Eminentiss. Cardin. Brancatius *in Opusc. De Benedictione Diaconali pag.* 298. Novissimè ex Pignatello *tom. 6. consult.* 11. Abbas Pascutius *Verb. Cognatio Spiritualis pag.* 172. Et ratio est, quia à Christo data est facultas Vicario suo in hoc Ministerio dispensandi; de qua facultate, etsi non constat per scripturas, constat per traditionem, & per id, quod practicatum est ab Ecclesia Romana, & ab Apostolica Sede, quæ cùm er-
rare non possit in fide, quia *Portæ in-* 5
feri non possunt adversus eam prævalere, ex Matth. 16. imò ipsa destruat omnes errores. *cap. S. Petrus. 24. q. 1.* & semper

per habuerit, & habeat veram doctrinam de Sacramentis. *cap. Ad abolendam. De Hæretic.* & ex Trid. *sess.* 7. *de Sacram. Baptism. can.* 3. sequitur dicendum, ex eo quod Sedes Apostolica pluries dispensaverit, ut possit simplex Sacerdos, ex legitima, & urgenti causa, Sacramentum Confirmationis administrare, habuisse facultatem à Christo Domino dispensandi, itaut Christus Dominus insti-
6 tuerit Episcopum in ministrum ordinarium hujus Sacramenti; ac etiam simplicem Sacerdotem in ministrum extraordinarium, ex delegatione tamen Summi Pontificis Vicarii sui; adeò ut intelligatur conjuncta hæc potestas cum charactere Sacerdotali in actu primo, sed exire non possit in actum secundum sine commissione sui Vicarii. Gobat. *d. tract.* 2. *num.* 749. Mastrius *d. disp.* 2. *num.* 246. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 2. *art.* 2. *& art.* 4. ubi quòd dicta Pontificia delegatio durat ad tantum tempus, & se extendit ad tot actus, ad quæ est per Papam determinata. Igitur Episcopus est ordinarius Minister hujus Sacramenti, itaut sive esset hæreticus, sive excommunicatus, sive degradatus, validè, (etsi illicitè) confirmaret. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 2. *art.* 5. Inferiores autem Episcopo, quamvis essent Abbates Mitrati, invalidè confirmarent absque Papæ expressa commissione. Pignatellus *tom.* 10. *consult.* 155. Barbosa *de Episc. alleg.* 30. *num.* 5. Jordan. *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 11. *&* 12. ubi advertit ad licitam administrationem hujus Sacramenti in Episcopo requiri,
7 ut sit indutus Pluviali, Mitra, Stola, & Baculo Pastorali, quamvis ob æstivos calores, & multitudinem confirmandorum liceat deponere Pluviale, illud reassumendo ante benedictionem, & de consilio ab Episcopo jejuno, & solis jejunis debet administrari; & in festivis diebus; at in praxi pendet à prudentia Episcopi, qui mortaliter peccaret, si nimis differret hujus Sacramenti collationem, videlicèt ultra quatuor, aut quinque annos, & ideò tenetur perlustrare Diœcesim etiam ad hunc solum effectum ministrandæ Confirmationis; quo casu etsi DD. asserant, non posse recipere procurationem à populis, sed suis sumptibus se alere debere. Barbosa *d. alleg.* 30. *num.* 10. Jordan. *d. tit.* 2. *num.* 15. Et Fagnan. *in cap. Venerabili num.* 19. *de Censib.* nihilominùs novissimè, quod possit Epis- 8
scopus recipere procurationem, decisum fuisse à Sacra Congr. *die* 24. *Aprilis* 1655. testatur Crispin. *de Visit. Pastorali part.* 1. §. 16. *num.* 17. si talis sit consuetudo. Sed rarò casus iste eveniet in hisce regionibus, & Diœcesibus, in quibus Episcopi continuam habent necessitatem visitandi, & in Visitatione Sacrum Chrisma administrant. Tandem 9
in Ecclesia est conferendum hoc Sacramentum, nisi legitima causa, vel impedimentum suadeat, etiam extra Ecclesiam, in loco tamen decenti, administrare; circa quod non sint faciles Episcopi ob communem DD. opinionem, quæ tenet esse peccatum mortale. Castropalaus *part.* 4. *tract.* 20. *punct.* 10. Barbosa *d. alleg.* 30. *num.* 13. & Jordanus *d. tit.* 2. *num.* 17.

DECISIO LVIII.

ARGUMENTUM.

Referuntur tres effectus Sacramenti Confirmationis: Character, Gratia, & Cognatio spiritualis; ad quos consequendos docetur requiri tres dispositiones in suscipiente: Baptismum, Intentionem, & Statum gratiæ.

SUMMARIUM.

1 *Effectus Sacramenti Confirmationis qui, & quot sint?*
2 *Character in anima est primus effectus Confirmationis.*
3 *Irregularis an evadat reiterans Sacra-*

cramentum Confirmationis?
4 *Gratia secundus effectus Confirmationis. Et an prima, vel secunda?*
5 *Cognatio Spiritualis ob Confirmationem quas personas afficiat?*
6 *Dispositio quæ, & quotuplex necessaria sit in Confirmando?*
7 *Infantes olim confirmabantur.*
8 *Ætas quæ sufficiat pro pueris confirmandis?*
9 *Intentio suscipiendi Chrisma necessaria in suscipiente.*
10 *Confessarii præmittendi per Diœcesim, ubi administrandum est S. Chrisma.*
11 *Prima gratia an detur in Confirmatione?*
12 *Episcopus an alienos subditos possit in sua Diœcesi confirmare?*

RESTAT explicare, Qui sint effectus Sacramenti Confirmationis? Quapropter oportet scire, secundùm com-
1 munem doctrinam Theologorum, & Canonistarum, quod ejus effectus sunt tres: *Character*, *Gratia*, & *Cognatio Spiritualis*. Primus effectus hujus Sacramenti est *Character* indelebilis in anima; qui numero, & specie differt à charactere baptismali; siquidem per hunc homo fit Christianus, & de familia Christi. *cap. Displicet*. 24. *q*. 1. *cap. Ad hoc Baptismus. De Consecr. dist*.4. At per Cha-
2 racterem Confirmationis homo Christianus fit miles, & de numero bellatorum Christi. Concil. Florent. *in Decret. Eugenii IV. §. Quinto Ecclesiasticorum*. Concil. Trid. *sess*. 7. *de Sacram. can*. 9. S. Thom. *part*. 3. *q*. 72. *art*. 6. Scot. *in* 4. *Sent. dist*. 7. *q*. 4. Et ideò hoc Sacramentum, ratione characteris impressi non potest reiterari, quod si de facto iteretur, nullum causat effectum; veruntamen Minister, & suscipiens scienter reiterantes peccant mortaliter, sed non incur-
3 runt irregularitatem, aut censuram; quia neutra in jure reperitur expressa, aut statuta; sicut factum est in reiterantibus Baptismum *in cap. Quibus*. *de Consecrat. dist*. 4. ut plenè probat Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacram. Confirm. d. disp*. 2. *art*. 6. *per totum*. Suarez *de Censuris disp*. 42. *sect*. 4. *num*. 6. Barbosa, qui contrarium opinantes allegat, sed non sequitur, *alleg*. 30. *num*. 30. & Pax Jordanus *d. lib*. 3. *tit*. 2. *num*. 58.

Secundus effectus est *Gratia* gratum faciens in non ponente obicem;
non tamen prima gratia, sed secunda; 4
nam prima datur per Baptismum, & per Pœnitentiam, quando fuit amissa per mortale peccatum. Concil. Florent. *ubi supra* Concil. Trid. *sess*. 7. *de Sacram. can*. 6. *& de Confirm. can*. 2. *cap. Spiritus*. *de Consecr. dist*. 5. *& cap Unico*. *De Sacra Unct*. Gratia autem, quæ datur in hoc Sacramento Confirmationis, est robur, seu vigor ad confitendum cum constantia fidem Christi. *d. cap. Spiritus*, *& cap. Omnes*. *De Consecr. dist*.5. *d. cap. Unico*. *§. Per frontis*, ubi Innoc. Papa III. ait: *Per Confirmationem Spiritus Sanctus ad augmentum datur, & robur*. Et hanc gratiam superare illam datam in Baptismo, & esse duplo majorem ex Suarez, & aliis notat Gobat. *d. tract*. 2. *num*. 803. Et Diana *part*. 4. *tract*. 4. *res*. 50. Quæ extat in Coordin. *tom*. 1. *tract*. 2. *resol*. 10. Cæterùm, An hæc gratia roborans sit diversa à Sanctificante? & an detur in actu, vel in virtute, dum confertur hoc Sacramentum? vel potiùs detur tantummodò Jus (simul tamen cum gratia sanctificante) ad auxilia roboris obtinenda tempore congruo, & quando urget necessitas confitendi fidem? Disputant Scholastici, ut videre est apud Mastrium *in* 4. *Sent. disp*. 2. apud Gonet. *d. tom*. 5. *de Confirm*. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de hoc Sacram. disp*. 3. *art*. 7. ad quos remittimus studiosos. Utrùm autem per accidens detur in hoc Sacramento prima gratia, dicemus *infra num*. 11.

Tertius effectus est cognatio spiritualis, quæ afficit Confirmantem,
Confirmatum, Patrem, Matrem, ac 5
Patrinum ejusdem. Concil. Trid. *sess*. 24. *de ref. cap*. 2. Jordan. *d. libr*. 3. *tit*. 2. *num*. 61. Alios effectus provenientes

Y ab

ab hoc Sacramento, ad expellendos morbos, & abigendos dæmones referunt Francisc. de Lugo *lib. 3. cap. 2. q. 1. num. 5. & 6.* Victorell. *in addit. ad* Tolet. *lib. 2. cap. 24.* Et Gobat *d. tract. 2. num. 797.* quos lectores consulant, & exempla reperient.

Cæterùm, quia ad consequendos unà cum Sacramento Confirmationis
6 etiam prædictos tres effectus ejusdem Sacramenti, opus est, dispositione. Quæritur, Quæ dispositio sit necessaria in suscipiente Sacramentum Confirmationis? Cui Quæsito respondetur, triplicem dispositionem, esse
7 necessariam. *Baptismum* scilicèt, *Intentionem*, *& Statum gratiæ*. Prima dispositio est *Baptismus;* ideòque qui non est baptizatus non potest confirmari, cùm baptismus sit janua aliorum Sacramentorum. *cap. Veniens. De Presbyt. non baptiz. cap. Omnes fideles. De Consecr. dist. 5.* S. Thom. *p. 3. q. 72. art. 8.* Barbosa *alleg. 30. num. 17.* & passim omnes. Secunda dispositio necessaria est *Intentio;* quæ in infantibus, & amentibus sufficit præsumpta ex Intentione Christi, & Ecclesiæ. Jordan. *d. lib. 3. tit. 2. num. 52.* Porrò, etsi priscis temporibus infantes confirmarentur; hodie hoc Sacramentum non debet conferri, priusquàm rationis usus elucescere incipiat, hoc est circa Septennium, non solùm ob periculum reiterationis; sed multò magis, ut orationibus, & mentis devotione, possint Confirmandi excitari ad Sacramenti venerationem, & ad recolendam gratiam, quam in ipso susceperunt. M. Ant. Genuen. *in Manual. Pastor. cap. 54. num. 3.* Barbosa *d. alleg. 30. num. 17.* Jordan. *d. lib. 3. tit. 2. num. 47.* Et Narbona *de ætate Anno septimo q. 3.* ubi refert opinionem DD. concedentium, posse Confirmari etiam puerum trium annorum; sed in hoc, subdit, plurimùm exuberare arbitrium Episcopi, qui potiùs debet inclinare in confirmandis, quàm in
8 rejiciendis pueris quinque, vel sex annorum, ne fortè ob distantiam à civitate moriantur absque hoc Sacramento; aut diutiùs careant gratia ejus habituali. Non desunt DD. apud Dianam *part. 3. tract. 4. res. 20.* quæ in Coordinato est *tom. 1. tract. 2. resol 16.* opinantes esse denegandum Sacramentum Confirmationis perpetuò amentibus, saltem si constaret, eos ante amentiam obstrictos fuisse culpa mortali; sed circumscripta notorietate criminis, eorum opinionem improbat Genuensis *d. cap. 54. num. 4.* Barbosa *d. alleg. 30. num. 21.* & Jordanus *d. tit. 2. num. 20.* & multò magis si ante furorem requisivissent hoc Sacramentum. Cotonius *d. libr. 2. Controv. 3. num. 42.* Igitur in Adultis confirmandis, usum rationis habentibus, est necessaria intentio suscipiendi hoc Sacramentum; quia si quis fictè accederet, fingens exteriùs illud recipere, sed
interiùs noluerit, nullum reciperet 9
Confirmationis effectum. S. Thom. *3. p. q. 69. art. 9.* S. Bonav. *in 4. dist. 4. part. 2. q. 3.* Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 3. num. 125. & seqq. & num. 144.* ubi ostendit, quòd etiam recedente fictione post factum, assumens interiorem consensum, nullum recipit effectum Confirmationis, idest neque characterem, neque gratiam, quia invalidum fuit Sacramentum ab initio ob defectum intentionis. Tertia tandem dispositio necessaria in suscipiente est *Status gratiæ;* idest, ne sit in peccato mortali, & quatenùs esset in illo, ut liberetur vel per confessionem, vel saltem per contritionem cum voto confitendi; aliàs reciperet quidem characterem; non etiam gratiam sanctificantem, & roborantem; nisi recedente actione, & ablato obice peccati per Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel in voto cum contritione. S. Thom. *in 4. d. 4. q. 3.* Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 3. art. 9. per totum.* Barbosa *d. alleg. 30. num. 18. & 19.* Jordan. *d. libr. 3. tit. 2. num. 52.* advertens, laudandos esse Episcopos,
qui præmittunt Confessarios, à qui- 10
bus excipiantur confessiones Confir-

man-

mandorum; prout semper fecit Eminentiss. ac Reverendiss. Noster Præsul Cardinalis Barbadicus; quandoquidem, etsi confessio Sacramentalis non sit de Præcepto, sed de consilio. Suarez *disp.* 34. *sect.* 2. *& disp.* 35. *sect.* 1. Jordan. *ibid. plurib. citatis num.* 52. cum suppleri possit per contritionem; nihilominùs cùm hæc non sit ita facilis in rudibus hominibus, expedit eos à mortalibus expiari per Sacramentalem Confessionem. Quòd si bona fide crederent esse contritos, vel non recordarentur peccati mortalis, quo obstricti forent, in hoc casu communis est Theologorum
11 opinio, quòd etiam primam gratiam conferat Sacramentum Confirmationis. Jordan. *d. num.* 52. ex S. Thoma 3. *p. qu.* 72. *art.* 7. Gobat *d. tract.* 2. *num.* 802.

Denuò additum fuit huic Quæsito, non levem esse controversiam inter Canonistas: an Episcopus confirmans alienos subditos in sua Diœcesi incurrat in
12 gravem culpam, suspensionem, & irregularitatem? Et communiter est negativa opinio. Diana *part.* 2. *tract.* 17. *res.* 17. *& part.* 4. *tract.* 4. *res.* 50. Quæ sunt in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 2. *res.* 10. *&* 11. Illam corroborat Praxis nostræ regionis, in qua Episcopi confirmant quoscunque absque aliqua interpellatione; quia tacitè censentur Ordinarii consentire, ut dicunt Henriquez *in Summ. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 6. Barbosa *d. alleg.* 30. *num.* 4. & alii apud Jordanum *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 49. *&* 50. qui *num.* 51. subdit, in aliena Diœcesi non licere extraneos, neque suos subditos Episcopo confirmare ob vetitum exercitium Pontificalium, sine quibus hoc Sacramentum administrari non potest, & qui secùs faceret, incideret in suspensionem Concil. Trid. *sess.* 6. *cap.* 5. *de Ref.* Novissimè Pignatellus *tom.* 10. *consult.* 154.

DECISIO LIX.

ARGUMENTUM.

Propositis pluribus generibus personarum, quæ non possunt esse Patrini in confirmatione; ostenditur ab his Patrinatus officium suscipientibus, si quis non sit baptizatus, vel non confirmatus, nullam contrahi spiritualem cognationem.

SUMMARIUM.

1 *Patrini in Confirmatione qui esse non possint?*
2 *Patrinus non baptizatus nullam contrahit spiritualem cognationem.*
3 *Patrini prohibiti si suscipiant confirmandum quando contrahant cognationem?*
4 *Patrinus non confirmatus tenens in Confirmatione an eam contrahat?*
5 *Quod non contrahat DD. rationes, & jura.*
6 *Verba* Non potest *sunt irritantia actum.*

In Sacramento Confirmationis notum est intervenire Patrinum, & hunc contrahere Cognationem spiritualem, ut diximus suprà. Modò proponitur Casus iste: Titius non confirmatus tenuit ad Confirmationem puerum; cujus deinde Matrem viduam vult in uxorem ducere. Quæritur an possit? Pro materia Patrinorum præmittendum est, plurimos prohiberi in jure, ne officio Patrini fungantur in Sacramento Confirmationis, quos ego summatim referam. I. Non baptizatos, & Non confirmatos. *cap. In baptismate. De Consecr. dist.* 4. II. Regulares *cap. Non licet. cap. Monachi. d. dist.* 4. *de Cons. cap. Placuit il primo* 16. *q.* 1. *cap. Pervenit.* 18. *q.* 2. III. Clericos sæculares; ut in Constit. Synoda- 1

 libus

libus Patavinis *part*. 2. *cap*. 13. *Verf. Singuli singulum* . IV. Publicos Pœnitentes. Concil. Parisien. 6. *libr*. 1. *can*. 54. V. Excommunicatos , Interdictos , Schismaticos , & Hæreticos . Concil. Mediolan. 1. *part*. 2. *tit*. *De Baptism*. VI. Pueros ante usum rationis , illum tamen aliqui etiam ante septennium possunt habere . *cap. Vos ante omnia*. *De Consecr. dist*. 4. Narbona *de Ætate Anno sept. quæst*. 15. Justus *de Dispensat. Matrim. lib*. 2. *cap*. 5. *num*. 45. VII. Patrinos, qui susceperunt in Baptismo. *cap. In Catechismo*. *ead. dist*. 4. *de Consecr*. VIII. Neque plures uno . *cap. Non plures* . *ead. d*. 4. *cap. Fin. De Cognat. Spirit. in* 6. Concil. Trident. *sess*. 24. *cap*. 2. *de ref*. ubi permittuntur Unus, & Una. IX. Neque illos, qui ea die alios duos confirmatos susceperint, nisi Episcopus permittat ob personæ probitatem. *Pontific. Roman. in Rubr*. X. Neque illos , qui eo anno in Paschate non communicarunt . Constit. Synod. Patav. *d. part*. 2. *cap*. 3. *Verf. Singuli* . XI. Nescientes Orationem Dominicam , Salutationem Angelicam , Symbolum Apostolorum , neque Decalogum. *ibidem* . XII. Genitores respectu propriorum filiorum ; Maritusque respectu suæ Uxoris, & vice versa . ibid. *Verf. Nullus*. Et de supradictis omnibus non admittendis ad Patrinatus officium tradunt Barbosa *allegat*. 30. *à num*. 36. *& seqq*. Jordan. *d. lib*. 3. *tit*. 2 *à num*. 62. Trullench. *de Sacram. Confirmat. lib*. 2, *cap. Unico* . *num*. 18. Sanchez *de Matrim. lib*. 7. *disp*. 60. *& seqq*. Diana Coordinatus *d. tom*. 1. *tract*. 2. *resol*. 21. 22. 23. & 24. Tamburin. *de Confirm. lib*. 3. *cap*. 4. Et Emin. Card. de Lauræa *de Impedim. Matrim. disp*. 28. *art*. 6. §. 1. 2. *&* 3.

Secundò præmiserunt, extra omnem controversiam esse , quòd si non baptizatus suscipiat baptizandum , vel
2 confirmandum , nullam contrahit spiritualem cognationem, ut juribus, rationibus, & auctoritatibus probat Sanchez *de Matrim. d. lib*. 7. *disp*. 60. *num*. 7. & 8. Franc. de Lugo *de Sacram. Baptism, lib*. 2. *cap*. 7. *num*. 30. Et Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp*. 28. *num*. 98.

Tertiò præmittendum , omnes prohibitos exercere munus Patrini suprà
expressos *à num*. 3. *& seqq*. peccare quidem se intrudendo in dicto munere , & 3
suscipiendo Confirmandum absque dispensatione Episcopi , sed nihilominùs contrahere cognationem spiritualem . Barbosa *d. alleg*. 30. *à num*. 36. Jordan. *d. tit*. 2. *à num*. 62. Franc. de Lugo *lib*. 3. *cap*. 5. & Diana Coordinatus *d. tom*. 1. *tract* 2. *resol*. 21. 22. 23. & 24. Quare sola difficultas remanet in Patrino non confirmato, qui est prohibitus suscipere confirmandum .

Igitur non levis est controversia , an contrahat cognationem spiritualem ille , qui non confirmatus exercet officium Patrini , & tenet confirmandum 4
in administratione Sacramenti Confirmationis ; itaut non possit ducere in Uxorem Matrem confirmati qui est casus propositus , de cujus resolutione quæritur .

Tractant ex professo hanc quæstionem Sanchez *de Matrim. d. lib*. 7. *disp*. 60. *num*. 19. *&* 20. Et Franc. de Lugo *lib*. 3. *de Confirmat. cap*. 5. *quæst*. 1. ubi hinc indè , & pro utraque opinione adducunt rationes, & Doctores , & tandem tenent , Patrinum non con-
firmatum nullam contrahere cogna- 5
tionem spiritualem ; & hanc dicunt opinionem probabiliorem , quam nos pariter amplectimur : *Primò* quia prohibitio in Patrino Confirmationis provenit ex eodem fonte , & ex eodem textu , à quo prohibitus est etiam homo non baptizatus, nempe *ex cap. In baptismate . De Consecr. dist*. 4. & ideò conveniens est affirmare, voluisse textum illum irritare actum in utroque; & sic quemadmodum non baptizatus non contrahit cognationem , ita neque non Confirmatus illam contrahat . *Secundò* quia mens Ecclesiæ, & intentio Concilii Tridentini est restringere impedimentum cognationis spiritualis , ob favorem libertatis contrahentium Matrimonia , ut colligi-

tur

tur *ex d. sess.* 24. *cap.* 2. *de reform.* idcircò censetur conformius menti Ecclesiæ, quòd Patrinus non confirmatus nullam contrahat cognationem. *Tertiò*, quia Pontificale Romanum, in Rubr. de Confirmandis, ait: *Nullus, qui non sit confirmatus, potest esse in confir-*
6 *matione Patrinus*: Undè Iy *Non potest* habet vim irritandi actum, quia ultra Doctores hanc opinionem tenentes, quos citat, & sequitur Sanchez *d. lib.* 7. *disp.* 60. *num.* 20. eamdem opinionem amplectuntur novissimè tùm Canonistæ, tùm Theologi amplissimi nominis, videlicèt Coninch. *de Sacram. q.* 72. *art.* 10. *num.* 94. Nugnus *in* 3. *part. quæst.* 72. *art.* 10. Bissus *in Hierurg. Litter.* P. *num.* 84. §. 6 *pag.* 264. *tom.* 2. Bonald. *in Theolog. Moral. tom.* 2. *tract.* 24. *lect.* 2. Basilius Pontius *de Impedim. Matrimon. libr.* 7. *cap.* 37. *num.* 5. Diana Coordinatus *d. tom.* 1. *tract.* 2. *resol.* 22. quæ in antiquo est *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 26. Franc. de Lugo *d. lib.* 3. *de Confirm. cap.* 5. *quæst.* 1. Tamburin. *de Baptismo lib.* 2. *cap.* 4. §. 2. *num.* 4. Cotonius *lib.* 2. *controvers.* 3. *num.* 45. Trullench *de Sacram. Confirm. lib.* 2. *cap. Unic. num.* 18. *Vers. Sextò*. Novarius *in Summa Bullar. part.* 1. *Comm.* 41. *num.* 19. Piasecius *in Praxi Episc. part.* 1. *cap.* 2. *art.* 2. *num.* 6. Barbosa *d. allegat.* 30. *num.* 34. Jordanus *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 62. Nicolius *in Lucubrat. civilib. lib.* 1. *tit.* 10. *de Nuptiis num.* 37. *Vers. idem dico*. Bonacina *de Matrimon. quæst.* 3. *punct.* 5. §. 2. *num.* 19. Layman. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 2. Justus *de Dispensat. Matrimonial. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 44. Et Eminentiss. Card. de Lauræa *de Imped. Matrimon. d. disp.* 28. *num.* 102. & *seqq.* ubi reddit hanc rationem: *Sicut ideò in Baptismo suscipiens non baptizatus non contrahit, quia non potest dare vitam spiritualem, quam non habet; ita, cùm non confirmatus non habeat robur hujus Sacramenti, non potest alium roborare*. Idcircò cùm tantæ prudentiæ, scientiæ, & experientiæ in Romana Curia Auctorem habeamus (præter cæteros allegatos) docentem, à Patrino non confirmato, suscipiente in Confirmatione, nullam contrahi cognationem spiritualem; absque hæsitatione resolvendum, & dicendum venit; Titium, de quo in proposito casu, posse ducere in Uxorem Matrem Viduam pueri, quem tenuit in Chrismate.

DECISIO LX.

ARGUMENTUM.

Examinatur, & deciditur famosa Controversia, si plures Patrini suscipiant eumdem Confirmandum, an omnes contrahant spiritualem cognationem? Tandem demonstratur, an Sacramentum Confirmationis sit de necessitate salutis?

SUMMARIUM.

1 *Patrini duo si suscipiant Confirmandum, an cognationem contrahant.*
2 *Jus antiquum circa Patrinos quid disponeret.*
3 *Patrinus unus tantùm, vel una sola Matrina in Confirmatione.*
4 *Concilii Tridentini* sess. 24. de Ref. Matrim. cap. 2. *verus sensus.*
5 *Cap. fin. De Cognat. Spirit. in* 6. *an sit correctum?*
6 *Patrini plures in Confirmatione si unum suscipiant, omnes contrahunt cognationem spiritualem ex opinione DD. hìc relatorum. Et num.* 9.
7 *Confraternitas, & Compaternitas in Baptismo, & Confirmatione est ablata.*
8 *S. Congregationis sententia circa cognationem spiritualem, si plures Patrini eumdem filium suscipiant in Baptismo, aut in Confirmatione.*
9 *Patrini designati suscipientes contrahunt cognationem.*
10 *Quid si non fuerint designati, & susceperint?*
11 *Patrinos plures admittere in Baptismo,*

mo, aut Confirmatione est mortale.

12 *Confirmationis Sacramentum an sit de necessitate?*

13 *Praeceptum Divinum, & Ecclesiasticum de Confirmatione.*

Longè tamen difficilior videtur sequens Casus; qui dabit finem his Decisionibus. Duo Patrini susce-
1 perunt simul puerum in confirmatione. Quaeritur, Utrùm ambo, vel eorum unus, & quis cognationem contraxerit spiritualem? Hunc casum satis difficilem omnes confitentur, ob discrepantiam Moralistarum, qui inter se digladiantur circa intelligentiam Sacri Tridentini Concilii *sess. 24. de ref. Matrim. cap.* 2. Quapropter resolutio praesentis casus pendet à decisione illarum duarum quaestionum, quas disputant DD. & praecipuè Sanchez *de Matrimon. lib. 7. disp. 57. à num. 9. & sequentibus*: Unius scilicèt, *An disposita per Concilium Tridentinum d. cap. 2. sess. 24. de reform. circa numerum Patrinorum in Baptismo, procedant etiam in*
2 *Sacramento Confirmationis?* Et alterius, *An Concilium Tridentinum correxerit jus Canonicum antiquum cap. fin. de cognat. spirit. in 6.* in quo erat prohibitus usus plurium Patrinorum in utroque Sacramento Baptismi, & Confirmationis, sed erat decisum, quòd si plures Patrini susciperent, omnes contraherent cognationem.

Quo ad primam Quaestionem: Tridentinum Concilium *in cit. capit. 2. sess. 24. de reform.* Statuit, *ut unus tantum, sivè vir, sivè mulier juxta Sacrorum Canonum instituta, vel ad summum unus, & una baptizatum de Baptismo suscipiant*, cujus occasione decreti quaerunt DD. an etiam in Sacramento Confirmationis unus Patrinus, & una Matrina simul possint eumdem confirmandum suscipere? Et quamvis Sanchez *d. libr. 7. disp. 57.*
3 *sub num. 9.* amplectatur affirmativam opinionem, reiicitur communiter à Theologis, & Canonistis, siquidem in Sacramento Confirmationis debet suscipere confirmandum unus Patrinus solus; vel sola una Matrina, non autem ambo simul juxta dispositionem juris Canonici antiqui *in cap. Non plures. de Consecrat. dist. 4. & in cap. fin. de Cogn. spirit. in 6.* quod minimè immutatum fuit in hac parte, ut benè probat Castropal. *part. 4. tract. 20. punct. 10. num. 2.* Tamburinus *de Sacram. Confirm. libr. 3. cap. 4 num. 4.* Bissus *in Hierurgia Sacra tom. 2. Litter. P. num. 84. §. 1.* Barbosa *de Offic. Episc. allegat. 30. num. 43. & in Collectan. DD. in d. cap. 2. sess. 24. num. 3.* Diana *part. 10. tract. 16. resol. 90.* Quae sedet in Coordinato *tom. 1. tract. 2. resol. 24.* ubi pro eadem opinione *num. 2.* citat *Hurtadum, Baunium, Praepositum, Leandrum, Aversam, Rebellium, & Basseum*; quibus ego addo Pacem Jordanum *lib. 3. tit. 2. num. 74.* adhaerentem huic sententiae negativae; quia fulcitur universali consuetudine, cujus vigore unus solus Patrinus admittitur in Sacramento Confirmationis, idest masculus, qui suscipiat pueros; vel foemina, quae teneat puellas.

Neque subsistit ratio considerata per Sanchezium *d. disp. 57. num. 9.* quòd scilicèt Concilium Tridentinum restringat *in d. cap. 2. sess. 24.* cognationem spiritualem ad easdem prorsùs 4
personas, occasione Sacramenti Confirmationis, ad quas illam restrinxerat pro Sacramento Baptismi; & sic videatur permittere, ut etiam in Confirmatione possit admitti Unus, & Una simul, idest Patrinus, & Matrina; quia respondetur, id gratis opinari; nam si Concilium Tridentinum voluisset corrigere jus antiquum, à quo unus solus Patrinus conceditur in Confirmatione; & augere etiam Matrinam, expressè loquutum fuisset. Imò de ejus contraria mente constat in illis verbis, in quibus de personis loquens, per quas contrahitur cognatio spiritualis in Confirmatione, nominat Patrinum in numero singulari; ibi: *Ea quoque* cogna-

cognatio, quæ ex Confirmatione contrabitur, confirmantem, & confirmatum illiusque Patrem, & Matrem, ac Tenentem non egrediatur. Quare per illud Verbum *Tenentem* non obscurè indicat, in Sacramento Confirmationis, unam tantùm personam posse fungi munere Patrinatus. Diana Coord. *d. resol.* 24. *num* 3.

Secundà Quæstio est, *Utrùm Concilium Trid. d. sess.* 24. *cap.* 2. *correxerit*
5 *dispositionem cap. fin. de Cognat. spirit. in* 6 sic loquentis: *Quamvis non plures, quàm unus Vir, vel una Mulier accedere debeant ad suscipiendum de Baptismo infantem; si tamen plures accesserint, spiritualis cognatio indè contrahitur, matrimonia contrahenda impediens, & contracta dissolvens. De Confirmatione insuper, quantum ad hoc, idem judicium est habendum*. Non pauci ex Theologis, & Canonistis arbitrati sunt, hunc textum fuisse correctum à Concilio Tridentino, in quo cùm dictum fuerit, *ut ad summum Unus, & Una baptizatum de Baptismo suscipiant*. Deindè *Quòd si alii ultra designatos baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahant*: Sequitur, abrogatum videri jus antiquum, adeòut si plures accesserint, spiritualis cognatio inter eos non contrahatur. Sanchez, qui asseclas refert *d. disp.* 57. *num.* 12. Tantò magis quia Concilium Tridentinum *in d. cap.* 2. expresse protestatur, se velle restringere hanc cognationem ad tollenda scandala, quæ oriebantur ob matrimonia nulla, quæ frequenter celebrabantur, cùm tali impedimento.

Porrò alii plurimi Doctores ex utraque classe contrarium esse verius
6 censuerunt, adeòut numerus unius Patrini, & ad summum etiam unius Matrinæ ordinatus à Tridentino, non sit de forma; & si alii designati ultra dictum numerum, eodem instanti tangant baptizatum, vel confirmatum; omnes contrahant cognationem juxta *d. tex. in cap. fin. de cogn. spirit. in* 6. Ita Navar. *in Manual. cap.* 22. *num.* 39. Rebellius *de obligat. Just. part.* 2. *lib.* 3. *quæst.* 6. *num.* 5. & 6. ubi Henriquez, Lopez, Sà, & Ledesma. Idem sensit Beja *in resp. cas. conscien. part.* 2. *casu* 1. *sub die* 25. *Jan.* 1583. *Vers. Quartò*. Sayrus *in forib. Decis. tit. De Cognat. spirit. decis.* 4. Ugolin. *de offic. & potest. Episc. cap.* 25. §. 1. *num.* 5. Barbosa *d. allegat.* 30. *num.* 45. Caramuel. *in Theolog. fund. num.* 3113. Bissus *in Hierurg. d. Litter.* P. *num.* 84. §. 2. Diana Coordin. *d. tom.* 1. *tract.* 2. *resol.* 24. *num.* 3. Jordan. *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 79. Zerola *in Praxi Episc. part.* 1. *Verb. Baptismus dub.* 7. Piasecius, & ipse *in sua Praxi Episc. part.* 2. *cap.* 3. *art.* 3. *num.* 34. *Et* Novissimè Vincen. de Justis *in tract. de Dispensat. Matrimon. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 15.

Quibus omnibus ego adhærendum censeo tùm ratione, tùm auctoritate *Sacræ Congregationis Eminentiss. Cardinalium S. Concil. Trid. Interpretum*. Ratio est, quia verisimilius credendum; velle Ecclesiam eos omnes tenentes Confirmatum pro Patrinis potiùs admittere, quàm ex tot tenentium numero, neminem concedere. Rebell. *d. part.* 2. *lib.* 3. *quæst.* 6. *num.* 6.

Neque obstat motivum Tridentini de restrictione hujus impedimenti; quia adhuc remanet restrictum, ob 7
ablatam confraternitatem, quæ extendebat hanc Spiritualem Cognationem ad fratres baptizati, seu confirmati, ac etiam ad filios Patrinorum, & baptizantium, quamvis illegitimos; nec non ablata compaternitate, qua afficiebantur Conjuges eorumdem Patrinorum, & baptizantium. *cap.* 1. *de Cognat. spirit. in* 6. *cap. Martinus*. *eod. tit.* Rebell. *d. quæst.* 6. *num.* 2. De auctoritate verò Sacræ Congregationis, (cui soli competit Concilium Tridentinum declarare juxta Bullam Pii Papæ IV. post ipsum Concilium impressam, *Incip. Benedictus Deus*.) reddunt testimonium Pyrrhus Corradus, Jacobus Pignatellus, *nec non* Prosper Fagnanus, omnes Jurisconsulti

fulti eximii, & in Theorica Canonum, ac in praxi Curiæ Romanæ versatissimi; quorum verba hæc sunt.
8 Videlicèt: Pyrrhus Corrad. *in Praxi dispensat. Apostolic. lib. 8. cap. 8. sub num.* 8. sic loquitur: *In Sac. Congreg. Concil. fuit propositum sequens dubium. Petrus, & Anna conjuges elegerunt in Susceptores in Baptismo Filii Andræam, & Lauram: sed adveniente tempore Baptismi, audiens Andræas, à Petro fuisse electam Lauram in commatrem, rogavit Petrum, ut illa postbabita, eligeret Rosam. Replicavit Petrus, se id facere non posse citra injuriam: cui responsioni Andræa non acquiescente, idem Petrus omnia retulit Parocho; & facta expressa declaratione animi sui, quòd nullo pacto intendebat Rosam in commatrem habere, Parochus consilium dedit, ut ambæ admitterentur, sed pollicebatur expressè, se nullatenùs admissurum Rosam ad tangendum infantem: cui consilio Petrus acquiescens designavit etiam Rosam in commatrem: ista autem præter intentionem Petri, & promissionem eidem Petro factam à Parocho, infantem in actu baptismi simul cum Laura tetigit. Quæritur, an fuerit contracta compaternitas etiam inter dictam Rosam, & Petrum, an potiùs inter Petrum, & Lauram?* Sacra Congreg. Concilii *die* 10. *Martii* 1631. *in Causa Aquin. censuit, contraxisse etiam cum Rosa, quia fuit designata.*

Alterum Decretum S. Congregationis ponit Pignatellus tom. 7. consult. 93. num. 7. his Verbis: *Si plures teneant ad Baptismum Sac. Congregatio censuit, omnes contrahere: licèt enim Concilium prohibeat plures, quàm duos; tamen non annullat actum.*

Tertium Decretum allegatum à Fagnano *in cap. Ex Litteris. num. 5. De Cognat. Spirit.* est hujusmodi: *Cùm negligentia Parochi factum esset, ut tres designarentur, & in libro scriberentur de Sacro Baptismi fonte fœminam suscepturi, nempè Titius, Titia, & Sempronius, qui omnes levarunt baptizatum, & tetigerunt. Fuit dubitatum, An omnes cognationem spiritualem contraxissent cum baptizata, an verò ii tantùm duo, qui priores sunt designati? Sac. Congregatio censuit, omnes contrahere, si non appareat, qui primi sint designati* per cap. fin. de cogn. spirit. *Et licèt unus tantùm, & Una suscipere debeant: tamen si omnes susceperint, omnes contrahere.* Ita Gloss. ibi. *Quamvis enim Concilium probibeat plures, tamen non annullat actum.*

Quibus stantibus, pro resolutione propositi casus, dicendum est, quòd si uterque Patrinus fuerat designatus 9
à Parentibus ad suscipiendum simul puerum in confirmatione; ambo contraxerunt spiritualem cognationem juxta *tex. in cap. fin. de Cognat. Spirit. in* 6. Quòd si eorum alter non fuerat designatus, sed Episcopo non advertente, se intruserat in illa susceptione, hic nullam contraxit cognationem; sed alius, qui erat designatus, juxta claram dispositionem Concilii Tridentini *d. sess.* 24. *cap.* 2. ibi *Quòd si alii, ultra designatos, baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahant.* quòd docet Sanchez *d. lib.* 7. *disp.* 57. *num.* 12. Verùm quia designatio fieri potest non solùm à parentibus baptizandi, vel confirmandi, sed etiam à Parocho baptizante, vel ab Episcopo Confirmante; præcipuè si à parentibus nullus fuit designatus Patrinus. Sanchez *d. disp.* 57. *num.* 19. Pax Jordanus *d. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 78. Reginaldus *in Praxi lib.* 31. *num.* 153. *Vers. Quartum documentum.* Castropalaus *tom.* 4. *tract.* 19. *disp. Unica punct.* 11. §. 2. *num.* 9. Et Diana *part.* 9. *tract.* 7. *resol.* 50. Quæ est in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 93. §. 3. si Episcopus permittendo scienter admisit, & admittendo spontè permisit, ut ipsi duo Patrini, non designati à parentibus, simul puerum in Confirmatione tenerent, ambo contraxerunt cognationem spiritualem. Tamburin. *de Triplici Jure lib.* 2. *cap.* 4. §. 2. *num.* 15. Quòd si uterque Patrinus absque ulla designatione Parentum, & sine advertentia aut Parochi,

rochi, aut Episcopi; imò jisdem omnibus ignorantibus; & inadvertentibus
10 tenuit puerum, adhuc dicendum venit, eosdem contraxisse cognationem spiritualem juxta *tex. in d. cap. fin. de cognat. spirit. in* 6. & juxta magis communem opinionem Theologorum, & Canonistarum, præcipuè *Coninchi*, *Rebellii*, *Pontii*, *Laymani*, *atque aliorum*, quos citat Castropal. *d.* §. 2. & Diana Coordinatus *d. resol.* 93. §. 3. Ugolini *de Offic. & Potest. Episc. cap.* 25. §. 1. *num.* 5. qui notat, quòd *etsi actus contra legem factus regulariter non valeat*. *L. Non dubium*. *C. de Legib. excipitur tamen*, *ubi lex actum non tollit*, *& pœnam extrinsecam addit*, *quæ potest cum actus valore consistere*; *& valor actus non respuit valorem ejus*, *cui pœna imponitur*, *ut dixit Bartolus communiter receptus in l. Prætor ait num.* 3. *ff. De Novi oper. nunciat*, quod verificatur in casu nostro; in quo Concilium Tridentinum præscripsit numerum Patrinorum, & adjecit pœnam, si major numerus admittatur, sed non irritavit admissionem. Navarrus *de Cognat. spirit. consil.* 4. Pyrrhus Corrad. *in Praxi dispens. Apostol. d. libr.* 8. *cap.* 8. *sub num.* 8. *Vers. pro eo autem*. Et Prosper Fagnanus *in cit. cap. Ex litteris num.* 5. *de Cognat. spirit.*

Ex his colligenda veniunt sequentia Corollaria pro complemento tractatus de Sacramento Confirmationis.

Primum Corollarium. Quòd admittere in Confirmatione plures Pa-
11 trinos est peccatum mortale; sicuti mortale est in Baptismo admittere præter unum, & unam. Bonacina *de Matrimon. quæst.* 3. *punct.* 5. §. 2. *num.* 32. Barbosa *de Offic. & Potest. Episc. alleg.* 30. *num.* 44. *Et in collectan. DD. ad d. cap.* 2. *sess.* 24. *Concil. Trid. num.* 5. *&* 6. ubi pluribus DD. citatis ostendit, Episcopum non posse dispensare, ut major numerus Patrinorum adhibeatur; & Parochum plures admittentem esse puniendum.

Secundum Corollarium. Sacramentum Confirmationis non est simpliciter
necessarium ad salutem, & necessitate 12
medii; sed necessitate Præcepti tùm Ecclesiastici, tùm Divini interpretativè de non contemnendo. Contemptus autem est duplex, *Positivus* proprius hæreticorum, qui negant hoc Sacramentum, & ejus valorem: atque *Negativus* consistens in negligentia recipiendi illud, data opportunitate recipiendi. De Præcepto Divino non contemnendi hoc Sacramentum constat ex eo, quòd institutum est à Christo tanquàm me-
dium utile ad salutem hominum. Ergo 13
ejus voluntas est, ut non contemnatur. De Præcepto Ecclesiæ apparet *in cap. Omnes. cap. Spiritus. & cap. De his. De Consecr. dist.* 5. Hoc autem Præceptum Ecclesiæ de suscipienda Confirmatione non obligat pro ætate puerili, sed in adulta ætate, idest cùm homines attingunt annos discretionis: neque statim, sed data opportunitate Episcopi confirmantis; & remotis impedimentis gravibus suscipere debentis. *cap. Ut jejuni. De Consecrat. dist.* 5. Quapropter non recipere hoc Sacramentum ex contemptu etiam negativò, seu ex notabili negligentia est peccatum mortale. Diana, qui plures modernos allegat *d. part.* 10. *tract.* 16. *resol.* 90. §. 4. Quæ jacet in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 2. *resol.* 24. Mastrius *in* 4. *Sentent. disp.* 1. *num.* 369. Et de more subtiliter, piè, & doctè Eminentiss. Card. de Lauræa *de Sacram. Confirm. disp.* 3. *art.* 1. 2. *&* 3. ubi Theologicam hanc doctrinam fortissimis, etsi suavibus, argumentis corroborat.

DE SACRAMENTO EXTREMÆ UNCTIONIS.

DECISIO LXI.

ARGUMENTUM.

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Extremæ Unctionis. De octo Unctionibus Sacris, quæ practicantur ab Ecclesia Catholica ac de earum mystica significatione: Quod cadavera Sacerdotum à Græcis unguntur Oleo Sancto, antequàm sepeliantur.

SUMMARIUM.

1 *Extremæ Unctionis nomina diversa.*
2 *Chrismare quid significet?*
3 *Unctiones octo in Ecclesia practicantur, & quæ? Qualisvè earum mystica significatio?*
4 *Cadavera Sacerdotum Oleo Sacro à Græcis unguntur.*
5 *Sacerdotum consecratio cum Oleo Sancto quàm sit antiqua?*

QUoniam Extremæ Unctionis Sacramentum institutum est ad delendas peccatorum reliquias, & à SS. Patribus nuncupatum est complementum Sacramenti Pœnitentiæ, ratio postulat, ut non solùm sed has Decisiones de Pœnitentia, etiam de Extrema Unctione subjungamus. Inprimis autem notare oportet, quod hoc Sacramentum pluribus nominibus olim, & nunc est designatum: Siquidem à materia, ex qua constat *Primò* vocatur *Oleum Sanctum*; & sic illud nominant non solùm frequenter Latini, sed etiam Græci, in quorum Euchologio (idest libro Quotidianarum Orationum) legitur hic titulus: *Officium Olei Sancti*. Appellatum est *Secundò* non semel *Sanctum Chrismatis Oleum*; scilicèt à modo, quo confertur, qui est per inunctionem; chrismare enim propriè significat inungere, ut notat Laurentius in *Amalthea Onomastica Verb. Chrismare*; undè Innocentius Papa I. electus anno 402. *in Epist. ad decentium* loquens de Verbis D. Jacobi Apostoli, *Infirmatur quis in vobis, &c. cap. ult. Vers.* 14. ita ait: *Non est dubium de fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui Sancto Oleo Chrismatis perungi possunt*. Vocatur *Tertiò* à Græcis etiam *Oratio cum oleo*, habito respectu ad materiam, & formam simul sumptam; idest Oleum cum verbis deprecatoriis. *Quartò* dicitur etiam hoc Sacramentum *Pœnitentiæ consummativum*, ut in Concilio Tridentino *sess.* 14. *de eod. Sacram. in princ.* ob quamdam rationem sibi intrinsecam delendi culpas veniales, quæ post Pœnitentias remansissent. Hinc apud Græcos nonnulli introduxerant pro satisfactione Sacramentali pœnitentibus dare hoc Sacramentum, quod prohibuit Innocentius IV. scribens ad Episcopum Tusculanum his verbis: *Nullis autem per Sacerdotes, vel confessores pro satisfactione Pœnitentiæ unctio aliqua solummodò injungatur*; ut observat Gaspar Ivenin *in Commentar. Histor. & dogmat. de Sacramentis Dissert.7. in princ.* Vocitatur *Quintò* à subjecto, à quo recipitur, *Unctio infirmorum*, ut inquit Concilium Tridentinum ubi suprà. *Sextò* tandem appellatur *Extrema Unctio* ex ordine, quem habet ad alias unctiones istam præcedentes. Quare scire oportet, in Ecclesia Catholica esse in usu octo Unctiones Sacras, mysticam habentes significationem, & sunt sequentes.

Prima Cathecumenorum, qui antequam baptizentur, Oleo Sacro unguntur in pectore, & scapulis, ad faciendos illos veros Athletas Christi, ut in conflictu, & adversitate tolerantes

ranter sustinere valeant, tali fortitudine armati in ingressu fidei. *Secunda* est, quæ fit in vertice cum Sacro Chrismate, statim post collatum Baptismum; ut calleant intelligentia mysteriorum Fidei, & divinorum mandatorum. *Tertia* eodem Sacro Chrismate fit in fronte, dum fidelibus Sacramentum Confirmationis datur; ut sint fortes in fidei confessione, & impavidi. *Quarta* est, qua Sacro Cathecumenorum oleo unguntur manus Sacerdotum in eorum ordinatione, ad denotandum robur internis animæ potentiis impressum, quæ characterizata reman t unctione Sancti Spiritus; ac præcipuè, ut in Sacerdotalibus manibus ad supernaturalia opera eas extollendo vigor athleticus remaneat. *Quinta* est, quæ fit in capite, & in manibus Episcoporum, quando consecrantur, oleo quidem Sacro Chrismatis. Unguntur autem Pontifices in eorum consecratione Sacro Chrismate ad designandum in oleo nitorem conscientiæ, in balsamo odorem bonæ famæ; & fit Unctio priùs in capite, ut eorum anima roboretur ad diligendum Deum ex tota mente, & ex toto corde; ac gregem suum; & omnem proximum sicut seipsos: ac etiam ad significandam eorum auctoritatem, & dignitatem, quam assumunt tanquàm Principes in Ecclesia, repræsentantes ejusdem Ecclesiæ Summum Principem, & Caput, qui est Christus: sicut enim Vir caput est mulieris, sic Episcopus Ecclesiæ Sponsæ suæ. Deindè Episcopi unguntur Sacro Chrismate etiam in manibus propter onera, & labores, quos assumere debent in regimine Diœcesis, & ut ostendatur, eos accipere potestatem alios consecrandi, & benedicendi. *Sexta* est Unctio Regum, ac Reginarum, quæ fit in eorum brachio dextero, ad denotandam eorum fortitudinem in tuitione Justitiæ, ac populorum; & fit Oleo Sancto Cathecumenorum, non Chrismatis, ut ostendatur differentia inter auctoritatem Pontificum, ac potestatem Regum. *Septima* est, quæ fit in consecratione Ecclesiarum, Altarium, Calicis, ac Patenæ, ad innuendam Sanctitatem tùm locorum, tùm instrumentorum, quibus Supremus Dei cultus, latriæ dictus, per Sacrificia exercetur, de quo latè egimus in nostris Decisionibus *De Sacrificio Missæ Decis. XLI. & Decis. XLIII. Octava*, & ultima Unctio Sacra hæc est, de qua cœpimus agere, Extrema nuncupata, quia datur his tantùm, qui ob infirmitatem existunt in extremo vitæ discrimine, Oleo Sacro infirmorum, ut infra declarabimus, & de supradictis variis Sacrarum Unctionem speciebus agunt DD. *in cap. Unico. De Sac. Unct.* Magrius *in Hierolex Verb. Oleum Sanctum*. Barbosa *de Episc. part. 1. tit. 1. cap. 5.* Pax Jordanus *tom. 1. libr. 3. tit. 5. & libr. 5. tit. 1. q. 10. & 13.* ubi alii allegantur, & Gaspar Ivenin *d. dissert. 7. in princ.* Porrò Magrius, ubi proximè testatur, à Græcis prasticari nonam aliam unctionem Sacram, quam faciunt liniendo cadavera Sacerdotum Oleo Sacro, antequam illa sepeliant; hancque esse cæremoniam antiquissimam probat auctoritate Sancti Dionysii Areopagitæ *de Eccles. Hierarchia cap. 7.* ubi scribit de prædicta Unctione hæc dicens: *Tum Antistes oleo mortuum perfundit, sanctaque precatione pro omnibus adhibita, in loco honorato corpus cum aliis ejusdem ordinis Sanctis corporibus reponit, & condit*. Mox idem Sanctus Doctor ibidem mysterium hujus cæremoniæ explicat, inquiens: *Ac tunc quidem olei perfusio ad Sacra certamina eum, qui initiabatur, vocabat; nunc autem oleum, quod infunditur, eum qui excessit è vita in ipsis certaminibus certasse, decessisse declarat*. Ex quibus verbis ipse Magrius aliam colligit eruditionem notatu dignam, ita subdens: *Quod Sacerdotes antiquitùs Oleo Sancto consecrabantur contra calumniantes recentiores Græcos, qui Latinorum ri-*

num in consecrando Sacerdotes, & Episcopos, dum ordinantur, Oleo Sancto, calumniare non cessant; & tamen evidenter à Dionysio Græco Doctore, & Apostolorum Discipulo affirmatur.

DECISIO LXII.

ARGUMENTUM.

Probatur Existentia Sacramenti Extremæ Unctionis; ejusque Institutio facta à Christo Domino. Adducuntur rationes, ac auctoritates pro hac veritate desumptæ à Conciliis, à SS. Patribus, & à Traditione Ecclesiæ. Confutantur Lutherani, ac Calvinistæ hoc Sacramentum negantes; & eorum argumenta resolvuntur. Ostenditur triplicem esse Traditionem, Divinam, Apostolicam, & Ecclesiasticam. Compendiosa relatio nativitatis, vitæ, ac mortis Martini Lutheri. De origine, & causa Epistolæ D. Jacobi Apostoli.

SUMMARIUM.

1 *Lutherani, & Calvinistæ negant Sacramentum Extremæ Unctionis. Eorum argumenta num. 3. & seqq.*
2 *Extremam Unctionem esse Sacramentum definivit Concilium Florentinum, ac Tridentinum. Rationes, & fundamenta. num. 6.*
4 *Effectus Sacramenti non dependet à bonitate Ministri.*
5 *Epistola Divi Jacobi an sit vera, vel ficta? & num. 18.*
7 *Congruentia instituendi Sacramenti Extremæ Unctionis.*
8 *Traditionum Apostolicarum vis, & auctoritas.*
9 *Testimonia SS. Patrum de veritate Sacramenti Extremæ Unctionis.*
10 *Extrema Unctio non est danda impœnitentibus.*
11 *S. Gregorii Magni ordo consecrandi Oleum infirmorum.*
12 *Hæreticorum confessio, quod Ecclesia primis quinque sæculis in nihilo erravit.*
13 *Concilia antiqua loquentia de Sacramento Extremæ Unctionis.*
14 *Articuli fidei alii habentur à Scriptura, alii à traditione.*
15 *Traditio triplex Divina, Apostolica, Ecclesiastica; ac de eisdem exempla.*
16 *Oratio fidei quid importet in Extrema Unctione?*
17 *Effectus Sacramenti Extremæ Unctionis duplex. Et qui?*
19 *Concilium confirmatum à Papa est Regula fidei.*
20 *Martini Lutheri hæresiarchæ ortus, vita, & mortis compendiosa relatio.*
21 *S. Jacobus fuit promulgator, non autem Institutor Extremæ Unctionis, quæ ante scriptam ejus Epistolam erat in Usu.*
22 *Epistola D. Pauli ad Romanos, & Epistolæ D. Jacobi, D. Petri, D. Joannis quo tempore sint conscriptæ? & qua de causa?*

In primis autem disputant Scholastici de existentia Sacramenti Extremæ Unctionis, & quærunt, Utrùm Extrema Unctio verè, & propriè sit 1
unum ex septem Sacramentis novæ legis? quod novissimis temporibus negarunt tùm Lutherus *de Captivit. Babylonica*; tùm Calvinus *lib. 4. Instit. cap.* 19. §. 18. quorum verba refert Gaspar Ivenin *di Differt. 7. quæst. 2. cap. 1.* Nulli catholico dubitare licet, Extremam Unctionem esse verum Sacramentum novæ legis à Christo Domino institutum; cum sic diffinitum sit ab Ecclesia præcipuè in Concilio
Florentino, ut in eo legitur, & ha- 2
betur *in Constitut.* 19. Eugenii IV. *Incipien. Exultate, &c.* §. 9. & in Concilio Tridentino *sess.* 14. *De Sacramento Extre-*

Extremæ Unctionis cap. 1. & de eodem *Can.* 1. ubi hæc verba: *Si quis dixerit, Extremam Unctionem non esse verè, ac propriè Sacramentum à Christo Domino nostro institutum; & à beato Jacobo Apostolo promulgatum; sed ritum tantùm acceptum à Patribus, aut figmentum humanum: Anathema sit.* Certum est autem, quod Ecclesia Romana habet veram doctrinam Sacramentorum, & qui aliter sentit ab ipsa, est hæreticus. *cap. Ad Abolendam. De Hæretic.* Eminentiss. Cardin. de Lauræa *De Sacram. Extrem. Unct. disp.* 11. *num.* 5. & Mastrius *in* 4. *Sent. disp.* 6. *num.* 7. Idcircò firma, ac inconcussa remanente hac veritate, breviter videnda sunt Lutheranorum, ac Calvinistarum argumenta contra ipsam; eorumdemque resolutio.

Primum eorum argumentum est, quod nullibi in Sacra Scriptura lega-
3 tur, quod Extrema Unctio sit Sacramentum.

Secundum: Quod ex verbis Epistolæ Divi Jacobi *cap.* 5. *Versu* 14. *Infirmatur quis in Vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei salvabit infirmum; & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei*, desumi non potest, quod ipsa Extrema Unctio sit Sacramentum; siquidem effectus Sacramenti non debet pendere à bonitate, seu fide Ministri; quia licèt hic sit ma-
4 lus, vel etiam infidelis, modò habeat intentionem faciendi, quod Christus instituit, & quod facit Ecclesia, Sacramentum sortitur suum effectum; ut omnes DD. docent de Baptismo, Eucharistia, ac aliis Sacramentis. Sed in Unctione Extrema Apostolus Jacobus dicit necessariam esse fidem Ministri, ibi: *Et oratio fidei salvabit infirmum*. Ergo ipsa non est Sacramentum.

Tertiò. Sacramenta debent operari suos effectus infallibiliter. Sed hoc non facit Extrema Unctio; nam cum ejus effectus sint sanitas corporis, & salus animæ, plurimi infirmi etsi Oleo Sancto uncti non convalescunt in corpore; nec affirmari potest, eos esse sanatos in anima; quia peccatorum remissio in præfatis verbis Apostoli non promittitur infallibiliter, sed tantùm per modum deprecationis. Ergo.

Quartò: Multi ex antiquis dixerunt Epistolam illam Divi Jacobi non esse ab eo conscriptam; sed ab aliis confictam, ut ex Eusebio Cæsariensi *lib.* 2. *Histor.* 5
cap. 23. notat S. Hieronymus *De Scriptor. Eccles.* Et Emin. Card. Bellarminus *eod. tract de S. Jacobo Apostolo Vers. Quod attinet.*

Quintò: Esto, quod D. Jacobus scripserit dictam Epistolam, & illa Verba, quæ Extremam Unctionem concernunt, ipse facultatem non videtur habuisse eam elevandi ad dignitatem Sacramentalem.

His tamen, & similibus minimè obstantibus; vera, atque de fide conclusio est, Extremam Unctionem, de qua locutus est Divus Jacobus, fuisse, & esse verum Sacramentum novæ legis; quod multipliciter à Catholicis Doctoribus probatur.

Primò, quia ad esse Sacramenti requiritur signum sensibile denotans invisibilem ejus operationem in anima; item materia, forma, minister, & effectus. Hæc omnia recensentur 6
in prædictis verbis Divi Jacobi; nam Unctio exterior cum Oleo Sancto, quæ fit in corpore infirmi denotat interiorem operationem gratiæ in ejus anima; oleum ipsum benedictum est materia, verba deprecativa sunt forma, Presbyter est minister: consolatio, & vigor in anima ad resistendum tentationibus diaboli, remissio venialium culparum, & salus etiam corporis, quatenùs sic expediat pro æterna salute, sunt effectus ipsius Sacramentalis Unctionis. Ergo manifestè constat, eam esse Sacramentum; cujus subjectum est homo christianus gravi infirmitate oppressus. Ita ex Scholasticis Suarez *in* 3. *part. D. Thomæ*

ma tom. 4. *disp.* 39. *sect.* 1. *num.* 8. Mastrius *in* 4 *sent. disp.* 6. *num.* 4. Emin. Cardin. de Lauræa *De Sacram. Extremæ Unct. disp.* 11. *num.* 5. Ex moralistis autem Layman *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 1. ac Salmanticenses *de Sacramentis in genere tract.* 7. *cap.* 1. *num.* 4. Nec non ex scripturistis Cornelius à Lapide *in d. Epist. D. Jacobi cap.* 5. *Vers.* 12. *col.* 2. & Tirinus in Indice *controversiarum Fidei controv.* 25.

Secundò ob rationem, ac congruentiam, quæ Deum movere potuit, & de facto movit ad hoc Sacramen-
7 tum nobis præstandum.; ut scilicet in articulo mortis, qui est valdè formidabilis haberent fideles potens gratiæ suæ auxilium. Sicut enim in ingressu hujus vitæ providit de Sacramento Baptismi; in progressu de Sacramento Pœnitentiæ, sic in exitu voluit providere de Sacramento Extremæ Unctionis, quo infirmi in mortis periculo constituti recrearentur, & confortarentur ad superandas Dæmonis tentationes. Ita ex doctrina Scoti Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 8. & Suarez *d. disp.* 39. *sect.* 1. *num.* 11.

Tertiò propter traditionem Ecclesiæ, quæ usque ab initio ita edocta ab Apostolis, & ab eorum successori-
8 bus semper credidit Extremam Unctionem esse unum ex septem Sacramentis à Christo Domino institutis, & jugiter illud fidelibus infirmis administravit. Porrò traditiones Apostolicæ non solùm habitæ sunt scripto, sed etiam voce tantùm juxta illud Apostoli 2. *Thes.* 2. 15. *Itaque fratres state, tenete traditiones, quas didicistis, sivè per Sermonem, sivè per Epistolam nostram*: de quarum vi traditionum disserit Tirinus *in d. Indice Controversiarum fidei Controv.* 2. *De Verbo Dei scripto, & non scripto num.* 18. & Emin. Cardin. de Lauræa *in* 4. *Sent. d. tom.* 3. *de Sacram. Extr. Unct. disp.* 11. *num.* 35. ubi doctè scribit, de institutis à Christo non posse assignari solidius fundamentum, quàm traditionem eorum, qui cum eo sunt conversati, & per manus ad suos veros successores transmiserunt; siquidem Ecclesia regitur authoritate, & traditione. *cap. Catholica. dist.* 11. & traditiones SS. Apostolorum sunt observandæ ab omnibus iis, qui dici, & esse volunt Christiani. *cap. Si quis omnem.* 1. *q.* 7. Concil. Trid. *sess.* 4. *cap.* 1. Idcircò cum Ecclesia Romana, quæ per antonomasiam dicitur *Ecclesia*, semper tenuerit ex traditione Apostolorum Extremam Unctionem esse verum Sacramentum, & ejusdem administrationem semper admiserit, & practicaverit, nefas est de illius existentia dubitare.

Quartò ob testimonium SS. Patrum; quos referunt Casalius *de Veter. Sacr. Christianor. Ritib. cap.* 32. Eminentiss. Cardin. Bellarminus *tom.* 3. *de* 9
Extrem. Unct. Suarez *d. tom.* 4. *disp.* 39. *sect.* 1. *num.* 10. ubi inter alios adducit S. Dionysium Areopagitam Apostolorum discipulum de hoc Sacramento manifestè loquentem. Layman. *d. libr.* 5. *tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 3. & Gaspar Ivenin *d. dissert.* 7. *q.* 2. *cap.* 2. *art.* 2. ubi Origenes, S. Jo. Chrysostomus, S. Augustinus, & post eorum tempora, continuis sæculis, alii Doctores, ac Episcopi, qui in diversis locis orbis Christiani de hoc Sacramento scripserunt, ibidem per studiosum Lectorem videndi; mihi enim satis est referre duos, nempè Innocentium Papam primum, qui, ut suprà dixi, sedit Anno 402. & scribens ad Decentium Eugubinum Episcopum, *Epist.* 1. *cap. ult.* relata *in cap. Illud superfluum. dist.* 95. duo dicit de hoc Extremæ Unctionis Sacramento; *Unum*, quod etiam ab Episcopo potest ministrari; *alterum*, quod non est dandum impœnitentibus, rationem subdens, *quia Genus est Sacramenti: nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi?* Ergo Summus hic Pontifex à suis majoribus didicerat Extremam Unctionem esse unum ex septem Sacramentis Ecclesiæ, & tanquam Sacramentum non esse

esse indignis conferendum, quemadmodum neque alia iisdem licitum est conferre, etsi in mortis periculo con-
10 stitutis, nisi pœnitentibus. *cap. ab infirmis*. 26. *q.* 7. ubi etiam de hoc Sacramento mentio habetur, & est canon desumptus ex libro Pœnitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuariensis ordinati à Vitaliano Papa *Anno* 668. ut observat Ivenin *d. art.* 2. *Vers. Probatur quintò*. Prædictis mihi adjungere placet S. Gregorium Magnum evectum ad Summi Pontificatus apicem *Anno* 590. qui in suo Sacramentario
11 *Feria V. in Cœna Domini* ponit modum consecrandi oleum pro Sacramento Extremæ Unctionis, dicens: *Tunc offertur Pontifici oleum, & benedicit illud tàm ipse, quàm omnes Presbyteri ad ungendum infirmum, &c.* Et subindè præscribit orationes recitandas in administratione ejusdem Sacramenti, inungendo infirmum cum eodem oleo benedicto. Supradictos duos Summos Pontifices Innocentium, & Gregorium in testes hujus Sacramenti adducere volui fretus exhortatione Richardi Arsdekini Societatis Jesu Theologi versatissimi in Controversiis Heterodoxis, ac Scholasticis, qui in sua *Theologiâ Tripartita tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 1. advertit, quod Luthe-
12 rani, ac Calvinistæ confitentur, primitivam Ecclesiam quingentis circiter annis post Christum fuisse sanctam, incorruptam, & omnis erroris expertem; quapropter testimonia SS. Patrum, atque Doctorum, qui scripserunt de articulis fidei, ac Sacramentorum usquè ad sextum sæculum, sunt irrefragabilia, & omni exceptione majora, & hoc idem asserere Calvinistas testatur Cornel. à Lapide *in Apoc. cap.* 9. *col.* 6. *Vers. Porrò insulsi*.

Quintò huc usque relatis probationibus accedunt multiplicia Concilia expressè loquentia de hoc Sacramen-
13 to Extremæ Unctionis per decem antehac transacta sæcula, quæ referuntur ab Emin. Cardin. de Laurea in Epitomè Canonum *Verb. Extrema Unctio*; nec non *in* 4. *sent. d. tom.* 3. *disp.* 11. *num.* 3. videlicet *Cabilonen. III.* celebratum sub Leone III. circa annum 813. quod in *can.* 48. decernit, hoc Sacramentum esse infirmis ministrandum. *Moguntin. II.* habitum sub Leone IV. anno 847. *Lateranen. III. part.* 50. *cap.* 22. ubi definitur, ministrum esse Episcopum, vel Sacerdotem. *Constantien. in Constitut.* Martini V. circa medium. *Florentinum* in Decreto Unionis Armenorum ubi *Constitutio* XIX. Eugenii IV. docentis §. 9. septem esse Ecclesiæ Sacramenta, inter quæ enumerat Extremam Unctionem, & aliis relictis Concilium Tridentinum *sess.* 7. *de Sacramentis can.* 1. *& sess.* 14. in doctrina Sacramenti *Extrem. Unct. cap.* 1. ac etiam *can.* 1. *&* 2. ubi docet, quod *instituta est sacra hæc unctio infirmorum tanquam verè, ac propriè Sacramentum novi Testamenti à Christo Domino.* Suprascripta, ac alia Concilia referunt etiam Suarez *d. tom.* 4. *disp.* 39. *sect.* 1. *num.* 9. Layman *d. lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 1. *sub num.* 3. & Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 5. quibus omnibus plenè, ac concludenter probata remanet hæc Veritas, quæ omninò tenenda est, tamquam de fide, quod scilicet, Extrema Unctio est verum Sacramentum novæ legis à Christo Domino institutum.

Neque obstant, aut subsistunt argumenta contraria. Non Primum, quia, ut ei benè respondet Emin. Card. 14
de Laurea *d. disp.* 11. *num.* 8. Non omnia, quæ tenuit, ac tenet Ecclesia, habentur in Scriptura; sed ex eis multa per traditionem accepta sunt; imò hic fuit error Calvini *lib.* 4. *Instit. cap.* 8. §. 8. quem accepit à Manichæis, & Marcionitis dicentibus, solum Verbum scriptum esse ad salutem necessarium. Contrarium tamen definierunt Concilia, & Patres, nimirum non omnia haberi in Verbo scripto; sed multa in traditionibus, quibus constanter est inhærendum, ut demonstravimus suprà in probatione

tertia;

tertia; idque latè prosequitur Richardus Arsdekin *in d. Theolog. Tripart. tom. 1. tract. 1. cap.* 7. ubi auctoritates plurimas congerit circa Traditiones, quas in tres species dividit; nempè in
15 Divinas, Apostolicas, & Ecclesiasticas; quarum primæ traditæ sunt à Christo Domino, prout illa, quod in consecratione calicis misceatur aqua; dies festiva celebretur Dominica loco Sabbathi; benedictiones fiant cum signo Crucis. Aliæ verò sunt Apostolicæ, quæ immediatè ab Apostolis traditæ sunt, puta Quadragesimale jejunium, ut ait S. Hieronymus *in Epist. ad Marcellam*, & aliæ quæ communiter servantur in Universa Ecclesia, quamvis non sint in Conciliis statuta; juxta id, quod ait S. Augustinus *lib.* 4. *de Baptismo cap.* 24. nimirum: *Quod universa tenet Ecclesia, nec in Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi Auctoritate Apostolica traditum rectissimè creditur*. Aliæ appellantur Ecclesiasticæ, quæ ordinatæ sunt in Conciliis, & in Decretis Summorum Pontificum tùm quo ad fidem, tùm quo ad mores pertinentes, & de his latissimè Cardenas *in Crisi Theologica bipartita tract.* 3. *disp.* 23. *cap.* 5. 6. & 7. ubi *num.* 223. docet, obligationem recitandi quotidiè officium Canonicum provenire à Traditione Ecclesiastica.

Secundum argumentum non obstat, quod effectus hujus Sacramenti pendeat à bonitate, vel fide Ministri; ita quod necessariò requiratur boni-
16 tas, & fides in illo, & ab illa pendeat effectus Sacramenti; nam ut respondet Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 10. in illis Verbis Divi Jacobi Apostoli *Oratio fidei* sermo est de fide Ecclesiæ, in cujus fide Sacramenta administrantur: undè per orationem fidei in præcitatis verbis non debet intelligi fides Ministri subjectiva, sed objectiva; *quia nimirum*, ait Mastrius ibidem, *Oratio adhibita à Ministro, ad hoc Sacramentum conficiendum Verbum Dei continet, & mysterium fidei, quod saltem objectivè debet Minister in mente præhabere, dum infirmo ministrat hoc Sacramentum; quo sensu etiam fidem habere debet in aliorum Sacramentorum administratione*.

Tertium argumentum tollitur respondendo, duos esse effectus Sacramenti Extremæ Unctionis, ut inferiùs suo loco dicemus, *Unum* princi- 17
palem, nempè collationem gratiæ, & remissionem venialium, & hic est certus, nisi ponatur obex à parte infirmi; *alterum* secundarium, scilicet sanitatem corporis, & hic est non certus, quia promittitur sub conditione, si fuerit expediens pro salute animæ. Igitur infallibilis est effectus, quamvis forma Sacramenti consistat in verbis deprecatoriis, quia sub hac forma institutum est à Christo, & promissa est collatio gratiæ, ac remissio venialium; ac quatenus expediat sanitas corporalis. Ita Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 10.

Quartum argumentum non meretur, ut ei respondeatur, quia contra hæsitantes, an Epistola Divi Jacobi sit canonica? decisum est circa annum 318. in Concilio Laodiceno, eam 18
esse Canonicam, prout habetur etiam *in cap. Sancta Romana. dist.* 15. & ultimò in Concilio Tridentino *sess.* 4. *cap.* 1. Quare etsi antiquitùs nonnulli dubitaverint de legitimitate illius Epistolæ, prout fecerunt etiam de Epistola Divi Pauli ad Hebræos, de Apocalypsi Joannis, & de aliis Epistolis Divi Petri, hodiè impium est, eas vertere in dubium, quia Concilium confirmatum à Papa est regula fidei. *cap. Hæc est fides*, & *cap. Rogamus* 24. *q.* 1. 19
ut latiùs demonstrat Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 9. ubi etiam allegat plurimos ex SS. Patribus antiquis, qui eamdem Epistolam Divi Jacobi veram, legitimam, & ab eodem scriptam esse tenuerunt; idemque facit Cornelius à Lapide in Proemio Commentarii ejusdem Epistolæ, ubi ait, quod Lutherus eam à Canone Sacræ Scripturæ resecat, ea ratione quia ipsa

ipsa commendat opera bona, & sic adversatur doctrinæ ejusdem Lutheri docentis, nos sola fide justificari; christianosque esse liberos ab observatione mandatorum, itant perpetrare possint quidquid lubet. De Mar-
20 tino Luthero Hæresiarcha, hæc pauca curiosus Lector notet. Ipse natus est Islebii oppido Saxoniæ, in ditione Comitum Mansfeldentium ex Joanne Luthero, & Margarita Lindemana coniugibus *die* 22. *Octobris Anno* 1483. ut scribit P. Jo. Baptista Ricciolius in sua Chronologia Reformata *tom.* 3. *Indice II. Verb. Martinus Lutherus*, etsi nonnulli velint, illum ab incubo cacodæmone ex dicta Margarita genitum fuisse. Abraham Bzovius *Ann.* 1517. *num.* 7. addens, quod prædicti Patris sui cognomen erat *Lotter*, significans hominem scurram, seu impurum, aut nebulonem, ideò ipse Martinus voluit cognominari *Luther*, quod Germanica lingua sonat purum, seu lucidum. Puerulus ad addiscendas Litteras missus Magdeburgum, erat ita pertinax, & impetuosus, ut Præceptori opus esset illum frequenter verberare. Linguam latinam edoctus Philosophiæ studuit Isenaci, & Erphoridiæ; ubi quadam die à periculosissimo fulminis ictu perterritus, emisso Voto capessendæ religiosæ vitæ Augustinianum Ordinem ingressus est *Ann.* 1504. ætatis suæ 21. & facta professione, Theologiæ navavit operam; at in arguendo, ac disputando adeò elati, & vehementis erat ingenii, ut aliis per superbiam se præferret, merum virus sæpè ejus lingua funderet, ejusque aculeos, & morsus vix quisquam etiam amicorum potuerit effugere, nec vereretur, Divum Thomam, aliosque Scholasticos Doctores inter docendum carpere, & sugillare. Interim publicata per PP. Dominicanos plenaria Indulgentia, à Summo Pontifice concessa facientibus eleemosynam pro restauranda Principis Apostolorum Basilica, iratus Lutherus, eò quia PP. Augustiniani erant soliti collectores hujuscemodi eleemosynarum, impugnavit Indulgentiarum valorem, & Romæ condemnatus erupit *Anno* 1517. In multiplices hæreses, quas simul collectas refert Salelles *de S. Inquisit. lib.* 3. *cap.* 18. *Regula* 288. *à num.* 36. *& seqq.* In ejus caputio Dæmonem insidentem visum fuisse à Maximiliano Cæsare testantur scriptores relati à Raynaldo *ad Annum* 1521. *num.* 42. Religioso habitu deposito Lutherus ipse sibi in uxorem absumpsit Monialem nomine Catharinam de Bare, quæ etiam fuerat Abbatissa. Idem Raynald. *Ann.* 1523. *num.* 71. *& Anno* 1525. *num.* 52. *&* 53. Nullum erat vitiorum genus, quod non exerceret, solitus dicere, Concubitum tàm necessarium esse homini, quàm cibum. Cornel. à Lapide *in Epist. ad Roman. cap.* 1. *sub Vers.* 26. Tandem infensus tùm Ecclesiæ, tùm Principibus, ac Magistratibus, cum catholicam fidem, ac publicam pacem suis hæresibus per totam Germaniam irreparabiliter offendisset, nocte ante diem 17. *Februarii Anni* 1546. & ejus vitæ 63. migravit inopinatò ad inferos, antea benè potus in cœna, & dormiens suffocatus, ut creditur à Diabolo. Ricciolus *ubi suprà*; & ex Bzovio, Genebrardo, & aliis Cornelius à Lapide *in Apocalyps. cap.* 19. *Vers.* 21. addens, quod ejus funus magna corvorum turba comitata est; ac etiam ingens dæmoniorum numerus, relictis energumenorum coporibus, ut nonnulli ex ipsis nefandis spiritibus glorianter confessi sunt, reversi in eadem energumenorum corpora, completo Lutheri funere; idemque referunt Tilman. Brandembach. *lib.* 7. *Sacrar. Collat. cap.* 39. & Menochius *in Stoteis part* 4. *Centur.* 7. *cap.* 95.

Quintum tandem, & ultimum argumentum, quod erat ipsius Lutheri *libr. de Captivit. Babylon. de Extrema* 21
Unct. nec non Calvini *lib.* 4. *Instit. cap.* 19. §. 18. quos recenset Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *sub num.* 8. facilè

cilè resolvitur, respondendo, S. Jacobum Apostolum non fuisse institutorem hujus Sacramenti, sed ejusdem promulgatorem, ut ait Concil. Trid. *d. sess. 14. de eodem Sacramento;* & ideò virtutem conferendi gratiam, remittendi Venialia, & aliquando sanandi corpus ei concessit Christus Dominus, à quo fuit institutum; non autem Apostolus, à quo fuit promulgatum; ut ante Tridentinum Concilium docuerunt illa duo luminaria magna Scholasticæ Theologiæ S. Thomas *in 4. sent. dist. 23.* & Scotus *eod. loco quæst. Unic. A.* Et est notabilis illa observatio, quam facit Lindanus *in sua Panoplia lib. 4. cap. 96.* quem refert Mastrius *d. disp. 6. num. 12.* quod scilicèt, antequam Divus Jacobus scriberet dictam Epistolam, Sacramentum Extremæ Unctionis erat in usu apud fideles; quibus jam traditum fuerat per prædicationem Apostolorum. Igitur Divus Jacobus non fuit Auctor hujus Sacramenti, neque illud instituit; sed primus fuit, qui ipsum scripto promulgaverit, cum antea viva voce tùm ab eodem Apostolo, tùm ab Apostolis aliis fuisset promulgatum, & practicatum cum fidelibus infirmis tanquàm institutum à Christo, à quo iisdem injunctum, & præceptum fuerat, ut idem Sacramentum fidelibus prædicarent, & de eo illos instruerent, ut in gravi infirmitate ipsum reciperent; prout jam multo tempore antequam scriberetur Epistola D. Jacobi, in quacunque Orbis parte, ubi se contulerant Apostoli faciebant, & practicabant.

Et hic studiosus Lector observare non prætermittat, quod hæc Epistola Canonica Divi Jacobi scripta est post editam
22 Epistolam Divi Pauli ad Romanos; cum enim in ea mirè fuisset exaltata, ac commendata fides in Christum, & depressa opera Legis Mosaycæ; indè ansam acceperunt Simon Magus, Menander, Carpocras, & alii hæretici sequaces docendi bona opera non esse necessaria profitentibus fidem Christianam; prout suo tempore denuò prædicarunt Lutherus, & Calvinus; ideò S. Jacobus Apostolus, ac etiam Divus Petrus, ac S. Joannes, suas scripserunt Epistolas, ut fideles certos facerent de bonorum operum necessitate, ut notant Cornelius à Lapide, & Tirinus in Proemio ejusdem Epistolæ Divi Jacobi. Porrò Epistola D. Pauli ad Romanos scripta fuit post annum à morte Christi vigesimum sextum, ut probat idem Tirinus *in Chronic. Sacr. cap. ult. d. ann. 26.* Igitur non est credendum, quod fideles Christiani, qui in tot Orbis partibus baptizati fuerunt per annos viginti sex, & ultrà ab Apostolis, & eorum discipulis, caruerint hoc Sacramento Extremæ Unctionis; sed è contra tenendum omninò est, quod Apostoli sicut, & alia Sacramenta, illud docuerint, & jugiter administraverint, juxta traditum sibi præceptum à Christo; etsi de illo nullus mentionem fecerit in scriptis, nisi S. Jacobus in sua Epistola Canonica post annos 27. vel 28. à morte Christi conscripta.

DECISIO LXIII.

ARGUMENTUM.

Disputatur Ubi, & Quando Sacramentum Extremæ Unctionis sit à Christo Domino institutum? Referuntur duæ Opiniones. Inquiritur, An Unctio, quam faciebant Apostoli *Marc. 6. 13.* fuerit solùm miraculosa, an etiam Sacramentalis? Rationes pro, & contra. Concluditur, hoc Sacramentum fuisse institutum à Christo post ejus Resurrectionem. Docetur, cur SS. Evangelistæ de eo expressè non scripserint?

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Sacramentum Extremæ Unctionis, Ubi, & quando sit à Christo Domino institutum?*

2 *Missio Apostolorum ad sanandos infirmos unctione olei de qua Marc. 6.13. an fuerit institutio hujus Sacramenti?*

3 *Nullus à Christo sanatus in corpore, qui non fuerit etiam sanatus in anima.*

4 *Apostoli quando sint ordinati Sacerdotes?*

5 *Unctio cum oleo, quam faciebant Apostoli Marc. 6. 13. erat miraculosa, non Sacramentalis ex communi opinione DD.*

6 *Unctio prædicta fuit instituta Sacramentalis tunc, sed pro non pro tunc. Quod declaratur.*

7 *Sacramenta non dantur non baptizatis.*

8 *Extremæ Unctionis Sacramentum institutum est à Christo post ejus Resurrectionem. Rationes duæ num.9.*

10 *Apostoli quando sint consecrati Episcopi?*

11 *Evangelistæ cur non meminerint expressè Sacramenti Extremæ Unctionis?*

Attenta itaque certa Institutione hujus Sacramenti à Christo Do-
1 mino facta, disputant Scholastici, ubi, & quando Christus Dominus illud instituerit? Et circa hoc quæsitum duæ sunt præcipuæ Theologorum opiniones.

Prima est, quod Christus Dominus illud instituerit, quando misit Apostolos ad prædicandum cum potestate sanandi infirmos per Sacram olei unctionem, ut legitur apud S. Marcum
2 *cap. 6. Vers. 13. Et ungebant oleo multos ægros, & sanabant.* Videtur enim dicendum, quod Apostoli uterentur ea unctione ex præscripto Christi non tantùm ad salutem corporum; sed præcipuè ad salutem animarum, quæ potissimùm per hæc miracula à Christo intendebatur; ex ea communi Sanctorum Patrum sententia, quod Christus nullum sanaverit in corpore, cui etiam non concesserit salutem in anima, ut patet de Paralytico per Christum sanato in probatica Piscina *Joan. 5. 14.* cui post sanitatem corporis restitutam dixit: *Ecce jam sanus factus es: jam noli ampliùs peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Et idem constat 3
de cœco illuminato *Joan. 9. 36.* quem postquam Christus illuminavit in oculis corporalibus, spiritualiter illuminavit in mente, dum illum ad credendum in Filium Dei induxit, dicens: *Tu credis in Filium Dei? Respondit ille, & dixit: Quis est Domine, ut credam in eum? Dixit ei Jesus, & vidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est. At ille ait: Credo Domine; & procidens adoravit eum.* Itaque cum illa Unctio, quam adhibebant Apostoli ad sanandum ægros præsumatur ordinata tùm ad sanitatem corporum, tùm ad salutem animarum; eo tempore videtur tenendum, quod fuerit à Christo Domino hoc Sacramentum Extremæ Unctionis institutum; ut ex DD. antiquis opinati sunt Beda, Theophylactus, Lyranus, Dionysius Carthusianus, & alii relati per Cornelium à Lapide *in Commentar. D. Marci d. cap. 6. Vers.* 13. & per Tirinum *ibid.* ac Barradam *tom. 2. in Evang. libr. 9. cap. 14. in fine.* & ex DD. modernis censuerunt Alphonsus à Castro, Maldonatus, Franciscus Lucas, Richelius *ibid.* citati, & Nugnus *in 3. p. D. Thom. q. 29. Supplementi diss. 2.*

Porrò huic opinioni quatuor sunt, quæ indissolubiliter refragantur. *Primum*, quod solus Sacerdos est minister hujus Sacramenti Extremæ Unctionis. Sed Apostoli eo tempore non erant Sacerdotes, quia tales ordinati sunt à Christo tantummodò in ultima Cœna, quando instituta Eucharistia 4
dedit eis potestatem consecrandi, dicens: *Hoc facite in meam commemorationem. Alterum*, quod tunc Apostoli

ungebant oleo illo etiam non bapti-
zatos, & non moribundos: At Ex-
trema Unctio instituta est tantùm pro
baptizatis, ac moribundis. *Tertium*,
quod omnes uncti ab Apostolis sana-
bantur, & hoc non operatur semper
Sacramentum Extremæ Unctionis,
cujus infallibilis effectus est salus ani-
mæ per remissionem Venialium, &
robur mentis; sanitas verò corporalis
est incerta, & conditionata, quate-
nùs profutura sit animæ saluti. *Quar-
tum*, quod Tridentinum Concilium
d. sess. 14. *de Extr. Unct.* ait, per illam
Unctionem adhibitam ab Apostolis
fuisse quidem insinuatum hoc Sacra-
mentum; insinuatio autem non est
institutio, sed typus, præludium, &
quædam adumbratio futuræ Institu-
tionis; prout baptismus Joannis adum-
brabat, & præfigurabat Sacramentum
baptismi instituendum; ut latiùs con-
siderat Mastrius *in* 4. *sent. d. disp.* 6.
sub num. 16. Neque ponderosa est res-
ponsio, quod tunc Christus dispen-
saverit cum Apostolis, ut ipsi possent
ministrare hoc Sacramentum, quam-
vis non essent Sacerdotes, & quod
etiam non baptizatis possent illud
conferre; quia hæc repugnant recto
ordini Sacramentorum, quæ danda
veniunt à propriis Ministris, & solùm
iis, qui ingressi sunt in Ecclesiam per
baptismum januam aliorum Sacra-
mentorum; sine quo homines non
sunt capaces receptionis gratiæ, &
remissionis peccatorum, effectus prin-
cipalis Extremæ Unctionis, quæ est
Sacramentum. Ideò concludendum
videtur, Unctionem illam, quam
tunc dabant Apostoli, & de qua scri-
5 bit S. Marcus *d. cap.* 6. *Vers.* 13. fuisse
quamdam Unctionem miraculosam
tantùm, ad sanitatem corporum con-
ferendam; non autem Sacramenta-
lem, ut sentit Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part.
D. Thom. d. disp.* 39. *sect.* 2. *num.* 4. Cornel.
à Lapide *Comment. in S. Marcum d. cap.*
6. *Vers.* 13. & Tirinus *ibidem*. Gonet
tom. 5. *tract.* 6. *disp.* 1. *num.* 17. Layman.
d. lib. 5. *tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 2. Bissus *in
Hierurgia tom.* 1. *Verb. Extrema Unctio
num.* 244. §. 2. & Mastrius *d. disp.* 6. *num.*
15. *Vers. Verùm*.

Ut has difficultates effugiat, & à
prædicta prima opinione non discedat
Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.*
11. *de Extr. Unct. num.* 77. eam recipit
cum hoc temperamento, quod scilicèt
fuerit instituta Unctio Extrema Sacra-
mentalis, tunc, sed non pro tunc; 6
idest eo tempore, quando Apostoli
missi sunt prædicare, & sanare infir-
mos unctione olei, ut refert S. Mar-
cus *d. cap.* 6. *Vers.* 13. fuerit realiter in-
stitutum à Christo hoc Sacramentum;
sed non pro tunc administrandum ab
eis, neque in usu deducendum, quia
tunc neque ipsi erant Sacerdotes, nec
auditores erant tunc subjecta capacia,
quia nondum erant baptizati, & sine
baptismo recipere non poterant alia
Sacramenta. *cap. Si Presbyter.* 1. *q.* 1.
cap. Veniens. De Presbytero non bapti- 7
zato. Propterea reservatus fuit usus hu-
jus Sacramenti tempore congruo, nem-
pè postquam fuerit publicatus baptis-
mus, & in usu deductus; at ejus in-
stitutio probabiliter credi potest facta
antecedenter, quandò Apostoli mini-
strabant illam unctionem olei curati-
vam, de qua Marcus *cap.* 6. *Vers.* 13.
& hac de causa cautè, ac prudenter
dictum est à Tridentino Concilio *d.
sess.* 14. *de hoc Sacramento*, *Apud Mar-
cum fuisse insinuatum, per Jacobum au-
tem Apostolum, fidelibus commendatum,
ac promulgatum*, intelligendo per pro-
mulgationem praxim, & usum Sacra-
menti post Ascensionem Domini; per
insinuationem verò ejus realem institu-
tionem ante passionem Domini, ab
eo, ut suprà factam. Hæc de prima
opinione.

Secunda opinio est, quod hoc Sa-
cramentum fuerit institutum à Chri-
sto Domino post ejus Resurrectio-
nem statim ac instituit Sacramentum 8
Pœnitentiæ; videlicèt quando dedit
Apostolis potestatem remittendi pecca-
ta, per illa Verba *Joan.* 20. *Quorum re-
miseritis peccata, remittuntur eis*: tunc
enim

enim successivè Salvator instituit etiam Sacramentum hoc Extremæ Unctionis; quod propterea censetur consequens ad Sacramentum Pœnitentiæ, & vocatur à Tridentino Concilio *d. sess.* 14. *Pœnitentiæ consummativum*, ac veluti complementum. Ideò sequitur evidenter, & videtur satis probabile, quod Extrema Unctio Sacramentalis non sit instituta ante Sacramentum Pœnitentiæ, ne dicamus, accessorium præcessisse principale, sed statim post Sacramentum Pœnitentiæ. Ratio hujus secundæ
9 opinionis duplex est: *Una*, quia cum hoc Sacramentum supponat in Ministro potestatem remittendi peccata; hanc Christus non dedit Apostolis, nisi post Resurrectionem per supradicta Verba *Joan.* 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. quod nos fusiùs examinavimus in Decisionibus *de Pœnitentia Decis. XII num.* 2. & 3. Ergo neque Extremam Unctionem instituit ante ejusdem potestatis traditionem. *Altera*, quia Materia hujus Sacramenti est Oleum ab Episcopo consecratum, ut probabimus infra *Decis. V.* Sed Apostoli non fuerunt ordinati Episcopi ante ultimam cœnam; ergo neque ante ultimam cœnam Extrema Unctio fuit instituta: siquidem licèt certum sit Apostolos fuisse à Christo ordinatos Episcopos, ut testatur S. Clemens Papa Primus *libr.*
10 8. *Constit. Apostolic. cap. ult.* Sed non habeamus expressum tempus, in quo fuerint ordinati Episcopi; & magis communis sit opinio, fuisse ordinatos Episcopos in ipsa ultima cœna, ut tenet idem Eminentiss. Card de Lauræa *in* 4. *Sentent. d. tom.* 4. *disp.* 7. *num.* 72. colligitur dicta secunda ratio, quod scilicèt Extrema Unctio non fuerit ante Passionem Domini instituta; cum adhuc Apostoli non obtinuissent characterem Episcopalem, neque facultatem consecrandi materiam ejusdem Extremæ Unctionis. Igitur probabilius censetur, fuisse institutam post Christi passionem; scilicèt successivè post institutum Pœnitentiæ Sacramentum; ut differunt, & concludunt Suarez *d. tom.* 4. *in* 3. *part. D. Thomæ disp.* 39. *sect.* 2 *num.* 5. Aversa *de Extr. Unct. quæst. Unica sect.* 1. Layman *d. libr.* 5. *tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 2. Gonet *d. disp.* 1. *num.* 18. Amicus, Aretinus, Hiribarnes, & alii recentiores, quos citat, & sequitur Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 14. *in fin.* cum quibus concordat Hermes Theologicus *tom.* 8. *cap* 9. *Vers. Quando verò*.

Sed dicet aliquis; cur Sancti Evangelistæ non meminerunt expressè, ac distinctè institutionis hujus Sacramenti Unctionis Extremæ? Huic 11
instantiæ respondet Mastrius *d. disput.* 6. *num.* 17. his verbis: *Evangelistæ solliciti fuerunt in iis Sacramentis recensendis, quæ ad salutis necessitatem pertinent; & ad Ecclesiæ dispositionem, ejusque à reliquis sectis distinctionem: hoc autem Sacramentum non est ad salutem necessarium, sicut neque Confirmatio. Imò neque materia, & forma Sacramenti Ordinis habentur distinctè apud Evangelistas; & tamen hæ tanquam à Christo institutæ acceptantur ab Ecclesia. Sic ergo in proposito perpetuà traditione Ecclesiæ, & usu apud Græcos, & Latinos constat Extremam Unctionem esse Sacramentum à Christo Domino institutum; plura quippè sunt, quæ Christus oretenùs per Apostolos tradidit Ecclesiæ, ut colligitur ex cap.* 1. *Act. ubi Christus dicitur apparuisse Discipulis per dies quadraginta, & cum eis convescens de Regno Cœlorum fuisse locutus, instruens, & erudiens eos de omnibus ad Ecclesiæ gubernationem pertinentibus.* His consonant ea, quæ scripta reliquit ipsemet Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 8. sic dicens: *Non omnia, quæ tenuit, ac tenet Ecclesia, habentur in scriptura; sed ex eis multa per traditiones accepta sunt. Et hic fuit Calvini error libr* 4. *Instit. cap.* 8. §. 8. *quem accepit à Manicheis, & Marcionitis, dicentibus solum verbum scriptum esse ad salutem necessarium. Contrarium definierunt Concilia, & Patres, nimirum*

num non omnia in verbo scripto haberi, sed multa in traditionibus; Ecclesia enim traditione, & autoritate regitur ex dist. 11. cap. Catholica: & Christianos non esse, qui traditiones non recipiunt, docuerunt Damasus Epist. 2. Marcellinus Epist. 1. Siricius Epist. 4. dist 12. cap. Ridiculum est, & Concilium Constantinopolit. 4. cap. 1. Senonen. cap. 5. ac Treveren. cap. 4. Idem repetit *sub num.* 35. subdens: *Non posse de institutis à Christo solidius assignari fundamentum, quàm traditionem eorum, qui cum eo sunt conversati, & per manus ad suos veros successores transmiserunt.* Igitur quamvis non sit ab Evangelistis notatum expressè tempus, quo fuit à Christo institutum Sacramentum Extremæ Unctionis, cum illud ab Apostolis fuerit practicatum, & per traditionem ad successores Episcopos, ac fideles transmissum præter promulgationem in scriptis de eodem per Divum Jacobum factam, certi sumus de vera ejus Institutione, etsi an ante passionem Christi, an post ejus Resurrectionem emanaverit, Scriptura Sacra non dicat.

DECISIO LXIV.

ARGUMENTUM.

Traditur definitio Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus materia est Oleum olivarum ab Episcopo consecratum. Explicantur sex genera Oleorum, & ostenditur, aliud esse Oleum Nominale: aliud Naturale: aliud Artificiale: aliud Supernaturale: aliud Infernale: aliud Sacramentale. Circa omnia prædicta variæ eruditiones habentur, præcipuè de bonitate, & usu Olei naturalis, de obligatione solvendi Decimam de ipso. De lucernis perpetuis antiquorum; De Oleo, quo Reges Francorum inaugurantur. Et de aliis miraculosis multis.

SUMMARIUM.

1 *Definitiones aliæ Physicæ, aliæ Metaphysicæ, aliæ Quidditativæ, aliæ Quietativæ.*
2 *Definitio Sacramenti Extremæ Unctionis, tradita à Scoto.*
3 *Oleorum genera sex.*
4 *Oleum Nominale quale sit? Exempla tria.*
5 *Olei, seu Olii fluminis descriptio, item pisces.*
6 *Olea ex fontibus nascentia, seu potiùs aquæ crassæ, & sulphureæ.*
7 *Olea Balenarum, Thynnorum, & aliorum magnorum piscium.*
8 *Oleum naturale est verum Oleum factum ex olivis. De eo notabilia quatuor.*
9 *Oleum non contrahit contagium, proùt neque Panis, neque Vinum.*
10 *Matthæus Veglensis Min Conv. Theologus Publicus Paduæ laudatus.*
11 *Olei usus quadruplex. Et qui?*
12 *Cardinalis de Nores Cænotaphia Pisana commendata.*
13 *Decima debetur Parocho de Oleo olivarum noviter plantatarum.*
14 *Oleorum artificialium species innumeræ.*
15 *Nardino oleo, ac balsamo Odoratissimo olim lampades Ecclesiarum nutriebantur.*
16 *Lucernæ antiquorum inextinguibiles. Exempla de repertis in Sepulchris.*
17 *Olea Supernaturalia, seu miraculosè orta. Exempla tùm de eorum productione: tùm de eorumdem operatione.*
18 *Francorum Reges oleo Supernaturali inaugurantur.*
19 *Olea miraculosa in danda sanitate. Exemplum de Oleo Lampadis B. Felicis Capuccini.*
20 *Oleum Variolis, ac morbillis est adversum.*

21 In-

21 *Infernale Oleum, quo sagæ, ac Strygæ inunguntur. Exempla curiosa de his.*

22 *Sacramentale oleum quale sit? Ejus veneratio apud antiquos fideles: Odium apud hæreticos.*

23 *Oleorum Sacrorum dispensatio signum Cathedralitatis.*

POst quam probavimus existentiam, ac Institutionem Sacra-
1 menti Extremæ Unctionis, opus est ejusdem Sacramenti definitionem tradere. Circa quam observare licet quod scribit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. de Extrem. Unct. art. 2.* & Mastrius *d. disp. 6. num. 18.* videlicet definitiones assignari vel *physicè tantùm*, quando assignantur partes Sacramenti physicas solummodò, & hoc modo definitur hoc Sacramentum, ut sit *Unctio facta oleo benedicto in eis partibus corporis, ubi precipuè quinque organa sensuum vigent, sub præscripta verborum forma.* Vel proponi tantùm *Metaphysicè* tradendo solum genus, & differentiam; & sic definiunt illud, quod sit, *Signum rei Sacræ, quo aliquæ partes corporis infirmi unguntur oleo benedicto sub præscripta Verborum forma juxta Christi institutionem, ad salutem animæ, & corporis.* In qua definitione ly *Signum rei Sacræ* stat loco generis, in quo Extrema Unctio convenit cum ceteris Sacramentis; reliqua autem verba stant loco differentiæ, quia per ea ab aliis distinguitur. Vel dari definitionem *quidditativam*, quæ contineat omnes terminos relativos, & hoc modo dicitur, quod *Extrema Unctio est Sacramentum ex Sacra Unctione Olei, & preces Sacerdotis confectum, & ad salutem mentis, & corporis ægrotantis hominis divina institutione ordinatum.* Et in hac definitione habentur omnes relationes, quæ concurrunt in hoc Sacramento tàm circa ejus institutionem, quàm circa materiam, formam, ministrum, subjectum, & effectus; quibus omnibus attentis resultat quidditas, ac ratio essentialis hujus Sacramenti. Tandem proponi alias definitiones *Quietativas* appellatas, quæ potiùs sunt descriptiones declarantes omnia necessaria ad conficiendum Sacramentum, & ad ejus naturam, atque operationem intelligendam; & juxta hunc sensum Extremæ Unctionis Sacramentum definitur à Scoto *in 4. Sentent. dist. 23. quæst. Unic. B.* quod 2
sit *Unctio hominis infirmi pœnitentis facta in determinatis partibus corporis à Sacerdote simul verba certa cum intentione debita proferente, ex institutione divina efficaciter significans curationem finalem Venialium, cum oleo consecrato ab Episcopo.* Hæc definitio exacta, & completa est, ut potè explicans omnia, quæ ad hoc Sacramentum requiruntur. Siquidem ly *Unctio in determinatis partibus corporis* est materia proxima. Ly *à Sacerdote* designat Ministrum. Ly *Verba certa, &c.* demonstrant formam. Ly *hominis infirmi, &c.* indicant Subjectum, seu suscipientem. Ly *ex institutione divina* innuunt causam efficientem. Ly *Curationem finalem Venialium* Important causam finalem; & ly *Cum oleo consecrato* Materiam remotam ejusdem Sacramenti, ut infrà distinctè declarabimus.

Interim cum materia remota Extremæ Unctionis sit Oleum, ne pigeat studiosum lectorem discere sex genera 3
olei; aliud enim Oleum est *Nominale*, aliud *Naturale*, aliud *Artificiale*, aliud *Supernaturale*; aliud *Infernale*; & aliud *Sacramentale*.

Oleum *Nominale* est illud, quod potitur tantùm hoc nomine Olei; in 4
substantia autem non est Oleum; & de hoc genere tria dantur exempla; *Unum* fluminis *Olei*, quod etiam nuncupatur *Ollius*, & est fluvius Italiæ oriens ex montibus Rhetiæ, ac Vallis Telinæ, per Territorium Brixianum in Lacum Sebinum fluens, & ex 5
eo emissus, ac per Cenomanos currens quasi agros Bergomensem, Cremensem, & Cremonensem à Brixiensi separans; nec non Dominium Venetum

netum à Mediolanensi Ducatu dividens; ac Ducatum Mantuanum ex aliqua parte rigans, in Padum labitur apud Burgumfortem, medio ferè intervallo inter Mantuam, & Vastallam, Gualdus *in relat. Status Mediolan. part. 1. pag. 175.* & Ferrarius *in Lexic. Geographic. Verb. Ollius*. ex hoc flumine optimas Trutas nasci præfatus Gualdus testatur. *Secundum* exemplum est diversorum fontium, quorum latices
6 vocantur *Oleum*, quia ex eis ardent lucernæ; verè tamen sunt aquæ crassæ, ac sulphureæ, in quibus ignis pabulum reperit; & de his meminit Plinius *in Natur. Hist. lib. 31. cap. 2.* referens hujusmodi fontes reperiri in Cilicia, in Æthiopia, in India, nec non Ecbatane. *Tertium Exemplum* est Olei balænarum, thynnorum, aliorumque magnorum piscium, de qui-
7 bus disserit Boterus in *Relat. Univ. Orbis part. 1. vol. 2 libr. 1. pag 190.* ubi ait, Japponenses non habere Oleum, nisi illud, quod extrahunt è Balænis ad maris littora projectis: at verè illud non est Oleum, sed pinguedo eorumdem piscium; ideò idem Boterus *ibid. part. 6. in Relatione Hispaniarum pag. 622.* subdit de Regno Galitiæ; quòd ejus Incolæ in littore Oceani piscantur cete grandia, quorum carnem sale condiunt ad vescendum, de pinguedine autem faciunt Oleum ad accendendas lucernas, & ad tingendos pannos; minimè enim valet ad esum; ex quocumque autem cete, etsi parvo; extrahunt saltem libras duas mille Olei. Consimile exemplum scribit Sebastianus Bizozeri *in Viridario libr. 3. cap. 2. pag. 26.* narrans, S. Philibertum Abbatem tempore Clodovei Regis Francorum construxisse Monasterium penes Rhodumna oppidum Galliæ; in quo Monachi sanctissimè vivebant, & piscantes in vicinum mare, pisces adeò ingentes capiebant, ut ex eorum pinguedine Oleum facerent pro lucernarum lumine. Itaque hujusmodi Olea nominetenùs Olea sunt; in substantia autem vel pinguedo piscium, vel aqua crassa, ac sulphurea.

Oleum *Naturale* est verum Oleum, quod conficitur ex olivis, & ejus inventorem fuisse Aristæum Athenien-
sem, qui illam Oleariam ad premendas Oleas, & ex eis extrahendum succum ædificavit, testatur Plinius 8
libr. 7. cap. 56. Sed antiquiùs inventam fuisse artem conficiendi naturalis Olei dicendum est, tùm quia ante diluvium erant olivarum arbores, quarum ramum columba in ore ad Noe portavit in Arcam. *Genes. 8. 11.* tùm etiam quia Isaac benedicens filium suum Jacob ait: *Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti, vini, & olei. Genes. 27 29.* De oleo naturali quatuor notabilia ex probatis auctoribus sunt colligenda. *Unum* circa ejus bonitatem, nempè quod Oleum novum melius est, quàm vetus; ad differentiam Vini, quòd eò melius, quò vetustius. Plinius *libr 15. cap. 2.* addens, quod Oleum Italicum tenet inter aliarum regionum olea principatum; sed contradicit Chassanæus *in Catalog. Glor. Mundi part. 12. consider. 87.* affirmans, quod excellentiora sunt olea, quæ fiunt in Gallia, & præcipuè in agris Provinciæ, & Narbonæ. In laudem quoque bonitatis olei notat Zacchias *in QQ. Medicolegal. libr. 3. tit. 3. quæst. 4. num. 29.* 9
Oleum nunquam contrahere contagium, prout neque panem, neque vinum, neque acetum, neque aromata; quæ omnia tempore pestis de cujuscumque manu absque timore recipi possunt; non autem vasa, in quibus deferuntur; ab eorum enim contactu est cavendum, ut mihi as- 10
serebat P. M. Matthæus Veglensis Ordinis Minorum Conventualium Sancti Francisci, eximius, publicusque Theologiæ Professor in hoc Gymnasio Patavino, olim Præceptor meus, qui grassante peste anno 1630 hic Patavii se sanum servavit, & illæsum, à contactu Vasorum, in quibus sibi

cibi

cibi deferebantur, abstinendo. *Alterum*
11 notabile est circa olei Usum, qui est Quadruplex, nempè in cibis, in luminibus, in medicinis, & in conficiendis unguentis ad refocillationem corporis, nec non ad delicias. Cornel. à
12 Lapide *Commentar. in Prov. Salom. cap.* 21. *Vers.* 20. His addendus est alius usus, qui apud Paganos vigebat, fundendi scilicet Oleum super Victimas, quas coram Idolis suis cremabant, de quibus cecinit Virgilius *6. Æneid. Vers.* 252.

Tùm Stygio Regi nocturnas incboat aras,
Et solida imponit taurorū viscera flammis,
Pingue superque oleum fundens ardentibus extis.

Quem usu recenset, & latiùs narrat Eminentiss. Cardin. de Nores *in Cenotaphiis Pisanis Dissert.* 3. *cap.* 5. ubi de hujusmodi antiquitatibus eruditiones plurimæ. *Tertium* notabile olei naturalis est circa tres ejus singulares proprietates, nempè *illuminativam*, quia est pabulum ignis, quo illuminamur in tenebris; *alleviativam*; dolores enim plagarum unctione olei mitigantur; ideò Samaritanus infundit vinum, & oleum in vulnera illius, quem latrones semivivum reliquerant, *Luc.* 10. 34. Et proprietatem *enatativam*, qua oleum stat desuper in omni alio liquore, quia habet multum aeritatis, & parùm terrestreitatis. Ita Geminian. *de Similitudin. libr.* 3. *cap.* 16. & Cornel. à Lapide *in Genes. cap.* 28. *Vers.* 18. qui moraliter, seu tropologicè applicant has proprietates veræ devotioni, quæ illuminat hominem ad cognoscendum suum verum finem, qui est Deus; facit sufferre tribulationes cum hilaritate; & sublevat cor ad desideria cœlestia. *Quartum* tandem notabile
13 circa oleum est, quod conflatum ex olivis noviter plantatis obnoxium est solutioni Decimæ, si fundus solitus sit Decimam solvere de frugibus in eo nascentibus, ut decisum est à Rota *part.* 5. *recent. Decis.* 591. quæ magistralis est, & omninò videnda, ubi quis prætendat, de aliquo particulari fructu non esse Decimam solvendam; siquidem præscriptio non solvendi Decimam de aliqua specie fructuum non habet locum contra Decimatorem ex causa universali, qualis est Parochus, ut docent Barbosa *de Jure Eccles. Univ. libr.* 3. *cap.* 30. §. 2. *num.* 61. Burratus *Decis.* 572. *num.* 12. Bichius *Decis.* 322. Peregrinus *in Decis. Patavinis Decis.* 143. *num.* 23. Novissimè Rota Romana *part.* 18. *recentior. tom.* 1. *Decis.* 323. & *tom.* 2. *Decis.* 582. Quod dictum sit in gratiam exercentium curam animarum, & laborantium In assistentia infirmorum, occasione præsentis digressionis circa naturam olei naturalis.

Oleum *Artificiale* format tertium genus oleorum; circa quod plura di- 14
ci possent, quia plurimæ sunt species olei artificialis, quæ conficiuntur ab Aromatariis, & Alchimistis, non solùm ex herbis, floribus, & fructibus arborum; sed etiam ex bladis, leguminibus, nucibus, amygdalis, castaneis, & scorpionibus, de quibus omnibus, & aliis innumeris speciebus differit Plinius *Natur. Histor. libr.* 15. *capit.* 7. Dominicus Auda *in Praxi Aromatarior. pag.* 236. & *seqq.* & Fr. Franciscus à Buscho de Valledobladine hujus Patavinæ Diœcesis Minorita Capuccinus *in sua Praxi Infirmarii tract.* 6. *observ.* 17. Porrò circa hæc olea artificialia duo sunt notatu digna: *Unum* est, quod antiquitùs tanta erat pietas Regum, ac Principum 15
erga Divinum cultum, ut olei nardini, odoriffimi balsami, ingentem quantitatem Ecclesiis dono darent, in earum lychnis ardendi; ut testantur Binnius *tom.* 1. *Concil. part.* 1. *in Vita Silvestri*, & Anastasius Bibliothecarius *in Benedicto III.* cum quibus concordat S. Paulinus Nolanus *Natali sexto Sancti Felicis* ita canens:

Martyris hi tumulum studeant perfundere Nardo.
Et medicatu pio referant unguenta Sepulchro.

Alterum notandum est, quod sciverint antiqui tanto artificio oleum componere; ut positum in lucernis
16 intra sepulchra, illas faceret inextinguibiles, & redderet semper vivas, ac ardentes. De his lucernis plura leguntur exempla: siquidem scribit Vives *in libr.* 21. *de Civitate Dei cap.* 6. tempore suo repertam fuisse lucernam in quodam Sepulchro ardentem; quæ ex inscriptione ibi posita arserat annos mille quingentos. Pancirolus *in libr.* 1. *repert. & deperditor. in tit. de Igne incombustibili* narrat tempore Pauli Papæ III. Romæ in tumba Tulliolæ Ciceronis filiæ inventam fuisse lucernam ardentem, quæ tamen ex ingressu aeris statim periit. Noster Canonicus Scardeonius Patavinus *libr.* 1. *class.* 3. *cap. ult.* refert, in Terra Atthestis hujus Patavinæ Diœcesis in sepultura cujusdam Elibii fossores consimilem lucernam ardere reperisse, quæ ab annis mille quingentis supra fuerat accensa. Sanctus Augustinus *cit. libr.* 21. *de Civitate Dei cap.* 6. testatur de alia lucerna ardente coram Veneris statua; quæ quamvis exposita aeri, pluviis, ac ventis durabat inextinguibilis. Plura alia exempla allegantur à Liceto annoso Philosophiæ lectore in hoc Publico Patavino Lyceo, dum ego studens juvenis essem, *in libr. De reconditis antiquor. Lucernis*. Volateran. *libr.* 33. Bocaccius *libr.* 12. *de Genealogia Deor. cap.* 67. & alii, quos refert Aresius *tom.* 5. *libr.* 5. *Impres.* 133. *à num.* 30. *& seqq.* ubi examinat, an prædictæ lucernæ perenni flamma arderent Dæmonis arte, vel potiùs existentia Philosophica naturali, & licita; cujus nos notitiam deperdimus? quem curiosi legere, non detrectent super modo possibili conficiendi hujusmodi Oleum artificiale.

Oleum autem *Supernaturale* illud est, quod supra vires naturæ procedit ex mero miraculo, ac absoluta Dei
17 omnipotentia. Hujusmodi olei duo assignantur genera, quatenùs circa illud duo reperiuntur miracula, unum in prædicti olei supernaturalis productione; alterum in ejusdem operatione. Productio olei supernaturalis, & miraculosa fuit illa, quam fecit Elisæus ad favorem pauperis viduæ, non habentis nisi parum olei, quod Elias infudit in vasa plurima, eaque omnia implevit, ut legitur 4. *Reg.* 4. 5. utique ex miraculo, *Deo intimè illam quantitatem per creationem augente*, ut loquitur Salianus ad *Annum Mundi* 3124. *num.* 19. Pariter fuit miraculosa illa olei productio, quæ Romæ anno tertio Cæsaris Augusti visa est, dum *è Tabernâ meritoriâ trans Tiberim oleum è terra erupit, fluxitque toto die sine intermissione*, ut notat Eminentiss. Card. Baronius, & ejus compilator Spondanus *in Apparatu Annal. num.* 14. ad significandam scilicèt Redemptoris Nativitatem. Idem notavit Cornelius à Lapide *in Cant. c.* 1. *Vers.* 2. *in* 3. *sensu pag.* 15. ubi ait, quod illud oleum significabat *jam Christum nasci, qui oleum suavitatis, clementiæ, & gratiæ spargeret per totum Orbem*. Affinis huic etiam illa olei est emanato è Cruce Domini Nostri Jesu Christi, de qua testatur Beda *Epit. de locis Sanctis cap.* 20. *in fin.* relatus ab eodem Spondano *ad Annum* 598. *num.* 4. Item quod scribit Sebast. Bizozeri *in Viridario lib.* 3. *cap.* 2. *pag.* 31. de Sancto Spiridione Archiepiscopo Trimituntino in Cipro, qui cum vidisset Lampades Ecclesiæ ex defectu olei morientes, oravit ad Dominum; & adeò crevit oleum in lampadibus, ut superflueret, atque oporteret, vasibus suppositis ipsum colligere. Supernaturalis quoque est olei productio è Reliquiis Sanctorum scatens, ut de brachio Sancti Viti martyrio coronati *Anno* 287. cujus festum celebratur *die* 15. *Junii*, scribit Mastinus *in Schola Christ. cap.* 41. *pag.* 376. nec non è Sacris Lipsanis Sancti Joannis Eleemosynarii, Sanctique Nicolai Myrensis, de quo Hymnus Breviarii Toletani canit:

Cujus

Cujus Tumba fert oleum,
Matres olivæ nesciunt:
Quod natura non protulit,
Marmor sudando parturit.

Prout etiam è Sepulchro Sancti Geminiani Antistitis Mutinensis, de quo in ejus Ecclesia sic canitur in officio:

Ab ejus Mausoleo
Liquor exundat Olei:
Sanantur ibi languidi
A quocunque discrimine.

Ac ex aliis plurimis, quorum exempla de antedicti olei supernaturalis decursu collegit egregius Jurisconsultus Jacobus Pignatellus *tom.* 5. *consult.* 41. *à num.* 12. *& seqq.* nec non P. D. Jo: Bonifacius Bagatta *in Admirand. Orbis Christiani tom.* 1. *libr.* 3. *cap.* 8. §. 2. *num.* 1. *&* 2. & in Appendice 4. *ad d. cap.* 8. prout quoque *tom.* 2. *libr.* 5. *cap.* 2. §. 9. *&* §. 12.

Porrò super omnia eximium est exemplum supernaturalis olei, quo Reges
18 Franciæ inaugurantur, de quo idem Bagatta *d. tom.* 1. *libr.* 4. *cap.* 1. §. 8. *Append.* 1. *num.* 1. ita scribit: *In Historia Gallicana mirabile est Oleum cælitùs Sancto Remigio datum, quod Sacra Rhemensi colit, ac servat Ecclesia, quo tot jam Francorum Reges inuncti fuere, & in dies unguntur, quod tamen nullum patitur detrimentum.* Quomodo autem cœlitùs datum fuerit, refert Spondanus narrans Baptismum Regis Clodovei *Anno Christi* 499. *num.* 5. ita dicens: *Alterum autem non minùs insigne miraculum ipso baptismi tempore contigit, cum videlicèt Ampulla Chrismatis ore columbæ (figura est hæc Spiritus Sancti) cœlitùs advenientis allata est, qua tùm fons more solito, tùm etiam Rex ipse Sacratus est: cujus exemplo Successores Francorum Reges ejusdem cœlestis ampullæ perenni, nec unquam deficiente Sacro Oleo hactenùs consueverunt inungi.*

Hæc documenta sunt olei supernatura-
19 lis; idest miraculosè producti. Alia innumera in Historiis Sacris reperiuntur de supernaturali Olei operatione in sanandis morbis ob merita Sanctorum, de quorum lampadibus ut plurimùm accipitur, contestante eodem Bagatta *d. tom.* 2. *libr.* 5. *cap.* 2. §. 12. *&* §. 13. ad quos lectorem remitto; illud tantùm adjungens, quod novissimè tanquam Medicus de sua opinione requisitus scribit doctissimus Zacchias *in QQ. Medicolegal. tom.* 2. *libr.* 10. *consil.* 32. *num.* 5. puerum scilicèt semimortuum ex Variolis oleo lampadis B. Felicis Capuccini inunctum statim vitam, vocem, ac sanitatem consecutum, quæ quidem curatio miraculosa fuit; nam subdit idem Medicus *Remedium hoc erat omninò contrarium; quia Oleum morbillis, & Variolis est adversum: undè cavetur à Medicis, ne corpora hujusmodi oleo tangantur; adauget enim oleum inflammationem, & putredinem.* 20

Oleum *infernale* illud appello, quo strygæ, sagævè, ac alii pessimi homines pactum, & commercium cum 21 dæmone habentes solent se inungere profecturi ad diabolicos conventus, de quibus DD. congesti per Guaccium *in Compendio Maleficar. libr.* 1. *cap.* 13. ita disserens: *Sed sciendum est, quod priusquàm vadant ad conventum ungunt se, sivè quasdam corporis partes unguento confecto ex variis rebus insulsissimis:* & enarratis prædictorum conventuum vaserrimis tripudiis, allegat exempla ex Historiis collecta; & inter cætera de quadam muliere Sabinensis Diœcesis, quæ hanc diabolicam artem profitebatur, & quam ejus maritus *vidit quadam nocte se ungentem quodam unguento, qua unctione peracta vidit illam celerrimæ quasi avem recedentem:* & paulò infra ex Bartholomæo Spineo Magistro Sacri Palatii Apostolici *in QQ. de Strigib. cap.* 17. ita depromit: *Quædam puella, quæ cum matre Bergomi morabatur, inventa fuit nocte Venetiis nuda in lecto sui affinis. Et interrogata, quomodo illuc venisset, aut ibi esset, & quare? Plorans dixit: Hac nocte cum in lecto vigilarem, vidi Matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto, & exuta camisia, se*

quodam unguento perunxit, & statim in assumpto baculo quodam ibi præparato in modum equitantis ascendens extra fenestram deportata est. Tunc ego quoque de lecto surgens meum perunxi corpus, ut fecerat mater, & in hunc locum fui deportata, ubi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi; & audiens eam mihi comminantem, nomen Domini JESU, & Matrem ejus invocavi & ex tunc matrem non vidi; egoque hic nuda, & sola remansi. Prosequitur auctor prædictus narrando, quomodo per Inquisitorem Bergomen. capta dicta mulier confessa fuit commercium suum cum dæmone, & debitis pœnis punita. Qui plura de his diabolicis, infernalibusque oleis desiderat, legat Delrium *Disquisit. Magic.* & alios Criminalistas de Lamiis, ac Strigibus tractantes.

Oleum tandem *Sacramentale*, est oleum de olivis confectum, ab Episcopo in feria quinta Cœnæ Domini
22 benedictum, à Christo Domino pro materia Sacramenti Extremæ Unctionis institutum, ut suprà diximus; & latiùs in sequentibus demonstrabimus. Pro nunc tria corollaria ad hanc Decisionem sunt addenda circa hoc oleum Sacramentale. *Primum*, quod antiquitùs tanta veneratione fideles, & Ecclesiastici conservabant illud, ut in columbis argenteis adinstar lampadarum pendentibus supra fontes baptismales ipsum reponerent, ac tenerent, ut habetur apud Episcopum Sarnelium *in Basilicographia cap. 49. num. 17.* *Alterum* quod hæretici semper odio prosecuti sunt Sacramenta Ecclesiæ, & materias Sacramentorum; hinc in Boemia *Anno* 1411. extincto Joanne Hus hæresiarcha, & Husitarum hæreticorum auctore, ex his surrexit quædam secta nuncupata *Orphanorum* ob deperditum prædictum iniquissimum parentem; & hæc inter cætera flagitia in Templa, Sacras imagines, ac Sacerdotes, etiam Olea Sancta, & benedicta pro Sacramento Extremæ Unctionis conculcare non verebatur, atque iisdem Sanctis oleis ocreas, & calceos sibi inungere, ut scribit Salelles *de S. Inquisit. libr. 3. cap. 17. Regula* 285. *num.* 93. *Tertium* denique est, quod dis- 23
pensare olea Sancta Parochis, & Parochialibus Ecclesiis spectat ad Ecclesiam Cathedralem; itaut ex hac dispensatione desumatur signum Cathedralitatis, ut advertit Barbosa *de Jure Eccl. Univ. libr. 2. cap. 5. sub num.* 8. Frances *de Eccles. Cathedr. cap. 19. num. 22.* & dicit Rota Romana *part. 18. recent. tom. 2. Decis.* 196.

DECISIO LXV.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, Materiam remotam Sacramenti Extremæ Unctionis esse oleum olivarum benedictum ab Episcopo. Circa quam proponuntur, & elucidantur sex difficultates, videlicèt. An prædicta Episcopalis benedictio sit de essentia Sacramenti, vel tantùm de præcepto Ecclesiæ? An ea fieri possit à simplici Sacerdote? An confici alia die, quàm feria Quinta Cœnæ Domini? An oleo consecrato licitum sit addere aliud non consecratum? An oleum Chrismatis possit adhiberi in Extrema Unctione? Et an oleum vetus benedictum præteritis annis? Eruditiones variæ de Calvini nequitia, de Ritibus Græcorum circa hoc Sacramentum. Responsa SS. Congregationum circa prædictum oleum.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Materia remota Sacramenti Extremæ Unctionis quænam sit?*
2 *Olei appellatione venit oleum olivarum.*
3 *Vocabula dubia intelligi debent secundùm communem usum loquentium.*
4 *Oleum olivarum cur sit materia remota Extremæ Unctionis?*
5 *Oleum infirmorum debet esse ab Episcopo benedictum.*
6 *Benedictio olei an sit de essentia Sacramenti Extremæ Unctionis?*
7 *Calvinus irridet benedictionem Sacrorum Oleorum. Spreto voto suo solemni castitatis Uxorem duxit.*
8 *Materia Baptismi, & Eucharistiæ etiam non benedicta facit Sacramentum.*
9 *Olea Sancta an benedici possint à simplici Sacerdote?*
10 *Græci Presbyteri benedicunt Oleum infirmorum statim antequam eos ungant.*
11 *Consecratio Oleorum an alia die, quam in Cœna Domini fieri possit?*
12 *Oleo infirmorum consecrato an licitum sit addere aliud non consecratum? Opiniones tres.*
13 *Opinionem probabilem sequi relicta tutiore in Sacramentis est propositio damnata ab Innocentio XI.*
14 *Hispalensis Archiepiscopi instantia ad S. Congr. Supremæ S. Inquisitionis de additione Olei infirmorum non benedicti Oleo benedicto. Et ejusdem S. Congr. Responsum.*
15 *Chrisma sacrum an possit esse materia Extremæ Unctionis? Duplex opinio.*
16 *Oleum infirmorum vetus, idest anni præteriti, an adhibendum pro Sacramento Extremæ Unctionis?*
17 *Olea sacra in Cathedrali Ecclesia sunt facienda. Dispensanda absque ulla mercede, aut dono. Danda etiam Regularibus, & Monialibus.*

EX definitione Sacramenti Extremæ Unctionis supratradita, & ex his, quæ diximus circa varia oleorum genera, facilè est intelligere, quod materia remota ejusdem Sacramenti est oleum olivarum ab Episcopo consecratum, seu benedictum. Quod sit oleum olivarum patet primò ex Verbis Divi Jacobi *in cit. cap.* 5. 14. *Ungentes eum oleo;* quamvis enim non exprimat, quod oleum sit de olivis; tamen ex communi usu loquendi de eo intelligitur locutus; appellatione enim olei venit oleum olivarum, quo homines communiter utuntur, non autem olea ex aliis rebus. *l. Non omne. ff. de Penu legat. l. Si cui Lana. §. lanæ ff. de Legat.* 3. Menochius *lib.* 4. *Præsumpt.* 153. *num.* 4. & 5. & Barbosa *de Appellativis Verb. appell.* 178. quemadmodum cum dicitur, materiam Baptismi esse aquam, intelligitur aqua elementaris, & materiam Eucharistiæ esse panem, & vinum, ex vi communis locutionis, & significationis intelligitur panis triticeus, & vinum ex vite, ut benè considerat Eminentiss. Card. de Lauræa *de hoc Sacram. disp.* 11. *art.* 3. *num.* 21. subdens, quod imò quoties aliquod vocabulum est dubium, intelligi debet secundùm communem usum loquentium. *cap. Ex litteris. De Sponsal.* & ex Concilio Lateranen. 3. *In Appendice tit. de Interpret. Verb. cap.* 3 Secundò patet ex auctoritate Concilii Florentini, in quo Eugenius IV. in Decreto Unionis Armenorum; quod legitur in ejus *Constit.* 19. *Incipien. Exultate.* §.14. Ita inquit: *Quintum Sacramentum est Extrema Unctio, cujus materia est Oleum olivæ.* Tertiò ex praxi Ecclesiæ Romanæ, quæ semper in ministerio hujus Sacramenti usa est oleo olivarum, ut constat ex omnibus antiquis Ritualibus. At circa doctrinam de Sacramentis non est aliter sentiendum, quam sentiat Romana Ecclesia. *cap. Ad Abolendam. De hæretic.* Et quartò, quia oleum olivarum aptissimè demonstrat effectus, quos hoc Sacramentum operatur in suscipiente illud, ut optimè differit S. Thomas *in Supplem. q.*29. *art.* 4. quos quidem

1 2 3 4 (margin numbers beside the text at lines "genera", "appellatione", "aliquod", "effectus")

quidem effectus alia olea exprimere non valent. Gonet *tom. 5. tract. 6. De Extr. Unct. disp. 1. num. 19.* & novissimè Ivenin *tom. 2. Dissert. 7. de eod. Sacram. q. 3. cap. 1. Vers. Quæres primò.*

Quod autem hujusccemodi oleum, ut sit materia remota prædicti Sacramenti, debeat esse ab Episcopo consecratum, seu benedictum, constat:
5 1. Ex epistola Innocentii Primi ad Decentium Episcopum, ubi ait: *Quo* (oleo) *ab Episcopo confecto, non solùm Sacerdotibus, sed omnibus uti christianis licet in sua, aut suorum necessitate inungendo.* 2. Ex S. Gregorio Magno, qui de hujus olei consecratione agens in suo Sacramentario ita ait: *Tunc offertur Pontifici oleum, & benedicite illud tàm ipse, quàm omnes Presbyteri, ad ungendum infirmum bis verbis: Emitte &c. Ut tua benedictione sit omni hoc unguentum tangenti tutamentum mentis, & corporis.* Et legitur etiam *in libr. 1. Sacramentor. Rom. Eccl. fer. 5. in Cœna Dom.* pag. mihi 69. 3. Ex Concilio Cabilonen. *can.* 48. ibi: *Infirmi oleo, quod ab Episcopo benedicitur, à Presbyteris ungi debent.* 4. Quia ab Hincmaro Episcopo Rhemensi in capitulis apud Sirmundum *tom. 3. Concil. Gall.* hoc oleum appellatur *Oleum Sanctum.* 5. Nam Jonas Aurelianensi *libr. 3. de Institut. laic.* nominat ipsum *Oleum sanctificatum.* 6. Ab Eugenio IV. *in d. Const. 19. Exultate §. 14.* dicitur *Oleum olivæ per Episcopum benedictum.* 7. Pariter à Tridentino Concilio *De Extrem. Unct. cap. 1.* definitur, *materiam* (ejusdem Sacramenti) *esse oleum ab Episcopo benedictum.* 8. Ob antiquissimam traditionem jam tunc ex Apostolorum temporibus in Ecclesia custodita, & à Sancto Fabiano, qui anno 238. fuit creatus Papa, ordinata; dum Epistola secunda cunctis Episcopis ordinavit, ut quotannis feria V. In Cœna Domini, veteri combusto Sacro oleo, novum conficeretur; quæ habetur *in tom. 1. Concilior. pag. mihi* 356. atque *in cap. Litteris* 18. *de Consecr. dist.* 3. & legitur in Breviario Romano; quæ etsi loquatur de Sacro Chrismate, intelligenda est etiam de aliis sacris oleis: tùm quia Chrisma significat unctionem, ut dictum est suprà *Decis. I. num. 2.* tùm etiam quia ibi Sanctus Pontifex loquitur de mysterio unctionis sacræ, quæ adhibetur in baptismate, scilicet oleo Cathecumenorum. De hac autem antiquissima traditione præter S. Fabianum Papam testantur SS. Patres, quos allegat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 11. num. 27. & 28.* & meminit Castaldus *in Praxi Cæremon. lib. 3. sect. 6. cap. 8. num. 1.*

Porrò circa hanc materiam remotam hujus Sacramenti, scilicèt oleum olivarum ab Episcopo consecratum, seu benedictum, Scholastici movent nonnullas difficultates, quas hìc breviter referre oportet ad perfectam studentium instructionem.

Prima difficultas est an consecratio, seu benedictio prædicta sit de essentia Sacramenti Extremæ Unctionis? vel tantùm de Præcepto Ecclesiæ? adeò ut, si 6
quis ungeret infirmum oleo olivarum non consecrato, neque benedicto per Episcopum, an faceret Sacramentum validum, vel invalidum?

Circa hanc difficultatem Valdendenses hæretici, qui omnem consecrationem, ac benedictionem tùm Pontificum, tùm Sacerdotum respuebant in quocunque Sacramento, ac Sacramentali, etiam hanc olei pro Extrema Unctione reprobabant teste Philedorffio *lib. contra Valdenses cap.* 25. quos secutus est Joannes Calvinus, qui hujus olei consecrationem suis dicteriis lacessit *lib. 4. Instit. cap.* 29. ita scribens: *Jacobus dum simpliciter inungi infirmos jubet, non aliam unctionem mihi significat, quàm vulgaris olei;* 7
nec aliud habetur in Marci narratione. Isti oleum non dignantur nisi ab Episcopo consecratum: hoc est multo halitu calefactum, multo murmure incantatum, & novies flexu salutatum. At nimirum si hæresiarcha veritatem Catholicam odio habens, consecrationem olei

olei infirmorum contempserit; qui etiam votum suum solemne castitatis, in Sacri Ordinis susceptione emissum conculcavit, dum Sacerdos quadragenarius accepit in uxorem adolescentulam Genevensem ad explendam libidinem, & ex ea filiam genuit, quæ ipso defuncto anno 1564. nupsit egeno bibliopolæ, ut fusiùs narrat Gregorius Letus *Epist. tom. 1. in Epist. 24. & seqq.* ubi prædicti Calvini vitam, vitia, ac enormitates pessimi magistri malus discipulus contestatur. De Calvini obitu hæc ponit Cornelius à Lapide *in Comm. Apocal. cap. 19. Vers. 21. Calvinum scribit Beza, phtisi, colica, asthmate, calculo, podagra, hemorrhoidibus, vexatum. Accessit morbus pedicularis, qui totum corpus pervasit; ac fætidissimum ulcus circa verenda. A vermibus ergo corrosus expiravit instar Herodis, Hunerici, Maximiani, & Antiochi Epiphanis accerrimorum persecutorum Christi, & Ecclesiæ.* Ita Hier. Bolsecus Medicus *Vita Calvini cap. 22.* At heterodoxis relictis, alii ex Catholicis opinantur consecrationem in oleo infirmorum esse tantùm
8 de Præcepto, & moventur exemplo materiæ remotæ baptismi, nempè aquæ elementaris; nec non Sacrosanctæ Eucharistiæ, videlicet panis triticei, ac vini; nam in utrisque præcedere debet benedictio, & sanctificatio; nihilominùs, si hac omissa, Parochus eas adhibeat vel ad baptizandum, vel ad Eucharistiam conficiendam, utique validè baptizabit, & Corpus, ac Sanguinem Domini conficiet: quia earumdem materiarum sanctificatio, ac benedictio præcedens est tantùm de præcepto, non autem de essentia ipsorum Sacramentorum. *cap. Si quis. De Consecrat. dist. 4.* Ita argumentatur Glossa *in cap. 2. dist. 95.* & docent Victoria *in Summa de Sacrament. num. 216.* Sà *Verb. Extrema Unctio.* Serarius, Ledesma, & alii, quos citat, sed reprobat Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 4. resol. 1.* desumpta ex ejus veteri inordinato opere *part. 10. tract. 16. resol. 81.* nec non Mastrius *in 4. Sent. d. disp. 6. num. 26.* Alii verò DD. tàm antiqui, quàm moderni tenent Episcopi benedictionem esse de Sacramenti essentia; sine qua irrita esset Extrema Unctio, & eorum fundamentum sumitur ex Conciliis, Patribus, & Ecclesiæ traditione, siquidem tàm Florentinum, quàm Tridentinum Concilium pro materia necessaria hujus Sacramenti expressè, & absolutè assignant oleum ab Episcopo benedictum, & ita etiam loquuntur Innocentius Papa I. *in cit. Epistol. ad Decentium.* Et Innocentius III. *in cap. Cum venisset. De Sacra Unct.* quo loquendi modo non tantùm denotant obligationem præcepti, sed etiam de necessitate Sacramenti; non enim loquuntur quasi ex se præcipiendo, sed tanquam docendo id, quod ex ipsa institutione necessarium est. Ita cum Scoto tenent Faber, Hiqueus, Poncius, Aretinus, & alii citati à Mastrio *d. disp. 6. num. 27.* quibus adhæret Emin. Cardin. de Lauræa *ead. disp. 11. num. 27. & seqq.* Et cum S. Thoma Valentia *disp. 8. q. 1. punct. 2. in princ.* Suarez *in 3 p. tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 3.* Layman. *lib. 5. tract. 8. cap. 2. num. 2.* & alii, quos allegat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 4. resol. 1. §. 1.* Quibus addo Gonetum *d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. art. 2. num. 25.* Gobatum *in Theolog. Experim. tract. 8. num. 784.* & Salmanticenses *de Sacrament. in genere tract. 7. cap. 2. num. 6.* Qui omnes respondent, non concludere exemplum aquæ pro baptismo; ac panis, & vini pro Eucharistia; nam prædictæ materiæ fuerunt elevatæ, ac dedicatæ à Christo Domino ad prædictos effectus tactu suæ mundissimæ carnis, tùm quando fuit ipse baptizatus in Jordane; tùm quando in ultima Cœna accepit panem, & vinum in Sanctas, ac venerabiles manus suas. Nec urget, si quis replicet, verisimile esse, quod Christus Dominus in toto cursu vitæ suæ tetigerit aliquando etiam oleum. Quia respondetur, non sufficere qualemcum-

lemcumque Domini tactum, ut res ab eo tacta constituatur materia apta alicujus Sacramenti; multa enim tetigit, quæ Sacramentorum materiæ non sunt; sed requiri tactum ad hunc finem applicandi talem rem, ut fit materia apta alicujus Sacramenti, prout fecit tangendo aquam in Jordane, & panem, ac vinum in cœna; tunc enim respectivè instituit, atque dedicavit materiam baptismi, & Eucharistiæ. Ita Mastrius *d. disp. 6. num. 28. & 29.* rectè ulteriùs subdens, quod benedictio aquæ pro baptismo est quid accidentale; olei verò pro Extrema Unctione est quid essentiale; ideò hæc abesse non potest, quamvis illa omitti valeat. Hinc Pignatellus *tom. 2. consult. 70. propè finem* advertit, esse propositionem temerariam, ac errori proximam asserere, quod licitum sit administrare Sacramentum Extremæ Unctionis oleo ab Episcopo non benedicto, & hoc idem antea scripserunt Nugnus *in 3. part. tom. 2. q. 29. art. 6. conclus. 1.* & Suarez *tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 6.*

Secunda difficultas est: an hujus olei necessaria benedictio adeò propria sit Episcoporum, ut neque ex dispensatione, & commissione Sum-
9 mi Pontificis fieri possit à simplici Sacerdote? Et non posse fieri ab alio, quàm ab Episcopo, etiam de mandato Papæ tenent DD. quos citat Mastrius *d. disp. 6. num. 30.* ea ratione quia Concilia, quæ definiunt materiam Sacramenti Extremæ Unctionis esse oleum benedictum ab Episcopo, id absolutè, & absque ulla limitatione asserunt: quod non faciunt, ubi loquuntur de Ministro Sacramenti Confirmationis; de eo enim dicunt, ordinariè esse Episcopum, & ex hoc modo dicendi colligitur, quod ex commissione Papæ potest dari minister extraordinarius ejusdem Sacramenti Confirmationis, nempè simplex Sacerdos. Igitur cum desit hæc limitatio, & restrictio circa benedictionem olei, & ea absolutè facienda dicatur ab Episcopo, deducitur, non posse simplici Presbytero delegari. Nihilominùs contraria sententia est communior, apud Theologos utriusque Scholæ, qui hanc delegationem fieri posse à Papa concedunt non solùm in Consecratione olei infirmorum, sed etiam Chrismatis; ut probavimus supra agendo *de Sacrament. Confirm. Decis. LIV. num. 10.* ex auctoritate Mastrii *in Theol. Moral. disput. 17. num. 7. & in 4. sentent. disput. 2. à num. 228.* Gobati *tract. 2. num. 745.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Sacrament. Confirmat. disput. 2. art. 3. per totum.*
Fundamentum hujus opinionis affirmativæ est, est quia Clemens Papa 10
VIII. in sua *Constit. 34. diei 31. Augusti 1595.* Incipit *Sanctissimus, &c.* circa ritus Græcorum §. 3. ita decernit: *Non sunt cogendi Presbyteri Græci olea sancta, præter Chrisma, ab Episcopis Latinis Diœcesanis accipere, cum hujusmodi olea ab eis in ipsa oleorum, & Sacramentorum exhibitione, ex veteri Ritu conficiantur, seu benedicantur.* Igitur cum ex antiquissima consuetudine Orientalis Ecclesiæ per Papam approbata, oleum infirmorum benedicatur à Presbyteris statim ante administratione Sacramenti Extremæ Unctionis, absque dubio etiam in Ecclesia Latina talis benedictio committi poterit per Summum Pontificem simplici Sacerdoti; ut docent ex Thomistis Gonet *d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. num. 26.* atque ex Scotistis Mastrius *in 4. sent. d. disp. 6. num. 31.* ubi uterque refert testimonium Arcudii *in libr. 5. de Sacram. cap. 2.* de eadem consuetudine sic differentis: *Chrisma apud Græcos solus Episcopus conficit, & diu asservatur: oleum autem infirmorum tunc temporis benedicitur, quando æger ungendus est: ut etiam benedicitur aqua, & oleum Cathecumenorum, quando quis apud Græces baptizatur. Cur autem non asservetur, ratio est; qui cum sit commissum Presbyteris, possunt illi pro necessitate quovis tempore illud consecrare, & simul administrare; ut è contra Chrisma diutius*

diutiùs asservant, *quod eareant facultate illud conficiendi*. Sequitur ex his ex sola commissione Episcopi non posse simplicem Sacerdotem olea infirmorum, seu cathecumenorum benedicere; undè benè asserit Marcantius *in Resolut. Pastor. tract. 6. de Sacram. cap. 4. in fine*; & Gobatus *d. tract. 8. num.* 790. inutilem prorsùs fuisse precationem illam, quam quidam Parochus addendo oleum non benedictum oleo infirmorum benedicto pronunciavit his verbis: *Hæc commixtio olei non consecrati cum consecrato pariter fiat in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti;* in ea enim plus fuit sanctæ intentionis, quàm verè potestatis ad illud additum oleum sanctificandum; quia neque Christus, neque Ecclesia tribuit huic precationi vim faciendi Sacrum è non Sacro; quod etiam tenet Lessius *in 3. p. D. Thomæ De Sacram. Extrem. Unct. cap. 1. dub. 4. & 5. num. 10.* & cum Conincho, & Dicastillo Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 4. resol. 1. §. 1. col. 2. in fine*.

Tertia difficultas est, An hæc benedictio oleorum per Episcopum facienda possit ob legitimum impedi-
11 mentum fieri alio die, quàm in Cœna Domini; puta in Dominica in Albis, in Sabbato Pentecostes, vel die alia? Respondet ad hanc difficultatem Pignatellus *tom. 6. consult.* 41. quod Sanctus Fabianus Papa *in cit. Epist. 2. ad Episc. Oriental.* quæ legitur etiam *in can. Litteris. De Consecr. dist.* 3. scribit errare Episcopos, qui alia die quam in Cœna Domini consecrant olea; quia à Sanctis Apostolis traditum est ea die esse faciendam; vel quia Maria Magdalene ante biduum Paschæ caput Domini, ac pedes unxit unguento nardi pistici pretiosi, ut considerat S. Eligius Episcopus Novionensis *Homil. 8. in die Cœnæ Dom. ad Cler. & Pleb.* vel quia eadem die Christus Dominus postquam instituit Eucharistiæ Sacramentum, & fecit Apostolos Sacerdotes, eosdem docuit illam consecrationem pro Sacramentis Confirmationis, & Extremæ Unctionis peragere; idcircò semper servatum est in Ecclesia Catholica, ut in prædicta die Cœnæ Domini conficeretur, ut legitur etiam *in cap. Te referente. De celebrat. Missar.* & hac de causa Suarez *in 3. p. D. Thom. disp. 32. sect. 2.* videtur sentire, hunc ritum pertinere ad substantiam eorumdem duorum Sacramentorum.

Nihilominùs ob legitimum impedimentum posse olea Sancta consecrari etiam alia die de licentia Sedis Apostolicæ tenet idem Pignatellus *d. consult. 41. num.* 31. ubi ita concessum fuisse testatur à Sacra Congregatione de Propaganda fide Archiepiscopo Antiborensi (Antibarum vulgò *Antivari* est Urbs Dalmatiæ apud oram maris Adriatici, sed sub Turcis:) *die 2. Augusti 1625.* sub conditione *Si Sanctissimo placuerit:* subdens, quod Sedes Apostolica faciliùs dispensat, ut prædicta consecratio fiat cum minori numero assistentium Ministrorum, ubi eorumdem est penuria, quàm ut in alia die extra feriam quintam in Cœna Domini conficiatur. Sed hæc locum habent potissimùm in partibus infidelium, ubi Episcopi paucos Sacerdotes, Diaconos, ac Subdiaconos habent; siquidem in nostris regionibus catholicis, cum præfati assistentes non desint, opus non est differre consecrationem ad aliam diem; quod si Episcopus infirmetur, facilis est recursus ad alium Antistitem viciniorem, ut frequenter vidi practicatum in hac Cathedrali Patavina.

Quarta difficultas est, an sit licitum Oleo infirmorum consecrato, si deficere incipiat addere aliud oleum non consecratum, ut sic sufficiat toto an- 12
no pro administratione Sacramenti Extremæ Unctionis? Circa hanc difficultatem tres reperiuntur opiniones Doctorum. Prima est, quod licet addere oleum non consecratum consecrato, etiamsi major sit quantitas non consecrati; quia cum magis dignum trahat ad se minùs dignum; tota illa

major quantitas olei non consecrati unica vice addita, seu infusa, statim fit consecrata. Ratio etiam alia Philosophica est, quia quando duo liquores, qui admiscentur, sunt ejusdem speciei, habentque qualitates individuales valdè similes ejusdem virtutis, & vigoris, ut duo vina alba, vel duo olea, non fit verè mixtio, vel corruptio inter utrumque; sed unio, & continuatio reciproca ambarum partium, & in eas omnes transit qualitas consecrationis sic permittente Ecclesia, ut habetur *in cap. Quod in dubiis 3. De Consecrat. Eccl. vel Altaris*, ubi Innocentius III. interrogatus respondit: *Nec negamus, quin oleum non consecratum consecrato possit oleo commisceri*. Et ita tenet Inojosa *in Direct. Decis. Regular. Verb. Baptismus .fol.* 49. cujus verba refert Diana *part.* 11. *tract.* 3. *resol.* 15. translata in ejus operis Coordinati *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 3. Secunda opinio est, licitam esse additionem olei non consecrati etiam in quacunque magna quantitate oleo consecrato, & totum evadere consecratum, dummodo tamen additio fiat non unica vice in majori quantitate, sed pluribus distinctis vicibus, seu ut dicunt guttatim; siquidem addita minori quantitate olei non consecrati, major quantitas olei consecrati absorbet illam minorem in se; & communicat ei suam qualitatem, & fit totum sacrum, ac benedictum. Subindè si reiteretur pluries additio non consecrati in minori quantitate, semper operatur eumdem effectum; etsi computatis omnibus additionibus quantitas olei ab Episcopo consecrati remaneat minor respectu additi pluribus vicibus olei non consecrati. Et ita tenent Lessius, Bauny, Candidus, Leander, ac alii, quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 4. desumpta ex veteri *part.* 9. *tract.* 6. *resol.* 43. & alii plures congesti à Gobato *tract.* 8. *num.* 786. ac novissimè à Bisso *in Hierurgia Sacra tom.* 2. *Verb. Materia Sacramentorum num.* 107. §. 56. nec non à Cardena *in Crisi Theologica Dissert.* 2. *cap.* 7. *num.* 468. Tertia opinio contraria suprarelatis est, posse fieri additionem prædictam vel semel, vel pluries, ita tamen ut oleum ab Episcopo benedictum semper remaneat in majori quantitate; ipsumque non benedictum oleum superadditum non attingat ad quantitatem benedicti ab Episcopo; aliàs destrueretur benedictio ipsa, & oleum remaneret materia inepta ad conficiendum Sacramentum. Ratio est, quia si major pars sit olei non benedicti, destruitur minor pars benedicta, sicut, si vas aquæ benedictæ projiciatur in mare, non fit benedictum totum mare; sed perditur benedictio aquæ projectæ. Hinc Rituale Romanum à Paulo V. approbatum *de Sacram. Extremæ Unct.* ait: *Si fortè* (oleum benedictum) *intra annum aliquo modo ita deficiat; ut sufficere non posse videatur; neque aliud benedictum haberi queat, modico oleo non benedicto in minori quantitate, quæ sufficiens esset pro totius anni decursu, superfuso reparari potest*. Ubi illa verba *modico oleo non benedicto; & in minori quantitate* videntur decernere, quod sivè semel, sivè pluries addatur oleum non benedictum, hoc nunquam debeat superare primam quantitatem olei ab Episcopo benedicti, cui facta est additio. Et ita docent Melchior Zambranus *De Casib. occurrent. in art. mortis cap.* 5. *dub.* 5 *num.* 3. Quintanadvenas *de Sacram. tract.* 5. *sing.* 1. *num.* 4. Tambur. *lib.* 6. *de Sacram. Extr. Unct. cap.* 1. §. 2. *num.* 2. & Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 786. & 787. ubi hanc opinionem vocat tutiorem, quamvis secundam dicat esse probabilem; illamque praxis ferè omnium Parochorum sequatur, & multarum Diœcesum Synodalia decreta concedant.

Verùm, quia inter propositiones damnatas ab Innocentio XI. *die* 2. *Martii* 1679. prima ita asserebat: 13 *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore*: vehemens

hemens scrupulus invasit animum Illustrissimi, ac Reverendissimi D. D. Ambrosii Ignatii Spinulæ de Guzman Archiepiscopi Hispalensis, *vulgò di Siviglia*, super prædicta praxi suæ amplissimæ Diœcesis; ideò fecit recursum ad Sacram Congregationem S. Inquisitionis Romæ, ac ei porrexit sequentem supplicem libellum:

Eminentissimi, & Reverendissimi Domini.

Cum Statutum fuerit Decreto istius Sacræ Congregationis dato *die 2. Mar-*
14 *tii* 1679. super damnatione sexaginta quinque propositionum, circa valorem Sacramenti non debere deduci ad praxim opinionem probabilem, relicta tutiori, & cum sit opinio controversa inter Theologos, an ad supplendum Oleum benedictum, quod deficeret, sit licitum adjungere non benedictum pluribus vicibus, taliter quod Oleum adjunctum consideratum separatim, & in unaquaque admixtione sit in minori quantitate, quàm Oleum benedictum; quamvis consideratis omnibus additionibus simul fiat major quantitas non benedicti; hinc natum est dubium in Diœcesi Hispalensi, in qua propter ejus Diœcesis amplitudinem est impracticabile benedicere tantum oleum, quod sufficiat sine additione non benedicti, an sit licitum facere præfatam additionem ad Oleum benedictum, cum sint multi Theologi, qui opinionem negativam censeant tutiorem. Quare ut habeatur resolutio hujus dubii Archiepiscopus Hispalensis devotissimus Orator fecit porrigi Eminentiis Vestris libellum consultivum, in quo referebantur opiniones Theologorum super hoc dubio. Sed quia non habuit adhuc ejus declarationem; ideò orat Eminentias Vestras, ut dignentur eam sibi notam facere pro securitate, & quiete conscientiæ propriæ, & gregis sibi commissi.

Feria Quarta die 23. *Septembris* 1682. In Generali Congregatione Sancti Officii habita in Conventu S. Mariæ super Minerva coram Eminentissimis, & Reverendissimis DD. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Gardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis:

Lecto supradicto memoriali, Eminentissimi, & Reverendissimi DD. Cardinales Inquisitores prædicti decreverunt in casu proposito, Posse.

Franciscus Richardus S. Romanæ, & Universalis Inquisitionis Notarius.

Attenta itaque præsenti declaratione hujus Sacræ Congregationis secunda, & tertia opinio remanet tuta, ac practicabilis; non autem prima, ut differit Cardenas *dicta Differt. 2. cap. 7. à num.* 484. *& seqq.* ubi eamdem declarationem transcribit.

Quinta difficultas est: An Sacrum Chrisma, idest oleum, in cujus consecratione ab Episcopo adjunctum est balsamum, sit materia sufficiens Sa- 15
cramenti Extremæ Unctionis; itaut deficiente oleo sacro infirmorum, possit infirmus ungi oleo sacro Chrismatis? Circa hanc difficultatem duæ sunt opiniones. Una affirmat, ea ratione, quia balsamum adjunctum est in modica quantitate, & non destruit naturam olei; ideò sicut parvus liquor additus aquæ non impedit, eam esse materiam sufficientem baptismi, & sicut parva aqua admixta vino non reddit ipsum ineptum ad Consecrationem Calicis, ita parvum balsamum additum oleo non facit, quin non sit materia apta Extremæ Unctionis. Ita Suarez *in 3. part. tom. 4. disp.* 40. *sect.* 1. *num.* 10. Gonetus *d. tom.* 5. *tract.* 6. *disp.* 1. *num.* 23. Diana Coordinatus *d. tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 2. Quæ in veteri est *part.* 10. *tract.* 11. *resol.* 15. ubi §. 2. Alios DD. cumulat. Et ex modernis Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 785. Mastrius *in* 4. *sent. d. disp.* 6. *num.* 24. Emin. Card. de Lauræa *De Sacram. Extr. Unctionis d. disp.* 11. *num.* 30. *& seqq.* ubi ait, ita probabilissimè defendi posse, & Bissus *d. tom.* 2. *Verb. Materia Sacramentorum* §. 46.

& 47. Alia opinio negat; non ex eo, quod balsamum mutet naturam olei; sed quia benedictio Chrismatis apta non est ad constituendam materiam sufficientem pro Sacramento Extremæ Unctionis. Nam estò benedictio olei infirmorum non fuerit à Christo Domino quo ad formam specialiter præscripta, credendum est quoad intentionem præscriptam esse; benedictione enim deputatur materia ad Sacramenti usum. Cum ergo non deputetur Chrisma benedictione Chrismatis pro Sacramento Extremæ Unctionis, sed pro Sacramento Confirmationis; non videtur censendum ex illa benedictione esse oleum infirmorum benedictum. Ita sentit Bonacina *De Sacr. Extr. Unct. tom.* 1. *disp.* 7. *punct.* 2. *num.* 5. Reginald. *lib.* 28. *n.* 50. Castropalaus *tom.* 3. *tract.* 26. *punct.* 2. *num.* 11. Layman *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 3. Cotonius *lib.* 2. *controv.* 15. *n.*14. subdens quod hæc olea, scilicèt Chrismatis, Cathecumenorum, & Infirmorum secundùm æstimationem moralem, & usum Ecclesiæ specie differunt. Novissimè doctissimi Salmanticenses *De Sacramentis in genere tract.* 7. *cap.* 2. *num.* 9. ubi allegantur Aversa, Valentia, Card. Bellarminus, Vivaldus, Nugnus, & Leander ita docentes. In hac contrarietate adhærendum censeo huic opinioni secundæ, & à prima in praxi abstinendum; siquidem, etsi sit probabilis ob gravium Doctorum placitum, tamen cadit sub censura prædictæ primæ Propositionis damnatæ ab Innocentio XI. ut benè considerat Cardenas *in Crisi d. dissert.* 2. *cap.* 7. *num.* 494. Sed quid, si per errorem Parochus unxisset infirmum oleo Chrismatis, vel oleo Cathecumenorum? Nihil esse repetendum respondent Layman *d. lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 4. & Cotonius *d. Controv.* 15. *num.* 15. cum pluribus resolutionibus Dianæ ibi citatis, quia, ajunt, hoc non est Sacramentum necessitatis, & repetitio non fieret sine scandalo. Ita Diana Coordinatus *d. tom.* 6. *tract.* 4. *resol.* 1. *§.* 2. *resol.* 2. *§.* 3. *& resol.* 7. *in fine*.

Sexta tandem difficultas est; an possit administrari Sacramentum Extremæ Unctionis oleo benedicto veteri, idest annis præteritis consecrato? Et respondent DD. validè posse; non 16 autem licitè; quia singulis annis vetus oleum Sacrum est comburendum, & novum consecrandum Feria Quinta Cœnæ Domini. *cap. Litteris. De Consecrat. dist.* 3. At in casu necessitatis deficiente novo, poterit adhiberi oleum benedictum vetus, ut respondit Sacra Congregatio *Episc.* 20. *Maii* 1590. apud Gavantum *in Manuali Verb. Extrema Unctio num.* 10. & docet Diana Coordinatus *d. tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 8. *§.* 1. ubi DD. cumulat; quibus adhærent Salmanticenses *d. tract.* 7. *cap.* 2. *num.* 10. *&* 11.

Corollarii loco tria sunt notanda circa hujus Sacramenti materiam remotam. Unum, quod consecratio oleorum facienda est ab Episcopo in Ecclesia Cathedrali. *cap. Referente. de* 17 *Celebrat. Miss.* Emin. Card. de Luca *in Miscellan. Ecclesiast. Disc.* 26. *num.* 4. quod etiam præcepit S. Congr. *Concilii die* 21. *Junii* 1614. de qua Nicolius *Canonic. Lucubr. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 15. *§.* 1. *col.* 2. ubi advertit, quod si in ea non sit sufficiens numerus Sacerdotum, possunt vocari ex aliis Ecclesiis Civitatis, vel Diœcesis ad interessendum, etiam Regulares, si exerceant curam animarum. Ead. Sacra Congreg. *ad Episcop. Feltren. die* 5. *Febr.* 1602. Nam consecratio prædicta facienda est omninò juxta formam Pontificalis Romani. Sacra Rituum Congreg. *in Lauretana* 9. *Maii* 1606. de qua Barbosa *Apostolic. Decis. Collect.* 537. *num.* 8. Alterum notandum est, quod Episcopi non debent permittere, ut in distributione oleorum Sanctorum, ab eorum ministris recipiantur ova, candelæ, vel aliquid aliud temporale. *Can. Placuit. & ibi Gloss.* 1. *quæst.* 1. non obstante quacunque contraria consuetudine, quæ censetur gravis abusus. Sacra Congreg. *in Geracen.* 6. *Septembr.* 1604.

1604. apud Nicolium *d. tit.* 15. *num.* 3. Tertium est, quod Oleum infirmorum benedictum est distribuendum etiam Regularibus, atque Monialibus in Civitate, ac Diœcesi Monasteria habentibus, ut illud servent in eorum Ecclesiis pro sui ipsorum usu, ut ex pluribus decretis Sac. Congreg. ostendit idem Nicolius ubi *supr. num.* 4. & extat Constitutio Clementis VIII. *incipien Exponi Nobis*. *la* 57. in Bullar. Romano *tom.* 3. *pag.* 54.

DECISIO LXVI.

ARGUMENTUM.

Explicatur Materia proxima Sacramenti Extremæ Unctionis? Et quot Unctiones de ejus essentia sint faciendæ? Referuntur varii usus antiqui ungendi alias partes corporis præter quinque sensus. Ritus Ecclesiæ in Sacramentis immutari non debent. Extrema Unctio quomodo sit Sacramentum Unum, si ad quamcunque Unctionem sit repetitio formæ? Unctiones ipsæ an sint faciendæ sub signo Crucis de necessitate Sacramenti? vel de Præcepto Ecclesiæ? Eruditiones plures de virtute Signi S. Crucis contra Diabolum. Rituale Romanum habet vim legis.

SUMMARIUM.

1 *Materia proxima Extremæ Unctionis quænam sit?*
2 *Unctiones quot sint necessariæ ad Validitatem hujus Sacramenti?*
3 *Rituale Romanum quot Unctiones præscribat?*
4 *Moniales, & Religiosi in Germania non unguntur oleo Sancto in pedibus.*
5 *Venetis olim Unctio Extrema fiebat etiam in capite, in pectore, & in scapulis. Alibi verò etiam in umbilico, & in collo.*
6 *Græci ungunt faciem ægroti in Extrema Unctione.*
7 *Opiniones quinque circa numerum Unctionum in hoc Sacramento.*
8 *Fenestræ Animæ sunt sensus corporis.*
9 *Opinio quæ sequenda, & quæ non circa numerum Unctionum?*
10 *Omittere aliquas Unctiones in Sacramento hoc quando liceat?*
11 *Ritus Ecclesiæ Catholicæ in Sacramentis non sunt mutandi, vel omittendi sub Anathematis pœna.*
12 *Propositio damnata de materia minùs probabili in Sacramentis non procedit, ubi probabilior haberi non potest.*
13 *Unum, vel plura Sacramenta an sit Extrema Unctio? Et an unione indivisibilitatis? vel unione integritatis?*
14 *Crucis signum in ungendo infirmum oleo Sancto an sit de essentia Sacramenti? vel de Præcepto Ecclesiæ?* & num. 17.
15 *Crucis signum in benedictionibus, ac Sacramentis ex Apostolica traditione est à Christo.*
16 *Diabolus contremiscit ad signum S. Crucis.*
18 *Omittere signum Crucis in Extrema Unctione mortale peccatum est.*
19 *Rituale Romanum habet vim legis, & obligat sub præcepto.*
20 Debet *Verbum importat necessitatem.*
21 Hortamur *Verbum in re gravi dictum à Superiore est præceptivum.*

POst materiam remotam, de qua egimus suprà, sequitur explicanda materia proxima hujusce Sacramenti Extremæ Unctionis; circa quam 1
omnes scribentes conveniunt, quod *sit ipsa Unctio corporis infirmi eodem oleo benedicto facta per Presbyterum*. Probationes hujus materiæ proximæ sunt plures, & evidentes. *Primò:* Quia Apostolus Jacobus dixit: *Ungentes eum*

cum oleo in nomine Domini. Jac. cap. 5. Ergo actualis unctio, quæ fit per contactum corporis infirmi cum prædicto oleo, est proxima materia perficiens Sacramentum. *Secundò*: Quia Concilium Trident. *sess.* 14. *de Sacram. Extr. Unct. cap.* 1. statim nominata materia remota, quæ est oleum benedictum, addit, quod *Unctio aptissimè Spiritus Sancti gratiam, qua invisibiliter ægrotantis anima inungitur, repræsentat*. Certum est autem illam esse materiam proximam, quæ causat effectum Sacramentalem videlicèt gratiam. Igitur Unctio est materia proxima, quia ipsa est, quæ operatur infusionem gratiæ. *Tertiò*: nam omnium Sacramentorum consistentium non in re permanenti, sed in usu, materia proxima est applicatio materiæ remotæ; ut ablutio cum aqua in baptismo; unctio cum balsamo in Confirmatione; & contactus instrumentorum in ordine. Sic in Extrema Unctione ipsa applicatio olei benedicti per Unctionem infirmi cum debita forma, & intentione facit Sacramentum, quia Unctio est materia proxima; ipsum autem oleum benedictum donec stat in Vase, vel super digito Sacerdotis non est Sacramentum; prout Sacramentum non est aqua benedicta, quæ servatur in fonte baptismali. *Quartò*: quia, ut ait Scotus *in* 4. *Sent. dist.* 23. *Q. Unic. sub D.* magna est congruentia, ut Unctio ipsa sit materia proxima Sacramenti, ob expressam significationem effectus ejusdem Sacramenti. Nam, sicut exterior Unctio vulneris fit ad sanandum vulnus, ita Unctio Sacramentalis interior sanat animam à culpis venialibus; ut differunt DD. quos allegant, & sequuntur Salmanticenses *de Extr. Unct. tract.* 7. *cap.* 2. *num.* 3. Eminentiss Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *art.* 4. & Mastrius tùm *in* 4. *Sent. disp.* 6. *num.* 122. tùm in *sua Theol. Morali disp.* 22. *num.* 19. Porrò quia nonnullæ difficultates excitantur à Scholasticis circa hanc proximam Extremæ Unctionis materiam, quæ scitu sunt dignæ; ideò eas breviter duxi referendas.

Prima difficultas est de numero Unctionum; scilicèt quot Unctiones sint necessariæ de essentia, & ad validitatem hujus Sacramenti? Pro intelligentia difficultatis notanda sunt duo. *Unum*, quod ex præscripto Ritualis Romani, Papæ Pauli V. jussu editi, septem corporis partes, ut plurimùm sunt inungendæ, ut ordinat Rubrica ejusdem Ritualis, ita dicens: *Quinque verò corporis partes præcipuè ungi debent, quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit, nempè oculi, aures, nares, os, & manus: attamen pedes etiam, & renes ungendi sunt: sed renum unctio in mulieribus honestatis gratia semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus commodè moveri non potest*. Quæ ordinatio concordat cum Bulla Eugenii IV. emanata in Concilio Florentino *in Decreto Union. Armenor.* ubi *in* §. 14. ita statuitur: *Hoc Sacramentum nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari non debet; qui in his locis ungendus est: in oculis propter visum; in auribus propter auditum; in naribus propter odoratum; in ore propter gustum, vel locutionem; in manibus propter tactum; in pedibus propter gressum; in renibus propter delectationem ibi vigentem*. Itaut ad normam ejusdem Ritualis Romani; & Concilii Florentini Unctiones debeant esse tredecim in Viro; undecim autem in mulieribus; vel etiam totidem in Viro, si commodè moveri non possit. *Alterum* notandùm est, quod præteritis sæculis, & nunc etiam in variis regionibus varius est mos ungendi partes corporis infirmi in collatione hujus Sacramenti Extremæ Unctionis. In Germania Religiosi viri numquam unguntur in renibus, neque in pedibus: & multò minùs Moniales. Mastrius *in* 4. *Sent. d. quæst.* 6. *num.* 45. & Gobatus *in Theolog. Experim. tract.* 8. *num.* 792. ubi subdit, Rituale Constantiæ præcipe-

re,

re, ut in viris religiosis loco pedum unctio fiat in pectore. Apud me extat Sacerdotale Venetum typis impressum *Anno* 1567. in quo in Rubrica de Sacramento Extremæ Unctionis ponitur ordo ungendi infirmum secundùm usum Patriarchinum, qui incipit ab unctione capitis ita di-
5 cens: *Ungo caput tuum oleo Sanctificato, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ut more militis uncti, preparatus ad luctamen possis aereas superare catervas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.* Deindè prosequitur unctionem oculorum, aurium, narium, & labiorum; postea pectoris, & scapularum sub hac forma: *Ungo pectus tuum oleo Sancto, ut hac unctione protectus fortiter stare valeas adversus aereas catervas. In nomine Patris, &c. Et sit hæc unctio olei Sanctificati ad purificationem mentis, & corporis. Per Christum, &c.* Postea ungendo scapulas subdit: *Ungo has scapulas, sivè in medio scapularum. In nomine Patris, &c. ut ex omni parte spirituali protectione munitus valeas diabolicos impetus viriliter contemnere, ac procul possis eos robore superni juvaminis repellere. Per Christum, &c.* Tandem transit ad unctionem manuum, & pedum. Usus autem pervetustus Venetiarum vigebat etiam in aliis Provinciis, nam Hugo Menardus in notis ad Sacramentarium S. Gregorii Magni *de Sacram. Extr. Unct.* refert alios antiquos Codices, in quibus quarumdam aliarum partium unctio præscribitur, præcipuè Codicem Abbatis Rotaldi, in quo unctioni quinque sensuum adjungitur *Unctio colli, pectoris, & scapularum;* item Pontificale vetus Anglicanum, in quo ultra prædictas unctiones colli, scapularum, & pectoris, etiam *umbilici, seu loci, ubi plus dolor imminet*, unctio præfigitur: prout alium Codicem Sancti Remigii Remensem mandantem in administratione hujus Sacramenti perungi quoque *utraque tempora ægrotantis oleo sanctificato;* & notat Ivenin *in Commentar. Historic. Dogmat. de Sacram. tom. 2. Dissert. 7. quæst. 3. cap. 2.*
Sed nec sub silentio prætereunda est 6
consuetudo Græcorum, qui dum conferunt hoc Sacramentum Extremæ Unctionis inungunt *Frontem, Mentum, & utrasque genas infirmi*, deindè pectus, manus, & pedes, ut testatur Arcudius *libr. 5. de Extrem. Unct. cap. 7.* his verbis: *Græcorum verò Sacerdotes ungunt ægri frontem, mentum, ambas genas, itaut fieri videatur unctio in capite ad modum Crucis, deindè pectus, tùm manus, idque ex utraque parte, postremò pedes.* Hoc idem scribit ex Auctoribus Græcis Simeon Thessalonicensis *in libr. de Sacramen.* cujus verba ponit ipsemet Ivenin *d. quæst. 3. cap. 2.* & novissimè notat doctissimus Mastrius *in 4. Sent. d. disp. 6. num.* 50.

His ita prænotatis pro resolutione primæ difficultatis requirentis, quot
Unctiones sint de essentia hujus Sacramenti? Quinque reperiuntur opi- 7
niones. *Prima* est, necessarias esse illas omnes Unctiones, quas exprimit Concilium Florentinum, & Bulla Eugenii IV. *in §. 4.* suprà relatas; & repetitas in Rituali Romano; tùm quia Concilium Florentinum ponit eas omnes tamquam materiam proximam Extremæ Unctionis; tùm quia nullam aliam diversam consuetudinem ungendi excipit; sed universaliter loquitur; tùm etiam quia pro illis omnibus manifesta ratio concurrit; tres enim sunt potentiæ, ex quibus oriuntur in nobis peccata, scilicèt sensitiva, generativa, & motiva secundum locum. Igitur ungenda sunt organa omnium istarum potentiarum; quæ quidem sunt quinque sensus externi sensitivæ; renes generativæ, & pedum motivæ, pro delendis venialibus per hæc organa patratis. Ita sentit, & tenet ex modernis Faber *in 4. Sentent. dist. 23. disp. Unic. in fine;* asserens hanc fuisse opinionem etiam antiquorum, nempè D. Bonaventuræ, Ricchardi,

di, Durandi, & aliorum; subditque in diversis Ecclesiis cœptum fuisse omittere unctionem renum, & pedum ex sententia D. Thomæ ob rationes, quas considerat *in Supplemen. 3. part. quæst. 32. art. 6.* *Secunda* opinio est, quod de essentia Sacramenti sint illæ quinque Unctiones, quæ in quinque sensibus, scilicet oculis, auribus, naribus, labiis, & manibus fiunt; ea ratione quia hoc Sacramentum, quod datur ad abstergendas reliquias peccatorum, est applicandum iis corporis partibus, in quibus residet radix peccatorum, nempè in prædictis quinque sensibus, à quibus omnis malitia transit in cor hominis; cum nihil sit in intellectu, quin priùs fuerit in sensu.
8 Hinc ait Jeremias *cap. 9. Vers. 21.* *Ascendit mors per fenestras nostras*, idest per sensus mors peccati intrat in animam, ut ex auctoritate SS. Ambrosii, Gregorii, & Bernardi, notat ibidem Tirinus, & hanc opinionem tenent omnes Thomistæ, quos cumulat Mastrius *d. disp. 6. num. 46.* asserentes, quod si æger moriatur ante completam quintam unctionem, Sacramentum romaneat invalidum, & ex eo nullum consequatur effectum. Idem novissime docet Gonetus *tom. 5. tract. 6. disp. 1. de Extrem. Unct. num. 30. & seqq.* addens, quod in Ecclesia Mechiliniensi, in Synodo Anni 1680. correctum fuit ejus Rituale, in quo docebatur, tempore pestis sufficere unctionem unius solius sensus, dummodo unica vice diceretur, *indulgeat tibi Dominus quidquid per omnes sensus deliquisti*. *Tertia* opinio tenet, necessarias quidem esse prædictas quinque unctiones, non autem repetitionem verborum *Indulgeat, &c.* ad singulas earum; sed in periculo mortis, posse celeriter inungi unumquemque sensum, & semel dicere, *Per istas Sanctas Unctiones, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, Auditum, Odoratum, Gustum, & Tactum deliquisti*. Ita Doctores plurimi; quos cumulat, & laudat Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 4. resol. 8. & resol. 10.* quarum prima est *in part. 5. tract. 3. resol. 90.* altera verò *in part. 3. tract. 4. resol. 167.* *Quarta* est opinio, quod in periculo mortis sufficiat unica unctio in quacunque corporis parte fiat; itaut de essentia Sacramenti non sint ungendi sensus; dummodò tamen proferatur, forma antedicta expressiva quinque sensuum. Ratio hujus opinionis est, quia ex verbis Apostoli Jacobi *Ungentes eum, &c.* non denotatur necessitas nisi unius Unctionis, sicut ex verbis Domini *Baptizantes eos*, una sola ablutio innuitur. Hinc in pluribus Provinciis prævaluit usus varius ungendi infirmos in diversis corporis partibus, potissimùm in Ecclesia Orientali, in qua, ut notatum est suprà, unctio fit in facie. Ac etiam quia Concilium Trident. *sess. 14. cap. 1.* nullum expressit Unctionum numerum pro materia proxima hujus Sacramenti, Florentinum autem Concilium, etsi assignaverit unctiones quinque sensuum, ac illas renum, & pedum, videtur locutum de eis juxta magis universalem usum Ecclesiæ, non ex necessitate Sacramenti; nam duæ ultimæ ex communi sensu DD. & ex Rituali Romano illa renum sæpè omittitur; ideò non est major ratio de aliis, quin & ipsæ aliquando omitti possint. Ita sentiunt Silvius, Chapeavilla, Becanus, Poncius, Hiqueus, & alii, quos numerat Mastrius *d. disput. 6. num. 49.* *Quinta*, & ultima opinio asserit, omnes, & singulas unctiones in Rituali Romano præscriptas esse de essentia hujus Sacramenti, quando omnes fieri possunt: At si mors superveniat, sufficiant illæ, quæ factæ sunt, licèt una sola fuisset facta. Ratio est, quia cum hoc Sacramentum sit institutum pro existentibus in extremo vitæ, voluit Deus, si tempus non supersit pro omnibus unctionibus, quod illæ

solæ

ſolæ Unctiones ſufficiant ad ejuſdem Sacramenti validitatem, quæ jam factæ ſunt; hoc enim convenit pietati Dei, volenti morientium neceſſitati conſulere. Ita Eminentiſs. Card. de Lauræa *d. diſp. 11. art. 4. in fine, & art. 13.*

9 Has quinque opiniones refert, & examinat tàm prò, quàm contra Maſtrius *in 4. Sentent. cit. diſp 6. quæſt. 3. art. 1. à num. 44. uſque ad num. 53.* & in ſua Theologia Morali *cit. diſput. 22. à num. 35. & ſeqq.* & poſt maturam diſcuſſionem rationum, quibus earumdem Auctores innituntur, concludit his verbis: *Ex dictis ſequitur, primam, & ultimam opinionem nullam prorsùs habere probabilitatem. Secundam verò eſſe omnium tutiſſimum, & in praxi ſaltem ſub præcepto ſervandam, quando nulla gravis urget neceſſitas, quod evidenter probat univerſalis Eccleſiæ praxis. Tertia etiam eſt valdè probabilis, & in morbis contagioſis tuta conſcientia in praxi ſervari poteſt, tùm ob rationem, in qua fundatur, tùm ob auctoritatem Doctorum eam ſequentium. Quarta tandem opinio etiam ſua probabilitate non careret eadem de cauſa; undè ſi peſte graſſante timeatur ex unctione omnium ſenſuum contrahi contagium, poterit Miniſter juxta hanc ſententiam, tuta conſcientia, unum tantùm organum magis obvium, & expoſitum ungere ſub unica forma omnes ſenſus exprimente, ut tempore peſtis ſervari in Belgio, & in Auſtria refert Amicus diſp. 19. ſect. 4.* Cui ego addo Dianam Coordinatum *tom. 2. tract. 4. reſol.* 10. nec non *tom. 3. tract. 1. reſol.* 60. & Gobatum *d. tract. 8. de Extrem. Unct. num.* 795. idem aſſerentes.

De duobus tamen hìc ſtudioſus lector admonitus eſſe debet: Unum eſt, quod ſupradictæ opiniones circa varietatem, & diverſitatem numeri
10 Unctionum, ad praxim reduci non debent, niſi in caſu urgentis neceſſitatis, & imminentis mortis infirmi, vel ſævæ peſtilentiæ; itaut non poſſet Sacerdos, vel ex defectu temporis, vel ex evidenti periculo contagii inungere ægrotum in omnibus ſenſibus, ac partibus in Rituali Romano præſcriptis. Siquidem ubi commodè omnes unctiones peragere poteſt, tenetur eas omnes perficere ſub pœna peccati mortalis; ea ratione, quia Ritus, quos Romana Eccleſia præſcribit in adminiſtratione Sacramentorum, ſunt omninò ſervandi, tanquam ab Apoſtolis recepti, & ab Apoſtolica traditione emanati. *cap. Si quis omnem. 1. quæſt. 7.* Hinc contra audentes ſpernere eoſdem Sacros Ritus Concilium Trident. *ſeſſ. 7. de Sacram. can.* 13. ita pronunciavit: *Si quis dixeris receptos, & approbatos Eccleſiæ Ritus in ſolemni Sacramentorum admini-* 11
ſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato à miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe. Anathema ſit. Quare piè, ac rectè ſubdit Eminentiſs. Card. de Lauræa *d. diſp. 11. num. 47. Ergo multiplicem Unctionem non ſervans in hoc miniſterio, facit contra Eccleſiæ ſolemnem Ritum; ac præceptum; & conſequenter peccat.* Alterum, de quo admonetur lector eſt; quod licèt non ſit ampliùs amplectenda opinio probabilis, probabiliori relicta, ubi agitur de materia, aut de forma Sacramentorum; cum aſſerere contrarium ſit opinio prima damnata ab Innocentium XI. *die 2. Martii* 1679. nihilominùs hæc damnatio procedit ubi Miniſter habet modum, & tempus eligendi, & practicandi materiam, & formam magis tutam, ac 12
magis probabilem: at ubi ex defectu temporis, vel modi non poteſt adhibere niſi materiam, aut formam minùs tutam, & ex doctrina Theologorum probabilem tantùm, non eſt prohibitum conferre Sacramentum in caſu neceſſitatis ſub conditione, ſaltem mente retenta, ſi ipſa materia, aut forma ſit ſufficiens; ut concedit Cardenas *in Criſi Theologica Diſſert. 2. cap. 7. num.* 497. ubi loquens de materia proxima hujus Sacramenti Extremæ Unctionis, & de numero Un-

Unctionum, ait: *Hinc infertur, quod prima opinio* (ut scilicèt sufficiat unica Unctio) *quamvis in speculatione sit probabilis, in praxi tamen subjacet huic damnationi; quia est opinio minùs tuta, & versatur circa valorem Sacramenti; exponitque illud periculo frustrationis. Cum hoc tamen stat,* (notetur) *quod si moribundus jam jam acturus animam non potest recipere omnes quinque Unctiones, possit ei ministrari unica Unctio: itaut forma mentionem faciat omnium quinque sensuum; quia quando non est medium certum, usurpandum est medium probabile in casu necessitatis:* Idem docet Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *art.* 13. *per totum*, & novissimè Thyrsus Gonzalez *in Fundament. Theol. Mor. Dissert.* 10. *num.* 19. Et hæc de prima difficultate.

Secunda difficultas est; An hoc Sacramentum Extremæ Unctionis, dum administratur uni Infirmo, sit Unum
13 numero? Et quomodo possit dici Unum numero; cum omnis Unctio habeat suam specificam formam; & quando pluries applicatur materia proxima cum sua forma plura conficiuntur Sacramenta? Respondent Scholastici, absque dubio hoc Sacramentum, dum uni ægrotanti exhibetur, esse Unum numero; ea ratione quia illæ plures unctiones, ac plures formæ ordinantur ad obtinendum unum effectum completum. Quomodo autem hoc Sacramentum dici possit Unum numero? duæ sunt opiniones. Prima dicit, esse Unum unitate indivisionis, seu indivisibilitatis; nam effectus hujus Sacramenti, nempè gratia non confertur divisim, & per partes, sed indivisibiliter, & tota simul in ultima Unctione. Hæc opinio probatur ratione, & exemplo. Ratio est, quia hoc Sacramentum ultra effectum suum ordinarium remittendi venialia potest extraordinariè remittere etiam mortalia, si quæ infirmus haberet inculpabiliter oblita. At remissio venialium non datur, nisi simul remittantur mortalia. Igitur Sacramentum Extremæ Unctionis est unum unitate indivisibilitatis, quia indivisibiliter, & unico instanti confert gratiam sanctificantem, quæ est præcipuus ejus effectus, in ultima Unctione. Dant etiam Auctores hujus opinionis exemplum istud: Si in baptismo esset de ejus essentia triplex immersio in aqua; prima, & secunda immersio non esset Sacramentum, quia istud perficeretur completè in tertia tantùm immersione. Itaque idem dicendum est de Extrema Unctione, in qua indivisum completur Sacramentum in Unctione ultima. Ita respondent Aversa *quæst. Unic. de Extrem. Unct.* & Caspensis *tract.* 27. *disp.* 4 *Sect.* 1. quibus adhæret Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *art.* 16. §. 6. Altera opinio dicit hoc Sacramentum esse Unum numero, non unitate indivisibilitatis, sed unitate integritatis; quia singulæ Unctiones producunt suum partialem effectum; & dant aliquem gradum gratiæ remittentis tùm culpam, tùm pœnam peccatorum Venialium commissorum per illum sensum, qui inungitur; in ultima autem unctione obtinetur integer effectus Sacramenti, idest ultima portio gratiæ, quæ complet ipsum Sacramentum. Hoc pariter probant ratione, & exemplo. Ratio est, quia si quælibet unctio non produceret aliquem gradum gratiæ deletivæ Venialium sensus inuncti, frustratoria esset forma, quæ in qualibet Unctione profertur. Igitur ad quamlibet unctionem, & prolationem formæ delentur peccata Venialia contracta per illud organum, quod ungitur; & conceditur una portio, & unus gradus gratiæ; non enim implicat, quod remittatur una pars venialium, remanentibus aliis deindè remittendis. Exemplum est de Eucharistia, quam sumit Sacerdos sub utraque specie; nam in sumptione speciei panis datur una pars gratiæ; & alia pars in sumptione speciei Vini. Neque implicat,

eat, si sint mortalia inculpabiliter oblita, hæc enim si cadant sub sensu inuncto, remittuntur statim virtute Sacramenti; si sub sensibus inungendis, delentur in prima unctione concomitanter ratione gratiæ, quæ in ipsa obtinetur. Ita tenent Almainus, Pontius, Hiqueus, & alii, quos sequitur Mastrius *in* 4. *d. disp.* 6. *quæst.* 3. *art.* 2. Et in sua Theologia Morali *disp.* 22. *quæst.* 3. *art.* 2. Eligat studiosus, quam ex his opinionibus mavult; sunt enim merè speculativæ; & utraque probabilis. Sed utrùm omnes Unctiones fieri debeant statim Una post aliam; vel aliqua mora, aut quantum tempus possit fluere inter unam, & alteram? disputare omitto; etenim de hoc quæsito egi in Decisionibus *de Sacram. in genere Decis. VII.* ad quam lector recurrat.

Tertia difficultas est, An ad essentiam hujus Sacramenti requiratur, ut à Sacerdote Unctiones fiant sub si-
14 gno Crucis? Pro responsione sunt ea recolenda, quæ scripsimus de Sacrificio Missæ *Decis. XLII. à num.* 23. & *seqq.* ubi probavimus, nullas esse benedictiones Ecclesiasticas, quæ absque signo Sanctæ Crucis fiant; ex Quarto *in tractatu de Benedictionib. tit.* 1. *Sect.* 3. *dub.* 1. & *seqq.* & ex Castaldo *in Praxi Cæremon. lib.* 2. *Sect.* 11. *cap.* 1. *num.* 4. Siquidem ritus, & mos adhibendi signum Crucis in Sacramentis, & Sacramentalibus emanavit à Christo, & ex Apostolica traditione à primordio Ecclesiæ est in eam introductus, ac semper servatus *cap. Ecclesiasticarum* 11. *dist.* ut testantur S.
15 Basilius *libr. de Spiritu Sancto cap.* 27. & S. Leo Papa *Serm.* 8. *de Passione*, & probant Salmeron *tom.* 9. *tract.* 12. atque Barradas *in Evangel. tom.* 4. *libr.* 2. *cap.* 2. *col.* 6. præter alios, quos allegat Suarez *in* 3. *part. D. Thomæ tom.* 2. *disp.* 51. *Sect.* 2. & Menochius *in Histor. Act. Apostolor. libr.* 1. *cap.* 1. *num.* 6. Igitur sicut cætera Sacramenta signo Crucis perficiuntur. *cap. Nunquid. De Consecrat. dist.* 5. Eminen. Card. de Lauræa *in tom. de Incarnat. Verbi disp.* 29. *num.* 164. ita Unctiones, quæ sunt Sacramenti Extremæ Unctionis materia proxima, cum signo Crucis, & in signum Crucis sunt faciendæ, juxta S. Augustinum *tract.* 118. *in Joan.* quem refert Emin. Card. Bona *Rerum Liturgicar. libr.* 1. *cap.* 25. *num.* 8. ubi ait: *Quid est signum Christi, nisi Crux Christi; quod signum nisi adhibeatur sivè frontibus credentium, sivè ipsi aquæ ex qua regenerantur, sivè oleo, quo Chrismate unguntur, sivè Sacrificio, quo aluntur, nihil horum ritè perficitur?* Tantò magis quia hujus Sacramenti proprium est deprimere vires diaboli, ne suis tentationibus ægrotantem in ultimo mortis conflictu debellet; at diabolus territur, & debilitatur Signo Sanctæ Crucis. Glossa *in cap. Postea signatur.* 63. *De consecrat. dist.* 4. ubi refert, 16
de quodam Judæo, cui diabolus non potuit nocere, quia Signo Crucis se signaverat; undè dixit: *Inveni vas vacuum, sed benè signatum:* quod repetit etiam Abbas Panormitanus *in cap. Quod quidam. num.* 2. *de Pœnitent. & Remiss.* Hinc Emin. Cardin. de Turrecremata *in d cap. Ecclesiasticarum.* 11. *dist.* scribit, quod *Crux est armatura fortis, ad pugnandum contra dæmones.* Et Sanctus Jo: Chrisostomus inquit: *Ubi Crux Christi est, nullus stare potest immundorum dæmonum, videns ensem, in quo plagam accepit.* Et S. Augustinus: *Signum Crucis à nobis expellit exterminatorem;* quæ dicta transcribit Chassanæus *in Catalogo Glor. Mundi Consid.* 38. *conclus.* 98. in qua differit de Veneratione signi Sanctæ Crucis, & de ejus potenti virtute contra malignos Spiritus. Prædictis convenit, quod ex Sozomeno *libr.* 5. *cap.* 2. narrat P. Menochius *in Storeis centur.* 4. *cap.* 26. Julianum scilicèt Apostatam tremefactum ex apparitione dæmonum, quos Magi ejus jussu acciverant, facto sibi Signo sanctæ Crucis eosdem in fugam convertisse; & quod addit P. Daniel Bartoli Soc. Jesu *in Historia Sinarum libr.* 4. *pag.* 1017. dæmonem cui-

Dd 2 dam

dam Idololatriæ dixisse, si puerulus
Christianus Signum Crucis duobus di-
gitis formatum mihi obiiciat, tantum
terroris concipio, & tantam experior
pœnam, quantam homines in agonia
mortis. Sunt itaque Unctiones in
forma Crucis faciendæ, dum admini-
stratur Extremæ Unctionis Sacramen-
tum ad deterrendos diabolicos spiri-
tus, & ab eorum astu, ac insidiis
ægrotantem communiendum, juxta id,
quod expressit Concil Trident. *d. sess.*
14. *de Extrem. Unct. cap.* 2. his verbis:
*Unctio delicta, siquæ sint adhuc expian-
da, ac peccati reliquias abstergit; ægro-
ti animam alleviat, & confirmat, ma-
gnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam
excitando, qua infirmus sublevatus, &
morbi incommoda, ac labores leviùs fert,
& tentationibus Dæmonis, calcaneo insi-
diantis, faciliùs resistit.*

Nihilominùs omnes DD. tàm Scho-
lastici, quàm Moralistæ docent non
esse de essentia Sacramenti Signum
17 Crucis in unctione infirmi; quia ne-
que à Divo Jacobo hoc signum insi-
nuatum est; neque ab aliquo cano-
ne, vel Concilio de eodem verba fa-
cta sunt, & multò minùs à Florenti-
no, & à Tridentino, quamvis ab
eis exactè explicata sint, quæ sunt
de essentia Extremæ Unctionis; & ita
tenent Suarez *in* 3. *part. tom.* 4. *disp.* 40.
Sect. 2. *num.* 3. Sylvester *Verb. Unctio
num.* 2. Bonacina, Layman, Regi-
naldus, Palaus, & alii plurimi, quos
citant, & sequuntur Salmanticenses
d. tract. 7. *de Sacram. cap.* 2. *num.* 14 &
Diana Coordinatus *d. tom.* 2. *tract.* 4.
resol. 18. existente in inordinato *part.*
3. *tract.* 4. *resol.* 177. Qui è contra af-
firmant Signum Crucis ungendo fa-
ciendum esse de Præcepto Ecclesiæ
ob inveteratam consuetudinem ab
immemorabili tempore, & ubique
tàm in Orientali, quàm in Occiden-
tali Ecclesia servatam; ut testantur
Euchologia vetustissima Græcorum, li-
ber Sacramentorum Sancti Gregorii Pa-
pæ; & præcipit Rituale Romanum
jussu Pauli V. editum, dum ante pri-
mam Unctionem oculorum sic de Sa-
cerdote hoc Sacramentum ministran-
te loquitur: *Deindè intincto pollice in
Oleo Sancto, in modum Crucis inungit
infirmum in partibus hic subscriptis.* Ve- 18
rùm si Sacerdos absque causa omitte-
ret ipsum Signum Crucis, dum un-
git ægrotum, peccaret mortaliter, ut
advertit Nugnus *in addit. ad* 3. *part.
quæst.* 29. *art.* 6. contra quem excande-
scit Diana Coordinatus *in cit. tom.* 2.
tract. 4. *resol.* 18. vocans eum nimis au-
dacem in censurandis aliorum opinio-
nibus; sed minùs justè; quia non est
verum id, quod supponit ibi Diana,
& alii per eum citati, scilicèt quod
*nullum sit expressè latum præceptum de
hac re*; siquidem verba suprà relata
Ritualis Romani ordinant per ex-
pressum, ut infirmus inungatur in
modum Crucis; certum est autem
apud professores Sacrorum Canonum,
quod Rituale Romanum est liber ha- 19
bens vim legis, & quod ejus Rubri-
cæ obligant sub præcepto. Loterius
lib. 1. *quæst.* 16. *num* 123. Menoch. *consil.*
52. *num.* 145. Gratian. *discept. Forens.
cap.* 111. *num.* 7. & Sperellus *Decis.* 179.
*num.*22. In Bulla enim, quam Pau-
lus V. præmisit eidem Rituali, con-
testatur, in eo *esse comprehensos Sa-
cros, & sinceros Ecclesiæ Catholicæ Ri-
tus, qui in Sacramentorum administra-
tione, aliisque Ecclesiasticis functionibus
servari debent ab iis, qui curam anima-
rum gerunt.* Ubi notandum est ver-
bum illud *Debent*, quod de jure im- 20
portat necessitatem, & est præcepti-
vum. *l. Sæpè. ff. de Offic. Præsid.* Fa-
gnanus *in cap. Qualiter. num.* 37. *De
Cleric. non resid.* non obstante, quod
in eadem Bulla Summus Pontifex di-
cat, *Hortamur in Domino Ven. fr. Pa-
triarchas, Archiepiscopos, Episcopos,
&c. nec non Parochos universos, &c. ut
eodem Rituali in Sacris functionibus utan-
tur:* nam etiam verbum illud *Horta-
mur* prolatum à Papa in re gravi ha- 21
bet vim præcepti. Fagnanus *ubi supr.
num.* 38. potissimùm quia constat de
ejus enixa voluntate, dum ibidem in

fine subdit: *Ut in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolatè observent.* Quapropter reflectendo ad primordia Ecclesiæ, in quibus omnia Sacramenta ex Christi Instructione; & ex Apostolica traditione cum signo Crucis administrari cœperunt, ad inveteratam, & universalem observantiam in adhibendo hoc Sacro Signo, ad congruentiam, & virtutem ejusdem, & ad rubricam ejusdem Ritualis Romani; nefas est asserere, inculpabilem fore omissionem ejusdem Sacri Signi Crucis in Sacramento Extremæ Unctionis; nullum etenim dari potest impedimentum, ob ejus brevitatem, & facilitatem, quo Parochus ab eo efformando, dum ægrotum inungit, præpediatur.

DECISIO LXVII.

ARGUMENTUM.

Enucleantur aliæ tres difficultates circa materiam proximam Sacramenti Extremæ Unctionis: videlicèt An, & Ubi sint ungendi infirmi carentes organo alicujus sensus, ut cæci, surdi, ac muti à nativitate; vel non habentes brachia, aut manus? Item an in Unctionibus servandus sit ordo præscriptus à Rituali Romano? Et an faciendæ sint Unctiones pollice Sacerdotis, vel etiam virgula oblonga saltem tempore Pestis? Eruditiones, & Historiæ de Cœcis, & de non habentibus brachia, aut manus, sed facientibus operationes mirabiles.

SUMMARIUM.

1 *Infirmus carens aliquo sensu, quomodo inungendus? & num. 7.*
2 *Cæcus à nativitate illuminatus à Christo quis fuerit? & ubi obierit?*
3 *Dydimus cœcus Alexandrinus scriptor Ecclesiasticus.*
4 *Cœci plurimi à nativitate doctissimi.*
5 *Hominis sine brachiis, ac manibus mirabiles operationes.*
6 *Homines cum tribus, & cum quatuor brachiis, ac manibus.*
8 *Animæ nostræ duæ operationes. Aliæ per organa corporis. Aliæ sine.*
9 *Cæci, surdi, muti, carentes manibus etiam à nativitate ungendi sunt Oleo Sancto.*
10 *Forma Sacramenti* Quidquid deliquisti per Visum, &c. *quomodo verificetur in cœco à nativitate?*
11 *Puella cœca concupiscens Vittas coccineas, ac purpureas.*
12 *Ordo servandus in unctionibus cum Oleo Sancto.*
13 *Pollice Sacerdotis an infirmus sit ungendus, vel aliqua virgula?*
14 *Parochus tempore Pestis an teneatur ministrare Extremam Unctionem?*

Circa eamdem materiam proximam Sacramenti Extremæ Unctionis, scilicèt Unctionis corporis ægrotantium cum Oleo Sancto tractant Theologi nonnullas alias difficultates, quas cum ignorare Parochos dedeceat, in præsenti Decisione duxi explicandas.

Una est, quid agendum à Sacerdote hoc Sacramentum ministrante, si infirmus careat aliquo sensuum, quos Rituale Romanum præcipit inungi? 1
Hæc difficultas cadere potest circa cœcos à nativitate, circa surdos, & mutos ab infantia, circa carentes brachiis, ac manibus, sivè è contra circa habentes à natura tria, vel quatuor brachia, tres, vel quatuor manus. Quod dentur homines utriusque sexus cœci à nativitate, experientia quotidiana nos docet, & habemus testimonium illius, quem Christus illuminavit, dum *expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum*

super

super oculos ejus, ut scribit S. Joannes *in Evang. cap. 9. cap. 6.* qui quidem cœcus vocabatur *Cedonius*, seu *Celidonius*, ut ibi notat Cornelius à Lapide *Vers. 1.* & de quo Petrus de Natal. *in*
2 *Catalog. Sanctor. lib. 5. cap. 102.* testatur, quod postea *Christi discipulus fuit, & post Ascensionem Domini ab Apostolis baptizatus Sancto Maximino specialiter adhæsit, & cum eodem, & Lazaro, atque sororibus eius. naviculæ impositus à Judæis Marsiliam appulit, & prædicti S. Maximini ordinati Episcopi Aquensis prædicationis coadjutor factus, ibi post dies multos in pace quievit, & juxta Magistrum reconditus jacuit*. Præter hunc cœcum natum: allum habemus Insignem Dydimum, de quo Emin. Card. Bellarminus *de Scriptor. Eccles. Anno*
3 361. ait: *Dydimus Alexandrinus cœcus à prima ætate dictavit opera plurima, & nobilissima*. Et fusiùs prædictus Cornelius à Lapide *in Genes. cap. 27. Vers. 1.* de eodem ita refert: *Legitur de Dydimo (qui cœcus fuit per octoginta annos, & tamen in Sacra Scriptura versatissimus, undè S. Hieronymus vocat suum videntem) quod rogatus à S. Antonio, an tristaretur de eo, quod oculis careret, & ille non abnueret, audierit ab Antonio: Miror prudentem Virum ejus rei dolere damno, quam formicæ, & pulices habent*. De pluribus hujusmodi aliis cœcis mirabilia operantibus. scribit Gas-
4 par Schottus *in Physica Curiosa lib. 3. cap. 33. §. 2.* præcipuè de Diodoro Siculo Stoico cœco nato, qui non modò Philosophiam, ac Musicam, sed Geometriam quoque didicit, & hanc alios docuit, præcipiens discipulis, ubi, undè, & quò linea quælibet esset ducenda. Et de quodam Nicasio de Werda Mechliniæ nato, qui licèt ab anno tertio ætatis suæ oculis captus, in omni doctrina divina, & humana adeò profecit, ut Magisterii gradum Lovanii acceperit, & in Scholis Theologiam pulchrè docuerit; deindè in Academia Coloniensi Juris utriusque Doctor factus, ibidem leges publicè explanaverit; libros, quos nunquam viderat, nec legerat, memoriter recitando. Et aliis relictis, narrat, quemdam Joannem Gambasium Volaterranum, etsi cœcum, artem statuariam didicisse, & duas mirabiles Statuas ex argilla formasse, quarum una Urbani Papæ VIII. alia Cosmi I. Hetruriæ Magni Ducis effigies simillimas referebat.

De surdis, ac mutis à nativitate non transcribo exempla, remittendo Lectorem ad ea, quæ retuli in meis Decisionibus *de Pœnitentia Decis. XXII. per totam*; sed utique de natis sine brachiis, ac sine manibus; quorum prolixam seriem ponit idem Gaspar Schottus *in d. Physica Curiosa lib. 5. cap. 7.* ex qua desumere cogor relationem sequentem, per eum desumptam à P. Laurentio Stengelio *in lib. de Monstris cap. 16. § 9.* his verbis: *Anno Christi 1628. Ingolstadii*, in Collegio Ignatiano, 5
„multis Perillustribus, Generosisque „Dominis, ac Nobilissima Studiosorum corona præsentibus, sederamus expectatione novi alicujus spectaculi intenti: Cum ecce mediocris „Staturæ Vir in conclave ingreditur, „magnificis passibus, pallio in humerum contorto involutus; atque „ante mensam, theatri loco appositam, reverentiam Spectatoribus exhibet, ignaris quid spectaturi essent. Præmisso hoc cæremoniarum „honore, pallium ore mordicùs apprehendit, & à se expeditissimè super mensam proiicit. Quo amoto „evolutus ipse adstat statuæ instar „truncatæ, ab humero deorsùm planus, tanquam trabs quædam vestibus inducta, aut trophæum, cui „arma appenduntur. Carebat enim „ambabus manibus, & utroque brachio erat destitutus. Mox in mensam insiliit, & excussis calceis, paulò plus, quàm primores pedum digitos ostendit, quos habebat haud „multò, quàm nos, longiores. Illis „tamen omnia faciebat, quæ alii „manibus solent. Nam in primis „musicum Organum scitissimè pulsa-
„bat,„

„bat, & si, qui folles attollens ponè „adstabat, negligentiorem se osten„disset, plano pede alapam illi ex„cussissimam dabat. Tum panem, „carnes, aliaque, iisdem pedum di„gitis cultrum tenens, scindebat. „Quin & Vitrum levabat uno pede, „alteroque cantharum, sibique ipse „infundebat, & nunc Vitrum, nunc „cantharum ori admotum exhaurie„bat. Postea, & chartis pictis cum so„cio ludebat, eas miscens, distribuens, „tenens, atque in mensam cum soni„tu proiiciens, non secùs atque alius „omnibus membris integer homo. „Denique calamum arripiebat, pul„cherrimos characteres scribebat: quod„que magis mirandum, & acum su„mebat, quam filo traiiciens, quovis „Sartores citiùs nebat, & suebat. Ita„que quicunque videbat eum operan„tem, manus dicebat ei, non officia „manuum defuisse; aut certè manus „ipsas in locum pedum demigrasse. „Hæc Stengelius, & ex Stengelio „Schottus, qui *eod. cap.* 7. aliam Historiam ponit cujusdam fœminæ Angleæ brachiis destitutæ, quæ ore, & lingua præstabat multa, quæ alii manibus præstare solent.

Sed in prædicto *lib.* 5. *cap.* 9. pergit idem Schottus narrare quamplures alios casus diversorum hominum, quibus natura dederat tria, vel quatuor brachia; tres, ac quatuor manus, & cum Schotto concordat Fortunius Licetus, olim in hoc Publico Gymnasio Patavino Philosophiæ Magister meus, *in tract. de Monstris lib.* 1. *pag.* 11. *& seqq.* Igitur sicut dubitari potest, àn quadrumanes quater sint in manibus ungendi? ita è contra major est dubitatio, quid debeat facere Parochus vocatus ad dandum Oleum Sanctum ægroto, qui fuerit cœcus à nativitate, vel ab infantia? sivè ab eodem tempore laboraverit surditate, aut mutitate? sivè etiam qui natus sine brachiis, aut eis obtruncatus à primis annis, manus numquam habuerit ad sensum tactus exercendum? Siquidem in his ægrotis quomodo verificabitur Forma Sacramenti: *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, per auditum, per locutionem,* 7 *per tactum deliquisti;* si neque visum habuit, neque auditum, neque loquelam, neque manus ad videndum, audiendum, loquendum, ac tangendum? Docent Philosophi, & S. Thomas 1. *p. q.* 77. *art.* 5. quod anima nostra quasdam operationes potest exercere sine organo corporali, ut intelli- 8 gere, & velle. At non etiam illas, quæ exercentur per organa corporalia, sicut visio per oculum, auditus per aurem; ut disputando probat Collegium Compluten. *lib.* 1. *&* 2. *de Anima disp.* 6. *q.* 3. §. 1. Mastrius *in eod. tract. de Anima disp.* 6. *à num.* 3. *& seqq.* ubi docet, quod in præsenti statu anima nostra in sua operatione pendet à potentia organica. Hinc Dicastilus *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 7. *disp.* 1. *dub.* 3. *num.* 51. relatus à Diana *part.* 10. *tract.* 16. *resol.* 81. quæ in Coordinato est *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 1. asserit hujusmodi ægrotos non esse ungendos in sensibus, vel in parte vicina sensuum, quos non habuerunt, subdens hanc rationem; *Qui enim nunquam habuit oculos, nunquam peccavit per oculos; nec concupiscentia videndi, si peccatum fuit, fuit peccatum oculorum. Unctio autem in alia parte omninò distincta, non significat remissionem peccati commissi per eam partem, quæ non existit, nec unquam extitit; nec commissi per concupiscentiam operandi per talem partem, aut sensum, qui nunquam fuit.*

Nihilominùs resolutio difficultatis est, quod prædicti ægroti quamvis ab infantia, aut à nativitate cœci, surdi, 9 muti, brachiis, vel manibus truncati, sunt ungendi Oleo Sancto in partibus proximioribus organo, quod non habent; tùm ex præcepto Ecclesiæ; quia Rituale Romanum *in Rubrica de Sacram. Extrem. Unct.* ait in fine: *Si quis autem sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima inungatur eadem verborum forma:* tùm ex communi opinione,

nione, & doctrina Theologorum ita asserentium, quos citat, ac sequitur Diana *part.* 5. *tract.* 6. *resol.* 11. translata in Coordinatum *d. tom.* 2 *tract.* 4. *resol.* 48. quibus ego addo S. Thomam *in Supplem.* 3. *p. q.* 32. *art.* 7. S. Bonaventuram *in* 4. *dist.* 23. *part.* 2. *q.* 3. Suarezium *in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 42. *sect.* 3. *num.* 4. Gonetum *tom.* 5. *tract.* 6. *disp.* 3. *num.* 8. Salmanticenses *de Extr. Unct. tract.* 7. *cap.* 2. *à num.* 23. *& seqq.* nec non Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de eodem Sacram. disp.* 11. *num.* 186. ad objectionem autem, quomodo verificentur in his ægrotis verba formæ *Indulgeat tibi Dominus quidquid per visum, auditum, tactum, &c. deliquisti;* si nunquam viderunt, audierunt, tetigerunt? respondent dupliciter: uno modo, quod prædicta verba intelliguntur conditionaliter, idest *Si quid per visum, auditum, tactum, &c. deliquisti:* altero modo, quod licèt homo carens visu, vel alio sensu non possit peccare mediante organo illius sensus, quem non habet; nihilominùs peccare potest per potentias internas; quas habet in anima: quandoquidem (ut suprà notatum est) Anima rationalis dupliciter operatur, vel per organa corporalia, vel per potentias non organicas internas, quarum ipsa anima est subjectum *Quod;* ut explicat D. Thomas 1. *part. q.* 77. *art.* 5. & declarant Complutenses *d. libr.* 1. *&* 2. *de Anima quæst.* 3. §. 1. *&* 2. *disp.* 6. Igitur etsi cœcus non videat organo oculorum; interiùs tamen anima cupit videre, & ex illo desiderio, si immoderatum, vel inordinatum sit, potest delinquere.

11 Agnovi puellam nobilem cœcam ab infantia, quæ impensè delectabatur vittis coccineis, & purpureis; ac iisdem tùm caput, tùm humeros, ac brachia sua ornabat; utique non alia de causa, nisi quia à puellis aliis audiebat, colorem coccineum, ac purpureum esse cœteris pulchriorem. Quamvis itaque cœcus non judicet de colore; ex nimio desiderio, & affectu ad illum, potest dari culpa venialis, delenda per Sacramentum Extremæ Unctionis etiam in cœcis à nativitate; idemque dici potest circa inordinata desideria audiendi, loquendi, & tangendi in hominibus, qui hos sensus externos non habeant.

12 Altera difficultas est, An in administrando hoc Sacramento, & in sensibus ungendis servandus sit ordo in Rituali Romano præscriptus, videlicèt, ut primùm inungantur oculi, deindè aures, postea nares, subindè os, manus, pedes, & renes? Omnes Theologi ad hanc difficultatem respondent, de necessitate Sacramenti non esse talem ordinem servandum; sed utique de præcepto Ecclesiæ. Idcircò si Sacerdos dans Oleum Sanctum infirmo perverteret supradictum ordinem, validè conferret Sacramentum; sed si absque gravi, & urgenti causa pro suo arbitrio sensus ungeret, graviter peccaret, quia Ritus à Romana Ecclesia præscripti in administratione Sacramentorum sunt à quocunque servandi, ut supranotatum est, & advertit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 181. Salmanticenses *d. tract.* 7. *cap.* 2. *num.* 21. & Mastrius *in* 4. *sent. disp.* 6. *num.* 43. ubi hæc scribit: *Quæ tamen à Theologis non ideò dicuntur, & conceduntur, ut passim absque ulla necessitate ea in praxi redigi liceat; nam si nulla occurrit necessitas, debet Unctio fieri eo ritu, & cum omnibus illis circumstantiis, quas Ecclesia præscribit. Et aliàs pro qualitate transgressionis esset mortalis culpa. Solùm ergo per hoc Theologi significare intendunt, quod quamvis ex præcepto Ecclesiæ ista fieri, & servari debeant, nec proindè nulla urgente necessitate sine peccato omitti possint, non sunt tamen de essentia hujus Sacramenti, nec ad ejus validitatem requiruntur.* Igitur absque urgentissima causa (quæ raró accidere potest) non est pervertendus ordo in ungendis sensibus infirmi; sed ipsa unctio est facienda de sensu in sensum juxtà ordinem Ritualis Romani.

Ulti-

Ultima difficultas est, an liceat ungere infirmum in administranda ei Unctione Extrema non pollice intin-
13 cto oleo sancto, sed aliqua virgula oblonga in eodem Sancto oleo intincta, vel gossipio ipsi alligato? Respondent omnes Doctores tempore pestis licere uti prædicta virgula ad effugiendum periculum contagii; secùs autem extra tempus pestis, & extra periculum contagii. Ita Sylvius, Marchinus, Mancinus, Barbosa, & alii, quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 4. resol. 34. & 35.* quarum prima est in Diana antiquo *part. 3. tract. 4. resol. 166.* secunda verò *in part. 5. tract. 3. resol. 79.* concordant Salmanticenses *d. tract. 7. De Extr. Unct. cap. 7. num. 15.* Et ita est omninò observandum; quia ubi non est periculum pestilentiæ unctiones sunt faciendæ digito Sacerdotis, ita præcipiente Rituali Romano, cujus Rubrica immediatè ante primam unctionem Oculorum ita loquitur: *Deindè intincto pollice in Oleo Sancto, in modum Crucis inungit infirmum in partibus hic subscriptis.* Quod autem hæc Rubrica habeat vim præcepti diximus suprà *Decis. LXVI. num. 19.* ex DD. ibi citatis. Utrùm autem tempore pestis Pa-
14 rochus obligatus sit administrare hoc Sacramentum Extremæ Unctionis pestiferatis? dicemus infra *Decis. LXXI.* & scripsimus *de Ven. Euchar. Sacram. Decis. LXI. num. 27. & 28.* ubi etiam retulimus Theologos asserentes jisdem peste infectis posse dari Sacram Eucharistiam cum cochleari argenteo, vel in pagina munda statim comburenda; prout Extremam Unctionem cum virga oblonga, ut præter supracitatos à Diana docent etiam Naldus *Verb. Sacramentum num. 7. in fin.* & Bissus *in Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentorum. num. 171. §. 34.* Quod verò diximus *in d. Decis. LXI. num. 28.* supradictas DD. opiniones fuisse damnatas à S. Carolo *in Act. Mediolanen. De Cura pestilen. cap. 15. num. 2.* ut testatur Gavantus *Verb. Pestis num. 6. in Manuali*, intelligendum est de porrigenda Sacra Eucharistia cum cochleari, vel cum pagina, ob irreverentiam erga tantum Sacramentum; non autem de Unctione infirmi cum oleo Sancto; cui cum nulla indecentia resultet, concessum est ab omnibus DD. ut cum virgula possit ministrari, ad effugiendum periculum contrahendæ pestis in Sacerdote ex contactu sensuum ægroti pestiferati. Quæ autem sint signa ad cognoscendam pestem eruditè declarat Zacchias *in QQ. Medicolegal. tom. 1. lib. 3. tit. 3. q. 3.* quem curiosum Lectorem percurrere non pigeat, ibi enim & instructiones, & eruditiones plures reperiet, de quibus, & de aliis tempus pestis tangentibus dicemus infra *Decis. LXXIII.*

DECISIO LXVIII.

ARGUMENTUM.

Traditur Forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis; & disputatur, An ad valorem Sacramenti debeat esse deprecatoria? vel sufficiat Indicativa, aut Imperativa? Argumenta pro utraque opinione, quarum tutior, quod debeat esse deprecatoria. Formæ Ambrosiana, Veneta, & aliæ hujusmodi pervetustæ, etsi viderentur indicativæ, probatur eas fuisse deprecativas. Quæ verba in forma Extremæ Unctionis sint de essentia Sacramenti? Curiosi casus de duobus Presbyteris ignorantibus verba Extremæ Unctionis; & absolutionis Sacramentalis.

SUMMARIUM.

1 *Forma Sacramenti Extremæ Unctionis quænam sit?*

2 *Deprecativa an esse debeat? vel*

Ee suf-

sufficiat indicativa? & num. 7.
3 *Baptismi forma, ac Confirmationis est indicativa.*
4 *Oratio requirit attentionem internam ad Deum.*
5 *Forma Sacramentorum debet infallibiliter causare eorum effectus.*
6 *Ambrosiana, ac Veneta forma antiqua in Extremæ Unctionis Sacramento.*
7 *Formæ deprecatoriæ rationes, & congruentiæ.*
8 *Formæ Ritualis Romani de Extrema Unctione antiquitas.*
9 *Gemeticum quid sit?*
10 *Græcorum forma in Sacramento Extremæ Unctionis.*
11 *Argumentum de forma unius Sacramenti ad alterius formam non valet.*
12 *Orationis in Extrema Unctione efficacia non est ex opere operantis, sed ex opere operato.*
13 *Deprecatoria Forma in Extrema Unctione habet effectum infallibilem ex Dei promissione.*
14 *Forma Ambrosiana, Veneta, & consimiles antiquæ in Extrema Unctione erant deprecatoriæ, non indicativæ. Et quomodo?*
15 *Oratio ad Deum, ut plurimùm dirigitur indicativo, vel imperativo modo.*
16 Ut, *est particula optativi modi, significans* Utinam.
17 *Verba Formæ Extremæ Unctionis posita à Rituali Romano sunt omnia de Præcepto.*
18 *Tria verò tantùm de essentia. Et quæ.*
19 Dereliquisti *Verbum in forma Extremæ Unctionis an æquivaleat* Deliquisti?
20 Tormentum gratiæ *pro* augmentum gratiæ *in absolutione Sacramentali prolatum à Confessario ignorante.*

POst explicitam materiam remotam, ac proximam Sacramenti Extremæ Unctionis, opus est ejusdem Formam ponere, ac declarare. Hæc autem consistit in his verbis, quæ proferuntur à Sacerdote, dum Oleo Sancto ungit sensus corporis infirmi, videlicèt: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum, &c. deliquisti.* Sic repetendo in unctione aliorum sensuum, pedum, ac renum; ut traditum est à Concilio Florentino *in Decreto Eugenii IV.* à Tridentino *sess. 14. de Extrem. Unct. cap. 1.* Et præcipitur in Rituali Romano à Paulo V. *in Rubric. de Extr. Unct.* 1

Porrò circa hanc Formam duæ sunt difficultates, quæ inter Theologos agitantur. Una est, an hæc Forma ad sui validitatem, debeat necessario esse deprecativa? vel sufficiat etiam indicativa? quod est quærere, an prorsùs debeat proferri per modum orationis, & deprecationis ad Deum? Vel possit pronunciari etiam per modum potestatis, & auctoritatis ab ipso Ministro, & sic indicativo modo? In hac difficultate plurimi ex DD. antiquis opinati sunt, esse formam sufficientem etsi indicativo modo pronunciatam. 2

Primò, quia ex similibus verbis Scripturæ Sacræ collegit Ecclesia formam baptismi, ac formam Extremæ Unctionis: illius scilicet ex verbis *Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* Istius autem ex verbis *Jac. 5. 14. Infirmatur quis in vobis, &c. Ungentes eum Oleo in nomine Domini.* Sed forma baptismi profertur indicativo modo. *Ego te baptizo, &c.* Igitur etiam forma Extremæ Unctionis eodem modo potest pronunciari, videlicèt dicendo, *Ego te ungo Oleo Sancto, &c.* Confirmatur, quia in Sacramento Confirmationis Minister profert Verba formæ auctoritativè, & indicativè, *Signo te signo Crucis, & Confirmo te Chrismate salutis.* Idemque facit Sacerdos in Pœnitentiæ Sacramento, dum dicit: *Ego absolvo te à peccatis tuis.* 3

Secundò, si hæc forma de necessitate

tate esse deberet deprecatoria, & per viam orationis prolata, subjaceret nullitati, ac invaliditati toties, quoties in ea deficeret aliquod ex his, quæ sunt de essentia orationis, nempè attentio interna Sacerdotis ad
4 Deum. S. Thom. 2. 2. *q.* 83. *art.* 13. ubi allegat dictum Apostoli Pauli 1. *Cor.* 14. *Si orem lingua, mens mea sine fructu est*. Ergo, ne Sacramentum subjaceat nullitati, si conferatur à Sacerdote cum mente distracta, & sine attentione interna, dicendum videtur, Formam indicativam sufficere.

Tertiò facit, quia Forma Sacramenti debet de necessitate causare infallibiliter effectum ipsius Sacramenti ex
5 divina promissione in eo, qui non ponit obicem. Sed forma deprecatoria non videtur causare prædictum effectum infallibiliter; quia facit eum pendere ex libero dumtaxat Dei beneplacito. Ergo tantò magis forma indicativa, & per modum auctoritatis prolata, censenda est sufficiens, quantò minùs deprecatoria potest esse apta ad effectum Sacramenti infallibiliter producendum.

Quartò urget, quia antiquissimis temporibus forma indicativa erat in usu in diversis Diœcesibus. Siquidem tempore Divi Ambrosii sub hac forma dabatur hoc Sacramentum Extre-
6 mæ Unctionis: *Ungo te Oleo Sanctificato. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti præparatus ad certamen, aereas possis superare potestates*, prout referunt S. Bonaventura, Durandus, Argentinas, & alii Scholastici *in* 4. *sent. dist.* 23. In libro Sacramentorum S. Gregorii Magni hæc traditur forma: *Inungo te Oleo Sancto, sicut unxit Samuel in Regem, & Prophetam. Operare cratura Olei in nomine Dei Patris Omnipotentis, ut non lateat hic Spiritus immundus, neque in membris tuis, neque in medullis, neque in ulla compagine membrorum; sed in te habitet virtus Christi Altissimi, & Spiritus Sancti*. Eamdem formam haberi in antiquo Codice manuscripto Halitgarii, qui florebat temporibus Ludovici Pii Imperatoris, *anno scilicet* 814. notat Serrarius relatus ab Arcudio *lib.* 5. *de Concord. Eccl. Orient. cum Occid. cap.* 5. In libro Sacerdotali Veneto antiquissimo, (qui apud me est, & quem paucis solidis emi super floreis, non multum tempus fluxit) hæ sunt formæ ad unctiones sensuum infirmi: *Ungo oculos tuo oculo Sanctificato in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ut quidquid de illicito visu deliquisti, hujus Olei unctione expietur. Ungo has aures Sacrati Olei liquore, in nomine Patris, &c. ut quidquid delectatione nocivi auditus admissum est, medicinâ spirituali evacuetur. Ungo has nares Oleo sacrato In nomine Patris, &c. ut quidquid noxio vapore contractum est ab odore superfluo, ista emendet Unctio, vel medicatio. Ungo labia ista consecrati Olei medicamento in nomine Patris, &c. ut quidquid gustu superfluo, & inordinato, vel otiosa, vel criminosa peccasti locutione, divina Clementia miserante, hac unctione expurgetur. Ungo has manus Oleo Sanctificato. In nomine, &c. ut quidquid illicito, vel noxio tactu, vel opere peregerunt, per hanc unctionem evacuetur*. Quis non diceret, hac Unctiones esse indicativas, prolatas non depracatoriè, sed auctoritativè? His igitur rationibus, argumentis, & auctoritatibus plurimi Doctores ex antiquis moti dixerunt, esse sufficientem formam Extremæ Unctionis, etsi indicativo modo prolatam, videlicet Albertus Magnus, Durandus, Paludanus, & Richardus *in* 4. *dist.* 23. & post illos Navarrus *in Summa cap.* 22. *num.* 15. & Beccanus *de Sacramentis cap.* 27. *q.* 7. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *p. D. Thomæ disp.* 40. *sect.* 3. *num.* 7. & Filliuccius *tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 4. *n.* 80. quos citat Diana Coordinatus *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 15. §. 1. Quibus adhærent novissimè Hiqueus, & Pontius apud Mastrium *in* 4. *disp.* 6. *num.* 34. nec non Emin. Cardin. de Lauræa *de Extr. Unct. d. disp.* 11. *à num.* 59. *& seqq.* ubi firmat, quod *Improbabile absolutè non est, quod*

forma indicativa non sit valida, estò sit illicita.

His tamen minimè obstantibus communior, ac probabilior Doctorum sententia est, quod forma Sacramenti Extremæ Unctionis debeat esse depre-
7 catoria, & per viam precis, ac orationis, ut inter alios docuit S. Thomas *in Supplem. q. 29. art. 8.* ubi sic concludit: *Forma hujus Sacramenti est Oratio deprecativa, & ideò non potest esse forma indicativi modi*. Et hujus conclusionis veritatem Angelicus Doctor comprobat triplici ratione, ac congruentia. *Prima* est, quia hoc Sacramentum confertur moribundis, qui cum sint propriis viribus destituti, indigent orationibus sublevari. *Secunda*, quia hoc Sacramentum datur tantùm iis, qui ex foro hujus Ecclesiæ commigraturi sunt in forum alterius vitæ ad Judicium Dei, cujus misericordiam expedit implorare pro ipsis oratione. *Tertia*, quia per hoc Sacramentum procuramus infirmo etiam corporis sanitatem, quam nescimus esse ei expedientem; ideò deprecativè est à Deo petenda. Addi potest. *Quarta* congruentia, nempè Extremam Unctionem esse complementum Sacramenti Pœnitentiæ, in quo operibus laboriosis satisfit Divinæ justitiæ, attenta sanitate suscipientis: at in hoc ob gravem ejus infirmitatem, & debilitatem, non potest, nisi recurrere ad Divinam Misericordiam, quæ proindè oratione est ei imploranda. *Quinta* etiam accedit congruentia formæ deprecatoriæ, quæ resultat ex verbis Divi Jacobi, qui ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum Oleo in nomine Domini. Jac. 5. 14.* ubi correlativæ sunt deprecatio, & Unctio.

Hinc observant Doctores, in antiquissimis Ritualibus libris, qui supra sexcentos annos reperiuntur conscri-
8 pti, quod Forma Sacramenti Extremæ Unctionis expressa legitur his verbis: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per Visum, Auditum, &c.* ut notat Gaspar Ivenim *in Commentar. Histor. & Dogmatic. de Sacram. Dissert. 7. quæst. 4.* ubi refert Codicem Monasticum Gemeticense à sex Sæculis scriptum prædictam formam continentem; (est autem Gemeticum Vicus Galliæ in Normannia, vulgò *Jumieges*, in quo Abbatia percelebris ad Sequanam flu- 9
vium, quinque leucis infra Rhotomagum, Gallis *Rouen*, Italis *Roan*, posita in occasum. Ferrarius *in Lexic. Geograph. Verb. Gementicum, seu Gemeticum*). Insuper etiam Ecclesiam Orientalem in hujus Sacramenti administratione adhibere Formam deprecatoriam testantur Scriptores Græci, inter quos Arcudius *d. libr. 5. cap. 5.* sic scribens: *Forma Extremæ Unctionis est deprecatoria, ut etiam apud Latinos, & Latinæ quo ad sensum respondet.* Quam quidem Græcorum formam ex Euchologiis per Ivenim *d. Dissert. 7. q. 4.* desumptam, non me piget hìc transcribere, etsi prolixam, in gratiam mei Lectoris, qui de facili eam alibi reperire non poterit. Est autem ista: *Pater Sancte, Animarum, & corporum Medice, qui Filium tuum Unigenitum* 10
Dominum nostrum Jesum Christum omnem morbum curantem, & ex morte nos liberantem misisti: sana quoque servum tuum N. à detinente illum corporis infirmitate; & vivifica illum per Christi tui gratiam: intercessionibus super omnes Sanctissimæ Dominæ Nostræ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ; protectionibus Venerandarum supercœlestium Virtutum incorporearum; Virtute pretiosæ, ac vivificæ Crucis, honorandi gloriosi Prophetæ Præcursoris, & Baptistæ Joannis, Sanctorum gloriosorum, & toto orbe celebrium Apostolorum; Sanctorum gloriosorum, & victoriis clarorum Martyrum, & Deiferorum Patrum nostrorum, Sanctorum Medicorum mercede non conductorum, Cosmæ, & Damiani, Cyri, & Joannis, Pantaleonis, & Hermolai, Sampsonis, & Diomedis, Photii, & Aniceti;

ceti ; *Sanctorum* , *& justorum Dei parentum Joachim* , *& Annæ* , *& omnium Sanctorum* . *Amen* . *Quia tu es fons Sanitatum Christe* , *& Deus noster* , *& Tibi gloriam referimus Patri* , *& Filio* , *& Sancto Spiritui nunc* , *& semper* , *& in sæcula sæculorum* . Asserit supradictus Gaspar Ivenini hanc esse formam, qua Græci utuntur in administrando Extremæ Unctionis Sacramento ; nam , præter invocationem Divinæ Clementiæ , exprimit spiritualem effectum Sacramenti remissionis culparum , & collationis gratiæ in illis verbis : *Vivifica illum per Christi tui gratiam* ; nec non alterum effectum minùs principalem , nimirum restitutionis sanitatis corporalis, ibi : *Sana quoque servum tuum à detinente illum corporis infirmitate* . Non nemo tamen diceret , eam habere potiùs speciem devotæ orationis , quàm formæ Sacramentalis ; cum in nulla ejus parte indicetur materia Sacramenti , neque remota , quæ est oleum benedictum ; neque proxima , quæ est ipsa Unctio , præter morem cæterorum Sacramentorum , in quibus , dum forma profertur , materia innuitur , ut consideranti manifestè patet . Quidquid sit , extra controversiam esse debet , & de fide tenendum, quod vera , & valida forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis existit sub modo deprecativo , ut constat ex utroque Concilio Florentino , & Tridentino , & ex praxi Romanæ Ecclesiæ , quæ in materia Sacramentorum errare non potest , *cap. Ad Abolendam* . *De Hæretic.* Mastrius *in 4. sent. d. disp.6. num.* 39. Et Eminentiss. Card. de Lauræa *de Extrem. Unct. d. disp.* 11. *num.* 35.

Neque obstant argumenta contraria , quæ superiùs adduximus pro forma indicativa . Non primum de formis aliorum Sacramentorum indicativo modo prolatis ; quia etsi satis sit dicere , quod unumquodque Sacramentum habet suam formam propriam à Christo indicatam , & ex Apostolica traditione ab Ecclesia præscriptam ; ideòque non valet argumentum de una ad aliam . Barbosa *de locis commun. arg. Juris* , *loco* 101. *num.* 3. Ulteriùs respondetur diversimodè ab eodem Christo fuisse ordinatam administrationem Sacramentorum ; alia enim collocata est in Ministro , vel tanquam agente , ut in baptismo ; vel tanquam in Superiore consignante , ut in Confirmatione , & Ordine ; vel tanquam Judice , ut in Pœnitentia , vel tanquam Repræsentante personam Christi , ut in consecratione Eucharistiæ ; & in his forma profertur indicativo modo , ut constet de voluntate libera Ministri in Sacramento conficiendo , à qua illud pendet . At administratio Extremæ Unctionis posita est in supplicanda Divina Misericordia pro ægroto , qui inungitur ; ut ei ex meritis Christi concedat effectus ejusdem Sacramenti ; idcircò forma debet esse deprecativa , juxta proprium esse hujusce administrationis . Hinc deprehenditur differentia etiam in citatis Verbis *Baptizantes eos* , *&c. Et ungentes eum oleo* , *&c.* quia his ultimis S. Jacobus præmisit , *& orent super eum* ; quia sic à Christo institutum est hoc Sacramentum , ut per modum Orationis , & deprecationis administretur ; quod notat Gonet *d. tom.* 5. *tract.* 6: *disp.* 1. *art.* 2. *sub num.* 41.

11 Ad Secundum respondetur , negando consequentiam ; quia ut ait Gonet *d. num.* 41. *Vers. Ad tertium* ; Efficacia 12
Sacramenti non pendet ab oratione Sacerdotis , ut est opus operantis , sed ut est Oratio Sacramentalis , habens valorem , & efficaciam ex meritis Christi , à quo est ordinata . Undè quamvis Sacerdos sit mente distractus , imò quamvis sit peccator , semper exauditur , & suum effectum habet , dummodo habeat intentionem administrandi Sacramentum , & faciendi quod facit Ecclesia .

Ad Tertium respondetur , negando minorem . Siquidem , cum hoc Sa- 13
cramentum non minùs , quàm alia , habeat

habeat annexam infallibilem Dei promissionem; quia omnia operantur ex meritis Christi, & adinstar operis operati, & non operantis; quamvis forma sit deprecatoria, consequitur infallibiliter effectus Sacramenti, idest gratiam, si infirmus non ponat obicem. Hæc est enim differentia inter hoc Sacramentum, & illud Pœnitentiæ ex ordinatione, & institutione Christi, ut ad conferendam suam gratiam infallibiliter in Pœnitentia, Deus non acceptet formam deprecativam Ministri, sed indicativam prolatam per modum Sacramentalis judicii. At in Extrema Unctione non acceptet formam Indicativam, sed deprecativam, per modum Sacramentalis Orationis, ut benè differit Mastrius *d. disp. 6. sub num. 35.*

Ad Quartum respondent Theologi utriusque Scholæ, qui hisce tempo-
14 ribus de hac difficultate scribunt, prædictas formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles aliarum regionum, non fuisse indicativas, sed deprecativas. Ita ex Thomistis Gonet *d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. num. 41.* Et ex Scotistis Mastrius *d. disp. 6. in 4. Sent. num. 37.* ambo enim propriæ Scholæ merentur vocari Antesignani, & Principes. Verùm tùm ipsi, tùm alii eorum sequaces non concordant in explicando modo, quo antedictæ formæ antiquæ hujus Sacramenti dici possint deprecativæ, non autem indicativæ? Alii dicunt, in ipsis formulis virtualiter includit orationem, ac deprecationem ad Deum, quia ejus divinum Nomen imploratur, utpotè cum dicebant Ambrosiani: *Ungo te Oleo Sanctificato, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen*, tacitè subintelligebant, *deprecor, oro, rogo Deum, aereas possis superare potestates*. Prout etiam, cum pronunciabant Veneti: *Ungo oculos tuos oleo Sanctificato in Nomine Patris, &c.* tacitè intelligebant, *rogans, petens, deprecans Sanctissimam Trinitatem, ut quidquid de illicito visu deliquisti, hujus Olei unctione expietur*. Ajunt enim etiam in vulgari, & communi sermone inter amicos, rogari Deum pro sanitate alterius absque *lo rogo*. Exempli gratia. *V. S. stii sana*, tacitè intelligendo, *Prego il Signore Dio, che V. S. stii sana*. Vel si quis amico dicat. *V. S. mi facci il tal favore*. Habent hæc verba hunc tacitum sensum. *Prego, Supplico V. S. che mi facci il tal favore*. Ita declarant Gonetus *d. num. 41.* & Mastrius *num. 37.*

Aliam explicationem dat Gobatus *in Theolog. Experim. d. tract. 8. de Extr.*
Unct. num. 804 & est, proprium esse 15
Orationis, ac deprecationis ad Deum, ut fiat modo indicativo, vel imperativo; & affert exemplum Orationis Secretæ in Missa Confessorum non Pontificum, in qua Sacerdos orat dicens: *Laudis Tibi Domine hostias immolamus in tuorum commemoratione Sanctorum, quibus nos, & præsentibus exui malis confidimus, & futuris.* (Scilicèt prout oramus, & deprecamur.) Item dat aliud exemplum Secretæ in Dom. 13. *Post Pent.* quæ ait: *Propitiare servitutis augmento Sacrificium Tibi Domine laudis offerimus; ut quod immeritis contulisti, propitius exequaris:* tacitè subintelligendo, *prout rogamus, & deprecamur*. Alia plurima consimilia exempla è Sacris paginis adduci possunt; prout illud *Isaiæ 45. 8. Rorate cœli desuper, & nubes pluant justum: aperiatur terra, & germinet Salvatorem*. In Psalmis centies, & millies Ita loquitur David. Sed sublimis Oratio Dominicalis, quam nos docuit ipse Redemptor, septem suas petitiones, proponit ad Deum indicativo, seu imperativo modo: *Sanctificetur nomen tuum. Adveniat Regnum tuum, &c.* nam in omnibus subintelligitur, *prout Te humillimè oramus, rogamus, deprecamur*. Idcircò Forma Ambrosiana, Venetæ, & si quæ aliæ in Sacramento Extre-

mæ unctionis, non erant indicativæ, sed deprecatoriæ, quia Sacerdos enunciando effectum spiritualem in quacunque Unctione, per viam orationis, enunciabat, subintelligendo, *prout ego rogo*, *ac deprecor Altissimum in mente mea*, *& in corde meo*; oramus enim ad Dominum, & illum rogamus non solum lingua, & verbis, sed mente, & spiritu, juxta illud Apostoli 1. *Cor.* 14. 15. *Orabo spiritu*, *orabo & mente: psallam spiritu*, *psallam & mente*. Ubi Tirinus ita explicat: *Ita ut ego fructum orationis in animo meo percipiam*.

Tertiam ego adderem explicationem ad demonstrandum Formas illas
26 antiquas fuisse deprecativas; videlicet, quia in illis omnibus adest particula UT, quæ præter alias significationes, habet sensum optativum, & vim optandi, & tantùm valet, quantum UTINAM, ut observat Vossius *in Etymologico linguæ latinæ Verb. Ut.* quo loci allegat illud carmen Terentii: *Ut illum Di*, *Deæque perdant*; & ipsum explicando subdit, Nam intelligitur *ita precor*. Pater itaque legentibus, ac considerantibus prædictas Formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles, quod erant deprecatoriæ, quia in omnibus Unctionibus Minister Sacramenti Extremæ Unctionis dum pronunciabat effectum spiritualem ab jisdem proventurum, præmittebat particulam UT, per quam intelligebat, Deum precari, ut illum effectum elargiretur infirmo: ac si expressè dixisset, *Utinam*, *prout opto*, *ac Deum rogo*; sicque absque dubio loquebatur deprecatoriè, & per viam orationis ungendo infirmum; non autem indicativè, seu per viam potestatis, ac auctoritatis. Et hæc de prima difficultate.

Altera difficultas est, an omnia verba sint de Essentia Sacramenti,
27 quæ Rituale Romanum ponit in hac Forma: *Per istam Sanctam Unctionem*, *& suam piissimam Misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti. Amen*. Vel *auditum*, *&c. odoratum*, *&c.* Vel potiùs hæc verba sint tantùm de Præcepto? Quod ea sint de præcepto, nemo dubitat; imò omnes DD. concorditer asseverant, peccaturum mortaliter ministrum hujus Sacramenti; qui ausus esset eadem verba vel omittere, vel mutare; nefas enim est à praxi universali Ecclesiæ discedere; & formam ab Ecclesia Romana præscriptam in danda Extrema Unctione non servare; ut advertunt Reginaldus *libr.* 28. *num.* 54. & Mastrius *in* 4. *Sentent. d. disp.* 6. 28
num. 41. Quæ autem verba sint de Essentia Sacramenti? non sunt concordes inter se Doctores, ut videre est apud eumdem Mastrium *d. disp.* 6. *à num.* 38. *& seqq.* & Salmanticenses *De Sacram. in genere d. tract.* 7. *cap.* 2. *à num.* 29. *& seqq.* Cæterùm conveniunt, tria esse Verba necessaria ad validitatem, & essentiam hujus Sacramenti, nempè *Unctionem*, *Indulgeat tibi Dominus*, *& quidquid per Sensus N. N. deliquisti*. Quapropter si quis non exprimeret *Unctionem* ipsam, vel non dixerit, quod Deus infirmo *indulgeat*, aut condonet *Quidquid deliquit* per illum sensum, quem inungit, nullum Sacramentum faceret; ut latiùs examinant, & demonstrant DD. quos allegant Salmanticenses, ibi à studioso lectore videndi; ea ratione quia, omissis prædictis verbis, aut æquivalentibus, Forma non exprimeret effectus, quos parere debet Sacramentum; & sine tali expressione Sacramentum non conficitur.

Curiosa tamen est investigatio, facta à Gobato in hoc proposito *d. tract.* 8. *num.* 811. an fecerit validè Sacramentum quidam Presbyter (ex illis, qui à Ministris Episcoporum parùm fidelibus in examinandis clericis promoventur ad Ordines Sacros, etsi ignorantes, & linguam latinam non benè intelligentes) quidam Presbyter, inquam, qui dans Extremam Unctionem infirmo, ad omnes sensus

sus dicebat, *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, Auditum, &c. dereliquisti?* Utinam non reperirentur tàm rudes Sacerdotes, ut unum verbum pro alio caperent? Multis ab hinc annis ego moram faciens Venetiis, pro defensione Jurium Episcopalium Eminentiss. ac Reverendiss. Domini mei Cardinalis Barbadici Episcopi Patavini, quadam die exomologesi mea ad pedes Confessarii exhibita, audivi eum, post impertitam Sacramentalem absolutionem mihi, ita concludentem: *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum*, Tormentum *gratiæ, & præmium vitæ æternæ*. Obstupui, & tacui. Sed meliùs cogitans, id innui Prælato cuidam, cujus confessiones Sacramentales idem Sacerdos frequenter excipiebat; & ab eodem etiam Prælato audito verbo Tormentum *gratiæ*, fuit ei facta seria monitio, ut se emendaret. Modò revertentes ad illum, qui in Extrema Unctione proferebat *dereliquisti*, pro verbo formæ *deliquisti*, prima facie videbatur dicendum, errorem illum grammaticalem non nocuisse valori Sacramenti, & satis esse, si de cætero se emendaret; nam etiam ille, qui baptizando ex ignorantia latinitatis dicebat, *In nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta*; validè baptizavit, ut respondit Summus Pontifex *in Cap. Retulerunt. De Baptismo*. Nihilominùs P. Gobatus contrarium in hoc casu resolvit, concludens repetendam esse Unctionem Sacram, & proferendum verbum *deliquisti*, ea ratione quia verbum *dereliquisti* sivè summatur grammaticaliter, sivè consideretur moraliter facit sensum omninò diversum à verbo *deliquisti*, quod suprà diximus esse essentiale in hac forma. Nec suffragatur exemplum anterelatum de Baptismo; quia verba illa Sanctissimæ Trinitatis Personarum, etsi cum mala latinitate pronunciata; tamen & moraliter, & grammaticaliter significabant ipsas Divinas Personas; quarum nominatio requiritur ad validitatem Baptismi. Caveant Antistites, ne clericos rudes, & ignorantes linguam latinam ad Sacros Ordines promoveant; hi enim promoti non verentur deinceps tùm in Sacrificio Missæ, tùm in administrandis Sacramentis barbarismos, & solæcismos proferre, ut experientia demonstrat; & ego Parochos hujusmodi non semel audivi, quos, si liceret, possem nominare.

19 (margin, beside "quid per Visum")

DECISIO LXIX.

ARGUMENTUM.

Disputatur satis difficilis Quæstio, An laici, saltem in casu necessitatis, possint ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis? Proponuntur septem argumenta, cum exemplis ex vitis Sanctorum desumptis, quæ videntur favere opinioni affirmativæ, sed ea fortiter enervantur, & doctissimis eruditionibus resolvuntur. Concluditur, neminem inferiorem Episcopo, vel Sacerdote posse esse Ministrum hujus Sacramenti.

SUMMARIUM.

1 *Minister Sacramenti Extremæ Unctionis quis sit?*
2 *Laici an possint ministrare Extremam Unctionem?*
3 *Presbyter Græcè, latinè dicitur Senior.*
4 *Laici cur possint Baptizare?*
5 *Apostoli nondum ordinati Sacerdotes ungebant infirmos oleo.*
6 *Innocentii I. verba circa Ministros Extremæ Unctionis. Et num.* 16.
7 *S. Genovefa an ministraret Oleum Sanctum infirmis? & num.* 17.
8 *Eremitæ Laici ungebant infirmos Oleo Sancto.*

9 *B. Re-*

9 *B. Reginaldus Ord. Præd. ægrotans Oleo ungitur à Deipara; & num. 21.*
10 *Soli Episcopi, aut Sacerdotes sunt Ministri Extremæ Unctionis.*
11 *Presbyteri significant Sacerdotes post publicatum Evangelium.*
12 *Laici non ministrant res sacras, vel functiones publicas Ecclesiæ.*
13 *Laici nunquam ministrarunt Sacramentum Extremæ Unctionis.*
14 *Laici cur ministrent Baptismum, non autem Extremam Unctionem.*
15 *Apostolorum Unctiones Marc. 6. erant curativæ, non Sacramentales.*
18 *Oleorum consecratio non fit pro libito Episcopi, sed feria V. in Cœna Domini.*
19 *Oleum benedictum à simplici Sacerdote dicebatur Sacratum.*
20 *Forma benedicendi Oleum in Rituali Veneto vetustissimo.*
21 *MARIA Virgo Mater Dei Thesauraria Divinæ Beneficentiæ.*
22 *B. Reginald. Ord. Prædic. obitus, & ad eum pia precatiuncula.*

Sequitur, ut de Ministro hujus Sacramenti Extremæ Unctionis verba faciamus. Circa quem, etsi hodie de fide
1 tenendum, & dicendum sit, solum Sacerdotem sive simplicem, sive summum, nempè Episcopum, esse ministrum hujus Sacramenti; itaut pro nullo casu alius inferior Sacerdote possit illud ministrare, & si ministret, invalidè ministret. Eugenius IV. *in Const.* 19. *Exultate* §. 14. & Concil. Trident. *sess.* 14. *de Sacram. Extrem. Unct. cap.* 1. & *can.* 4. Nihilominùs tres à Theologis circa hunc ministrum disputantur Quæstiones, quas hic referendas esse duxi sub brevitate, ne studiosus lector eas alibi quærere cogatur.

Prima disputatio est, an etiam Laici, saltem in casu necessitatis, possint dare
2 infirmo Sacramentum Extremæ Unctionis? Affirmant Lutherani, & Calvinistæ ex sequentibus.

Primò, quia S. Jacobus *in sua Epist. cap.* 5. *Vers.* 14. ait: *Infirmatur quis in*
3 *vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Sed *ly Presbyteros* est vox Græca, quæ latinè sonat, & interpretatur *Seniores, ac majores ætate.* Calepin. *in Verb. Presbyter.* Hinc sæpè in Scriptura Sacra ubi textus Græcus legit *Presbyteros*, textus Latinus vertit *Seniores*, ut *Numer.* 11. 16. ibi, *Dixit Dominus ad Moysem congrega mihi septuaginta viros de Senibus Israel;* in Græco habetur, *congrega mihi septuaginta de Presbyteris Israel.* Et in libro Judith. *cap.* 6. *Vers.* 12. latinè dicitur: *In medio itaque Seniorum.* Græcè autem *in medio Presbyterorum;* quo loci Tirinus declarat, *Presbyteri*, idest *Laici Seniores*, qui judicabant popolum in quacunque civitate; undè *d. cap.* 6. *Vers.* 20. latina Biblia subdit & ipsa, *Et vocatis omnibus Presbyteris simul expleto jejunio refecerunt;* idest vocatis omnibus *Senioribus*: Et millies de hac voce in Scriptura Sacra. Igitur (ajunt heterodoxi) si Apostolus jussit, inducere *Presbyteros*, ut oleo Sacro ungant infirmum, de *Senioribus Laicis* ejus verba sunt intelligenda; & sic etiam Laici Senes possunt ministrare hoc Sacramentum.

Secundò: Infirmi proximè morituri censentur esse in eadem spirituali egestate, & miseria, in qua reperiuntur infantes; quando nascuntur; siquidem neque hi, neque illi propriis viribus possunt seipsos adjuvare ad Sacramenta suscipienda. Sed pro infantibus Christus concessit, quod etiam Laici possint jisdem ministrare validè Sacramentum Baptismi, ut notorium est, & à nemine negatur. Ergo etiam infirmis graviter decumbentibus poterunt Laici validè conferre Sacramentum Extremæ Unctionis. 4

Tertiò: Apostoli ungebant infirmos oleo ante Passionem Christi, ut legitur *Marc. cap.* 6. *Vers.* 13. ibi: *Et ungebant oleo multos ægros, & sanabant.* Sed tunc Apostoli erant Laici, non Sacerdotes, tales enim ordinati sunt 5
tantummodò in ultima Cœna. Diana *part.* 12. *tract.* 1. *resol.* 80. Quæ in Coordinato est *tom.* 4. *tract.* 8. *resol.* 80.

Bissus *in Hierarg.* Verb. *Extrema Unctio num.* 244. §. 2. Ergo etiam Laici dare possunt Extremam Unctionem.

Quartò: Innocentius Papa Primus *Epist.* 1. *ad Decentium cap.* 8. quæ extat
6 *tom.* 1. *Concilior. pag. mihi* 772. loquens de his, qui possunt ministrare Extremæ Unctionis Sacramentum, habet hæc verba: *Sancto Oleo ab Episcopo confecto, non solùm Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate, ungendo.* Quid clarius? Ergo omnes Christiani possunt ministrare hoc Sacramentum. Supradicta verba referuntur etiam ab Ivenim *in dict. Comment. Histor. & Dogmat. tom.* 2. *Dissert.* 7. *quæst.* 6. *cap.* 1. Et ab Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Extrem. Unct. disp.* 11. *num.* 95.

Quintò: Urget exemplum S. Genovefæ, de quo meminit S. Bonaventura
7 *in* 4. *dist.* 23. *part.* 2. *quæst.* 1. ubi cum adduxisset argumenta pro hac opinione, quod Laici possint dare Extremam Unctionem infirmis, subdit: *Hoc ostenditur exemplo: quia legitur in legenda Genofefæ, quod ipsa inungebat oleo infirmos, & curabat eos.* Et

Sextò: Addere possumus exempla plurium Sanctorum Eremitarum, qui etsi essent Laici, ungebant Oleo San-
8 cto infirmos, & illos sanabant, ut frequenter legitur in eorum vitis apud Surium, & præcipuè de S. Eugendo Abbate *die prima Januarii*, quem expressè notat, ex humilitate nunquam voluisse recipere ordinem Presbyteratus, & nihilominùs Sacrum oleum adhibebat in ungendis, & sanandis infirmis; idemque refert de S. Claro Abbate Niennensi *ead. prima die Januar.* & per totum annum pluries de diversis aliis Sanctis, qui in statu laicali vivebant.

Septimò: Confert etiam, quod aliquando Cœlites administrarunt hoc
9 Sacramentum. Celebris est relatio de Fratre Reginaldo discipulo S. Dominici, de qua dixi in meis Decisionibus *De Sacram. in genere Decis. XII. num.* 4. & quam ex Hieronymo Planto *De bono statu Religionis libr.* 1. *cap.* 31. transcribit Joan. Bonifacius Bagatta *in Admirand. Orbis Christianis tom.* 2. *libr.* 3. *cap.* 5. *num.* 1. his verbis: *Cum ante annos multos gravissimè ægrotaret* (Fr. Reginaldus) *ei vigilanti de nocte apparuit Regina Cœli cum duabus aliis Virginibus, ipsaque ad eum accedens, jacentis oculos, aures, os, & manus unguento, quod attulerat, propriis manibus liniuit; denique, & pedes in preparationem Evangelii, & ipsamet quasi ex formula orans adjunxit.* Ex his igitur non incongruum videtur, quod etiam Laici Seniores saltem in casu necessitatis possint infirmum Oleo Sancto inungere, & eidem Sacramentum Extremæ Unctionis præbere.

His tamen, & similibus minimè obstantibus contrarium est omninò tenendum; quia, ut suprà dictum 10
est, Concilium Tridentinum definivit esse de fide quod soli Episcopi, vel Sacerdotes possint esse Ministri hujus Sacramenti, ut legitur *de eod. Sacr. sess.* 14. *cap.* 3. in illis verbis: *Proprios hujus Sacramenti ministros esse Ecclesiæ Presbyteros, quo nomine eo loco, non ætate seniores, aut primiores in populo intelligendi veniunt; sed aut Episcopi, aut Sacerdotes, ab ipsis ritè ordinati per impositionem manuum Presbyteri.* Et contra asserentes contrarium, & dicentes Laicos Seniores posse ministrare hoc Sacramentum excommunicationem inflixit, ut *ibid. Can.* 4. ita eos feriens: *Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesiæ, quos B. Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed ætate Seniores in quavis communitate; ob idque proprium Extremæ Unctionis Ministrum non esse solùm Sacerdotem: Anathema sit.* Et per hunc canonem proscripta, ac damnata fuit opinio Lutheri *in libr. de Captivit. Babylon.* ubi scripserat: *Quamquàm incertum est mihi, an Sacerdotes velit intelligi* (B. Jacobus) *cum dicat Presbyteros, idest Seniores.* Nec non doctri-

doctrina Calvini *Instit. libr.* 4. *cap.* 19. ita dicentis : *Jacobus vult infirmum ungi à Senioribus Ecclesiæ : isti unctionem non admittunt, nisi Sacrificorum*.

Neque obstant, quæ adducta sunt in contrarium.

Non Primum de voce *Presbyteri*, quæ in Sacra Scriptura accipitur aliquando pro *Seniore* ; nam plures à Sacris Theologis dantur resolutiones. *Prima* est, quod licèt textus Græcus
11 pro *Senioribus* habeat *Presbyteris*, & idem aliquando ponat Biblia latina ; tamen paucissimi sunt loci, in quibus nomine *Presbyterorum* intelligantur Senes canitie, vel ætate, innumeri autem illi, in quibus intelliguntur Sacerdotes ; quorum aliquos citat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 94. *Secunda* est, quod quidquid fuerit de hac voce *Presbyteri* in testamento veteri ; certum est in Evangelio, & novo testamento per eam significari non Senes canitie, vel ætate ; sed vel Præsidentes populorum, auctoritate, ac Magistratu, de quibus erant Seniores Judaici populi in Evangelio, & Actibus Apostolorum ; sivè Sacerdotes Christi, tales ordinati ab Apostolis, vel Episcopis eorum Successoribus post publicatum Evangelium ; & de his loquuntur semper Epistolæ tùm Divi Pauli, tùm aliorum Apostolorum, quando nominant *Presbyteros*, ut observat Estius *Comment. in Jacob. cap.* 5. *Tertia* est, quod S. Jacobus Apostolus promittit ex unctione, & oratione Presbyteri effectum infallibilem Sacramenti, nempè gratiam, remissionem peccatorum, & si expedierit saluti spirituali sanitatem corporis ; has autem operationes facere non competit Laicis, tanquam pu-
12 blicas, & sacras ; Sed illis, qui ad Sacerdotalem dignitatem sunt promoti. Ita Ivenim *d. dissert.* 7. *quæst.* 6. *cap.* 1. *Quarta* est, quod nunquam Ecclesia neque ab initio, neque in progressu pro Ministro hujus Sacra-
13 menti appellatione *Presbyteri* intellexit Senes Laicos. Hinc Sanctus Joannes Chrysostomus, qui vivebat *Anno* 398. de eo scribens nominat Sacerdotes, ut in *libr.* 3. *de Sacerdotio*. Innocentius Papa I. electus Pontifex Anno 402. *in cit. Epist. ad Decentium cap. ult.* interrogatus ab eodem, an soli Sacerdotes possent ministrare Extremam Unctionem, vel etiam Episcopi ? respondendo, quod absque dubio tùm Episcopi, tùm Sacerdotes possunt eam ministrare, ostendit, tunc controversiam fuisse de Episcopis, & de Sacerdotibus simplicibus, non autem de Laicis, qui propterea nunquam in Ecclesia admissi sunt ministrare hoc Sacramentum. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 96. S. Gregorius Magnus Papa I. qui floruit ante *Annum* 600. in suo libro Sacramentorum agens de consecratione Oleorum Sanctorum, nomine Presbyterorum intelligit Sacerdotes, tùm in functione consecrationis, tùm in eorumdem usu in ungendis infirmis dicens : *Tunc offertur Pontifici Oleum, & benedicit eum tàm ipse, quàm omnes Presbyteri, ad ungendum infirmum, &c.* Et postea : *Multi enim Sacerdotes infirmos perungunt in quinque sensus corporis*. Concilium Aquisgranense *Anno* 836. *can.* 5. nominat ministros hujus Sacramenti Sacerdotes ; idem facit Concilium Vormatiense *Anno* 868. *can.* 72. & omnia subsequentia Concilia, tàm generalia, quàm provincialia, quæ de hoc Sacramento locuta sunt. Angelicus Doctor, qui obiit *Anno* 1274. & Joan. Duns Scotus, qui cessavit vivere hac mortali vita *Anno* 1308. Sacerdotio insignitos esse ministros Extremæ Unctionis docuerunt : adeò ut nunquam in Ecclesia receptum fuerit, ut Laici etsi senes eam administrarint. *Quinta* responsio, & resolutio est, quod si nomine *Presbyterorum* S. Jacobus intellexisset Seniores Laicos, non potuissent Episcopi juvenes ætate Extremam Unctionem ministrare, in-

ter quos Sanctus Timotheus, ad quem ait Apostolus: *Nemo adolescentiam tuam contemnat. Tim.* 4. 12 Et Sanctus Prosdocimus creatus Episcopus Patavinus à Sancto Petro in ætate annorum 21. quod manifestum esset absurdum asserere. Igitur per *Presbyteros Ecclesiæ* Sanctus Jacobus intellexit Sacerdotes, qui interpretantur Seniores, non ætate, aut canitie, sed sapientia, prudentia, ac morum gravitate, ut ait Sanctus Anacletus Papa *Epist.*2. (de qua in *cap. ult. dist.* 84.) Presbyter enim dicitur, quasi aliis Sacra præbens. *can. Cleros. dist.* 21. vel quasi aliis præbens iter. Alberic. *in Dictionar. Verb. Presbyter*. & sic aliis præeundo doctrina, & exemplo.

Secundum argumentum non obstat sumptum ab exemplo Baptismi. Res-
14 pondet Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 95. quod si Deus voluisset deputare Laicos pro ministranda Extrema Unctione, deficientibus Sacerdotibus, potuisset, prout deputavit Laicos pro dando Baptismo. At noluit de illa, quamvis de isto voluerit; quia Baptismus est absolutæ necessitatis pro infantibus, quibus nullum aliud remedium pro salute æterna restat. Pro infirmis autem adultis præter alia Sacramenta habentur actus contritionis, orationes, & alia remedia, quibus etiam in sanitate delentur venialia; & his iisdem ægrotantes uti possunt, casu quo difficeret Sacerdos, qui eis Sacramentum Extremæ Unctionis daret.

Tertium non officit, quia ut late probatum est suprà *Decis. III.* Unctiones illæ, quas tunc faciebant Apo-
15 stoli, erant tantùm curativæ, non autem Sacramentales; nondum enim hoc Sacramentum erat institutum; & ungebantur infirmi ab Apostolis ad solam sanitatem corporis obtinendam. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 92.

Quartum non obstat: quia Verba illa Innocentiii Papæ I. intelligenda sunt passivè, non activè, prout ipse Sanctus Pontifex ea intellexit; si- 16
gnificans, quod Sacramentum Extremæ Unctionis recipi potest non solùm à Sacerdotibus, sed etiam ab omnibus Christi fidelibus etiam Laicis infirmis. Est autem manifestus sensus eorumdem Verborum, quia Sanctus Pontifex non fuit interrogatus, utrum Laici, & omnes Christiani possent conferre hoc Sacramentum; sed an soli Sacerdotes inferiores, vel etiam Episcopi? Et respondet, superfluum esse dubitare de Episcopis, quia cum ipsi conficrent ipsum oleum, multò magis possunt eo ungere infirmos; & idcircò à B. Jacobo dictum est, quod inducantur Presbyteri, quia *Episcopi occupationibus aliis impediti, ad omnes languidos ire non possunt*. Iste igitur est germanus sensus Verborum Innocentii I. ad Decentium Episcopum Eugubinum, quem notavit Gandavensis *in cap.* 6. *Marci*; nec non Eminentiss. Card. Baronius *ad Annum Christi* 63. *num.* 14. & fusiùs refertur, ac amplectitur ab Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *de Sacram. Extrem. Unct. num.* 96. & à Mastrio *in* 4. *Sentent. disp.* 6. *num.* 128.

Quintum non obstat de Exemplo S. Genovefæ, cujus Unctiones, quas oleo benedicto faciebat, erant curati- 17
væ infirmitatum, non sacramentales. Imò observare licet, quod Surius, qui ejus vitam ex vetustis manuscriptis codicibus descripsit *tom.* 1. *die* 3. *Januarii*, unius tantùm Unctionis curativæ meminit his verbis: *Dæmoniacus quidam, impetrandæ sanitatis causa, ad Sanctam Genovefam à parentibus cum multo gemitu, & lacrymis perductus est. Tum illa ampullam sibi adferri jussit, in qua Sacratum oleum asservare solebat. Accidit autem ut nihil ejus olei id temporis ampulla haberet: nec Episcopus aderat, qui oleum sacraret. Illa igitur hæsitante quidnam ageret ad precandum Dominum humi prosternitur: cumque prolixæ Orationis Officium diù terræ affixa fideliter implesset, ampullam inter

inter manus suas oleo plenam conspicit; atque ita sub unius horæ momento; & de obsessi hominis emundatione, & de olei collatione, remunerante Christo, gratiam geminæ virtutis emeruit. Hucusque Surius, ex cujus verbis clarè patet, Unctionem illam non potuisse esse Sacramentalem, quia inunctus non erat ægrotus, sed dæmoniacus. At dicet aliquis, oleum erat *Sacratum ab Episcopo*, quo illum inungere volebat? Respondeo, erat *Sacratum*, idest *benedictum* simplici benedictione, de qua numero sequenti; siquidem subjungit Surius, *nec Episcopus aderat, qui oleum Sacraret*: certum est autem, quod consecratio oleorum pro Sacramentis Confirmationis, & Extremæ Unctionis passim non fit, nec qualibet die ad beneplacitum, & instantiam privatorum fieri unquam potuit, sed in sola feria Quinta Cœnæ Domini ex traditione Apostolica, & ex antiquissima consuetudine Ecclesiæ, de qua testatur S. Fabianus Papa *in Can. Litteris. de Consecr. dist.* 3. ob mysteria, quæ retulimus supra *Decis. V. num.* 11. Igitur exemplum S. Genovefæ nihil movet, etsi decantaretur etiam temporibus S. Bonaventuræ, quia versatur circa unctionem non ægroti, sed dæmoniaci, & sic illa unctio erat tantùm curativa, non autem Sacramentum.

18 Sextum eadem responsione tollitur de aliis Sanctis Laicis, qui ungebant, & sanabant infirmos oleo Sancto; videlicet non per Sacramentalem actionem; sed per corporalem curationem, ut benè demonstrat Eminentiss. Cardin. Baronius *d. Anno* 63. *num.* 13. ubi exempla à SS. Patribus desumpta affert. Quo verò ad oleum Sanctum, quod auctores eorum vitas scribentes asse-

19 runt fuisse adhibitum, intelligendi sunt de sanctificatione, quam oleum ipsum acquirebat per simplicem Episcopi, vel Sacerdotis benedictionem, de qua pariter testatur idem Eminentiss. Card. Baronius *ibid. num.* 14. & Magrius in Hierolexic. *Verb. Oleum Sanctum* in fine ubi ait: *Aliquando tamen pro oleo sacro abusivè oleum de lychno, quod in honorem alicujus Sancti ardet, intelligitur*. Et dat exemplum S. Macarii Alexandrini. Quapropter advertendum est, majores nostros, ac Christi fideles in anteactis sæculis viventes, incomparabiliter nobis devotiores fuisse, quippè ferè omnia esculenta, & poculenta solebant per benedictionem Sacerdotum sanctificare; nec non alia omnia remedia, quibus ad sanationem vulnerum, vel ad medendum corporibus utebantur. Hinc in vetustissimo Rituali Veneto, apud me existente, innumeræ propemodum leguntur hujuscemodi benedictiones, inter quas *lardi*, *casei*, *butyri*, *lactis*, *mellis*, *oleorum*, *leguminum*, *pomorum*, *ficuum*, & similium commestibilium, & cæteris omissis extat etiam benedictio olei pro infirmitatum, seu vulnerum curatione; cujus hæc est formalis Oratio.

Adjutorium nostrum in Nomine Domini, &c. Exorcizo te creatura Olei per Deum Patrem ✠ Omnipotentem, qui fecit cœlum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt. 20
Omnis virtus adversarii, omnis exercitus diaboli, & omnis incursus: omnis fantasma Satanæ eradicare, & fugare ab hac creatura Olei, ut fiat omnibus, qui eo usuri sunt, salus mentis, & corporis. In nomine Dei Patris ✠ Omnipotentis, & Jesu ✠ Christi Filii ejus Domini nostri, & Spiritus ✠ Sancti Paracliti. Et in charitate ejusdem Domini nostri Jesu Christi, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. Amen.

Domine exaudi, &c. Dominus vobiscum, &c. Oremus.

Domine Deus Omnipotens, cui adstat exercitus Angelorum cum tremore, quorum servitium spirituale cognoscitur; respicere dignare, benedicere ✠ & sanctificare ✠ hanc creaturam Olei, quam ex olivarum succo eduxisti, & ex eo infirmos inun-

gi

gi mandasti: quatenùs sanitate percepta Tibi Deo vivo, & vero gratias agerent; præsta quæsumus, ut hi, qui hoc Oleo, quod in tuo nomine benedicimus ✠ usi fuerint; ab omni languore, omnique infirmitate, atque cunctis insidiis inimici liberentur, & cunctæ adversitates separentur à plasmate tuo; quod pretioso Sanguine Filii tui redemisti, ut numquam lædatur à morsu serpentis antiqui. Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum; qui tecum vivit, & regnat in unitate, &c. *Aspergatur Aqua benedicta*.

Hæc erat oratio, & forma benedicendi oleum, quod antiqui vocabant sanctificatum, & sacratum, & quo utebantur, potissimùm sancti homines, etsi Laici, in ungendis ægrotis unctione non Sacramentali, sed curativa: nec est credendum, quod adhiberent Oleum Sanctum, solemniter ab Episcopo consecratum feria Quinta Cœnæ Domini, quod pro Sacramentis Baptismi, Confirmationis, & Extremæ Unctionis Ecclesiis Parochialibus distribuebatur, ut notat idem Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 97. ubi subdit hæc verba: *Licèt* (olim) *Sanctitati alicujus fuerit permissum tale oleum adhibere in hujusmodi curationibus; certè nullo modo est permittendum, & hoc nostro tempore ne dum contra utentes, sed contra Custodes, seu Sacristas illud erogantes procederet Sanctum Officium, tanquam abutentes Sacramentalibus, quæ non ad curationes, sed ad Sacramenta sunt ordinata*.

Ultimum argumentum non indiget resolutione, sed veneratione; cum Unctio illa cœlestis facta manu
21 gloriosissimæ Virginis MARIÆ Matris Dei processerit ab ejus suprema auctoritate; quam ut Thesauraria Divinæ beneficentiæ dignata fuit exercere in famulum suum Reginaldum. Ejusdem miraculosæ Unctionis seriem narrat P. Stephanus Menochius *in Histor. Miscellan. Sacra part.* 1. *cap.* 314. & fusiùs Fr. Dominicus Maria Marchesius *in Diario Sacro Dominicano tom.* 2. *die* 10. *Martii*, in Vita ejusdem B. Reginaldi, per eum ex variis Auctoribus collecta. Ex utriusque narratione constat, prædictam Unctionem, quam fecit purissima manus illa, quæ ipsius Divini Verbi Incarnati manus, & pedes fasciis meruit stringere, fuisse curativam, non Sacramentalem. Id clarè constat tùm ex materia supernaturali, quam ægrotum ungendo adhibuit, de cœlo allatam; tùm ex forma verborum, qua Virgo, & Mater Summi, ac æterni Pontificis JESU usa est; videlicèt ad unctionem renum: *Stringantur renes tui cingulo castitatis*, & ad illam pedum: *Ungo pedes tuos in præparationem Evangelii pacis*: denotando his formulis (nam de aliis memoria non habetur) futuram servi sui Reginaldi sanctitatem, & in prædicando Evangelio fervorem, non autem effectus Sacramenti Extremæ Unctionis. Obiit Beatus Servus Dei, ac Deiparæ Reginaldus *Anno* 1220. *die* 10. *Martii*; & gratia miraculorum ante, & post mortem fuit à Deo illu- 22
stratus; potissimùm in sanandis languoribus eorum, qui ad ejus intercessionem piè recurrebant: undè composita fuit sequens precationis formula ad eam obtinendam.

O Beate Reginalde
Summo Regi gratus valdè,
Quem amans Regina Cœlorum,
Proprium visitans thorum,
Ab omni febris languore
Miro curavit dulcore;
Habitum dans Prædicatorum.
Expelle febres peccatorum,
Tuis precum incrementis
Sana febres nostræ mentis,
Ut cum cœtu supernorum
Cernamus Regem sæculorum. Amen.

D. E-

DECISIO LXX.

ARGUMENTUM.

Discutitur famosa Quæstio, An Extrema Unctio licitè, & validè dari possit uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul, & eodem tempore? Referuntur septem argumenta pro affirmativa opinione, desumpta præcipuè ex libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ, & aliorum antiquorum Ritualium, nec non ex usu Ecclesiæ Græcæ. Ostenditur, licitam non esse prædicta administrationem in Ecclesia Latina, nisi in duobus Casibus necessitatis. Et quo ad validitatem Sacramenti distinguuntur quatuor Casus; ac probatur prædictum librum Sancti Gregorii, & alios Codices antiquos vel fuisse alteratos, vel esse intelligendos de simplici Unctione curativa, quæ olim erat in usu; non autem de Sacramento Extremæ Unctionis.

SUMMARIUM.

1 *Presbyteri plures ex D. Jacobo an vocandi ad dandam Extremam Unctionem? & num.* 14.
2 *Libri Sacramentorum D. Gregorii Magni ordo circa Unctionem Extremam.*
3 *Riculphi Episcopi Svessionensis Constitutiones.*
4 *Codex Tilianus, & Monasterii S. Remigli circa pluralitatem Ministrorum Extremæ Unctionis.*
5 *Carolus Magnus Imperator an receperit Extremam Unctionem à pluribus Episcopis?*
6 *Ludovicus Lantgravius Turingiæ infirmus à quibus oleo Sancto inunctus?*
7 *Græci dant Extremam Unctionem per manus Septem Sacerdotum.*
8 *Euchologium Liber Ritualis Græcorum.*
9 *Septenarii numeri Sacerdotum Ministrantium Extremam Unctionem mysterium.*
10 *Ministri plures concelebrantes, & consecrantes simul eamdem Hostiam.*
11 *Ministri plures in Extrema Unctione illiciti.*
12 *Necessitatis in casu plures Sacerdotes ungunt oleo Sancto eumdē infirmum.*
13 *Eucharistiæ, & ordinis Sacramenta quando admittant plures Ministros?*
14 *Plures Sacerdotes simul illicitè dant Extremam Unctionem.*
15 *D. Jacobi Verba* Inducant Presbyteros: *declarata.*
16 *Numerus pluralis in Sacra Scriptura pro singulari. Exempla.*
17 *Responsio ad auctoritates, & exempla pluralitatis Ministrorum.*
18 *Plures Sacerdotes vocati ad orandum, non ad ungendum Infirmum.*
19 *Viaticum dabatur infirmo post datam Extremam Unctionem.*
20 *S. Gulielmus, & S. Malachias Extrema Unctione uncti.*
21 *Fratres Episcopi nominantur Canonici.*
22 *Validum an sit Sacramentum datum à pluribus Sacerdotibus simul?*
23 *Forma Extremæ Unctionis si ab alio, quàm ab ungente dicatur, Sacramentum est invalidum.*
24 *Baptismus est nullus datus à duobus, uno abluentes alio formam dicente.*
25 *Differentia inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis.*
26 *Matrimonii Materia, & forma quænam sit?*
27 *Antiquitùs an Uno ungente infirmum, alius proferret formam?*
28 *Transumptis Libri Sacramentorum S. Gregorii non est in omnibus credendum.*
29 *Unctio infirmi, de qua in libro Sacramentorum S. Gregorii non erat Sacramentalis, sed tantùm curativa ex devotione.*
30 *Forma Sacramentorum debet innuere effectus eorumdem.*
31 *Oleum Sacrum antiquitùs dabatur pro sola medicina corporali.*
32 *Olea Sacra sunt materia tùm Sacramēti, tùm aliorum Sacramentalium.*

33 Plu-

33 *Plures Sacerdotes simul an validè ungent eumdem sensum?*
34 *Græca Ecclesia debet discere à Latina; non è contra.*
35 *Græcorum Ritus ab Innocentio IV. & Clemente VIII. approbati.*
36 *Materia eadem pluries potest applicari in eodem Sacramento.*
37 *Forma Sacramenti à pluribus prolata non officit ejus validitati.*
38 *Illicitum mutare ritus Ecclesiæ in Sacramentis.*
39 *Illicitum ungere oleo Sancto infirmum à pluribus Sacerdotibus.*
40 *Utrùm dicta Unctio sit valida? Rationes pro negativa.*
41 *Argumenta pro affirmativa; quæ est verior.*
42 *Unctiones successivè factæ à pluribus ministris complent verū Sacramentū.*

SEcunda disputatio, quàm faciunt Scholastici circa Ministrum hujus Sacramenti Extremæ Unctionis, & quam breviter referre promisimus in antecedenti *Decis. IX. num. 1.* est, *An Extr. Unctio à pluribus Ministris uni, & eidem infirmo possit ministrari?* Et respondendum videtur affirmativè ex sequentibus rationibus, exemplis, & auctoritatibus.

Primò ex Verbis Divi Jacobi Apostoli *cap. 5. Vers. 14. Infirmatur quis in vobis?*
1 *inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* In quibus verbis non dixit Apostolus, inducat Presbyterum, sed Presbyteros in plurali. Ergo plures Sacerdotes possunt uni, & eidem infirmo simul ministrare hoc Sacramentum.

Secundò ex libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ sub titulo *Oratio ad visitandum infirmum*; ubi *pag. mihi 252. col.*
2 *2. linea 30.* habentur hæc verba: *Dum ungitur infirmus, dicat unus ex Sacerdotibus hanc orationem: Inungo te de Oleo Sancto.* Ergo supponit, plures Ministros Sacerdotes pro ipsa Extrema Unctione infirmi adesse: quod expressè notat inferiùs, scilicet *pag. 253. col. 2. linea 36.* dicens: *Multi enim Sacerdotum infirmos perungent insuper in quinque sensus corporis.* Igitur si multi, non unus solus Sacerdos, sed plures: & hoc idem advertit Hugo Menardus Monachus Congregationis S. Benedicti in Gallia in suis Notis, & Observationibus ad d. Librum Sacramentorum S. Gregorii Magni *pag. 332. in princ.* ita scribens: *Nota hìc plures adesse Presbyteros in administratione hujus Sacramenti juxta Sanctum Jacobum, inducat Presbyteros Ecclesiæ.*

Tertiò ex Constitutionibus Riculphi Episcopi Svessionis, quas refert idem Menardus, *ubi suprà pag. 335* & leguntur impressæ post Opuscula, ac Episto- 3
las Hincmari Archiepiscopi Remensis *pag. mihi 685.* in quibus Constitutionibus præfatus Riculphus Anno Incarnationis Dominicæ 889. loquens de ministranda Extrema Unctione sic loquitur ad suum Clerum. X. *Item oportet, ut Presbyteri infirmos suos post confessionem, & reconciliationem Oleo Sancto perungant, & tunc eos commmunicent.* Svessiones sunt populi Galliæ Belgicæ, quorum Episcopalis Civitas appellatur *Augusta Svessonum*, vulgariter *Soissons*.

Quartò ex duobus aliis antiquis Codicibus, Tiliano uno, altero Manuscripto Monasterii S. Remigii Remis in Gallia fundati; quos transcribit circa 4
hoc Sacramentum Extremæ Unctionis ipse Menardus; in quorum primo ita attestatur pag. 340. esse scriptum: *Imponant manus super infirmos omnes Sacerdotes, &c.* & paulò infra: *Et sic perungant singuli Sacerdotes infirmum de oleo sanctificato.* In secundo autem ait *pag. 351.* ita legi: *Ungatur* (infirmus) *à Sacerdote; vel plurimis Sacerdotibus de oleo sanctificato, facientibus Cruces singulis in dextro tempore, & sinistro, non in fronte, neque in vertice, dicendo, Ungo caput tuum oleo sanctificato, &c.* Et prosequitur referre formulas unctionum aliorum sensuum corporis infirmi Ex quibus Codicibus, utique antiquissimis, deprehenditur, consuetum fuisse in Gallia, ministrari hoc Sacramentum uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul uno, & eodem tempore. Codicem, quem Menardus vocat

cat Tilianum, credendum est ita nominari, quia sit conscriptum *Tylè*, quæ est Urbs parva Galliæ in superiori Burgundia, & in Diœcesi Lingonensi, de qua Ferrarius *in Lexic. Geographic. verb. Tyle*.

Quintò; antequam à Galliæ consuetudine vetusta ad alia argumenta procedamus, ex Caroli Magni Im-
5 peratoris exemplo, de quo Eparchius relatus ab Ivenim *de Sacram. Extremæ Unct. Dissert. VII. q. 6. cap. 3. conclus. 3.* & ex editione Pithœi apud eumdem Menardum *pag. 334.* ita habet: *Oleo autem Sancto inunctus ab Episcopis, & Viatico sumpto, & omnibus suis dispositis, commendans Domino Spiritum suum,*
6 *obiit in pace*. Ergo à pluribus Episcopis fuit Carolo Magno Imperatori ministratum Extremæ Unctionis Sacramentum. Concordat exemplum Ludovici Lantgravii Turingiæ, Conjugis S. Elisabeth, ad quem in extremis constitutum, Oleo Sancto perungendum, cum Patriarcha Hierosolymitanus vocatus fuisset, *ipse Episcopum de Sancta Cruce cooperatorem assumpsit*; ut ex Theodorico *lib. 4. vitæ prædictæ S. Elisabeth* transcribit ipsemet Menardus *ubi suprà pag. 335.* En duo ministri Extremæ Unctionis ad eumdem infirmum.

Sextò à praxi Ecclesiæ Orientalis; siquidem apud Græcos Sacramentum
7 Extremæ Unctionis administratur à septem Sacerdotibus simul ad hunc effectum convocatis, & adunatis, ut constat ex eorum Euchologio; quod est Græcorum Rituale, in quo
8 præter orationes, & preces ad sacramenta administranda, aliæ etiam functiones Sacerdotales, & Episcopales continentur. Magrius *in Hierolexic. Verb. Euchologium*. Illius autem numeri septenarii reddit rationem Ar-
9 cudius *libr. 5. cap. 3.* ita dicens: *Septem autem numero Presbyteros Græcorum Ecclesia exigit, sivè propter septem peccata mortalia; sivè quia septenarius numerus in Sacra Scriptura valdè commendatur, & non caret mysterio, quia Jubilæum in se complectitur. Dicerem etiam propter septem corporis partes, quas ungunt*. At ampliores mysticas significationes notat Simeon Episcopus Thessalonicensis in opere de Sacramentis impresso apud Morinum *in Calce Commentar. de Sacrament. Pœnitentiæ*, his verbis: *Quod fieri arbitror propter septem dona Spiritus, quæ apud Isaiam enumerantur: vel propter illos septem antiquæ legis Sacerdotes, qui divino jussu circumeuntes urbem Hierico septies tubis cecinerunt, atque mœnia diruerunt. Ut etiam hìc septem Sacerdotes urbem, duraque mœnia altitudinum peccati demoliantur. Vel etiam tanquam mortuâ existente animâ, ut supra puerum illius Sunamitidis ad imitationem Prophetæ, septies orent Sacerdotes, & eam suscitent, prout sanè excitavit puerum Eliseus septies reversus, septies item precatus. Vel quemadmodum Elias septies orans cœlum, quod peccantibus clauserat, rursùs aperuit, atque deduxit pluviam; sic isti septies deprecati solvunt quidem squalorem peccati; accepta verò gratiæ clave, non secùs atque Petrus, aperiunt Cœlum, atque misericordiam à Deo remissionis velut imbrem deducunt*. Et quod inter Græcos Sacramentum Extremæ Unctionis ministretur uni, & eidem infirmo à septem Sacerdotibus simul ad hunc effectum congregatis non solùm ex usu pervetusto, sed etiam in præsentem diem, scientibus, & non contradicentibus Pontificibus Romanis demonstrat doctus Pignatellus *tom. 8. consult. 84. à num. 25. & seqq.*

Septimò probari potest à paritate Sacramenti Eucharistiæ, ac Sacrificii Missæ, quod confici potest à pluribus Sacerdotibus eamdem Hostiam, 10
& eumdem Calicem simul, & eodem tempore consecrantibus, ut antiquitùs erat in usu etiam in Ecclesia Latina, quando Episcopus solemniter celebrabat, pluribus Sacerdotibus sibi adstantibus, & concelebrantibus; atque unà cum illo verba consecrationis proferentibus, de quibus latè agit Diana Coordinatus *tom. 3. tract. 1. resol. 48.*

resol. 48. §. 5. nec non *tom.* 4. *tract.* 8. *resol.* 91. §. 5. quæ in veteri ejus opere sistunt *in part.* 8. *tract.* 1. *resol.* 44. *& in part.* 12. *tract.* 1. *resol.* 91. & de iisdem Mystis concelebrantibus novissimè disserit Eminentiss. Cardin. Bona *Rerum Liturgic. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 4. & ego quoque mentionem feci in meis Decisionibus *de Venerabili Eucharistiæ Sacramento Decis. IX. num.* 5. Et quamvis antiquatus sit usus eorumdem concelebrantium cum Episcopo solemniter sacrum faciente; imò etiam Cardinalium, qui simul cum Papa celebrabant, & consecrabant ad tradita per eumdem Eminentiss. Cardin. Bona *ubi suprà lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 9. & Magrium *in Hierolex. Verb. Cardinalis col.* 6. *pag.* 126. nihilominùs adhuc viget consuetudo consecrandi à pluribus simul Sacrosanctam Eucharistiam tùm in ordinatione Sacerdotum, tùm in collatione ordinis Episcopalis; in utroque enim casu & Neomystæ, & qui noviter factus est Episcopus, proferunt verba consecrationis cum Pontifice ordinante, & simul cum illo conficiunt Sacramentum, ac Sacrificium, ut inter Scholasticos probant Gonet *tom.* 5. *disp.* 2. *num.* 21. *&* 22. Mastrius *in* 4. *sent. disp.* 2. *num.* 59. & in sua Theolog. Morali *disp.* 18. *num.* 41. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 1. *De Ministro Sacram. Euchar. disp.* 24. *art.* 4. & alii quos ego allegavi in d. Decisionibus *de Venerab. Euchar. Sacram. Decis. XVI. num.* 2. *& num.* 17. Igitur sicut Sacramentum Eucharistiæ licitè, & validè confici potest à pluribus Ministris simul, & eodem tempore formam proferentibus super eadem materia: ita Sacramentum Extrenæ Unctionis ministrari potest à pluribus Sacerdotibus uni, & eidem infirmo.

His tamen non obstantibus, in hac disputatione dicendum est, quod (quidquid fuerit in usu antiquis temporibus, de quibus infra opportunas
11 reflexiones faciemus) in præsenti illicitum omninò est, à pluribus Ministris Extremam Unctionem uni, & eidem infirmo dare; ea ratione quia in ministrandis Sacramentis non licet facere contra praxim Ecclesiæ, neque discedere à Ritu, per eam præscripto, videlicèt, ut in dando Sacramento Extremæ Unctionis unus tantùm sit Sacerdos Minister; ut in Rituali Romano legitur, & qui operatur contra communem praxim, & ritum Ecclesiæ, mortaliter peccat, ut statutum est in Concilio Tridentino *sess.* 7. *de Sacramentis can.* 13. & advertunt omnes DD. tàm Scholastici, quàm Morales, ut videre est apud Suarez *in tom.* 4. *disp.* 43. *sect.* 2. *num.* 8. apud Emin. Cardin. de Lauræa *de Extr. Unct. disp.* 11. *num.* 112. Mastrium *disp.* 6. *de eod. Sacram. num.* 138. ubi ait, *quod ex obligatione præcepti unicus debet esse Minister, qui totum hoc Sacramentum in unoquoque infirmo perficiat*. Ac idem docent Bissus *in Hierurg. Sacra tom* 2. *Verb. Minister Sacramentorum* §. 32. Contonius *lib.* 2. *controv.* 15. *num.* 51. Layman. *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 6. *in fine*. Bonacina *De Extrem. Unct. disp.* 7. *quæst. Unica punct.* 4. *num.* 7. Reginaldus *lib.* 28. *num.* 62. citans ibi responsum Alexandri Papæ III. *in cap. Quæsivit. De Verbor. Signific.* ubi quod solus unus Sacerdos cum uno clerico administrat Extremam Unctionem. Et (aliis DD. ommissis) Collegium Salmanticense *in tom. de Sacramentis tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 6. Exceptâ tamen urgenti necessitate, 12
quam præfati omnes Theologi in duobus tantùm casibus ajunt, posse contingere. *Uno*, si Sacerdos post inceptas Unctiones vel moriatur, vel syncope decumbat, itaut reliquas perficere non possit, tunc enim alteri Sacerdoti licebit eas absque mora complere. *Alio*, si infirmus hoc Sacramento donandus sit adeò proximus morti, ut probabiliter Sacerdos putet, omnes sensus ante ejus expirationem inungere non posse; nam etiam in hoc casu licitum foret admittere coadjutorem in unctione sensuum, ita tamen, ut quisque inungens proprias formas proferat. Non desunt

desunt tamen DD. qui advertunt, in hoc secundo casu melius esse, ut unicus Sacerdos velociter ungat omnes sensus sub hac una forma. *Per istas Sanctas Unctiones, &c. Indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, seu locutionem, & tactum*. Ita Gobatus *tract. 8 num.* 877. Et Diana Coordinatus *tom. 2. tract.* 4. *ref.* 13. §. 5. nec non in eodem tractatu *Resol.* 21. & *Resol.* 22. in quibus scribentes Theologos cumulat, qui concedunt in his duobus necessitatis casibus licitum esse ministrare Extremam Unctionem uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus. Concordat Barbosa *de Parocho cap.* 22. *num.* 8.

Confirmant DD. hanc concessionem, & legitimitatem plurium Ministrorum, urgente necessitate, in Extrema Unctione, quia simile concessum est in Eucharistia, & Ordine;
13 etenim in Sacramento Eucharistiæ si Sacerdos, qui Hostiam consecravit, deficiat, itaut non possit vinum consecrare, potest alter Sacerdos Calicem dumtaxat consecrare, aliâ Hostiâ non consecrata: imò posset, dum unus Hostiam consecrat, validè alter Calicem consecrare; quo casu unum integrum Sacramentum Eucharistiæ à duobus efficeretur. Et in Sacramento Ordinis, si Episcopus, qui Sacerdotem consecravit, deficiat, antequam eidem conferat potestatem remittendi peccata, posset, & deberet alter Episcopus hujusmodi potestatem conferre, non repetendo quod Episcopus præcedens fecit, quia supponitur validè ab eo collatam fuisse potestatem in Corpus Christi verum. Idem igitur judicium ferendum est in Sacramento Extremæ Unctionis, quando in prædictis duobus casibus necessitatis alter Sacerdos à primo facit unctiones proferendo suas formas, quas primus vel physicè, vel moraliter non potuit perficere; ut disserunt DD. supracitati, & in his terminis Mastrius *in cit. disp. 6. in 4. sent. De hoc Sacram. Extr. Unct. num.* 133. ac etiam Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *de eodem Sacramento num.* 113.

Cæterum supradictis duobus necessitatis casibus exceptis, prorsùs illicitum, ac peccaminosum est, Extremam Unctionem uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul ministrari, non obstantibus, ut dixi, rationibus, fundamentis, & exemplis in contrarium adductis. Quandoquidem 14

Ad primum respondetur, quod verba Divi Jacobi Apostoli *Inducat Presbyteros Ecclesiæ*, etsi in plurali numero prolata, non sunt intelligenda 15 de plurali numero Presbyterorum ministrantium hoc Sacramentum, sed de singulari; itaut eorumdem Verborum germanus sensus sit, *inducat unum ex Presbyteris*; prout quando dicimus, si Franciscus febrem habet, vocet Medicos, idest unum Medicorum, non plures Medicos, ut notat Reginaldus *d. lib.* 28. *num.* 62. Layman, Bonacina, & alii DD. supracitati, qui omnes observant, sæpè in Scriptura Sacra proferri numerum pluralem pro singulari ex doctrina S. Augu- 16 stini *lib. 3. de consensu Evangelist. cap.* 16. ubi id exemplificat, dicens: *In Epistola ad Hebræos legimus pluraliter dictum*, Clauserunt ora Leonum; *cum solus Daniel significari intelligatur. Et pluraliter dictum*, Secti sunt: *Cum de solo Isaia tradatur. In Psalmis etiam quod dictum est:* Astiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum, *de solo Herode, ac Pilato Christi mortem intalentibus verificetur*. Et prosequitur declarare illud *Matth.* 27. 44. *Idipsum autem, & Latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei*. Cum nihilominùs unus tantùm ex latronibus crucifixis blaspemaret Dominum, ut testatur S. Lucas *cap.* 23. *Vers.* 39. *Unus autem de his, qui pendebant Latronibus, blasphemabat eum*. Quod repetentes scribunt omnes Moralistæ suprà allegati pro responsione ad dicta verba Divi Jacobi.

Ad Secundum, Tertium, Quartum, & Quin-

& Quintum argumenta in contrarium adducta, de libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ, de Constitutionibus Riculphi Episcopi, de Codicibus Tiliano, ac S. Remigii per Menardum allegatis, nec non de exemplis Caroli Magni Imperatoris, & Ludovici Lantgravii, plures dari possunt responsiones, ac resolutiones *Una* est, quod S. Gregorius, & Riculphus
17 ubi nominant in plurali numero Sacerdotes Ministros Extremæ Unctionis, non ita loquuntur, ut velint, plures simul debere hoc Sacramentum uni, & eidem infirmo ministrare; sed quia plures erant Sacerdotes, ad quos ex officio spectabat hoc Sacramentum distribuere infirmis; ideò eos in plurali numero recensent, quia ad omnes loquebantur, & omnes monitos faciebant circa ritus, & alia concernentia Extremæ Unctionis administrationem à singulis eorum, cum occasio tulerit, piè, ritè, ac devotè agendam. *Secunda* responsio est, quod ibi in plurali numero Sacerdotes describuntur, quia plures
18 quidem pro unctione unius infirmi simul interveniebant, sed ad augendam devotionem ipsi infirmo, ac reverentiam eidem Sacramento, nec non ad multiplicandam vim orationum, quæ à pluribus Sacerdotibus simul congregatis recitabantur, non autem ad hoc ut plures ungerent Sacramentaliter sensus, & organa unius infirmi. Idcircò Carolus Magnus Imperator *inunctus est Oleo Sancto ab Episcopis*, idest adstantibus, & orantibus in ejus cubiculo pluribus Episcopis, uno tamen eorum tantùm ungente, & Sacramentum Extremæ Unctionis ministrante. Id clarè patet, quia subdit Historicus, *ab Episcopis Viati-*
19 *co sumpto*; unum autem ex eis tantùm porrexisse Sacrum Viaticum credere oportet, quia neque congruum, neque practicabile est, ut à pluribus manibus unica Sacra particula sit Imperatori ægrotanti porrecta. Idem dicendum, & intelligendum est de Ludovici Lantgravii Extrema Unctione, ad quam ministrandam Patriarcha Hierosolymitanus assumpsit in Coadjutorem Episcopum Sanctæ Crucis, non ut secum ungeret infirmum, sed ut secum recitaret pias preces, orationes, ac psalmos in illis antiquis Ritualibus descriptos. Confirmatur hæc responsio ex notatis per Surium in Vita S. Guilhelmi Archiepiscopi Bituricensis *die* 10. *Januarii*, de quo ægrotante hæc scribit: *Fratribus convocatis, Extremæ Unctionis Sacramentum humiliter, ac devotè susce-* 20
pit; co percepto, etiam Sacrosanctam Eucharistiam sibi porrigi instantissimè postulavit. Et in Vita S. Malachiæ Episcopi Hyberniæ *die* 5. *Novembris* in extremo Vitæ constituti, de quo ita: *Interea jubet se Sacro Oleo ungi. Exeunte conventu fratrum, ut solemniter fieret, non sustinuit, ut ad se ascenderent: ipse descendit ad eos, jacebat siquidem in Solario domi superiori. Ungitur, & sumpto viatico, fratrum se orationibus, & fratres commendans Deo, ad lectum revertitur*. Ecce convocantur Fratres, concurrunt Fratres pro administranda solemniter, idest summa cum reverentia, ac devotione, Unctione Extrema prædictis Antistitibus. Appellatione Fratrum Episcopi de jure intelliguntur Canonici, teste Barbosa *de Can. & Dignit. cap.* 1. *num.* 47. proindè dum S. Guilhelmus, & S. Mala- 21
chias Antistites hoc Sacramento munirentur in extremis, adstiterunt Fratres, scilicèt Canonici, non tanquam Ministri, & ungentes, sed tanquam adstantes, & orantes in majus obsequium Sacramenti; idque videtur dicendum posse practicari apud Græcos, dum septem Sacerdotes conveniunt in administratione hujus Sacramenti, ad ferventiùs orandum pro remissione culparum infirmi, & pro uberiori gratia eidem à Deo obtinenda, juxta mysticas significationes septenarii numeri, quas faciunt Arcudius, & Episcopus Thessalonicensis supracitati.

Tertia

Tertia responsio : Sed estò quod plures Sacerdotes simul eumdem infirmum Oleo Sacro ungerent , ut censentur innuere illi duo Codices Tilianus ; & Manuscriptus Monasterii Sancti Remigii apud Menardum ; ac de Græcis differit Pignatellus *d tom. 8. consult. 84. à num. 25. & seqq.* inve-
22 stigandum venit , an omnes validè ungant , & quomodo omnes simul ungentes unum , & eumdem infirmum faciant validè unum Sacramentum ? Pro intelligentia hujus difficilis suppositæ praxeos , sivè latinæ jam obsoletæ, sivè Græcæ adhuc perdurantis , quatuor casus sunt distinguendi juxta Emin. Cardin. de Lauræa *in cit. disp. 11. de Extrem. Unct. art. 9. num* 104.

Primus casus est , quando ex pluribus Sacerdotibus ipsam Extremam Unctionem ministrantibus , alii ungunt infirmum , & alii dicunt verba formæ in quacunque unctione . In
23 hoc casu invalidè agunt , & invalidum remanet Sacramentum , ut testantur omnes DD infra citandi . *Primò* , qui ait Apostolus *Jac.* 5. 15. *orent super eum*, *ungentes eum oleo, &c.* quæ verba denotant , unum , & eumdem debere esse Ministrum , qui ungat infirmum , & formam proferat deprecativam . *Secundò* , quia ungentes non essent certi de intentione illorum , qui proferunt formam ; & sic Sacramentum incongruè ministraretur ; & remaneret expositum periculo nullitatis . *Tertiò* , quia neque
24 Baptismi Sacramentum , etsi majoris necessitatis , potest à pluribus uni conferri , itaut alii aquam infundant , alii verba formæ proferant, ut est communis Theologorum doctrina , cum enim Salvator dixerit : *Matth. ult.* 20. *Baptizantes eos in nomine Patris , &c.* insinuavit , ab eodem , à quo fit ablutio , debere formam proferri . DD. quos citat , & sequitur Volpi *resol. 7. num. 5. in fine* . *Quartò* , quia Sacramenta , quæ consistunt in usu , habent pro materia proxima actionem ipsam Ministri , quam materiam determinare debent verba ab ipsomet Ministro prolata , ut ex utrisque unum constituatur Sacramentum . Ergo quodlibet istorum Sacramentorum ex vi institutionis suæ necessariò postulat , ut ejusdem Ministri , & personæ sint actio , & verba ; cumque Sacramentum Extremæ Unctionis consistat in usu , dari non potest unctio ab uno Ministro tanquam materia proxima ; & proferri forma ab alio ; sed utraque ab uno , & eodem Ministro debet provenire .

Neque obstat , quod in Sacramento Pœnitentiæ Minister profert solam formam , pœnitens vero materiam ; 25
prout etiam in Sacramento Matrimonii . Nam respondetur , non esse eamdem rationem de Sacramento Pœnitentiæ , & Extremæ Unctionis ; quia Pœnitentia est Sacramentum judiciale ; judicium autem exigit Judicem , & reum confessum , vel convictum ; atque ideò confessio facta à reo , hoc est à pœnitente , est essentialiter necessaria ad Sacramentum Pœnitentiæ . Non sic est de Unctione ; quam ipse Minister exhibet tanquam proximam materiam ; & ab eodem debet etiam forma proferri . Quo verò ad Matrimonium , cum juxta magis communem Doctorum sententiam exhibitio 26
corporum sit materia proxima ; & ejusdem exhibitionis acceptatio sit forma Sacramenti ; vel potiùs utriusque conjugis consensus sit ipsa proxima materia ; & prædicta reciproca acceptatio reputetur forma ; sequitur , ipsosmet conjuges esse Ministros Sacramenti Matrimonii ; & ab iisdem profertur materia proxima , & forma illius Sacramenti . Idcircò etiam ad validitatem Sacramenti Extremæ Unctionis materia proxima , quæ est Unctio , & forma debet ab eodem Ministro provenire . Ita differunt , & docent Bonacina *de Extrem Unct. d. disp 7. quæst. Unica punct. 4. num. 8.* Salmanticenses , *d tract. 7. cap 5. num. 6. in fine*. Castropal. *punct. 7. num. 8.* quem citat ,

citat, & sequitur Bissus *d. Verb. Minister Sacramentor. §. 31.* Suarez *in 3. part. D. Thom. tom. 4. disp. 43. sect. 2. num. 3.* Volpi *resol. 78. num. 12.* Mastrius *d. disp. 6. in 4. Sentent. quaest. 7. num. 131. & 132.* & Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 11. à num. 105. & seqq.* qui omnes gravissimi quidem Theologi concludunt, impossibile esse, quod Sacramentum sit validum, si unus Sacerdos ungat sensus infirmi, alius verò Sacerdos formam illius unctionis proferat.

Sed quomodo respondebimus auctoritati libri Sacramentorum Sancti Gre-
27 gorii Magni, qui (ut retulimus suprà in secundo argumento contrario *num. 2.*) *pag. 252. col. 2. linea 30.* apertè docet, quod alius erat Sacerdos, qui ungebat infirmum, & alius, qui formam pronunciabat? ait enim ibidem, *Dum ungitur Infirmus, dicat unus ex Sacerdotibus hanc orationem: Inungo te Oleo Sancto in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, &c.* Quæ quidem verba esse essentialia, & obtinere locum, & vim formæ ad constituendum Sacramentum opinatus est etiam ipse Menardus *in suis notis super illa ad pag. 332.* ubi ita scriptum reliquit: *Notandum, ungente Sacerdote, formam ab alio proferri; quod favet eorum opinioni, qui dicunt, validum esse Baptismum, si uno verba proferente, alter mergat, aut aquam infundat.* Duplici responsione evitari posse puto hujus libri Sacramentorum Sancti Gregorii in prædictis verbis auctoritatem. Siquidem

Respondeo primò, non esse illicitum dubitare de legitimitate eorumdem Verborum præcipientium, ut
28 alter Sacerdos proferat verba formæ, dum alter ungit infirmum, & eadem potiùs esse suppositititia, addita ab aliquo privato; quàm vera, & inserta ab illo S. Pontifice. Ratio hujus meæ dubitationis est, quia Codex ille, super quo Menardus fecit suas notas, non erat liber originalis missus à Romano Pontifice S. Eligio, sed exemplar sumptum ab illo existente Noviomi in Monasterio S. Eligii, à quo nominationem talem accepit, ut testantur ipsemet Menardus *in Præfatione pag. 2.* subdens ibidem: *Eique (exemplari) paucula quædam addita fuisse.* Imò *pag. 12.* de eodem exemplari, seu transumpto ita scribit: *Hunc etiam Codicem Sancti Eligii diligenter contuli cum edito Sacramentorum libro, qui tempore Clementis VIII. exiit ex Bibliotheca Vaticana: sed non minimum discrimen inter utrumque reperi, licèt in multis conveniant. Undè fit, ut credam Codicem illum Manuscriptum S. Eligii descriptum quidem fuisse ex alio antiquissimo Exemplari; sed quædam partim detracta fuisse, partis addita ab Exscriptore, prout videbat ille usui temporis sui convenire.* Igitur non est à verisimili alienum affirmare, quod ille ritus in ministranda Extrema Unctione, ut unus ungat infirmum, alius proferat Verba formæ contra veram doctrinam, & praxim Ecclesiæ Romanæ in eodem libro exaratus; processerit non à Sancto Gregorio Magno, sed ab exscriptore, qui ex originali libro aliam copiam fecit, & de suo capite sivè ob simplicitatem, sivè ob ignorantiam prædictum ritum in eadem copia, ac transumpto inseruerit. Idem dicendum censeo de aliis Codicibus manuscriptis allegatis per eumdem Menardum; in quibus ipse fatetur in sua Præfatione, plura ab eorum scriptoribus addita fuisse, quæ non reperiuntur in libro Sacramentorum Sancti Gregorii; & in specie de Codice Tiliano ait *pag. 9. Sunt tamen quædam in eo, quæ in ordine Romano non extant. Ut in ordine Romano quædam reperire est, quæ in hoc Codice Tiliano desiderantur.* Cum itaque hæc manuscripta deflectant ab originali libro Sacramentorum Sancti Gregorii in omissionibus, & additionibus, manifesta est libertas, quam sibi exscriptores usurparunt addendi, & omittendi ad proprium placitum; & ideò non est eis plena fides adhibenda; & in specie

non

non est eis credendum, quod Sanctus Gregorius Magnus scripserit, formam Sacramenti Extremæ Unctionis esse ab alio Sacerdote recitandam, dum alio ungitur infirmus Oleo Sancto.

Respondeo secundò prædicta verba libri Sacramentorum non obstare,
29 estò etiam inserta fuerint à Sancto Gregorio, quia loquuntur non de Unctione Sacramentali à Christo Domino instituta, sed de simplici Unctione curativa infirmitatis corporis, & ex sola devotione infirmi. Jam ostensum est suprà *Decis. III. num. 5. & Decis. IX. num. 15.* apud antiquos Christianos, & Sanctos Patres fuisse in usu duplex genus Unctionum; quorum unum erat solummodò sanativum corporis, aliud verò erat Sacramentum; & de primo innumera propemodùm exempla leguntur apud Surium in gestis, & vitis Sanctorum. Igitur ritus, & sermo, quem facit liber Sacramentorum Sancti Gregorii Papæ apud Menardum, sub titulo *Oratio ad visitandum infirmum pag. 251. & seqq.* est intelligendus de simplici unctione ob sanitatem corporis, quæ nongentis ab hinc circiter annis erat in usu, & fiebat à pluribus Sacerdotibus simul convocatis; non autem de Unctione, quæ Sacramentum est, & quæ illis etiam antiquis temporibus ab uno tantùm Presbytero, ungente infirmum, & formam proferente ministrabatur. Hanc meam secundam responsionem probo ex sequentibus. *Primò* ex prima Oratione illius Rubricæ, quæ loquitur de mera sanitate corporis ad exemplum Regis Ezechiæ; ait enim: *Deus, qui famulo tuo Ezechiæ ter quinos annos ad vitam donasti, ita ut famulum tuum N. à lecto ægritudinis tua potentia erigat ad salutem.* Ejusdem tenoris sunt aliæ sex orationes subsequentes, in quibus sola sanitas corporalis illius infirmi à Deo postulatur. *Secundò*, quia ibidem statuitur, & præcipitur, quod *Flectat genu, vel genua, qui est languidus, & stet ad dexteram Sacerdotis, & sic decantetur hæc Antiphona, &c.* Sacramentum Extremæ Unctionis non datur, nisi infirmis graviter ægrotantibus, & in extremo vitæ probabiliter constitutis; ut præcipiunt plura Œcumenica Concilia adducta ab Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Extr. Unct. disp. 11. num. 166.* & præcipuè Tridentinum *de eod. Sacram. sess. 14. cap. 3.* ita dicens: ***Declaratur etiam esse hanc Unctionem infirmis adhibendam; illis verò præsertim, qui tàm periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur.*** Quomodò ergo poterat languidus, gravissimo morbo correptus, & in exitu vitæ constitutus, de lecto exire, genua flectere, & genuflexus stare ad dexteram Sacerdotis, dum decantarentur Antiphonæ, & Psalmi in ipso libro Sacramentorum, sub eadem Rubrica annotati, & præscripti? Propterea dicendum venit, quod illa Unctio non erat Sacramentum, sed erat curativa tantùm ex sola devotione infirmi non gravi morbo laborantis, qui poterat è cubili surgere, genuflectere, & in genibus stare, audiendo Psalmos, & Orationes, quas Sacerdotes decantabant. *Tertiò* hanc meam responsionem confirmant Verba, quæ subsequuntur in eodem libro Sacramentorum *d. pag. 252. col. 2. linea 30.* quæ sunt hujusmodi: *Perungat infirmum de Oleo Sanctificato, cruces faciendo in collo, & gutture, & inter scapulas, & in pectore: seu in loco* (notet studiosus lector) *ubi plus dolor imminet, ampliùs perungatur.* Quis inficiabitur hujusmodi Unctionem non fuisse Sacramentum; sed fuisse merè curativam, & ad solam corporis sanitatem obtinendam? Quis probabit, fuisse praxim Ecclesiæ Catholicæ in ministrando Sacramento Extremæ Unctionis perungere locum, ubi plus dolor imminet in corpore ægroti? Hujusmodi ritus est penitùs extraneus ab universa praxi Ecclesiæ, quæ quinque organa sensuum consuevit Sacramentaliter ungere, non autem

autem partes, in quibus plus dolor imminet. Quid si dolor fuisset in partibus non sine honestatis offensa tangendis? Idcircò fateri oportet, prædictum locum libri Sacramentorum Sancti Gregorii Magni, intelligendum proisùs esse de simplici unctione curativa, non autem de Sacramento Extremæ Unctionis. *Quartò* considero verba assertæ formæ ab alio Sacerdote dicenda, quæ neque indicant, neque deprecantur remissionem culparum, sed solam corporis sanitatem: Sunt enim ista: *Inungo te de Oleo Sancto in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut non lateat in te Spiritus immundus, neque in membris, neque in medullis, neque in ulla compagine membrorum: sed in te habitet virtus Christi Altissimi, & Spiritus Sancti, quatenùs per hujus operationem mysterii, & per hanc Sacrati Olei unctionem, atque nostram deprecationem, virtute Sanctæ Trinitatis medicatus, sivè fotus, pristinam, & immelioratam recipere merearis sanitatem. Per eumdem, &c.* Quis quæso asseverabit, hæc verba constituere formam Sacramentalem Extremæ Unctionis? Forma uniuscujusque

30 Sacramenti debet significare effectus illius Sacramenti, ut latè probant omnes Theologi Scholastici, & Morales, inter quos Mastrius *in 4 Sentent. disp. 1. num 96 & 97.* & in ejus Theologia Morali *disp. 16. à num. 10. & seqq.* Eminentiss. Cardin. de Lauræa *De Sacramentis in genere disp. 2 art. 5. per totum*. Modò supradicta verba assertæ formæ libri Gregoriani in nihilo significant remissionem venialium, neque robur spirituale in anima infirmi ad pugnandum contra insidias dæmonum, quod operatur Sacramentum Extremæ Unctionis. Igitur neque in his verbis est vera forma, neque illæ unctiones sunt Sacramentales, neque ex utrisque conficitur Sacramentum. *Quintò:* tandem reflecto ad sequentia verba posita post ultimam orationem *pag. 253. col. 2. linea 22.* videlicèt: *Et sic faciant illi per septem dies, si necessitas fuerit, tàm de communione, quàm de alio officio.* Quæ verba denotant, reiterandas esse ipsas Unctiones infirmi per septem dies, ut notat ipsemet Menardus *in Notis pag. 358. Vers. XIII.* At quo in Canone, quo in Concilio, qua in Constitutione Ecclesiastica reperiemus, Sacramentum Extremæ Unctionis reiterandum esse eidem infirmo per septem successivos dies? Hanc reiterationem esse omninò prohibitam in eodem morbo obtestantur omnes DD. quorum plurimos congerit Barbosa *de Parocho d. cap. 22 num. 38.* Igitur ex tot incongruitatibus dicendum omninò est, vel prædictas Unctiones infirmi in libro Sacramentorum Sancti Gregorii præscriptas non esse Sacramentales, sed merè curativas, ex sola devotione infirmi: vel ritum ibi positum, (scilicèt quod dum unus Sacerdos facit Unctiones, alius recitet formam) esse apocrifum, & ab heterodoxis insertum; siquidem Sacramentum esse validum non potest, si unus Sacerdos infirmum ungat, & alius formam enunciet, ut firmatum est suprà; & aliter asserere, est opinio erronea, ac penitùs repellenda, ut ait Ivenim *in Commentar. Historico-Dogmatico d. tom. 2. Dissert. 7. quæst. 6. cap. 3. Vers. Quæres num singuli. pag. 798. col. 2.* & hæc de primo casu.

Sed adhuc dicet aliquis, si Unctiones illæ non efficiebant Sacramentum, sed erant tantùm curativæ, quo jure fiebant Oleo Sacro, & Sanctificato, ut pluries nominant tùm ipse liber Sacramentorum Sancti Gre- 31
gorii, tùm alii Codices antiqui transcripti, ubi suprà per Menardum? Huic instantiæ respondent Ivenim *d. Dissert 7. de Sacrament. Extremæ Unct. quæst. 6. cap. 1. in fine;* nec non Pignatellus, celeberrimus in Romana Curia Advocatus, in suis consultationibus canonicis *d. tom 8. consult. 84. num. 30.* quod nostri Patres antiqui solebant distribuere Oleum Sacrum,

crum, etiam in medicinam corporalem, quod cum in abusum tenderet, fuit prohibitum in Concilio Moguntino sub Carolo Magno *can.* 24. his verbis: *Presbyteri sub Sigillo custodiant Chrisma, & nulli sub prætextu medicinæ, vel maleficii donare indè præsumant. Quod si fecerint, honore priventur.* Et plura exempla prædicti usus medicinalis cum Oleo Sacro recenset Arcudius *de Extrem. Unct. libr.* 5. *cap.* 4. & est celebre illud Sancti Gotardi Episcopi apud Surium 4. *Maii*, ubi ait: *Jussit etiam Presbytero, ut Sacro Oleo, quod infirmorum dicitur, ejus ungeret oculos, quæ quidem Unctio, & Sancti Viri preces ab illo dolore usque ad vitæ finem eam immunem conservarunt.* Imò idem Pignatellus *num.* 31. subdit; quod etiam nunc talis usus servatur apud Græcos; & *num.* 32. conatur probare, non esse illicitum, aut reprehensibile, quia, inquit, non est novum, quod Olea Sacra inserviant pro ma-
32 teria Sacramentorum Confirmationis, & Extremæ Unctionis, ac etiam pro materia Sacramentalium; siquidem Sacrum Chrisma inservit ad ungendum verticem baptizati, ad consecranda altaria, calices, & alia hujusmodi; quapropter non excedit moralem possibilitatem, si Ecclesia non prohibente, imò tolerante, ac permittente etiam Oleum Sacrum infirmorum adhibeatur, non tanquam Sacramentum; sed tanquam Sacramentale ad curandas infirmitates corporales, ut latè differit ipsemet Pignatellus *d. consult.* 84. *à num.* 32. *usque in finem*; addens, posse adhiberi tanquam simplex Sacramentale quamvis in Unctione infirmi Sacerdos proferat formam adhiberi solitam in Sacramento, quia cum sit deprecativa, & consistat in oratione, hæc diversificatur ab intentione Ministri, itaut, quando intendit ungere tantùm ad curationem corporis, non faciat Sacramentum, sed Sacramentale; quæ doctrina optimè adaptatur ritibus, orationibusque descriptis in eodem libro Sacramentorum Sancti Gregorii Magni, & Codicibus per Menardum relatis, de quibus supra; Et adstipulatur opinioni, quam firmavi, eos esse intelligendos de unctionibus merè curativis, non autem de Sacramento Unctionis Extremæ. Hæc omnia de primo casu. Ita tamen, ut Lector advertat, quod nunc si quis uteretur Oleo Sacro pro unctione tantum curativa, contra illum procederet Sanctum Officium, ut ait Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 97.

Secundus casus suppositæ pluralitatis Ministrorum in Sacramento Extremæ Unctionis est; quando plures Sacerdotes simul congregati ad ministrandum hoc Sacramentum infirmo 33
graviter ægrotanti, omnes simul ungunt idem organum infirmi, & omnes simul recitant formam ab Ecclesia præscriptam in illius organi, seu sensus unctione. Casus iste mihi videtur metaphysicus, & impracticabilis; siquidem quomodo possunt tres, quinque, ac etiam septem Presbyteri simul, & eodem tempore ungere unam, & eamdem aurem unius infirmi? unum, & eumdem oculum? easdem nares, ac labia? Opus esset, ut homines forent, vel gigantes, vel auriti, vel polycephali, de quibus egi in meis Decisionibus de Baptismo *Decis. XLVI. num.* 7. & *Decis. XLVII. num.* 2. & 6. ad hoc ut, ob magnitudinem organorum sensuum, hi reciperent unctiones à septem manibus simul, & eodem instanti. Nihilominùs, nolui relationem hujus casus omittere, tùm quia ponitur ab Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 111. tùm etiam quia Reverendissimus Pignatellus asseverat apud Græcos in hujus administratione Sacramenti, organa sensuum ægroti à septem Sacerdotibus simul, & eodem tempore Oleo Sancto inungi, *d. tom.* 8. *consult.* 84. *num.* 25. etsi non me lateat, quod Ecclesia Græca à 34
Latina debet discere, non è contra, ut scribit idem Emin. Cardin. de Lau-

ræa *in* 4. *Sentent. d. tom.* 3. *disp.* 1. *num.*
176. Igitur supradicti Doctores conce-
dunt in hoc casu fieri validè Sacra-
mentum. Rationem hujus validita-
tis triplicem assignat Pignatellus
35 ubi suprà. *Primam*, quia Innocen-
tius IV. & Clemens VIII. correxe-
runt errores Græcorum in Sacramen-
torum ritibus, sed hunc ritum un-
gendi infirmum Oleo Sancto à septem
Sacerdotibus simul non correxerunt,
ideò tacitè approbarunt. *Secundam*,
quia potest Ecclesia concedere, ut
materia sufficiens, si semel applice-
tur in faciendo Sacramento, pluries
possit applicari in ministrando uno,
36 & eodem Sacramento, & habetur
exemplum in Baptismo, in quo uni-
ca immersio in aqua sufficit; & ta-
men concessum est, ut etiam trina
immersio fieri possit. Et hoc, quod
dicimus de materia, eò magis pro-
cedit de forma, quam à pluribus si-
mul, & eodem tempore proferri non
destruit validitatem Sacramenti; ut
quando plures Sacerdotes simul con-
secrant unam, & eamdem Hostiam,
proferentes simul verba consecratio-
nis, ut practicatur in ordinatione
37 Sacerdotum, & olim erat in usu,
dum Papa solemniter celebrabat cum
Cardinalibus, & Episcopus cum ca-
nonicis, ut mox diximus suprà *num.*
10. Et eò faciliùs in hoc Sacramento
Extremæ Unctionis, cujus forma
est deprecativa, consistens in prece,
& oratione, cujus proprium est, ut
reiteretur à pluribus, & à pluribus
proferatur per modum unius, ut
cum in Ecclesia cantantur Litaniæ,
quæ reiterantur de Versu in Versu;
& in Solemni Sacrificio Missæ simul
cum Sacerdote legente introitum,
Kyrie, Gloria in Excelsis, Gradua-
le, Offertorium, Sanctus, & post-
communionem, Chorus hæc omnia
concantat, repetit, & enunciat.
Idcircò quando septem Sacerdotes
Græci ministrant simul Extremam
Unctionem uni infirmo, proferen-
tes omnes, & singuli eamdem depre-
cativam formam, nihil officiunt vali-
ditati Sacramenti; quia coniungitur
in unam, & habetur pro una; erant
enim tanquam consocii, & colle-
gialiter, & sic dant unitatem Ora-
tioni, & per consequens ipsi formæ.
Undè ipsemet Pignatellus *d. tom.* 8.
consult. 84. *num.* 27. *in fine* concludit
his verbis: *Nec repetitio Unctionis*,
& formæ variat substantiam, quia tan-
tùm addit, non autem detrahit; & fa-
cit, quod partes substantiales sint ma-
gis extensæ, & constent pluribus parti-
bus integralibus coeuntibus moraliter in
unum, modo explicato, & ideò tota va-
riatio est solùm materialis, non autem for-
malis, aut essentialis.

Non detrectat in præmissis quo ad
validitatem Sacramenti Emin. Cardin.
de Lauræa *d. disp.* 11. *De Extrem. Unct.*
num. 112. & 113. At protestatur, 38
hunc casum in Ecclesia Latina esse
prorsùs illicitum, & si plures Sacer-
dotes latini simul, & eodem tem-
pore eumdem infirmum ungerent
Oleo Sacro, peccarent mortaliter;
quia facerent contra ritum, & pra-
xim Ecclesiæ, quæ vult, ab uno tan-
tùm Sacerdote uni infirmo hoc Sa-
cramentum ministrari; & qui con-
trarium docerent, inciderent in cen-
suram, quam statuit Concilium Tri-
dentinum *sess.* 7. *de Sacrament. can.* 13.
his verbis: *Si quis dixerit, receptos*
& approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus
in solemni Sacramentorum administra-
tione adhiberi consuetos, aut contemni,
aut sine peccato à ministris pro libito
omitti, aut in novos alios per quem-
cumque Ecclesiarum Pastorem mutari pos-
se. Anathema sit.

Tertius casus pluralitatis Mini-
strorum est, si plures Sacerdotes ita
conveniant in danda Extrema Un-
ctione uni infirmo, ut unus unum 39
organum ungat, alius eodem tempo-
re ungat aliud, alter alterum; &
quilibet suam recitet formam. In
hoc casu eos illicitè agere manife-
stum est ex supradicto Canone Con-
cilii Tridentini, & ex concordi sen-
tentia

tentia omnium DD. supracitatorum num. 37. & praecipuè Suarezii *d. disp. 43. sect. 2. num. 8.* Mastrii *in 4. Sentent. d. disp. 6. num.* 138. Et Eminentiss. Cardin. de Lauraea *d. disp. 11. num.* 114. Porrò an validè agant? & an verum conficiant Sacramentum? valdè dubitabile, & disputabile est in Scholis. Videtur dicendum, eos invalidè agere, ac Sacramentum non conficere; ea ratione, quia hi plures Ministri diversa organa sensuum ungentes nihil faciunt. Quod nihil faciant, arguitur ex ea opinione Theologo-
40 rum, quod effectus Sacramenti Extremae Unctionis habeatur tantummodò in ultima Unctione, prout tenent DD. allegati à Mastrio *d. disp. 6. num.* 92. ubi fundamentum talis opinionis, ponitur, scilicèt, quia nullum Sacramentum suum causat effectum, nisi quando essentialiter est completum: atqui Extrema Unctio non completur nisi in quinta Unctione. Ergo Sacerdotes, qui praecedentes faciunt unctiones, nihil agunt. Item secundùm aliam opinionem Scholasticorum, quod omnis Unctio producat statim suum partialem effectum Sacramenti, qui postea completur in ultima; adhuc hi plures Ministri nihil agunt, quia ad producendum dictum partialem effectum, & ad eum complendum in ultima Unctione necessaria est intentio Ministri, quae dirigat Unctiones praecedentes ad ultimam, itaut inter se tanquam partes Sacramenti sint moraliter unitae ad constituendum in ultima unum Sacramentum. At talis intentio Unitatis non videtur possibilis in pluribus Ministris, qui omnes dirigunt suam intentionem ad proprias Unctiones. Ergo invalidè operantur. Ita arguendo dissetit Mastrius *d. disp. 6. num.* 137. & Eminentiss. Card. de Lauraea *d. disp. 11. num.* 122. & 123.

Nihilominùs communis est respon-
41 sio Scholasticorum ad dictum casum, quod validum remanet Sacramentum; quia sivè quaelibet unctio producat statim suum effectum Sacramentalem, sivè ex eis nullus habeatur effectus Sacramenti, nisi in ultima, omnes tamen Unctiones sunt partes Sacramenti, ipsum inchoantes per suam propriam materiam, & formam cum relatione ad ultimam completivam Sacramenti, & omnes simul factae producunt complementum, & unitatem Sacramenti, cui non officit pluralitas Ministrorum exemplo Eucharistiae, quam plures consecrant, vel simul, vel successivè, si Sacerdos moreretur ante consecrationem Calicis, post consecratam Hostiam; & exemplo Ordinis, si primo Episcopo deficiente post datam facultatem consecrandi, alius compleret Ordinem dando potestatem absolvendi; sufficit enim virtualis intentio horum plurium Ministrorum conficiendi unicum Sacramentum; ut latissimè disputando comprobant Suarez *d. disp. 43. Sect. 2. à num. 4. & seqq.* Diana Coordinatus *tom. 2. tr. 4. resol. 21. & 22.* in quibus DD. cumulat. Volpi *d. resol. 78. num.* 10. subdens quod *Ministrorum pluralitas non tollit unitatem Sacramenti, quia instrumentaliter tantùm operantur, mutatio autem malleorum non tollit unitatem operationis fabri.* Mastrius *d. disp. 6. à num. 133. usque ad num. 137.* Eminentiss. Card. de Lauraea *d. disp. 11. à num. 114. & à num. 125.* novissimè praelaudatus Canonista Pignatellus *in cit. tom. 8. consult. 84. num.* 26. & 27.

Quartus tandem casus, in quo disputatur de pluralitate Ministrorum in hoc Sacramento est, quando unus ungat unum organum, & recitet 42 formam; deindè alius successivè ungat aliud organum recitando propriam pariter formam, & sic de tribus, quatuor, vel pluribus ministris. In hoc casu, eos validè agere concedunt omnes Doctores ex rationibus supra allegatis; non autem licitè, nisi in illis duobus casibus necessitatis, quos explicavimus suprà *num.* 12. videlicèt si Sacerdos incoepta

ministratione Olei Sancti moreretur, antequam omnes Unctiones perficeret; vel si manifestus esset transitus infirmi ad aliam Vitam, & à pluribus Sacerdotibus celeri manu plura organa cum suis formis Oleo Sacro signarentur; quamvis magis laudabile foret, ut ab uno, & eodem Sacerdote omnes sensus velociter ungerentur sub unica forma eos omnes exprimente, *ex Resolut.* 13. 21. *&* 22. Dianæ Coordinati *in tom.* 2. *tract.* 4. & ex monitione Gobati *in Theolog. Experim. tract.* 8. *num.* 877.

DECISIO LXXI.

ARGUMENTUM.

Differitur de propriis Ministris Sacramenti Extremæ Unctionis, videlicèt de Episcopis erga omnes de eorum Diœcesi. De prima Dignitate Ecclesiæ Cathedralis versus suum Episcopum. De Parochis erga suos Parochianos. Et de Regularibus tùm Prælatis respectu suorum subditorum; tùm Deputatis ad Sacramenta ministranda degentibus in Monasterio; tùm etiam de aliis Regularibus, qui vocati essent ab infirmis extra claustra. Disputatur celebris Quæstio, an Parochi tempore Pestis teneantur ungere infirmos Oleo Sancto cum propriæ vitæ periculo? Nec non quibus Laicis Regulares possint dare Extremam Unctionem virtute suorum Privilegiorum.

SUMMARIUM.

1 *Ministrorum Extremæ Unctionis genera quinque.*

2 *Episcopus Parochus est Parochorum, & in sua Diœcesi Sacramenta potest ministrare.*

3 *Episcopus dare potest Extremam Unctionem infirmis. Imò aliquando debet.* num. 4. & 22.

4 *Exempla infirmorum Oleo Sancto unctorum ab Episcopis.*

5 *Georgii Cornelii Senioris Episcopi Patavini charitas in danda Unctione Extrema infirmo de nocte, loco Parochi.*

6 *Capituli primæ Dignitati competit dare Extremam Unctionem Episcopo.*

7 *Sacrum Viaticum dare, atque Extremam Unctionem spectat ad eumdem Ministrum.*

8 *Unctio Extrema olim dabatur priùs, deindè Sacrum Viaticum.*

9 *Exempla Episcoporum extremè inunctorum à suis Canonicis.*

10 *Parochiale officium est dare Extremam Unctionem, Sacrum Viaticum, & sepulturam.*

11 *Parochus tenetur dare Extremam Unctionem de justitia, & sub pœna mortalis peccati suis Parochianis graviter ægrotantibus.*

12 *Parochiale onus laboriosissimum.*

13 *Pauli Segnerii libellus* Il Paroco istruito, *ad cujus instantiam prodiit?*

14 *Parochi negligentes in Cura puniendi ab Episcopo.*

15 *Presbyter antiquitùs denotabat Parochum.*

16 *Pestis tempore an Parochi teneantur inungere infirmos cum periculo vitæ? Rationes pro affirmativa num.* 17. *Pro negativa num.* 18.

19 *S. Congr. Cardinales discordes circa Extremam Unctionem à Parochis dandam tempore Pestis, S. Carolo Borromeo requirente.*

20 *Distinctio circa obligationem ungendi infirmos à Parocho tempore Pestis.*

21 *Extrema Unctio facit de attrito contritum.*

22 *Episcopus in defectu Parochi tenetur dare Extremam Unctionem.*

23 *Prælati Regulares an sint obligati dare Extremam Unctionem suis subditis?*

24 Re-

24 *Regulares dant Unctionem Extremam omnibus degentibus in Monasterio, Familiaribus, Hospitibus, atque Mercenariis.*
25 *Bibliophylacium nobilissimum Monasterii S. Justinæ de Padua.*
26 *Tertiarii, ac Tertiariæ à quibus recipiant Extremam Unctionem?*
27 *Regulares Præsidentes Seminariis, aut Collegiis studiorum an dent Extremam Unctionem alumnis graviter ægrotantibus?*
28 *Regulares quando possint dare Extremam Unctionem in alienis Parochiis.*

TErtia disputatio, quam circa Ministrum Sacramenti Extremæ Unctionis faciunt Theologi, est, An quilibet Sacerdos licitè, & validè possit eam ægrotantibus ministrare? Reducitur autem hæc disputatio ad quinque genera
1 personarum, videlicèt ad Episcopos, ad primam Dignitatem Capituli, ad Parochos, ad Regulares, & ad simplices Sacerdotes, etiam nominatim Excommunicatos, vel degradatos; de quibus omnibus breviter est videndum.

Quo ad Episcopum, extra omnem controversiam est, quod in tota sua Diœcesi licitè, & validè administrat omnia
2 Sacramenta suis Diœcesanis; est enim Parochus Parochorum, & Ordinarius in tota sua Diœcesi, ad quem principaliter pertinet cura omnium animarum ejusdem suæ Diœcesis. *cap. Quicunque.* 10. *q.* 1. *cap. Præcipimus.* 12. *q.* 1 Angelus *Verb. Confessio* 3. §. 3. Pax Jordanus *tom.* 1. *lib.* 3 *tit.* 3 *num.* 1. & 2. ubi notat omnes Parochos in civitate, & Diœcesi esse coadjutores Episcopi in cura animarum, & administratione Sacramentorum, ut deducitur ex *cap. Inter cætera* in fine, ubi Glossa, & DD *De offic. ordin.* Et sicut Episcopus potest ubique in sua Diœcesi audire Confessiones Sacramentales, & ministrare Sacramentum Pœnitentiæ, ut dixi *De Pœnitentia Decis. XXXIX. num.* 3 multò ma-
3 gis potest dare Sacramentum Extremæ Unctionis, quod dicitur Pœnitentiæ consummativum. Idem Jordanus *d. lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 1. & 2. & circa hoc punctum est decisio in terminis in *cap. Illud superfluum. dist.* 95. ubi Innocentius Papa I. ita respondit: *Illud superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere non dubium est. Nam idcircò de Presbyteris dictum est; quia Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Cæterùm si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere Chrismate, sine cunctatione potest, cujus est ipsum Chrisma conficere.* Glossa autem ibi declarat *ly Chrismate*, idest *Oleo*, quod notavi suprà *Decis. I. num.* 2. docens rationem, quare oleum dicatur Chrisma.

Igitur Episcopus pro sui beneplacito potest Sacramentum Extremæ Unctionis suis subditis ministrare, ut in terminis probat Ivenim in suo *Commentar. Histor. & Dogmat. de Sacram. Extr. Unct. Dissert.* 7. *q.* 6. *cap.* 2. ubi allegat exemplum Caroli Magni Imperatoris, qui ab Episcopo fuit Sacra Unctione inunctus, & Beatæ Mauræ, quæ pariter Extremam Unctionem accepit à prudentio Episcopo Tricastino; nam in defectu Parochorum ipse Episcopus obligatus est de justitia dare hoc Sacramentum, ut affirmant DD. citati infra *num.* 22. Est autem notatu dignum, quod advertit Pax Jordanus *d. lib.* 3 *tit.* 5. *num.* 9. videlicèt, quod si aliquando Episcopus vel ob necessitatem, vel ob eminentiam infirmi, aut propter charitatem, vel alium respectum illud Sacramentum voluerit administrare, debet servare Ritus, & præcepta universaliter præscripta ministris illius in Rituali Romano; nihil enim particulariter præscribitur servandum ab eo diversum ab aliis Ministris. Et hic non est sub oblivione omittendum eximiæ charitatis exemplum gloriosæ memoriæ 5
Illustrissimi, ac Reverendissimi Georgii Cornelii Episcopi Patavini filii Serenissimi Ducis Reipublicæ Venetiarum

tiarum Joannis Cornelii, qui anno 1650. cum esset in visitatione Terræ Montaneanæ, hospitans, ac dormiens in domo Archipresbyterali, audivit media nocte nonnullos januam ejusdem domus pulsantes, cumque nullus responderet, surrexit è lecto piissimus Antistes, aperuit fenestram, & quæsivit, quis esset? Hi, qui pulsabant, dixerunt, se postulare Archipresbyterum, ut properaret ad dandam Extremam Unctionem cuidam egeno in sua Parochia morti proximo. Episcopus statim vocat unum è capellanis suis, & celeriter induit vestes, & accepto Sacro Oleo processit ad infirmum; (non enim aderat Archipresbyter, qui relictis cubilibus suis pro commodo Prælati, ac familiarium ejus, iverat dormitum apud suos consanguineos.) Igitur Urbis Patavinæ Pastor consolatus languidum, & in conformitate Divinæ voluntati confortatum Sacramento Unctionis Extremæ munivit, adstantibus pluribus vicinorum, qui audito Episcopi accessu convenerant, venerantes ejus pietatem, eò magis conspicuam, quò constantiorem in adsistentia; non enim voluit Antistes discedere, nisi orto sole, & postquam Archipresbyter ascitus venerat usque ad exitum illius animæ remansurus. Hæc dicta sint in obsequium prædicti celsissimi Episcopi, à cujus clementia ad minores, & sacros ordines promotus fui, & cui eadem dignum me fecit, ut inservirem, post Doctoratus lauræam acceptam, primùm tanquàm Promotor Fiscalis ejus Episcopalis Curiæ, deindè ut ejus Auditor in spirituali regimine totius Diœcesis, & in examinandis Confessariis, multiplici cum munificentiæ, & benevolentiæ ipsius signo. Hæc de Episcopis.

Quò ad primam Dignitatem Capituli. Ad hanc spectat tradere Extre-
6 mæ Unctionis Sacramentum Episcopo morienti, prout etiam Sacrum Viaticum; ut statutum est in Cæremoniale Episcoporum *lib. 2. cap. 38.* Bauldry *in Manuali Sacrar. Cæremon. part. 5. d. lib. 2. cap. 38.* & Castaldus *in Praxi Cæremon. libr. 1. sect. 10. cap. 12. num. 3.* Neque obstat, quod liber Cæremoniale Episcoporum *d. cap. 38.* nominet primam Dignitatem Capituli tantummodò in administratione Sacri Viatici: ibi: *Tum majori, qua poterit, devotione, & humilitate, Sacrum sumat Viaticum, quod illi deferat prima Dignitas comitante Capitulo, & toto Clero Cathedralis Ecclesiæ in habitu Ecclesiastico, & cum candelis accensis.* Quia dispositio loquens de uno ex his duobus Sacramentis, debet habere locum etiam in alio; siquidem
eam antiquissimis temporibus ad unum, 7
& eumdem Sacerdotem spectabat porrigere infirmo Sacrum Viaticum, & ministrare Extremam Unctionem; cum hoc solo discrimine, quod antiquitùs dabatur priùs Extrema Unctio, & post illam Sacra Communio per modum Viatici; ut notat Menardus in libro Sacramentor. Sancti Gregorii *pag. 334. Vers. Deindè communicet cum Corpore, & Sanguine Do-
mini.* Ubi sic ait: *Quod valdè notan-* 8
dum est, quia olim ungebatur infirmus, antequam sumeret Viaticum Corporis, & Sanguinis Domini. Et allegat Decretum Eusebii Papæ apud Burchardum *lib. 18. cap. 11.* & apud Ivonem *lib. 15. cap. 35.* quod erat hujusmodi: *Sacerdos impleat omnia sicut suprà circa ægrotum pænitentem scriptum est, idest, Orationes dicat, & ungat eum Oleo Sancto, & Eucharistiam ei donet.* Igitur unus, & idem erat minister Unctionis Extremæ, & Sacri Viatici antiquitùs; & unus, ac idem esse debet nostris temporibus, qui Episcopo morienti exhibeat Sacrosanctam Eucharistiam, & impertiat Unctionis Extremæ Sacramentum, nempè prima Dignitas de Capitulo Ecclesiæ Cathedralis.

Confirmatur exemplo Sancti Henrici
Episcopi Lubeccensis, de quo Arnol- 9
dus *libr. 3. Histor. Slavor. cap. 3.* sic scribit: *Confortatus in Domino, convocatis Fra-*

Fratribus (idest Canonicis suæ Ecclesiæ Cathedralis, ut ostensum est suprà *Decis. X. num. 21.*) *dicebat, se jam resolvi; & accipiens Sancti Olei Unctionem*, (utique à prima Dignitate eorumdem Canonicorum) *manus ipse porrigebat, pedes extendebat, cum psallentibus psallebat, sumptoque Viatico Dominici Corporis dixit: O Rex gloriæ veni cum pace*. Concordat id, quod de Sancto Guilelmo Archiepiscopo Bituricensi scribit Surius in ejus Vita die 10. *Januarii*; videlicèt: *Fratribus convocatis* (idest Canonicis) *Extremæ Unctionis Sacramentum humiliter, ac devotè suscepit. Et eo percepto etiam Sacrosanctam Eucharistiam sibi porrigi instantissimè postulavit*. His addere licet exemplum Sancti Caroli Borromæi Archiepiscopi Mediolanensis, de cujus ultima infirmitate ita loquitur Joan. Petrus Jussanus *in ejus vita lib. 7. cap. 12. Il Padre Adorno avisò incontinente il Cardinale, e le disse con molte lagrime, che era giunta l'hora sua di partirsi da questa vita; e che il Signore lo chiamava à se, avvisandolo se voleva il Santissimo Viatico. Rispose, che lo dimandava instantemente; & interrogato, chi lo doveva communicare, disse, l'Arciprete del Duomo. Questi era Monsignor Giovanni Fontana hora Vescovo di Ferrara, che era all'hora Arciprete in questa Metropolitana*. Et statim post acceptum Sacrum Viaticum dedit ei Sacramentum Extremæ Unctionis, ut ibidem subdit idem Auctor; nam administrandum hoc Sacramentum Episcopo morienti de Jure vocanda est prima Dignitas Ecclesiæ Cathedralis, ut dictum est suprà.

Quo ad Parochum: certum est ad eum spectare ex officio administrationem hujus Sacramenti ægrotantibus
10 graviter in sua Parochia; siquidem dare Extremam Unctionem infirmis est Jus Parochiale, prout est dare Sacrum Viaticum, ac sepulturam; ita ut illicitum sit cuicunque alii Sacerdoti absque licentia, aut expressa, aut tacita proprii Parochi ungere Oleo Sacro infirmos, (excepto gravis necessitatis casu, absente, vel nolente Parocho ministrare absque causa, ut infra dicemus.) Hoc probatur per textum *in Clem. Unica, de Privileg.* in qua excommunicantur Regulares, *qui Clericis, aut Laicis Sacramentum Unctionis, vel Eucharistiæ ministrare, matrimoniavè solemnizare, non habita super his Parœcialibus Presbyteri licentia speciali, &c. præsumpserint*. Ergo ministrare Extremam Unctionem, Sacrum Viaticum, & solemnizare Matrimonia sunt officia propria Parochi, & ad Parochum de Jure spectantia. Hinc Rituale Romanum in titulo *de Visitatione, & Cura infirmorum* habet hæc verba: *Parochus in primis meminisse debet, non postremas esse muneris sui partes, ægrotantium curam habere*. Hæc autem obligatio curæ habendæ requirit, ut ingravescente infirmitate, præter alia Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, det infirmis etiam illud Unctionis Extremæ, & ideò sub titulo de hoc Sacramento idem Rituale Romanum ait: *habeat igitur Parochus loco nitido, & decenter ornato, in vase argenteo, diligenter custoditum Sacrum Oleum infirmorum, &c.*

Disputant autem Scholastici sub qua obligatione Parochus teneatur ministrare hoc Sacramentum suis Parochianis graviter ægrotantibus. Et 11
communis est eorum sententia, illum teneri ex justitia, & sub præcepto obligante ad peccatum mortale, si negligat ministrare Extremam Unctionem tempore opportuno vel per se, vel per alium idoneum Sacerdotem. Ratio est duplex. Una, quia Parochus recipit redditus Parochiæ, & stipendia Parochialia sub hac obligatione ministrandi Sacramenta suis Parochianis. Ergo etiam Extremam Unctionem debet ex justitia eis dare, cum graviter ægrotant. Quod si facere omittat tempore opportuno, peccat contra justitiam, & fit reus peccati mortalis. Altera ratio est, quia Parochus tenetur ex justitia ministrare suis

re suis Parochianis non solùm Sacramenta necessaria, sed etiam illa, quæ valdè prosunt eorum saluti, & sunt à Christo instituta tanquam remedia valdè proficua fidelibus, & tale est Sacramentum Extremæ Unctionis; ita disserunt Suarez *in* 3. *p tom.* 4 *disp.* 44. *sect.* 2. Salmanticenses *de Sarament. in genere tract.* 7. *cap.* 5. *punct.* 2. *num.* 7. Barbosa *de Parocho cap.* 22. *num.* 10. & ibi Possevinus, Bonacina, Layman, & alii idem scribentes. Gobatus *de Extr. Unct. tract.* 8. *num.* 901. Mastrius *in* 4. *Sent. d. disp.* 6. *num.* 139. nec non *in sua Theol. Moral. disp.* 22. *num.* 90. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 131. Neque valet objectio, quod Extrema Unctio non sit Sacramentum necessitatis; ideòque quo ad illud, prout etiam ad alia remedia utilia tantùm animabus, Parochos non esse obligandos sub mortali ad illa Petentibus ministranda; aliàs eorum onus esset insupportabile, deberent enim incessanter prædicare, catecheses facere, populum non solùm ad præcepta servanda, sed etiam ad consilia hortari, & sic nullam requiem haberent. Respondetur enim primò, uti-
12 que onus Parochiale esse laboriosissimum, & mirandum, tot animarum Rectores otio, & recreationibus indulgere; parùm, aut nihil curando de propria, ac Parochianorum salute. Hos indesinenter increpabat sanctæ memoriæ Eminentiss. & Reverendiss. D. meus Cardinalis Gregorius Bar-
13 badicus, ad cujus instantiam prodiit aureus libellus à P. Paulo Segnerio compositus, cujus titulus *Il Parocho istruito*; quem, Utinam, omnes Parochi legerent; ac centies, & millies relegerent. Respondetur secundò, falsum esse, quod Parochi teneantur solùm ministrare Sacramenta, & media ad salutem necessaria; nam tenentur etiam præbere ea, quæ utilia sunt, juxta præscriptum Ecclesiæ, & quando opportuno tempore petuntur; prout omnes DD. censent de Extrema Unctione. Navarrus *in Man. cap.* 24. *num.* 131. Victoria *in Summa num.* 135. Suarez *d. disp.* 44. *sect.* 2. *num.* 1. Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 140. & *in Theol. Mor. d. d. disp.* 22. *num* 94. Quapropter sicut Parochi negligentes in docendis populis rudimenta fidei sunt graviter ab Episcopo puniendi, ut scribit Chartarius *in Criminalibus Decis. LXVIII. num.* 7. prout etiam quando negligunt ministrare infirmis Sacramenta Eucharistiæ, & 14
Pœnitentiæ, ut docet Diaz *in Praxi cap.* 45. & ibi Salzedo *in additione*, ubi allegat Glossam *in cap. Officium. in Verb. Sine confessione. De officio Archipresb.* & facit text. *in cap. Presbyter.* 16. *quæst.* 6. & Navarrus *consil.* 13. *sub tit. de Pœnis*, ita etiam sunt severè mulctandi, si negligant ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis, teste Pace Jordano *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 22. & 23. ubi cum ostendisset, eos mortaliter peccare, subdit: *Verùm etiam debent ab Episcopo severè puniri, prout generaliter contingit in omnibus Sacramentis, & in cæteris obligationibus Parochialibus; quando culpabiliter ab ipsis Parochis transcurantur. Si enim Officiales in officio delinquentes puniuntur; imò plures eorum probibentur à tali punitione appellare. l. Nulli. Cod. Quorum appellat. non recip.* Farinac. *q.* 101. *num.* 85. *quantò magis debent puniri, qui in re tanti momenti deliquerint?* His ego addo comminationem contra Parochos negligentes in cura Animarum, quam fecerunt antiquitùs Canones Apostolici, ut constat in eis *can.* 57. *aliàs* 58. ubi ita: *Episcopus, vel Presbyter, qui Cleri, vel populi curam non gerit, & eos pietatem non docet, segregetur; & si in socordia perseveret, deponatur.* Et ne studioso
Lectori scrupulum faciat illud nomen 15
Presbyter, sciat, quod in veteribus Ecclesiæ canonibus Parochi simpliciter dicebantur Presbyteri. Legat *cap. Presbyter.* 2. *q.* 5. *cap. Omnis Presbyter. de Consecr. dist.* 4. *cap. In Dominicis diebus. de Paroch.* & ibi Emanuel Gonzalez *num.* 3. qui in confirmationem talis denominationis alios Concilia-

res

res Canones cumulat. Facit etiam consuetudo plebis nostri temporis, quæ, si quis infirmatur, ait, vocetur *Presbyter*, idest *Parochus*.

Sed non levis est inter Theologos disputatio, utrùm Parochus tempore pestis teneatur ministrare Sacramen-
16 tum Extremæ Unctionis Parochianis suis pestiferatis cum periculo propriæ vitæ? Affirmant Gabriel, & Echius, quos citat Suarez *de Extrem. Unct. d. disp.* 44. *sect.* 3. *num.* 6. Sylvius, & Nugnus; quos allegat, Diana Coordinatus *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 26. quæ in Diana veteri habetur *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 173. nec non Claudius Espænceus apud eumdem Dianam veterem *part.* 8. *tract.* 1. *resol.* 21. quæ transivit in Coordinati operis *tom.* 3. *tract.* 1. *resol.* 60. *num.* 16. quorum rationes sunt sequentes. *Prima*, eatenus alii Sa-
17 cerdotes non tenentur cum periculo vitæ Extremam Unctionem ministrare, ut infra *Decis. XII.* demonstrabimus, quia in eis est sola obligatio ex charitate. Sed in Parochis est etiam obligatio justitiæ. Ergo ipsi censentur obligati ministrare. *Secunda*, quia tacita conventio est inter Parochos, & Parochianos, ut illi recipiant stipendia ab istis ad hoc, ut tempore mortis præbeant ipsis alimenta spiritualia. Ergo non obstante periculo vitæ tenentur Parochi hoc Sacramentum præbere. *Tertia*; aliàs tempore pestis totus populus esset destitutus ministris à quibus ex obligatione exigere posset hoc Sacramentum, quod esset magnum absurdum, & majus totius populi detrimentum. *Quarta*, quia Parochi de justitia tenentur ministrare Sacramenta suis subditis, quandocunque ea petunt. Ergo etiam tempore Pestis. *Quinta*, (& satis urgens) quia Duces militares in pugna sanguinolenta tenentur vitam suam exponere, ut alios milites juvent. Ergo etiam Duces Spirituales. *Et Sexta*, quia aliàs sequeretur, quod non essent obligati Parochi prædicti ministrare tempore pestis Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; dicendo, sufficere contritionem cum voto horum Sacramentorum.

His tamen non obstantibus contraria Sententia Summistarum, & Theologorum prævalet; docent enim communiter, non teneri Parochos cum 18
periculo eorum vitæ ministrare Extremam Unctionem subditis suis, hoc præcipuo fundamento, quia hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, neque necessitate medii, ut Baptismus, & Pœnitentia; neque necessitate Præcepti, ut Eucharistia. Hinc inferunt, Parochos non teneri de justitia erga suos Parochianos cum periculo vitæ nisi ad ea, quæ simpliciter sunt necessaria ad salutem; & tale non est Sacramentum Unctionis Extremæ: imò neque ex motivo charitatis in tali casu eos teneri; quia non agitur de postponenda vita temporali pro vita spirituali; sed tantùm pro aliquo commodo, aut utilitate tantùm. Et equidem Extremà Unctione non datur vita spiritualis infirmo, idest prima gratia; sed removentur impedimenta, ut commodiùs possit infirmus consequi cœlestem gloriam, ad quam per alia devotionis remedia, & per Indulgentias potest celeriter pervenire. Ita Villalobos, Molfesius, Tannerus, & alii quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 26. & 27. Suarez *d. disp.* 44. *sect.* 3. *num.* 20. Gobatus *tract.* 8. *num.* 902. Pax Jordanus *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 21. Bissus *Verb. Minister Sacramentorum* §. 34. Barbosa *de Parocho cap.* 22. *num.* 17. & Eminen. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 137. & *seqq.* Hinc est quod anno 1576. cum pestis Mediolani grassaretur, Sanctus Carolus Archiepiscopus illius Civitatis consuluit Sacram Congregationem Concilii, ad quorum Sacramentorum ministrationem essent Parochi obligati versus Parochianos suos peste infectos? In qua concorditer dictum fuit; obligatos esse ministrare prorsùs Sacramenta Baptismi, atque

Ii Pœni-

Pœnitentiæ vel per se, vel per alios idoneos Sacerdotes; quo verò ad Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ
19 Unctionis Cardinales fuerunt discordes, & delato dubio ad Summum Pontificem Gregorium XIII. nihil voluit super hoc determinate, ut latè refert Fagnanus *in cap. Clericos. num.* 40. *De Clericis non residen.* & fuit à me dictum occasione Sacri Viatici in meis Decisionibus De Venerabili Eucharistiæ Sacramento *Decis. LXI. num.* 26. & 27. & dicit Diana Coordinatus *eod. tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 58.

In hac controversia, quia prima opinio videtur nimis rigorosa; secunda autem censetur nimis laxa; media sententia inter istas est amplectenda cum hac distinctione; videlicèt, vel infirmus confessus fuit in illa
20 ultima infirmitate, aut paulò ante; & probabiliter ex statu suo constat, eum postea non peccasse mortaliter? & in tali casu Parochus non tenetur ad exponendum se periculo vitæ; ut ipsi Sacramentum Extremæ Unctionis ministret; quia in tali casu probabiliter existimari debet, quod sit in statu gratiæ, & quod non sit ipsi necessarium hoc Sacramentum; quamvis enim sit utile, hoc tamen non convincit, ut teneatur Parochus sub mortali, & cum probabili vitæ periculo hoc Sacramentum ministrare. Si verò non sit confessus, aut post confessionem verisimiliter Parochus scit, ipsum infirmum mortaliter peccasse; neque posse ampliùs confiteri, ob loquelæ deperditum usum, vel delapsum in phrænesim, & in hoc casu tenetur sub mortali ei ministrare Extremam Unctionem, etiam cum propriæ vitæ periculo; ut dixi in Decisionibus de Venerabili Eucharistiæ Sacramento *Decis. LXI. num.* 35. quia tunc hoc Sacramentum existimatur necessarium illi infirmo; ut mediante eodem Sacramento, si habeat saltem attritionem de peccatis, consequatur remissionem eorumdem, & recuperet divinam gratiam, & vitam spiritualem; est enim constans Theologorum doctrina, quod etiam
hoc Sacramentum Extremæ Unctio- 21
nis, si infirmus confiteri non possit, & sit attritus, habeat virtutem faciendi illum contritum. DD. quos citat, & sequitur Volpi *Resol.* 79. *num.* 10. Gobatus *tract.* 8. *num.* 910. & 911. Et ita tenent circa d. obligationem Parochi, ac docent Suarez *in* 3. *part. tom.* 4. *d. disp.* 44. *sect.* 3. *num.* 15. Hurtadus, & Præpositus apud Dianam Coordinatum *d. tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 23. nec non Tabiena, Armilla, Amicus, Tannerus, Machachus, & Franciscus de Lugo, quos allegat, & sequitur idem Diana Coordinatus *tom.* 3. *tract.* 1. *resol.* 60. *num.* 16. *in fin.* Gobatus ubi suprà, & *in d. Theol. Experim. tract.* 1. *à num.* 153. & *seqq.* Salmanticenses *de Sacram. in genere tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 8. & ibi Dicastillus, & Palaus; Abelly in medulla Theologica *part.* 2. *tract.* 1. *cap.* 6. *sect.* 4. *in fine*, & aliis omissis ita distinguendo firmat Mastrius *d. dis.* 6. *num.* 144. & 145. & *in sua Theol. Moral. d. disp.* 22. *num.* 93. qui deinde respondet omnibus rationibus opinionis affirmativæ, demonstrans ex justitia Parochum teneri cum suæ vitæ periculo administrare solùm Sacramenta necessaria, idest Baptismum, & Pœnitentiam; non autem tantùm utilia; nisi quando subditus confiteri non potest, & creditur, solam attritionem habere, ut suprà explicatum est, ad hoc ut per alia Sacramenta sivè Eucharistiam, sivè Extremam Unctionem ex attrito fiat contritus, & obtineat vitam spiritualem per consecutionem gratiæ, ac remissionem mortalium. Idcircò quando infirmus probabiliter existimatur esse in gratia, non est obligatus Parochus cum periculo vitæ propriæ Extremam Unctionem ministrare; tanto minùs si sit necessarius aliis permultis de sua Parochia. Notant tamen DD. quod in casu necessariæ administrationis olei Sacri peste infectis, debet Parochus uti omnibus

pos-

possibilibus cautelis ad effugiendum contagium; de quibus Bissus *d.* §. 34. Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 902. & ego
22 differam inferiùs *in Decis. LXXIII.* Tandem nec illud est omittendum, quod scribit Gobatus *d. tract.* 1. *num* 143. his verbis: *Addit Chapeaville cap.* 5. *q.* 7. *Episcopum obligari ex justitia, si desint alii, extremè ungere ægrotum, in eo scilicèt casu, in quo Parochus; nam ipse Episcopus est vel maximè Pastor*.

Quo ad Regulares. Circa administrationem Sacramenti hujus Extremæ Unctionis distinguere oportet tres gradus, scilicèt Prælatos circa suos subditos; Deputatos ad danda
23 Sacramenta ægrotantibus in Monasterio, & Religiosos quò ad sæculares extra Monasterium infirmos. Dicendum est igitur, quod Prælati Regulares obligati sunt ex justitia dare Extremam Unctionem vel per se, vel per alios Sacerdotes à se deputandos suis subditis. Tamburin. *de Jure Abbatum tom.* 2. *disp.* 7. *quæst.* 7. Lezana *tom.* 3. *Verb. Extrema Unctio num.* 4. Pellizarius *in Man. Regul. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 6. *num.* 2. Mastrius *d. disp.* 6. *in* 4. *sent. num.* 139. qui ibidem advertit eamdem obligationem incumbere Abbatibus, Guardianis, ac aliis Prælatis Regularibus erga suos subditos, quam habent Parochi erga suos Parochianos; licèt enim ipsi non recipiant stipendium à subditis, prout Parochi, nihilominùs dum acceptant Prælaturam, constituuntur Pastores omnium degentium in Monasterio, ac Conventu, & hi habent jus petendi ab eis hoc Sacramentum, ne sint pejoris conditionis, quàm sæculares, ac laici; nam præstant iisdem Prælatis stipendia obsequii, obedientiæ, ac reverentiæ, quæ sunt altioris ordinis, stipendiis pecuniarum; propterea, si Prælati prædicti in hoc deficerent, peccarent mortaliter; sunt enim strictissimè obligati, ut dictum est, ex justitia ad ministrandum hoc Sacramentum suis subditis aut per se, vel per alios, etiam tempore pestis, & cum propriæ vitæ periculo in illis casibus, in quibus tenetur Parochus ipse, vel Episcopus, ut mox fuit supra explicatum. Idem docet Suarez *d. disp.* 44. *sect.* 3. & Gobatus *in Theol. Exper. tract.* 1. *num.* 137. 138. & 139.

Quod si sermo versetur circa Regulares deputatos ad hoc Sacramentum ministrandum ægrotantibus in Monasterio; certum est ab eis esse dandum omnibus religiosis professis, ac Novitiis, nec non Oblatis, & aliis ha- 24
bitum religiosum ibi deferentibus. Ulteriùs possunt illud dare: Primò familiaribus suis sæcularibus; idest servitoribus, non solùm servientibus toti Monasterio in communi; sed etiam alicui Prælato, Monacho, aut Religioso in particulari; tàm si habitent continuò intra septa Monasterii, quàm si soliti sint extra illud in domo propria pernoctare, casu quo corripiantur lethali ægritudine in ipso Monasterio. Tamburin. *d. tom.* 2. *disp.* 7. *quæst.* 3. *num.* 9. Gobatus *in Theol. Exper. d. tract.* 8. *num.* 862. 863. & Bissus *tom.* 2. *Verb. Minister Sacramentor.* §. 29. qui idem affirmat de laicis servientibus in prædiis, & Grangiis eorumdem Regularium. Secundò commensalibus, ideft illis, qui amicitiæ causa per aliquot dies commorantes in Monasterio, ibi infirmantur; vel ad exercitia spiritualia peragenda; aut ad aliquod negotium discutiendum. Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 864. & 865. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 16. Pellizzar. *in Manuali Prælator. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 326. ubi loquitur de omnibus Hospitibus. Quintanadvenas *in Singular. tract.* 5. *Singular.* 4. *num.* 5. Tertiò Mercenariis, & operariis conviventibus in claustris eorumdem Religiosorum, si fortè in eis gravi infirmitate decumbant; quorum hominum laicorum diversa ubique genera in omnibus Regularibus domibus occupantur, pro custodiendo tritico, reparandis doliis, componendis phar-

 macis,

macis, & his similibus laboriosis operibus, vel industriosis artificiis, prout hisce temporibus experimur in Illustrissimo Cœnobio Sanctæ Justinæ hujus Civitatis, in quo Abbas, & Monachi Casinenses astruunt Nobilissimum, & verè Regium Bibliophyla-
25 cium, circa quod insudant tribus ab hinc annis non pauci fabri lignarii, pluteos ex lignis pretiosissimis, librorumque receptacula affabrè cum columnis, & cochleis erigentes. Quartò Regulares dant Extremam Unctionem Tertiariis moribundis, deferentibus habitum eorum Religionis, dummodo habitent in conventu, emis-
26 sis votis saltem simplicibus paupertatis, castitatis, ac obedientiæ; non etiam si degant in propriis domibus laicalibus, vel in Eremitoriis separatis; hi enim quo ad Sacramenta tempore mortis recurrere debent ad proprios Parochos, prout docui *de Pœnitentia decis.* 39. *num.* 24. & idem dicendum est de Mulieribus Tertiariis, vulgò *Pizzocbere*; quæ censentur subjectæ suis Parochis sivè vivant in domibus consanguineorum, sivè collegialiter absque clausura (qui est abusus maximus) ut ostendi in eodem tractatu de Pœnitentia *Decis. XL. per totam*. Pellizzarius *d. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 327. Rodriquez *QQ. Regul. tom.* 1. *q.* 56. *art.* 10. & in puncto Diana *part.* 6. *tract.* 8. *resol.* 30. quæ nunc posita est in opere ejus Coordinato *tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 351. ubi ponit per extensum Epistolam Sacr. Congregationis ad Episcopum Mutinæ *diei* 17. *Junii* 1639. In qua inter cætera scribitur ad eumdem Episcopum ita. *Questi miei Eminentissimi Signori &c. quanto al secondo articolo della Tertiaria sono stati similmente di parere, non haver potuto li Frati del Convento sudetto, in vigore di qualsivoglia Privilegio dell'Ordine loro, amministrarle i Sacramenti della Communione per Viatico, & Estrema Untione, ne meno andare à levare il cadavere di casa processionalmente, senza intervento, ò licenza del proprio Parocho, essendo queste funzioni proprie de Curati*. Quintò tandem dubitari potest, an Regulares præsidentes Seminariis, vel Collegiis studentium erectis extra eorum cœnobia, possint da- 27
re Extremam Unctionem, simulque Sacrum Viaticum iisdem studentibus Laicis, ac famulis Laicis pariter ibi inservientibus, casu quo ægrotent ad mortem? Casus iste frequens esse potest, si vel RR. PP. de Somasca, vel Societatis Jesu ponantur ad regimen, & instructionem vel Seminarii Episcopalis, vel juvenum nobilium in aliqua particulari domo; prout jam nonnullis ab hinc annis servabatur Tarvisii? Eminent. Cardin. de Lugo *in Responsis Moral. lib.* 4. *dub.* 33. ita distinguit: Vel Regulares ipsi conducunt eam domum, in qua recipiunt juvenes ad studendum, & convivendum? vel è contra domus conducta est ab Episcopo, vel à Decurionibus Civitatis, aut à quocunque alio pro edocendis, & benè educandis juvenibus, & ad eos edocendos, ac benè educandos assumuntur Regulares? Primò casu poterunt Regulares ministrare Sacrum Viaticum, & Unctionem Extremam graviter decumbentibus in illa domo, absque alicujus Parochi licentia, virtute Privilegiorum, quæ ibi à prædicto Eminentissimo Lugone enumerantur, & ratio est, quia ipsi Regulares sunt domini principales domus illius; studentes autem, & conviventes sunt eorum commensales, & hospites. At in secundo casu minimè poterunt; nam è contra ipsi Regulares sunt simplices convictores, & famulantes iisdem studentibus in bono morum, ac litterarum instructione, & hujusmodi sunt, (ut ait idem Emin. Auctor) PP. Societatis Jesu, qui Romæ præsident Collegiis, ac Seminariis Germanico, Anglico, Scotico, Maronitarum, & consimilibus; nullam enim in eis exercent Jurisdictionem Spiritualem, neque faciunt officia Parochialia, ut latissimè

tissimè in dicto *dub.* 33.

Quod si loquamur de Regularibus pro danda Unctione Extrema sæcularibus ægrotantibus in quacunque parte Civi-
28 tatis in propriis eorum ægrotantium domibus? concors est omnium scribentium doctrina, quod absque licentia vel Episcopi, vel Parochi, non possunt Regulares eosdem ægrotos extremè ungere; & si hoc facere præsumerent, incurrerent in excommunicationem contra eos latam *in Clem.* 1. *de Privilegiis*; quæ est Papæ reservata. Porrò omnes DD. concedunt, licitè à Regularibus ungi Oleo Sacro quoscunque graviter decumbentes in casu necessitatis, quæ talis censetur, si Parochus sit absens, vel irrationabiliter recuset ungere infirmum Parochianum suum. Ita Peyrinus *in Commentar. ad Const.* 21. *Leonis X. num.* 15. Busembaum *libr.* 6. *tract.* 5. *cap.* 1. Quintanadven. *tom.* 1. *tract.* 5. *Singul.* 3. *num.* 7. Bissus *d. Verb. Minister Sacramentor.* §. 27. Volpi. *d. resolut.* 78. *num.* 5. & 6. Lezana *in Summa tom.* 1. *cap.* 21. *n.* 10. nec non *tom.* 3. *Verb. Extrema Unctio num.* 1. Salmanticenses *d. tract.* 7. *de Sacramentis cap.* 5. *num.* 4. & 5. Et Diana Coordinatus alios Theologos sic docentes cumulans, *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 29. quæ in veteri opere jacet in *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 82. Ratio illa est, quia præsumitur tacita licentia Summi Pontificis, ac etiam Episcopi in prædictis casibus, cum eorum mens, & intentio sit, ut fideles recipiant opportuno tempore Sacramenta à Christo Domino instituta pro ipsorum fidelium spirituali salute; & quando agitur de aliquo bono opere licitè faciendo, in quo non est necessaria Jurisdictio, sufficit præsumptus consensus Superiorum. Utrùm autem teneantur Regulares cum periculo propriæ vitæ præstare alicui moribundo sæculari extra claustra degenti Unctionem Extremam? patebit ex dicendis in Decisione sequenti.

DECISIO LXXII.

ARGUMENTUM.

Demonstratur, quando simplices Sacerdotes licitè possint ministrare Extremam Unctionem; & quod ad eam dandam prohibiti sunt Sacerdotes Excommunicati publicè denunciati, & ab officio suspensi. Examinatur ardua Quæstio, An simplices Sacerdotes, absente Parocho, obligati sint sub mortali, cum periculo propriæ vitæ, inungere infirmum Oleo Sancto? Explicatur Præceptum Charitatis, & ordo servandus in diligendo proximo, ac deciditur Quæstio affirmativè cum conditionibus, de quibus in ea. Refellitur opinio contraria Joannis Sancii, & P. Thomæ Tamburini; eorumque sinistra interpretatio doctrinæ S. Thomæ, circa obligationem dandi vitam corporalem pro salute spirituali nostri proximi. Ultimò traditur, An Medicus tempore Pestis obligatus sit mederi infirmis?

SUMMARIUM.

1 *Sacerdos simplex an sit obligatus dare Extremam Unctionem cum propriæ vitæ periculo?* & *num.* 9. & 13. & 31.

2 *Sacerdos simplex licitè non dat Extremam Unctionem, etsi validè, sine licentia Episcopi, vel Parochi.*

3 *Clerici sæculares in odiosis non veniunt nomine Religiosorum, neque Novitii.*

4 *Novitius Sacerdos dans Extremam Unctionem laico non incurrit in excom-*

communicationem.

5 *Sacerdos simplex, absente Parocho, an sit obligatus dare Extremam Unctionem?*

6 *Excommunicatus Sacerdos publicè denunciatus an possit dare Extremam Unctionem?*

7 *S. Hermenegildus rectè recusavit Eucharistiã de manu Episcopi Arriani.*

8 *Ecclesia potuit privare Excommunicatos facultate ministrandi Sacramenta.*

10 *Præceptum diligendi proximum quo jure introductum?*

11 *Ordo servandus in dilectione proximi, & sui ipsius.*

12 *Bonorum tria genera, & quæ?*

14 *Corpus perdendum pro salute animæ nostri proximi. Et quo in casu?*

15 *Evangelii loca præcipientia dare vitam corporalem pro spirituali proximi. Ac SS. Patrum sententiæ.*

16 *S. Sebastianus, & S. Vitalis miles corpus suum exposuerunt morti, pro salute spirituali proximorum.*

17 *Jo Sancii opinio de non perdenda vita corporali pro salute spirituali proximorum. Ejus insulsa interpretatio doctrinæ S. Thomæ.*

18 *Thomæ Tamburini reprehensibilis adhæsio opinioni Sancii contrariæ præcepto Charitatis, & omnium Theologorum doctrinæ.*

19 Sicuti *dictio an importet similitudinem? & num. 26.*

20 Debet. *Verbum an importet præceptum? & num. 28.*

21 *Bona spiritualia gratiora sunt Deo, quàm temporalia.*

22 *Præcepti Charitatis erga proximum verus intellectus.*

23 *Cardinalis de Lauræa opinio circa Præceptum Charitatis erga proximum.*

24 *Collegii Salmanticensis doctrina de eodem Præcepto.*

25 *Nicolai Baldelli Theologi Soc. Jesu doctrina de Charitate proximi.*

26 *Æqualitatem perfectionis Deus à nobis cum suâ non requirit, sed imitationem.*

27 *Verba S. Jo.* Et nos debemus pro fratribus animas ponere *sunt de Præcepto, non de solo consilio intelligenda.*

29 *Necessitate spirituali extrema proximi cessante, non tenemur dare nostram vitam corporalem ex charitatis præcepto.*

30 *Vita corporalis quandò sit periculo exponenda pro baptizando parvulo, audienda confessione, vel Oleo Sacro ungendo moribundo.*

32 *Medicus quandò sit obligatus mederi peste infectis sub pœna peccati mortalis.*

Diximus in præcedenti Decisione teneri Parochum ex justitia ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis cum periculo propriæ vitæ, quando probabiliter scit infirmum Parochianum suum esse in mortali peccato, neque posse suscipere Sacramenta Pœnitentiæ, & Sacri Viatici, vel ob deperditum usum loquelæ; vel quia eum phrænesis apprehendit; ideò in præsenti non exigua est Quæstio decidenda, an in casu supradicti moribundi, si Parochus absit, obligatus sit quilibet alius simplex Sacerdos cum propriæ vitæ periculo Extremam Unctionem ei dare; puta, quando Pestis grassetur in civitate, & moribundus ille sit pestiferatus? 1

Pro resolutione Quæstionis tria sunt præexaminanda circa facultatem simplicium Sacerdotum in administrando hoc Sacramento.

Primum est, quod licèt quilibet Sacerdos validè conferat illud, eò quia non requirit actualem Jurisdictionem, prout Sacramentum Pœnitentiæ, pendet enim à potestate Ordinis Sacerdotalis; nihilominùs licitè ministrari non potest à Presbyteris, quibus non est commissa cura animarum, cum ejus ministratio sit officium Parochiale; sed opus est licentia vel expressa, vel præsumpta aut Episcopi, aut proprii Parochi, ut advertunt omnes Doctores. Sotus *in 4. dist. 23. qu. 2. art. 1.* Sylvest. *Verbo Unctio Extrema num. 4.* Layman. *libr. 5. tract. 8. cap. 6.* 2

cap. 6. num. 2. Tamburin. *de Jure Abbat. tom. 2. disp. 7. quaest. 1.* & alii, quos cumulat Barbosa *de Parocho cap. 22. num. 2.* qui omnes testantur, quod simplex Sacerdos saecularis inungens infirmum Oleo Sacro absque praedicta licentia peccat mortaliter, & est ab Episcopo puniendus; at non incurrit in poenam excommunicationis latam contra Regulares *in Clem. 1. de Privileg.* quia in odiosis Clerici Saeculares non veniunt
3 nomine Religiosorum. Gobatus *tract. 8. num. 858. & 859.* Lezana *in Sum. tom. 3. Verb. Extrema Unctio num. 2.* Quintanadven. *Singularium tract. 5. de Extr. Unct. singul. 3. num. 3.* ubi confutat Vivaldum, Rodriquez, & Mirandam contrarium scribentes, & jure quidem, nam poenae non sunt extendendae. *cap. In poenis. De reg. Jur. in 6.* Barbosa *Axiom. 181. num. 9.* Bissus *tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum §. 28.* Imò si Sacerdos Novitius in aliqua Religione absque praedicta licentia Extremam Unctionem alicui saecula-
4 ri ministraret, non incurreret in antedictam excommunicationem; ea ratione quia neque Novitii in odiosis veniunt nomine Religiosorum. Suarez *in 3. part. tom. 5. de Censuris disp. 22. sect. 4. num. 3.* Thomas Tamburin. *de Triplici Jure lib. 6. cap. 3. num. 2.* exploso Navarro contrarium opinante *in Manuali cap. 22. num. 102.*

Secundum est, quod simplex Sacerdos in casu necessitatis, absente, vel deficiente Parocho, non solùm licitè po-
5 test ungere infirmum Oleo Sacro; sed etiam ad illum ungendum tenetur ex praecepto charitatis; si id exequi potest sine gravi incommodo; itaut recusando ministrare Extremam Unctionem infirmo in extremis laboranti peccet mortaliter, etiam si esset confessus, & communicatus in eadem infirmitate. Bissus *d. Verb. Minister Sacram. §. 27.* quamvis Caramuel *in sua Fundam. Theolog. lib. 3. num. 3622.* hanc obligationem sub mortalis peccati poena non admittat, nisi casu, quo infirmus non recepisset, aut recipere non posset alia Sacramenta Poenitentiae, vel Eucharistiae in illa infirmitate. Porrò Mastrius *in 4. Sent. disp. 6 num. 141.* ex pluribus Theologis, ibi per eum citatis distinguit, & concordat praedictas duas opiniones, videlicet, quod peccet mortaliter simplex Sacerdos recusans inungere infirmum, qui alia Sacramenta nec suscepit, nec suscipere potest in illa infirmitate; quia si sit attritus privat eum remedio remissionis mortalium culparum, quod per susceptionem Sacramenti Extremae Unctionis reciperet. At si praedicta alia Sacramenta obtinuit, Sacerdos simplex in dicta recusatione peccet tantùm venialiter, quia denegat infirmo remedium non necessarium absolutè; sed valdè utile, ac proficuum animae ejus. Ita etiam docet Layman. *d. lib. 5. tract. 7. cap. 7. num. 3.* Summa Diana *Verb. Extrema Unctio num. 23. Vers. Adverte.* Et novissimè P. Macedo *de Clavibus Petri lib. 4. cap. 3. in fine.*

Tertium praexaminandum est, an in supradicto casu absentiae Parochi, vel ejus iniustae reluctantiae in ministranda Extrema Unctione moribundo, possit illi eam dare simplex Sacerdos haereti- 6
cus, seu excommunicatus praecisus, idest publicè denunciatus? Affirmant Praepositus, Coninchus, Avila, & Trullench, quos citat, & sequitur Diana *part. 5. tract. 3. resol. 81. & 89* ac etiam *ead. part. 5. tract. 10. resol. 78.* quae repetiuntur in Diana Coordinato *tom. 2. tract. 4. resol. 30. 31. & 32.* innixi opinioni illorum, qui tenent Sacerdotes Excommunicatos publicè denunciatos, & praecisos posse in casu mortis absolvere etiam à peccatis. Sed contrarium est omninò dicendum tùm de absolutione à peccatis, quam validè dare non possunt, ut probavi *de Poenitentia Decis. XLV. num. 2.* tùm de hoc Sacramento Extremae Unctionis, ut docet Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 44. sect. 2. num. 6.* Ochagavia *de Extr. Unct. qu. 10. num. 3.* Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 10. difficult. 6. num. 6.* Tannerus *tom. 4. disp. 7. qu. 1. dub. 3. num. 64.* Bissus *d. tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum § 27.* & magistraliter Fagnanus *in cap. Non est* 7
vobis

vobis num. 6. de Sponsalibus, ubi in puncto probat, neque Sacrum Viaticum, neque Extremam Unctionem esse recipiendam ab hæreticis, vel ab excommunicatis publicè denunciatis, & citat S. Thomam *in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 2. q. 2. ad. 3.* & allegat memorabile exemplum S. Regis Hermenegildi, qui jussu Patris occisus est, eò quod noluerit Sacram Communionem recipere de manu Episcopi Arriani, ut habetur *in cap. Cæpit. 24. qu. 1.* & tandem subdit; quod sicut Christus noluit lapsis post Baptismum præbere remedium absolutionis dandum ab omni persona, prout fecit de ipso Baptismo, sed tantùm ab habente characterem Sacerdotalem; nullo necessitatis casu excepto, ut ait Glossa *in cap. Pastoralis. §. Præterea. Vers. Præterquàm in mortis. in fin. de Offic. Ordin.* ita Ecclesia ad imitationem Christi potuit disponere, ut peccantibus post Baptismum non possint dari Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis ab Excommunicatis Sacerdotibus præcisis, neque in arti-
8 culo mortis *arg. cap. Significasti. in princ. de Elect.* Et sic declarasse Sacram Congregationem Concilii testatur id Fagnanus *in d. cap. Non est vobis. num. 2.* referens DD. antiquos tàm Theologos, quàm Canonistas ita sentientes; & ampliantes hanc prohibitionem etiam ad Sacerdotes suspensos ab officio. Porrò hæc omnia, quæ dicta sunt de Presbyteris excommunicatis, atque suspensis, intelligi debent de illicita administratione Extremæ Unctionis; itaut nefas sit & ab illis eam recipere; & iisdem illam administrare; secùs autem de validitate Sacramenti; quod ut dictum est, cum non pendeat à Jurisdictione, sed ab Ordine Sacerdotali. Suarez *d. disp. 44. Sect. 2. num. 7.* asseverandum venit, validè conferri etiam ab ipsis excommunicatis, aut suspensis; itaut non sit opus reiteratione; & infirmum, si absque culpa illud ab eis recipiat, consequi effectum Sacramenti, prout certum est de validitate consecrationis, & administrationis Eucharistiæ, quam facerent Sacerdotes excommunicati, vel suspensi.

His ita constitutis, ac præexaminatis reassumenda est principalis Quæ-
stio hujus Decisionis, & respondendum, an quilibet simplex Sacerdos, 9
absente Parocho, obligatus sit sub pœna peccati mortalis dare Extremam Unctionem cum periculo propriæ vitæ moribundo peste infecto, qui alia Sacramenta nec recepit, nec recipere potest in ea infirmitate? Pro responsione repetenda hìc sunt duo, quæ traduntur à Theologis circa præceprum charitatis erga proximum. Unum est, dari præceptum de diligendo proximo non solùm de Jure Divino scripto, de quo Christus Dominus *in Evangelio Ma-*
thæi cap. 22. post relatum primum Præ- 10
ceptum de diligendo Deo, locutus est, dicens: *Secundum etiam simile est huic, Diliges proximum tuum sicut teipsum:* Sed etiam de jure positivo naturali fundatum in illis duobus principiis, lumine naturali omnibus notis; *Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Et quæ tibi fieri vis, alteri facies*; quod benè advertit Mastrius *in Theolog. Morali disput. 10. num. 51.* Alterum est, in dilectione proximi
aliquem ordinem esse de præcepto 11
servandum, ut docent S. Thomas *2. 2. qu. 26. art. 1.* & Scotus *in 3. dist. 29.* Et quia diligere nihil aliud est, quàm velle bonum; & tria sunt bonorum genera, quæ nobis, & proximo possumus velle, nimirum *Spi-*
ritualia, ut gratia, virtutes, & glo- 12
ria: *Corporalia*, ut vita, & sanitas corporis: Ac *temporalia*, ut fama, divitiæ, & bona fortunæ: ideò ordo charitatis postulat, ut post Deum quisque diligat primò seipsum quo ad bona spiritualia, deindè proximum quo ad eadem bona. Postea seipsum quo ad bona corporalia, & subindè proximum quoad eadem; ac deni-

denique seipsum, & deinde proximum quo ad bona temporalia; adeò ut quilibet sit obligatus ad tuenda bona spiritualia in se, vel in proximo perdere bona corporalia, ac temporalia; & ad servanda bona corporalia aut sui ipsius, aut proximi, amittere bona temporalia, ut latè differunt, & probant Theologi, ac Summistæ, & videri potest apud Summam Dianam *Verb. Vitam exponere*. Thomam Tamburin. *in Decalog. libr.* 5. *cap.* 1. §. 2. Baldellum *tom.* 2. *De Spe, & Charitate libr.* 2. *disp.* 19. Mastrium *in* 3. *Sent. disp.* 6. *à num.* 563. *& seqq.* & in prædicta ejus Theologia Morali *d. disp.* 10. *num.* 52. latissimè apud Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in* 3. *Sent. tom.* 4. *disp.* 10. *De Ordine Charitatis art.* 3. per totum.

Igitur his stantibus propositæ quæstioni respondendum est in terminis, ac circumstantiis, in quibus ipsa pro-
13 ponitur, etiam simplicem Sacerdotem teneri cum periculo propriæ vitæ ministrare Extremam Unctionem prædicto moribundo, qui cum sit in peccato mortali, non potest alia Sacramenta percipere, & cum præsumatur solummodò attritus, non est aptus ex se elicere actum contritionis. Ratio responsionis est, quia talis moribundus reperitur in extrema necessitate spirituali, & manifesto periculo animæ; pro qua salvanda, & sublevanda quilibet Christianus, si possit, adigitur præcepto Charitatis eam adjuvare, & sublevare, prout facere valet simplex Sacerdos, absente Parocho, ministrando illi Extremam Unctionem, cujus virtute ex attrito fiet contritus, recuperabit divinam gratiam, & moriens consequetur salutem æternam. Hæc responsio probatur ex doctrina S. Thomæ 2. 2. *q.* 26. *art.* 5. *in corp.* ibi: *Et ideò proximum quantum ad salutem animæ magis debemus diligere, quàm proprium corpus*. Undè Castropalaus *tom.* 1. *tract.* 6. *de Charitate disp.* 2. *punct.* 2. *num.* 3. ita scribit: *In Extrema proximi necessitate debes non solùm bona temporalia, sed etiam vitam expendere, si tibi spes est fore profuturum. Sic cum D. Thoma tradunt omnes ejus expositores Cajetanus, Bannes, Aragonius, Valentia, Torres, Lorca, Azorius, Toletus, Coninch, Suarez, Bonacina*.

Ulteriùs his omnibus addendi sunt ex recentioribus Baldellus *d. tom.* 2. *lib.* 2. *disp.* 19. *num.* 11. Tamburin. *in Decalog. d. lib.* 5. *cap.* 1. §. 2. *à num.* 5. *& seqq.* Mastrius *in Theol. Moral. d. disp.* 10. 14
num. 52. & Emin. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 4. *in* 3. *Sent. disp.* 11. *de Præcepto Charitatis artic.* 5. *num.* 170. ubi ponit hanc conclusionem his verbis: *Dico* 2. *Obligatio exponendi vitam pro spirituali salute proximi in quolibet fideli, non Prælato, seu Pastore curam animarum habente, intelligitur extremæ necessitatis, & quando est evidens damnationis periculum, nec alius adsit, cui ex officio incumbat succurrere*. Talis autem necessitas supponitur in quæstione, de qua agimus, cum moribundus sit in peccato mortali, non receperit Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, neque illa possit recipere, vel ob phrenesim, vel deperditum usum loquelæ; neque actum contritionis, sed solius attritionis aptus sit in corde suo elicere, itaut nullum aliud remaneat remedium, nisi ministratio Extremæ Unctionis, cujus virtute ex attrito fiat contritus; & ita salvetur.

Probant Theologi hanc obligationem juvandi proximum in tali extrema necessitate spirituali constitutum etiam cum periculo vitæ in 15
quolibet fideli ex sequentibus rationibus; auctoritatibus, & exemplis. *Primò*: ex illis verbis in Evangelio S. Joannis *cap.* 15. *Vers.* 12. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*. Sed Christus dilexit nos expendendo vitam pro salute nostra. Ergo & nos debemus eam expendere pro spirituali salute proximi in extrema necessitate constitu-

ti: *Secundò:* ex alio loco *Epist. 1. S.*
Jo. cap. 3. Vers. 16. In hoc cognovimus
charitatem Dei, quia ille animam po-
suit pro nobis, & nos debemus pro fra-
tribus animas ponere, quæ verba ex-
plicans S. Augustinus *libr. de mandato*
cap. 6. inquit: *Temporalem vitam suam*
pro æterna proximi non dubitavit Chri-
stus amittere. Tertiò, bona excellen-
tiora, & gratiora Deo præferenda
sunt cuicunque bono temporali. Sed
salus animæ proximi moribundi est
excellentior, & Deo gratior, quàm
vita temporalis simplicis Sacerdotis.
Ergo. *Quartò* S. Augustinus ait *lib. 1.*
de Doctor. Christ. cap. 27. Ampliùs alius
homo diligendus est, quàm nostrum corpus.
Et Lyranus super *d. Epist. 1. Joan. cap.*
3. Vers. 16. subdit: *Pro fratribus tene-*
mur vitam corporalem pro spirituali eo-
rum exponere; & hoc patet ex ordine
charitatis, secundum quam Deus super
omnia diligendus est, post ipsum anima
propria, & tertio loco anima proximi,
ultimo loco corpus. Ergo. Quintò fa-
16 ciunt exempla Sanctorum, præcipuè
S. Sebastiani, qui ut confortaret in
fide Marcum, & Marcellianum fra-
tres tormenta formidantes, exposuit
vitam suam martyrio; & S. Vitalis
miles SS. Gervasii, ac Protasii pa-
ter, qui cum vidisset Ursicinum me-
dicum in tormentis ob christianam
fidem titubare, exclamavit: *Ursici-*
ne medice, qui alios curare solitus es,
cave ne te mortis æternæ jaculo conficias.
Qua voce confirmatus Ursicinus mar-
tyrium fortiter subivit; & S. Vitalis ca-
ptus, equuleo tortus, in profundam fo-
veam demersus fuit, ut *in Brev. Rom.*
28. Aprilis.

Cæterùm huic responsioni se oppo-
nit Joannes Sancius in *Selectis disp. 10.*
num. 9. ubi ex Soto *de Secret. membr.*
2. q. 2. post. 6. concl. & ex Sà *Verb. Cha-*
17 *ritas* censet, neminem cum periculo
vitæ teneri infantem moribundum
baptizare; & fœminam gravidam, quæ
filium vivum parere non potest, non
esse obligatam pati incisionem ven-
tris, ut baptizetur; & deindè ita
subjungit: *Nec adversatur D. Thomas*
2. 2. q. 26. art. 5. dicens, obstrictos esse
nos plus proximi animam amore prosequi,
quàm proprium corpus, idest vitam.
Nam intelligi debet, quod quis amore
suæ conservandæ vitæ, proximo non præ-
stet consilium patrandi scelus, sivè quod
positivè ad necem spiritualem ipsius non
concurrat: quia tunc amans vitam cor-
poralem, æternam perdit peccato depra-
vati consilii intercedente: at quod non
ommittat providere animæ proximi ob con-
servandam propriam vitam, non affir-
mat D. Thomas, nisi fortè, quò pactum
intercessisset, de non ommittenda cura
animæ proximi etiam cum periculo pro-
priæ vitæ. Et talem obligationem, ait,
habere Parochos; postea concludit:
Undè Doctores indistinctè loquentes de
obligatione diligendi vitam spiritualem
proximi, posthabita propria corporali,
aberant sanè: & quod ipsi nequaquam
exequerentur, cæteros exequi esse obno-
xios, docent. Hucusque Joannes San-
cius, quem non miror, ita relaxare
habenas conscientiæ, & destruere præ-
ceptum charitatis, itaut doceat, quod
sit præferendum proprium corpus ani-
mæ in æternum periclitanti, nisi adju-
vetur, proximi; cum plures alias ni-
mis laxas opiniones teneat: sed valdè
miratus sum, Thomam Tamburinum
d. lib. 5. in Decalog. cap. 1. §. 2. num. 9.
post transcriptam contrariam doctri-
nam Castropalai innitentem innumeris
Doctoribus, & Sacræ Scripturæ au-
ctoritatibus supra recensitis, adhærere 18
eidem Sancio, & conatum esse respon-
dere textui Sacro dicendo, prout se-
quitur.

Ad primum illud, Sicuti dilexi vos,
non indicare omnimodam similitudinem,
sed aliquam, juxta morem Sacræ Scri-
pturæ. Estote perfecti, sicut Pater 19
vester perfectus est, &c. *Præterea Chri-*
stus Dominus expendit vitam, quamvis
illa nostræ saluti non fuisset extremè ne-
cessaria, poterat enim aliis viis homines
redimere. Cum ergo nos nemo obliget
in minùs necessariis, clarè patet il-
lud (sicuti) *non esse intelligendum*
secun-

secundùm omnem æquiparantiam.

Illud, sic debemus animas pro fratribus ponere, *notat convenientiam, & consilium, non verò præceptum, ut expen-*
20 *dentes verbum (debet) ex more Sacræ Scripturæ alibi probavimus in Opusc. de Comm. cap. 1. §. 6. num. 52. Quod si contendas notari præceptum, dic illud esse duntaxat, ne proximus ad peccatum inducatur, non autem ut à peccato abducatur, quæ est explicatio doctrinæ S. Thomæ modò à Jo. Sancio allata.*

Ad Tertium negnnda est consequentia absolutè, & quatenùs facit contra præsentem doctrinam. Patet, quia argu-
21 *mentum nimis, ergo nihil probat. Posset enim quis sic arguere. Bona spiritualia, & maximè æterna sunt Deo gratiora, quàm quodlibet temporale. Sed unus actus virtutis, sed secundus, & alii consequentes gradus gratiæ sanctificantis, &c. est gratior Deo. Ergo ex charitate etiam in quocunque casu vitam postponere ego pro bono quolibet spirituali proximi deberem; quod tamen nemo dixit. Concedenda solùm igitur est Castropalao consequentia in casu inductionis ad peccatum, de qua jam constat esse præceptum, non verò abductionis ab ipso, de quo non constat; imò, ne Matrem obliges ad patiendum prædictam secationem, constat non adesse. Hæc in gratiam hujus posterioris sententiæ sint dicta satis, quam benigniorem, & hominum fragilitati magis accommodam inficiabitur nemo.* Hæc omnia Pater Tamburinus.

Cujus quidem adhæsio opinioni Sancianæ, & ejus corroboratio, quam facit per supradictorum objectorum evacuationem, destruit in univer-
22 sum communem doctrinam utriusque Scholæ Thomistarum, ac Scotistarum; nec non Sanctorum Patrum, qui ab initio Ecclesiæ usque ad præsens professi sunt, extare præceptum charitatis erga proximum, nec nòn ordinem charitatis erga illum cadere sub præcepto, quod quidem obligat, non solùm ut non inducatur proximus ad peccatum; ut astruunt Sancius, & Tamburinus; sed etiam quod si proximus sit in mortali peccato, à quo ex se exire non valeat, & in quo cogatur mori, nisi ab alio abducatur, teneatur iste alius illum juvare, & à peccato abducere ex præcepto charitatis etiam cum sui ipsius corporis detrimento. Audiantur celebriores Theologi de hac obligatione differentes.

Eminentiss. Cardinalis de Lauræa solitus à severioribus opinionibus abstinere, sed semper veram tradere doctrinam, *in 3. Sent. d. tom. 4. De Præ-* 23
cepto Charitatis in Deum, & proximum. disp. 11. art. 5. num. 170. ita scribit: *Dico 1. Negari non potest, quod detur obligatio ex charitate exponendi propriam vitam pro spirituali vita, seu necessitate proximi.* Et ad hoc probandum adductis verbis S. Joannis Apostoli *Epist. 1. cap. 3. vers. 16. Quoniam ille* (idest Christus) *animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere*: & auctoritate S. Augustini, ac Lyrani, *num 176.* subdit: *Probatur 2. Si non adesset obligatio, sequitur Joannis dictum importare solum consilium. Sed hoc est falsum. Ergo. Minor probatur: primò, quia ait,* Debemus, *quod obligationem importat; ideòque præceptum. Secundò quia nullus Sacræ Scripturæ interpres explicat hunc locum pro consilio, sed omnes pro præcepto. Alioquin eluderetur divinum præceptum de diligendo proximo sicut seipsum. Quilibet enim pro salute sua spirituali tenetur vitam exponere. Ergo idem tenetur facere pro proximo; alioquin non diligeret ut seipsum; sed postponeret vitæ suæ corporali spiritualem proximi, quod pro semetipso facere non potest.* En itaque quo sensu hic Eminentissimus Theologus intelligat verba Evangelii præcipientia unicuique fideli diligere proximum sicut seipsum; & ponere animam pro fratre in necessitate extrema spirituali constituto, sicut Christus posuit animam suam pro nobis. Asserere, quod talis præcepti implementum consistat tantummodò in non inducendo pro-

ximum ad peccatum, non autem in eo abducendo, quando ex se non potest exire à peccato, est destruere Evangelium. Sed audiamus insigne Collegium Salmanticense, quomodo interpretetur idem præceptum; nam *in Cursu Theolog. tom.* 8. *tract.* 19. *de Charitate disp.* 3. ubi *sub num.* 28. agens de obligatione prædicti præcepti ita loquitur:

Dicendum est, quod si proximus existit in extrema necessitate spirituali, tenetur quilibet sub peccato mortali ei sub-
24 *venire etiam cum dispendio propriæ vitæ. Ita communiter Doctores in præsenti: & meritò, quia ut nuper vidimus, vita spiritualis proximi anteponitur secundum ordinem charitatis vitæ corporali naturæ. Sed ordo charitatis est in præcepto, ut docet D. Thomas infra* 2. 2. *qu.* 44. *art.* 8. *Ergo non potest non obligare in isto casu, qui est omnium urgentissimus. Tùm etiam quia, ut dicitur Joann.* 3. Sicut Christus Dominus posuit animam suam pro nobis, ita & nos debemus pro fratribus animam ponere: *Quod ad minùs intelligendum est de fratribus constitutis in extrema necessitate spirituali, ab hac enim eripuit nos Christus Dominus proprio cruore.* Stat igitur hoc præceptum in actuali exhibitione propriæ vitæ corporalis, ut vita spiritualis proximi extremè indigentis à damnatione æterna eripiatur illum, cum possimus, abducendo à peccato.

Audiamus etiam P. Nicolaum Baldelli eximium Societatis Jesu Theologum, qui *tom.* 2. *Theolog. Moral. libr.*
25 2. *disp.* 19. *num.* 8. differit ita: *Dixi verò non solùm esse licitum, sed etiam esse debitum in aliquibus casibus, ut quis patiatur jacturam bonorum temporalium, aut corporalium, ne proximus eam patiatur in bonis spiritualibus; quia si proximus sit in extrema necessitate spirituali, est pro illo etiam vita exponenda periculo, ut patet ex S. Thoma* 2. 2. *q.* 26. *art.* 5. *ad* 3. *ubi asserit de necessitate charitatis non esse, ut quis exponat proprium corpus pro salute proximi, nisi in casu, quo tenetur providere illius saluti, idest in casu necessitatis extremæ, quantum est ex necessitate proximi; vel in casu, quo quis specialiter tenetur ex officio* (intelligit de Episcopis, & Parochis) *&* 2. 2. *q.* 44. *art.* 8. *ad* 2. *ubi asserit etiam ordinem charitatis cadere sub præcepto; & ideò unumquemque teneri diligere magis proximum, quàm proprium corpus, & pro illo debere ponere etiam vitam, idest, saltem in casu extremæ necessitatis, ut exponunt DD. communiter. Cajetan. ibid. Bannes ibid. concl.* 2. Valentia 2. 2. *disp.* 3. *q.* 4. *p.* 3. *concl.* 5. §. 4. *dico col.* 604. Suarez *disp.* 9. *sect.* 2. *cit. num.* 2. *& tom.* 4. *de Pœnitent. disp.* 44. *sect.* 3. *num.* 7. Alex. *part.* 3. *qu.* 189. *memb.* 3. Navarr. *in Manuali cap.* 24. *num.* 9. Hæc omnia P. Baldelli. Ex quibus omnibus manifestum remanet, doctrinam Sancii, & Thomæ Tamburini supra relatam esse prorsùs proscribendam. Neque subsistunt responsa ejusdem Tamburini ad probationes contrarias adductas à Castropalao.

Non primùm, ad illa Verba, *Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Jo.* 15. 12. quod dictio *Sicut* non indicet omnimodam similitudinem; & licet Christus mortuus sit pro nostra spirituali salute, non intellexerit obligare nosipsos ad moriendum, si opus sit, pro salute spirituali proximorum. Quia imò hæc Vox *Sicut* de sui natura importat omnimodam similitudinem, & identitatem. *cap. Olim. de Verb. Signif. cap. Cum in Ecclesia. de Præbend. in* 6. & stat similitudinariè, & exemplificativè, ut ait Peregrinus celeberrimus Jurisconsultus Patavinus *lib.* 2. *cons.* 32. *num.* 29. Barbosa *de Dictionib. usufrequent. Dict.* 366. *num.* 1. *&* 2. ubi, quod idem importat *Sicut*, ac si diceretur *Eo modo*. Undè fit, quod cum Christus Dominus dixerit Apostolis, & in Apostolis toti Ecclesiæ suæ, ac cœtui fidelium, *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*; & ex motivo dilectionis ipse non recusaverit

verit subire mortem Crucis, ut nos liberaret à morte peccati; ita velit, nos non recusare periculum mortis corporalis, si veniat casus adjuvandi proximum, ne pereat morte spirituali, à qua nisi ope nostra possit liberari, & hoc ad exemplum nostri Redemptoris. Neque obstat, quod *ly sicut* in Sacra Scriptura non sit intelligendum secundùm omnem æquiparantiam, nam dicente Christo *Matth. 5. 48. Estote perfecti, sicut Pater vester cœlestis perfectus est*, quis poterit esse æqualis in perfectione cum Deo? Nam respon-
26 detur, non requirere Deum à nobis æqualitatem perfectionis, sed similitudinem, idest imitationem ejus infinitæ perfectionis, sanctitatis, ac beneficientiæ erga homines; & quamvis Christus potuisset eos redimere à morte spirituali absque ejus morte corporali; nihilominùs eam subiit ob nimiam charitatem suam erga nos; ut ad similitudinem, ac exemplum ipsius parati simus ex præcepto charitatis perdere proprium corpus, si opus sit, pro proximi nostri spirituali salute, & in hoc sensu Expositores Sacræ Scripturæ *in d. cap. 5. Matth. Vers. 48.* inter quos Cornelius à Lapide, & Tirinus, notant, *ly Sicut* non denotare æqualitatem perfectionis humanæ cum Divina, sed similitudinem, idest imitationem, quò magis possumus eminùs practicandam.

Non subsistit secundum responsum Tamburini, quod illa verba *1. Joan. 3. 16. Et nos debemus pro fratribus animas ponere*, sint de consilio, non au-
27 tem de præcepto; quia ut doctè scripsit Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 11. de Charitate num. 176.* hoc est falsum; nullusque ex expositoribus ausus fuit id asserere; sed omnes tàm Scripturistæ, quàm Scholastici; & Morales censent verba illà S. Joannis innuere præceptum in casu extremæ necessitatis spiritualis proximi, ut suprà probatum, & declaratum est. Apud Canonistas autem, & Jureperitos est luce meridiana clarius, quod verbum *Debet* importat præceptum, & parendi necessitatem. Barbosa, qui innumeros *texx.* congerit, ac Doctores *Dict. 77. à num. 1. & seqq.* novissimè Fa- 28
gnanus *in cap. Qualiter num. 37. De Clericis non residen.* Sed quia P. Tamburinus in hac negatione præcepti non insistit, sed approbat erroneam illam Sancii interpretationem, quod sit quidem præceptum ponendi pro fratribus animam, sed *dumtaxat, ne proximus ad peccatum inducatur, non autem ut à peccato abducatur*; est quid novum, & inauditum in Scholis, & apud SS. Patres, qui omnes semper professi sunt, quod hoc præceptum urgeat, ut proximus, qui ex se exire non potest à peccato, à peccato abducatur etiam cum periculo mortis abducentis. Hinc S. Cyrillus explicans verba Christi *Joan. 13. 34. Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*, ait: *Ut sicut ego pro vita vestra spirituali dedi vitam meam corporalem; sic & vos pro salute animarum impendatis vitam corporis*; ut refert Cornel. à Lapide *in d. cap. 13. Vers. 34.* allegans ibidem aliorum SS. Patrum consimilem expositionem.

Tertium tandem responsum P. Tamburini est omninò frivolum, quod scilicèt, si præceptum charitatis obligaret cum periculo vitæ pro procuranda proximi, extremè indigentis, salute spirituali, essemus obligati vitam perdere etiam pro quocunque gradu gratiæ san- 29
ctificantis procurando nostris proximis, tanquam gratiori Deo, uti bono spirituali. Nam hæc est sophistica digressio à casu, in quo præceptum obligat ad dandam vitam corporalem pro vita spirituali, videlicèt, quando proximus est in extrema spirituali necessitate; neque de per se potest adjuvari, neque est alius modus illud adjuvandi, nisi cum periculo nostræ vitæ corporalis. Acquisitio secundi, vel ulterioris gradus gratiæ non est necessitas extrema, in qua proximus sit perditurus vitam spiritualem, & potest de per se, Deo adjuvante, proficere, & illos

ſilos ſecundæ gratiæ gradus acquirere. Præceptum verò, de quo loquimur, concernit acquiſitionem primæ gratiæ, quam proximus adipiſci non poteſt, niſi ei alius proximus auxilietur cum periculo vitæ; ut quando agitur de baptizando parvulo moriente; vel de au-
30 dienda confeſſione moribundi actum contritionis elicere neſcientis, vel ſi confiteri non poſſit peccata ſua, & probabiliter credatur attritus, per exhibitionem Sacri Viatici, aut Extremæ Unctionis valeat fieri contritus. Ideò ſectio ventris materni non cadit ſub præcepto, quia fœtus poteſt ſalvari, & baptizari, ſi ſtatim mortua matre, ejus venter ſecetur, ut de Julio Cæſare referunt hiſtoriæ, & de Sancto Raimundo Nonnato teſtatur Breviarium Romanum *die* 31. *Auguſti*. Et ego dixi *de Baptiſm. Deciſ. XLI.*

Concludendum eſt agitur Præceptum charitatis erga proximum obligare non ſolùm Parochos, ſed etiam ſimplicem Sacerdotem ſub mortali ad dandam Ex-
31 tremam Unctionem cum propriæ vitæ periculo, ſi detur caſus, in quo infirmus exiſtens in peccato mortali neſciat elicere actum contritionis, ſed ſolius attritionis, ac confiteri non poſſit Sacramentaliter peccata ſua vel ob deperditam loquelam, vel ob lapſum in phreneſim; quia in tali caſu cenſetur eſſe in extrema neceſſitate ſalutis ſpiritualis, cui poſtponenda eſt vita corporalis, tùm Parochi, ſi adſit, (tàm ex charitate, quàm ex juſtitia,) tùm cujuſcunque alterius Sacerdotis, Parocho abſente; ut adimpleat Chriſti præceptum, qui dixit: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos; ut & vos diligatis invicem. Jo.* 13.34. quod mandatum explicans idem Apoſtolus 1. *Jo.* 3.16. dixit: *In hoc ergo cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit; & nos debemus pro fratribus animas ponere*, ſcilicet illos abducendo à peccato; quod plenè ego demonſtravi etiam in Deciſionibus de Venerabili Euchariſtiæ Sacramento *Deciſ. LXI. num.* 29. ubi pluribus DD. allegatis probavi, quod in defectu Parochorum ſimplices Sacerdotes ſunt obligati ex præcepto charitatis adminiſtrare Sacramenta peſte infectis, & potiſſimùm hanc obligationem exiſtere in Sacerdotibus Regularibus Mendicantibus, qui à Civitate aluntur eleemoſynis, ut latiùs *d. Deciſ. LXI. n.* 31.

Corollarii loco addere licet ea, quæ ſcribit Zacchias *in QQ. Medicolegal. tom.* 2. *libr.* 1. *conſil.* 71. *num.* 3. videlicèt, quod Medicus tenetur mede- 32
ri infirmo in periculo exiſtenti, aliàs mortaliter peccat, ut docet Ripa *in tract. de Peſte num.* 88. maximè ubi alius Medicus non ſit, cujus opera infirmis ſubveniri poſſit, quod etiam notavit Joannes Baptiſta Silvaticus *in ſuo Med. c. cap. penult.* & poterit ab Epiſcopo obligari, & compelli ſub cenſuris ad medendum, quando infirmi in manifeſto vitæ periculo ſunt poſiti. Ripa *d. num.* 88. & in tali periculo eſſe dicuntur omnes peſte infecti. Barboſa *de Epiſc. alleg.* 25. *num.* 52. adeò ut tempore peſtis unus Medicus etſi non ſit à publico conductus, aliis Medicis non exiſtentibus, cogi poteſt ad medendum, ut firmat Zacchias *d. conſil.* 71. *num.* 26. quæ ſi vera ſunt, prout veriſſima circa periculum ſalutis corporalis, quantò magis verificari debent circa Medicos animarum, quando in periculo ſalutis ſpiritualis ſunt conſtitutæ?

DECISIO LXXIII.

ARGUMENTUM.

Duo ſunt cardines, ſuper quibus volvitur hæc Deciſio: Cauſæ ſcilicet, ex quibus oritur Peſtis; & Remedia ad ipſam vel evitandam, vel fugandam. Cauſæ aliæ ſunt naturales, aliæ ſupernaturales. Illæ, corruptio Aeris, & contactus rerum peſte infectarum. Hæ, hominum flagi-

flagitia. Aer corrumpitur novem secundariis causis hìc relatis. Contactus inficit irreparabiliter, ut ex adductis exemplis. Pestilentiam mitti à Deo ob peccata hominum probatur Scriptura Sacra, & Historiis. Remedia vel sunt humana tùm ad medendum, tùm ad præservandum à peste, quorum plura notantur, præcipuè in administrandis Sacramentis peste infectis: Vel sunt remedia cœlestia, nempè intercessio Deiparæ, S. Sebastiani, S. Rochi, & aliorum SS. de quibus eruditiones variæ, & jucundæ. Historia Templi S. Mariæ Salutis Venetiarum, & Translationis Imaginis Deiparæ in Ecclesiam P. Carmelitarum Civitatis Paduæ.

SUMMARIUM.

1 *Aeris corruptio, & contactus rerum peste infectarum sunt causa pestis.*
2 *Pestilentia an à sola aeris corruptione procedat?*
3 *Variolæ, & morbilli contrahuntur à pueris ab aere corrupto.*
4 *Halitus pestiferati inficit alios peste.*
5 *Aer corrumpitur, & fit pestifer ob novem causas hìc relatas.*
6 *Arbores vicini nocivæ vicino de jure incidendæ.*
7 *Serici artifices expelli possunt à vicinis ob malum odorem.*
8 *Cadavera insepulta tàm hominum, quàm brutorum causant Pestem.*
9 *Contactus rerum peste infectarum est causa pestis.*
10 *Annulis illitis venenato liquore Mediolani, ac Venetiis introducta pestis.*
11 *Mercium peste infectarum contactu pestis diffunditur.*
12 *Morbus gallicus, Phthisis, & lepra contrahuntur ex contactu.*
13 *Hercules peste infectus à veste pestifera rata.*
14 *Intuentes pestiferatos, vel eorum cadavera peste inficiuntur.*
15 *Panis, ac Vinum non contrahunt pestem ex contactu.*
16 *Peccata hominum causa supernaturalis pestilentiæ.*
17 *Pharaonis obstinatio causavit pestem in Ægypto.*
18 *Pestis tempore David ob ejus vanagloriæ peccatum.*
19 *Sextiliæ Virginis Vestalis ob incestum pestis grassata est Romæ.*
20 *Pestis in Africa anno 170. in ultionem Sanguinis Christiani.*
21 *Pestis maxima anno 255. ob flagitia Paganorum; & aliæ sequentium annorum ob peccata hominum.*
22 *Sagittæ missæ de Cœlo vulnera pestilentialia infligentes, anno 590.*
23 *Remedia contra Pestem alia naturalia, alia supernaturalia.*
24 *Fuga à locis peste infectis remedium optimum.*
25 *Ignis jugiter ardens est remedium contra pestem.*
26 *Odoramenta bona tempore Pestis adhibenda.*
27 *Animalia domestica in peste non permittantur in vicinas domos transire; vel ex vicinis in proprias ædes venire.*
28 *Cibi, ac potus qualitas, & quantitas attendenda tempore Pestis.*
29 *Lampretæ, & Columbi comesti præservant à peste.*
30 *Aquavitæ tempore pestis pessima.*
31 *Somnus, ac Vigilia non sint nimii in peste, Alvus sit fluidus.*
32 *Coitus grassante peste omninò fugiendus.*
33 *Mediocritas in omnibus observanda.*
34 *Passiones animi moderandæ. Metus, ac tristitia ableganda.*
35 *Mundities in corpore, & vestibus servanda.*
36 *Frumentum, ac nuces masticatæ sanant bubones pestiferos.*
37 *Venæ Sectio, ac sanguinis minutio an juvet peste infectos?*
38 *Cautelæ octo servandæ à Parochis, & Sacer-*

Sacerdotibus in Sacramentis ministrandis tempore pestis.

39 *Virgula oleo sancto intincta potest dari Extrema Unctio peste infectis.*

40 *Res, & donaria non recipienda tempore pestis à quocunque.*

41 *Deiparæ, ac Sanctorum intercessio imploranda, dum pestis ingruit.*

42 *Sancti in Cœlo quomodo sciant necessitates mortalium?*

43 *Exempla protectionis Deiparæ in peste fugienda.*

44 *Joannes Palatius Venetus laudatus.*

45 *Venetiarum Civitas à peste liberata anno 1631. ope Deiparæ, cui Respublica vovit lychnum aureum, & Templum nobilissimum.*

46 *Padua à peste liberata anno 1576. ex Deiparæ clementia; quæ suam imaginem in Templo Carmelitarum PP. transferri voluit.*

47 *Gabriel Georgius Senator Venetus Procurator S. Marci laudatus.*

48 *S. Sebastiani Martyris protectio valida contra pestem.*

49 *Decurionum Romanorum annua oblatio S. Sebastiano.*

50 *Sancti qua de causa excellant in adjuvandis fidelibus circa varias infirmitates?*

51 *S. Sebastiano cur datum à Deo protegere peste infectos?*

52 *S. Rochus Confessor protector tempore pestis.*

53 *Altare, & Ecclesia S. Rochi quando Paduæ constructa?*

54 *Monialium S. Petri Paduæ annuum votum solutum S. Rocho.*

55 *Sancti, qui contra pestem invocantur, & suam opem præstant.*

CUm egerimus supra de obligatione Parochorum, ac Sacerdotum simplicium tàm Sæcularium, quàm Regularium administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis peste infectis, non erit inutile in præsenti explicare causas, à quibus, ut plurimùm, pestis procedat, & docere remedia salubriora adhibenda à quocunque, dum pestilentia grassatur. Et equidem.

Quò ad causas, hæ sunt in duplici genere, aliæ scilicèt Naturales, aliæ Supranaturales. Inter causas naturales recensentur à Medicis, corruptio aeris, & contactus physicus rerum peste infectarum. 1
Aer corruptus est causa principalis, ac primaria pestilentiæ; etsi enim discordes in hoc sint Medici, volentes alii, quod pestis semper procedat à contagio, idest à 2
contactu rei pestiferatæ; alii verò ab aeris corruptione; hæc opinio reputatur verior, quia cum ex necessitate, ut vivamus, cogamur attrahere aerem respirando, & is tunc corruptus fit, illum in nos ipsos tanquam præsentaneum aliquod venenum ingerimus, ut testatur Galenus *in libr. de Theriac. ad Pison. cap. 16. class.* 5. & docent Hercul. *de Febrib. tract. 4. cap. 1. & 3.* Mercatus *libr. 3. de Morb. part. 1. class. 1. quæst. 176. art. 4. num. 30.* Mercurial. *Pract. libr. 1. cap. 17.* quibus adhæret Zacchias *in QQ. Medicolegal. tom. 1. libr. 8. tit. 3. q. 1. num. 12.* ubi ita scribit: *Sciendum igitur veram Pestem semper, & quandocunque ab aeris corruptione dependere, neque fieri ullo modo posse, ut ab alia causa valeat immediatè originari.* Quod etiam probat alia ratione, & exemplo. Ratio est, quia qui primi peste inficiuntur, nequaquam per contagium inficiuntur, quia cum sint primi, nullus dari potest ante eos, à cujus contactu possint ipsi contrahere pestem; idcircò sequitur, quod peste inficiantur suscipiendo in seipsos putredinem aeris corrupti per respirationem. Exempla sunt de
Morbillis, ac Variolis, quæ ex aeris 3
corruptione procedentes vagantur per Civitates, & loca, plurimosque pueros interimunt, quamvis hi à quocunque contactu aliorum infectorum abstineant: & tunc cessat talis pestiferus influxus; quando aer purgatur, & purificatur; idemque frequenter experimur in morbis pestilentialibus brutorum, quos terminate absque alio remedio, nisi ex purgatione aeris, videmus. Aliud exemplum sumi potest ab illis, qui pestem contrahunt ex solo halitu infirmi contagioso morbo laborantis; siquidem per respirationem hujus inspira-

spiratur aer corruptus in cor assisten-
4 tium, & illum in se attrahentium; ut notat idem Zacchias *d. tom. 1. lib. 3. tit. 3. quæst. 2. num. 12.* qua de causa cauti esse debent Parochi, aliique ministrantes infirmis viscera corrupta, ac putrida habentibus, ne eorum halitum in se attrahant, & intra se immittant; est enim quid pestilentiale, cum ex eodem halitu corrumpatur aer, quem respirando ipsi assistentes in sua pectora assumunt.

Sed dicet aliquis, corruptio aeris ex quibus procedit? & quæ sunt causæ producentes aeris corruptionem?
5 Respondetur, eas esse sequentes. I. Cloacæ, idest loca concava colluvies magnas immunditierum recipientia, ex quibus magna copia exhalationum, & putredinosorum vaporum elevatur. II. Horrea, seu granaria frumentaria, quæ potissimùm in subterraneis foveis excavantur, à quibus, cùm aperiuntur, pessimus odor exhalat. III. Horti multiplicibus elevatis plantis onusti, nam ex ipsis exhalationes pravæ proficiscuntur, prout etiam ex eorum stercoratione, & continua irrigatione; ex utraque enim aer fit humidior, ac nocivus, & facillimè putredinem accersit, adeòut illum inspirantes promptissimè putridas febres concipiant, obstructiones, cachexiam, hydropem, & alios hujusmodi morbos, ut observare sæpè licet in ipsis hortorum cultoribus. IV. Pomaria, si ex altitudine, & densitate arborum Solis illustratio impediatur, nam aer redditur frigidior, humidior, & propensior ad corruptionem; undè factum est, ut liceat mihi ex *l. 1. ff. de arbor. cæden.* cædere te invito arborem in
6 pomario tuo sitam, ac domui meæ umbram facientem. V. Prata quoque insalubrem aerem reddunt ob nimiam eorum humiditatem. VI. Prout etiam fornaces ad calcem excoquendam, tùm quia aerem notabiliter excalfaciendo, illum æstuosum reddunt, & suffocantem, tùm etiam quia evaporationes à calce sublatæ labefactant ipsum aerem, qui inspirantium pectoribus maximè noxius evadit. VII. Sterquilinia putridos vapores assiduè exhalantia; & aerem graviter inficientia, quibus parùm dissimilia sunt stabula, præcipuè si in eis magna fimi quantitas asservetur. VIII. Artes quædam immundæ, & malè olentes, quales sunt Coriaria, struens chordas ex animalium intestinis pro instrumentis musicis, fabricans candelas sevaceas; ac etiam sericum ex bombycibus, ex quorum putrefactione, indesinens exhalationum graveolentium copia elevatur, aerem ita corrumpens, ut ex hac sola serici arte non semel excitatam esse pestem testetur ex Gratioio Collin. Pint. *de Peste part. 1. cap. 17.* & prædictos artifices, ob malum odorem, quo vicinos offendunt, 7
posse è domibus expelli, docet Cæpoll. *de Servit. Urban. Prædior. cap. 48. num. 6.* IX. Tandem cadavera tùm hominum, tùm brutorum insepulta adeò aerem corrumpunt, ut ex hujusmodi 8
causa pestis irreparabiliter insurgat, experientia teste, quæ ubi bellici conflictus inter magnos exercitus fiunt, nisi statim cadavera occisorum sepeliantur, aerem infici ex eorum fœtore, & pestilentiam sequi pluries ostendit, ut in historiis legitur, & præcipuè apud Raynald. *in Annalib. Eccles.* agentem de peste, qua in oriente periit exercitus Sancti Ludovici Regis Franciæ *Anno 1250. num. 5.* & de consimili Romæ in exercitu Friderici Imperatoris apud Spondanum *Anno 1167. num. 2.* Et quod magis est, etiam ex cadaveribus minimorum animalium (qualia sunt locustæ) insepultis per campos, aerem esse corruptum, & pestem excitatam in Africa scribat Salianus *ad Ann. Mundi 3929. num. 4. & 5.* in qua unum millionem hominum, & ultra periisse Livius, & Orosius testantur. Quod & alibi sæpè evenisse ait Zacchias *in QQ. Medicoleg. tom. 2. libr. 9. tit. 6. q. Unic. num. 4.* à quo descriptæ sunt supradictæ novem causæ corruptio-

ruptionis aeris *tom. 1. libr. 5. tit. 4. q. 7.* ubi de jisdem copiosè disserit, vocans illas pestis causas remotas.

Altera causa naturalis, & quidem
9 præcipua, qua contrahitur Pestis, est contactus physicus rerum peste infectarum; ex quo pestis ipsa sortita est nomen contagii, & morbus contagiosus vocatur, ut notat Isidor. *Etymolog. libr. 4.* Ripa *in tract. de Peste part. 2. num. 11.* Septal. *eod. tract. libr. 1. cap. 28.* Et plurimi Medicorum, quos allegat Zacchias *d. tom. 1. lib. 3. tit. 3. quæst. 2. num. 17.* dicens, apud eosdem, Pestilens, Putridum, & Contagiosum converti, itaut non possit unum absque alio inveniri. Porrò adeò vehemens est causa ista ad inducendam Pestem, ut idem Zacchias *ubi suprà num. 18. & 19.* ex probatis auctoribus refe- rat, olim excitatam fuisse sævissimam
10 pestem Venetiis, ac Mediolani per impios, ac nefarios homines, illitis tantùm venenatis, ac pestiferis medicamentis ostiorum annulis, seu pessulis, quibus contactis Pestis venenum à tangentibus hauriebatur, & ea infecti alios postmodum inficiebant: & quod magis est, idem Auctor ibidem *num. 20.* subdit, exemplum de quodam infirmo peste infecto, qui recens ovum manu apprehensum retinens, non multò post illud lividum, & putridum deponebat, & quod mirabilius est, eodem ovo in mensa apposito, & illi altero propè adjuncto, pari modo ex primo secundum, ut primum ex ægroto inficiebatur.

Hinc per contactum vestium peste infectarum, & aliarum rerum materialium, pestilentiam diffundi per integras urbes, ac provincias notum
11 est, & plura testimonia refert Schenck *libr. 7. observat. tit. de Pest.* & ipsemet Zacchias *eod. tom. 1. lib. 2. tit. 2. quæst. 11. num. 13. & 14.* ubi hæc ait: *Dum hæc scribo, vulgatum est, Panormi pestem concitatam ex lana eò delata, quam Turcis Christiani ademerant: undè & hic Romæ communicari timent, quia eamdem lanam huc mercatores nonnulli invehendam, nescii credo ejus rei, curarunt.* Et prosequitur, hanc causam contactus confirmare exemplis mor-
bi gallici, phthisis, ac lepræ, qui- 12
bus morbis, tanquam pestilentialibus afficiuntur ii omnes, qui vestes, tegumenta, & alia utensilia infectorum, imò & cellas, & cameras, & cubicula, ante corrosos muros sibi appropiant, ac tangunt. Undè, & de Hercule narrat Ovidius *lib. 9. Metamorph.* & repræsentat Seneca *in Tra-*
gœdia inscripta Hercules Oeteus, quod 13
cum sacrificium Jovi celebrare vellet, & pallam à Dejanira sibi missam, sanguine Nessi Centauri imbutam induisset, veneno infectus est, ob cujus sævitiem se in monte Oeta combussit. Tandem addit cit. Zacchias *d. libr. 3. tit. 3. quæst. 2. num. 19.* tantam esse vim contagii in inficiendo, ut non solùm contactu, sed etiam ex sola inspectione, quam quis habuit
in infirmum peste infectum, & alius 14
in cadaver peste extinctum, pestem contraxerit, ex testimonio Fernelii, Cardani, & aliorum Medicorum ibi citatorum.

Unum hìc repetendum censeo (ut scripsi suprà *Decis. IV. num. 10.*) quod mihi dicebat Reverendissimus Pater,
ac Magister Matthæus Veglensis, ve- 15
nerandæ memoriæ, olim Theologiæ Scholasticæ in viam Scoti Primarius Professor in hoc publico Gymnasio Patavino, dum ejus essem discipulus, videlicet, panem, ac vinum non contrahere pestem ex contactu; ideò anno 1630. grassante pestilentia in hac urbe Antenorea, ipse Theologus à servo suo recipiebat panem manu propria, & ponebat in suo canistro; vinum pariter præcipiebat infundi in proprium urceolum; itaut neque hunc, neque canistrum permitteret tangendum famulo; ajebat enim, canister, & urceolus sunt subjecti contagio; non etiam panis, ac vinum. Sic ille. An verum sit? neque affirmo, neque nego. Ita ipse practi-

practicasse asserebat, & se immunem à peste servavit. Hæc de causis naturalibus, à quibus Pestis prodire solet.

Causæ supernaturales producentes flagellum pestilentiæ sunt peccata hominum, quibus excitatur Divina justitia ad vindictam, & ad eorumdem
16 hominum peccantium punitionem, ut scripsi in meis Decisionibus Miscellaneis *Decis. XVII. num. 3. in fine*. Plura de his habentur exempla tùm in Scriptura Sacra, tùm in prophanis Historiis. In illa ingens fuit pestis, qua Deus percussit animalia Ægyptiorum ob duritiem Pharaonis nolentis dimittere Hebræos juxta Dei monita;
17 undè ipse Deus Moysi præcepit, *Exod. 9. 3.* ut diceret Pharaoni: *Ecce manus mea erit super agros tuos, & super equos, & asinos, & camelos, & boves, & oves pestis valdè gravis.* Quo loci subdit Cornelius à Lapide, *Quam pestem ego manu; & potestatem meâ solâ, non Moysis, nec Aaronis immittam, inficiendo aërem, & corpora; est enim Pestis venenosus quidam vapor in aere concretus, vitali spiritui inimicus.* Quàm autem sæva fuerit pestis hæc inter Ægyptios notat Tirinus *in Commentar. ad Amos cap. 4. 10.* dicens: *Agente Moyse pestis exarsit tàm gravis, ut eâ extincti sint non modo homines, sed & equi, asini, cameli, cæteraque animantia Ægypti.*

Aliud exemplum pestilentiæ magnæ à Deo missæ narrat Scriptura Sacra *2. Reg. 24. 15.* ubi in pœnam vanitatis, ac superbiæ Regis David, qui
18 numerare fecerat populum sibi subditum, *immisit Dominus pestilentiam in Israel de manè, usque ad tempus constitutum*; idest usque ad tempus immolandi juge sacrificium, hoc est ad horam prandii; adeò ut pestis grassata sit per sex tantùm horas; & nihilominùs per hoc breve temporis spatium, *mortui sunt ex populo, à Dan usque ad Bersabee, septuaginta millia virorum.* Sed quia David pœnitebat peccati sui, *Dixitque ad Dominum, cum vidisset Angelum cædentem populum, Ego sum, qui peccavi, ego iniquè egi, &c. misertus est Dominus super afflictione, & ait Angelo percutienti populum: Sufficit: nunc contine manum tuam.* Angelus autem se ostendit David vultu truci, & igneo, cum stricto gladio, quasi minans adhuc populum ferire, ut ajunt Abulensis, Salianus, & alii. Ex his itaque exemplis constat, Pestem à Deo immitti in vindictam culparum, quæ ab hominibus absque rubore contra ejus legem committuntur. Hanc causam agnovere etiam Gentiles, ut scribit S. Augustinus *lib. 3. de Civit. Dei cap. 17.* quapropter *anno Mundi* 3778. & ante Redemptoris adventum *Anno* 275. cum Sextilia Virgo Vestalis commisisset incestum, Romæ grassata est pestis, abor- 19
tusque fæminarum. Ad quem annum hæc subjungit Salianus in fine: *Observa, pie Lector, quantum flagitium Romani existimarent violatam corporum Deo consecratorum pudicitiam, quando Vestalis unius culpam tot publicis malis crederent vindicatam.*

In Historiis autem facilè est studiosis reperire hoc Dei flagellum, quo ab ejus ira homines impii vapulabant. Recensere hic liceat luem magnam, ac universalem quæ totam Africam, ac Italiam vexavit *Anno Christi* 170. & præcipuè Romanum 20
Imperium, in ultionem, ut ait ibidem Salianus, sanguinis christiani, quem crudelissimi Imperatores ubique effundebant. Consimilem punitionem fecit Deus scelerum Gentilium *Anno* 255. quo cœpta est immanis illa pestilentia, quæ universum 21
ferè depasta est orbem, & vix post decennium quievit, ut narrant scriptores tàm Ethnici, quàm Catholici, quos cumulat Eminentiss. Card Baronius ad dictum annum; qui subindè *Anno Christi* 484. prosequitur narrare incredibilem famem, secutamque sævissimam pestem, quæ in ultionem offensæ Divinitatis, in Wandalica Catholicorum persecutione, sub Hunerico crudelissimo Tyranno, Arii

Sectatore, totam Africam una depopulatione vastavit. Subsequitur gravissima alia Divina punitio ob scelera mortalium in illa pestilentia, quæ immissa est à Deo per Angelos malos tempore Justiniani Imperatoris, & totum orbem invasit, ac afflixit quinquaginta duos annos, ut fusè describunt Historici, & Annalium Auctores ad annum Christi 544. cui subsecuta est Romæ immanis illa Pestis cœlitùs immissa ex ira divina, Inguinaria nuncupata, de qua Card. Baronius, & Spondanus ad annum Christi 590.; in qua quidem visibiliter conspiciebantur sagittæ de cœlo immissæ, quæ homines vulnerabant
22 ad mortem; ut testificatus est etiam S. Gregorius Papa *Dialog. lib. 4. cap. 36.* his verbis: *In hac pestilentia, quæ hanc Urbem clade vehementissima depopulavit, in qua etiam corporali visu sagittæ cœlitùs venire, & singulos quosque ferire videbantur*. Cessavit autem post assumptionem ad apicem Pontificatus ipsius Divi Gregorii Magni, qui instituit Litanias, & publicas Processiones ad Basilicam Sancti Petri; in quibus cum ipse quoque Summus Pontifex incederet, gestans imaginem Deiparæ à S. Luca depictam, vidit Angelum in summitate molis Hadriani, Tiberi adiacentis, reponere suum gladium in vaginam, in reconciliati Numinis signum, ut ex eodem Card. Baronio *d. Anno* 590. transcribit Cornelius à Lapide *d. libr.* 2. *Reg. cap. 26. Vers.* 15. ubi prosequitur referre plurimas alias pestilentias ób scelera, & iniquitates humanas à Cœlo immissas; est enim extra omnem controversiam, quod licèt causa naturalis Pestis sit aeris corruptio, & contactus rerum infectarum; supernaturalis tamen tanti flagelli causa sunt hominum flagitia. Hæc de primo puncto, idest de causis Pestilentiæ.

Quo ad Secundum, nempè de Pestilentiæ remediis, hæc pariter sunt
23 in duplici differentia; scilicet alia naturalia, alia supernaturalia. De remediis naturalibus non pauca dixi in meis Decisionibus *De Venerab. Euchar. Sacram. Decis. LXI. à num. 35. & seqq.* ad quem locum remitto Lectorem; sed præter remedia ibi relara hæc, quæ sequuntur, non pigeat ediscere, & observare.

Primùm est vel fugere ab aere corrupto, vel illum igne sollicitè purificare, ac rectificare. De fuga ita ait 24
Zacchias *d. tom. 1. libr. 3. tit. 3. quæst. 4. num. 5. A peste igitur unusquisque sè immunem servabit, si ab aere pestilenti longè aufugiat; tritum enim est quod jactatur*, citò ac longè fuge, & tardè redi; *ut omnes Medici concludunt*: quos hic allegat, nec non Ripam *de Peste part. penult. num.* 53. Quod si fuga sit impossibilis, subdit idem Zacchias *ibid. num. 8. Focus assiduo, & perenni* 25
luceat igne, cujus tanta vis in peste, ut Hippocrates, quemadmodum notissimum est, hoc uno remedio pestem aliquando Athenis abegerit; & Acron eodem auxilio Agrigentum ab eadem calamitate liberaverit. Quod repetit idem Auctor *in tom. 2. libr. 9. tit. 6. quæst. Unica num. 9.* sic scribens: *Scimus enim tempore pestilenti non alio ingenio aerem rectificari, quàm accensis per loca, & urbes ignibus; eoque ingenio Hippocratem Pestem ex Æthiopia in Græciam sè conferentem repulisse narrat Galenus lib. de Theriaca ad Pisonem cap. 16. Quod etiam Acronem Agrigentum præstasse refert Aetius serm. 5. cap. 54.*

Secundum remedium est usus bonorum odorum, quibus cerebrum per olfactum confortetur; undè sub- 26
dit Zacchias *prædict. tom. 1. libr. 3. tit. 3. quæst. 4. num. 8. In ignem, si fieri possit, odoramenta nonnulla iniiciantur juxta temporis qualitatem*. Et paulò post: *Æstate floribus odoriferis, aquis item odoriferis destillatis, & aceto rosaceo pavimenta irrorentur, dummodò flores corruptionem generare non valeant, cum putrefiunt*. De hoc remedio differit etiam P. Menochius *in Storeis part. 3. centur. 6. cap.* 54. ubi cum ostendisset abundantiam unguentorum odoriferorum, quibus

quibus utebantur antiqui, subdit: *Che se alcuno dimanda per qual cagione, & à che fine fosse introdotto tanto, e così esquisito uso de gl' unguenti, rispondo, che per sanità, e per delitia. Delle delitie non si può dubitare; e quanto alla sanità dicono li medici, e l'esperienza l'insegna, che l'odore soave, e le ontioni, e lavande odorate, confortano il cuore, & il cervello, fortificano le membra, e preservano da morbi contagiosi*. Hinc Jureconsulti docent, artifices exercentes malos odores posse à vicinis quocumque tempore expelli, ut suprà notavimus *num*. 7. ex Cæpola *De Servit. Urban. Præd. cap*. 48. *num*. 6.

27 Tertium remedium est, non permittere canes, aut felles, aliavè domestica animalia ex vicinis ædibus in proprias commeare, neque propria in vicinas transire; ut advertit prelaudatus Zacchias *d. tom*. 1. *libr*. 3. *tit*. 3. *q*. 4. *sub num*. 8. subdens quod etiam conventus, & hominum frequentiæ, ac cœtus sunt fugiendi, & quod indifferenter, aut temerè unusquisque in domum, aut colloquium non admittatur.

28 Quartum remedium consistit in qualitate, & quantitate laudabili cibi, & potus. Cibi esse debent optimi nutrimenti, & concoctu faciles, ideòqui facilè corrumpuntur, qui pravi succi sunt, vel difficilis concoctionis sunt omninò fugiendi; est enim concors Medicorum, ac Jurisconsultorum sententia, quod qui cibis malis utuntur, faciliùs peste inficiantur, ut ait Zacchias *d. q*. 4. *num*. 9. & 10. & ibi Ripa *part*. 1. *num*. 16. & *part*. 3. *num*. 9. ubi illud notabile, quod scribit Untzer *lib*. 1. *Antidot. pestil. part*. 2. *dist*. 3. *Medic* 5. *num*. 2. Lampretas
29 nimirum tempore pestis frequenter comestas, innata vi contra tàm diram luem maximè efficaces haberi; & quod notavit Aresius *libr*. 5. *Impres*. 146. *num*. 1. ex Pierio Valer. *libr*. 22. pullos columbarum esse cibum optimum ad præservandos à peste. Vinum autem ad potandum debet esse odoris jucundi, & mediocris potentiæ ex eodem Zacchia *d. qu*. 4. *num*. 11. qui *num*. 12. exclamat, Aquamvitæ tempore pestilenti omninò noxiam esse, ex manifesta ratione, cum hepar, & sanguinem incendat, ac humores acuat, & exurat. Quo verò ad quantitatem tùm cibi, tùm potus mediocritas est servanda: testantur enim Medici, longum jejunium, aut præter morem toleratum summoperè obesse; prout è contra commedentes, seu bibentes cum excessu cruditates generare, ac obire, quamvis Savonarola *de febrib. cap*. 9. *rubr*. 1. asserat observasse in tribus, aut quatuor pestilentiis, quod pauci bibuli mortui fuerint.

30

Quintum remedium respicit moderationem servandam in somno, nam nimius officit; sed & superflua vigilia obest. Corpus quotidiè ab excrementis congestis liberandum; quod si spontè non operetur, leviori aliquo leniente, aut potiùs ipsis cibariis alvum mollientibus id procurandum; fortia enim, & frequentiùs usurpata medicamenta sunt abdicanda ex eodem Zacchia *d. libr*. 3. *tit*. 3. *q*. 4. *num*. 14. qui addit *num*. 15. coitum ab universis Medicis, tempore 31
Pestis, mirum in modum vituperari, prout à Ripa *d. part. ult. pratic*. 1. *num*. 9. & à Prævidell. *part. ult. part*. 15. *num*. 4. Siquidem præcipiunt omnes non modò in parte, sed in totum esse à Venere abstinendum; imò addunt, meretrices eo tempore esse à civitate arcendas, non solùm ex timore contagionis, & quia incitamentum sunt ad opera venerea, à quibus tunc temporis summum in modum homines debent abstinere. In aliis quoque 32
civilibus operibus, ac exercitiis mediocritas laudatur, excessus reprehenditur; in illis præcipuè, quæ sanguinem magnoperè calefaciunt, & acuunt; ea ratione quia poros raresaciendo, & majorem respirandi necessitatem dando, in causa sunt, 33
ut

ne multò plus circumambientis aeris in
corpus subeat, quàm oporteat; in pesti-
lenti autem constitutione maximè con-
fert, quantò minùs fieri potest, respira-
tionis necessitatem augere; nam quan-
tò minùs inspiratur aer corruptus, tan-
tò minùs nocet ex Hippocrate *de Natur.
humana*.

Sextum remedium est, animi pas-
siones moderari: ideò metus, & tri-
34 stitia sunt prae omnibus abdicanda;
nam meticulosi prae omnibus pestem
facilè incurrunt. Ripa *d. part. 1. num.*
15. & Zacchias *d. libr. 3. tit. 3. qu. 4.
num. 18. & 19.* prudente suggerens,
non esse de morte timendum, nisi in
ordine de animae salute; & in Deo
sperandum, ut profitebatur Job. 13. 15.
dum ajebat: *Etiamsi occiderit me, in
ipso sperabo*. Addens tandem ex Plu-
tarcho *in libr. de Music.* esse hilariter
vivendum cum paucis, sed honestis
amicis; & ex Untzer *in antidot. pest.
libr. 1. part. 2. dist. 3. med. 5. num. 6.*
35 mundum corporis cultum esse servan-
dum, & vestes saepiùs immutandas.
His, & antecedentibus remediis ad-
stipulatur Cornelius à Lapide *in Com-
mentar. Exodi cap. 9. Vers. 3.* ex Marsi-
lio Ficino *Epidemiar. antidot. cap. 3.
& seqq.* ita loquens, & remedia assi-
gnans, videlicet: *Fugam aeris infe-
cti, recreationem, & laetitiam, cibum
solidum, potumque roborantem cor, &
spiritus; cavere à cibis, qui facilè cor-
rumpuntur, & putrescunt; purgare sae-
pè humores putrescentes per aloem, myr-
rham, & crocum; uti theriaca, Zedoa-
ria, citro, suffumigare juniperium, te-
rebinthinam, thus; vestes crebrò muta-
re, & mundas induere; os, & manus
saepè abluere aceto, & aliquando vino po-
tente*.

Haec hucusque dicta remedia sunt
praeservativa ad tuendam sanitatem
tempore pestis; sed nunc aliqua assi-
gnari possunt, quae facilia sint ad sa-
nitatem recuperandam pro peste in-
fectis, & quando carbunculi, seu
bubones surgent in membris. Duo
hic recensenda duxi, relata ab Aresio
Episcopo Tortonen. *libr. 6. Impres.
190 num. 62.* ubi loquens de remediis
sanandi pestiferos carbunculos, &
bubones ita scribit: *Io ne addurrò so-
lamente due, per essere facilissimi. Il
primo è di frumento masticato à stomaco
digiuno da buomo sano, e posto frequente-* 36
*mente sopra del carbone, rimedio lodatis-
simo dal Massa tract. 3. cap. 8. Il secondo
di noce vecchia, pur masticata, delle
quali dice Dioscoride: Veteres nuces ma-
sticatae, & applicatae sanant citissimè gan-
grenas, carbunculos, & fistulas lacry-
males. E l'Augenio cap. 10. lib. 8. de
febribus ne forma un empiastro, che som-
mamente loda in questa maniera. ℞. Nu-
cleos tres nucis juglandis veteris, ac ran-
cidae, Ficuum pinguium, Uvarum pas-
sularum expurgatarum, singulorum aequa-
les portiones; coquantur simul in vino
albo, & generoso, quale est creticum,
aut moscatum, donec cataplasmatis*
(hoc est l'empiastro) *crassitiem ac-
quirant, atque in fine decoctionis addito
salis minutissimè contriti* ℥. *11. & cum
refrigeratum fuerit, vitellos duos ovo-
rum*. Hucusque Episcopus. Aresius,
qui etiam commendat ex Medicorum
dictis, remedia vim sudorem pro-
movendi, & expellendi habentia; &
se diffundit in examinanda famigera-
ta illa Quaestione, an tempore pestis,
pestiferatis expediat secare venam, &
sanguinem minuere? circa quam va- 37
rias refert Medicorum opiniones, regu-
las, ac limitatione *in d. libr. 6. Impres.
190. cap. 4. & 5. à num. 52. & seqq.* à
curiosis videndas; circa quas ipse Epi-
scopus Tortonen. amplectitur negati-
vam, ostendens pluribus peste, aut pe-
stilentialibus febribus infectis, statim
ac sanguis diminutus fuit à Medicis,
apertâ venâ, mortem oppetere conti-
gisse.

Porrò antequam ad remedia su-
pernaturalia transeamus, ne videa-
mur obliti Parochorum, aliorumvè
simplicium Sacerdotum, quos opor-
teret Oleo Sacro pestiferatos inunge-
re, dicamus hic summatim, quibus
remediis ipsi uti debeant, ne morbo
letha-

lethali, ac contagioso afficiantur. Igitur *Primò* curet Sacerdos admini-
38 straturus Extremam Unctionem peste infectis habere vestes breves, & ita eas ad se collectas, ut quàm maximè potest, non tangant infirmum, neque ejus lectum. *Secundò*, si possibile sit, faciat ponere infirmum in loco puro, & libero. *Tertiò*, non se statuat inter ignem, & infirmum. *Quartò* muniat se præservativis judicio Medicorum, & præcipuè odoramentis, quæ cor, & cerebrum confortant, de quibus actum est supra. *Quintò* non ungat sensus infirmi pesti-
39 ferati proprio digito, sed virga oblonga, lignea, vel argentea, apposito in extremitate illius bombyce, benè alligato, Oleo Sancto intincto, quem bombycem, ac virgam ligneam igne postea comburet, argenteam vero benè purgabit ob reverentiam Sacramenti, ut docent Chapevilla, Sylvius, Victorellus, Marchinus, Præpositus, Mancinus, Barbosa, quos citat, & sequitur Diana antiquus *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 166. *& part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 79. Quæ nunc existunt in Diana Coordinato *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 34. *&* *resol.* 35. Quibus consentiunt Gobatus *tract.* 8. *Theolog. experim. num.* 902. *&* 903. Magrius *in Hierolexic. Verb. Oleum Sanctum*, ac Bissus *in Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentor. num.* 171. §. 34. idcircò quæ videntur à me dicta in contrarium *de Ven. Euchar. Sacram. Decis. LXI. num.* 28. sunt intelligenda de Sacro Viatico porrigendo super pagina, vel cum thocleari, non autem de ungendo infirmo peste infecto, Oleo Sacro, cum virgulà oblongà, ut dixi etiam suprà *Decis. VII. num.* 14. *Sextò*, ad hoc Sacramentum Extremæ Unctionis ministrandum peste infectis non appropiet Sacerdos jejuno stomacho, & præcipuè, ut advertit Gobatus *tract.* 4. *num.* 412. declinet halitum ipsius infecti. *Septimò*, si aliquo modo tetigerit manu infirmum, vel ejus suppellectilia, statim lavet manus aceto, vel eam purget super prunis accensis, vel flammà candelæ, ut dixi *d. Decis. LXI. de Euchar. num.* 35. *Octavò* super omnia abstineat à donariis, nec recipiat rem quamcunque ab infirmo infecto, vel ab ejus 40
domesticis, aut assistentibus; siquidem contagionem è contactu incurret, ut ostendi *d. Decis. LXI. de Euchar. num.* 36. *&* 37. exemplo famuli R.P. Joannis Mariæ Montisrubei, exemplarissimi Sacerdotis Congregationis Oratorii hujus civitatis Paduæ in Peste *Anni* 1631. Consimiles eventus tragicos ex avaritia provenientes narrat Bagatta *in Admirand. tom.* 2. *libr.* 2. *cap.* 1. *in Append. post.* §. 9. *num.* 24. ubi scribit Confratres Sodalitii S. Eligii in Bethuniæ oppido Belgarum, sepeliendis defunctorum infectorum cadaveribus dedicatos ab omni contagione pestis præservari meritis ejusdem Sancti: at si quæ diripiant è domo infecta, avaritiæ studiosores, quàm officii, & charitatis, lethalem luem contrahere. Hæc sunt remedia naturalia, quibus si curati animarum, aliive Sacerdotes seipsos juverint, tempore Pestis (quam Deus dignetur avertere) periculum contagionis, ipso Deo adjuvante, evitare facilè poterint.

Supernaturalia remedia restant explicanda, à quocunque fidelium adhibenda contagioso in conflictu. Hæc sunt, intercessio humilibus precibus imploranda tùm Augustissimæ Virginis, ac Matris Dei MARIÆ; 41
tum aliorum Sanctorum, præcipuè S. Sebastiani, S. Rochi, ac S. Cajetani. Deiparam, ac Sanctos in cœlo nosse necessitates orantium ad illos, tàm per intuitum essentiæ Divinæ, in qua tanquàm speculo voluntario perfectissimè repræsentantur ipsis omnia, quæ ad quemque spectant, quàm per specialem revelationem, nec non 42
per relationem Angelorum ultrò citròque commeantium; ac etiam per propriam inspectionem certum est, & de fide, ut differunt Theologi, qui agunt

agunt de gloria Sanctorum; & compendiosè probat Tirinus *in Indice Controvers. Fidei controv. 30. num. 9.* Igitur ad Deiparam Virginem, grassante peste, præcibus, ac supplicationibus est adeundum. Ita factum fuit in peste illa universali per Orientem, imò per totum Orbem, quæ contigit *Anno Christi* 544. qui fuit XVIII. Justiniani Imperatoris; de qua ita scri-
43 bit Cornelius à Lapide *in 2. libr. Reg. cap. 26. sub Vers. 16. Remedium fuit, imploratum B. Virginis auxilium, quo lues extincta est, undè in memoriam tanti beneficii Græci instituerunt Festum* ὑπαπάντης*, idest occursus Domini, quod nos Festum Purificationis B. Virginis nuncupamus die 2. Februarii.* Concordat Eminentiss. Cardin. Baronius *in Martyrol. eadem die;* & in Annalibus *d. Anno* 544. *num.* 10. Ad eamdem intercessionem gloriosissimæ Virginis Matris Dei refugit S. Gregorius Magnus, grassante morbo, ut memorat *in supracit. libr.* 4. *Dialog. cap.* 36. subdit enim idem Cornelius à Lapide *d. lib. 2. Reg.* 26. 16. *Simile contigit in peste Romana, quæ Pelagium Pontificem sustulit; ad quam sedandam S. Gregorius publicas litanias ad Basilicam S. Petri instituit, ipseque gestabat imaginem B. MARIÆ à S. Luca depictam.*

Hujusmodi Imperatricis cœlestis, fidelem populum ejus opem implorantem, dum pestilentiæ tereretur flagello adjuvantis, exempla innumera leguntur in Historiis; sed duo tantùm me hic referre delectat, liberatæ scilicèt inclitæ Venetiarum
44 Civitatis, grassante lue *Anno* 1631. nec non hujus Urbis Antenoreæ *Anno* 1576. Primum desumo ex aureo calamo Joannis Palatii Veneti, olim Juris Pontificii Professoris in hoc Publico Gymnasio Patavino; qui in Fastis Ducalibus ad Nicolaum Contarenum Venetum Ducem XCVII. *d. Anno* 1631. ita scribit: *Lue ad Venetos pervagante, Urbs ferè, concidit tota, abiissetque in sepulchrum,*
45 *ni VIRGO MATER pensili lychno, quinquaginta auri pondo, dono recepto descendisset Auxiliatrix. Templum etiam Sospitatrici positum, ad miraculum sub titulo MARIÆ SALUTIS: juxta quod suis mollibus vilesceret Memphis.* Et paulò post idem eruditissimus Auctor prosequens elogium, ditissimo stylo, adinstar Thesauri, latiùs narrat & pestilentiæ stragem, & beneficium salutis à Deipara obtentum, post Reipublicæ Venetæ vota, ita dicens: *Venetiis solummodò virorum assumpta supra sexaginta millia; in Urbibus Reipublicæ supra quingenta millia hominum. Tanto in discrimine, præsidium sibi in Deo statuens, Templum Princeps vovit DEIPARÆ sub auspiciis SALUTIS, in Basilica D. Marci congregatis Civibus, ubi ex pulpito (in quo ostendi solent populo electi Duces) Princeps ipse vocibus, & lacrymis pœnitentiæ, Misericordiam sollicitavit supernam, evocatâ in Patronam Virgine Matre, cui pro donario Lychnum obtulit aureum, qui in Æde Lauretana arderet inextinguibilis. Templum in Urbe, cujus primum Lapidem, post restitutam salutem, die 21. Novembris 1631. Princeps ipse, comite Senatu, posuit, Monimentum pietatis, quà nos visitavit Mater Misericordiæ.* Hucusque Palatius.

Liberationem hujus Patavinæ Urbis à contagioso morbo, Anno 1576. ex Piissimæ Virginis, ac Matris Dei clementia, indicat marmorea Tabula in Templo Carmelitarum muro 46
affixa penes ostium, per quod è Cænobio aditus est in ipsum Templum; ita contestans: *Veneranda Sanctissimæ Dei Matris Imago, quæ in majori Ara hujus Ecclesiæ conspicitur, olim sub porticu penè Aulam Illustrissimi Præfecti posita erat, votivisque tabellis quamplurimis venerabilis reddebatur. Anno autem Christi M. DLXXVI. grassante pestilentia per totum Venetorum Imperium, præcipuèque Venetiis, & Patavii Sanctissima Virgo Advocata nostra piis Viris adm. Rev. Patri S. T. D. Felici Zuccolino Patavino Sacri Ordinis Carmelitarum in Provincia Veneta Administro; atque Illustris-*

Illustrissimo Senatori Veneto ac Praefecto Patavii Aloysio Georgio (qui postea fuit Divi Marci Procurator) per quietem indicavit, eam Imaginem ex loco minus celebri in hoc augustissimum Templum transferendam, postque ejus translationem, pestem & Patavii, & Venetiis esse cessaturam. Quamobrem die XII. Octobris ipsa translata est, statimque coepit abire pestilens morbus, ac brevi temporis spatio loca omnia Imperio Veneto subjecta, ab ea contagione sunt liberata. Sequitur in eadem Tabula narratio Voti hujus Civitatis visendi quotannis in die festo Purificationis hanc Immaculatae Dei Matris Imaginem; & donariorum, quae eadem Civitas ipsi fecit, quae referuntur etiam à Portenario *De Felicit. Paduae libr. 9. cap. 29.* Suscipe prudens Lector pietatem, ac sanctitatem tùm Superiorum PP. Carmelitarum, tùm Senatorum Venetorum Regentium Paduam, dum his, & illis DEIPARA dignata fuit innuere sui ipsius Sacrae Imaginis in Templum suum translationem; & totius status Veneti à contagiosa labe liberationem. Ex prosapia praelaudati Aloysii Georgii tunc hujus Urbis Praefecti, nunc extat Illustrissimus, ac Excellentissimus Gabriel Georgius Senator Venetus Sapientiâ, prudentiâ,
47 ac probitate conspicuus, Divique Marci Procurator, Nepos ex Sorore, Eminentissimi, ac Reverendissimi, Sanctae memoriae, Gregorii Cardinalis Barbadici, olim hujus pariter Civitatis piissimi Antistitis, cui ego, etsi exiguus, per Annos 30. in officio Auditoris, ac Vicarii Generalis deservivi.

Post Sanctissimae Coelorum Reginae protectionem, tempore Pestis pro remedio implorandum est auxilium Di-
48 vi Sebastiani Martyris, de quo narrat Paulus Diaconus *libr. 6. cap. 2. de Gestis Longobard.* quod circa *Annum Domini 682.* cum Pestis adeò depopulata esset Ticinum, ut civibus indè fugientibus, herbae, & frutices enascerentur in plateis, revelatum est quibusdam viris, non priùs pestem abituram, quàm Sancti Sebastiani Altare in Basilica Sancti Petri construeretur. Quod cum esset executioni demandatum, lues illa quievit. Hoc idem antecedenti saeculo factum fuisse narrat Emin. Card. Baronius *Anno* 580. quando Pestis grassaretur Romae, ac per alias Italiae civitates; nam erecto Altare in honorem Sancti Sebastiani Martyris in Ecclesia Sancti Petri ad vincula, pestis illa omninò cessavit. In ipso Altare ego celebravi *Anno* 1670. in festo ejusdem Sancti, & oblationem, ejus nomine intra Missarum Solemnia, recepi unius aurei calicis, ac patenae à Magnificis Decurionibus Almae Urbis devotissimè inpensam. Anno à Christo nato 1599.
Ulyssipo tota ardebat pestilentiâ: sed 49
ecce Simulacrum Divi Sebastiani Martyris guttis, ac sudore amplissimo irrigatur; quo divulgato miraculo concurrunt & sani, & peste infecti, hique praedicto sudore miraculoso se inungunt, statimque incolumes evadunt, nec ampliùs pestis grassata fuit; ut fusiùs ex probatis Auctoribus narrat Bagatta *de admirand. Orbis Christ. d. tom. 2. libr. 2. cap. 1. §. 6. num. 19.* nec non *libr. 5. cap. 2. §. 9. num. 24.*

Porrò non minùs pia, quàm curiosa potest esse alicujus interpellatio, cur Divo Sebastiano Martyri datum sit à Deo tueri sibi devotos à pestilentia, eosque à tam diro flagello Divinae justitiae, vel praeservare, vel sanare? Respondet Aresius Episcopus Tortonen. supracitatus *lib. 4. Impress. 67. num. 31.* ex Dei beneficentia concedi Sanctis
suis, ut caeteris excellant in adjuvando nosipsos mortales in illis passionibus, seu doloribus, quos ipsi fortiter sustinuerant in hac vita pro confessione fidei, & Dei amore. Hinc excellens est S. Nicolaus adversus maritimas tempestates, S. Antonius Abbas adversus ignem, S. Blasius adversus gutturis morbos, S. Lucia oculorum, S. Apollonia dentium, S. Agatha mamillarum, & alii adversus aliorum membrorum afflictiones, quia illasmet, ut dixi, in

Mm seipsis

seipsis fortiter pro Dei gloria passi fuerunt. Modò S. Sebastianus passus est sagittas, quibus impio Diocletiano jubente fuit transfixus. Lues pestifera, ac contagiosa est sagitta Divinæ justitiæ, qua ferit, & transfigit peccatores, testante Divo Gregorio *in cit. libr. 4. Dialog. cap. 36.* quòd in pestilentia sui temporis visibiliter videbantur sagittæ è cœlo projectæ, quibus mortales transfixi remanebant lue infecti, & moriebantur. Has igitur sagittas pestilentialis morbi cohibere, & divertere valet S. Sebastianus ob particularem excellentiam, & specialem gratiam sibi à Deo concessam, in præmium illorum vulnerum, quæ sagittis illatis, patienter tulit in suo corpore, cum adhuc viveret inter mortales, juxta illud; *Sancti mei, qui in carne positi, certamen habuistis mercedem laborum ego reddam vobis.*

51

Hæc eadem est causa, ob quam etiam S. Rochus Confessor excellat in liberandis à peste fidelibus, qui ad ejus auxilium tanquam ad potens remedium confugiunt. Siquidem hic Sanctus non solùm pro Dei amore, dum peregrinaretur Romam versus, servivit peste infectis; sed

52 etiam domum suam reversus, præter alia tormenta fortiter superata, etiam morbum pestilentialem subiit, & læto animo sustulit, ut habetur *in Martyrol. Romano die 16. Augusti*, ac pluribus citatis auctoribus de eo scribit Ribadeneira *tom. 2. eodem die 16. Augusti*, & Bagatta *de Admirand. tom. 1. libr. 1. cap. 1. §. 5. num. 71.* prout etiam *tom. 2. lib. 2. cap. 1. §. 6. num 2.* ubi refert, quod post S. Rochi mortem, ad ejus latus inventa est tabula his verbis scripta: *Peste laborantes, & ad Rochi patrocinium confugientes contagionem illam truculentissimam evasuros significo.* Quapropter statim ab ejus obitu ubique terrarum altaria ipsi fuerunt erecta, capellæ, & ædes, ac vota appensa ob recepta à S. Rocho patrocinia tempore Pestis.

53 In hac urbe Patavina constructum fuit Altare in Ecclesia Parochiali S. Luciæ *Anno* 1468. ab ejus sodalitate, quæ subindè *Anno* 1525. pulcherrimam fabricavit Ecclesiam ipsius nomini dedicatam ut legitur apud Scardeonium *lib. 3. class. 13.* & apud Portenarium *lib. 9. cap. 44. pag.* 493. Celebre est votum, quod fideliter adimplent Moniales S. Petri de Padua, nobilitate, religiositate, ac pietate Venerabiles, quæ annuatim in die festo S. Rochi 16 *Augusti* lautissimum prandium 54 præstant duodecim pauperibus, ob immunitatem à Peste huic celsissimo Monasterio concessam *Anno* 1630. & 1631. ob intercessionem, & patrocinium ejusdem Sancti Rochi.

Sunt & alii Divorum plurimi, quibus Deus concedit excellere in tuendis devotis suis à contagioso morbo; videlicet ex 55 antiquis S. Christophorus, S. Augustinus, S. Nicolaus de Tolentino, S. Franciscus de Paula; de recentioribus verò S. Franciscus Xaverius, S. Cajetanus, & alii; quorum sollicitam opem in prædicta pestilentiali calamitate exemplis demonstrat idem Bagatta in citato laborioso, & erudito suo opere *De admirandis Orbis Christiani tom. 1. & tom. 2.* quæ facilè à studiosis reperientur in copiosissimis Indicibus operis sub nominibus eorumdem Sanctorum. Et hæc dicta sint de remediis supernaturalibus tempore Pestis.

DECISIO LXXIV.

ARGUMENTUM.

Quatuor circumstantiæ servandæ à Parocho, dum ministrat Extremæ Unctionis Sacramentum: scilicet ut ipse sit in gratia, & censuris non irretitus. Sit indutus Cotta, & Stola. Recitet Orationes à Rituali Romano præscriptas ante, & post unctionem infirmi, cui agonizanti assistere debet, donec expiret. In dando Oleo Sancto non sit nimis properus, nec nimis tardus. Circa prædicta omnia variæ, ac utiles eruditiones, doctrinæ, Historiæ, atque Exempla.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Circumstantiæ quatuor attendendæ à Ministrante Extremam Unctionem.*
2 *Ministrans Unctionem Extremam debet esse in gratia.*
3 *Rationes sex ob quas debet esse in gratia.*
4 *Peccatores arcentur à Ministerio rerum Sacrarum.*
5 *Laicus baptizans si sit in peccato mortali, an peccet mortaliter?*
6 *Sacramentalia qui conficiunt in peccato an mortaliter peccent?*
7 *Clerici exercentes officia suorum ordinum in peccato, an mortaliter peccent?*
8 *Exempla morte punitarum exercentium res sacras in peccato.*
9 *Censuris irretiti non possunt ministrare Sacramenta: aliàs peccant, & fiunt irregulares.*
10 *Excommunicatio minor non facit ministrantem irregularem.*
11 *Vestes sacræ necessariæ pro danda Extrema Unctione.*
12 *Stolæ Sacerdotalis vis, & mysterium, remissivè.*
13 *Superpellicei clericalis etymologia. Et cur dicatur* Cotta.
14 *Cottæ, seu superpellicea clericorum cur fiant de lino albo?*
15 *Cottæ laneæ in diebus jejuniorum.*
16 *Cottæ cum amplitudine, & longitudine quæ sit ratio?*
17 *Cottæ Usus antiquissimus, etiam tempore Davidis Regis.*
18 *Laici licitè se induunt Cotta, dum cantant in Ecclesia.*
19 *Superpelliceum, & Stola adhibenda in dando Oleo Sancto infirmis. Sed an sub pœna peccati mortalis?* ibid.
20 *Orationes quæ, & quales præmittendæ Unctioni Extremæ?*
21 *Fœminæ in functionibus sacris non permittuntur inservire.*
22 *Cereus accendendus in danda Extrema Unctione.*
23 *Assistere moribundis debet Parochus ob sex rationes.*
24 *Diabolus an visibilis appareat omnibus morientibus?*
25 *Monialis Capuccinæ Paduæ agonizantis terror, viso diabolo.*
26 *Diabolus timet aspectum Vestium Sacerdotalium.*
27 *Græci infirmi recipiunt Extremam Unctionem in Ecclesia. Idem antiquitùs servabatur à latinis.*
28 *Mensa, & alia paranda in cubiculo ægroti recepturi Oleum Sanctum.*
29 *B. Liduvina à Christo Domino Extremam Unctionem recepit.*
30 *Parochus nec nimis properus, nec nimis tardus in Oleo Sancto dando.*
31 *Oleum Sanctum dare in infirmitate levi mortale est, & invalidum fit Sacramentum; prout illud dare in initio morbi.*
32 *Calvini error circa ministrandam Unctionem Extremam.*
33 *Infirmus unctus Oleo Sancto in morbo levi, si fiat periculosus, & mortalis est iterùm ungendus.*
34 *Tarditas Parochi in dando Oleo Sancto causat duo inconvenientia.*
35 *S. Malachiæ lacrymæ ob tarditatem suam in ungenda infirma, quæ obierat sine Sacramento Extremæ Unctionis.*
36 *Fructus Extremæ Unctionis diminuitur, si detur infirmo destituto sensibus.*
37 *Infirmi Oleo Sancto uncti, si sani fiebant, olim Deo dedicabantur.*
38 *Interdicti tempore an possit dari Extrema Unctio?*

QUæ hucusque scripsimus in quinque antecedentibus Decisionibus, Ministri personam, Sacramentum Extremæ Unctionis dantis, concernunt, tùm circa obligationem, tùm circa cautelas tempore pestis in ipsa administratione servandas. Cæterùm antequam ad subjectum

bjectum ejusdem Sacramenti transeamus, restant explicandæ nonnullæ circumstantiæ ab eodem Ministro in actu ministerii prædicti Sacramenti
1 omninò attendendæ, de quibus in præsenti oportet, agere; & sunt quatuor:

1 De dispositione interna ipsius Ministri.
2 De dispositione exteriori ejusdem.
3 De loco, in quo Sacramentum hoc ministratur.
4 De tempore, quo ministrari debet.

Quo ad Primam. Dispositio interna Sacerdotis ministrantis Extremam Unctionem in eo consistit, quod ipse sit in gratia, & non habeat con-
2 scientiam aliquo mortali peccato inquinatam. De hac dispositione, & statu gratiæ agunt Theologi, tàm Scholastici, quàm Morales *in tractatu de Sacramentis in genere*, ubi ponunt conditiones necessarias in ministro Sacramenta conficiente, ac ministrante, ad hoc ut validè, ac licitè conficiat, & ministret, & concludunt, ad licitè conficiendum, ministrandumvè Sacramentum requiri statum gratiæ in ministro, aliàs (etsi validè) illicitè tamen agit, & peccat mortaliter conficiendo, seu ministrando. Ita Cajetanus *in 3. part. q. 64. art. 6. §. in responsione ad primum*. Eminen. Card. de Lauræa *in 4. Sent. tom. 1. disp. 10. art. 4.* Mastrius *in Theolog. Moral. disp. 16. num. 42.* Diana *part. 10. tract. 16. resol. 28.* reposita in Coordinato *tom. 1. tract. 1. resol. 11. §. 2.* Gobatus *in Theol. Experim. tract. 1. num. 53. & tract. 8. num.* 924. Bonacina *tom. 1. disp. 1. q. 3. punct. 2. num. 2.* ubi plurimos DD. cumulat. Reginaldus *libr. 26. num. 57. & 58.* Cotonius *libr. 2. controv. 1. num. 45.* Layman. *libr. 5. tract. 1. cap. 5. num. 7.* Castropalaus *part. 4. tract. 26. punct. 8. num. 7. & 8.* Bissus *in Hierurg. tom. 2. Verb. Minister Sacramentor. num.* 271. §. 35. & aliis omissis Collegium Salmanticen. in Cursu Theol. Moralis *tom. 1. De Sacram. in genere tract. 1. cap. 7. punct. 10. à num. 76. & seqq.* Probatur hujus dispositionis necessitas ratione, auctoritate, & Exemplis.

Ratio assignatur multiplex ab iisdem DD. *Prima*: quia Sacerdos ministrans Sacramentum operatur sanctitatem, & gratiam habitualem in recipiente, qui propterea fit consors divinæ naturæ. At gravissima indecentia est, quod Sacerdos in sordidissimo statu peccati existens, & in inimicitia Dei, ministret Sacramentum, 3
quo Dei vices gerens alios sanctificat, reddit gratos, & filios Dei. Ita Emin. Card. de Lugo *De Sacramen. in genere disp. 8. num. 149.* *Secunda*: Quia ministrare Sacramentum est actio partim divina, partim humana, per quam Deus tanquam per instrumentum ministri producit gratiam sanctificantem. Ergo peccat mortaliter qui cooperatur Deo in actione Divina existens in peccato mortali. Ita Bernal *disp. 17. sect. 6. §. 2. circa medium*. *Tertia*: Sacerdotes conficientes, ac ministrantes Sacramenta tenentur conformare se cum principali agente, cujus se exhibent ministros, idest Christo. Sed Christus sanctus est, &, ut ait Apostolus *ad Hebr. 7. 26. innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus*. Ergo etiam Sacerdotes ejus ministri sancti esse debent, impolluti, & absque mortali peccato, juxta illud *Levit. 19. 2. Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum*. Et juxta illud *Eccl. 10. 2. Secundum Judicem populi, sic & Ministri ejus*. Quod si tales non sint, ob gravem injuriam, quam irrogant Deo, peccant mortaliter. Ita Salmanticenses *d. tract. 1. cap. 7. num. 78.* *Quarta*: Maximè offenditur Princeps, si servus, quem ipse odio habet, ut inimicum, à quo maximè fuit læsus, audeat ad intima Principis servitia se immiscere; ostendit enim magnum Principis contemptum. Vel si servus, manibus luto infectis, auderet in

in mensa Principis pretiosissima vina convivis fundere. Sed talis est Sacerdos existens in mortali ministrans Sacramenta; idest Deo odibilis, inimicus, & lutosa manus habens. Ergo audendo ministrare peccat mortaliter. Ita Diana Coordinatus *d. tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 10. §. 10. quæ in veteri est *part.* 6. *tract.* 6. *resolut.* 53. *Quinta*. Violare præcepta divina in materia gravi est peccatum mortale. Sed extat Præceptum Divinum ministrandi Sacramenta cum conscientia pura, & immuni à culpa lethali, juxta illud, quod legitur in *Psal.* 100. 6. *Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat*. Et illud 2. *Thren.* 4. *Recedite polluti, abite, mundum nolite tangere*. Prout etiam reprehensio illa, quæ habetur apud *Malach.* 1. 7. *Offertis super Altare meum panem pollutum*. Et nemo est, qui non sentiat remurmurantem conscientiam, quoties in peccato tentat sancta tractare, ob naturale præceptum à Deo insitum in cordibus hominum ministrandi Sacramenta sanctè, & immaculatè. Ergo Sacerdos, qui audet conficere, ac ministrare ipsamet Sacramenta, existens in mortali culpa, violat præceptum Divinum, ac naturale; & sic iterùm peccat mortaliter. Ita Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput.* 10. *de Sacrament. in genere num.* 44 & 49. à quo in antecedenti *num.*45. additur *Sexta* ratio his verbis: *Probatur ultimò communi sensu totius Ecclesiæ, docentis ministrantem in mortali, mortaliter peccare; quæ sola auctoritas, etsi deesset ratio, sufficeret*. Quam rationem considerant etiam Salmanticenses *d. tract.* 1. *capit.* 7. *num.* 86. ubi eam procedere ajunt ex Apostolica traditione.

Auctoritates autem prædictæ dispositionis internæ, scilicèt status gratiæ in Sacerdote Sacramenta mi-
4 nistrante necessitatem comprobantes, sunt. Prima *Levit.* 22. 3. ubi Deus minatur mortem filiis Aaron, si cum immunditia accesserint ad sacra ministranda, dicens: *Omnis, qui accesserit ad ea, quæ consecrata sunt, in quo est immunditia peribit coram Domino*: Secunda legitur in *Isaia* 52. 11. *Mundamini, qui fertis vasa Domini*. Ex quibus ita arguit Bonacina *d. disput.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. *num.* 2. *In administratione Sacramentorum veteris legis requirebatur sanctitas. Ergo multò magis requiritur in administratione Sacramentorum novæ legis, quæ perfectiora sunt*. Tertia habetur *in capit. Omnia* 1. *qu.* 1. ex verbis S. Augustini dicentis: *Omnia Sacramenta cum obsint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus*. Quarta sumitur *ex capit. Necesse. eadem pars* 1. *qu.* 1. & colligitur ex S. Gregorio Papa *lib.* 1. *regest. Epist.* 24. sic scribente: *Necesse est, ut esse munda studeat manus, quæ diluere sordes curat*. Quinta *ex cap. Quæsitum est. 10. De Cohabitat. cleric.* ubi Gregorius Nonus ait, Sacerdotem *quemlibet pro mortali peccato quoad seipsum esse suspensum*; ideft indignum, ut conficiat, vel ministret Sacramenta. Sexta *in capit. ultim. De Temporib. ordin.* ubi idem Pontifex decernit, quod mali Sacerdotes *monendi sunt, & sub interminatione divini judicii obtestandi, ut in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam ordinibus non ministrent*.

Ex quibus rationibus, & auctoritatibus inferunt DD. non solùm peccare Sacerdotem conficientem, vel ministrantem Sacramenta extra sta- 5
tum gratiæ; sed etiam Laicum baptizantem in casu necessitatis, si ipse sit in peccato mortali, & non præmittat actum contritionis; imò peccant etiam tàm Episcopi, Parochi, & Sa- 6
cerdotes facientes Sacramentalia in peccato mortali, prout est consecrare Calices, benedicere campanas, aquamvè lustralem, candelas, & palmas; quàm alii clerici exercentes actus suorum ordinum, puta Diaconi cantantes Evangelium; Subdiaco- 7
ni Epistolam, & sic de aliis inferioribus ordinibus; ut mordicùs sustinet ac probat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput.* 10. *de Sacram. in genere art.* 4. quam-

quamvis hujus Eminentissimi Auctoris opinio nimis rigida videatur comparata opinionibus Moralistarum, qui excusant supradictos omnes à culpa mortali, etsi in mortali peccato existentes vel Sacramentalia, vel alios actus suorum ordinum exerceant. Diana Coordinatus *d. tom.* 1. *tract.* 1. *resol.* 11. Gobatus *d. tract.* 1. *num.* 54. & Salmanticenses *d. tract.* 1. *capit.* 7. *punct.* 11. *à num.* 100. *& seqq.* ubi ita DD. docentes allegantur.

Exempla autem Episcoporum, Sacerdotum, Diaconorum, aliorumque ministrorum Ecclesiæ tàm Sacramen-
8 ta, quàm alios actus ordinum in peccato exercentium morte punitorum referuntur à Cornelio à Lapide *ad cit. cap.* 22. *Levitic. Vers.* 3. à Gobato *d. tract.* 1. *num.* 56. ab Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 10. *num.* 49. & à Joanne Baptista Matthæolo *in Sylva Histor. part.* 2. *lib.* 8. *cap.* 2. *tit.* 29. *Exempl. XI.* quæ studiosum Lectorem vidisse delectabit; Parochos autem, aliosque Mystas valdè cautos reddent.

Porrò quæ dicta sunt de dispositione interna circa statum gratiæ, & indemnitatem à culpa lethali in Sacer-
9 dote ministrante Extremam Unctionem, sivè alia Sacramenta, extendenda sunt etiam ad immunitatem à censuris; siquidem talis Sacerdos ministrans Sacramenta debet esse liber ab excommunicatione, à suspensione, & ab interdicto Ecclesiastico, ut benè advertunt Salmanticenses *d. tom.* 1. *de Sacram. in gener. tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 11. Eminentiss. Card. Toletus *lib.* 1. *cap.* 72. Gobatus *d. tract.* 8. *n.* 924. & Mastrius *in Theol. Mor. disp.* 13. *num.* 145. *& seqq.* qui omnes advertunt, Sacerdotes censuris irretitos Sacramenta administrantes non solùm peccare mortaliter, sed etiam incurrere irregularitatem; ut sunt textus expressi de Excommunicato *in cap.* 2. *De Cleric. excom. interd. ministr. in capit.* 1s, *qui. De Sentent. excom. & in cap. Illorum. eod. tit. in* 6. De Suspenso *in cap.* 1. *d. tit. de Sentent. Excom. in* 6. nec non *in cap.* 1. *De Sent. & re judic. in* 6. Prout de Clerico interdicto personaliter ministrante, actum sui ordinis, vel in loco interdicto loquuntur iidem *text. in cap.* 1s, *qui. Et in cap.* 1s, *cui. De Sent. Excom. in* 6. faciunt etiam *cap. Si quis Episcopus* 2. 11. *q.* 3. *& cap. Apostolicæ. De Clerico Excom. ministr.* & Salmanticenses *in tract. de Censuris tract.* 10. *capit.* 8. *num.* 67. ubi id ampliant, sivè Sacerdos excommunicatus sit publicè denunciatus, sivè non; ajunt enim; *Igitur qui majori excommunicatione est innodatus, qui suspensus, interdictus personaliter vel in loco interdicto actum majoris ordinis exercet, seu qui ordini majori aut ex jure Divino, vel Ecclesiastico, vel consuetudine Ecclesiæ est annexus, fit irregularis, etiam si non sit denunciatus; quia quod toleratus sit, nihil potest quod in favorem ejus vergit; siquidem per hoc, quod ipsum toleret Ecclesia, in nullo voluit eum celebrare; ut ex Extravag. Martini V. & Concilii Constantiensis, multoties diximus.* Verùm & illud est attendendum, quod excommunicatus fuerit excommunicatione majori; nam si minori tantùm,
exercens actum ordinis, & ministrans 10
Sacramenta, etsi peccet mortaliter, non incurrit irregularitatem. Salmanticens. *d. cap.* 8. *num.* 66. & notant mea Erotemata. *Edit.* 2 *cap.* 131. *n.* 13. & ibi *tex. in cap. Si celebrat. De Cleric. excom. interd. ministr.* Concludendo itaque hanc internam necessariam dispositionem Sacerdotis ministrantis Extremam Unctionem, debet ipse esse liber à censuris, & immunis à mortali peccato, quo (quod Deus avertat) si se pollutum agnoscat, oportet, ut vel Confessione Sacramentali (si potest) se purificet, vel actu perfectæ contritionis, ne ministrando Sacramentum novo peccato se coinquinet. Gobat. *d. tract.* 1. *n.* 55. Vasquez *disp.* 136. *cap.* 1. Eminentiss. Card. de Lugo *de Sacram. in genere disp.* 8. *num.* 145. Salmanticenses *eod. cursu de Sacram. in gen. tract.* 1. *cap* 7. *num.* 94. & 95. advertentes in supposito casu macu-

maculatæ conscientiæ, sufficere contritionem, quia de actuali Confessione Sacramentali præmittenda, si præmitti possit, non extat Præceptum, nisi ubi agitur de suscipiendo Sacramento Eucharistiæ ex Concilio Trid. *sess. 13. De Vener. Euchar. Sacram. Can.* 11. Hæc de prima circumstantia.

Quò ad secundam. Dispositio externa requisita in Sacerdote Extremam Unctionem daturo triplex est; *Una* antequam incipiat Sacramentum ministrare, *alia* dum ministrat;
11 *tertia* cum compleverit ministrare. Antequam Sacerdos ministrare incipiat hoc Sacramentum, debet induere superpelliceum, & Stolam; prout præcipit Rituale Romanum in Rubrica *de Ordine Ministran. Sacram. Extr. Unction.* Quid sit Stola? quid significet? in quibus ministeriis Sacris sit adhibenda? & à quibus personis? necesse non est hic explicare, cum de
12 his omnibus abundè dixerim in meis Decisionibus De Venerabili Eucharistiæ Sacramento *Decis. XXX. num.* 12. *& seqq.* ubi studiosus recurrat. At de superpelliceo, sivè Cotta quatuor sunt scienda, *Etymologiam* nominis, *Materiam*, *Formam*, & *Antiquitatem*. Superpelliceum, seu Cotta, quam induunt Sacerdotes in Sacramentis ministrandis, & alii clerici in psallendis divinis horis, & in Ecclesiasticis functionibus peragendis, ideò vocatur *Superpelliceum*, quia, ut ait Durandus *lib. 3. cap.* 1. antiquitùs Deo
13 mancipati portabant vestes pelliceas, de pellibus animalium confectas, vulgò *camozze*, ut etiam nunc induunt plures Regulares subtùs tunicam, ad repræsentandum, quod Adam post peccatum vestibus pelliceis indutus fuit, & quia desuper easdem vestes pelliceas Ecclesiastici pervetusti induebant Cottam, assumpsit ipsa hoc nomen, & etymologiam superpellicei. Magrius *in Hierolexic. Verb. Superpelliceum*. ubi addit, vocari etiam Cotta ex græco vocabulo χιτὼν tunicam significante; vel ex Arabico *Kittan*, quod denotat linum, ex quo superpelliceum conficitur. Materia igitur, ex qua conficiuntur Cottæ, seu superpellicea est linum mundum, & candidum, ad denotandum, ait Magrius *ubi suprà*, candidum Angelorum indumentum, quorum munditiam clerici imitari debent; quippè qui non habent, ut reliqui Religiosi habitum Sacrum, præter hoc superpelliceum. Et hæc est causa, ob quam Monachi, & alii Regulares intrant chorum ad recitandas Divinas Horas absque Cotta, illam autem induunt Canonici, & alii Clerici Sæculares choro addicti, dum ipsum ingrediuntur, quia scilicet habitus Regularium continet in se benedictionem, ac spiritualitatem: Vestes autem clericorum sæcularium non benedicuntur. Non est autem ignorandum quod scribit Honorius in opere inscripto Gemma *lib. 1. cap.* 232. videlicèt quod in aliquibus Ecclesiis, juxta antiquissimam earum consuetudinem diebus Quadragesimæ, & jejuniorum clerici utuntur Cottis Laneis, quia ministri Ecclesiæ Regi Christo in humilitate præcipiuntur deservire. Et subdit Magrius *eodem Verb. Superpelliceum*, quod 15
etiam Papa in Quadragesima, & quando jejunatur fert vestem candidam de lana, prout in aliis Pœnitentiæ functionibus, ut in Processionibus Jubilæi, & dum visitat septem Ecclesias, vel quatuor Patriarchales in anno Sancto.

Forma verò Cottæ consistit in latitudine, & in longitudine. Latitudo ejus est amplissima, quia ut considerat Gemma *de Antiquis Ritib. Missæ* 16
d. lib. 1. cap. 232. Hæc Vestis laxa est, nam clericalis vita debet esse in eleemosynis, & bonis operibus larga. Et ne interrumpatur ejus latitudo fertur absque manicis juxta antiquissimum usum Ecclesiarum, de quo testatur Magrius ubi proximè dicens: *In aliquibus Ecclesiis adhuc primæva superpellicei forma retinetur, nempè cum rotunditate antiquæ Planetæ sine manicis, sub qua ex lateri-*

lateribus brachia extolluntur. Regula-
res tamen omnes hisce temporibus
adhibent Cottas cum manicis , ac
etiam plures Capellani Prælatorum ,
& Cardinalium ; forsan ut sint ex-
peditiores in inserviendo ipsis , dum
celebrant ; sed talis forma manicata
non est juxta usum primævum , quem
absque manicis fuisse testatur etiam Il-
lustrissimus, ac Reverendissimus Epis-
copus Sarnellius in ejus eruditissimis
Epistolis Ecclesiasticis *tom.* 2. *Epist.* 28.
sub num. 3. ubi allegat nostrum Fer-
rarium *de Re Vestiaria* , & commen-
dat usum Cleri Sæcularis Patavini ,
Veneti, ac Neapolitani , utentis Cot-
ta absque manicis , & ad habenda
brachia expedita in functionibus Sa-
cris , laterales extremitates ejus super
humeros eleganter alligatas , & ele-
vatas imponunt. Longitudo Cottæ an-
tiquis temporibus descendebat usque ad
talos , ideò vocabatur talaris , ut no-
tat Eminentiss. Cardin. Bona *Rer. Li-
turgicar. lib.* 1. *cap.* 24. *in fin.* ubi re-
fert testimonium Stephani Tornacen-
sis , qui vivebat anno Christi 1180. &
in Epist. 123. quam scribit ad Albinum
Cardinalem ait, ei mittere *Superpelli-
ceum novum* , *candidum* , *&* *talare* .
Successu verò temporis eadem superpel-
licea cæperunt decurtari , ut demon-
strat Concilium Basileense celebratum
anno 1431. in cujus *sessione* 21. decer-
nitur , quomodo Divinum officium in
Ecclesia sit celebrandum , & præcipi-
tur , Clericis , *habere tunicas mundas* ,
& *superpellicea ultra medias tibias lon-
ga* . Nunc verò adeò detruncata sunt ,
ut vix ad genua pertingant , ut testis
est experientia , & addit idem Emin.
Card. Bona ; quamvis talaris longitu-
do esset cum mysterio , ad denotan-
dam perseverantiam in Sanctis operibus
usque in finem , ut ait Gemma *d. lib.* 1.
cap. 232.

De antiquitate verò Cottæ , seu su-
perpellicei Ecclesiastici si quærimus ,
17 ea adeò vetusta est , ut non desint
Auctores affirmantes , ejus usum ab
Apostolis esse introductum . Audiamus
Eminentiss Cardin. Bona *in cit. lib.* 1.
cap. 24. *num.* 20. sic scribentem : *Qui à
temporibus Apostolorum usum superpelli-
cei derivant , vetusta ei vocabula tri-
buunt ; nam quidam esse Ephod conten-
dunt , alii phelonium Græcorum , alii la-
cernum birrum , de quo in actis Cypria-
ni ; alii amphibalum , de quo Remigius
in testamento ait , futuro Episcopo Succes-
sori meo Amphibalum album Paschalem
relinquo* . Illud sanè certum est , tem-
pore Sancti Hieronymi , ut ipse testa-
tur *lib.* 1. *adversus Pelagianos* , omnem
Clerum in Sacrificii consumatione can-
didis vestibus ministrasse . Porrò Cot-
tas , seu superpellicea ex lino albo
fuisse in usu etiam apud Hebræorum
Levitas , dum in Sacris functionibus
occupabantur , deprehenditur *ex lib.* 2.
Reg. cap. 6. *Vers.* 14. nec non *ex lib.* 1.
Paralipom. cap. 15. *Vers.* 27. ubi dici-
tur , quod Rex David in solemni
translatione Arcæ Domini in Sion ,
depositis regiis vestibus ; incedebat
inter Levitas , *accinctus Ephod lineo* ;
quod quidem Ephod erat in duplici
differentia , Unum erat *polymitum* ,
quod vestiebatur à solo Pontifice , ut
habetur *Exod.* 28. 30 aliud erat *bys-
sinum* , idest factum ex *candidissimo li-
no* , adinstar nostrorum superpelliceo-
rum , seu Cottarum , & isto superin-
duebantur omnes Levitæ , & vocaba-
tur etiam *Stola byssina* prout *in d. lib.*
1. *Paralipom. cap.* 15. *Vers.* 27. ibi : *Porrò
David erat indutus stola byssina , & uni-
versi Levitæ , qui portabant Arcam* : si-
quidem non erat illicitum etiam Lai-
cis induere *Ephod lineum* , quo se su-
pervestiebant ipsi Levitæ ; prout no-
stris temporibus Laici cantores in-
duunt se superpelliceis , seu Cottis
dum cantant simul cum clericis Mis- 18
sas, aut Vesperas solemnes, quod vi-
demus observari hic Patavii in Basi-
lica Divi Antonii , & Venetiis in
Basilica Ducali Sancti Marci . De præ-
dictis testatur Salianus *ad Annum Mun-
di* 2990. *num.* 26. & ante Christum
Ann. 1063. ita scribens : *Cum Levitis
nullæ propriæ Vestes divinitùs assignatæ
fuerint*

fuerint sicut Sacerdotibus, potuerunt laici, modò ne in contemptum Levitici status, iisdem cum illis uti vestibus, utpotè non Sacris, quales erant stolæ byssinæ, quibus inter ministrandum, & cantandum utebantur; qualia sunt SUPERPELLICEA, quibus nunc alii præter clericos uti solent, & quidem sine culpa, aut reprehensione cujusquam, præsertim in supplicationibus, & pompa solemniore, qualem vidimus Parisiis non semel cum Sanctæ Virginis Genovefæ Lipsana à Laicis in stola byssina multo cum apparatu deferrentur. Duo ex his omnibus veniunt colligenda: *Unum* eruditionis, quod usus Cottarum, seu superpelliceorum excedit annos duos mille, & septingentos, quales decursi sunt à tempore Regis Davidis: *Alterum* instructionis, quod non licet Sacerdoti ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis absque Cotta, seu
19 superpelliceo, ac stola, sub pœna peccati mortalis, ut ex Suarezio, & Naldo firmat Bonacina *de Extr. Unct. disp. 7. punct. 6. num.* 9. Thomas Tamburin. *de eod. Sacram. lib. 6. cap. 1. §. 4. num.* 1. & Gobatus *d. tract. 8. num.* 927. & 928. qui prudenter subdit: *Ego quidem non excusarem à mortali, qui id faceret sine necessitate; non tamen dubito, quin, si nequeant haberi vestes, sit satius ire ministratum, ministrareque sine superpelliceo, & stola, saltem in casu, quo æger non suscepisset aliquod Sacramentum, nec posset absolvi Sacramentaliter, eò quod non sciatur dedisse signa contritionis.* Idem docet Quintanadvenas *de Extr. Unct. singular.* 5. *num.* 4. cui consentit P. Tamburinus *ubi proximè*, reddens hanc rationem: *Quia in hoc Sacramento levis judicandus est defectus vestium, quare illæ cedere debent solidæ decumbentis utilitati.* Igitur in casu necessitatis, si infirmus esset jam jam animam expiraturus, adesset Sacerdos cum Oleo Sancto, sed non haberet secum Cottam, nec Stolam, posset sine illis inungere infirmum.

Alia externa dispositio necessaria in Sacerdote cum incipit ministrare infirmo Extremam Unctionem est, ut recitet primitùs Orationes positas in Rituali Romano; adsit idoneus minister, qui ei respondeat, & habeat cereum accensum. Quo ad Orationes, vel intelligimus de integris Psalmis Pœnitentialibus? Et horum recitatio non est de præcepto ante Unctionem Sacramentalem, sed ex consilio, si tempus, & qualitas infirmi permittat; puta si agatur de Religioso, aut de Moniali; nam adstantibus Fratribus, vel sororibus prudens Confessarius potest eos invitare ad eorumdem Psalmorum recitationem, & Litaniarum, quibus completis surget ad inungendum infirmum, seu infirmam, & ita observari in Societate Jesu à suis Religiosis testatur Gobatus *d. tract. 8. num.* 924. & P. Thom. Tamburinus *d. lib. 6. de Extrem. Unct. cap. 1. §. 4. num.* 1. at apud sæculares talis recitatio rarò fieri contingit. Si verò loquamur de aliis antecedentibus orationibus, quas ponit Rituale Romanum, nempè *Adjutorium nostrum, &c. Introeat Domine Jesu Christe, &c. Confiteor, &c. Misereatur, &c.* cum aliis sequentibus usque ad primam unctionem oculorum, concors est DD. opinio, quod hæ prætermitti non possunt absque culpa mortali à Sacerdote hoc Sacramentum ministrante; nisi infirmi vita evidenter deficeret per momenta, & tempus non sufficeret ad illas recitandas; tunc enim eis omissis licitum foret incipere ab unctione oculorum, prosequendo velociter per alios sensus. Ita Gobatus *ubi suprà num.* 925. Tamburinus *d. §. 4. num.* 1. & ibi Quintanadvenas *de Extrem. Unct. singul.* 5. *num.* 4. Quo ad ministrum, seu adjutorem, is debet esse clericus, vel etiam pius Laicus, numquam tamen fœmina, neque Sanctimonialis: absolutè enim ex dispositione Sacrorum Canonum fœminæ arceantur à functionibus sacris, & præcipuè ab inserviendo in Sacrificio Missæ, & in ministerio Sacramentorum, ut advertunt Quintanadven. *ubi*

Nn

ubi supra singul. 6. Tamburinus *d. libr.* 6. *cap.* 3. §. 4. & post Suarez, ac Layman Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 926. & à me probatum fuit *De Sacram. Pœnitentiæ Decis. XXVII. num.* 15. Ideò deficientibus clericis, laicisvè scientibus respondere orationibus Ritualis, ipse Sacerdos respondebit sibi. Excipe recitationem *Confiteor*, *&c.* quam non extantibus viris, etiam fœminæ recitare poterunt, potissimùm si infirma sit Sanctimonialis; tunc enim Abbatissa illam recitabit, prout servatur in praxi, quando defertur Sacrosancta Eucharistia Monialibus infirmis.

Quo ad cereum accensum, iste quoque est adhibendus à Sacerdote in ministrando hoc Sacramento Unctionis Extremæ; præcipit enim Ri-
22 tuale Romanum, quod Sacerdos *parari curet apud infirmum* (præter alia) *ceream item candelam*, *quæ deindè accensa ipsi ungenti lumen præbeat*. Quapropter errat Tamburinus *d. lib.* 6. *cap.* 1. §. 4. *num.* 2. scribens: *Hoc Sacramentum ministrare sine lumine non esse peccatum*, *ut notat Quintanadvenas de Extr. Unct. singul.* 5. siquidem Quintanadvenas *ibid. num.* 1. ait: *Nefas erit illud sine lumine deferre*, *& ministrare*; subdit tamen, quod culpa erit tantùm venialis; idemque asserit Possevin. *de offic. Curati cap.* 9. *num.* 12. Barbosa *de Parocho cap.* 22. *num.* 44. & Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 927. excepto semper casu necessitatis, & deficientis cerei, ut dictum est de superpelliceo. Porrò antiquitùs Oleum Sanctum deferebatur de Ecclesia ad domum infirmi cum lumine, ut legitur in Concillis Synodalibus relatis per Quintanadvenam, & Gobatum *ubi supra*; sed inter nos hodie id non est in usu.

Ultima externa dispositio in Sacerdote ministrante hoc Sacramentum concernit ea, quæ facere debet, cum compleverit ejus administrationem. Hæc autem innuitur ab eodem Rituali Romano post ultimas preces Extremæ Unctionis his verbis: *Admoneat domesticos*, *ut ministros infirmi*, *ut si morbus ingravescat*, *vel infirmus incipiat agonizare*, *statim ipsum Parochum accersant*, *ut morientem adjuvet*. Ex his resultat dispositio, & promptitudo, quam debet habere Parochus, post ministratam Unctionem Extremam, dum infirmus incipit agonizare, eidem assistendi, & illum adjuvandi ad benè moriendum. Quot, & quibus rationibus debeat Parochus personaliter assistere agonizantibus, 23
& moribundis suæ Parochiæ? dictum fuit *Anno* 1684. in casu Prudentiali mensis Septembris; ad quem locum, & ad ea, quæ ibi scripsi utile erit recurrere. Cæterùm circa hanc dispositionem, & necessitatem iterum dico: Parochum, seu Sacerdotem, à quo Extrema Unctio ministrata fuit infirmo, debere ei assistere, dum in agonia est; *Primò*, quia excessivum est diaboli odium, & ingens ejus conatus in puncto mortis, ut rapiat animam morientis, & ideò de eo ait Apostolorum Princeps 1. *Petr.* 5. 8. *Adversarius vester diabolus*, *tanquàm leo rugiens circuit*, *quærens quem devoret*. Et S. Joannes *in Apocal.* 12. 12. *Descendit ad vos diabolus habens iram magnam*. Refert Illustrissimus, ac Reverendissimus Episcopus Sperellus *in lib. de Protect. Deiparæ serm.* 2. *num.* 19. quod iter agente Sancto Antistite Anselmo cucurrit lepus ad ipsum, à canibus insectatus, quem ad se recepit, & ait; sicut canes anhelant hunc leporem discerpere, sic diaboli animas morientium arripere insudant. *Secundò*, quia licèt disputent Theologi, an omnibus morientibus visibilis diabolus appareat; ut disquirit Bartholom. Sybilla *In Speculo peregr. quæst. Decad.* 3. *quæst.* 6. *cap.* 10. probabilior est 24
opinio affirmativa; ut legitur de S. Martino, qui in agonia videns diabolum ad se accedentem dixit: *Quid adstas cruenta bestia? nihil in me funestè reperies*. Idem de S. Odilone Abbate scribit Eminentiss. Card. Baronius *Anno* 1048. *num.* 3. nec non de Summo Pontifice

tifice Stephano X. *Anno* 1058. *num.* 6. ac etiam de S. Eleazaro Comite *Anno* 1323. *num.* 69. Quapropter valdè proficua ipsi agonizanti erit præsentia Sacerdotis, seu Parochi ad terrendum, & fugandum diabolum, ut ego testari possum de me ipso, qui assistens adolescentulæ Sanctimoniali Capuccinæ agonizanti *Anno* 1679. vix egres-
25 sus de cella, clamore magno ab ipsa revocatus sui, dicente *ab Pater ! ab Pater !* horrendum Dæmonem video ad me accedentem. Ego autem illicò reversus aqua benedicta eam aspersi, & confortatus fui; cadebant enim sudores magni ex ejus fronte, & tota tremebat subdens, *Vestra Reverentia ingrediente diabolus aufugit*. Steti apud illam orans, & non multò post suaviter expiravit in Domino. *Tertiò*, quia etsi non omnibus agonizantibus reddat se diabolus visibilem, satagit tamen omnes tentare, vel de desperatione eos, qui malè vixerunt; vel de vanagloria illos, qui bonam vitam fecerunt, ut aliquando ipsum diabolum dixisse refert P. Paulus Segnerius *in Christiano Instructo part.* 3. *serm.* 23. *num.* 15. *Quartò*, quia oportet in extremo vitæ suggerere moribundis, ut saltem in corde eliciant actus Fidei, Spei, Charitatis, Humilitatis, ac conformitatis Voluntati Divinæ, ut advertit idem P. Segnerius *in Parocho Instructo cap.* 24. & in his actibus promovendis præsentia Parochi, ejusque pietas, ac virtus non solùm utilis, sed necessaria existimatur; Laici enim parum callent horum virtutum vim, atque methodum. *Quintò*, quia Parochus, seu Sacerdos, qui infirmo Oleum Sanctum præbuit, ut plurimùm ejus audivit confessionem, & latebras conscientiæ penetravit, undè aptior est ad eum defendendum à Diabolicis suggestionibus vel odii, vel avaritiæ, vel impudicitiæ, vel alterius iniquitatis, ad quam infirmus ipse fuit propensus; siquidem ut ex Alcuino notat P. Cornelius à Lapide *in Genes. cap.* 3. *Vers.* 15. super illud, *& tu insidiaberis calcaneo ejus*, certi nos omnes esse debemus, quod *Diabolus insidiatur calcaneo nostro, quia extremum vitæ nostræ acriùs oppugnat*. Tandem *Sextò*, quia diabolus pertimescit ipsasmet vestes Sacerdotales, & aspectus superpellicei, ac stolæ, qua adstat indutus Parochus, seu Confessarius eidem agonizanti, fugat dæmones. Sic eleganter probat Episcopus Aresius *in tract. de Tribulatione lect.* 16. *num.* 36. referens fugam Angeli exterminatoris, scilicèt diaboli, qui in deserto occiderat supra quatuordecim millia Hebræorum murmurantium adversus Moysem, & Aaron; fugit enim statim hàc Aaron vestitus Pontificalibus indumentis inter morientes ingressus fuit; de his enim loquens Spiritus Sanctus *in lib. Sapien. cap.* 18. *Vers.* 24. ait: *His autem cessit, qui exterminabat, & hæc extimuit*; nempè *vestibus Sacerdotalibus*, ut declarat ibi Glossa ordinaria inquiens: *Vera indumenta veri Sacerdotis intellexit, & his cessit*.

26

Quo ad Tertiam circumstantiam principalem, observandam in Extremæ Unctionis Sacramento administrando, hæc respicit munditiem loci, in quo administratur. Idcircò non est ignorandum, quod apud Græcos infirmi inunguntur in Templo ad quod se deferri curant ut plurimùm, ut testatur Ivenim *in Comment. Historic. Dogmat. de Extrema Unct. q.* 11. *quæst.* 1. allegans Goarium *in Notis ad* 17
Sancti Olei offic. ita dicentem: *Imò, & ægroti plerique è plebe, aliorum manibus, & ope ad Ecclesiam se deferri student*, scilicet ut Extremæ Unctionis ibi Sacramentum recipiant. At etiam apud Latinos antiquitùs erat in usu, præcipuè inter pios, ac Religiosos viros, infirmis ad Ecclesiam delatis in ea Oleum Sanctum ministrare; pro majori erga hoc Sacramentum reverentia. Hoc servatum esse à S. Malachia scribit S. Bernardus in ejus vita *cap.* 31. his verbis: *Interea jubet se* (S. Malachias) *Sacro Oleo ungi, exeunte conven-*

tu Fratrum, ut solemniter fieret, non sustinuit, ut ad se ascenderent (è Templo in cubiculum) *sed ipse descendit ad eos*. Abbatem Monasterii B. Mariæ Virginis de Trappa in Gallia, hac nostra ætate, Monachis suis in Templo Extremam Unctionem ministrare subdit Ivenim *ubi supra*, addens, quod & ibi, prout & apud nos his temporibus, privatis in domibus administratur infirmis, & quidem in lectulo decumbentibus, si præ morbi iniquitate alio decentiore in loco inungi non possint.

Igitur circa locum administrationis procuranda sunt à Sacerdote ea omnia, quæ præcipit Rituale Romanum *in d. Rubr. de Extrem. Unct. in princ.*
28 his verbis: *Sacerdos hoc Sacramentum ministraturus, quatenus fieri poterit, parari curet apud infirmum Mensam mappa candida coopertam; itemque Vas, in quo sit bambacium, seu quid simile* (puta stuppam) *in septem globulos distinctum, ad abstergendas partes inunctas: medullam panis ad detergendos digitos, & aquam ad abluendas Sacerdotis manus: ceream item candelam, quæ deindè accensa ipsi ungenti lumen præbeat. Denique operam dabit, ut quanta poterit munditia, ac nitore hoc Sacramentum ministretur*. Quapropter quinque debent esse in loco præparata. 1. Mensa cooperta mappa munda. 2. Vas, seu lebes cum septem globulis bombacii, seu stuppæ, deferendis postea per Sacerdotem ad Ecclesiam, & comburendis in Sacrario. 3. Medullæ panis, & aqua ad abstergendos digitos Sacerdotis, ac manus lavandas. 4. Candela cerea accendenda. 5. His addenda aqua benedicta cum aspersorio ad benedicendum cubiculum, & infirmum, ut mox subdit Rituale *eod. loco*. Crucem quoque, seu imaginem Crucifixi ab ægroto deosculandam.

Hæc ferè omnia licet conspicere in miraculosa Extrema Unctione per ipsum Salvatorem nostrum CHRI-
29 STUM JESUM exhibitam Beatæ Liduvinæ Virgini, quam ex Surio, & ex Ribadeneira *die* 14. *Aprilis* describit Bagatta *in admirand. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 2. his verbis: *Moritura Beata Liduvina vidit ad se venientem Dominum JESUM cum Sanctissima Matre sua, & duodecim Apostolis, multisque, & Sanctis, & Angelis. Sedit autem Christus ad lectuli ejus dexteram; Beatissima Maria ad sinistram, aliis in orbem honestissimè eam cingentibus. Vidit etiam mensulam ornatam, & in ea seu Sacri Olei Vasculum elegantissimum, Crucem quoque pulcherrimam, & cereum valdè luculentum. Erat tùm corpus Virginis innumeris angoribus à vertice usque ad pedes oppressum, & afflictum. Et ecce sentit ab ipso Salvatore Sacerdotalibus induto vestibus, loca corporis sui omnia perungi, quæ in morituris Sacro Oleo ungi solent; sed nulla audit Salvatorem verba proferentem. Indè CHRISTUS ponit in manu ejus cereum, eumque tenet cum Matre sua, Cruce illic invisibiliter permanente, donec exhalaret spiritum.* Hæc ille. Mors utique felicissima; & notet Lector, in prædicta miraculosa Unctione, B. Liduvinam non audisse *Salvatorem verba proferentem*; quia verba formæ hujus Sacramenti sunt deprecatoria ad Deum pro remissione peccatorum; ipse autem Salvator est qui peccata remittit, & ut ait Apostolus Joannes *Epist.* 1. *cap.* 2. *Vers.* 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris*.

Quo ad Quartam, & Ultimam circumstantiam attendendam à Parochis, seu aliis Sacerdotibus in ministranda Unctione Extrema; hæc versatur circa tempus infirmitatis in quo ipse infirmus est inungendus. Debet igitur Minister hujus Sacramenti cavere à duobus extremis, videlicèt
ne sit nimis properus, & ne sit nimis 30
tardus in dando Oleo Sancto. Non debet esse nimis properus, prout faciebat Parochus quidam, de quo Quintanadven. *tract.* 5. *singul.* 7. refert, quod in initio cujuscunque morbi ungebat infirmum, ut se ab hac cura expediret. Ex hac acceleratione dandi Oleum Sanctum in principio

cipio infirmitatis, etiam levis, duo oriuntur inconvenientia. *Unum* est,
31 quod ipse Parochus peccat mortaliter, siquidem transgreditur praeceptum Concilii Tridentini, ac Florentini, à quibus statuitur, ut hoc Sacramentum detur infirmis in periculo mortis existentibus; & offendit rationem ipsius Sacramenti, quod institutum est tanquam extremum remedium hominum infirmorum, & morientium, quo in gravissimo mortis periculo juventur, & ad gloriae introitum, quoad fieri potest, disponantur, & ideò sic properè inungens lethaliter peccare advertunt Suarez *in 3. part. D. Thom. tom. 4. disp.* 42. *Sect.* 2. *num.* 4. Sotus *in 4. dist.* 23. *art.* 2. Miranda *tom.* 1. *quaest.* 49. *art.* 2. Quintanadven. *d. tract.* 5. *singul.* 7. & Gobatus *tract.* 8. *num.* 874. Imò talis Parochus, aut Sacerdos, qui crederet, licitum esse inungere infirmos levi morbo laborantes Oleo
32 Sancto, incideret in haeresim Calvini, asserentis *libr.* 4. *Institut. cap.* 19. *de ult. Unct. num.* 25. S. Jacobum voluisse, omnes infirmos inungi, prout refert Diana Coordinatus *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 37. quae in veteri habetur *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 95.

Alterum inconveniens ex nimia hac acceleratione est, quod Sacramentum Extremae Unctionis remanet invalidum, ut ex Suarezio, Isimberto, Granado, Palao, & aliis probat, idem Diana in *cit. tom.* 2. *Coordinato tract.* 4. *resol.* 38. desumpta ex antiquo *part.* 9. *tract.* 6. *resol.* 44. in qua plura argumenta facit pro dicta nullitate; & praecipuè, quia Extrema Unctio est Sacramentum exeuntium, & ut loquitur Concilium Tridentinum *Sess.* 14. *in proemio de Extrem. Unct.* institutum est à Christo Domino, *ut finem nostrae vitae tanquàm firmissimo quodam praesidio muniret adversus diaboli insidias*. Ergo supponit, non esse ministrandum aliis, quàm iis, qui in fine vitae esse creduntur. Ex quibus infert Diana *d. resol.* 38. *in fin.* cum Quintanadven. & Amico, quod si data fuisset Extrema Unctio in principio levis infirmitatis, quae postea transiret in periculosam, ac mortalem, deberet aegrotus iterum Oleo Sancto inungi, ex praesupposita nullitate primae Unctionis. 33

Porrò ex nimia tarditate Parochi in dando Oleo Sancto, sequuntur duo alia inconvenientia, quando scilicèt adeò tardat, ut aegrotus sit privus, ac destitutus sensibus, rationisvè usu, dum inungitur. Primum inconveniens est, quod ipse Parochus sit reus peccati mortalis ob hanc suam negligentiam, & tarditatem. Ita Catechismus Romanus, jussu B. Pii V. Papae editus *de Sacram. Extrem. Unct. cap.* 9. ibi: *In quo tamen gravissimè peccant, qui illud tempus aegroti ungendi observare solent, cum jam omnis salutis spe amissa, vita, & sensibus carere incipiat.* Ita quoque mortalis culpae reum faciunt Parochum, ut supra tardantem Naldus *Verb. Extrema Unctio num.* 1. Quintanadven. *d. tract.* 5. *singular.* 8. *num.* 3. Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 874. *in fin.* & Diana Coordinatus *d tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 36. *&* 37. in quarum prima prudenter notat, (quod experientia nos docet) parentes, ut plurimùm, amare magis corpora, quàm animas infirmorum; & ideò, quando agitur de Extrema Unctione illis ministranda, clamant, & usque ad ultimum differre volunt. Quapropter Parochus non acquiescat negativae parentum infirmi inungendi, cum videt eum in periculo mortis constitutum, nec flectatur eorum contradictionibus, sed consulat suae conscientiae, & animae aegroti, ipsumque hoc Sacramento muniat; obiiciatque illis, quatenùs opus sit, exemplum S. Malachiae descriptum à S. Bernardo Abbate, & relatum tùm à Surio in vita ejusdem Sancti Malachiae *tom.* 6. *die* 5. *Novembr. pag.* 34. tùm à Gobato *d. tract.* 8. *num.* 934. his verbis: 35 *Habitabat Vir nobilis in vicinia Bencboren-*

Parochus sit reus — 34

eborensis. Monasterii, *cujus uxor cum ægrotaret ad mortem*, *rogatus Malachias ut descenderet*, *priusquàm moreretur*, *infirmam uncturus Oleo*. *Descendit*, *&* *intravit ad eam*; *&* *cum pararet ungere illam*, *visum est omnibus differendum usque manè*, *erat enim Vespera*. *Acquievit Malachias*, *&* *data benedictione super ægram*, *exivit cum his*, *qui secum erant*. *At verò post modicum subitò clamor factus est*, *&* *strepitus multus per totam domum*; *siquidem insonuit*, *quod mortua esset*. *Accurrit Malachias tumultu audito*, *&* *secuti sunt eum discipuli ejus*, *&* *accedit ad lectum*; *ut verò expirasse comperit*, *consternatus est animo*, *sibi imputans* (notent Parochi) *quod fraudata gratiâ Sacramenti obierit*, *&* *elevatis manibus*: *Obsecro Domine*, *inquit*, *insipienter egi*. *Ego*, *ego peccavi non ista*, *quæ voluit*. *Hæc dicens contestatus est in audientia omnium*, *nullam se recepturum consolationem*, *nullam requiem daturum spiritui suo*, *nisi quam tulerat*, *liceret gratiam restituere*. Prosequitur Auctor narrare, quod S. Malachias totam noctem consumpsit in lacrymis, & oratione; & manè facto quæ fuerat mortua, aperuit oculos, ac revixit; Sacramentum Extremæ Unctionis recepit, cujus virtute etiam corporis sanitatem obtinuit. Oh quanti moriuntur, prout hæc mulier, ob tarditatem Curatorum sine Extrema Unctione, qui non resurgunt ad illam recipiendam?

Inconveniens secundum ex eadem tarditate est, quod quamvis ægroti non moriantur sine hoc Sacramento, illud
36 tamen obtinent cum minori fructu, dum inunguntur, quando rationis usum amiserunt, & sensibus sunt destituti. Plures sunt rationes hujus inconvenientis demonstrativæ. *Prima*, quia detrahitur reverentiæ hujus Sacramenti, cum nullam erga illud possit exercere agonizans, nesciens quid agatur. *Secunda*, quia privatur robore, & auxilio ad resistendum tentationibus diaboli. *Tertia*, quia defraudatur spe salutis corporalis; quamvis enim hoc Sacramentum supernaturaliter juvet ad recuperandam sanitatem, non tamen est consentaneum expectare tempus, in quo necessarium sit miraculum ad sanitatem obtinendam; nam hoc est quodammodo tentare Deum, & virtutem Sacramenti velle experiri. Ita Pitigianus apud Dianam Coordinatum *d. tom. 2. tract. 4. resol. 36.* ubi etiam Sotus *in 4. Sent. dist. 23. quæst. 2. art. 2.* & Joan. de la Cruz *in direct. Conscien. part. 2. dub. 3. concl. 3.* Quibus adhærent Quintanadvenas *d. tract. 5. de Extrem. Unct. singular. 8.* Gobatus *eod tract. 8. num. 876. & 936.* ac Bonacina *disp. 7. quæst. Unica punct. 5. num. 7.* ubi plurimos hoc idem docentes cumulat.

Postremò corollarii gratia, circa hanc circumstantiam temporis duo scitu digna sunt obiter notanda: *Unum*, quod in Hispania ex Concilio Toletano XIII. Oleum Sanctum dari debebat 37
infirmis illud postulantibus, & dum essent mentis compotes, quia si supervivebant, ac sani fierent, remanebant perpetuo Dei obsequio dedicati. Ita Magrius *in Hierolexic. Verb. Oleum Sanctum col. 2.* Alterum, quod tempore generalis, localisque Interdicti prohibita est Extrema Unctio per *tex. in cap. Quod in te. De Pœnit. & Remiss.* nisi infirmi 38
sint, Privilegiati, quales sunt Religiosi; & nisi non potuissent recipere Sacramentum Pœnitentiæ; in hoc enim casu, cum Extrema Unctio per solam attritionem infirmi apta sit delere peccata etiam mortalia, consentiunt omnes Doctores, quod possit etiam hoc tempore iisdem infirmis ministrari. Suarez *de Extrem. Unct. disp. 41. sect. 1. num. 19.* Tamburin. *eod. tract. lib. 6. cap. 4.* Diana *part. 3. tract. 4. resol. 170.* nec non *part. 5. tract. 10. resol. 78.* repositis in coordinato *tom. 2. tract. 4. resol. 32. & 33.* ubi alios DD. allegat.

DE

DECISIO LXXV.

ARGUMENTUM.

Utrùm Parochus moribundus, deficiente quocunque alio Presbytero, possit sibi ipsi ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis? disputatur in hac Decisione. Tres rationes Dianæ pro negativa opinione. At pro Affirmativa, quæ amplectitur, rationes decem ex Theologia, Jure Canonico, Scriptura Sacra, ac Medicina desumptæ.

SUMMARIUM.

1 *Parochus moribundus, absente omni alio Sacerdote, an sibi possit ministrare Oleum Sanctum?*

2 *Rationes pro negativa opinione.* Et num. 4. *pro affirmativa.*

3 *Baptizare seipsum nemo potest.* Et num. 28.

5 *Sacramentum ibi fit, ubi est debita Materia, Forma, & Minister.*

6 *Plus cui licet, non est prohibitum minus.*

7 *Eucharistia extra Missam de per se Sacerdos sumere potest.*

8 *Medicus ægrotans an sibi ipsi possit mederi?*

9 *Asclepiadis Medici cura, & mors.*

10 *Medicina spiritualis est Extrema Unctio.*

11 *Esse primum habens debet habere primum frui.*

12 *Executor testamentarius quando possit retinere sibi eleemosynam relictam pro pauperibus?*

13 *Sacramenta sunt capitale pretiosissimum comparatum meritis Christi.*

14 *Sacerdotes sunt tanquam Executores testamentarii Christi.*

15 *Causæ, quæ possent impedire, ne Sacerdos sibi det Extremam Unctionem.*

16 *Sacerdotis officium petere à Deo veniam de peccatis.*

17 *Papa potest sumere pro seipso Indulgentiam aliis concessam.*

18 *Presbyteri sunt ministri Extremæ Unctionis?*

19 *Ministri in Sacramento Matrimonii sunt ipsi sponsi.* Et num. 32.

20 *Viduæ ab Eliseo ditatæ Oleo mystica significatio.*

21 *Humanior sententia amplectenda, ubi Jus non contradicit.*

22 *Dubia in benigniorem partem resolvenda.*

23 *Interpretatio plenissima facienda est in beneficiis.*

24 *Pluralis numerus significat etiam singularem.*

25 *Latrones, id est unus ex latronibus blasphemabat Christum.*

26 *Persona una, & eadem potest gerere vicem duarum.*

27 *Extrema Unctio datur per verba deprecatoria ad Deum.*

28 *Baptizare seipsum cur nemo possit? Redditur ratio.*

29 *Absolvere sacramentaliter seipsum nullus valet. Et cur?*

30 *Sacramenta consistentia in usu quando requirant ministrum alium a suscipiente?*

31 *Confirmare, nec ordinare seipsum nullus potest.*

32 *Opinio damnata, de relinquenda tutiori circa Sacramenta.*

33 *Opinio tutior, & probabilior quænam sit?*

34 *Opinio minùs probabilis in extrema necessitate eligi potest.*

35 *Medicina dubia adhiberi potest ægro periclitante.*

Sed antequam à causa efficiente ad suscipientem transeamus, videlicet à Ministro hujus Sacramenti ad subjectum, seu personam, cui est conferendum, resolvenda est satis curiosa quæstio attingens eumdem Ministrum, quæ est hujusmodi. Parochus in montanis curam, & residentiam habens distat ab aliis Ecclesiis per quatuor milliaria, & ultra. Nullum habet Sacerdotem, à quo tempore suæ infirmitatis Sacramenta re-

ta recipiat, nisi aliquem ex comparochis distantibus sibi asciscat. Nunc
1 Parochum ex abrupto aggreditur mortalis morbus anginæ, seu inflammatio maxima faucium, & laryngis; adeò ut paucas post horas moribundus efficiatur, cum totali respirationis, & deglutitionis impedimento. Sentiens se penitùs suffocari, nec habere tempus expectandi alium Sacerdotem, animam suam Deo, omni meliori modo, quo potest, commendat; & habens in cubiculo Oleum Sanctum, sibi ipsi cum illo dat Extremam Unctionem, solitos sensus inungens proferendo formam consuetam, *Indulgeat mihi Dominus*, & dicendo *quidquid per Visum*, (aliosque sensus respectivè, dum illos inungit) *deliqui*. Quæritur, an validè, & licitè prædictus Parochus Sacramentum Extremæ Unctionis impertiat sibi? Ad hunc casum, quem solum Dianam, & Mercerum ab eo citatum examinare reperio, & quos refert Lezana *in Summ. part. 3. V. Extrema Unctio num. 18.* ab iisdem respondetur negativè, his rationibus. 1. Quia S. Jacobus satis in-
2 dicat diversas esse personas infirmi, & Presbyteri uncturi. 2. Quia substantialiter mutatur forma quoad significationem verborum, non enim idem est; *indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*. Et *indulgeat mihi quidquid deliquisti*. Sicut esset mutatio substantialis, si quis diceret *Baptizo me*, ut docet S. Thomas *in 3. part. quæst. 66.*
3 *art. 5. ad 4.* 3. Quia Sacramenta, quæ perficiuntur ipso usu, requirunt ministrum à suscipiente diversum. Ita Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 4. resol. 41.* desumpta ex veteri *part. 5. tract. 3. resol. 95.* ubi citatur Mercerus idem docens *in 3. part. de Sacramentis quæst. 32. art. 5.*

His tamen non obstantibus probabiliorem censeo, affirmativam opinionem; mihi enim videtur in præ-
4 misso necessitatis casu, & deficiente omni alio Sacerdote, Parochum moribundum validè, ac licitè sibi ministrasse Extremæ Unctionis Sacramentum ex sequentibus considerationibus, ac argumentis.

Primò, quia ubi intervenit Materia, Forma, ac Minister proprius uniuscujusque Sacramenti, ibi validè, ac licitè ministratur idem Sacramen- 5
tum. Sed in hoc casu prædicta tria interveniunt; quia Parochus hic moribundus utitur Oleo Sacro, profert solitam formam à Rituali præscriptam; & ipse est ex officio Minister hujus Sacramenti. Ergo absentibus aliis Sacerdotibus, validè, & licitè illud ministrat sibi.

Secundò: Cui licet, quod est plus, prohibitum non censetur quod est minùs. *l. Non debet. ff. de Reg. Jur. cap. Cui licet 5. eod. tit. in 6.* Barbosa 6
Axiom. 180. num. 2. ubi DD. Sed Sacerdoti, in aliorum absentia, licet sibi ministrare Sacrosanctam Eucharistiam extra Missam, ut probavi *De Venerabili Euchar. Sacram. Decis. XXIX.* & ibi Diana Coordinatus *d. tom. 2.* 7
tract. 2. resol. 39. collecta ex veteri *part. 11. tract. 7. resol. 42.* Emin. Cardin. de Lugo *de Euchar. disp. 18. num 28.* & de Lauræa *eod. tract. disp. 24. num. 67. & 68.* Ergo etiam Sacramentum Extremæ Unctionis sibi ipsi præbere licebit, potissimùm in casu extremæ necessitatis.

Tertiò: Nemo inficiatur, licitum esse Medico sapienti, sibi, dum ægrotat, præscribere, ac porrigere medicinam. Ita notat Zacchias in 8
QQ. Medicoleg. tom. 1. libr. 6. tit. 1. quæst. 7. num. 31. & ratio manifesta est; quia qui scit, & potest mederi aliis, non censetur prohibitus mederi sibi. Imò Medicus tanquam talis obligatus videtur, ad sibi ipsi medendum; juxta illud adagium à divino Redemptoris ore prolatum *Medice cura teipsum. Luc. 4. 23.* Hinc de quodam Asclepiade Medico scribit Plinius *libr. 25. cap. 2.* quod se jactabat nullius alterius Medici ope indigere; & seipsum sola arte sua ab om- 9
ni infirmitate præservare, nec vanum locutus, quia ad summam pervenit

venit senectutem, & è scala prolapsus obiit non ex infirmitate; sed ex illisione capitis in terram. Sacramentum Extremæ Unctionis est medicina à Christo Domino instituta ad alleviandam animam fidelem ab infirmitate tùm spirituali ob reliquias peccatorum, tùm corporali urgente aliquo
10 gravi morbo, ut declaratum est in Sacro Concilio Tridentino *sess.* 24. *de Extr. Unct. cap.* 1. Medicus ordinarius pro hoc pharmaco cælesti exhibendo fidelibus periculosè ægrotantibus est omnis Sacerdos quo ad characterem: & omnis Parochus quoad officium, ac Jurisdictionem. Sicut igitur prædictus Parochus est Medicus ordinarius spiritualis pro danda hac cœlesti medicina Extremæ Unctionis omnibus suis Parochianis graviter decumbentibus, poterit etiam eamdem sibi validè, & licitè ministrare in extremo vitæ, potissimùm absentibus aliis medicis similibus, nempè Sacerdotibus, à quibus possit eam petere, & obtinere.
11 Facit dictum Baldi *in l. Si plures*, *C. de Condit. insert.* videlicèt *Qui habet primum esse, habere debet primum frui*. In ordine medendi infirmis in anima, & in corpore cœlesti hoc Sacramento, primus omnium est Parochus, ut probatum est supra *Decis. XI. num.* 11. Ergo debet etiam esse primus in fruendo ejusdem Medicinæ beneficio in proposito casu, eam sibi ipsi applicando, si nullus alius reperiatur Sacerdos, qui illam porrigat.

Quartò: Si quis relinquatur Executor testamentarius cum facultate dispensandi magnam pecuniæ quantitatem pro eleemosyna pauperibus, potest aliquam partem ejusdem pecu-
12 niæ sibi applicare, si verè sit pauper, & indigeat, ut docet Sanctus Thomas 2. 2. *q.* 32. *art.* 9. *ad.* 3. & ibi Cardin. Cajetan. Navarrus, Menochius, Vega, Cardin. Toletus, & alii Theologi, Canonistæ, ac Jurisconsulti, quos citat, ac sequitur Sanchez *in Decalog. libr.* 6. *cap.* 11. *num.* 54. cui adhæret Collegium Salmanticen. in cursu Theologiæ Moralis *tom.* 3. *tract.* 14. *de Contractib. cap.* 5. *de Testam. num.* 168. Hujusmodi facultatis duæ sunt principales rationes: *Una*, quod ipse Executor non debet esse deterioris conditionis, quàm sint alii pauperes in recipienda ipsa eleemosyna. *Altera*, quod idem executor repræsentat duas personas; illam scilicèt testatoris in eleemosyna elargienda; & suam ipsius tanquam egeni in eadem eleemosyna recipienda. *L. Unum ex familia §. Sine falcidia. ff. de Legat.* 2. Sanchez *d. num.* 54. Mo- 13
dò septem Sacramenta Ecclesiæ sunt capitale quoddam pretiosissimum comparatum Sanguine, ac meritis Jesu Christi Redemptoris nostri ad subveniendum indigentiis spiritualibus totius Ecclesiæ juxta illud Principis Apostolorum: *Scientes, quod non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis, &c. Sed prætioso Sanguine quasi Agni immaculati Christi*. 1. *Petr.* 1. 18. Capitale hoc, seu thesaurum Christus Dominus elargiendum misericorditer animabus indigentibus consignavit Sacerdotibus, quos tanquam suos executores testamentarios ad hunc 14
effectum constituit, dicente Apostolo Paulo: *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*. 1. *Cor.* 4. 1. Igitur Parochus moribundus, de quo in casu proposito, cum summè egeat auxilio thesauri prædicti, meritorum scilicèt Christi, ac ejus pretiosi Sanguinis per applicationem Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus ex officio est distributor, poterit illud sibi applicare, quocunque alio Sacerdote deficiente, ad levamen suæ spiritualis indigentiæ, ad obtinendam venialium culparum remissionem, ad corroborandam animam suam contra insultus diaboli, & ad alios saluberrimos effectus ejusdem Sacramenti consequendos: Siquidem nihil impedit, quod duarum personarum vicem gerat: Unius tam-

quàm Sacerdotis, & Parochi in dando sibi hoc Sacramentum; alterius, uti infirmi, & in extremo vitæ constituti, illudmet recipiendo.

Quintò: Si quid obstaret ne Sacerdos in casu extremæ necessitatis neque validè, neque licitè sibi conferret Sacramentum Extremæ Unctio-
15 nis, illud esset, vel ob irreverentiam Sacramenti, vel ob indecentiam status Sacerdotalis; vel ob incongruitatem verborum, quæ pro forma ejusdem Sacramenti proferuntur. Sed nullum horum dici potest intervenire, dum Sacerdos moribundus seipsum Sacramentaliter ungit. Non Sacramenti irreverentia, quia devotè illud suscipit, & illud sibi ministrat virtute characteris Sacerdotalis, & Pastoralis officii, quod habet. Non indecentia sui status, quia etiam Sacerdotibus graviter decumbentibus hoc Sacramentum conceditur. Non incongruitas in Verbis formæ ejusdem Sacramenti. *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat mihi Dominus quidquid, &c. deliqui*: tùm quia hæc forma deprecatoria est, petens humiliter à Deo remissionem culparum, & levamen à pœnis debitis ob ipsas culpas; est autem officium pro-
16 prium Sacerdotum Deum suppliciter petere, ut peccatoribus parcat, juxta illud: *Inter vestibulum, & altare plorabunt Sacerdotes Ministri Domini, & dicent: parce Domine, &c.* *Joel.* 2. 17. Imò pro propriis delictis orare, ut ait *Eccl.* 39. 7. *Aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur*: tùm etiam quia quotidiè in Missa Sacerdos ex officio poposcit à Deo, ut indulgeat sibi omnia peccata sua, videlicèt post confessionem ascendendo ad altare, & dum illud osculatur dicendo: *Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum Reliquiæ hic sunt, & omnium Sanctorum, ut indulgere digneris omnia peccata mea. Amen.* Igitur si tanquàm Sacerdos vestibus Sacris indutus, incœpta Missa, orat Deum, ut ei indulgeat omnia peccata sua; cur velimus asserere illicitum, aut prohibitum esse eidem Sacerdoti in articulo mortis, aliis Mystis absentibus, induere Cottam, & Stolam, ac sibi Sacramentum Extremæ Unctionis ministrare; cum ejus forma consistat in orando Deum, ut per illam Sanctam Unctionem, ac suam piissimam misericordiam indulgeat ei quidquid per sensus, quos linit Oleo Sacro, deliquit?

Sextò facit, quod Pontifex, qui concedit indulgentiam aliis, potest etiam illam sumere pro seipso, ut do- 17
cet S. Thomas *in* 4. *dist.* 20. *art.* 5. *quæst.* 4. Eminen. Card. de Lugo *de Sacram. Pœnit. disp.* 27. *num.* 6. Gobatus *in Quinario tract.* 4. *num.* 260. scilicèt jejunando, & adimplendo ea, quæ mandavit adimpleri pro consequutione ille illius Indulgentiæ. Ergo etiam Parochus, qui jurisdictionem habet, & facultatem impetrandi indulgentiam culparum Venialium suis parochianis periculosè decumbentibus, ministrando illis Extremam Unctionem, poterit etiam sibi graviter decumbenti eamdem indulgentiam lucrari, ministrando sibi Extremæ Unctionis Sacramentum.

Septimò: S. Jacobus in promulgando hoc Sacramento genericè dixit: *infirmatur quis in Vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ &c.* ad demonstrandum, 18
quod qui sunt Presbyteri possunt prædictum Sacramentum ministrare; non excipiendo de aliis tantùm infirmis, non verò de seipsis, casu quo gravi infirmitate detineantur. Sed prædictus Parochus est Presbyter, cui convenit hujus Sacramenti administratio ex verbis Sancti Jacobi Apostoli, ergo etiam sibi poterit illud ministrare: attenta regula, quod cui conveniunt verba dispositionis, debet convenire dispositio. *l.* 4. §. *Toties. ff. de Damno infecto*.

Octavò: Argumentum fortè pro hac opinione est, quod etiam in Sa- 19
cra-

cramento Matrimonii iidem sunt Ministri, ac suscipientes; siquidem Theologorum, ac Canonistarum communis, & concors opinio est, quod ipsi contrahentes sunt illi, qui sibi ministrant Matrimonii Sacramentum, etsi ipsummet Sacramentum non consistat in re permanenti, prout Eucharistia, sed conficiatur in usu; ea ratione quia nihil repugnat naturæ Sacramenti Matrimonii, ut idem sit suscipiens, ac Minister; prout latè disputant, & docent Palaus *de Matrim. part.* 5. *disp.* 2. *punct.* 4. *num.* 2. Collegium Salmanticen. *tract.* 9. *cap.* 3. *num.* 92. Bissus *in Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentorum*, *sub num.* 171. §. 71. Mastrius *in* 4. *Sent. disp.* 7. *num.* 60. *& seqq.* ac aliis omissis Eminen. Card. de Lauræa *de Matrim. disp.* 13. *art.* 4. per totum. Igitur pari ratione in Sacramento Extremæ Unctionis idem potest esse qui ministret, ac qui suscipiat, cum nulla sit repugnantia in identitate personæ ministrantis, ac suscipientis, ex eo quod confertur per unctionem sensuum, quam commodè ipse Sacerdos Parochus, etsi infirmus, sibi ipsi facere potest, & per verba deprecatoria ad Deum, quæ pariter convenienter ab eodem valeat proferri ad impetrandam indulgentiam, remissionemque culparum venialium; qua convenientiâ attentâ conjuges conficiunt sibi Sacramentum Matrimonii, exhibendo consensum tanquàm materiam, exprimendo eumdem consensum per verba, aut nutus sufficientes tanquam formam; & agendo utramque uti Ministri.

Nonò. Confirmatur facto viduæ, cui Eliseus miraculosè multiplicavit
20 Oleum in vasibus. 4. *Reg.* 4. 7. & cum esset onusta debitis ait illi: *Vade, vende Oleum, & redde creditori tuo*; Itaque Vidua ipsa applicuit Oleum per venditionem, & obtinuit solutionem debitorum, ac liberationem; fuitque ipsa minister liberationis ejusdem, ac suscipiens, & fruens eadem liberatione. Peccata nostra sunt debita, quæ nobis à Deo remitti quotidiè in oratione Dominicali flagitamus, dicentes *dimitte nobis debita nostra*. Christus Dominus mysticus Eliseus impertivit Ecclesiæ suæ Oleum Sacramenti Extremæ Unctionis. Parochus Sacerdos, etsi infirmus, ac debitis spiritualibus oneratus repræsentans Ecclesiam applicat sibi valorem ejusdem Olei, ungendo sensus suos cum debita forma deprecatoria. Igitur reportat solutionem, ac liberationem à suis debitis, ad instar prædictæ Viduæ edoctæ ab Eliseo per Olei valorem se à debitis liberare. Satis propriæ S. Augustin. *in serm.* 206. *de Temp.* quem refert Cornel. à Lapide *in* 4. *Reg.* 4. *Vers.* 5. *Veniente vero Eliseo Christo Domino Viduæ, hoc est Ecclesiæ, per augmentum Olei, idest donum gratiæ, & misericordiæ, vel charitatis pinguedine de peccatorum debito liberatur*. His addi potest exemplum Ruth, cui Noemi ejus Socrus, ut pulchra appareret Booz, imperavit ita: *Lavare, & Ungere, & induere cultioribus vestimentis. Ruth.* 3. 3. Hæc Ruth est symbolum animæ Christianæ deturpatæ ob peccata: Ut pulchra reddatur Deo, lavat se in Sacramento Pœnitentiæ, Ungit se (si characterem Sacerdotalem habeat) Oleo Sacro in Extrema Unctione; induitque vestes Theologalium virtutum.

Decimò, & ultimò facit, nullam extare legem Ecclesiasticam, vel divinam, quæ prohibeat Sacerdoti infirmo sibi ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis; prout extat de 21
non ministrando sibi ipsi Baptismo, ut infra demonstrabitur. Igitur in humaniorem Sententiam est declinandum, juxta verba Honorii Papæ III. *in cap. fin. de Transact.* sic dicentis: *In his, in quibus jus non invenitur expressum; procedas, æquitate servata, in humaniorem partem, secundum quod personas, & causas, & loca, & tempo-*

ra videris postulare. Humanior sententia est asserere, quod Parochus infirmus possit Oleum Sanctum sibi ministrare, ne perdat fructum, & effectus proficuos illius Sacramenti; attenta qualitate personæ charactere Sacerdotali insignitæ; tempore mortis, in quo est constituta; & loco, in quo deest quilibet alius Sacerdos; & ad quem opportunè non potest vocari. Idem etiam docet Jurisprudentia civilis, nam in *l. Semper in dubiis*. *ff. de Regul. Jur.* dicitur: *Semper in dubiis benigniora præferenda sunt:* & replicatur in *l. Ea quæ in partes*. *ff.*
22 *eod.* his verbis: *In re dubia benigniorem interpretationem sequi non minùs justius, quàm tutius est*. Quæ verba considerans Gobatus *in Quinario tract. 1. num.* 77. subdit: *Si tutius, ergo melius, honestius, consultius*: quod confirmatur in *l. Si fuerit*. *ff. De Rebus dub.* dicente: *In ambiguis rebus humaniorem sententiam sequi oportet*. Quapropter cessante quacunque irreverentia Sacramenti, & incongruitate circa ejus naturam, institutionem, atque finem, cum agatur de spirituali auxilio, ac beneficio animæ, & corporis ejusdem moribundi Parochi, probabilius
23 est affirmare, quod possit ipsi ministrare Extremam Unctionem, quia plenissima interpretatio in beneficiis est facienda. *cap. Quamvis*. *De præben. in 6. l. Beneficium*. *ff. De Constit. Princip.*

His ita firmatis, restat respondere rationibus, quibus innixi Diana, & Mercerus amplexi sunt opinionem contrariam negativam; quamvis in puncto Juris prædictæ rationes parùm stringant; & nihil concludant. Nam.

Quo ad primam rationem; quod scilicèt verba Sancti Jacobi satis demonstrent, Sacerdotem ungentem Oleo Sancto infirmum esse debere alium ab eodem infirmo, non inferunt hanc necessitatem, nisi infirmus sit Laicus non habens ordinem Presbyteratus: ait enim Apostolus: *infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini*. *Jacob.* 5. 14. Ad hæc verba notant SS. Patres, ac DD. quos citat Bonacina *de Extr. Unct. disp. 8. quæst. Unic. punct. 4. num. 7.* Per numerum pluralem, quo dictum est inducendos esse Presbyteros, ut orent, & ungant infirmum, intelligi numerum singularem, ita ut sensus sit, inducatur aliquis ex Presbyteris Ecclesiæ; prout in numero singulari intelligitur dictum in plurali ab Evangelista, quod latrones crucifixi cum Redemptore improperabant ei, idest non ambo,
sed unus tantum eorum. *Marc.* 15. 24
32. ut expressè scribit S. Lucas 23. 39. ibi: *Unus autem de his qui pendebant latronibus; blasphemabat eum dicens, &c.* At nemo ex SS. Patribus, aut expositoribus Sacræ Scripturæ docet, Presbyterum ungentem esse debere diversum, & omninò alium ab infirmo, quem ungit: sed si detur infirmus, unusquè habeatur Sacerdos, is possit Oleo Sancto ungere eumdem infirmum periculosè decumbentem. Sequitur ergo, quod licèt idem sit infirmus, ac Sacerdos, absentibus quibuscunque aliis Sacerdotibus, possit ipse vicinus morti seipsum Sacramento Extremæ Unctionis munire; sicut potest seipsum Sacro Viatico communicare; gerit enim vicem duarum personarum, infirmi, ac Sacerdotis; hujus quidem; seipsum ungens, cum sit Sacerdos, imò, & Parochus, ad quem ex officio talis actio Sacræ Unctionis spectat; illius autem, quia verè infirmus est, & proximus morti; & est notissimum in jure, quod una,
& eadem persona potest gerere vi- 25
cem duarum personarum ob diversos respectus; & exercere in se ipsa actus subjectionis, & prælationis, ut docet Glossa *in cap. Quæritur*. 2. q. 1. & scribunt Abbas, & Decius *in cap. Sanè*. *De offic. deleg.* Chassaneus *in Catalog. glor. Mund. part.* 11. *consid.* 12. *in fine*. Menoch. *cons.* 902. *num.* 71.

& Gra-

& Gratian. *discept. for. cap.* 298. *num.* 2. 26. 46. nec non *cap.* 718. *num.* 19. *&* 20. ubi jura, & DD. cumulat ostendentes, quod una, & eadem persona po-
26 test considerari, & reputari tamquàm duæ personæ, ob diversas facultates, seu exercitia ipsimet competentia; prout in casu nostro Parochus infirmus proximus morti, ungit se oleo sacro, administrans sibi Sacramentum Extremæ Unctionis tamquàm Parochus, & recipit idem Sacramentum tamquàm infirmus graviter decumbens; omni enim infirmo graviter decumbenti competit jus, & facultas recipiendi Oleum Sanctum, & omni Parocho illud ministrandi. Et hæ duæ facultates, duævè functiones in eadem persona Parochi nullam habent incongruitatem, vel inconvenientiam, cum fiant per modum curationis, & medicinæ; nihilque sit incongruum, aut inconveniens, ut Medicus sibi ipsi infirmanti eligat, ac porrigat medicinam, eamque à seipso suscipiat, ut dictum est supra.

Quo ad secundam rationem Dianæ asserentis, quod substantialiter mutaretur forma quo ad significationem verborum, quia non est idem dicere: *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti;* Et *Indulgeat mihi quidquid deliqui*, sicut mutaretur in baptismo, si quis diceret *Baptizo me*, *&c.* quo, inquam, ad hanc rationem, negatur assumptum; siquidem, ut patet ad sensum,
27 cum hoc Sacramentum Extremæ Unctionis conficiatur per viam orationis, & per verba deprecatoria, hæc non mutant significationem substantialem formæ, quæ implorat à Deo remissionem culparum per sensus inunctos commissarum, quamvis proferantur ab ipso infirmo, si sit Sacerdos; convenit enim etiam ipsi infirmo Deum deprecari pro remissione suarum culparum. Neque adaptari potest exemplum baptismi, in quo mutatur forma substantialiter, si quis dicat *Ego baptizo me;* quandoquidem magna est differentia inter baptismum, & Extremam Unctionem quo ad unius, & alterius significationem. 28
In baptismo significatur generatio spiritualis; nullus autem potest generare seipsum, & ideò neque seipsum baptizare, ut ait Innocentius III. *in cap. Debitum.* 4. *De Baptismo*, his verbis: *In baptismo quippè illa spiritualis generatio celebratur, de qua veritas ait: oportet vos nasci denuò; quia nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum cœlorum. Sicut ergo in carnali generatione, qua proles ex viro, & fœmina nascitur, alius est, qui carnaliter gignit, & alius qui carnaliter gignitur: sic & in Sacramentali generatione, qua soboles ex aqua, & Spiritu Sancto renascitur, alius debet esse, qui spiritualiter generet, & alius qui spiritualiter generetur:* quod fuit disputavi in meis Decisionibus *de Baptismo Decis. XXXVI.* Et idem dicendum 29
venit de Sacramento Pœnitentiæ, quod confertur per modum judicii, in quo alius debet esse Judex, & alius reus, & ideò nemo potest seipsum absolvere Sacramentaliter à peccatis, sicut non potest seipsum baptizare, ut latiùs disserit Mastrius *in* 4 *Sent. disp.* 7. *num.* 63. Verùm non ita argumentandum est in Sacramentis Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis; nam cum Eucharistia ministretur per modum cibi, potest Sacerdos eam sibi ipsi ministrare, etiam extra Missam, absente alio Sacerdote, ut concedit Diana in Coordinato *tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 39. ea ratione, quia naturale est, ut quis ministret sibi alimentum, & seipsum cibet. Eadem ratione potest Sacerdos infirmus, absentibus quibuscunque aliis Presbyteris, seipsum Oleo Sancto linire; nam talis unctio fit per modum medicinæ ad sanandas reliquias peccatorum, & per viam orationis, ac deprecationis ad Deum; quilibet autem Medicus potestatem habet dandi medicinam etiam sibi ipsi ægrotanti; & quilibet fidelis, præcipuè Sacerdotio insignitus, habet facultatem orandi, & deprecan-

precandi Deum pro culparum propria-
rum remissione.

Quo ad tertiam rationem, in qua Dia-
na se fundat, nempè quod Sacramenta,
30 quæ perficiuntur ipso usu requirunt Mi-
nistrum diversum à suscipiente; pariter
respondetur, non esse veram, nisi in il-
lis Sacramentis, quorum natura requi-
rit prætensam diversitatem, ut dictum
est de Baptismo, & de Pœnitentia, &
dici potest de Confirmatione, & de Or-
dine; quæ quidem duo Sacramenta sunt
homogenea cum Baptismo, tùm quia,
& ipsa imprimunt characterem; tùm
etiam quia gratia sanctificans, quæ da-
tur per Confirmationem, est ejusdem
31 speciei cum gratia baptismali, & facit
eumdem habitum cum illa, ut doctè de-
clarat Eminent. Card. de Lauræa *de Sa-
cram. Confir. disp. 3. à num. 74. & seqq.*
& per consequens requirit ministrum di-
versum à suscipiente, ut necessarium est
in baptismo. Similiter Sacramentum
Ordinis elevat ordinatum ad dignitatem,
& potestatem Ecclesiasticam pro aliis
Sacramentis respectivè conficiendis, &
ministrandis; nemo autem à seipso ele-
vatur, sed à Deo mediantibus Episco-
pis, Dei ministris, debet elevari juxta
illud Apostoli *ad Hebr. 5. 4. Nec quisquam
sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo
tamquam Aaron:* quem locum explicat
Cornelius à Lapide dicens: *scilicèt quod
debeat non se ingerere, & intrudere, sed
assumi, & eligi à Deo ad Sacerdotium,
sicut electus est Aaron, ejusque posteri.*
Igitur manifesta est ratio, cur nemo pos-
sit vel confirmare, vel ordinare seipsum;
sed suscipiens Sacramenta Chrismatis,
vel Ordinis debeat ea ab alio Ministro
suscipere. At diversa est ratio in Sacra-
mento Extremæ Unctionis, quod ad
medendum animæ per viam deprecatio-
nis ab habente characterem Sacerdota-
lem confertur, & nihil implicat, quod
consistat in usu, & non in re permanen-
32 te: quandoquidem etiam Sacramentum
Matrimonii, quod tale est, habet unam,
& eamdem personam pro ministro, &
suscipiente, nempè conjuges ipsos, con-
trahentes, qui sibi ipsis illud ministrant,
vel mutuò, secundum aliquos DD. vel
utrumque sibi, secundum alios Theolo-
gos, ita tamen ut ambo integrent unum
ministrum, & verificetur in ipsis, quod
eadem est persona ministrans, & susci-
piens. Mastrius *in 4. Sent. d. disp. 7.
num. 60.* & ante illum Sanchez *de Ma-
trim. lib. 2. disp. 6.* quapropter incon-
gruum non videtur, ut etiam in Sacra-
mento Extremæ Unctionis, etsi rele-
vante suum esse in usu, aliquando ea-
dem persona sit ministrans, ac suscipiens;
veluti Parochus moribundus, destitutus
assistentia cujuslibet alterius Presbyteri;
si seipsum Oleo Sancto, servata forma
Ritualis Romani, liniat.

Sed dicet aliquis, quomodo poterit
talis Parochus ministrare sibi Extremam
Unctionem tuta conscientia contra opi-
nionem duorum Theologorum Merce- 33
ri, & Dianæ, si inter Propositiones
damnatas ab Innocentio Undecimo hæc
prima in ordine est, quæ asserebat: *Non
esse illicitum in Sacramentis conferendis
sequi opinionem probabilem de valore Sa-
cramenti, relicta tutiore?* Respondetur,
posse tuta conscientia prædictum Paro-
chum moribundum inungere seipsum
Oleo Sancto duplici motivo: Uno, quia
hæc opinio affirmativa est probabilior,
& tutior, siquidem fulta est pluribus, ac
fortioribus rationibus, nullum continet
errorem, & à nullo textu canonico est
damnata; quæ tria faciunt opinionem
probabiliorem. Bordonus *de Opin. prob.* 34
cap. 5. num. 37. non autem major nume-
rus Doctorum. Mascard. *de Probat.
concl. 1143. num. 3. & 5.* Thyrsus Gon-
zal. *de Recto Usu opin. probab. dissert. 13.
num. 105.* ubi DD. concordantes. Alte-
ro, quia ipse Parochus moribundus est
in extrema necessitate, cum non habeat
alium Sacerdotem, à quo sibi ministretur 35
Oleum Sanctum, & casus iste non com-
prehenditur in propositione de eligenda
opinione tutiori. Cardenas *in Crisi Theol.
Dissert. 2. num. 5. & Dissert. 4. num. 48.
& 49.* ubi reddit hanc rationem, non
enim dicimur relinquere, nisi quæ pos-
sumus adhibere; idcircò absente quocun-
que alio Presbytero, ne moriatur absque
hoc.

hoc Sacramento licitè illud sumit à seipso; nam in extrema necessitate etiam tenuis probabilitas opinionis sufficit; & qui cum ea ministrat Sacramentum non peccat, ait Cardenas de Probabilitate *tract.* 1. *disp.* 13. *num.* 343. Facit regula illa, quod ægro periclitanti potius est adhibere medicinam dubiam, quàm nullam, saltem si non sit obfutura. Sanchez *lib.* 1. *Moral. cap.* 9. *num.* 39. & Gobatus *in Experim. Theol. tract.* 2. *num.* 36. & 37. maximè cum agatur de medicina spirituali pro anima ipsius moribundi; attenta alia regula docente, quod *ibi non intervenit temeritas præsumptionis, ubi est diligentia pietatis. cap. Si nulla. de Consecr. dist.* 4.

DECISIO LXXVI.

ARGUMENTUM.

Firmatur, quod Oleum Sanctum non est ministrandum homini mortuo, sed tantùm Viatori, ac viventi. Præmittitur definitio, ac divisio Mortis, nec non causa ejus intrinseca, nempè extinctio caloris naturalis, & humidi radicalis. Si Adam non peccasset, homines non morerentur, quia edentes de fructu Ligni Vitæ positi à Deo in Paradiso terrestri, se semper sanos, ac felices servassent. Quæsita plura, ac curiosa de eodem Ligno Vitæ. Explicatio septem ætatum hominum. Rationes sex, ob quas Mortui sunt incapaces Extremæ Unctionis. Objecta duo, & eorum resolutio, quod olim mortui Oleo Sancto linirentur.

SUMMARIUM.

1 *Subjectum Extremæ Unctionis duplex, Proximum, & Remotum; & quale sit utrumque?*
2 *Conditiones quinque necessariæ in recipiente Extremam Unctionem.*
3 *Homini viventi datur Oleum Sanctum non autem mortuo.* Et num. 21. & 25.
4 *Mortis definitio. Et quotuplex sit Mors?*
5 *Vita hominis consistit in calore naturali, & humido radicali.*
6 *Calor naturalis in homine quomodo extinguatur?*
7 *Humidum radicale an consumetur à calore naturali?*
8 *Causa mortis naturalis quænam sit in homine?*
9 *Colerici cur citiùs moriantur?*
10 *Adam si non peccasset, homines non morerentur. Et cur?*
11 Lignum vitæ *creatum à Deo, cur dictum ab hebræis* Lignum Vitarum*?*
12 *Immortales an fuissent homines esu* Ligni vitæ*?*
13 *Homo comedendo* de Ligno vitæ *longo tempore vixisset, sed non infinito.*
14 Æternum *quid significet in Scriptura Sacra?*
15 *Mosayca Lex quomodo esset servanda* in æternum*?*
16 Lignum vitæ *in Terrestri Paradiso an esset unum, vel plura?*
17 *Ætates hominum quæ? & quot sint?*
18 *Senes ex parvis passionibus moriuntur.*
19 *Mors senum decrepitorum sine dolore.*
20 *Lætitia ingens causat improvisam mortem.*
21 *Mortui ob sex rationes sunt incapaces Oleo Sancto.*
22 *Mortui antiquitùs Oleo Sancto ungebantur. Et num.* 25.
23 *D. Lucas d'Achery; & D. Joannes Mabillon Monachi Congregationis S. Mauri in Gallia Auctores sæculorum Benedictinorum.*
24 *Mortua filia Regis Francorum linitur* Oleo

Oleo Sancto à B. Theoderico Abbate, & revivisci.

25 *Mortuorum unctio antiquitùs non erat Sacramentalis.*

26 *Mystica significatio Unctionis mortuorum.*

27 *Infirmi olim oleo lampadarum, vel simpliciter benedicto ad solam curationem ungebantur.*

28 *Monachi, ac etiam Abbates olim Ordinibus Sacris non initiabantur.*

29 *Simile non est idem.*

30 *Facta multa Sanctorum sunt admiranda, non imitanda.*

31 *S. Ebba Abbatissa, ac ejus Moniales nasum, & labia sibi obtruncant, ad Virginitatem servandam.*

32 *Infirmo moriente ante completas unctiones Olei Sancti, desistendum.*

33 *Conditionaliter dandum Oleum Sacrum infirmo, quem expirasse dubitatur.*

SAtis abundè hucusque egimus de Ministro Sacramenti Extremæ Unctionis; nunc differendum est de illius subjecto; quod quidem est duplex, 1 proximum, & remotum. Mastrius *in 4. Sent. disp. 6. num.* 103. Subjectum proximum sunt ipsa sensuum organa immediatè inungenda, de quibus egimus supra *Decis. LXVI. & Decis. LXVII.* docendo numerum, & ritum Unctionum in ministrando hoc Sacramento faciendarum. Subjectum autem remotum, secundum omnes Theologos, ac Summistas, est Homo Viator, Baptizatus, Adultæ ætatis, Infirmus, ac morti probabiliter proximus, nec non Pœnitens, & dolens de peccatis. Idem Mastrius *ubi prox. num.* 104. Suarez *in 3. p. D. Thom. tom.* 4. *disp.* 42. *sect.* 1. Bonacina *de Extr. Unct. disp. 8. quæst. Unica punct.* 5. Emin. Card. de Lauræa *de eod. Sacram. disp.* 11. *art.* 12. & passim omnes. Igitur quinque
2 conditiones requiruntur in homine, ut sit subjectum capax Extremæ Unctionis, videlicèt, ut sit *Viator*, seu *Vivens;* ut sit *Christianus, in ætate adulta, infirmus*, ac probabiliter *proximus morti*, nec non, *pœnitens, ac de peccatis dolens* de quibus omnibus specificè est differendum.

Prima itaque conditio est, ut sit *Homo viator*, seu *vivens;* non autem *mortuus*. 3
Pro ornatu conditionis hujus sciendum, quod *Mors est recessus Animæ à corpore* secundum Aristotelem *lib. de Morte:* sivè *Mors est animæ, ac corporis dissolutio*, 4
ut ait Ludov. Vives apud *Polyanth. Verb. Mors*. Est autem duplex, *Naturalis*, & *Violenta*. Mors *naturalis* est, quæ causatur à principio intrinseco, hoc est, à calore consumente humidum radicale. Arist. *lib. de Juventute, & Senect. cap.* 14. & ibi Maurus *in Comment. tom. 4. pag.* 703. Siquidem vita hominis consistit in duratione caloris, & humidi radicalis; de 5
quo natura providit viventem, ut eo tanquàm pabulo calor naturalis conservaretur, ac foveretur, cum de per se ipse calor facillimè exhalet, & dissipetur; & dicitur radicale, quia est radix totius arboris humanæ; homo enim vocatur arbor eversa, substantiam suam attrahens ab eodem humido radicali, ut differit Mastrius *in lib. de Generat. & Corrupt. disp. 8. num.* 120. ubi ait, nihil aliud esse mortem, nisi extinctionem caloris naturalis; undè aliqui significarunt vitam, & mortem duabus mundi partibus, Meridionali, quæ est calida, & Septentrionali, quæ est frigida, & *num.* 121. ubi explicat species humidi radicalis, comparans illud oleo, cujus unctuositate deficiente extinguitur ignis; idem dicens de calore naturali dum deficit humidum radicale. *Violenta* autem *Mors* illa appellatur, quæ provenit à principio extrinseco, ut sunt morbus, ferrum, venenum, influxus cœlestis, corruptio aeris, respirationis impedimentum, ut benè declarat ex Medicis Zacchias *in QQ. Medicoleg. lib. 1. tit. 3. quæst. 1. à n.* 41. *& seqq.* & ex Philosophis Mastrius *d. disp. 8. n.* 120.

Disputant verò Philosophi quomodo corrumpatur, & pereat calor naturalis? Alii enim volunt ipsum corrumpi, quia nativa complexio distemperatur ab alimentis vel superfluis, vel male qualitatis, & ex eorum infectione humidum radicale 6
amittit

amitti suam virtutem nutritivam caloris, qui propterea necessariò extinguitur; adinstar lucernæ, cujus oleum amisit suam oleositatem, & remansit cum sola terrestreitate. Alii verò ex magis communi opinione docent, quod calor corrumpitur ob suam actionem, quam incessanter habet tùm in alimentum, tùm in humidum radicale. Ratio evidens est, quia *omne agens in agendo repatitur;* idcircò calor naturalis agendo in alimentum, quod aliqualiter est illi contrarium, & dissimile, repatitur ab illo, & consequenter debilitatur; ac progressu temporis alimentum non convertitur in perfectam substantiam, & sic homo cogitur paulatim senescere, & mori. Pari modo calor naturalis agit incessanter in humidum radicale, & cum
7 ipse calor ex sui natura sit subtiliativus, segregans partes subtiliores à crassioribus, destruit humidum ipsum, illud exsiccando, & terrestrius reddendo; adeòut reducatur ineptum ad conservandum eumdem calorem; qui propterea cum non reperiat ampliùs pabulum suum, idest humiditatem, qua alitur, & nutritur, evanescit, & anima cessat informare corpus, deficiente calore; sicque mors contingit, ut demonstrat idem Mastrius *d. disp.* 8. *num.* 125. *& seqq.* con-
8 cludens, deficientiam humidi radicalis causare mortem viventis, quia calor naturalis subsistere non potest in sola siccitate, vel in sola frigiditate: & hinc est, quod qui majorem latitudinem humiditatis radicalis possidet, longiùs vivit; qui verò mino-
rem citiùs moritur, & ideò colerici breviorem vitam obtinent ob nimiam
9 siccitatem destructivam humidi; prout etiam flegmatici, ac melancholici propter copiam terrestreitatis existentis in humido, ob quam calor diù conservari non potest, & ab eadem suffocatur.

Porrò hæc irretractabilis sententia,
10 & inevitabilis necessitas moriendi imposita est homini post Adæ peccatum; quandoquidem si Adam non peccasset, mortis ictum nescisset, quia conservasset jugiter, & indesinenter in se ipso calorem naturalem, ac humidum radicale comedendo de ligno vitæ, de quo ita legitur *in Genesi cap.* 2. *Vers.* 9. *Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suave; Lignum quoque VITÆ in medio Paradisi.* Circa hoc *Lignum vitæ*, nempè Arborem vivificam, & vitalem, notant Scripturistæ, quod Hebræi legunt *Lignum Vitarum* ob quatuor causas. *Prima* est, 11
quia fructus illius ligni, seu arboris reddidisset vitam hominis tàm longam, quàm nunc sunt multæ vitæ; itaut si nunc vita nostra durat centum annos, tunc edendo de fructu illius arboris vixisset homo etiam usque ad quatuor millia annorum, & sic per quadraginta vitas ævi nostri. *Secunda* causa est, quia quilibet homo dicitur habere tres vitas vegetativam, sensitivam, & intellectivam; & quia fructus ejusdem arboris conservasset longissimas has tres vitas, ob hanc rationem dicebatur *Lignum Vitarum*. *Tertia* est, quia prædictæ arboris fructus non solùm servasset perennem vitam Adæ; sed etiam ejus descendentium, ac posterorum omnium, qui ex eo comedissent. *Quarta* verò est, quia appellatione vitæ intelligitur non solùm vita naturalis, sed vita humana, jucunditate, ac felicitate fruens, siquidem existentes in miseriis non dicuntur frui vita, sed mortem pati, juxta illud damnatorum: *Mors depascet eos*. *Psal.* 48. 15. idcircò quia fructus ligni vitæ comesti ab hominibus fecisset eos vivere vitam felicissimam, suavem, ac omni voluptate plenam; hac de causa vocabatur ab hebræis *Lignum Vitarum*. Ita eruditissimus Garzias de Londrogno in sua Synopsi Sacri libri Genesis *part.* 1. *ad d. cap.* 2. *Vers.* 9. *quæst.* 1.

Disputant Expositores Sacræ Scripturæ, an comestio fructuum illius 12
arboris, ac ligni vitæ fecisset homi-

nes omninò immortales? Vel tantummodò conservasset eos in vita longo tempore? Alii opinantur, quod habuisset vim conservandi vitam hominum infinito tempore; primò, quia post peccatum Adam expulsus est à Paradiso terrestri, & ejus porta data est Angelo in custodiam, ne in illum reverteretur Adam ad comedendum de ligno vitæ, & ad effugiendam mortem. *Genes.* 3. 24. Ergo si potuisset de eo comedere, vixisset in æternum. Secundò, quia si non peccasset, numquam obiisset; igitur semper in vita cibus ille eum conservasset. Tertiò fructus ejusdem arboris habebat vim fovendi calorem naturalem, atque tuendi humidum radicale juxta proportionem, ac mensuram utriusque habitam à principio in productione hominis. Ergo homo semper, & infinito tempore vixisset. Ita ratiocinantur Rupertus *libr.* 3. *de Trinit. cap.* 30. & Tostatus super *cap.* 13. *Genes. quæst.* 175. E contra alii tenent, quod homo manducando fructum arboris vitæ non vixisset infinito, sed longissimo tantùm tempore, quousque Deus de Viatore fecisset il-
13 lum comprehensorem, scilicèt assumendo illum de hac terra in cœlum Empireum absque ullo dolore, aut molestia. Probant hanc opinionem. *Primò* quia opus fuisset in illa arbore virtute infinita; quam tanquam quid creatum habere non poterat. *Secundò* quia natura humana est corruptibilis tùm ex elementis, tùm ex humoribus, quibus constat, quæ invicem pugnant, & se destruunt. *Tertiò* quia calor naturalis quotidiè fit debilior agendo in alimentum, juxta regulam Philosophorum, *omnis agens agendo repatitur*. Humidum verò radicale de die in diem consumitur, & eo deficiente, vel penitùs excrementitio facto, suaque unctuositate finita, calor ipse extinguitur; ideò fructus illius arboris potuisset quidem servare utrumque longo, sed non infinito tempore. *Quartò* quia si habuisset virtutem conservandi vitam hominis tempore infinito, virtus illa fuisset superflua, quia homo non erat creatus, ut semper staret in hac terra; sed post definitum à Deo tempus transiret in Cœlum. Idcircò hanc opinionem amplectitur S. Thomas 1. *p. quæst.* 97. *art.* 4. Et ibidem Cajetanus. Item Durandus *in* 2. *Sent. dist.* 19. *quæst.* 1. Pererius, ac Cornelius à Lapide *in d. cap.* 2. *Genes. Vers.* 9. Neque obstat, quod Deus ejiciendo Adam post peccatum de Paradiso dixerit: *Ne fortè mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & vivat in æternum*. Nam respondetur, quod *ly in æternum* in Scriptura Sacra, & apud Hebræos, 14
ut plurimùm, non significat æternitatem; sed longum quidem, at restrictum, & determinatum tempus; prout *Genes. cap.* 6. *Vers.* 3. ait Dominus, *Non permanebit spiritus meus in homine in æternum*, idest longam primorum patrum ætatem, *eruntque dies illius centum viginti annorum*. Sic promisit Deus Abrahæ *Genes.* 17. 8. *Dabo tibi, & semini tuo Terram Chanaan in possessionem æternam*, idest pro longissimo tempore, sed finem habituro. Ita dictum fuit Hebræis: *Vos habebitis famulos, & hæreditario Jure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in æternum*. *Levit.* 25. 46. hoc est usque ad quinquagesimum annum, qui jubileus erat, in quo iisdem libertas erat concedenda. Simili modo dictum fuit, quod Deus *posuit sibi populum Israel usque in æternum*. 1. *Paral.* 17. 22. Et quod Lex data Moysi in æternum esset duratura: *Custodi verbum istud legitimum tibi, & filiis tuis usque in* 15
æternum. *Exod.* 12. 24. videlicèt donec, & quousque veniret Messias, qui novam legem Evangelicam daret cunctis gentibus, ut benè observat idem Cornelius à Lapide *in Can.* 4. *ante Pentateuch.* nec non *in Genes. d cap.* 2. *Vers.* 9. ubi allegat testimonium Jeremiæ, cujus ore Deus ait: *Ecce dies venient, dicit Dominus, & feriam domui Israel, & domui Juda fœdus novum;*

vum; non secundum pactum, quod pepigi patribus vestris. Jer. 31. 31.

Sed utrùm illa arbor fuerit una tantùm, vel plures numero? & an ex eadem comederit Adam, antequam
16 ejiceretur è Paradiso? Et num ipsa haberet virtutem naturalem, vel supernaturalem conservandi vitam hominum longissimo tempore? Sunt quæstiones videndæ apud Molinam, Pererium, & Cornelium à Lapide *in d. cap.* 2. *Genes. Vers.* 9. apud præfatum Garziam de Londogno *in Synopsi ubi supra quæst.* 2. & Mastrium *de Generat. & Corrupt. d. disp.* 8. *num.* 135. Satis enim hìc est notare, quod ante transgressionem primorum parentum præparatum erat pharmacum in illa arbore ad vivendum cum omni sanitate, ac felicitate, longissimo tempore, & multis annorum millibus; nunc autem rari sunt qui ex hominibus perveniant ad septimam eorumdem ætatem.

Sed dicet aliquis, *Quæ, & quot sunt ætates hominum?* Respondet ipse Mastrius *ead. disp.* 8. *num.* 127. eas se-
17 ptem esse; Infantiam, Pueritiam, Adolescentiam, Juventutem, Virilitatem, Senectutem, & Decrepitatem. *Prima* est infantia, quæ durat ab ortu hominis usque ad annum sextum, quo tempore dicitur infans, quasi non fans, quia nascitur mutus, & usque ad dictum annum discit loqui, vocaturque Lunaris ob nimiam humiditatem, cujus præcipua causa est Luna. *Secunda* est pueritia, sic dicta à puritate, durans usque ad decimum quintum circiter annum, diciturque Mercurialis, quia tunc homines incipiunt discurrere, & scientias addiscere, quibus præest Mercurius inter planetas. *Tertia* est adolescentia usque ad annum 21. in fœminis, vel 25. in maribus à verbo adoleo, quod est thus Diis incendere; siquidem in hac ætate mares, & fœminæ in amorem ardent, & sibi quasi odores sacrificos promunt, undè hæc ætas appellatur Venerea, quoniam apta sit ad generationem. *Quarta* est Juventus usque ad annum 40. & vocatur Solaris, ob floriditatem membrorum. *Quinta* est Virilitas usque ad annum 50. ob virium fortitudinem, & tribuitur Marti, cujus proprium est robur. *Sexta* est Senectus usque ad 65. annos; diciturque Jovialis, quia subjicitur Jovi propter gravitatem, prudentiam, & præeminentiam. *Ultima* est decrepitas usque ad finem vitæ; & tribuitur Saturno, qui est causa frigiditatis, siccitatis, pigritiæ, tristitiæ, aliarumque imperfectionum, quibus decrepiti scatent. Duo tamen hìc sunt notabiliter observanda, quæ dicit Aristoteles de senibus in decrepita ætate constitutis; *Unum* est, quod hi ex parvis etiam passionibus, & morbis 18
moriuntur, ea ratione quia hi parum caloris habent, & hic facilè extinguitur. *Alterum*, quod iidem senes decrepiti moriuntur sine dolore, quandoquidem defectus caloris causat in eis quamdam insensibilitatem. 19
Ita Arist. *in libr. de Juventute, ac Senect. cap.* 14. *art.* 1. *num.* 4. *&* 5. & ibi P. Sylvest. Maurus Soc. Jesu *tom.* 4. *pag.* 704. idemque Mastrius *de Gener. & Corrupt. d. disp.* 8. *num.* 124. His addo *Tertium*, quod scilicèt nimium gaudium, & ingens lætitia causat improvisam mortem, quia opprimit calorem naturalem. Exempla plura de 20
mortuis ex abrupto ob nimiam lætitiam reperiet curiosus Lector apud Cornel. à Lapide *commentar. in Lucam cap.* 1. *sub Vers.* 47.

His ad ornatum materiæ de morte hominum constitutis, reassumendo primam conditionem subjecti, cui 21
ministrandum sit Oleum Sanctum, ea est, ut sit Homo *Viator*, idest *Vivens*; nam homo mortuus non est capax Sacramenti Extremæ Unctionis. Hoc Theologi confirmant rationibus sequentibus. 1. Quia omnia Sacramenta sunt instituta ad salutem hominum viatorum. Ergo non mortuorum. 2. Quia Extrema Unctio delet

venialia, auget gratiam, & aliquando alleviat morbum corporalem; horum autem effectuum non est capax alius, nisi homo vivens. 3. Ex dispositione necessaria in ipso subjecto, nempè actus Poenitentiæ, quos mortui elicere non valent. 4. Quia de fide definitum est in Conc. Trid. *Sess. 14. de Extrem. Unct. cap. 3.* solum hominem infirmum esse subjectum hujus Sacramenti. Non igitur penitùs mortuum. 5. Quia hoc Sacramentum ex opere operato solvit à venialibus; mortui autem neque solvi, neque ligari possunt in peccatis. *cap. Legatur. cap. nec quisquam. 24. quæst. 2.* Tandem quia Sacramenta non possunt indignis conferri, incertum est autem, an homo mortuus decesserit in gratia, vel non? sit, vel non sit dignus? Ita Suarez *in 3. part. D. Thom. d. tom. 4. disp. 42. num. 1.* Mastrius *in 4. Sent. disp. 6. num.* 104. Thom. Tamburinus *de Extrem. Unct. lib. 6. cap. 2. §. 1.* & Emin. Card. de Lauræa *de eod. Sacram. disp. 11. num.* 143. & 144.

Cæterùm duo videntur graviter obstare huic assertioni. Unum est, quod ex auctoritate Sancti Dionysii Areopagitæ scribit Magrius *in Hierolexic. Verb. Oleum Sanctum col. 3.* videlicèt,
22 quod antiquitùs ungebantur Oleo Sacro cadavera Sacerdotum, ac aliorum Ecclesiasticorum. Ergo Sacramentum Extremæ Unctionis etiam mortuis dabatur olim, & nunc dari poterit. Verba Sancti Dionysii *in libr. de Eccles. Hierarch. cap. 7.* hæc sunt: *Tum Antistes oleo mortuum perfundit, sanctaque precatione pro omnibus adhibita in loco honorato corpus cum aliis ejusdem ordinis sanctis corporibus reponit, & condit.* Ejusdem unctionis mentionem facit etiam Cornelius à Lapide *in Comment. Epist. 1. ad Corinthios cap. 9. sub Vers.* 25. ubi ex auctoritate ejusdem Sancti Dionysii ait, quod dabatur omnibus christianis post eorum mortem.

Alterum, quod obstat, est factum Sancti Theoderici Abbatis, & discipuli Sancti Remigii Episcopi Rhemensis in Gallia, quod contigit Anno Christi 533. & quod legitur *in Actis Sanctorum Ordinis Sancti Benedicti*, collectis per *D. Lucam d'Achery* Monachum Congregationis Sancti Mauri; ac notis, & observationibus *D. Joannis Mabillon* ejusdem Congregationis illustratis, & 23
in sæculis decem distributis, in quibus, *tom. 1.* seu *sæculo primo*, in Vita ejusdem Sancti Theoderici Abbatis *pag.* 618. *num.* 11. narratur, quod defuncto Clodoveo magno Rege Francorum, quem Sanctus Remigius baptizaverat, & regnante Theoderico ejus filio, hujus filia nubilis summè dilecta cum graviter infirmaretur, jussu ejusdem Regis vocatus fuit Sanctus Remigius ad eam invisendam, ac sua benedictione sanandam. Impeditus Sanctus Remigius aliis gravissimis Pastoralibus curis misit ad Regem S. Theodericum discipulum suum, qui cum pervenisset ad urbem, & ad Palatium Regis, reperit eum lugentem unà cum Regina, & omnibus Principibus suis, eò quia jam puella expiraverat, & erat mortua. Ingreditur Sanctus Theodericus puellæ defunctæ cubiculum, & genuflexus apud lectum 24
ipsius cœpit orare ad Dominum, & post diutinam orationem, ait Auctor Historiæ, *Moxque sciens se exauditum, ad corpus exanime accessit, atque OLEO SANCTO in morem reconciliantis quinque corporis sensus, tactu pollicis, illinit. Mirum in modum subitò membra mortua in redivivam redeunt formam, oculi aperiuntur, vox reseratur, & vitæ redditam simul cum sanitate se esse Puella obtentu Beati Theoderici omnibus prædicat.* Prosequitur Auctor narrare Regis, ac Reginæ, Aulicorumque omnium stuporem, lætitiam, gratiarum actiones, ac munificas eleemosynas à Rege ipso pro tanto miraculo elargitas. En igitur, quod antiquis illis temporibus etiam homini mortuo licebat Sacramentum Extremæ Unctionis ministrare.

His tamen minimè obstantibus contrarium omninò est tenendum; siquidem solus homo Viator, & vivens

vens est subjectum capax ejusdem Sacramenti, ut probatum est supra. Quare respondetur ad primum objectum,
25 quod illa unctio mortuorum, de qua scribit S. Dionysius Areopagita, non erat Sacramentalis, neque Extremæ Unctionis Sacramentum; sed pia, ac mystica cæremonia; fiebat enim in signum pietatis juxta antiquum morem Judæorum, qui defunctorum corpora unguentis optimis ungere solebant, prout narrant Evangelistæ de Nicodemo, ac Joseph ab Arimathea, qui Sacratissimum Redemptoris Corpus, antequam sepelirent myrrhâ, & aloë unxerunt; & de Sanctis mulieribus, quæ emerunt aromata, ut eamdem unctionem piissimam replicarent. Habebat ulteriùs unctio illa, de qua loquitur Sanctus Dionysius, mysticam
26 significationem expressam ab eodem Sancto, ubi supra, his verbis circa Sacerdotes defunctos: *At tùm quidem olei perfusio ad Sacra certamina eum, qui initiabatur, vocabat: nunc autem oleum, quod infunditur, eum, qui excessit è vita, in ipsis certaminibus certasse, ac decessisse declarat.* Circa verò reliquos fideles laicos ita dicit: *Atque tunc quidem olei unctio baptizandum avocabat ad Sacra certamina; nunc autem (in morte) infusum oleum designat eum, qui defunctus est, eadem Sacra exegisse certamina, sicque fuisse consummatum.* Ita transcribit Cornelius à Lapide, & Magrius locis supracitatis; ex quibus verbis colligit idem Magrius argumentum, quod etiam in primitiva Ecclesia Sacerdotes in eorum ordinatione Oleo Sacro consecrabantur, non autem sola manuum Episcopi impositione; sed de hoc infra differendum erit in Decisionibus de Sacramento Ordinis.

Ad secundum objectum de Oleo Sancto dato filiæ defunctæ Regis Francorum à discipulo Sancti Remigii tripliciter respondetur. *Primò* quod
27 Unctio illa non fuerit Sacramentalis, sed medicinalis ex mera devotione; solitum enim erat antiquitùs ungere infirmos Oleo Lampadarum Ecclesiæ, vel ab aliquo Prælato ad hunc effectum benedicto, cum invocatione alicujus Sancti, cujus ope infirmus erga ipsum devotus reportabat corporalem sanitatem, ut dictum est supra *Decis. IV. num. 19. & Decis. IX. num. 19.* quod advertit etiam Magrius *d. Verb. Oleum Sanctum col. 3.* cujus verba ibidem retuli; addens, quod Palladius in Lausiaca sic de Sancto Macario Alexandrino loquitur: *Cujus* (scilicèt infirmæ) *commiserans fusis precibus, & Sacro Oleo eam propriis manibus inungens, ad dies viginti immunem à malo redditam, in Civitatem propriam dimisit.* Confirmatur, quod unctio illa B. Theoderici non fuerit Sacramentalis, quia
non constat, tunc eum fuisse Sa- 28
cerdotem, & eo tempore Monachi, ut plurimùm, imò & Abbates ob humilitatem, quam colebant, ordinibus Sacris non initiabantur; ut legitur in iisdem Sæculis Benedictinis *tom. 1. in Præfat.* & tradunt Azorius *tom. 1. libr. 12. cap. 19. Vers. Undecimò.* Gonzalez *in cap. Episcopus. 4. de Præbend. num. 8. in fin.* & Bordonus *de Profess. Regul. cap. 1. num. 6. ac num. 51. & seqq.* Et non obscurè id innuit Historicus in narratione illius unctionis; ait enim, quod *OLEO SANCTO in morem reconciliantis quinque corporis sensus tactu pollicis illinit.* Siquidem ly *in morem reconciliantis* hunc sensum faciunt, *ad instar, & ad similitudinem ministrantis Extremæ Unctionis Sacramentum.* At simile non est idem. Glossa *in l.*
Quod Nerva, & ibi Bartolus *ff. Depositi*. Marc. Mantua Patavinus *singul.* 29
318. Barbosa *Axiom.* 208. ubi DD. cumulat. Sed estò quod fuerit Unctio Sacramentalis, *Secundò* respondetur, quod quando B. Theodericus surrexit ad puellam mortuam inungendam, obtinuerat à Deo gratiam resurrectionis ejus; sicque illius anima iterùm corpus informaverat;

nam

nam Historicus dicit, *Moxque sciens se exauditum:* & sic non mortuam, sed vivam linivit. Respondetur *Tertiò*, si puellam post Unctionem tantùm revixisse credamus, factum illud fuisse mirabile, non imitabile, tanquam ex Dei speciali instinctu patratum; non autem regulis juris directum. Nemo est, qui nesciat, à Sanctis multa fieri ex particulari motione Divina, quæ à nobis sunt
30 miranda, non imitanda; ut notavi in Decisionibus de Baptismo *Decis. XXVII. num.* 12. ubi varia exempla retuli SS. Martyrum utriusque sexus, qui ex Spiritus Sancti interna inspiratione sibi ipsis mortem dederunt; de quibus videndus Eminen. Cardin. de Lauræa *in 3. sent. part. 2. tom. 3. in tract. de Martyrio disp.* 20. *num.* 96. nec non Cornelius à Lapide *Comment. in Proverb. Salomonis cap.* 31. *Vers.* 30. ubi narrat ex hoc Dei interno consilio plures Virgines sibi oculos eruisse, nasos truncasse, vibicibus deformasse faciem, ut præciderent incessis tentationis ansam. Et in specie, quod S. Ebba Abbatissa in Anglia Anno 870. Danis
31 Angliam invadentibus, ut eorum lasciviam effugeret, se se cum omnibus monialibus naso, & labro superiore truncavit; quare Dani furentes cum cœnobio eas omnes concremarunt; & de his alia consimilia exempla plura ibidem. Igitur non obstante facto B. Theoderici, firma, & inconcussa conclusio esse debet, quod Sacramentum Extremæ Unctionis non potest mortuis ministrari; quia solus homo *Viator*, idest *vivens* est subjectum capax ipsius.

Ex hac conclusione duo corollaria sunt à studiosis notanda. *Unum* est, quod si Parochus cœperit Oleum Sanctum ministrare infirmo, isque expiraverit ex abrupto antequam omnium sensuum un-
32 ctiones compleantur, debet Parochus abstinere ab aliis unctionibus. Bonacina *de Extr. Unct. punct.* 5. *num.* 8. Gobat *tract.* 8. *num.* 876. *Alterum* est, quod ministraturus Parochus hoc Sacramen-
33 tum laboranti in extremis, si dubitet, an expiraverit, necne? potest sub conditione, *si vivus es?* illum inungere. Suarez *d. disp.* 42. *num.* 1. in fine; rationem subdens, *quia generale est omnibus Sacramentis, ut in casibus dubiis possint hoc modo ministrari; nam per adjunctam conditionem tollitur omne periculum irrogandi iniuriam Sacramento: & ministrando Sacramentum illo modo, vitatur periculum privandi proximum magno subsidio, & remedio suæ salutis, cujus fortassè adhuc capax est.* Concordant alii DD. inter quos Tamburinus *de Extrem. Unction. cap.* 1. §. 2. *num.* 4. & Mastrius *in* 4. *sent. d. disp.* 6. *num.* 104.

DECISIO LXXVII.

ARGUMENTUM.

Quia homo Viator, ut sit capax Extremæ Unctionis, debet esse baptizatus, disputatur, An Cathecumena incognita linita Oleo Sancto in articulo mortis, validè receperit illud Sacramentum? Hac occasione varia, atque curiosa dubia deciduntur: videlicèt, Quo tempore sit institutus Baptismus à Christo Domino? An Apostoli baptizati fuerint ante vel post Dominicam Passionem? Cornelius Centurio, cur receperit Spiritum Sanctum visibiliter, antequàm baptizaretur? Deipara, S. Petrus, & alii Apostoli à quo sint baptizati? An validè contrahant Matrimonium Cathecumeni? Hi an possint excommunicari? In loco sacro sepeliri? Et accipere Indulgentias?

SUMMARIUM.

1 *Baptizati tantùm danda est Extrema Unctio.* Et num. 3. & 18.

2 Bap

2 *Baptismus est janua aliorum Sacramentorum.*
4 *Baptismus Flaminis justificat, & delet peccata.*
5 *Fides, & Charitas facit homines membra Christi.*
6 *Cornelio Centurioni datus Spiritus Sanctus ante Baptismum.*
7 *Confirmationis Sacramento datur Spiritus Sanctus.*
8 *Baptismi Sacramentum quando fuerit à Christo institutum?*
9 *Apostoli an communicati, & ordinati ante Baptismum?* Et num. 24.
10 *Text.* in cap. Veniens 3. de Presb. non ordin. *examinatur.*
11 *Paulianistæ hæretici an validè essent ordinati absque Baptismo?* Et n. 34.
12 *Judæi an olim ordinarentur?* Et num. 35.
13 *Matrimonium an esse possit inter fidelem, & infidelem ex Papæ dispensatione?* Et num. 36.
14 *Sacramenta omnia constant ex materia, forma, & intentione Ministri. Sed inter baptizatos tantùm.* n. 37.
15 *Cathecumeni an possint excommunicari?* Et num. 38.
16 *Odia restringenda, favores amplianda. Et an semper?* num. 40.
17 *Cathecumeni an sepeliendi in loco Sacro?* Et num. 41.
18 *Sacramenta non dantur Viatoribus non baptizatis.*
19 *Baptismi Fluminis, & Flaminis differentia.*
20 *Fides, & Charitas sine Baptismo non sufficit ad recipienda alia Sacramenta.*
21 *Baptismus Flaminis non est Sacramentum.*
22 *Cornelius Centurio non recepit Sacramentum Confirmationis antequam baptizatus fuerit.*
23 *Judæi putabant gentiles non esse baptizandos.*
25 *Apostoli an baptizati ante, vel post, passionem Christi?*
26 *Baptismus an institutus post Christi Resurrectionem? Quod post Resurrectionem, argumenta quinque. Eorum resolutio.* num. 32.
27 *Argumenta sex quod sit institutus ante Passionem.*
28 *Christus baptizatus in Jordane, ibi instituit Sacramentum Baptismi.*
29 *Apostoli omnes baptizati ante Passionem Christi, & à quibus?*
30 *Christus baptizavit suis manibus Deiparam ejus Matrem, & Petrum.*
31 *Joannes Baptista baptizatus à Christo.*
33 *Ordinari non possunt non baptizati.*
34 *Paulianistæ hæretici cujus essent discipuli? Eorum errores.*
35 *Judæi olim dignitates occupabant inter Christianos.*
36 *Matrimonium ut contractus subsistere potest inter fidelem, & infidelem.*
38 *Excommunicari Cathecumenus non potest.*
39 *Ecclesia cur in die Parasceve oret pro infidelibus?*
42 *Cathecumeni non sunt capaces Extremæ Unctionis.*
43 *Cathecumeni an sint capaces Indulgentiarum?*
44 *Missa an possit celebrari pro Cathecumenis?*

SEcunda conditio necessaria in homine Viatore, seu vivente, adhoc ut sit capax Sacramenti Extremæ Unctionis, est, quod sit baptizatus: ratio manifesta est, siquidem qui non 1
recepit Baptismum, non habuit ingressum in Ecclesiam; Baptismus enim est janua Ecclesiæ. *cap. Præter. §. penult. dist. 32. cap. Si quis confugerit. & cap. Si quis per ignorantiam. 1. q. 1.* Item *cap. Veniens. De Presbyt. non baptiz.* & qui non est ingressus Ecclesiam per hanc januam, non potest recipere alia Sacramenta. Hinc Eugenius 2
IV. in Concilio Florentino *in Decretis Union.* ait: *Primum omnium Sacramentorum locum tenet Sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est; per ipsum enim membra Christi, ac de corpore Ecclesiæ.* Et Concilium Tridentinum loquens de Sacramento hoc Extremæ Unctionis *sess. 14. in proem.* inquit: *Sacramentum Unctionis non*

non modò Pœnitentiæ , sed totius Christianæ vitæ , quæ perpetua Pœnitentia esse debet , consummativum existimatum est à Patribus. Si Christianæ vitæ consummativum ; ergo qui non est Christianus , & sic qui non est baptiza-
3 tus , non potest illud recipere . Facit *cap. Si quis inquit* 1. *q* 1. ubi , quod Sacramenta non conferunt salutem existenti extra Ecclesiam . At qui non est baptizatus extra Ecclesiam existit . Idcircò ita concorditer docent omnes scribentes tàm Theologi Scholastici , ac Morales , quam Canonistæ . S. Thomas 3. *p. q* 35. *art.* 3. *in corpore* ita scribens : *Nihil potest aliquis recipere , cujus receptivam potentiam non habet , per characterem autem baptismalem efficitur homo receptivus aliorum Sacramentorum ; undè qui characterem non habet , nullum aliud Sacramentum recipere potest*. Et Suarez *in ead. 3 p tom.* 4. *disp.* 42. *num.* 2. subdit : *Indubitatum est , hoc esse de substantia Sacramenti* (ut scilicèt ungendus Oleo Sancto sit baptizatus) *ideòque unctionem sub forma verborum factam à Sacerdote circa hominem non baptizatum in re ipsa , etiamsi sit baptizatus in voto , & Cathecumenus , fidelis , ac justus , inanem nullumque Sacramentum esse , aut effectum ejus habere* . Idem reperit , ac firmat Layman *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 4. *num.* 1. Mastrius *in* 4 *sent. disp.* 6. *num.* 104. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Extr. Unct. disp.* 11. *à num.* 146. *& seqq.* Novissimè Emanuel Gonzalez *in Commentar. super Decretal. ad cap Veniens* . 3. *num.* 4. *de Presbyt. non baptizato* . Et ibidem Barbosa , ubi alios Canonistas , ac Theologos cumulat .

Porrò curiosus est sequens casus , an fictus ? vel factus ? nescio . *Quædam fœmina Turca in nostram Antenoream Urbem advecta , & à pio , docto-*
4 *que Theologo instructa de veritate catholicæ fidei ; firmè proposuit in corde suo Baptismum suscipere , & christianam religionem profiteri . Interim improvisâ , violentaque febri oppressa , cum sit pauperrima , ad Hospitale S. Francisci defertur , ubi illam grave delirium mentis apprehendit ; quod à Medicis mortale renunciatur : Reverendus Curatus pii Hospitalis credens hanc infirmam esse christianam , cum nec ejus Sacramentalem confessionem possit recipere , neque ei Sacrum Viaticum valeat præbere ob deliram mentem ; ministrat ipsi Extremæ Unctionis Sacramentum ? Quæritur an validè ?* Et prima fronte videtur affirmativè respondendum ex sequentibus .

Primò , quia hæc Cathecumena Turca cum jam proposuerit in corde suo firmè christianam religionem profiteri , & Baptismum suscipere ; censetur baptizata Baptismo flaminis , & consecuta gratiam justificantem , quæ delet originale peccatum , ac mortalia . Scotus *in* 4. *dist.* 4. *q.* 6. *& dist.* 17. *q. Unica* . Latè Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Baptismo disp. art.* 10. *per totum* . Ergò validè recepit Sacramentum Extremæ Unctionis , & ejus effectum præcipuum , qui est remissio venialium .

Secundò , Extrema Unctio danda est fidelibus , qui sunt membra Christi . Sed fides , & charitas facit , quod ho-
mines sint membra Christi . Eminentiss. 5
Cardin. de Lugo *De Eucharistia disp.* 13. *Sect.* 1. *num.* 3. Ergo prædicta fœmina Turca habens fidem , & charitatem , tanquam membrum Christi effecta , validè uncta fuit Oleo Extremæ Unctionis .

Tertiò sola fides , & charitas in corde videtur sufficere absque Baptismo ad alia Sacramenta recipienda exemplo Cornelii Centurionis , qui
ex prædicatione sibi facta à Divo Pe- 6
tro cum credidisset in corde suo , & alii , qui cum ipso erant , receperunt statim visibiliter Spiritum Sanctum ; & sic Sacramentum Confirmationis , antequam baptizarentur , ut legitur *Act.* 10. 44. ibi : *Adhuc loquente Petro verba hæc , cecidit Spiritus Sanctus super omnes , qui audiebant verbum ; & obstupuerunt ex circumcisione fideles , qui venerant cum Petro , quia & in nationes*

gratia

gratia Spiritus Sancti effusa est, *audiebant enim illos loquentes linguis*, *& magnificantes Deum*. Illapsus autem ille Spiritus Sancti significare videtur Sacramentum Confirmationis, cujus effectus est impertiri Spiritum Sanctum, juxta illud *Act.* 8. 15. *Cum audissent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Joannem; qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum*, & *Vers.* 18. *Tunc imponebant manus super illos*, (idest ministrando illis Confirmationis Sacramentum) *& accipiebant Spiritum Sanctum*. Idemque habetur de habitantibus Ephesi, de quibus ait Scriptura *Act.* 19. 7. *Et cum imposuisset illis manus Paulus venit Spiritus Sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant*. Igitur Cornelius Centurio, & qui cum eo crediderant, receperunt Sacramentum Confirmationis antequam baptizarentur.

Quartò. Imò omnes Apostoli antequàm fuissent baptizati susceperunt Sacramentum Eucharistiæ, & Ordinis
8 secundum illam opinionem Doctorum, qui tenent, Sacramentum Baptismi fuisse institutum tantummodò à Christo Domino post ejus resurrectionem à mortuis, quando præcepit iisdem Apostolis, quod docerent omnes gentes, *baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. *Matth.* 28. 19. Et tamen ipsi Apostoli fuerunt communicati, & ordinati in cœna ante passionem Salvatoris. *Luc.* 22. 19. quam opinionem probabilem
9 vocat Sanctus Thomas 3. *p. q.* 73. *art.* 5. *ad* 4. & eam tenet Canus *de Locis Theolog. libr.* 8. *cap.* 5. atque illam probat Rupertus *libr.* 8. *in Joan. cap.* 3. Ergò multò magis ante Baptismum poterit validè recipi Sacramentum Extremæ Unctionis à Cathecumena, quæ jam in corde suo proposuerat suscipere Baptismum; & habebat fidem credendo articulis ejus sibi à Theologo insinuatis.

Quintò: Faciunt verba Innocentii Papæ III. relata in *cit. cap. Veniens* 3. *De Presbyt. non ordin.* quæ sunt hujusmodi: *Porrò cum quis non solùm per Sacramentum Fidei, sed per Fidem etiam Sacramenti efficiatur procul dubio membrum Christi, & qui Christumhabet per* 10
fidem, etsi Baptismum non habeat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus JESUS, superædificari posse videtur, sicut salutifera opera, sic & quælibet Ecclesiastica Sacramenta; cum illud non sic generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus Sacramentis, quod Baptismus sit fundamentum illorum, quoniam, & Sacramentum conjugii, & Eucharistiæ à non baptizatis recipi potest. Igitur secundum verba hujus textus validè collatum censetur Sacramentum Extremæ Unctionis prædictæ mulieri cathecumenæ.

Sextò videntur huic opinioni favere etiam Verba Canonis 19. *Concilii Niceni*; cujus Canonis verba habentur *in cap. Si quis confugerit*. 1. *q.* 1. & leguntur *tom.* 1. *Concilior.* post Concil. Carthaginen. VI. *pag. mihi* 882. in quo, dum decernitur, quid agendum de Paulianistis ordinatis, & non baptizatis, qui ad Ecclesiam revertuntur? præcipitur quod rebaptizentur, deindè dicitur: *Si verò examinati* (ab Episcopo catholico) *eos non esse aptos deprehendit, deponi eos oportet*.
Si itaque sunt deponendi, sequitur 11
quod ante Baptismum validè fuerant ordinati.

Septimò addi potest *can.* 14. *Concilii Matisconensis* 1. (*tom.* 2. *Concil. pag.* 841.) in quo statuitur, quod Judæi compellantur exhibere reverentiam, & honorem cunctis Clericis, ac Sacerdotibus Domini; deinde ponuntur hæc verba: *Nec ante Sacerdotes consessum, nisi ordinati, habere præsu-* 12
mant. Ergo si non possunt Judæi habere præcedentiam in sedendo supra Sacerdotes, nisi sint ordinati, dicendum venit, quod iidem Judæi tunc temporis Ordines Ecclesiasticos suscipiebant.

Octavò facit, quod ex dispensatione Pontificia potest esse Matrimonium validum, si contrahatur inter fidelem,
13 & infidelem. Eminen. Card. de Lugo *d. disp.* 13. *de Sacram. Euchar. num.* 6. Collegium Salmanticense *de Matrimonio tract.* 9. *cap.* 12. *num.* 74. Sed Matrimonium est Sacramentum; ergo sicut infidelis validè illud recipit; ita cathecumena Sacramentum Extremæ Unctionis.

Nonò adducitur illa regula generalis, ex definitione Conciliorum præcipuè Florentino, ac Tridentino deducta, quod omnia Sacramenta ad sui
14 validitatem tria tantùm requirunt, idest materiam, formam, ac intentionem Ministri. Eminen. Card. de Lauræa *de Sacram. in genere disp.* 11. *num.* 83. Sed in casu hujus Turcæ cathecumenæ habetur materia, forma, & intentio ministri linientis illam Oleo Sancto, ut recipiat Sacramentum Extremæ Unctionis. Ergo videtur dicendum, quod validè recipiatur ab ipsa.

Decimò tandem urget, quod Cathecumenus ex eo quia censetur habere fidem articulorum, & eos cre-
15 dere, reputatur unus de fidelibus, & potest excommunicari secundum probabilem opinionem Doctorum, quos allegat Suarez *de Censuris disp.* 5. *Sect.* 1. *num.* 25. *in fin.* & tradidit Archidiaconus *in cap. Eos. de Consecr. dist.* 4. Ergo à contrario sensu poterit Cathecumenus communicare cum fidelibus saltem in Sacramento Extremæ Unctionis, quod confertur per viam deprecationis, & formam precum, ac supplicationum ad Deum; Ecclesia enim orat etiam pro Cathecumenis, ut in feria sexta
16 Parasceves; eò magis quia odia, & pœnæ sunt restringendæ, favores autem, gratiæ, & animæ præsidia dilatandæ. *cap. Odia. de Reg. Jur. in* 6. Et sicut Cathecumenus post mortem participat cum christianis baptizatis de eorum Ecclesiastica sepultura, ut tenent, ac docent Barbosa *de Episc. alleg.* 28. *num.* 53. Pax Jordanus *tom.* 1. *libr.* 5. *tit.* 12. *num.* 120. Thesaurus *de Pœnis part.* 2. *Verb. Sepultura. cap.* 17
6. *Vers. limita*; & alii plures DD. congesti per Passerinum iisdem consententem *de Pollut. Eccl. disp.* 8. *cap.* 24. *num.* 4. ita antequam moriatur, poterit participare cum iisdem fidelibus saltem de Sacramento Extremæ Unctionis, ut ejus anima roboretur in fide contra tentationes dæmonum.

His tamen minimè obstantibus firma remanet superior conclusio, quod homo Viator non baptizatus non est subjectum capax Extremæ Unctionis, 18
aliorum Sacramentorum, quorum janua est Baptismus; & qui per hanc januam non intrat, non habet aditum ad alia Sacramenta. Neque obstat primum argumentum contrarium, quod illa Cathecumena sit baptizata baptismo Flaminis, ac receperit deletionem peccati originalis, ac mortalium, quia Baptismus Flaminis operatur quidem illos effectus justificationis, atque remissionis culparum, non autem alios, qui sunt proprii Baptismi Fluminis, videlicet Impres- 19
sionis characteris, aggregationis externæ ad cœtum aliorum fidelium; ingressus visibilis in Ecclesiam; & habilitatis ad participanda alia Sacramenta; ut benè differunt Eminen. Card. de Lugo *de Euchar. d. disp.* 13. *num.* 4. & 5. & Gonzalez *in d. Comment. ad cap. Veniens*. 3. *num.* 4. *de Presbyt. non ordin.*

Secundum argumentum pariter tollitur supradicta ratione, quia Fides, & charitas facit membrum Christi quo ad intra, & ad effectum 20
fruendi ejus meritis per consecutionem ejus invisibilis gratiæ in anima; secùs autem ad extra, quo ad participationem Sacramentorum; quæ sunt signacula externa, visibilia, & sensibilia, quibus tanquàm tesserâ aliquâ fideles denotantur esse in Ecclesia; & sortiuntur communionem bonorum ejusdem: ideò qui non sunt

sunt aggregati eidem Ecclesiæ per signaculum exterius, & visibile, quod est Baptismus Aquæ, non possunt participare de aliis signis exterioribus, quæ operantur gratiam in anima, scilicet de cæteris Sacramentis; ideò omnes Theologi notant, quod Baptismus flaminis habet vim Sacramenti quo ad internam gratiam, & remissionem culparum, ac pœnarum; sed non habet essentiam Sacramenti, siquidem non est Sacramentum, non
21 imprimit characterem, neque omnes alios effectus operatur, quos producit Baptismus fluminis, ut benè ait Collegium Salmanticense *de Baptismo tract. 2. cap. 1. num. 2.* Mastrius *in 4. Sent. disp. 2 quæst. 7 art. 1.* & Emin. Cardin. de Lauræa *de Baptismo disp. 8. art. 10.*

Tertium non obstat, quia respondetur, Cornelium Centurionem, & eos, qui cum illo crediderunt in
22 Christum, prædicante Divo Petro, receperunt quidem effectum Sacramenti Confirmationis præcipuum, nempè Spiritum Sanctum; non autem Sacramentum ipsum Confirmationis, aliosque ejus effectus; & eò minùs characterem, qui imprimitur in anima confirmati, quando recipit dictum Sacramentum: & hic notandum est, quod illapsus ille Spiritus Sancti in Cornelium ante Baptismum fuit privilegium speciale ei concessum, ut fideles de circumcisione intelligerent, etiam gentiles vocari à Deo ad Ecclesiam, & ei esse aggregandos per Baptismum; putabant
23 enim Judæi, se solos esse vocatos; ac legem Evangelicam esse promulgatam tantùm pro ipsis sicut factum fuerat de Mosayca. Idcircò ita scribit Cornelius à Lapide *Comment. in Act. Apost. cap. 10. Vers. 44. Ita dispòsuit Deus, ut Judæi Petrum non possent arguere, quod eos ut potè gentiles baptizasset, & Christianismo initiasset, cum vidissent in eos jam ante descendisse Spiritum Sanctum, qui suo descensu eos sibi in filios adoptabat; itaque significabat, eos in Ecclesiam suam esse cooptandos.* Sequitur ex his, quod sicut Cornelius, & alii ejus nationis post receptum visibiliter Spiritum Sanctum fuerunt baptizati Baptismo aquæ, ut denotat ibidem Scriptura Sacra, subdens quod tunc S. Petrus dixit: *Nunquid aquam quis probibere potest, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum acceperunt, sicut & nos? Act. 10. 47.* ita eosdem post receptum Baptismum, recepisse Sacramentum Confirmationis, per manum Apostoli Petri iisdem datum; prout faciebant alii Apostoli, dum confirmabant fideles baptizatos, per impositionem manuum scilicèt eos Sacro Chrismate signando, ut etiam S. Paulus, & alii relati in contrario argumento.

Quartum non obstat; quia negatur, Apostolos recepisse Sacramenta 24
Venerabilis Eucharistiæ, & Ordinis Sacri antequam Baptismo fluminis baptizarentur. Pro intelligentia sciendum, controversiam fuisse apud antiquos Patres, quo tempore institutum sit à Christo Sacramentum Baptismi? Et utrùm Apostoli Baptizati fuerint ante Christi passionem, vel 25
tantummodò post ejus gloriosam Resurrectionem? & equidem multi DD. opinati sunt institutionem Baptismi factam fuisse à Christo tantummodò post ejus Resurrectionem, quando dixit Apostolis *Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, &* 26
Spiritus Sancti. Quod scripsit etiam Divus Marcus 16. 15. *Et dixit eis* (s. Christus) *Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Et per consequens, Apostolos ante Christi passionem non fuisse baptizatos. Probant hanc opinionem. 1. Quia dicitur *Joan. 7. 39. Nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.* Sed per Baptismum datur Spiritus Sanctus. Ergò solùm post glo-

Qq 2 riosam

riosam Resurrectionem Christi institutus est Baptismus. 2. Quia causam suam effectus non praecedit. Sed Baptismus habet causam, & efficaciam à Passione Christi. Ergo ante illam institutus non fuit. 3. Baptismus non potuit institui, nisi traderetur ejus forma. Sed hæc tradita est tantùm post Christi Resurrectionem, ut in supracitatis verbis *Matth.* 28. 19. Ergo. 4. Omnia Sacramenta fluxerunt è latere Christi, quod apertum fuit à lancea, dum penderet in Cruce. Igitur Baptismus non est institutus ante, sed post ejus passionem. 5. Baptismus est Sacramentum necessitatis, quod obligat omnes. Sed hæc obligatio non incœpit ante passionem, sed post Christi Resurrectionem: ibi, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur. Marc.* 16. 15. Ergo non ante passionem, sed post institutum fuit Baptismi Sacramentum. Ex his ita opinatus est Tertullian. *libr. de Baptismo cap.* 11. Sanctus Hieronymus *in Dial. contra Luciferianos*; S. Joan. Chrisost. *Hom.* 28. *in Joan.* & alii, quos citat Cornelius à Lapide in *Act. Apost. cap.* 1. *Vers.* 5. & Suarez *de Baptism. disp.* 19. *Sect.* 1.

Alii è contra constanter tenent, quod licèt demonstrari non possit scriptura, vel traditione tempus præ-
27 cisum, in quo Christus instituit Sacramentum Baptismi, tamen verior, & probabilior opinio est, quod ante ejus passionem fuerit institutum; etsi obligatio ipsum suscipiendi non sit imposita, nisi post Resurrectionem. Id probant: 1. Quia Circumcisio fuit instituta multò ante promulgationem legis Mosaycæ. Ergo etiam Baptismus figuratus in illa multò ante promulgationem legis Evangelicæ. 2. *Ex S. Joan.* 3. 22. ubi ait: *Post hæc venit Jesus, & discipuli ejus in Judæam terram; & illic demorabatur cum eis, & baptizabat.* Ergò eo tempore Christus instituerat Sacramentum Baptismi. 3. Quia discipuli Joannis Baptistæ æmulatione commoti propter hunc Baptismum Christi, dixerunt ad illum: *Rabbi; qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perbibuisti; ecce hic baptizat; & omnes veniunt ad eum. Joan.* 3. 26. Ergo erat à Christo institutus Baptismus. 4. Quia subdit idem Evangelista *Joan.* 4. 1. *Audierunt Pharisæi, quod Jesus plures discipulos facit, & Baptizat.* Ergo ante passionem fuit facta Baptismi institutio. 5. Quia scribit S. Lucas *cap.* 10. *Vers.* 1. quod Christus *misit discipulos binos ante faciem suam in omnem civitatem, & locum, quò erat ipse venturus.* undè S. Bonaventura *in* 4. *dist.* 3. *qu.* 1. ait: *Misit ad prædicandum, & baptizandum, quia hoc ordine fit introitus in Ecclesiam; scilicèt per susceptionem doctrinæ fidei, & Baptismi.* 6. Quia Christus dixerat Nicodemo *Jo.* 3. 5. *Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex Aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Per hæc verba intelligebat Dominus insinuarè Nicodemo necessitatem Sacramenti Baptismi, Ergo jam erat institutum. His, & aliis probationibus hanc opinionem tenet Sanctus Augustinus *libr. de Origine Animæ cap.* 9. nec non *Epist.* 108. & *Epist.* 163. Glossa, Lyranus, Sanctus Cyrillus, Sanctus Gregorius Nazianzenus, & alii, quos citant, & sequuntur Suarez *de Baptismo*, seu *in* 3. *p. D. Thom. tom.* 3. *disp.* 19. *sect.* 1. & Collegium Salmanticen. *de Sacram. in gen. tract.* 2. *cap.* 1. *à num.* 18. *& seqq.* ubi *num.* 24. ex S. Thoma 3. *p. qu.* 66. *art.* 2. ostendit, Baptismi Sacramentum fuisse institutum, quando Christus voluit baptiza- 28
ri in Jordane à Joanne Baptista; tunc enim dedit virtutem Aquæ ad regenerandos homines spiritualiter, & eos mundandi à peccatis; & *num.* 33. citat Sotum, Cajetanum, Ledesmam, Candidum, Vasquezium, Bonacinam, Gonetum, & alios sic sentientes. Concordant Scotus *in* 4. *dist.* 3. *q.* 4. & ibi Sanctus Bonaventura, Alex.

de

de Ales, & alii allegati ab Eminentiss. Card. de Lauræa, qui pariter ita sentit *de Baptismo disp. 12. art. ult.*

Ex his omnes Theologi, ac Scripturistæ colligunt, SS. Apostolos fuisse baptismo Christi regeneratos, ante-
29 quam eos communicaret in Cœna, ordinaret Sacerdotes, ac Episcopos, daretque eis potestatem remittendi peccata; ex certa, & inconcussa regula, quod Baptismus est janua, & fundamentum aliorum Sacramentorum, quorum nullum validè recipi potest, nisi priùs receptum sit Baptisma. Et ad hunc propositum hæc scribit Cornelius à Lapide *in d. Comment. Act. Apostol. cap. 1. Vers. 5.* (Et idem docet Suarez *in 3. p. D. Thom. tom. 2. disp. 18. sect. 3.*) videlicèt: *Quocirca S. Evodius successor S. Petri in Cathedra Antiochensi, Epistola, quæ inscribitur τὸ φῶς, idest* Lumen, *asserit, Christum suis manibus baptizasse ex mulieribus solam Virginem Matrem suam: ex viris solum*
30 *Petrum: Petrum autem baptizasse Andræam, Jacobum, & Joannem, & hos tres baptizasse reliquos Apostolos.* Idem scripsit *in Comment. in Matth. 3. 14.* addens, ad illa verba S. Joannis Baptistæ, qui dixerat Christo petenti baptismum in Jordane: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Hinc non-*
31 *nulli colligunt, Baptistam paulò post à Christo fuisse baptizatum.* Adstipulatur his omnibus Suarez *d. disp. 19. sect. 2* confirmans quod licet sit de fide, Sacramentum Baptismi fuisse institutum à Christo Domino ex Concil. Trid. *sess. 7. Can. 1. de Sacramentis;* tempus tamen hujuscemodi institutionis non esse dogma fidei; sed ferè omnes SS. Patres, ac DD. quos ibi allegat, docere, quod Christus illud instituit ante suam passionem, etsi noluerit, ad ipsum homines esse præcisè obligatos, nisi post suam Ascensionem in Cœlum.

Argumenta verò in contrarium facta facilè tolluntur: nam ad 1. Res-
32 pondetur, quod Spiritus Sanctus nondum erat datus visibiliter prout in die Pentecostes; secùs autem per internam gratiam, & remissionem peccatorum, prout datus fuit Magdalenæ; ac ita dabatur iis, qui recipiebant baptismum Christi ante ejus Passionem, & Resurrectionem. Ad 2. Quod Baptismus habebat suam efficaciam à Passione prævisa, ac futura Christi; nec non ab initio ejus vitæ, quæ tota fuit continuum sacrificium, & Passio, habens merita infinita ad salvandos peccatores. Ad 3. Quod forma baptismi tradita fuit à Christo, quando ante Passionem docuit discipulos suos baptizare homines, ut tenet S. Thomas *in 4. dist. 3. art. 5. quæstiunc. 2.* Ad 4. Quod Sacramenta fluxerunt è latere Christi ob completam ejus Passionem dum miles lancea ejus latus aperuit; sed cæperunt habere suam efficaciam etiam ante ejus Passionem, ut de Eucharistia in Cœna, quæ illam præcessit. Ad 5. Verum esse, quod præceptum baptismi non obligaverit, nisi post Resurrectionem Christi, sed ejusdem institutio facta fuit ante Passionem; ut probatum est supra rationibus, & DD. auctoritate.

Quintum principale argumentum contrarium desumptum ex verbis Innocent. III. *in cap. Veniens. 3. De Presb.* 33
non ordin. non subsistit, quia Papa refert tantùm verba illorum, qui opinabantur, receptum fuisse validè Ordinis Sacramentum à non baptizato; sed non approbat eorum opinionem; imò ibi amplectitur contrariam, & sic tacitè illam reprobat; nam ordinari non potest non baptizatus.

Sextum argumentum cadit; quia Canon ille Concilii Niceni vel loquitur de depositione lato modo sumpta, idest de non admissione ad ordines il- 34
lorum, qui fuerunt hæretici Paulianistæ; quamvis postea rebaptizati. Sciat studiosus Lector, quod Paulianistæ erant discipuli Pauli Samosateni hæresiarchæ, qui negabat personas Sanctissimæ Trinitatis, & docebat, baptismum dari in nomine

Dei;

Dei; ideò invalidè: propterea in Concilio Nicæno decretum fuit, ut ipsi hæretici Paulianistæ venientes ad gremium Ecclesiæ rebaptizarentur, ut latiùs disserit Eminentiss. Cardin. Baron. *in Annalib. ad Ann.* 265. & ibi Spondan. nec non Salelles *de S. Inquisit. lib. 3. regul.* 232. *num.* 168. Itaque præcepit Concilium Nicenum, quod Paulianistæ rebaptizati non initiarentur ordinibus. Vel dici potest, quod mandaverit eos deponi, si fortè post rebaptizationem fuissent ab aliquo Episcopo ordinati, & non essent apti ad exercitium ordinum. Ita ex Theodoro Balsamone respondet Gonzalez *in Comment. ad d. cap. Veniens. de Presb. non Ord. num.* 5.

Septimum de Judæis ordinatis non subsistit, quia non loquitur Concilium
35 de ordinibus Ecclesiasticis, qui Sacramentum sunt, receptis in Judaismo; sed vel de ordinibus laicis, idest Præfecturis, dignitatibus, seu aliis gradibus, ad quos Judæi, pecunia mediante, ascendissent, ut illis temporibus, ac regionibus erat tunc in usu; quorum graduum prætextu sedere audebant supra Clericos, ac Sacerdotes. Vel nisi post susceptum baptismum ipsi Judæi fuissent ordinati. Aut tertio per ly *Ordinati* Concilium intellexerit, quod Judæi non auderent sedere coram Sacerdotibus, nisi ipsi ex benignitate *ordinarent*, idest innuerent, ut sederent: quod ego verius puto, ultra ea, quæ dicit Gonzalez *ibid. num.* 5.

Octavum pariter tollitur respondendo, quod Matrimonium illud censetur vali-
36 dum quo ad infidelem in genere contractus, non autem in genere Sacramenti, cujus non est capax infidelis, qui nondum recipit baptismum. Ita S. Thomas *in 4. dist. 39. quæst. Unica art. 1. ad 5. & quæst. 59. art. 1. ad 5.* Bonacina, & alii apud ipsum Collegium Salmanticen. *d. tract. 9. de Matrim. cap. 12. num.* 73. novissimè Justus *de Dispensat. Matrim. cap.* 15. *num.* 3. & ibi Sanchez *de Matrim. lib. 2. disp.* 8. Hinc si baptizatus contraheret Matrimonium cum Cathecumena esset invalidum. Idem Sanchez *disp.* 71. *lib.* 7. & Ricciull. *de Pers. extra grem. Eccl. lib. 2. cap. 2. num.* 9.

Nonum cadit, quia regula illa locum habet inter fideles suscipientes Sacramenta; secùs cum infidelibus, qui ante 37
susceptum baptismum Fluminis sunt incapaces aliorum Sacramentorum, ut suprà probatum est.

Decimum, & ultimum argumentum plura dicit, sed nihil concludit. Nam 38
quod Cathecumenus possit excommunicari, non est verum, ut ait Suarez *de Censuris d. disp. 5. sect. 1. num.* 25. ubi reprobat Archidiaconum absque fundamento id asserentem. Ratio est manifesta, quia præcipuus effectus excommunicationis est privare participatione passiva Sacramentorum; Cathecumenus autem non participat de Sacramentis. Quod Ecclesia oret pro ipsis in die Para- 39
sceves, hoc facit, quia ea die Christus in Cruce pro omnibus oravit, ut ex Alcuino notat Gavantus *in Rubr. Miss. part. 4. tit. 9. num.* 9. Quod favores sint ampliandi est regula habens locum, quando Jus publicum non resistit, ut ait 40
Dynus *num. 3 ad illam*: Sed Jus publicum Divinum, ac Ecclesiasticum non permittit, ut Sacramenta dentur non baptizatis. Quo verò ad Ecclesiasticam sepulturam, quæ secundum opinionem Passerini conceditur ab Ecclesia Cathecumenis, eò quia sunt in utero ejus edendi per baptismum. *l. 3. Cod. Ne Sacrum baptism.* secundum alios DD. 41
contrarium tenendum, ut videre est apud Ricciullum *de Personis extra Eccl. grem. lib. 3. cap. 4. num. 35. & capit. 8. num.* 9. Sed quidquid sit de sepultura, ex hoc actu maternæ pietatis in illos, non potest inferri ad Jus consequendi etiam Sacramentum Extremæ Unctionis, si ante mortem non obtinuerint Sacrum Lavacrum Baptismi, quia nondum sunt ingressi Ecclesiam ipsam per januam Sacramentorum, & sic remanent post mortem in cæmeterio quo ad sepulturam ex speciali favore, ut disserunt DD. quos cumulat ipsemet Passerinus *de Pol-* 42
lut. Eccl. d. disp. 8. cap. 24. num. 4. Quapropter conclusio firma, & inconcussa remanet.

remanet, quod Cathecumenæ, de qua in hypothesi, invalidè ministratum fuit Oleum Sanctum; sique Curatus Hospitalis eam agnovisset, omninò abstinendum erat per eum ab administratione illius Sacramenti, & ejus loco debebat, illam Sacramento baptismi ad spiritualem vitam regenerare; attento ejus firmo proposito suscipiendi baptismum, & Religionem christianam profitendi. Porrò post datum baptismum, potuisse illam Oleo Sancto inungere concedit. Tambur. *de Extr. Unct. libr.* 6. *cap.* 2. *num.* 3. & Gobat. *tract.* 8. *num.* 821. & alii DD. plurimi apud Dianam Coordinat. *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 46. & 47. sed utrùm animæ ejusdem Cathecumenæ possent applicari Indulgentiæ per modum suffragii? Affirmat Navarrus *in Comment. de Jubilæo*
43 *notab.* 31. *num.* 48. & *notab.* 32. *num.* 10. Henriquez *de Indulg. lib.* 7. *cap.* 20. *n.* 8. Sed negant Suarez *in* 3. *p. D. Thom. d. tom.* 4. *disp.* 53. *sect.* 4. *num.* 8. Sanchez *in Decal. lib.* 4. *cap.* 37. *num.* 36. & 37. S. Anton. & Turrecrem. quos citat, & sequitur idem Ricciullus *d. lib.* 3. *de Personis extra Eccl. grem. existen. cap.* 6. qui antea *cap.* 5. probaverat, neque Missam
43 esse celebrandam pro Cathecumenis defunctis: quamvis extra Missam liceat pro eis orare; cum ob baptismum flaminis, quo censentur salvi, possint à pœnis ob aliquam negligentiam purgandis in alia vita, per orationes privatas fidelium sublevari.

DECISIO LXXVIII.

ARGUMENTUM.

Discutitur pulchra Quæstio, An infantes, & pueri ante usum rationis validè recipiant Sacramentum Extremæ Unctionis? Argumenta tria pro opinione affirmativa, quæ reiicitur, & redduntur rationes pro negativa. An DEIPARA receperit Extremam Unctionem? Motiva, ac Doctores hinc indè. Usus rationis in pueris quo anno præsumendus ad effectum, eos ungendi Oleo Sancto? Morientibus eodem tempore Adulto, ac Puero septenni, cui priùs sit ministranda Extrema Unctio.

SUMMARIUM.

1 *Infantes, & pueri usum rationis non habentes sunt incapaces Extremæ Unctionis. Et cur?* num. 11.
2 *Pueri, & infantes validè confirmantur, & initiantur Ordinibus.*
3 *Pueri, & infantes an capaces gratiæ Sacramenti Extremæ Unctionis?* & num. 6. & num. 9.
4 *MARIA Virgo Mater Dei an receperit Extremam Unctionem?* Et num. 14. & 16.
5 *Differentia inter effectus Extremæ Unctionis, ac Confirmationis, & Ordinis.*
7 *Baptismus validè datur etiam non habenti peccata. Et cur?* numer. 12.
8 *Extrema Unctio validè confertur homini sancto peccata non habenti.*
9 *Gratia, quæ datur in Sacramentis, est ad peculiares effectus eorum.*
10 *Gratia in Sacramentis est ejusdem speciei; non eorumdem effectuum.*
11 *Pueri, & infantes cur non sint capaces Extremæ Unctionis?*
13 *Extrema Unctio quid prosit hominibus justis?*
15 *MARIA Virgo mater Dei non obiit ex morbo, sed ex nimio Dei amore.*
17 *Ætas puerorum pro danda iisdem Extrema Unctione.*
18 *Pueris danda Extrema Unctio sub conditione, si capax es.*

19 *Adul-*

19 *Adulto morienti, ac puero agonizanti sit prius danda à Parocho Extrema Unctio?*

20 *Succurrendum priùs est magis indigenti.*

Tertia conditio necessaria in Subjecto recepturo Extremæ Unctionis Sacramentum, adhoc ut sit capax, est, quod in adulta ætate sit constitutus; siquidem infantes, &
1 pueri, qui ad usum rationis non pervenerunt, incapaces sunt hujus Sacramenti, ut concorditer docent omnes Doctores infra citandi. Hujus autem necessariæ conditionis plures ab iisdem DD. assignantur rationes. 1. Quia Sacramentum hoc est consummativum Pœnitentiæ, ut patet ex Concil. Tridentino *sess.* 14. *de Sacram. Extr. Unct. in princ.* Sed infantibus, & pueris ante usum rationis dari non potest Sacramentum Pœnitentiæ. Ergo neque Extrema Unctio. 2. Quia præcipuus effectus hujus Sacramenti est remittere venialia. Sed infantes, ac pueri prædicti neque venialiter peccasse præsumuntur. 3. Quia Extrema Unctio datur ad præbendum robur animæ adversus diaboli tentationes. Sed has pati non possunt, qui usum rationis non habent. 4. Ad hoc Sacramentum recipiendum requiritur aliqua devotio, aut actualis, aut virtualis; aut præsens, aut præterita. Sed pueri non habentes usum rationis, seu infantes eam elicere non valent. 5. Quia etiam petitio hujus Sacramenti vel expressa, vel saltem tacita videtur requiri ad illud recipiendum; cum dicat Apostolus *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ*, idest petat, advocet, deprecetur, ut vos Oleo Sancto inungant. Igitur ex his rationibus, infantes, & pueros in ætate adulta non constitutos, incapaces esse Sacramenti Extremæ Unctionis firmant Suarez *in 3. part. tom. 4. disp. 42 sect 1. num. 2.* Thomas Tamburin. *lib. 6. de Extr. Unct. cap. 2. §. 3.* Bonacina *de eccl. Sacram. disp. 8. quæst. Unic. punct. 5. num 1.* Layman *lib. 5. tract. 8. cap. 4. num. 2.* Mastrius *in 4. Sent. disp. 6. num. 105.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in 4. tom. 3. de Extr. Unct. disp. 11. num. 151.*

Sed contra prædictam conclusionem tria obstare videntur. *Primum* est, quod pueri, & infantes si de facto confirmentur, vel ordinibus initientur 2
validè recipiunt tùm Sacramentum Confirmationis, tùm Sacramentum Ordinis. Mastrius *d. disp. 6. num. 107.* Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom. 3. disp. 9. num. 15. & 16.* Ergo validè recipere possunt etiam Sacramentum Extremæ Unctionis. *Secundum* est; quamvis parvuli non sint capaces deletionis peccatorum; tamen capaces 3
sunt gratiæ, & augumenti ejus provenientis ex Extremæ Unctionis Sacramento. Ergo validè possunt illud recipere. *Tertium* Deipara nullum unquam commisit peccatum, neque originale, neque actuale, & tamen in fine vitæ linitam fuisse Extremæ Unctio- 4
nis Sacramento testantur Albertus Magnus, quem citat, & sequitur S. Antoninus *3. p. tit. 14. cap. 8. §. 3.* Bernardinus de Busto, Canisius, Sylvester, & alii, quos allegant, & quibus adhærent Suarez *in 3. part. tom. 2. disp. 18. sect. 3.* Cornelius à Lapide *Comment. in Epist. D. Jacobi cap. 5. Vers. 2.* & Barradas *in Evangel. tom. 1. lib. 10. cap. 6.*

His tamen minimè obstantibus inconcussa remanet antedicta conditio de necessitate usus rationis, seu adul- 5
tæ ætatis in subjecto recepturo Extremam Unctionem: & ad primum argumentum contrarium respondetur negando paritatem inter hoc Sacramentum, & illa Confirmationis, & Ordinis; siquidem Confirmatio, & Ordo imprimunt characterem; atque ideò nullum est inconveniens, quod pueri, & infantes possint hæc Sacramenta validè suscipere; simulque eorum gratiam Sacramentalem. Illa enim tribuit jus ad habenda quædam auxilia pro ritè exercendis eorum

rum

rum actibus tempore opportuno: & quamvis pro illo statu infantes, puerive non sint capaces exercendi hujusmodi actus, possunt tamen eis validè prædicta Sacramenta conferri, quia per se sunt in via perveniendi ad ætatem adultam, in qua poterunt actus illos exercere, ratione utriusque characteris in eis indelebiliter impressi. At verò Sacramentum Extremæ Unctionis non imprimit characterem, ratione cujus sit irreiterabile, & conferat jus ad auxilia quædam habenda pro certis actibus futuro tempore exercendis; quorum in præsenti ipsi infantes non sunt capaces. Præterquàm quod Extrema Unctio datur infirmis præcipuè in remedium eorum peccatorum, quæ jam ab eis commissa sunt; sed iidem infantes hoc remedio non egent, cum nulla commiserint peccata; undè in illis neque posset verificari forma Sacramenti hujus, scilicet *Indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti*. Ita Mastrius *d. disp. 6. num.* 107.

Secundum argumentum contrarium difficilius est, quam appareat, ut ait
6 Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. de Extrem. Unct. num.* 153. quia negari non potest, effectum communem Sacramentorum esse gratiam; ideòque parùm refert, quod parvuli non habeant venialia delenda, dummodo recipientes Extremam Unctionem recipiant gratiam. Augetur difficultas, quia idem dicendum esset de
7 Baptismo respectu ejus, cui per vehementem contritionem, & baptismum in voto fuisset deletum originale, & tamen si huic conferatur, est verum Sacramentum, & suum producit effectum. Imò addere possumus, quod idem absurdum sæpè sequeretur in ipsamet Unctione Extrema, cum ministratur homini pio, & innocenti, confesso, ac contrito, carenti etiam venialibus; vel quia submisit ea clavibus, vel quia aliis mediis pœ-
8 nitentiæ ea expiavit; siquidem in hoc pio homine non essent venialia per Extremam Unctionem delenda, & tamen ei ministrata esset verum Sacramentum.

Oportet igitur pro resolutione argumenti recurrere ad institutionem Sacramentorum; & advertere, quod Sacramenta sunt quidem instituta ad 9
causandam gratiam, non quomodocunque; sed gratiam necessariam ad aliquem peculiarem effectum proprium illius Sacramenti. Verbi gratia. Baptismus datus est ad causandam gratiam, qua deletur originale, & reliqua actualia. Pœnitentia ad causandam gratiam, qua delentur sola actualia. Confirmatio ad causandam gratiam, cum qua datur robur, seu jus ad illud pro opportuno tempore ad fidem profitendam, & ita de reliquis; adeò ut etsi gratia causata ab omnibus Sacramentis sit ejusdem speciei; tamen ipsa non operetur in omnibus Sacramentis eosdemmet effectus, sed illos distinctos, qui sunt proprii uniuscujusque Sacramenti. Hoc ergo stante respondetur ad 10
argumentum contrarium dicendo, quod Extrema Unctio instituta est ad causandam gratiam secundum se deletivam venialium ab homine capaci; ad confortandum illum contra tentationes, & ad alleviandam animam; ut constat ex Verbis Divi Jacobi Apostoli, & Concilii Tridentini *d. sess.* 14. *in Proem. Extr. Unct.* Cum itaque infantes, & pueri non sint capaces Venialium, neque tentationum, neque conflictus cum dæmone 11
in articulo mortis; per consequens neque capaces sunt recipiendi gratiam Sacramenti Extremæ Unctionis; nam hoc Sacramentum tribuit illam gratiam tantùm, quæ operatur prædictos effectus deletivos venialium, confortativos contra insidias dæmonum, & alleviativos infirmi quo ad terrores conscientiæ, ab iisdem dæmonibus excitatos, & per consequens Sacramentum Extremæ Unctionis non est institutum pro parvulis, aut infantibus usum ratio-

nis non habentibus, quibus si daretur, esset omninò frustratorium. Neque stringit exemplum de Baptismo, si adultus illum recipiens jam delevisset originale, & actualia per sufficientem dolo-
12 rem cum baptismo in voto; quia per accidens est, quod non reperiantur peccata delenda, & interim imprimit characterem in anima, qui est alius effectus proprius baptismi. Pari modo Extrema Unctio data homini pio, & sancto, si non reperit peccata delenda in ipso, ipsum tamen munit adversus tentationes diaboli, & alleviat ejus ani-
13 mam in conflictu illo cum morte, & sic non est frustratoria, & causat effectus proprios gratiæ, quæ ei datur in ipsa Extrema Unctione. Ita Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. num. 154. & 155.* & Mastrius *d. disp. 6. num. 106.*

Ad Tertium argumentum respondetur, non deesse alios DD. præter citatos in illo, qui opinantur, Sanctis-
14 simam Virginem MARIAM Matrem Dei non fuisse linitam Oleo Sancto in Extremo Vitæ, & non suscepisse hoc Sacramentum Extremæ Unctionis. 1. Quia cum sit institutum ad delendas reliquias peccatorum, Deipara eo non indigebat, quia numquam peccaverat. 2. Quia in ipsa non poterat verificari forma hujus Sacramenti, & fuisset indecentia dicere: *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, aliosvè sensus deliquisti.* 3. Quia Deipara non timebat tentationes diaboli; qui imò contra eam stare non poterat, quæ erat *Terribilis, ut Castrorum acies ordinata. Cantic. 16. 9.*
15 4. Quia Mater Dei non eguit confortatione, aut alleviatione in morbo; siquidem obiit sine morbo, & expiravit ex amore, & desiderio fruendi Christo Filio suo. En ejus verba ad Sanctam Birgittam *in Revelat. libr. 6. cap. 62. Cum quadam die, lapsis aliquibus annis post Ascensionem Filii mei multùm anxiaver de desiderio perveniendi ad eumdem Filium meum; vidi Angelum fulgentem, sicut antea videram, qui dixit mibi: Filius tuus, qui est Deus, & Dominus noster, misit me nunciare tibi, quod tempus jam est, quo corporaliter venies ad eum, ad recipiendam coronam Tibi præparatam.* Et paulò infrà: *Cumque quadam die animus meus suspensus esset in admiratione Divinæ charitatis: tunc Anima mea in ipsa contemplatione repleta fuit tanta exultatione, quod vix se capere poterat, & in ipsa consideratione Anima mea à corpore fuit soluta.* Igitur Deiparam nec eguisse Sacramento Extremæ Unctionis, nec illud recepisse opinati sunt Pa··dan. *in 4. dist. 23. q. 3. art. 2.* Gabriel *in Supplem. q. 1. dub. 3.* & Victoria *in Summa num. 222.* quibus addendi sunt ex modernis Sancius *in Selectis disp. 27. num 20.* Vasquez *tom. 2. in 3. part. disp. 119. cap. 8.* Narbona *de Ætate ad Annum 90. num. 3.* Collegium Salmanticen. *de Sacramentis in gen. tract. 7. cap. 4. num. 5.* ubi alios Theologos citat, & Mastrius *d. disp. 6. num. 115.*

Nihilominùs quidquid sit de his opinionibus; cum utraque probabilis censeatur à Thoma Tamburino *d. lib. 6. de Extrem. Unct. cap. 2. §. 3.* Rationes pro affirmativa sunt, quod licèt Sanctissima Virgo Mater Dei non indiguerit hoc Sacramento pro remissione culparum, à quibus omninò fuit immunis; neque ad roborandam animam contra tentationes diaboli, aut alleviandam in infirmitate, quam non habuit; nihilominùs voluerit 16
devotè ipsum suscipere mortis suæ die appropinquante tùm ut præberet fidelibus exemplum humilitatis; tùm ut frueretur meritis Christi Filii sui, à quo fuit institutum hoc Sacramentum, quo utique capax erat tanquam creatura humana, etsi Sanctissima, & expers cujuscumque peccati; satis enim est ad capacitatem, ut ex humana conditione potuerit peccare, tentari, & infirmitate urgeri; quamvis ex sublimi prærogativa suæ Dignitatis, & ex superabundantia Divinæ gratiæ, ac donorum Spiritus Sancti subjecta non fuerit hujuscemodi miseriis animæ, vel corporis, ut latiùs differunt DD. in tertio argumento allegati; & in specie Suarez *d. tom. 2. disp. 18. sect. 3.*

sect. 3. Cornelius à Lapide *d. Comment. in Epist. D. Jacobi cap.* 5. *sub Vers.* 2. Et Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *de Extr. Unct. num.* 176. ubi etiam reddit rationem, propter quam ipsamet Sanctissima Virgo receperit Baptismum, quo non egebat, cum esset concepta absque peccato originali, & semper servata innocens, ac libera ab omni culpa actuali. Nec facit amaritudinem forma Sacramenti Extremæ Unctionis; nam ajunt DD. prædicti, quod verba *Quidquid deliquisti*, intelligenda veniunt sub conditione, scilicet: *Si deliquisti*. Igitur reassumendo materiam, firma consistit illa tertia conditio, quod pueris non est ministranda Extrema Unctio, antequam pervenerint ad adultam ætatem, & assecuti sint Usum Rationis.

Sed dicet aliquis, in qua ætate Pueri censendi sunt habere usum rationis, & esse capaces Sacramenti Extremæ Unctionis? Huic quæsito respondens Nar-
17 bona *de Ætate Ann.* 7. *q.* 8. ait, duas esse opiniones Theologorum: *Una*, quod tunc censentur habiles ad recipiendam Extremam Unctionem, quando reputantur tales ad sumendam Sacrosanctam Eucharistiam, videlicet post duodecimum saltem annum. Ita Sotus *in* 4. *Sent. dist.* 23. *q.* 2. *art.* 2. *col. ult. Vers. si quæras*. Vivaldus *in Candelabr. Aur. de Extr. Unct. cap. de Suscipiente num.* 7. Et alii plures, quos cumulat Narbona *d. quæst.* 8. *num.* 2. & Diana Coordinatus *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 44. quæ in inordinato, seu Diana veteri existit *in part.* 3. *tract.* 6. *resol.* 89. *Altera* opinio est, attendendam illam ætatem, in qua pueri sunt capaces Sacramenti Pœnitentiæ, & incipiunt confiteri culpas suas etsi veniales; idest in sexto, vel septimo anno secundum majorem, vel minorem vivacitatem intellectus eorumdem; ob illam manifestam rationem, quod Sacramentum Extremæ Unctionis est consummativum Pœnitentiæ, & cui hæc ministratur, eò magis illud dari potest, ut sustinent Layman *d. lib.* 6. *tract.* 7. *cap.* 4. *num.* 2. Melchior Zambranus *De Casibus occur. temp. mort.* Et alii apud Dianam Coordinatum *d. tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 44. & 45. Idem docet Narbona *de Ætate d. Anno VII. quæst.* 8. *num.* 3. alios DD. modernos cumulans, & Sancius *in Selectis d. disp.* 27. *num.* 15. Et hæc secunda opinio est amplectenda, quam etiam docet Gobat. *d. tract.* 8. *num.* 822.

Duo autem sunt notatu digna, quæ supradicti DD. dicunt circa Extremam Unctionem pueris dandam. *Unum* est, quod si Parochus sit dubius, an puer ha-
beat usum rationis, & an sit capax, vel 18
non hujus Sacramenti? debet illud ei ministrare sub conditione, *si capax es?* Ita Sancius *d. disp.* 27. *num.* 17. Diana Coordinatus *d. tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 43. & *resol.* 45. Et Emin. Card. de Lugo *de Eucharistia disp.* 13. *sect.* 4. *num.* 41. ubi idem esse servandum circa Sacrum Viaticum eidem puero exhibendum. *Alte-*
rum est, quod si uno, & eodem tempo- 19
re Parochus vocetur ad dandum Oleum Sanctum tùm adulto agonizanti, qui confessus, & communicatus fuit; tùm puero in agonia pariter constituto, qui neque confessionem, neque communionem fecit, tenetur Parochus priùs ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis huic puero annorum sex, vel septem, qui Sacramenta Pœnitentiæ, ac Eucharistiæ non potuit recipere; quàm adultò prædicto; ea ratione quia iste puer, (qui ex defectu loquelæ supponitur non posse conteri, neque Sacrum Viaticum recipere) censetur magis indegere auxilio Sacramenti Extremæ Unctionis tùm ad delenda venialia, tùm ad
robur animæ in eo mortis articulo; quàm 20
ille adultus, qui alia Sacramenta recepit; & plus indigenti est priùs succurrendum. S. Thom. 2. 2. *q.* 32. & 33. ut fusiùs differit Sancius *d. disp.* 27. *num.* 11. & 12.

DECISIO LXXIX.

ARGUMENTUM.

Quia Extrema Unctio ministranda est tantummodò infirmis gravi morbo, non autem levi la-

 boran-

borantibus, proponuntur, ac resolvuntur objecta de S. Heduvige, de S. Malachia, & de Græcis, qui etiam sanos, aut levi dolore afflictos Oleo Sancto inungunt. Ostenditur, Unctiones illas Græcorum non esse Sacramentum, sed Sacramentalia. Referuntur plures casus, in quibus ob improvisa accidentia danda est Extrema Unctio, nempè in fluxu sanguinis è naribus, in puerperio, morsu viperæ, deliquio, timore apoplexiæ. Docetur, quando eadem sit ministranda Ebriosis, Phthisicis, Hydropicis, pestiferatis, ac senibus? Tandem notantur duo Casus, in quibus etiam Rei damnati ad mortem Oleo Sancto possunt liniri.

SUMMARIUM.

1 *Infirmis ex morbo periculoso danda Unctio Extrema.*

2 *Sanis hominibus nec licitè, nec validè datur Extrema Unctio.*

3 *Infirmis tantùm cur Extrema Unctio detur?*

4 *Infirmi levi ægritudine non unguntur Oleo Sancto.*

5 *Sæcula Benedictina, quæ sunt in Monasterio S. Justinæ de Padua, laudata.*

6 *S. Heduvigi Ducissæ Poloniæ cur data Extrema Unctio sine infirmitate?*

7 *S. Malachias cur dedit Extremam Unctionem puellæ resuscitatæ?* & num. 14.

8 *Græci inungunt Oleo Sancto etiam sanos.*

9 *Græci intelligunt Verba S. Jacobi* Infirmatur quis in vobis, &c. *etiam de animæ infirmitate, idest de peccatis. Sed malè.* num 19.

10 *Sanctorum plura facta admiranda, non imitanda.*

11 *Proximè accingendus habetur pro accincto.*

12 *Sponsæ fundus dicitur fundus dotalis:*

13 *S. Heduvigi an Confessarius debuit credere circa petitionem Olei Sancti?*

15 *Græcorum Unctiones cum Oleo Sancto non sunt Sacramenta, sed Sacramentalia.*

16 *Innocentii VIII. Bulla cur nō prohibeat Græcis ungere sanos Oleo Sancto?*

17 *Oleo Sancto antiquitùs tanquàm Sacramentali etiam Latini utebantur.*

18 *S. Gotardus Episcopus adhibet Oleum Sacrum pro dolore oculorum.*

20 *Deipara an receperit Extremam Unctionem?*

21 *Sanguinis fluxus magnus è naribus sufficit pro dando Oleo Sancto.*

22 *Puerperæ quando possit dari Extrema Unctio?*

23 *Vulnere mortali sauciati Oleo Sancto sunt liniendi.*

24 *Viperæ morsus est mortalis, & sufficiens pro danda Extrema Unctione.*

25 *Felis pili si deglutiantur, sunt venenosi, ac mortales.*

26 *Deliquio oppressis an dandum Oleum Sanctum?*

27 *Apoplexiam timentes an Oleo Sancto muniendi?*

28 *Ebrietate pereuntibus an danda Unctio Extrema?*

29 *Sal in vino causat ebrietatem.*

30 *Ebriosis an Sacramenta ministranda?*

31 *Ebriosi casus curiosus, ad quē Oleo Sancto ungendum Auctor vocatus fuit.*

32 *Phthisici, ac hydropici quando sint ungendi Oleo Sancto? Item peste afflati, & nimio senio confecti?*

33 *Morituris per manus Carnificis non ministratur Extrema Unctio.*

34 *Rei à Carnifice trucidandi in duobus casibus Oleo Sacro ungendi.*

35 *Rota ferro armata conquassantur, & trucidantur homicidæ in Germania, & Francia.*

36 *Ossifragio Reis decumbentibus Extrema Unctio ministranda.*

37 *Mulier, quæ aliam occiderat, rotata à Carnifice. Tormentum rotæ antiquissimum.*

Quarta

QUarta conditio necessaria in homine Viatore, baptizato, ac adulto, Sacramentum Extremæ Un-
1 ctionis recepturo, est, ut ipse sit infirmus, ac probabiliter morti proximus, ob periculosam infirmitatem. Quapropter occasione hujus quartæ conditionis de tribus generibus personarum disputant Doctores, an iis Extrema Unctio sit ministranda? Videlicet.

1 *De Sanis morali mortis periculo se exponentibus?*

2 *De Morientibus non ex intrinseca corporis ægritudine; sed ex extrinseco mortali accidente?*

3 *De Reis morte plectendis per manum Carnificis.*

Quo ad Primum. Sanis, seu personis in sanitate corporali constitutis Extrema Unctio nec licitè, nec vali-
2 dè ministrari potest, ut concorditer docent DD. infra citandi, qui exemplificant de illis, qui longæ, ac periculosæ navigationi se exponerent, vel in magna maris tempestate, ac vicino naufragio reperirentur; sivè periculosum prælium intrarent, in quo probabiliter sint morituri. Ratio, propter quàm nullus horum Oleo Sancto potest liniri, est; quia hoc Sacramentum institutum est pro morituris ex infirmitate, ut ait Divus Jacobus *cap. 5. Vers. 2.* ibi: *Infirmatur quis in vobis*. Undè Concilium Florentinum ait: *Hoc Sacramentum nisi infirmo; de cujus morte timetur: dari non debet.* Et Concilium Tridentinum: *Non nisi infirmis, qui in exitu vitæ constituti videantur*. Si
3 igitur infirmis, ergò non sanis; & ratio rationis est, cur infirmis tantùm naturaliter, non autem aliis violenter ex hac vita, qui sanitate pollent, discessuris paratum fuerit hoc remedium; quia per ægritudinis molestias corporei sensus adeò doloribus, & anxietatibus opprimi solent, ut facilè infirmus laberetur in desperationem; & satis difficulter resisteret tentationibus diaboli, nisi hoc cœlesti remedio adjuvaretur, animam alleviante, & confortante. Hæc incommoda in sanis, etsi decessuris, prorsùs cessant, cum integris sensibus, & pleno usu rationis moriantur; quare divina gratia suffulti ex opere operantis his omnibus incommodis possunt occurrere. Ita ex Scholasticis S. Thomas *in Supplem. 3. p. quæst. 32. art. 1. & 2.* Mastrius *in 4. Sent. disp. 6. num. 112.* Eminentiss. Card. de Lauræa *de Extrem. Unct. disp. 11. num. 162.* Ex Moralibus autem Thom. Tamburinus *de Triplici Jure libr. 6. cap. 12. §. 5.* & Gobatus *in Experim. Theolog. tract. 8. à num. 833. & seqq.* ubi alios citat.

Porrò advertendum est, dum hoc dicimus Sacramentum Unctionis Extremæ non esse dandum sanis, sed tantùm infirmis; quod non omnibus In- 4
firmis, levi ægritudine gravatis est ministrandum; sed tantummodò infirmis periculosè decumbentibus; ut ex verbis utriusque Concilii Florentini, ac Tridentini supra relatis colligitur, & notant antedicti Doctores. Siquidem Lutherus fuit, qui causam convitiandi catholicos quæritans, *in libr. de Captivit. Babyl.* quibuscumque etiam leviter infirmantibus Sacramentum hoc Extremæ Unctionis dandum scripsit: *Apostolus* (inquiens) *in hoc ungi, & orari præcipit, ut infirmus sanetur, & allevietur, hoc est, non moriatur. Illi contra dicunt, non esse dandam Unctionem nisi decessuris, hoc est, ut non solventur, & allevientur.* [Lutherum sequutus est in hoc errore Calvinus, (ut diximus *supra Decis. LXXIV. num. 32.*) qui *libr. 4. Instit. cap. 19.* hæc contra Catholicos effutiens ait: *Jacobus omnes infirmos vult inungi: isti non infirmos, sed semimortua cadavera sua pinguedine inficiunt, cum jamjam anima in primoribus labris laborat, vel, ut ipsi loquuntur, in extremis*. Utriusque verba supradicta refert Ivenim *in Commentar. Histor. & Dogm. De Sacram. Extrem. Unct. quæst. 7. cap. 1. tom. 2.*

Cæte-

Cæterùm calumniæ sunt horum hæresiarcharum ; quia Ecclesia Catholica semper in usu habuit ministrare hoc Sacramentum non leviter ægrotantibus , sed graviter decumbentibus , & quando morbus ex prudenti Medicorum , ac Parochorum judicio periculosus reputatur ; ut manifestè constat ex vitis Sanctorum , collectis tùm per Laurentium Surium , tùm per doctissimum Bollandum ; ac recentissimè per eruditissimos Monachos Congregationis Sancti Mauri D. Lucam d'Achery ; & D. Joannem Mabillon *in Sæculis Benedictinis* , im-
5 pressis *Lutetiæ Parisiorum Anno* 1669. in nobilissima Bibliotheca Monasterii Sanctæ Justinæ de Padua existentibus, in quibus frequenter legitur , ab Anno Christi 500. usque in præsentem diem , quod Sancti Episcopi , Abbates , Prælati , ac animarum Pastores præbebant Sacramentum Extremæ Unctionis infirmis , & ab his flagitabatur , non in initio morbi , aut levis infirmitatis ; sed quando ægritudo ita urgebat , ut vicinam esse mortem designaret , & exempla plura hujus veritatis transcribit ex SS. Patribus Ivenim *in d. Commentar. Histor. & Dogm. quæst.* 9. *cap.* 2. *concl.* 2. Hinc ferè omnes DD. docent , quod si ungatur Oleo Sancto infirmus , de cujus infirmitate nullum sit periculum nec in re , nec in prudenti assistentium opinione , Unctio ipsa non solùm sit illicita , sed etiam invalida , ut benè demonstrat Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part. D. Thomæ disp.* 42. *sect.* 2. Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 834. Castropalaus *de Extrem. Unct. disp. Unic. punct.* 6. *num.* 13. Tamburin. *d. libr.* 6. *cap.* 12. §. 5. Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 114. Et Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 265. præter alios Theologos Morales , quos citat , & sequitur Diana *part.* 9. *tract.* 6. *resol.* 44. Quæ residet in Coordinati operis *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 38. ubi concludentes rationes adducit pro expectando periculo infirmitatis , ad hoc ut validè conferatur hoc Sacramentum .

Sed contra hanc doctrinam obiiciet aliquis . *Primò* exemplum S. He- 6
duvigis Ducissæ Poloniæ relatum tùm à Surio in ejus vita *die* 15. *Octobris cap.* 8. tùm à P. Gobato *d. tract.* 8. *de Extrem. Unct. num.* 855. his verbis: *Priusquam Sancta Heduvigis Ducissa Poloniæ ullo morbo tentaretur , cognito tamen divinitùs , & morbum , & mortem imminere , petiit ungi extremè . Et satisfactum est ejus desiderio , & Oleo Sancto uncta est* . Igitur non tàm infirmis periculosè decumbentibus , quàm etiam sanis potest Unctio Extrema ministrari . *Secundò* exemplum Sancti Malachiæ , de quo supra *Decis. LXXIV. num.* 35. relatum ab eodem Gobato *d. tract.* 8. *num.* 935. Et ab Ivenim *de Extrem. Unct. quæst.* 9. *d. cap.* 2. *col.* 6. Ipse enim Sanctus Malachias Episcopus cum suis lacrymis , ac precibus obtinuisset à Deo Resurre- 7
ctionem de morte ad vitam Matronæ unius , quæ decesserat absque Sacramento Extremæ Unctionis ; *Manè facto* (sunt verba Sancti Bernardi Abbatis factum Sancti Malachiæ referentis) *aperuit oculos , quæ fuerat mortua , & agnito Malachia , inclinans devotè salutat eum ; & verso luctu in gaudium , stupor apprehendit omnes ; & UNXIT eam nihilominùs , sciens in hoc Sacramento remitti peccata ; & quod Oratio fidei salvat infirmum* . Si igitur resurrexerat , quæ fuerat mortua ; non erat ampliùs infirma ; reddita erat ad vitam , restituta ad sanitatem ; & nihilominùs eam UNXIT Sanctus Malachias . Ergo etiam sanis, vel saltem ubi non est periculum mortis ministrari potest Extrema Unctio . *Tertiò* obiicitur exemplum Græco- 8
rum , ac Ecclesia Orientalis , in qua confertur Sacramentum Extremæ Unctionis personis in bona sanitate constitutis ; tùm feria quinta in Cœna Domini statim post consecrationem Oleorum ; tùm ad libitum Sacerdotis , quando pœnitentes confessi sunt peccata sua ; applicando Unctio-

Unctionem illam in partem pœnitentiæ ; tùm etiam in quacunque levi ægritudine , & minimo dolore capitis . De primis ait Goar *in notis ad Officium S. Olei. Unumquemque Oleo Sancto ab Episcopo benedicto se se in Ecclesia Orientali ungendum offerre Feria V. in Cœna Domini : unctionemque hujusmodi , ut peccatorum antidotum , & Sanctitatis largitricem Sacræ Communioni præviam Episcoporum manu suscipere*. Et Leo Allatius *de Eccl. Occident. & Orient. perpet. consens. cap.* 16. hæc habet : *Non tantùm infirmos , sed sanos quoque homines Extrema Unctione , & sæpiùs* (Græci) *inungunt* . De secundis idem Goar *ubi proximè* , ita subdit : *Ritus , quo gravioribus subditi peccatis , licèt sint ex omni parte sani ; quia tamen ægrotorum delicta Sanctam Unctionem curare noverunt , illam deinceps pro canone , idest pro pœnitentia acceptant ; & à Sacerdotibus totâ precum harum serie se expiandos , & infirmorum unctione velut adversâ animæ valetudine*
9 *affectos , & medendos offerunt* . Quippè Græci ea verba Sancti Jacobi *Infirmatur quis in vobis , &c.* interpretantur non tantùm de infirmitate corporis , quantùm de ægritudine animæ , quæ sunt peccata ; quare etiam Job Monachus *in Contemplat. Septem Myster. Eccl.* scribit : *Tempus autem , quo oporteat suscipere Eucheleon* , (ideſt Olei Sancti Sacramentum) *tota est mortalium vita post peccatum ad extremum usque spatium* . De tertiis antedictus Goar pariter testatur : *Officio peracto* , (scilicèt dum moribundus Oleo Sancto est inunctus) *ex astantibus plerique , vel spirituali benedictionis obtinendæ , vel levis alicujus doloris eos affligentis leniendi gratia , Unctionis medelâ se curari exoptant ; quod postea Sacerdotes , eàdem oratione ac super ægros recitatâ complent* . En itaque quod Græci Oleo Sancto liniunt , & sanos , & levi morbo affectos , ut latiùs disserit prælaudatus Ivenim *d. quæst.* 7. *cap.* 2. *Quartò* obiici potest , quod dictum est supra de DEIPARA *Decis. LXXVIII. num.* 14. & 15. Eam , etsi nullam corporis ægritudinem passam , Olei Sacri mysterium suscepisse .

Sed his objectionibus non obstantibus subsistit quarta conditio , de qua agimus , ad validam ministrationem Sacramenti Extremæ Unctio-
nis ; quod scilicèt illud recepturus 10
non sit sanus , sed gravi , ac periculosa corporis infirmitate laboret ; & ad primum objectum , seu Exemplum Sancta Heduvigis respondetur , multa Sanctorum facta esse admiranda , non imitanda , ut dictum est paulò ante *Decis. LXXVI. num.* 30. & advertunt Lessius *de Just. & Jur. libr.* 2. *cap.* 9. *num.* 23. Eminentiss. Cardin. de Lugo *eod. tractat. disp.* 10. *num.* 16. & Gobatus *tractat.* 2. *num.* 631. idcircò Sancta Heduvigis sicut divinitùs agnoverat , se brevi infirmandam , ac morituram , ita divino instinctu petiit , se Sacra Unctione muniri . Nisi ulteriùs dicamus , quod jam certior facta à Deo de imminente corporis morbo , poterat infirma repu-
tari juxta regulam : *Proximè accingen-* 11
dus habetur pro accincto. *l. penult. ff. de Milit. testam.* Jas. *in Auth. Si qua mulier. C. de Sacrosanct. Eccl. num.* 23. Illustrissimus Comes Jacobus Caimus
Utinensis , (olim Primarius Lector 12
Juris Civilis in hoc Publico Gymnasio Patavino , eloquentia , ac Jurisprudentia sydus præfulgens , Præceptor meus , ac ad Lauream mei Doctoratus Promotor humanissimus)
in suis *Lucubrat. Var. ad Rubr. ff. Solut.* 13
Matrim. ubi ex hac regula probat , fundum , ac prædium sponsæ reputari dotale ob proximitatem futuri Matrimonii ; idcircò etiam Sancta Heduvigis , cum proxima esset ejus mortalis infirmitas , potuit tanquàm infirma Oleo Sacro liniri . At P. Go-
batus *d. tract.* 8. *num.* 873. scribit , 14
quod Sacerdos non tenebatur credere Sancta Heduvigi eam à Spiritu Sancto instigari ad petendum quidpiam repugnans divinis litteris ; sensuique totius Christianitatis , quamvis il-
lum

lum excuset, cum eo tempore non esset tam clarè definitum, proùt postea in Concilio Florentino, hoc Sacramentum non esse conferendum nisi actu infirmis. Ad factum S. Malachiæ idemmet Gobatus *eod. tract.* 8.
14 *num.* 937. respondet, Sanctum illum Antistitem credidisse, mox iterùm Matronam resuscitatam esse morituram; vel quod Christus dispensavit in eo casu, ut etiam non infirmæ Sacramentum Extremæ Unctionis ministraret, & hanc suam dispensationem eidem Sancto manifestaret. Dicendum puto, quod S. Malachias reputarit ipsam periculoso morbo adhuc detineri; ait enim Historia (cujus Auctor censetur mellifluus Sanctus Bernardus) quod S. Malachias eam Oleo Sancto unxit; *Et post hæc abiit, & illa convaluit*. Ergo si post convaluit, tunc non erat sana; si sana non erat, utique adhuc erat infirma.

Tertiò objecto de Unctionibus, quas ministrant Græci cum Oleo Sancto personis sanitate pollentibus in tribus illis casibus, seu temporibus supra consideratis, respondet eruditissimus Theologus, ac Canonista simul, Dominus Jacobus Pignatel-
15 lus *in suar. Consult. tom.* 8. *consult.* 84. *num.* 29. *& seqq.* quod Unctiones illæ non sunt Sacramenta; sed Sacramentalia; quæ fiunt personis sanis illas petentibus, tanquàm benedictiones quædam, habentes virtutem expiandi venialia; sicut in usu est apud nos Latinos benedictio cum Aqua benedicta, & hujus responsionis auctorem nominat Arcudium *libr.* 5. *de Sacram. cap.* 4. ut etiam notavi supra *Decis. LXX. num.* 31. *&* 32. ubi retuli hanc responsionem Pignatelli. Nec impropria reputari debet hæc responsio; quod Oleum Sanctum infirmorum sit materia Sacramenti, & materia Sacramentalium apud Græcos; siquidem etiam in Ecclesia Latina Olea Sacra deserviunt non solùm pro materia Sacramentorum, sed etiam pro materia Sacramentalium; nam ut dixi *de Confirmatione Decis.* LIV. *num.* 8. & supra *Decis. LXX. num.* 32. Sacrum Chrisma est materia Sacramenti Confirmationis, dum Episcopus illud ministrat; & est materia Sacramentalium, quando eodem Chrismate Sacro unguntur Altaria, Ecclesiæ, & Calices; nec non dum statim post datum Baptismum pueri baptizati caput in vertice linitur; quæ omnes Unctiones non sunt Sacramenta; sed quædam Sacramentalia, & benedictiones ab Ecclesia institutæ.

Hinc desumere licet causam, propter quam Innocentius Papa VIII. in sua Constitutione circa Ritus Græcorum, quæ incipit: *Sub Catholicæ professione Fidei* (quæ extat in 16
primo tomo Bullarii Romani inter illas ejusdem Innocentii VIII. *Const.* XIV. & apud Quarantam *in Summa Bullar. Verb. Græcorum Ritus*) Innocentius inquam VIII. non proscripsit, nec damnavit unctionem, quam imponunt Græci pro pœnitentia iis, qui confessi sunt peccata sua; sed tantùm ordinavit, ne *Unctio solummodò pro satisfactione pœnitentiæ per Confessores iniungatur*; quapropter si simul cum Unctione Olei Sancti alia opera satisfactoria pœnitenti fuerint iniuncta, ipsa Unctio toleretur? Scilicèt quia est quid Sacramentale habens aliquam vim satisfaciendi; ut latiùs disserit Pignatellus *d. consult.* 84. *num.* 32. *&* 33. *tom.* 8. cujus interpretatio est satis congrua; quamvis alii moderni Canonistæ, ac Theologi eam non admittant, & prædictas Græcorum Unctiones tamquàm manifestos abusus non approbent; & Gonzalez in *Commentar. ad cap. Quæsivit*. 14. *de Verb. Significat. sub num.* 2. ita scribit: *Improbanda est falsa Pietas quorumdam Græcorum, qui hoc Sacramentum conferunt benè valentibus, si illud flagitaverint in remissionem peccatorum, ut tradit* Franciscus Richardus *libr. de Expedit. ad Insulam S. Irenæi cap.* 12. *quam heteroclesum*

sim refert, *& reprehendit* Theophilus
Raynaud. *tom. 16. in Heterocl. punct. 12.*
fol. 164.
Porrò adhuc ego censeo, non esse
reputandas illicitas antedictas un-
ctiones Græcas etiam sanis personis,
vel modico aliquo dolore agitatis im-
17 pertitas; dummodò eis non abutan-
tur, sed cum debita reverentia illas
excipiant, uti Sacramentalia Eccle-
siæ; ea ratione quia etiam in Eccle-
sia Latina antiquitùs erant in usu,
ut testatur ex testimonio Arcudii
ipsemet Pignatellus *in cit. tom.* 8. *con-*
sult. 84. *num.* 30. his verbis: *Constat*,
quod Oleum benedictum soleret distribui
etiam in medicinam corporalem; quod
cum in abusum tenderet, fuit prohibi-
tum in Concilio Moguntino sub Carolo
Magno can. 24. *his verbis: Presbyteri*
sub sigillo custodiant Chrisma, & nulli
sub prætextu medicinæ, vel maleficii
donare indè præsumant; quod si fece-
rint, honore priventur. Allegat deindè
Arcudium *libr.* 5. *de Sacram. cap.* 4. re-
ferentem exempla Sanctorum, qui
Oleum Sanctum adhibebant pro me-
dicina alicujus doloris, vel levis in-
firmitatis; & præcipuè celebre fa-
ctum Sancti Gotardi Episcopi apud Su-
18 rium *tom.* 7. *die* 4. *Maii*. *Qui jussit Pres-*
bytero, ut Sacro Oleo, quod infirmorum
dicitur, ejus ungeret oculos, quæ qui-
dem Unctio, & Sancti Viri preces ab illo
dolore usque ad vitæ finem eam (mulie-
rem dolorificam) *immunem conserva-*
runt. Hujusmodi exempla plura
studiosus Lector reperiet in Sæculis
Benedictinis *in Indice Morali Verb. Un-*
ctio. Sed recordetur eorum, quæ
scripsimus supra *Decis. LXIX. num.*
19. nempè, ut plurimùm Oleum,
quo Sancti utebantur pro medicina
ad curandos dolores, seu leves in-
firmitates, non fuisse Oleum Sacra-
tum ab Episcopo solemni ritu in Fe-
riâ quinta Cœnæ Domini; sed Oleum
simpliciter benedictum; quod ob
reverentiam vocabatur Sacrum.
Stat igitur, Unctiones Olei Sacras,
quas Græci impertiunt sanis, vel
pœnitentibus, non esse Sacramenta;
sed benedictiones Sacramentales, nul-
liusque ponderis esse rationem eorum-
dem Græcorum, quod verba D. Ja-
copi *infirmatur quis in vobis?* sint in-
telligenda tàm de infirmitate corpo-
ris, quàm de infirmitate animæ, quæ 19
est peccatum; siquidem de sola cor-
poris gravi ægritudine esse sumenda
constat ex textu Græco tùm Evange-
lii, tùm Epistolæ Sancti Jacobi; in
utrisque enim Interpres ponit idem
verbum, quo usus est ad denotandam
infirmitatem Lazari *Joan.* 11. quæ cer-
tè fuerat corporalis, ut doctè probat
Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 836. *&* 837.
ubi alios Interpretes S. Scripturæ ita sen-
tientes referuntur.
Quarto tandem objecto responde-
tur, utique Deiparam migrasse ex
hac vita non ex morbo aliquo, sed
ex vehementissima charitate in
Deum, ut dictum est antecedenti 20
Decis. LXXVIII. num. 19. & hac de
causa plurimi DD. opinantur, eam
non recepisse hoc Sacramentum Ex-
tremæ Unctionis. Sed estò illud re-
ceperit, cum jam certa facta esset ab
Angelo de proximo ejus exitu ex hac
vita, ritè potuit illud suscipere ex
regula præcitata *num.* 11. & ex di-
cendis infra de senio confectis, ac
aliis, qui probabiliter reputantur de
die in diem morituri ob nimiam
corporis debilitatem, de quibus Go-
batus *eod. tract.* 8. *num.* 840. *& num.*
852.
Quo ad Secundum genus persona-
rum, quæ validè, ac licitè Sacra-
mento Extremæ Unctionis veniunt
muniendæ, illæ sunt, quibus mors
imminet non ex intrinseca corporis
ægritudine; sed ex aliquo extrinseco
mortali, accidente. De his personis
Doctores dant exempla sequentia.
Primò de illis, qui ob fluxum san-
guinis è naribus versantur in discri- 21
mine vitæ. Gobat *d. tract.* 8. *num.*
842. *& num.* 852. Secundò de Puer-
pera, quæ ob partus difficultatem,
ac nimios & diuturnos dolores con- 22

stituta est in probabili periculo vitæ. Vivald. *in Candelabr. de Extrem. Unct.* *§. de suscipientibus num.* 3. Reginaldus *libr.* 38. *num.* 68. Diana *part.* 10. *tract.* 12. *resol.* 9. reposita in Coordinato *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 49. ubi concordantes allegat. Gobatus *in tract.* 2. *de Baptismo num.* 57. 247. & 260. nec non in *cit. tract.* 8. *à num.* 843. & *seqq.* ubi advertit, quod non est ungenda Oleo Sacro parturiens in ordinario partus periculo; sed ubi illud fit ingens, & ex judicio Medicorum agatur de discrimine vitæ. Tertiò de quibuscunque mortaliter vulneratis,
23 & de his frequentes sunt casus in hac urbe Patavina; ac non semel ego necesse habui Sacro Oleo linire vulneratos ab eorum inimicis, dum juvenis coadiuvabam R. D. Antonium Pulcheri de Castrofranco Virum pietate, ac prudentia eximium Parochum Sancti Petri educatorem meum; de his advertit Gobatus *cit. tract.* 8. *num.* 853. Quartò de illis, quos Vipera
24 momordit, & ex veneno mors immineat. Gobat. *ibid.* ea ratione, quia omnia venena sunt exitialia, & potissimùm viperarum, ut ostendit Zacchias *in QQ. Medicoleg. libr.* 2. *tit.* 2. *quæst.* 4. *per totam*, in qua refert va-
25 ria venenorum genera; & inter ea pilos felis, qui assumpti in stomachum sunt venenosi, ac mortales. Quintò de oppressis gravi aliquo deliquio, qui sensus amisere. Idem
26 Gobat. *d. tract.* 8. *num.* 894. & *seqq.* Sed attendendum judicium Medicorum, vel ab experto Parocho observandus pulsus ejusdem decumbentis; non enim omnia deliquia sunt mortalia, præcipuè in mulieribus; ut sæpè in praxi ego observavi. Sextò
27 de timentibus propinquam apoplexiam; si tamen non levi, ac continuo morbo affligantur; secùs si sola dispositione corporis ad illud supremum malum; de quo si vehemens suspicio habeatur, satius erit, infirmum petere, ac desiderare hoc Sacramentum; sed differre ejus ministrationem, vel ad tempus apoplexiæ, vel donec majora ejus indicia habeantur, ut differendo pro utraque opinione concludit idem Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 875. & 876. Septimò de pereuntibus ob ebrietatem in-
advertenter contractam. Dixi inad- 28
vertenter, quia si aliquis voluntariè, aut ex habitu se inebriasset, & in mortis periculum incidisset, neque Sacro Viatico, neque Oleo Sancto esset dignus, ut fusè tractat Gobatus *de Sacra Commun. tract.* 4. *num.* 194. & *seqq.* & etiam *de Extrem. Unct. tract.* 8. *num.* 832. & 833. nec non in Quinario *tract.* 5. *cap.* 50. ubi *num.* 4. reddit rationem; scilicèt quia talis ebrius voluntarius est in peccato mortali, & si à vino suffocetur, privandus est Ecclesiastica sepultura, *ex text.* & *DD.* ibi allegatis. Vice
versa si ebrietas contracta fuit invo- 29
luntariè, & inculpabiliter, puta quia combibones vino immiscuerunt salem, ut notat Jul. Clarus *in Praxi Crim. libr.* 5. *§. fin. quæst.* 60. *num.* 11. & ibi Bajardus *num.* 41. aut bibit vinum generosum, vel meracum, putans aqua mixtum, ut considerat idem Gobatus *d. tract.* 4. *num.* 196. in his casibus urgente discrimine vitæ, Oleo Sancto liniendus, ac si confiteri potest, audiendus, absolvendusque est; cessanteque periculo vomitus communicandus, & si obeat, in loco Sacro sepeliendus. Gobatus in Quinario *d. tract.* 5. *cap.* 50. *num.* 5. & de Communione *tract.* 4. *num.* 197. ubi subdit, quod in dubio præsumitur ebrietas esse involuntaria, quando accidit illi, qui nunquam, aut vix unquam fuit vino depositus; nam de nullo debemus facilè præsumere delictum. *l. Meritò ff. Pro Socio*. Certè cum ebriosis opus
est in Parocho magna prudentia, ne 30
de facili præbeat Sacramenta cum eorum contemptum, irreverentia, vel nullitate, & è contrario, ne desit adjutorio etiam ebriosorum. In primis annis mei Sacerdotii quodam Vespere voca-

vocatus fui ad ministranda Sacramenta
31 coquo N. N. Nobilis Veneti habitantis in hac Parochia Sancti Petri; asserebant enim conservi eum mori. Cucurri, reperi eum in lecto gemitibus animam ferè exhalantem. Clamabant conservi prædicti citò ungatur Oleo Sancto, quia moritur. Ego steti strenuè, & interrogavi Coquum, an ultra solitum bibisset? Ille annuit. Ego addidi: mitte digitum in gutture. Ita fecit; & ecce copiosus vomitus magnæ quantitatis vini, quo ejecto à stomacho, cessavit infirmitas, & instantia Extremæ Unctionis.
32 Ultimo ungendi veniunt Oleo Sancto tùm Phthisici, ac hydropici, cum difficilis in eis fit respiratio; tùm peste afflati, sive nimio senio confecti; quia in his omnibus periculum est improvisæ mortis, & insperatæ suffocationis. Gobatus *d. tract. 8. de Extrem. Unct. num.* 851. 852. & 853.

Quo ad Tertium genus, morientium scilicet per manus carnificis, prout Reis
33 accidit per judices morti damnatis, Regula est à Doctoribus, & universali consuetudine approbata; quod his Extrema Unctio non est ministranda; quia licèt sint exeuntes ex hoc mundo, tamen non sunt infirmi, pro quibus hoc Sacramentum fuit institutum. S. Thom. *in 4. dist.* 23. *quæst.* 2. *art.* 2. Layman *libr.* 5. *tract.* 8. *cap.* 4. *num.* 4. Tamburin. *de Extrem. Unct. libr.* 6. *cap.* 12. §. 5. *num.* 2. Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp.* 11. *num.* 169. Gonzalez *in cap. Quæsivit. num.* 2. *de Verb. Signific. tom.* 5. & Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 104.

Duo tamen casus notat Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 847. & 848. in quibus etiam infelices Rei à carnifice trucidan-
34 di liniri possunt Oleo Sacro, & muniri hoc Sacramento. Primus casus est, si publicata mortis sententia, & adveniente die executionis ejus, Reus vel obtruncandus, vel suspendendus mortali febre, aliovè gravissimo morbo afficiatur; tunc enim ultra Sacramenta Confessionis, & Eucharistiæ, etiam hoc Extremæ Unctionis debet eidem ministrari; verè enim est infirmus, ac infirmitates periculosâ laborat, ut ait Escobar *Problem.* 30. quem laudat, ac sequitur Gobatus *ibidem num.* 847. Alter casus est, quando Reorum, præcipuè homicidiarum, artus, brachia, femora, tibiæ, ac pectus franguntur rota 35
ferro prominente armata. In hac carnificina, quæ legibus, & moribus Germanorum, ac Francorum recepta est, ac practicatur cum homicidis voluntariis, aliisque publicis latronibus, & viarum grassatoribus, sæpè accidit, ut Reus fractis ossibus inplexus rotæ post illam horrificam confractionem diu vivat, & à spectantibus haustum aquæ frigidæ petat; adeò ut etiam per triduum animam agat, antequam expiret. In hoc casu sicut licitum est tàm sæcularibus, quàm Religiosis solari miserrimum illum patientem; ita non censetur prohibitum eidem pœnitenti, & hoc Sacramentum Extremæ Unctionis flagitanti, illud piè ministrare, etsi suæ rotæ alligato, ea ratione quia in tali casu supervivent iæ post fracturam ossium Reus ipse morti proximus est ob vulnera suscepta; & ob ossifragium; ut considerant 36
Palaus, ac Tannerus, quos citat, & sequitur ipsemet Gobatus *d. tract.* 8. *d. num.* 848. cum duobus sequentibus; subdens in nihilo offendi reverentiam Sacramenti exhibiti in illo patibuli loco, quia nullus planè locus determinatus est pro hac inunctione; neque Magistratum sæcularem posse id prohibere; cum sit actio merè spiritualis, nihil præjudicans publicæ justitiæ. Tali carnificina, ait 37
P. Gobatus, vidisse puniri mulierem sacertosam, quæ aliam in domo propria ex insidiis trucidaverat, cremio in caput impacto. Perantiquum fuisse rotarum supplicium docet Cœlius Rhodigin. *Lect. antiquor. libr.* 10. *cap.* 5. & multiplicis generis rotas fuisse, notat Eminentiss. Card. Baronius *in Martyrol. Rom. die* 13. *Aprilis*.

DECISIO LXXX.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, quod infirmus priusquàm ungatur Oleo Sancto debet Sacramentaliter confiteri peccata sua, discutitur utilis Quæstio, quid agendum à Parocho, si infirmus sensibus sit destitutus? vel in amentiam prolapsus, itaut non possit confiteri? Refertur duplex Stultitia: Una spiritualis, & meritoria, quam Servi Dei affectarunt, inter quos B. Simon Salo, B. Jacoponus, & S. Philippus Nerius: altera naturalis, & miserrima, cujus septemdecim species dignæ scitu numerantur. Tandem resolvitur, Extremam Unctionem esse dandam infirmis amentibus, qui antea habuerunt usum rationis; non etiam stultis à nativitate, nisi sub conditione: *si aliquo modo deliquisti*.

SUMMARIUM.

1 *Dolor de peccatis requiritur in infirmo, ut Oleum Sanctum recipiat.*
2 *Confessio mortalium debet præcedere Extremam Unctionem.*
3 *Publicus Pœnitens non inungitur Oleo Sancto ante reconciliationem.*
4 *Excommunicatus est priùs absolvendus, dein Oleo Sancto ungendus.*
5 *Sensibus destitutus infirmus an inungendus?*
6 *Peccatori notorio sensibus destituto an Extrema Unctio sit danda?*
7 *Argumentum à denegata sepultura Ecclesiastica ad denegationem Sacramentorum non valet.*
8 *Amentibus, seu furiosis an danda sit Extrema Unctio.*
9 *Stultitia duplex, spiritualis, & Sancta: naturalis, & miserrima.*
10 *Servi Dei se stultos fingunt.*
11 *B. Simonis Salo ficta stultitia.*
12 *B. Jacoponi Tudertini sanctissima dementia.*
13 *Cornelii à Lapide encomium stultitiæ Sanctæ.*
14 *S. Philippus Nerius demens reputari curabat.*
15 *Amentes undè dicti?*
16 *Stultitiæ naturalis causa quænam sit?*
17 *Species plurimæ stultitiæ naturalis.*
18 *Ira est species dementiæ.*
19 *Metus gravis causat dementiam.*
20 *Luxuriæ impetus facit insanire.*
21 *Amor nimius dementia est.*
22 *Ebrii dicuntur insani.*
23 *Dormientes loquendo, ac deambulando sunt dementes.*
24 *Sopore gravi oppressi reputantur amentes.*
25 *Apoplexia aufert rationis usum.*
26 *Epyleptici censentur dementes.*
27 *Phrænesis species stultitiæ.*
28 *Ecstatici vocantur dementes.*
29 *Lycanthropia species stultitiæ. Et quæ?*
30 *Hydrophobi qui sint? Et quomodo amentes?*
31 *Dæmoniaci, ac Fanatici qui dicantur?*
32 *Tarantulæ morsus facit insanire.*
33 *Morti proximi insanire solent.*
34 *Hypochondriaci dicuntur dementes.*
35 *Uterinus furor in mulieribus causat insaniam.*
36 *Extrema Unctio requirit devotionem in suscipiente.*
37 *Sacramentum non datur, ubi ejus effectus non speratur.*
38 *Moriendi modus, quem pius Vir dicebat eligendum sibi.*
39 *Amentes, qui antea usum rationis habebant, ungendi Oleo Sancto.*
40 *Amentibus à nativitate num danda sit Extrema Unctio?*
41 *Amentes à nativitate cur nullum peccatum committant?*
42 *Stulti à nativitate an saltem venialiter peccare possint?*

43 *Dia-*

43 *Diaboli tentationibus an dementes possint consentire?*

44 *Stulto à nativitate Extrema Unctio dari potest sub conditione*, Si aliquando deliquisti.

QUinta, & ultima conditio necessaria in homine Viatore, Baptizato, Usum rationis habente, ac infirmo, mortique probabiliter pro-
1 ximo, ut validè, ac licitè recipere possit Sacramentum Extremæ Unctionis est, ut sit pœnitens, ac dolens de suis peccatis. Ex hac conditione deducitur, debere Parochum antequam hoc Sacramentum ministret infirmo, ejus Confessionem Sacramentalem audire, & absolutionem dare; potissimùm si in illa infirmitate ipsemet infirmus non fuisset confessus peccata sua: adeòut spectet ad Parochum ipsum advertere, ut nemo conscius pec-
2 cati mortalis Extremam Unctionem recipiat, nisi priùs animam per confessionem emundaverit. Hæc obligatio probatur: Primò ex Concilio Moguntino celebrato *Anno* 847. in quo *cap.* 26. sic statutum fuit: *Ab infirmis in mortis periculo positis per Presbyteros pura inquirenda est confessio, & ideò secundum canonicam Authoritatem, cum Unctione Dei animati, secundum statuta SS. Patrum communione Viatici reficiantur*. Secundò, quia sic legitur dispositum in antiquissimis Ritualibus, quos allegat Ivenim *d. Comment. de Extrema Unct. quæst.* 10. ubi Codex Siculus Barberinus, & vetus Pontificale Anglicanum. Tertiò ex Ritu conferendæ Unctionis Extremæ ex Codice Tiliano relato per Menardum *in Notis ad lib. Sacramentor.* S. Gregorii Papæ *pag.* 340. Ubi hæc habet: *Antequam ungatur infirmus, confiteatur omnimodis Deo, & Sacerdoti suo pariter omnia peccata sua, & reconciliationem ab eo percipiat plenam: ut ulceribus vitiorum, per confessionem purgatus, adapertis, digniùs proficiat ei unctio spiritalis medendo nequitiarum putredinem in-
3 teriùs latitantem*. Quartò, quia Extrema Unctio sicut dari non potest publico pœnitenti, nisi priùs reconcilietur, ut *ex cap.* 8. *Concilii Regiaticini*, quod citatur ab Eminentiss. Cardin. de Lauræa in Epitome Canonum *Verb. Extr. Unct. in fine*, neque excommunicato, nisi priùs absolvatur ab excommunicatione, ex DD. allegatis per Salmanticenses *de Sacram. in gen. tract.* 7. *cap.* 4. *num.* 7. & per Tambur. *de Extr. Unct. cap.* 2. §. 4. *num.* 5. ita impertiri 4
non debet peccatori, nisi præmittat suam Sacramentalem Confessionem. Quintò, quia sic etiam ordinavit S. Carolus Borromæus in suis Conciliis Provincialibus *Act. part.* 4. *in Instruct. de Extrema Unct.* his verbis: *Quoniam nihil Sacramenti gratiam magis impedit, quàm mortalis alicujus peccati conscientia; idcircò in eo ministrando usum, consuetudinemque hanc tenebis, ut si fieri potest, infirmum non ante ungas, quàm peccata confessus sit*. Ex his doctrinis colligendæ sunt responsiones, quæ dari debent duabus sequentibus instantiis.

Prima est, quomodò gerere se debeat Parochus ex improviso vocatus ad inungendum Oleo Sancto infirmum, qui jam sensibus est destitutus ob repentinum symptoma Apople- 5
xiæ, aut alterius mortiferi accidentis? In hoc enim casu distinguere oportet: vel moribundus ille, qui amisit sensus, erat homo timoratus, & saltem in Paschate anteacto confessus, ac Sacra Eucharistia refectus fuerat? & in hoc casu Parochus debet eum absolvere Sacramentaliter sub conditione *si capax es*, & subindè ei ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis ex illo fundamento, quod ego firmavi in meis Decisionibus de Sacramento Pœnitentiæ *Decis. XXXII. sub num.* 7. videlicèt, de quocunque Christiano præsumi prudenter posse, in periculo, ac articulo mortis constituto, quod interiùs in corde suo doleat de peccatis, flagitet omnia Sacramenta Ecclesiæ, ut æternam salutem anima ejus consequatur; quæ præ-

præsumptio sufficiens reputatur à Theologis pro ministrandis eidem in extremo laboranti prædicta Sacramenta, ut docent Salmanticenses ubi supra *tract. 6. cap. 8. num. 153.* Pellizzarius *in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 3. num. 60. & tom. 2. tract. 8. cap. 3. num. 114.* Tamburinus *in Methodo Exped. Confess. lib. 2. cap. 10. §. 1. num. 11.* ac alii plures, quos congerit, ac sequitur Diana *part. 9. tract. 6. resol. 20.* Quæ reposita invenitur in opere Coordinato *tom. 1. tract. 4. resol. 65.* Vel ipse moribundus est notorius peccator, putà quia deperditis erat moribus, vivens vel in concubinatu, aut in adulterio, aut in inimicitiis, similibusvè flagitiis? & in hoc casu secundum plurimos DD. quos cumulat Diana *part. 3. tract. 3. resol. 8. à num. 5. & seqq.* collocata in Coordinato *tom. 1. tract. 4. resol. 63.* absque Sacramentis est omninò dimittendus; quod rigorosè sustinent alii allegati à Gobato *in Theol. Experim. tract. 7. num. 602.* ubi ait, *Negandum est, licitè, validevè absolvi eum, de quo constat non edidisse ulla signa petentis absolutionem, estò constet fuisse virum bonum.* Undè multò minùs si laboret infamia malæ vitæ. Nihilominùs etiam tali homini, & in tali casu absolutionem Sacramentalem sub conditione prædicta *si capax es;* & subindè Unctionem Extremam esse ministrandam concedunt plurimi, ac magnæ auctoritatis Doctores congesti à Diana, qui recessit à prima sua contraria opinione *part. 9. tract. 6. resol. 20.* existente nunc in Coordinato *d. tom. 1. tract. 4. resol. 65.* Imò Tambur. *d. lib. 2. de Expedit. Confess. cap. 10. §. 1. num. 12.* non esse illicitam Sacramentorum ministrationem prædicto moribundo asserit, quamvis destitueretur sensibus actualiter peccando; est enim piè credendum, quod etiam pessimus peccator sentiens se vicinum morti conetur actus saltem attritionis in corde elicere, ut salvetur. Et ideò Oleo Sacro esse inungendum tenet *d. cap. 2. §. 4. num. 2.* & ibi Coninch *de Extr. Unct. disp. 19. à num. 19.* & Suarez *disp. 42. sect. 1. num. 10.* Porrò P. Gobatus subdit *d. tract. 7. num. 603.* id non esse penitùs impossibile; sed nescire, quomodo possit practicari cum eo, qui obiret vulneratus in duello, aut blasphemando, vel aliquod grave facinus committendo, prout si moriens esset publicus Usurarius, aut alius similis, cui Ecclesia denegat Ecclesiasticam sepulturam; ut latè probat Samuellius *de Eccles. Sepult. tract. 2. controv. 7. concl. 7. conclus. 17.* nec non *controv. 8. conclus. 1. 2. & seq.*

7 Sed est advertendum, non valere argumentum à denegata sepultura Ecclesiastica ad denegationem Sacramentorum, siquidem illa non conceditur in pœnam tantùm: hæc non denegantur, si sint signa, vel præsumptio pœnitentiæ facinorum, quorum causa in foro exteriori extra locum Sacrum morientes in iisdem sunt tumulandi, ut notant etiam DD. citati à Samuellio, *ubi supra.*

8 Altera instantia est, quomodo segerere debeat Parochus, qui vocatur ad dandum hoc Sacramentum Extremæ Unctionis infirmo amenti, seu dementi, furioso, phrenetico, sivè omnimoda stultitia detento? Pro intelligentia hujus instantiæ præmittere oportet, quod duplex est dementia, seu stultitia in homine. Una spiritualis, & sancta; secunda naturalis, ac miserrima. 9

10 Stultitia sancta, ac spiritualis est plurimorum, ne dicam omnium, servorum Dei, qui ad occultandam suam perfectionem, ac sanctitatem simulant mores absurdos, & quamvis sint sapientissimi, ac multiplici scientia excellant, fingunt se indoctos; imò etsi perfectissimè fruantur rationis bono, demonstrant factis, ac dictis esse dementes, ac laborare stultitia in sui ipsorum ludibrium, humiliationem, ac contemptum; freti doctrina D. Pauli Apostoli scribentis: *Qui videtur inter vos Sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, ut sit sapiens.* 11

1. Cor.

1. *Cor.* 3. 18. Hujusmodi spiritualis, sanctæque stultitiæ tria sunt magnifica exempla in Historiis Ecclesiasticis, antiquo, medio, ac moderno temporibus. Antiquitùs excelluit B. Simon Salo, qui post asperam in deserto pœnitentiam pluribus annis factam, sic à Deo inspiratus ad sæculum reversus tanquàm stultus inter gentes vivebat; ab omnibus despectus, irrisus, ac frequenter verberibus impetitus, & nihilominùs gratia miraculorum, prophetiæ dono, secretarumque cogitationum hominum cognitione illustrabatur, ut videre est legenti ejus vitam relatam à Surio *tom. 4. die prima Julii*, nec non à P. Stefano Menochio *in Storeis centur.* 3. *cap.* 86.

Medio tempore eximius sanctæ stultitiæ professor fuit B. Jacoponus Tudertinus, qui cum esset nobilis,
12 ac Civis primarius, Vir eruditissimus in Philosophia, Theologia, ac Utroque Jure, cumque ejus uxor pulcherrima in juvenili ætate, ex obedientia mariti, in choræis existens, solario domus præcipiti effecto, occubuisset, & vestibus exuta, reperta fuerit asperrimum cilicium super nudum corpus habere, hoc exemplo in tantum pœnitentiæ desiderium exarsit, ac sui ipsius, mundique contemptum, ut per decem continuos annos, se tanquam stultum in Civitate, ac plateis gerens, ab omnibus irrideretur, & ludibrii nomine Jacoponus diceretur, post multas, ac magnas sanctæ stultitiæ actiones Religionem Fratrum Minorum Sancti Francisci ingressus, in eadem doctissima, ac mystica carmina sermone Italico composuit, & in altissimam Redemptoris charitatem ascendit, ut latiùs legitur in ejus vita, quam è Chronicis Sancti Francisci transcripsit piissimus Fr. Alexius Segalla Capuccinus *in Catena Aurea part. 1. in die 20. Mensis*. De his duobus Sanctissimis Viris, stulti-
13 tiam, ac dementiam publicè ob Dei amorem professis, ita loquutur Cornelius à Lapide *in Comment. 1. Cor. cap. 1. Vers.* 25.

„ Simeon Salus, Franciscus, & maximi Sancti quæsierunt stulti haberi à mundo, ut Deo magis placerent; adeòque Religiones nonnullæ hunc quasi apicem perfectionis, & sapientiæ Christianæ suis præscribunt, ut tantùm ament, cupiant, amplectantur sui contemptum, irrisiones, opprobria, injurias, quin & stulti haberi exoptent, quantum mundani sectantur sapientiæ famam, honorem, nominis celebritatem. Idque 1. Hac de causa, ut sic mundum perfectè contemnant. 2. Ut seipsos maximè humilient, & innatum gloriæ, laudis, honoris, ac celsitudinis appetitum extirpent. 3. Ut magis conformentur Christo, ejusque vestibus, & insignibus induantur, qui propter nos, & ut daret nobis exemplum virtutis, & perfectionis, hæc ipsa elegit, voluit haberi stultus, factus est opprobrium hominum, & abjectio plebis. Dicunt ergo ipsi cum Paulo: *Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini Nostri* JESU CHRISTI, *per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*. Hæc omnia docet Crux Christi, si eam sæpè contempleris; nimirum Crux est fons sapientiæ. S. Bonaventura rogatus, undè tantam hausisset sapientiam? Crucifixum ostendit osculis penè attritum. B. Jacoponus Vir nobilis, & Litteratus, cum ex Cruce Christi didicisset mundo stultescere, rogatus à Christo sibi apparente amice, & familiariter, cur hanc stultitiam ita adamaret? respondit pio lepore, ut solebat: *Quia stultior me fuisti, Domine*.

Modernis temporibus sanctissimam hanc stultitiam professus fuit Sanctus Philippus Nerius, qui in alma Urbe vivens ad occultandam sanctitatem 14
suam, ac specialium gratiarum dona, quibus eum Deus decoraverat, & homines, Prælati, ac Cardinales vene-

venerabantur, frequenter verba, gestus, actusque faciebat, qui stultitiam in eo indicabant, quos congerit in ejus vita Petr. Jacob. Bacci *lib. 2. cap.* 18. ac Menochius *in Storeis cit. Centur. 3. cap.* 87. nec non novissimè Joannes Marcianus *in Histor. Congr. Oratorii lib. 2. cap. 16.* & de hac sancta, ac provida dementia egregiè scripsit Eminentiss. Cardin. Federicus Borromæus Archiepiscopus Mediolani *in Opuscul. de Vera, & occulta Sanctitate lib. 3. cap. 13. cum duob. seqq.* ubi excellentiam hujus spiritualis fictæ insipientiæ commendat, ac alios sui temporis professores ipsius virtutis commemorat.

Stultitia autem naturalis, ac miserrima illa est, qua laborant homines, quorum mens, seu rationis usus
15 à pravis affectibus est læsus; amentes enim dicuntur quasi sine mente; nam etsi plurimi Medicorum, Philosophorum, ac Jurisprudentum opinentur, amentiam, dementiamvè, aut stultitiam incurri cum oblæditur, ac depravatur sola imaginatio. Galenus *de Loc. affect. & de Symptom. diff.* Celsus *libr. 3. cap.* 17. & Meno-
16 chius *consil.* 82. *num.* 221. *vol.* 1. verior tamen est opinio, homines amentes, dementes, stultosvè fieri, cum eorum mentium Ratio læditur; hæc autem læsio contingit ex depravatione spirituum, quando scilicet vel in totum, vel secundum partem pravi fiunt, crassi, turbidi, seu melancholici; & tunc hi recipientes quasdam falsas rerum species à phantasia oblatas, eas pertinaciter retinent, & super iisdem intellectus incipit discurrere, ac paulò post assentiri, & hinc oritur stultitia, atque dementia, ut doctè, ac diffusè probat Zacchias *in QQ. Medicolegal. tom. 1. lib. 2. tit. 1. q. 4.* per totam ubi *num.* 33. Exemplificat de stultis illis, qui nolunt comedere, dicentes, mortui sumus: vel qui egredi recusant è cubiculo asserentes habere nasum oblongum; vel quia putant pavimentum esse vitreum, aut alias ob similes falsas intellectus læsi ratiocinationes, de quibus disserit etiam Aresius *lib. 3. Impres. 29. disc. 3. pag. 416. & 417.*

Et quoniam, ut ait Scriptura Sacra stultorum infinitus est numerus, *Eccles.* 1. 15. innumeræ propemodùm sunt species stultitiæ; inter quas secundum Philosophorum, Medicorum, ac Jurisprudentum observatio- 17
nes sequentes sunt præcipuæ. I. Est in iracundis; ira enim rationem ita lædit, ut intellectus non sit sui juris, & talis, ac tantus sit impetus iræ, ut nihil ab insania, aut furore differre dixerit. Galenus *de Cognoscen. & cu-* 18
ran. anim. morb. cap. 5. class. 2. & Thesaurus *Decis.* 168. *num.* 3. Ideò iram à culpa excusare ait Glossa *in l. Divortium. ff. de Divort.* Petrus Gerardus *Singul.* 16. *num.* 2. II. est in timore 19
gravis mali imminentis, cujus causa passiones subitæ, ac vehementes rationem omninò turbant, & confundunt. Zacchias *d. lib. 2. tit. 1. quæst. 7. num.* 52. III. est in impetu luxuriæ, qui sic est violentus præcipuè in mulieribus, ut 20
eas rationis usu prorsùs privet, & fatuas reddat. Matth. Mattesilaus *Singul.* 102. *num.* 8. *in annot.* Hinc mulierem amasio suo de se copiam facientem non effici infamem tradunt Riccius *in Praxi part. 1. resol.* 424. *num.* 8. & Farinacius *de Delictis carnis q.* 136. *à num.* 87. & 21
seqq. IV. Idcircò insania manifesta est nimius amor. Barbosa *in cap. Cum in juventute. num. 5. de Præsumpt.* Tiraquell. *de Pœnis temperan. cap. 4. num.* 1. siquidem Amor reputatur vehementissima passio cordis, ex qua læditur cerebrum, & subindè ipsa ratio; amans enim rectè ratiocinari nequit, perdit propriæ voluntatis libertatem; & sensus etiam corporeos, & externos, præter internos corrumpit, & ideò quisquis amat, hallucinatur, & cœcutit in eo, quod amat, ut ex Platone, Galeno, & aliis Medicis, Philosophis, ac Poetis dèmonstrat idem Zacchias *d. lib. 2. tit. 1. quæst. 10. num. 32. & seqq.* qua de causa, ait, antiquis pinxerunt

runt Amorem sine oculis. V. species insaniæ est ebrietas, quando scilicet
22 vino potenti in magna quantitate in stomachum demisso, ex eo plurimi vapores ad caput irrepunt; cerebrum invadunt, & omnem rationis usum adimunt, ut ex Menoch. *de Arbitrar. Jud. cas.* 326. ex Caball. *Resol. Crimin. cas.* 297. ac ex aliis multis DD. ostendit idem Zacchias *d. tit.* 1. *quæst.* 11. *per totam*, in qua plenè de hac dementia tractat. VI. Stultitia consideratur in dormientibus, qui de negotiis suis lo-
23 quuntur, ac etiam in Noctambulis; illis scilicet, qui dormientes è lecto exurgunt, fores aperiunt, vestes induunt, arma quoque capessunt, & obvios quosque, quos vel inimicos imaginantur, vel cum quibus rixari se putant, offendunt; de quibus Bartol. *in l. Ut vim num.* 5. *ff. de Just. & Jur.* Delrius *Disquis. Magic. lib.* 1. *q.* 3. & Andr. Laurentius *l.* 4. *Anatom. q.* 12. ubi reddit causam hujusmodi dementiæ. VII. Illa est, quam Medici considerant in Lethargicis, Comatosis, Caroticis, & aliis Somniculosis, qui sopore oppressi, etsi ab aliis exciten-
24 tur, non cessant dormire, & eorum somnus morbosus vocatur insania. Zacchias *d. lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 13. VIII. est, quæ provenit ab Apoplexia, per
25 quam oppressus hoc malo amittit omnes facultates intellectus ob obstructionem nervorum, per quos interdictus est transitus à cerebro ad alias partes vitales; & de Apopleticis legendus est Forestus *lib.* 10. *observ.* 74. *& seqq.* in quibus differit de duplici Apoplexiæ specie, forti, & levi. IX. Stultitia consistit in Epilepsia, quæ
26 est convulsio totius corporis cum mentis, & sensuum ablatione. Galenus *lib.* 3. *de Loc. aff. cap.* 7. *classe* 4. & hæc pariter vel est fortis, vel levis, & de utraque benè tractat Vinc. Alsarius *lib.* 6. *de morb. capit. lect.* 31. Zacchias *d. tit.* 1. *quæst.* 14. ubi *num.* 26. notat, quod Epileptici vocantur etiam Lunatici, quia vel in novilunio, vel in plenilunio prehenduntur hoc paroxysmo. X. Dementia, ac stultitia est Phreneticorum. Phrenesis verò est perpetuum delirium cum febre, ex 27
cerebri, ejusque membranarum inflammatione originem ducens. Galenus *Comm.* 2. *in prim. Epidem. text.* 3. & ex J. C. Menochius *consil.* 82. *num.* 198. Appellatione autem phreneticorum veniunt etiam furiosi, ac maniaci; quia hi omnes dementia laborant, & usum rationis non habent. Zacchias *d. lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 16. *num.* 19. XI. Amentia est Ecstaticorum; sumitur autem Ecstasis pro raptu quodam mentis, qui privat homi- 28
nem sensu, & motu; acciditque vel in hominibus Sanctis, dum rapiuntur ad contemplanda cœlestia; vel in infirmis ex morbo opprimente cerebrum, & auferente rationis usum. Hollerius *Comment.* 7. *aphorism.* 5. & Marcill. Donatus *lib.* 2. *Histor. Mirabil. cap.* 1. XII. Species stultitiæ est Lycantropia, vel Cynantropia, insania lupina appellata: videlicet quando ægri hoc morbo affecti horrida, & 29
inculta loca, luporum, aut canum more perlustrant, & cadavera ferarum, & hominum è sentinis, ac sepulchris eruere, ac rapere conantur, circa hæc miserabiliter insanientes; unde finxerunt antiqui poetæ plures à Diis conversos fuisse in belvas; imò Nabuchodonosor Regem Babylonis hoc morbo ex Divina permissione laborasse tenent Vallesius *de Sacra Philosoph. cap.* 80. Mercurialis *lib.* 1. *suæ pract. cap.* 11. & Martin. Delrius *Disq. Magic. quæst.* 18. XIII. Dementia est in Hydrophobis, nempè hominibus, rabiosis ob morsum canis rabidi; qui- 30
bus nisi celere remedium adhibeatur, læditur rationis usus, & in aquæ timorem, ac odium incidunt, itaut eam aspicere non valeant, & hoc morbo, ac insania obiisse Baldum Jurisconsultum notant plures Medici apud Forestum *libr.* 10. *Observat.* 27. & Zacchiam *ubi suprà quæst.* 17. advertentem, Hydrophobiam, insaniam scilicet ob rabiem contrahi

Tt etiam

etiam ex morsu luporum, atque ser-
pentum. XIV. stultitiæ species est in
31 Dæmoniacis, ac Fanaticis, in quibus
etsi causa insaniæ sit supernaturalis,
nempè dæmonium corpus obsidens,
tamen præcedit semper quædam cor-
poris dispositio ex melancholia, seu
atra bile prædominante, ac turgen-
te, quæ hominem ad insaniam con-
cinit. Forestus *lib.* 10. *Observ.* 19 *in
Schol.* Delrius *Disquis. Magic. lib* 2. *q.* 29.
sect. 3. Zacchias *d. lib.* 2. *art.* 1. *quæst.*
18. observans, quod hujusmodi insani
homines præter exorcismos Ecclesiæ,
etiam medicamentis naturalibus in-
digent, ut melancholia temperetur,
& ipsi ad mentem redeant: addens
prædictis esse similes Lymphaticos,
Præstigiatos, Enthusiasticos, & En-
gastrimythos, qui morbum in ventre
portantes, præsumuntur ibi habere
etiam dæmonium, & utroque impel-
lente patiuntur alienationem men-
tis, & vaticinari solent, nescientes
quid loquantur. XV. Dementia est
32 eorum, qui à Tarantula commorsi
sunt; hi enim ab insania excusari
non possunt ob saltationes, quas sine
temporis, vel loci exceptione assu-
munt, denotantes mentem lætam
habere; de quibus videndus Matthio-
lus *in Dioscor. lib.* 2. *cap.* 56. & Ardoi-
nus *de Venenis lib.* 8. *cap.* 5. XVI. Amen-
tia est in morti proximis, nam ex de-
33 ficientia sensuum, deficit sæpè intelle-
ctus, sicque multi in agonia positi
insanire solent, loquentes inania, ac
futilia, & de his Fœnutlus *de Mom.
tem. cap.* 5. & Zacchias *d. tit.* 1. *q.* 19.
XVII. alia est etiam stultitia in hypo-
34 chondriacis, resultans ex melancho-
lia gravi, qua ipsi sunt affecti, & in
mentis alienationem trahuntur. De
his Forestus *lib.* 10. *Observ.* 11. *in schol.*
XVIII. & ultima species insaniæ est
35 in mulieribus, præcipuè Virginibus,
patientibus uterinum furorem. De
hac insania, & causa ipsius ita loqui-
tur Zacchias *d. lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 22. *num.* 11.
*Est uteri ipsius excalfactio cum delirio
circa Venerem, & ad eam pertinentia;
in eam enim adeò acutis stimulis exagi-
tantur, ut in furorem agantur, garrulæ
enim evadunt, & circa Venerem quam-
plurima effutiunt*. De hoc furore vi-
dendi Hucherius *de Sterilit. lib.* 2. *cap.
propr.* & Varandus *libr.* 1. *de Morbis
mulier. cap* 5. Scio Sanctimonialem, etsi
Angelicæ vitæ, ac purissimæ conscien-
tiæ, diù hoc uterino furore correptam;
quæ eo fervescente, ita corpus suum
contorcebat, ut pedibus humeros tan-
geret, pluraque verba loqueretur inde-
centia; ac adstantes famulas morde-
ret, nesciens quid ageret, aut diceret.
Cumque cessato furore usum rationis
reassumeret, sentiens quid fecisset, ama-
rè deflebat, ac veniam ab omnibus po-
stulabat.

Hæ sunt præcipuæ, ac frequentio-
res insaniæ, dementiæ, ac stultitiæ
species; quibus nos miseri homines
ob peccatum Adæ frequenter affligi-
mur, & quas non rarò Pastores ani-
marum, aliique Confessarii conspi-
ciunt, dum ad visitandos infirmos
vocantur. Igitur, revertentes cala-
mum ad secundam instantiam supra
propositam, nunc decidere oportet,
quomodò se gerere debeat Parochus,
dum reperit infirmum dementem,
circa administrandam eidem Extre-
mam Unctionem? Et equidem vide-
tur prima fronte dicendum, quod ab-
stinere debeat ab hoc Sacramento ipsi
dementi ministrando. Primò ex do-
ctrina D. Thomæ *in Supplem.* 3. *p. q.*
32. *art.* 3. ubi habetur, quod Extre-
ma Unctio non est conferenda nisi iis,
qui actualiter usum rationis habent; 36
itaut cognoscant, & cum devotione
hoc Sacramentum suscipiant. Sed
qui sunt in stultitia, amentia, vel
dementia actuali, nec agnoscunt,
quid recipiant, neque devotionem
habent. Ergo non videntur inungen-
di. Secundò, quia Extrema Unctio
dari non debet illi, in quo operari
non potest suum primarium effectum,
qui quidem est roborare animum in- 37
firmi, ut valeat resistere dæmonis
tentationibus. Sed infirmus detentus
insa-

insania, furore, vel delirio non subiacet tentationibus diaboli. Ergo neque capax est roboris, ad resistendum illis. Hinc quidam pius vir dicebat, si Deus eidem concessisset, ut
38 sibi modum moriendi eligeret, hunc esse electurum; videlicet ut receptis devotè Sacramentis Ecclesiæ, delirio, aut dementia afficeretur, ac sic delirans, & demens expiraret, nam, ajebat, nihil in me diabolus posset tentationibus suis. Tertiò, quia ad recipiendum hoc Sacramentum debet præcedere instantia infirmi, & vocatio Presbyteri juxtà D. Jacobi verba: *Infirmatur quis in vobis; inducat Presbyteros Ecclesiæ*. Et quartò, quia Extrema Unctio confert suum effectum mediante motu, & devotione suscipientis; & utraque deficit in amente, ac delirante.

His tamen non obstantibus pro resolutione instantiæ distinguere solent DD. duos casus. *Unus* est, si infir-
39 mus dementia, delirio, vel furore detentus, ante hujusmodi miserabilem statum, potitus fuerit usu rationis, & petierit saltem virtualiter Sacramenta Ecclesiæ, quæ ministrantur decessuris ex hac vita? Et in hoc casu conveniunt omnes Theologi, ac Canonistæ, esse ei ministrandam Extremam Unctionem, etiamsi hic, & nunc sanam mentem non habeat; nullumque rationis indicium ostendat, & deducunt hanc conclusionem *ex cap. Qui recedunt. ex cap. His, qui, & ex cap. Agnovimus. 26. q. 6.* in quibus dicitur, quod si infirmus Baptismum petat, vel Sacramentum Pœnitentiæ, deindè obmutescat, nec possit ampliùs loqui, aut petere, est baptizandus, & absolvendus. Ergo idem dicendum est de amentibus, & furiosis in iisdem Sacramentis recipiendis, ac etiam in Extrema Unctione; in eo enim statu moraliter judicantur, in quo erant ante amentiam; non enim Divinæ pietati consentaneum est, ut in tali misero statu priventur tanto beneficio. Accedit, quod primarius Extremæ Unctionis effectus est non solùm roborare contra tentationes diaboli, & ad tolerandas infirmitatis difficultates, sed præcipuè remittere peccata venialia præteritæ vitæ, nec non mortalia inculpabiliter oblita, ut probavi supra *Decis. LXXI. num.* 21. & hujus effectus amentes capaces sunt, estò quod solum attritionis actum ante amentiam emiserint de propriis peccatis. Ita Mastrius *in 4. Sent. d. disp. 6. num.* 109. *& num.* 126. ubi plures DD. citat, & Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 4. resol.* 50. ubi alios cumulat; desumpta ex veteri *part. 5. tract. 3. resol.* 84. Barbosa *de Parocho cap. 22. num.* 31. quibus adhæret P. Gobatus *d. tract. 8. à num.* 825. *& seqq.* & Tamburinus *de Extrem. Unct. cap. 2. §. 3. num.* 4. Neque obstant argumenta supra in contrarium facta: non primum, quia quantum fieri potest expectanda est devotio in infirmo, ut cum reverentia recipiat hoc Sacramentum; sed ubi non est spes ut redeat ad mentem, non est privandus tanto bono, adeòut si fureret, posset etiam ligari, ne aliquod inconveniens committeret in Sacerdotem, ut ajunt Diana *ubi suprà*, & Mastrius *num.* 110. Non secundum, quia ut dictum est, si Extrema Unctio non operatur in amente robur contra tentationes diaboli, delere potest peccata venialia, ac etiam mortalia inculpabiliter non confessa! Non tertium, quia sufficit virtualis instantia, & desiderium hujus Sacramenti. Non quartum, quia motus devotionis actualis valet ad uberiorem fructum Sacramenti consequendum, non autem ex necessitate, ut Sacramentum subsistat; quapropter in omnibus supradictis insaniæ speciebus, si timor sit mortis, & spes deficiat, quod infirmus recuperet usum rationis, est ei ministranda Extrema Unctio ex concordi consensu omnium Doctorum.

Alter casus, quem DD. considerant, est, ubi infirmi sunt amentes,

dementes, ac penitùs stulti à nativitate; itaut nullo umquam tempore habuerint usum rationis; & in hoc casu
40 omnes concorditer tenent, non esse ministrandam Extremam Unctionem hujusmodi dementibus, ac stultis; ea ratione, quia, cum nullum peccatum censeantur commisisse, neque subjacere tentationibus diaboli possint, nullum effectum in eis operaretur hoc Sacramentum, videlicet neque remissionem venialium, neque robur contra tentationes. Gobatus *d. tract. 8. num.* 825. & Mastrius *d. disp. 6. num.* 111. ubi ita scribit: *Patet discrimen inter adultos perpetuò amentes, & alios, qui aliquando rationis usum habuerunt; quoniam illi nullius horum effectuum, qui hujus Sacramenti sunt præcipui, capaces existunt, sicut isti. Non debet autem hoc Sacramentum illis conferri propter solum effectum secundarium, qui est corporis sanitas; siquidem non semper confertur, quando etiam adest rationis usus.* Idem docet Layman *lib. 5. tract. 8. cap. 4. in fine. Vers. iis porrò.*

Quod autem stulti à nativitate, atque perpetuò amentes, qui numquam potiti sunt usu rationis, nullum peccatum censeantur commisisse, patet ex Scholasticorum doctrina, docen-
41 tium, nullum esse peccatum nisi voluntarium; at perpetuò amentes deficiente in eis ratione, ac intellectu, non habent liberam voluntatem, qua possint peccare; ut doctè probant Salmanticenses in Cursu Theologico *tom. 4. de Vitiis, & peccatis tract. 13. disp. 10. dub. 2.* Neque officit, quod stulti, & amentes etiam à nativitate, ac perpetui videantur habere saltem imperfectam voluntatem, quam demonstrant in edendo, sedendo, sibi grata acceptando, pœnalia refugiendo; & sic possint saltem peccare venialiter. Nam respondent iidem Salmanticenses *d. dub. 2 num.*
42 68. his verbis: *Illa* (libertas voluntatis) *quæ apparet in actionibus amentium, & puerorum ante usum rationis, nequaquam est vera libertas, sed similitudinaria, & apparens, ut quæ cernitur in actionibus aliquorum irrationabilium. Vera enim libertas sivè physica, sivè moralis, requirit, ut suppositum, in quo est, habeat verum dominium supra actionem liberam: sivè hoc dominium sit in ipsa potentia elicitiva actionis, sivè in alia. Verum autem dominium non potest inveniri sine judicio deliberato rationis, quod vel actu detur, vel saltem in potentia suo modo proxima, & expedita. Cum igitur amentes, pueri, & bruta neque habeant tale judicium, neque potentiam expeditam ad illud eliciendum, consequens est, ut nullatenùs vera libertate gaudeant; undè quidquid agunt, quantumvis ordinatum, & artificiosum videatur, agunt sine electione, ex solo instinctu naturæ; quod sequi, vel non sequi non subest eorum potestati; sed ubi apprehendunt aliquid ut bonum, & conveniens suæ naturæ; V. G. manducare, sedere, &c. necessariò in id ferantur: ubi verò apprehendunt aliquid ut malum, & disconveniens, necessariò id refugiunt. Nec concedenda est illis aliqua altior cognitio, aut magis discretiva inter bonum, & malum, quàm prædictus instinctus; qui sicut non est indifferens in proponendo, sed determinatus à natura, ita non potest esse radix alicujus verè libertatis.* Igitur cum perpetuò amentes non habeant judicii libertatem, neque liberam voluntatem circa actiones, nullum committere possunt peccatum, cumque peccata non habeant eis remittenda, Sacramentum Extremæ Unctionis non est eis conferendum, cujus proprius, ac principalis effectus est reliquias peccatorum delere.

Similiter ex defectu libertatis judicii, & carentia usus rationis non possunt amentes consentire tentationi-
bus diaboli; quia ex doctrina S. Tho- 43
mæ 1. 2. q. 80. art. 3. *Diabolus propria virtute, nisi refrænetur à Deo, potest aliquem inducere ex necessitate ad faciendum aliquem actum, qui de suo genere peccatum est, non autem potest inducere necessitatem peccandi; quod patet* ex boc,

ex hoc, quod homo motivo ad peccandum non resistit, nisi per rationem, cujus usum totaliter impedire potest movendo imaginationem, & appetitum sensitivum, sicut in arreptitiis patet: sed tunc ratione sic ligata (notet studiosus) quicquid homo agat, non imputatur ei ad peccatum; sed si ratio non sit totaliter ligata, ex ea parte, qua est libera, potest resistere peccato, sicut supradictum est. Unde manifestum est, quod diabolus nullo modo potest necessitatem inducere ad peccandum.

Porrò quia difficile est reperiri amentem à nativitate, qui totaliter careat libertate mentis, & usu rationis, plures enim aliquando talem qualem ostendunt capacitatem mentis, quæ sufficere
44 videtur saltem ad aliquod veniale peccatum committendum; putarem non inconveniens sequi opinionem Majoris, quem citat Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 825. concedentis, posse ministrari Extremam Unctionem etiam perpetuò amentibus, ac stultis à nativitate; quod ego ad praxim deducerem sub conditione, *si aliquam culpam in vitæ tuæ decursu commisisti*; sicut enim sub hac conditione potest dementibus dari absolutio Sacramentalis, *si capax es*; nullaque irrogatur iniuria Sacramento. Gobatus *de Sacram. Pœnitent. tract.* 7. *à num.* 600. *& seqq.* ita poterit iisdem ministrari Sacramentum istud; & eò magis, si in amentiam incidissent in pupillari ætate, ut ratiocinatur idem Gobatus *tract.* 8. *num.* 828. de puella ingressa stultitiam Anno decimo ætatis suæ, quæ in ea continuavit usque ad septimum decimum Annum, quo demens obiit; circa quam, etsi habito consilio prudentum, Parochus decreverit, non esse Oleo Sancto inungendam, subdit Gobatus, hujusmodi consilium sibi non placuisse; sed contrarium debuisse practicari pro illius animæ potentiori auxilio; quia, ut contestatur Joan. Sancius *in Select. disp.* 17. *num.* 17. quando vertitur dubium, an quis post baptismum fuerit adeptus aliquem usum rationis, seu aliquam cognitionem rerum supernaturalium, potest & ad augmentum gratiæ, & ad præliandum prælia Domini muniri hisce spiritualibus armis; cujus Sancii opinionem laudat etiam Tamburinus *d. cap.* 2. *de Extrem. Unct.* §. 3. *sub num.* 3. *Vers. Si dubitetur.*

DECISIO LXXXI.

ARGUMENTUM.

Disputatur, quomodo contingat infirmos peccare, vel ex nimia negligentia, vel ex magna devotione erga Oleum Sanctum? Duo contraria Quæsita examinantur: Unum, an extet Præceptum obligans sub mortali recipere Extremam Unctionem in periculosa infirmitate? Alterum, An sit licitum in eadem infirmitate pluries reiterare ipsam Unctionem Extremam? Primum Quæsitum resolvitur negativè, tribus casibus exceptis. Secundum, perpenso priùs Antiquorum usu, quatuor conclusionibus declaratur.

SUMMARIUM.

1 *Præceptum an detur de suscipienda Extrema Unctione?*
2 *Verba D. Jacobi* Infirmatur quis, &c. *an sint præceptiva?* Et n. 17.
3 *Theodori Archiepiscopi Cantuariensis Anno 668. decretum de Extrema Unctione.*
4 *Cabilonensis Concilii decretum pro Unctione Extrema.*
5 Debet *est verbum Præceptivum.*
6 *Sepultura Ecclesiastica privantur non uncti Oleo Sancto.*
7 *Tridentini Concilii confutatio contemptorum Extremæ Unctionis.*

8 *Con-*

8 *Consuetudo universalis fidelium in ungendis infirmis Oleo Sancto.*
9 *Bedæ Ven. Unctio Extrema, & Mors.*
10 *S. Hunegundis Extrema Unctio, Mors, & Sepultura.*
11 *Utilia animæ suæ quisque debet providere.*
12 *Extremæ Unctionis Sacramentum est proprium remedium pro moribundis.*
13 *Tentare Deum est expectare Messem, & non seminasse.*
14 *Peccatum mortale est negligere Extremam Unctionem: Contrarium n. 15.*
16 *Interdicti tempore non datur Extrema Unctio.*
18 *Obligatio Extremæ Unctionis afficit Parochos, non Parochianos.*
19 *Consuetudo quando inducat obligationem?*
20 *Media necessaria ad salutem sunt de præcepto; non etiam solùm utilia.*
21 *Contemnens Extremam Unctionem peccat mortaliter.*
22 *Dictio Vel sonat Et.*
23 *Scandalum si resultet ex omissa Extrema Unctione, est mortale.*
24 *Confiteri si non possit infirmus tenetur recipere Oleum Sanctum.*
25 *Attritus fit contritus virtute Extremæ Unctionis.*
26 *Mortis timore recusans Oleum Sanctum an peccet?*
27 *Rupertus Rex Romanorum recusabat inungi, timens statim mori.*
28 *Parochorum obligatio instruendi infirmos circa Oleum Sanctum.*
29 *Puella recusans Oleum Sanctum, ne prohibita esset saltare.*
30 *Antecineralia quid sint?*
31 *Palatini Oleo Sancto inuncti calceos non induunt.*
32 *Venialis culpa recusare Extremam Unctionem ex levi causa.*
33 *Purgatorii pœnis addictus qui Oleo Sancto noluit liniri.*
34 *Antiquitùs an repeteretur pluries Extrema Unctio?*
35 *Menardi opinio affirmativa.*
36 *S. Rembertus Episcopus pluribus continuatis diebus Oleo Sancto inunctus.*
37 *Unctiones antiquitùs continuatæ ad infirmos non erant Sacramentum.*
38 *Matthæi Galeni opinio, quod non fuerint Sacramentum.*
39 *Clotildis Reginæ Francorum obitus.*
40 *Reiterare Extremam Unctionem in eadem infirmitate illicitum.*
41 *Nisi cessato periculo, iterùm fiat periculosa.*
42 *Temporis distantia notabilis pro reiteranda Extrema Unctione.*
43 *Iteranda Extrema Unctio si iterentur infirmitates.*

ANtequàm discedamus à subjecto hujus Sacramenti Extremæ Unctionis, quod, ut dictum fuit, est homo Christianus, adultus, pœnitens, ac periculosè ægrotans, restat examinare, atque resolvere duo dubia satis utilia, ac scitu digna: *Unum* est, an contingat, infirmum peccare ob negligentiam in petendo, recipiendoque hoc Sacramento? *Alterum* est, An vice versa possit incurrere in peccatum ob nimiam devotionem erga hoc Sacramentum, illud scilicèt pluries recipiendo in eadem infirmitate?

Circa primum dubium: Quærunt Theologi, Utrùm sit de præcepto sumere Extremam Unctionem in periculosa infirmitate? adeò ut si infirmus negligat eam petere, & recipere, peccet mortaliter? Et equidem non pauci opinati sunt, omissionem ex sola negligentia esse peccatum mortale ex sequentibus. 1

Primò: Quia, quæ de Præcepto sunt omitti non possunt absque peccato. Sed susceptio hujus Sacramenti in periculosa infirmitate censetur de præcepto; verba enim Divi Jacobi: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesiæ, &c.* quibus promulgatum est hoc Sacramentum, debent habere eamdem necessitatem quoad ejus susceptionem, quam continent circa materiam, & circa formam ejusdem Sacramenti. Sed sic est, quod verba prædicti Apostoli indicant necessitatem in materia, ut scilicèt sit Oleum; ac etiam in forma, ut sit deprecatoria, 2

catoria, & per viam orationis; itaut si alia vel materia, vel forma ab Apostolo indicata adhiberetur, peccatum esset mortale. Ergo etiam inductio, idest vocatio Presbyteri, ab infirmo periculosè egrotante facienda, ut sibi Extremam Unctionem ministret, juxta verba ejusdem Apostoli, reputanda est ex necessitate, & ex præcepto; itaut omissio sit peccatum mortale.

Secundò: Confirmatur hæc necessitas, ac præceptum ex libro Pœnitentiali
3 Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, electi à Vitaliano Papa *Anno* 668. in quo disserens de Extrema Unctione infirmis graviter decumbentibus danda ita ait: *Ideò secundum auctoritatem Canonicam, ne illis janua pietatis clausa videatur, orationibus, & consolationibus Ecclesiasticis, Sacra Unctione Olei inuncti secundum Statuta Sanctorum Patrum communione Viatici reficiantur.* Ex his verbis dupliciter probatur præceptum recipiendi Extremam Unctionem: primò in illis: *Secundum auctoritatem Canonicam*, quæ referri non possunt, nisi ad Epistolam Divi Jacobi habentem circa hoc Sacramentum vim præcepti: Secundò, ex conjunctione hujus Sacramenti, cum Sacro Viatico; quia sicut hoc est de præcepto sumendum à constitutis in discrimine vitæ; ita illud. Quam unionem Olei Sancti cum Viatico ponit etiam Capitulare Caroli Magni, ita jubendo: *Si infirmitate quis depressus fuerit, vitam sine communione non finiat, nec unctione Sacrati Olei careat.*

Tertiò: facit Concilium Cabilonense II. (Cabillonum est Urbs Gal-
4 liæ Celticæ, ampla, & probè culta ad Ararim fluvium, vulgò dicta *Chalon*) in quo Concilio celebrato sub Leone III. & Carolo Magno Imperatore *cap.* 48. Sic legitur definitum: *Secundum B. Apostoli Jacobi documentum, cui etiam decreta Patrum consonant, Infirmi Oleo, quod ab Episcopis benedicitur, à Presbyteris ungi debent.* Porrò non semel ostensum, & pro-
5 batum fuit, verbum *debent* inducere necessitatem, ac vim præcepti habere. *l. Sæpè. ff. De Offic. Præsid.* Faganus *in cap. Qualiter. num* 37. *De Cleric. non residen. tom.* 4. *pag.* 62. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *supr. Decis. LXXII. num.* 23.

Quartò: accedit Concilium Coloniense sub Paulo III. Anno 1549. celebratum, in quo ita legitur de Ex- 6
trema Unctione recipienda: *Statuimus, ut si quis Sacramentum illud nobis ab Apostolo Jacobo tantoperè commendatum contempserit, Ecclesiastica careat sepultura.* Sed privatio Sepulturæ Ecclesiasticæ est pœna gravis, quæ non imponitur, nisi ob enorme peccatum. *cap.* 1. *de Hæretic. Clem.* 1. *de Sepultur.* Thesaurus *de Pœnis Eccl. part.* 2. *Verb. Sepultura. cap.* 5. Samuellius *de Sepultur. tract.* 2. *Controv.* 4 & 5. Ergo hæc pœna inflicta in negligentes Extremæ Unctionis susceptionem indicat, negligentiam ipsam esse culpam gravem, ac mortalem.

Quintò: urgent verba Concilii Tridentini *de Extrem. Unct. cap.* 3. qui- 7
bus confutat asserentes hoc Sacramentum *non esse mandatum Dei;* &, eos, *qui hanc Extremam Unctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant.*

Sextò: accedit inveterata, & semper observata consuetudo Ecclesiæ, quæ sanè communissima viget, & in 8
omni præterito sæculo viguit tàm ex parte infirmorum in hoc Sacramento suscipiendo, quàm Pastorum in ipso sollicitè ministrando; ac etiam familiarium infirmi uniuscujusque, studentium suadere eidem, ut Extremam Unctionem recipiat, & satagentium vocare Parochum; ut opportunè illam ministret, prout ex exemplis antiquorum relatis suprà in *Decis. LXX.* quibus addendum est 9
id, quod de Venerabili Beda (vita functo parum post Annum 730.) scribit Guilielmus Malmesburiensis *libr.* 1. *Histor. cap.* 3. nempè: *Accita Congregatione inunctus est, & communicatus; die verò Ascensionis Spiritum efflavit.* Et quod apud Surium habetur de S.

Hune-

Hunegunde ; *die* 25. *Augusti* . *Illa*
10 *conversa ad eos* , *qui illi assidebant Pres-*
byteros , *Sacræ Unctionis Oleum* , *& Eu-*
charistiam sibi petiit ministrari . Flo-
ruit hæc S. Virgo Anno 660. sub San-
cto Eligio Episcopo Noviomense ; cum-
que diù fuisset incognita ejus sepultu-
ra , revelata fuit , & magnis miracu-
lis decorata Anno 954. de quibus etiam
Spondanus *in Epitom. Annal. d. ann.*
num. 6.

Septimò : concurrit generalis regu-
11 la , quod unusquisque obligatur ex
charitate erga seipsum consulere suæ
saluti quantum potest , & præsertim
in mortis articulo ; in quo hoc Sacra-
mentum est medium validissimum ad-
versus molestias infirmitatis, ac diabo-
li tentationes.

Octavò : Eò magis, quia pro dicto
tempore non sunt instituta alia me-
12 dia propria , & determinata pro re-
primendis prædictis molestiis , & ten-
tationibus ; nec non ad recuperan-
dam corporis sanitatem , nisi Sacra-
13 mentum Extremæ Unctionis . Idcir-
cò illud negligere , & non recipere
est tentare Deum ; prout tentaret
homo, qui panem expectaret à terra,
negligens in ea triticum seminare ;
cum ab ipso Deo ordinata sit semi-
natio , pro colligendis bladis ad pa-
nem conficiendum , & vivendum .
Tentatio autem Dei est mortale pec-
catum , ut dixi *in meis Erotemat. cap.*
11. *quæs.* 6. ex Eminentiss. Card. Tole-
to *libr.* 4. *cap.* 29. *num.* 7. His præci-
puis rationibus , & argumentis Extre-
mam Unctionem esse recipiendam ex
14 præcepto, ejusque omissionem ex negli-
gentia esse peccatum mortale volue-
runt Magister Sententiarum *in* 4. *dist.*
23. ibi: *Si ex contemptu , vel negligen-*
tia Sacramentum hoc prætermittitur , pe-
riculosum est , & damnabile : nec non
Petrus Soto , Turrianus , Pontius , &
alii , quos citat Mastrius *in* 4. *Sent. disp.*
6. *num.* 119. *& num.* 122.

His tamen non obstantibus com-
munis , ac receptissima Theologo-
rum , & Summistarum sententia est ,
hujus Sacramenti susceptionem per se
loquendo non cadere sub obligatio- 15
ne , & præcepto ; sed esse tantùm
de consilio ; itaut nisi per accidens
in tribus infranotandis casibus ob ejus
omissionem incurratur peccatum mor-
tale . Fundamentum hujus opinionis
est , quia nullibi constat de obliga-
tione prædicta sub præcepto ; siqui-
dem hoc Sacramentum non est me-
dium necessarium ad salutem , sed
tantùm utile , & ad melius esse ; quia
infirmi possunt sufficienter per Sacra-
menta Pœnitentiæ , & Eucharistiæ
sanctificari , & salvari . Adiungitur
dispositio textus *in cap. Quod in te.*
De Pœnitent. & Remiss. in quo prohi-
bita est ministratio hujus Sacramenti
Extremæ Unctionis tempore Interdi-
cti , ut dixi supra *Decis. LXXIV. num.* 16
38. certum est autem , quod Ecclesia
nunquam prohibuit , aut prohibere
intendit ea , quæ sunt homini neces-
saria ad salutem . Quapropter ita
tenent , ac docent DD. quos citat , &
sequitur Diana *part.* 3. *tract.* 4. *resol.*
169. nec non *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 97.
Quæ nunc leguntur collocatæ in ejus
opere Coordinato *tom.* 1. *tract.* 4. *re-*
sol. 24. *& resol.* 25. & pleniùs, ac dif-
fusiùs de hoc dubio agit idem Dia-
na , stans pro exclusione præcisæ
obligationis , ac præcepti *in part.* 8.
tract. 1. *resol.* 58. reposita in eodem
Coordinato opere *tom.* 3. *tract.* 1.
resol. 57. cui novissimè consentiunt
Gonet. *de Extrem. Unct. tom.* 5. *disp.*
3. *num.* 19. Collegium Salmanticen.
tract. 7. *cap.* 4. *num.* 10. Mastrius *d.*
disp. 6. *num.* 120. & Ivenim in suo
Commentar. Historic. Dogmat. De Ex-
trem. Unct quæst. 9. *cap.* 2. Qui omnes
respondent argumentis contrariis su-
pra adductis , & ostendunt , ea non
concludere , & non obstare ; non
Primum , quia D. Jacobus Apostolus 17
promulgando hoc Sacramentum mo-
nuit , non autem præcepit ejus susce-
ptionem . Non *Secundum* , neque
Tertium , quia ibi præceptum dirigi- 18
tur in animarum Pastores , ut sciant,
se obli-

se obligatos esse ministrare hoc Sacramentum infirmis; non verò in ipsos infirmos, quibus præcisa obligatio illud recipiendi non incumbit. Non *Quartum*, quod procedit ubi non reciperetur ex contemptu, de quo paulò infrà dicemus. Non *Quintum*, quia Tridentinum intelligit de negantibus institutionem hujus Sacramenti, ipsumque contemnentibus.
19 Non *Sextum*, quia sola consuetudo, & usus alicujus rei non inducit obligationem, nisi præcesserit titulus obligatorius. Non *Septimum*, & *Octa-*
20 *vum*; quia satisfit præcepto charitatis erga seipsum utendo mediis necessariis ad salutem, qualia sunt Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; secùs si omittatur medium ad melius esse, nempè Unctio Extrema, ut plenè respondent Diana Coordinatus *d. tom. 3. tract. 1. resol. 57.* & Mastrius *d. disp. 6. d num.* 120. usque ad *num.* 123.

Tres tamen casus excipiuntur per supracitatos omnes DD. in quibus omissio Extremæ Unctionis esset peccatum mortale, & gravi culpa infir-
21 mus oneraretur. Primus casus est si omitteret hoc Sacramentum ex contemptu; idest de eo nihil faciens, aut putans esse quid puerile, aut parùm decens; quod notavit Tridentinum in *cit. cap.* in illis verbis: *Neque verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, & ipsius Spiritus Sancti iniuria esse possit.* Et de hoc casu locutum esse Magistrum Sententiarum *in 4. cit. dist.* 23. interpretatur S. Bonaventura, ubi ex-
22 ponit *ly Vel*, pro *Et*; itaut sensus Magistri sit, esse periculosum, ac damnabile, si prætermittatur hoc Sacramentum *ex contemptu, & negligentia*. Secundus casus est, si ex omissione hujus Sacramenti resultaret gra-
23 ve scandalum; vel quia infirmus daret suspicionem, quod non crederet in ipsum, vel moveret adstantes ad parvifaciendum idem Sacramentum malo sui exemplo. Tertius casus est, si infirmus detineretur aliqua culpa mortali, quam confiteri non posset, & non esset certus se 24
habere veram contritionem; nam tunc perderet auxilium hujus Sacramenti, cujus virtute ex attrito fieri potest contritus, & obtinere remissionem illius culpæ; & per con- 25
sequens æternam salutem tunc perderet, non recipiendo Unctionem Extremam. Ita notant omnes præfati Doctores, & aliis citatis firmant Salmanticenses *d. tract. 7. cap. 4. num.* 11. 12. & 13.

Sed interrogabit aliquis; peccaret ne infirmus, qui renueret accipere hoc Sacramentum, opinatus, quod omnes, qui Sacro Oleo unguntur, paulò post unctionem sunt morituri? 26
Hunc casum accidisse insigni Parocho pauculis ab hinc annis scribit Gobatus *de Extrem. Unct. tract. 8. num.* 815. his verbis: *Virum quemdam similiter agrestem, tametsi vita periclitantem, constanter dicam? an pervicaciter? recusasse hoc Sacramentum, allata hac unica ratione: semper audivi esse moriendum illi, qui se ungi permittit*. Consimilem resistentiam, ac contradictionem in Extrema Unctione recipienda, ob timorem proximæ, subsecuturæ mortis habuisse etiam Rupertum Regem Romanorum narrat Joannes Nider celebris 27
Sveviæ Doctor in suo Formicario *libr. 4. cap.* 11. & ex eo refert idem Gobatus *eod. tract. 8. num.* 881. qui propterea examinando, utrùm hæc resistentia ob dictum timorem mortis sit peccatum? sub *num.* 818. firmavit, ob evidentem errorem in fide, qualis est, quod hoc Sacramentum acceleret mortem, eam esse mortale peccatum; subdens: *Quare si Parochus animadverteret, hoc Sacramentum ab infirmo respui, seu negligi ex contemptu, vel vilipensione ipsius, tenetur omni ratione eum adducere ad æstimationem, & venerationem; negareque ipsi tanquam meritò suspecto de errore in fide beneficium absolutionis, nisi muta-*

ret pravum illum animum. Et generatim censeo, si probè perpendantur omnes circumstantiæ, non reperiri quemquam, qui volens ex deliberata animi sententia mori sine hoc Sacramento, non peccet, saltem per accidens, aliquantulùm graviter; talis enim aut conicit suos domesticos in magnas sollicitudines, mœrorísve; aut dat occasionem, ut homines pejus de ipso loquantur; habet sanè illa deliberata omissio juxta communem aut apprehensionem, aut judicium speciem mali; ergo semper est mala malitia scandali. S. Thomas 2. 2. quæst. 43. art. 2. in
28 *Corp.* Idcircò prudentes, sed ferventes debent esse Parochi in suis Parochianis suadendis, ne admittant in se falsum hunc timorem celerioris mortis, Sacram Unctionem Extremam recipientes cum sit error in fide; nam imò ipsa Sacra Unctio juvat ad sanitatem corporis recuperandam, ut in sequenti Decisione demonstrabimus.

Sed quid dicendum, si infirmus renueret ungi Sacro Oleo, non ex prædicto errore; sed ex aliqua ridicula causa ex his, quæ leguntur apud eumdem Gobatum *d. tract. 8. num. 814. & 815.* videlicèt de quadam puella, quæ recusabat recipere Oleum Sanctum, etsi in extremis laboraret;
29 *Quia* (ajebat) *semper ex majoribus meis audivi, esse choreis ducendis interdictum iis; qui, aut quæ Unctionem acceperunt: imminent autem Antecineralia* (nota
30 nomen carnisprivii) *quibus saltare de more cogito, si convaluero. Deindè iisdem, ut sæpè inaudii, vetitum est sertum capite gestare, aut nudis pedibus terram contingere.* Aut etiam de hoc alio motivo his verbis per ipsum Gobatum expresso: *Francones aliquot sunt ejus opinionis, quod extremè unctis nefas sit saltare. Palatini nefas induere calceos.* Utique in his, ac si-
31 milibus inanibus, ac futilibus causis spectat ad Parochum ponderoso sermone infirmum ad eas contemnendas hortari; qui si obstinatus in illis noluerit Sacramentum hoc recipere, dicendum est saltem venialiter peccare, quia absque ratione agit contra debitum propriæ charitatis; 32
tam salutiferum animæ remedium in occasione ita periculosa negligendo. Palaus *tract. 26. punct. 8. num. 2.* Gobatus *d. num. 818.* & Salmanticenses, qui alios DD. ita determinantes referunt *d. tract. 7. cap. 4. num. 11.* Hinc notandus casus relatus ab ipsomet Gobato *d. tract. 8. num. 883.* his verbis: *Nicolaus de Nisa Ordinis Minorum in Gemma Prædicantium scribit, quemdam magni cæteroqui meriti interrogatum, an vellet Oleo Sancto ungi? renuisse. Nolite, inquiebat, obsecro; quia omnes, qui unguntur, moriuntur: atque in iis verbis obiisse. Cum verò linteaminibus involveretur, aperuisse oculos, & hæc dixisse: Quia Extremæ Unctionis Sacramentum abhorrui, centum* 33
annis in Purgatorio, justo Dei judicio, torquebor. Si unctus fuissem, de ægritudine convaluissem; & his dictis iterùm expirasse. Hæc omnia non me piguit transcribere ex his approbatis auctoribus, ne Curatis desint rationes, & exempla ad suadendos infirmos, ut piè, ac devotè, cum in discrimine vitæ versantur, Oleum Sanctum petant, ac recipiant.

Alterum dubium principale resolvendum est, an infirmus peccare possit ob nimiam devotionem erga hoc Sacramentum; illud scilicèt pluries recipiendo in eadem infirmitate? Pro resolutione hujus dubii attendantur à studioso Lectore quatuor sequentes conclusiones.

Prima Conclusio: Nonnulli Scriptores de Ritibus antiquis in Sacra-
mentorum administratione solliciti notant, quod ab hinc ante mille annos Extrema Unctio dabatur infirmis per plures sequentes dies continuos; idque colligunt ex libro Sacramentorum Sancti Gregorii Papæ, (quem Hugo Menardus Monachus Benedictinus notis illustravit:) nam in eodem libro, inter orationes pro visitatione, & unctione infirmorum *pag. 253.* 3

pag. 253. ita dicitur post completas Unctiones : *Deindè communicet eum Corpore, & Sanguine Domini : & sic faciant illi per septem dies, si necessitas fuerit, tàm de Communione, quàm de*
35 *alio officio* : undè idem Menardus *in notis pag.* 335. ait : *τὸ de alio officio significatur de Unctione ; & pag.* 336. subdit : *Et quamvis hodiè in eodem morbo non reputatur hoc Sacramentum ; si tamen antiquus valeret usus, id non esset absurdum ; quia non cessante morbo, homine adhuc existente in peccatis, ob peccata saltem venialia, quæ nobis quotidiè obrepunt, quia* (septies in die cadit justus) *jure posset hoc Sacramentum sæpiùs in eodem morbo repeti*. Successivè ipsemet Menardus in notis ad Antiquum Extremæ Unctionis conferendæ Ritum ex Codice M. S. Ratoldi Abbatis *pag.* 358. *Vers.* 13. ita advertit : *Nota continuationem Unctionis per septem, & plures dies, quæ etiam extat in Sacramentario S. Eligii*. Confirmari potest hæc opinio Menardi ex relatione, quam faciunt Sæcula Benedictina, seu Acta Sanctorum Ordinis Sancti Benedicti, in quibus *Sæculo IV. part.* 2. *Anno* 888. in vita Sancti Remberti Episcopi Hammaburgensis *pag.* 483. hæc habentur :
36 *Septimo ante obitum die ministerium Sacræ Unctionis cum Oleo Sancto ei fieri cœpit, & unà cum Communione Corporis, & Sanguinis Domini usque in diem animæ exeuntis de corpore hoc salutare remedium omni die percepit*. Quo in loco Joannes Mabillon Monachus Congregationis Sancti Mauri, Vir celsissimæ eruditionis, *litt. B.* sic notat : *Namque mos olim in Ecclesia vigebat, ut Unctio infirmorum, quæ Viatico præmittebatur, per plures dies à pluribus Presbyteris repeteretur*.

Ego tamen (pace, ac reverentia tantorum Virorum semper salva) contendo, supradictas reiteratas Un-
37 ctiones non fuisse reiterationem Sacramenti Extremæ Unctionis, sed simplices Unctiones curativas pro devotione infirmi iteratò ei impensas ex rationibus, quas consideravi supra *Decis. LXX. num.* 28. & 29. ibi iterùm à studiosis legendas ; & per ea, quæ dixi *in Decis. LXXIX. à num.* 15. & *seqq.* ubi ex doctrina celeberrimi Jacobi Pignatelli Jurisconsulti Romani ostendi reiteratas Unctiones, quæ à Græcis exhibentur cum Oleo Sacro, non esse Sacramenta, sed Sacramentalia, ad curandos languores, & dolores alicujus membri liniendos vim habentia ; ideòque hoc idem est interpretandum de Unctionibus antiquorum, quæ replicabantur ob devotionem infirmi periculosè decumbentis, post datum eidem Sacramentum Unctionis Extremæ. Favet huic meæ opinioni Matthæus Galenus in Promptuario Theologico *Catechesi* 182. hoc idem sentiens, & ejus verba refert etiam 38
Menardus *in Notis d. pag.* 335. quæ sunt hujusmodi : *Ad hæc non fiebat illud* (Unctionum scilicèt reiteratum officium) *perfunctoriè, & properanter ; sed ubi æger non convalescebat, redibant eodem Sacerdotes per Septiduum ungentes : non quidem Sacramentum* (notet Lector) *toties repetentes, sed statis precibus unctione curantes laborantia membra, præbentesque Sanctam Eucharistiam*. Ulteriùs si per septem continuos dies Sacramentum Extremæ Unctionis unicuique infirmo solitum fuisset ministrari ; de unoquoque infirmo, præcipuè sublimis conditionis, hujus repetiti Sacramenti Historiæ meminissent. At hoc non narrant, nisi de aliquibus ; siquidem præter exempla Ven. Bedæ, & S. Hunegundis, de quibus supra *num.* 9. & 10. ut hoc unum aliud exemplum adducam loco plurium aliorum, in iisdem Actis SS. Ordinis Sancti Benedicti sæculo primo *Anno* 545. *pag.* 102. De Clotilde, (aliàs *Chrotilde*) Regina Francorum, in ejus mortis narratione legitur ita :
Corporali ægritudine gravata lecto decubuit. Tricessimo itaque die vocationis 39
suæ secundùm Apostolum inuncta à Sacerdo-

cerdotibus Oleo Sancto, *& Sacri Corporis*, *& Sanguinis Christi percepto Viatico in Confessione SS. Trinitatis corpus exuit*. En mentio singularis, non reiteratæ Unctionis per plures dies. Cæterùm quidquid in usu fuerit antiquis sæculis illis; estò, quod tunc Sacramentum Unctionis Extremæ eodem periculo infirmitatis durante reiteraretur per septem, aut plures dies; fit

Secunda Conclusio: Illicitum est reiterare Extremam Unctionem eidem infirmo, durante ipsomet dis-
40 crimine vitæ, in quo Oleo Sancto fuit inunctus. Probatur hæc conclusio ex doctrina S. Thomæ *in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 4.* à Catechismo Romano *de Sacram. Extrem. Unct. sess. 11.* ubi ita dicitur: *Illud observare oportet, in una eademque ægrotatione, cum æger in eodem vitæ periculo positus est, semel tantùm ungendum esse*. Quod quidem non obscurè definitum fuit à Tridentino Concilio *de Extr. Unct. cap. 13.* in illis verbis: *Quod si infirmi post susceptam hanc Unctionem convaluerint, iterùm hujus Sacramenti subsidio juvari poterunt, cum in aliud simile vitæ discrimen inciderint*. Ergo si non convaluerint post susceptam Sacram Unctionem, non sunt iterùm ungendi. Hoc idem expressè prohibet Rubrica Ritualis Romani *de eod. Sacram. Extrem. Unct.* ibi: *In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet*. Ratio autem hujus prohibitionis est, ut infirmi majori cum devotione, ac spiritus fervore suscipiant hoc Sacramentum, & uberiores ex eo colligant fructus, scientes semel tantùm in eadem infirmitate ipsum esse recepturos, & ita docent Ivenim *de Extrem. Unct. quæst. 9. cap. 1. in fine*. Diana *part. 5. tract. 3. resol. 96.* nec non *part. 10. tract. 11. resol. 11.* Quæ existunt in Opere ejus Coordinato *tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40.* Salmanticenses *cit. tract. 7. cap. 4. num. 9.* Mastrius *d. disp. 6. in 4. Sentent. num. 59.* & Tamburin. *de Extr. Unct. libr. 6. cap. 2. §. 6. num. 3.*

Tertia conclusio. Ex communi Doctorum placito in eadem infirmitate potest idem infirmus rursùs Oleo Sancto liniri, quando ipsa infirmitas, quæ erat periculosa, facta fuit sine periculo; sed deindè iterùm facta est periculosa. S. Thom. *in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 4.* & S. Bonaventura *ead. dist. 23. part. 2. quæst. 4. in fine*. Mastrius *d. disp. 6. num. 60.* hæc scribens: *Si infirmus graviter laborans hoc Sacramentum semel suscepit, si postea periculum evasit, & ob morbi diuturnitatem, ut hydropisis v. g. vel thisis, varietur notabiliter morbi status; & rursùs in simile vitæ periculum incidat, hoc Sacramentum repetere poterit, quia in tali casu novus censetur morbus, novaque necessitas*. At paulò post subdit: *Advertunt tamen Doctores inter unam, & aliam Unctionem, notabilem temporis distantiam interponi debere, ut ita verè constet, & appareat, periculum mortis fuisse verè renovatum. Ita Suarez, Nugnus, &c.* quibus adhærent Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40.* Salmanticenses *d. cap. 4. num. 9.* Tamburinus *d. §. 6. à num. 3. & seqq.* & Gobatus *d. tract. 8. de Extrem. Unct. num. 887. & seqq.* qui adamussim examinat, quando censenda sit sufficiens morbi mutatio de periculoso in non periculosum; & è contra? ac ideò in praxi à Parochis consulendus, & legendus. 41 42

Quarta, & Ultima Conclusio est; si infirmus Oleo Sancto inunctus convaluerit ab illa infirmitate, & sanus factus extiterit; si deindè in aliam inciderit mortalem infirmitatem; liniri poterit Sacramento Extremæ Unctionis: & hoc expressit Catechismus Romanus *d. sect. 11.* in illis verbis: *Quod si post susceptam hanc Unctionem æger convaluerit, quoties postea in id vitæ discrimen inciderit, toties ejusdem Sacramenti subsidium ei poterit adhiberi*. Et hoc concorditer docent omnes Theologi, ac Canonistæ allegantes Constitutionem XIX. 43

Euge-

Eugenii IV. *Incipien. Exultate Deo*, *&c.* in qua §. 9. *in fine* ait, Extremæ Unctionis Sacramentum esse unum de illis quatuor, quæ non imprimunt characterem, & reiterationem admittunt, Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract.* 4. *resol.* 39. *&* 40. Cotonius *lib. 2. Controv.* 15. *num.* 40. Salmanticenses *d. tract.* 7. *cap.* 4. *num.* 9. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Extrem. Unct. disp.* 11. *num.* 193. Mastrius *d. disp.* 6. *in* 4. *Sent. num.* 59. ubi ponit verba Concilii Tridentini *sess.* 14. *cap.* 3. hanc reiterationem in nova infirmitate concedentis. Gobatus *eod. tract.* 8. *à num.* 886. *& seqq.* & Barbosa *de Parocho cap.* 22. *num.* 38. ubi alios DD. allegat.

DECISIO LXXXII.

ARGUMENTUM.

Effectus quinque, quos operatur Extrema Unctio, declarat præsens Decisio. Hi sunt gratiæ augmentum, & aliquando gratia prima. Venialium remissio quo ad culpam, & quo ad partem pœnæ. Deletio reliquiarum peccatorum. Levamen conscientiæ. Robur contra tentationes Dæmonis: & Sanitas corporis, si expediat animæ saluti. Innuuntur tres Theologicæ Quæstiones de Præcellentia dictorum Effectuum. De tempore, quo producuntur; & de eorum influxu post sublatum obicem, cum quo fuerat collatum Sacramentum.

SUMMARIUM.

1 *Scholastici obscuri, circa effectus Extremæ Unctionis.*
2 *Effectus Extremæ Unctionis quinque.*
3 *Gratia sanctificans est Olei Sancti primus effectus.*
4 *Gratia prima aliquando infunditur in Extrema Unctione.*
5 *Venialia delentur per Extremam Unctionem.*
6 *Opere ex operato Oleum Sanctum delet Venialia.*
7 *Differentia inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis.*
8 *Pœna debita pro Venialibus remittitur in Oleo Sancto.*
9 *Reliquiæ peccatorum deletæ per Extremam Unctionem quid sint?*
10 *Diaboli astus contra moribundos.*
11 *Theodori, Chrysaorii, ac Monachi Iconiensis exempla.*
12 *Tentationes Diaboli superantur in morte virtute Extremæ Unctionis.*
13 *B. Mariæ Ogniacensis visio circa Oleum Sanctum.*
14 *Athletæ pugnaturi Oleo se ungebant.*
15 *Sanitas corporis ex Extrema Unctione quando detur?*
16 *Judicia Dei adoranda non perscrutanda.*
17 *Exempla sanatorum cum Extrema Unctione.*
18 *Primarius effectus quisnam sit Olei Sancti?*
19 *Tempore quo producantur in infirmo effectus Extremæ Unctionis?*
20 *Sacramentum Extremæ Unctionis an possit esse validum, & informe?*
21 *Obice peccati ablato effectus Olei Sancti producuntur.*
22 *Attritio sola in infirmo quando tollat obicem peccati?*

Restat pro complemento hujus tractatus de Extrema Unctione, ut effectus, quos ipsa producit, ostendamus. Illud autem est in primis advertendum, quod notant Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Extr. Unct. disp.* 11. *art.* 16. & Mastrius *in* 4. *Sent. disp.* 6. *num.* 61. modernos scilicèt Theologos ita confusè loqui de effectibus hujus Sacramenti, ut nullibi reperiatur apud ipsos clara, & concors doctrina, quæ studiosorum animum instruat; at è 1

contra

contra potiùs non leves difficultates gignat, ac dubia irresoluta relinquat; etsi non obscurè insinuentur effectus ipsi à Tridentino Concilio *cap. 2. de Extr. Unct. sess.* 14. his verbis: *Res porrò, & effectus hujus Sacramenti illis verbis explicatur* (Jac. 5. Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei.) *Res etenim hæc gratia est Spiritus Sancti; cujus Unctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleviat, & confirmat; magnam in eo Divinæ Misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus, & morbi incommoda, ac labores leviùs fert, & tentationibus dæmonis, calcato insidiantis, faciliùs resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit, consequitur.*

Itaque ex his verbis Concilii, & ex communiori Theologorum placito, quinque colliguntur effectus Sacramenti Ex-
2 tremæ Unctionis. *Primus* est collatio gratiæ sanctificantis. *Secundus* est remissio peccatorum venialium. *Tertius* est abstergere reliquias eorumdem peccatorum. *Quartus* est alleviare animam infirmi excitando spem, & confortando adversus insidias diaboli. *Quintus* est conferre corporis sanitatem, si hæc animæ saluti expediat. Ita pluribus DD. citatis colligit Gobatus *d. tract. 8. de Extr. Unct. num.* 909. Salmanticenses *de eod. Sacr. tract. 7. cap. 3. punct. 1.* Mastrius *d. disp. 6. num.* 62. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. art. 16. per totum*, & de his omnibus effectibus quæ magis essentialia sunt, ac scitu digna, breviter hic duxi colligenda, & in gratiam Parochorum narranda.

Primus itaque effectus Extremæ Unctionis est gratia habitualis, seu san-
3 ctificans; quæ quidem duplici modo producitur in anima infirmi Oleo Sancto inuncti, virtute hujus Sacramenti. *Uno* per augmentum ejusdem gratiæ, si infirmus illud suscipiens sit in gratia, ut esse præsumitur ex præmissa Confessione Sacramentali, & absolutione obtenta; ac ex Sanctissimæ perceptione Eucharistiæ, ut mox est apud omnes fideles gravi morbo laborantes, & apud sollicitos Parochos de salute suorum Parochianorum. Ratio hujus augmenti gratiæ sanctificantis est, quia omnibus Sacramentis, quæ appellantur vivorum, quale est hoc Extremæ Unctionis, commune est producere hunc effectum; nisi suscipientes obicem ponant. *Altero* modo, per infusionem primæ gratiæ; quæ quidem prima gratia infunditur, 4
si infirmus bona fide credat, se esse in gratia, sed re vera sit in peccato mortali; puta quia non recordetur inculpabiliter de uno, vel pluribus peccatis mortalibus; vel aliquo alio modo habeat conscientiam maculatam aliqua gravi culpa, de qua confiteri non possit quia usum amisit loquelæ; tunc enim dum ungitur Oleo Sancto, licèt solam attritionem eliciat de suis peccatis, consequitur primam gratiam, & remissionem eorumdem virtute hujus Sacramenti Extremæ Unctionis. Ita S. Thom. *part. 3. in Supplem. q. 30. art. 1.* Dicastillus *de Extr. Unct. dub. 6. num. 8.* S. Antoninus, Sotus, Suarez, & alii, quos citat, & sequitur Gobatus *d. tract. 8. num.* 910. & 911. & concordant Palaus *de Sacram. Extr. Unct. disp. Unica punct. 5. num. 7.* Aversa *sect. 6.* & Salmanticenses *d. tract. 7. cap. 3. num. 2.* ac consentit doctissimus Mastrius *in 4. Sent. d. disp. 6. num.* 70. & 74. etsi Scotistæ, quorum ipse est coriphæus, videantur contrarium sentire; addit tamen hanc limitationem, quod scilicèt prima gratia infundatur ab hoc Extremæ Unctionis Sacramento, non principaliter, & ex ejus institutione; sed per accidens, ac secundariò, de quibus loquendi terminis, quibus Theologi utuntur in Scholis, parùm interest disputare in praxi; cum Parochis, ac animarum Rectoribus satis sit scire certitudinem hujus effectus collativi etiam primæ gratiæ, ut dictum est supra.

Secundus effectus Extremæ Unctionis est delere in infirmo peccata Ve- 5
nialia.

nialia. Gonetus *de Extr. Unct. disp.* 2. *art.* 1. *num.* 1. ubi allegat S. Bonaventura, Scotum, Durandum, & alios DD. antiquos ita docentes. Concordat Sà *Verb. Extrema Unctio num.* 16. Navarrus *in Summa cap.* 22. & Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 913. Facitque Catechismus Romanus *de Extrem. Unct. sect.* 14. in illis verbis: *Docebunt igitur Pastores, hoc Sacramento gratiam tribui, quæ peccata, & in primis quidem leviora, &c., ut communi nomine appellantur, venialia remittit.* Et manifestè deducitur talis effectus tùm ex verbis Divi Jacobi, *& si in peccatis sit, remittentur ei*, tùm ex forma hujus Sacramenti *Indulgeat tibi Dominus quidquid, &c. deliquisti*; & utrumque ponit etiam Concilium Tridentinum *d. sess.* 14. *de Extr. Unct. cap.* 2. Porrò circa hunc effectum duo sunt valdè notanda, & tanquam dignissima scitu, studiosorum memoriæ figenda. *Unum* est, quod hanc

6 remissionem venialium operatur Sacramentum Extremæ Unctionis ex opere operato; quod est dicere, absque ulla cooperatione ipsius infirmi; itaut sicut Baptismus ex opere operato, & ex sui institutione delet culpam originalem in pueris absque ulla dispositione subjecti tunc existentis in infantili ætate; ita servata proportione facit hoc Sacramentum Extremæ Unctionis; & ideò quamvis detur phreneticis, amentibus, & aliis; qui usum rationis perdiderunt, remittit eis peccata venialia, etsi nullum actum doloris tunc eliciant; sufficit enim quod in eis non habeant complacentiam formalem, & hoc ex majori Dei misericordia; ut benè differit, ac probat Mastrius *d. disp.* 6.

7 *num.* 70. ubi subtiliter advertit, hanc esse differentiam inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Sacramentum Extremæ Unctionis; quod in illo requiritur dolor de peccatis tanquàm ejus pars essentialis, & sine quo non fieret Sacramentum; at in hoc non est necessarius dolor, quia essentia Extremæ Unctionis non pendet ex actibus suscipientis; siquidem sine ulla ejus prævia dispositione Venialia remittuntur ex opere operato, & immediatè virtute ejusdem Sacramenti Unctionis Extremæ. *Aliud* notabile 8

scitu dignum est, quod hoc Sacramentum non solùm delet venialia quo ad culpam; sed etiam quo ad pœnam temporalem, quam infirmus luiturus esset in Purgatorio pro iisdem venialibus; etsi non omnem, sed in tanta portione, quæ Divinæ Clementiæ magis placet, ut observant Salmanticenses *d. tract.* 7. *cap.* 3. *num.* 5. & ipse Mastrius *ead. disp.* 6. *num.* 64. subdens hoc Sacramentum esse institutum ad tollenda impedimenta retardativa consequutionis gloriæ; idcircò congruum est, ut tollat non solùm venialia quo ad culpam, sed etiam quo ad pœnam, ne Viator discessurus ab hac vita nimis retardetur ad habendum ingressum ad gloriam ob peccata venialia; quæ quasi continuò, ac etiam in extremo vitæ ex humana fragilitate committuntur.

Tertius effectus hujus Sacramenti est abstergere reliquias peccatorum. Cæterùm DD. satis discordes sunt in demonstrando quid sit intelligendum pro reliquiis peccatorum? ut disputando 9

demonstrat Eminentiss. Card. de Lauræa *de Extrem. Unct. d. disp.* 11. *art.* 16. §. 3. per totum. Magis tamen communis Theologorum opinio est, quod nomine reliquiarum peccati intelligere debeamus animi languorem, teporem, mœrorem, tristitiam, fastidium, anxietatem, & alias similes adimi passiones, quæ ex peccatis præteritis, eorumque recordatione oriri solent; & quæ quodammodò impellunt infirmum ad desperationem, & nimium timorem mortis; ideòque virtus hujus Sacramenti, ut ait Apostolus Jacobus, *alleviat infirmum* præstando ei internam fiduciam erga misericordiam Divinam, & exhilarando ejus spiritum, itaut constanter oppetat mortem. Ita ex doctrina S. Thomæ *in* 4. *dist.* 23. *q.* 1. *art.* 2. colligit Mastrius *d. disp.* 6. *num.* 62.

Emin.

Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d.* §. 3. Gonetus *d disp.* 2. *art.* 1. §. 1. Salmanticenses *d. cap.* 3. *num.* 4. & Gobatus *d. tract.* 8. *num.*914.

10 Quartus effectus est præbere robur infirmo, & auxilia, ut possit resistere tentationibus diaboli. De insidiis, terroribus, ac versutiis, quibus utitur diabolus, dum homo fidelis appropinquat morti, dixi supra *Decis. LXXIV. à num.* 23. *& seqq.* & in meo libello: *la Prima Età del Mondo serm.* 4. De illis ita protestatur Tridentinum Concilium *De Extr. Unct. sess.* 14. *in princ. Etsi Adversarius noster occasiones per omnem vitam quærat, & captet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit; nullum tamen tempus est, quo vehementiùs ille omnes suæ versutiæ nervos intendat ad perdendos nos penitùs, & à fiducia etiam, si possit, Divinæ misericordiæ deturbandos, quàm cum impendere nobis exitum vitæ perspicit.* At ut subjungit idem Concilium ibidem *cap.* 2. Divina Pietas Redemptoris Nostri instituit Sacramentum hoc Unctionis Extremæ, *Qua infirmus sublevatus, & morbi incommoda, ac labores leviùs fert, & tentationibus dæmonis, calcaneo insidiantis faciliùs resistit.* Hæc Sacra Unctio est illa armatura, de qua dicebat Apostolus ad Ephesios *cap.* 6. *Vers.* 11. *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversùs insidias diaboli.* Has autem insidias tendit contra nos tempore mortis, nam ut ait Alcuinus, seu Albinus, quem allegavi *in d. Decis. LXXIV. num.* 25. *in fin.* & quem refert Cornelius à Lapide *in Genes.* 3. 15. *Diabolus insidiatur calcaneo nostro, quia extremum vitæ nostræ acrius oppugnat.* Quapropter idem Cornelius in Comment. in Epist. S. Judæ Apostoli *Vers.* 9. super illis verbis: *Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore:* ita subdit: *Hinc collige, si diabolus ita certat pro corpore Sanctorum in morte, quantò magis certat pro eorum anima? Et vicissim si Michael, & Angeli ita defendunt corpora Sanctorum morientium, multò magis defendent eorumdem animas: Sic certarunt Dæmones pro anima Theodori, & Chrysaorii clamantis,* Inducias usque manè; *Ac Monachi Iconiensis, uti narrat S. Gregorius* 4. *Dialog.* 38. *Hinc diabolus multis in morte apparet, ut eos percellat, & in desperationem, aliudvè peccatum adigat: undè S. Martinus moriens, eo viso, Quid hic, ait, astas cruenta bestia, nihil in me funestum invenies.*

Et ne Lectorem lateat, quid egerint dæmones in morte supranominatorum Theodori, Chrysaorii, & Monachi Iconiensis, sciat id, quod fusiùs narrat de iisdem S. Gregorius Papa *in cit. lib.* 4. 11
Dialog. cap. 37. *& cap.* 38. videlicèt, cum Theodorus prædictus inter Monachos vitam ageret, sed monasticam disciplinam despiceret, peste percussus, in agoniam actus, orantibus Monachis ad ejus lectum clamare cœpit: *recedite, recedite. Ecce draconi ad devorandum datus sum, qui propter vestram præsentiam devorare me non potest.* Sed Monachis ferventiùs orantibus, & cum ut signo Sanctæ Crucis se muniret suadentibus, compunctus corde, veniamque postulans à Deo in pace quievit. Chrysaorius autem erat vir sæcularis, ut idem Sanctus Pontifex scribit, *tantùm plenus vitiis, quantum rebus, superbia tumidus, carnis suæ voluptatibus subditus, & in acquirendis rebus avaritiæ facibus accensus.* Is, in extremo vitæ constitutus *apertis oculis vidit teterrimos viros, & nigerrimos spiritus coram se assistere, & vehementer imminere, ut ad inferni claustra eum raperent. Cæpit tremere, pallescere, sudare, & magnis vocibus inducias petere.* Sed cum hæc clamaret, *in ipsis vocibus de habitaculo suæ carnis evulsus est.* Subdit postea ipse S. Gregorius, Iconii fuisse Monasterium; in quo plurimi Monachi sanctè vivebant; at eorum unus hypocritam vitam ducens, cum ad extremum vitæ pervenisset, fratribus ad se convocatis dixit: *Quando me vobiscum credebatis jejunare, occultè comedebam: & ecce nunc ad devorandum*

Draco-

Draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua, pedesque colligavit. Et hæc proferens impœnitens occubuit.

Certum est itaque omnem conatum fieri à dæmonibus, ut animas in desperationem inducant, in earum
12 exitu à corporibus: at Extremæ Unctionis Sacramentum eas corroborat, & fortes reddit, ut resistant tentationibus cunctis; ac fidentes Divinæ Misericordiæ æternam salutem consequantur, ut piè disserit P. Segnerius *in Christ. Instruct. part. 3. discur.* 23. *num.* 20. ubi subdit, B. Mariam Ogniacensem narrasse Jacobo Cardinali de Vitriaco Confessori suo, se vidisse Christum Dominum magna
13 cum Sanctorum, ac Sanctarum caterva assistentem cuidam agonizanti, dum Oleo Sancto liniretur, ut eum in spem suæ salvationis erigeret, ac dæmones tentatores sua divina præsentia fugaret. De hoc quarto effectu scribunt Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *art.* 16. §. 4. Mastrius *d. disp. 6. num.64.* Ivenim *de Extrem. Unct. q.* 8. *cap.* 4. *conclus.* 2. addens, quod ex eo Patres vocaverunt Extremam Unctionem *Spei Sacramentum*, quò scilicet innuerent per eam infirmum erigi, *ut fortiùs cum hoste in exitu dimicet*. Salmanticenses *d. tract.* 7. *cap.* 3. *num.* 4. Gobatus *d. tract.* 8. *num.* 915. & Gonetus *d. tom.*5. *disp.* 2. *de Extrem. Unct. num.* 10. ubi doctè advertit, hunc effectum corroborandi infirmum, ut pugnet contra diabolum desumi tùm ex materia hujus Sacramenti, tùm ex forma antiqua Ecclesiæ Mediolanensis, & Venetæ. Ex materia quidem, quæ est Oleum, quia, sicut olim Athletæ
14 Oleo ungebantur, ut ad luctam, & certamen se præpararent, de quibus Tolosan. *Syntagm. Jur. libr.* 39. *cap.* 5. *num.* 3. Et Cornelius à Lapide *in* 1. *Cor.* 19. 25. ita infirmi ad pugnandum cum hoste antiquo Sacra hac Unctione Olei disponuntur. Ex forma verò pervetusta illarum Ecclesiarum, quæ talis erat: *Ungo te Oleo Sanctificante in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti præparatus ad certamen, aereas possis superare potestates*, quam formam retuli supra *Decis. LXVIII. num. 6.*

Quintus effectus Unctionis Extremæ est concedere sanitatem etiam corporis, si hæc expediat ad salutem animæ; ut ait Concilium Tridentinum *de Extrem. Unct. Sacr. d. cap.* 2. *sess.* 14. 15
ibi: *Et sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit*, (infirmus) *consequitur*. Et prout scriptum reliquit S. Thomas 3. *p. in Supplem. q.* 30. *art.* 2. his verbis: *Ex hoc Sacramento non semper sequitur corporis sanatio, sed quando expedit ad spiritualem sanationem, & tunc semper eam inducit, dummodò non sit impedimentum ex parte recipientis*. Et ex hoc deducit Gobatum *d. tract.* 8. *num.* 917. quod in sensu composito affirmari potest, infirmos aliquando impedire, ne sanatio corporalis impertita per Extremam Unctionem cedat actualiter in bonum animæ; undè fit, ut aliquando Oleo Sancto inuncti, & sanati postea malam mortem subeant, qui si statim post Sacram Unctionem decessissent, sanctissimè obiissent, ut disputando disserit Tannerus *disp.* 7. *q.* 1. *dub.* 2. *num.* 45.
& seqq. Sed hæc sunt judicia Dei inscrutabilia à nobis adoranda, non investiganda, ut exclamat Apostolus *ad Roman.* 11. 33. *O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus!* undè notavit S. Augustinus *in Psal.* 31. *Putas, nos perscrutari posse, quod Apostolus beatus expavit?* De ratione imperscrutabilium horum Dei judiciorum, quæ sunt *abyssus multa*, legat studiosus, ne dicam curiosus, Antonium Glielmum Presbyterum Congregationis Oratorii *in tract. Le Grandezze della SS. Trinità disc.* 48. ubi doctè, piè, ac eruditè de his, & aliis timendis, ac tremendis judiciis Divinis agit. 16

Cæterùm de sanitate corporis per Sacramentum Extremæ Unctionis graviter decumbentibus præstita, ipsemet 17

met Gobatus *d. tract.* 8. *à num.* 905. hæc affert exempla. 1. De infirmo, qui urgente morbo de potestate mentis exierat, cui Curatus dedit Sacrum Oleum, quod priusquàm insaniret, postulaverat, subdens: *Mira dictu, visuque res? simul atque Sacro ritè inunctus est Oleo, mentis sanitatem, paulò etiam post corporis valetudinem recuperavit*. 2. De Ruperto Romanorum Rege, de quo supra *Decis. LXXXI. num.* 27. qui recepta Unctione Extrema, de qua tantùm timebat, sanus evasit. 3. De infirmo è dysenteria in Collegio Monacensi, quem uterque ordinarius Medicus Collegii desperatum dederat, & tamen perceptione hujus Sacri alexipharmaci sanitatem obtinuit. 4. De puella ad agonem ex infirmitate deducta, quæ Oleo Sacro inungi expavebat, dubitans statim mori; sed à Confessario, ut piè crederet, eam Unctionem esse medicinam etiam corpori sanando paratam suasa, permisit, se ungi; & statim *leniùs respiravit, & postera luce invisenti ad se Confessario vegeta, & incolumis ultrò occurrit*. At de his eventibus plures casus Parochi viderint in praxi, quàm ego colligere valeam in theorica. Testis sum ego ipse de hoc quinto effectu; qui in primis Sacerdotii mei diebus scio, me Oleo Sacro duos Mansionarios hujus Ecclesiæ Cathedralis Patavinæ ad Extremum vitæ ex gravissimo morbo deductos linisse. R. Andræam Vighettum unum, alterum Joannem Mariam Tavellinum, & uterque sanitate donatus ope hujus Sacramenti diuturnam vitam, & felices annos iterùm obtinuit.

Tres autem Quæstiones circa hos effectus agitantur à Theologis in Scholis, quas attigisse sufficiet pro coronide, ac conclusione hujus tracta-
18 tus; ne eas studiosos lateat, & ut possint de iisdem se pleniùs instruere apud DD. infra citandos. *Prima* est, quisnam sit primarius, ac præcipuus effectus ex quinque suprarelatis? Alii volunt, esse remissionem venialium: alii collationem gratiæ sanctificantis; alii alleviationem animi ipsius ægri; & alii concessionem roboris, ac auxilii ad pugnandum contra diaboli tentationes; ut latissimè disputant ex Thomistis Gonetus *de Extrem. Unct. d. disp.* 2. *per totam*. Ex Scotistis autem Mastrius *cit. disp.* 6. *quæst.* 4. *à num.* 61. *usque ad* 86. Altercatio quidem magna est; sed satis nobis sit, omnes prædictos effectus explicuisse, & eos omnes sivè primarios, sivè secundarios inter se suspicere, ac venerari. Secunda quæstio est, *Quandonam Extrema Unctio producat prædictos effectus?* quod est 19
quærere, an collatio gratiæ, remissio venialium, concessio levaminis, roboris, ac auxiliorum spiritualium in anima infirmi; fiat in quacunque Unctione sensuum, incipiendo à prima usque ad ultimam? vel tantùm completa ultima Unctione? De hac quæstione variæ sunt Theologorum opiniones, ut demonstravi supra *in Decis. LXVI. num.* 13. & videre potest studiosus Lector in Diana Coordinato *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 20. excerpta ex Veteri *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 178. In Salmanticensibus *d. tract.* 7. *de Sacramentis cap.* 3. *punct.* 2. In Mastrio *d. disp.* 6. *quæst.* 5. *per totam*, & in Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 11. *art.* 16. §. 6. ubi plenè, ac copiosè disputatur hæc quæstio, & referuntur opiniones DD. quorum plurimi volunt; hos effectus produci in complemento ultimæ Unctionis; alii non minoris numeri, ac auctoritatis tenent ad omnem Unctionem impertiri partialem effectum juxta formam Sacramenti, quam profert Sacerdos ungens quemcunque sensum infirmi, ne verba ejusdem formæ in quocunque sensu inungendo prolata videantur sterilia, inutilia, ac otiosa; & hanc opinionem amplectitur Gobatus *d. tractat.* 8. *num.* 921.

Tertia tandem Quæstio est, *An hoc Sacramentum possit esse validum, & informe;* 20

informe; itaut si infirmus habeat obicem peccati mortalis, dum ei confertur, neque sit attritus, aut contritus, & nullam gratiam tunc consequatur, ac nullum alium effectum; si postea auferatur obex, vel per contritionem, vel per confessionem ejusdem infirmi, producantur in ejus anima effectus ipsius Sacramenti Extremæ Unctionis in antea eidem ministrati? Tractant hanc Quæstionem Suarez *in 3. p. D. Thom. tom. 4. disp. 41. num. 24.* Dicastillus *de Extrem. Unct. disp. 1. dub. 8. num. 117.* Palaus *disp. Unica punct. 5. num. 14.* Aversa *Sect. 7.* & alii, quos citant Salmanticenses *d. tract. 7. cap. 3. punct. 3. num. 10.* ubi respondent ad illam affirmative; docentes, quod si perseverante eodem morbo, & periculo obex peccati mortalis sublatus fuerit per contritionem, aut Sacramentalem confessionem ipsius infirmi, qui cum dicto obice fuerat Oleo Sancto inunctus; statim effectus ejusdem Olei Sancti producuntur in anima ejusdem infirmi.

21 Ratio est, quia cum hoc Sacramentum in eodem morbo, & periculo iterari non possit, debet habere locum illa regula, quæ in Sacramentis irreiterabilibus concedit eorum effectum dari ei, qui cum obice illa receperat, statim obice ablato; & hoc ne infirmus remaneat in perpetuum absque dictis effectibus. Imò si recepisset Extremam Unctionem cum obice, sed inculpabiliter, putà quia erat sensibus destitutus, sufficeret, recuperato rationis usu, eodem morbo durante, solus attritionis actus, (quem eliceret) ad tollendum obicem, & ad consequendos ejusdem Extremæ Unctionis effectus. At si obex 22 tolleretur finito morbo, & adepta sanitate, in hoc casu solam gratiam Sanctificantem per eum, qui fuerat infirmus, consequi ipsi DD. concedunt, non etiam alios effectus, seu auxilia; de his enim rem esse dubiam dicunt, & hanc eamdem opinionem tenet Gobatus *d. tract. 8. de Extr. Unct. num. 922.*

FINIS.

INDEX
VERBORUM, AC RERUM
MAGIS NOTABILIUM,
QUÆ IN HIS DECISIONIBUS LXXXII.
De Sacramentis in genere ; de Sacramentalibus ; de Sacramento Baptismi , Confirmationis, atque Extremæ Unctiónis continentur.

Alphabetico ordine digestus.

Prior numerus significat Decisionem : secundus Decisionis numerum .

A

Ætas

Aqua-

C

Et

Dia-

E

Ex-

In-

N.

Item

Pa-

Pro-

R

T

Theo-

Vir-

FINIS.